FLORA ȘUTEU
ELISABETA ȘOȘA

nou!

ORTOGRAFIA LIMBII ROMÂNE

DICȚIONAR ȘI REGULI

Scanned with OKEN Scanner

FLORA ŞUTEU
ELISABETA ŞOŞA

ORTOGRAFIA LIMBII ROMÂNE

Dicţionar şi reguli

Cu dragoste din partea familiei Mandaşiu Jr.
25. decembrie 1995

Editura FLOAREA DARURILOR Editura SAECULUM I.O.
Bucureşti, 1995

Scanned with OKEN Scanner

Coperta de DONE STAN

Bazele teoretice ale acestui dicţionar valorifică, parţial, rezultatele unor stagii de cercetare efectuate, în perioada 1992–1994, de Flora Şuteu, cu sprijinul Fundaţiei A. v. Humboldt din Bonn, la catedra de filologie romanică (prof. dr. Gerhard Ernst) a Universităţii din Regensburg.

Anstöße zur Erarbeitung der diesem Wörterbuch zugrundeliegenden theoretischen Richtlinien erhielt Flora Şuteu gelegentlich eines 1992–1994 durch die A. v. Humboldt–Stiftung in Bonn ermöglichten Forschungsaufenthaltes am Lehrstuhl für romanische Philologie (Prof. Dr. Gerhard Ernst) der Universität Regensburg.

Ţinem să mulţumim aici
domnilor
Pârvu Boerescu (muzician–instrumentist) şi
Florian F. Frazzei (profesor de sport)
pentru observaţiile făcute la ediţia I.

Prezenta lucrare reprezintă ediţia a II–a, revizuită şi adăugită, a *Dicţionarului ortografic al limbii române*, de aceiaşi autori, apărut în 1993.

© Toate drepturile rezervate
Editurii FLOAREA DARURILOR şi Editurii SAECULUM I.O.

Scanned with OKEN Scanner

Cuvânt către cititor

Prezentul dicţionar ortografic este astfel alcătuit, încât cineva care vrea să se informeze asupra scrierii corecte a unui cuvânt folosit astăzi în limba română literară să poată deduce formele lui scrise, fie pe baza listei de cuvinte, fie pe baza regulilor ortografice, fonetice şi gramaticale cuprinse în partea a II–a a lucrării. El este deci un rezumat sistematizat al ortografiei academice actuale.

Lucrarea se aliniază la practica ortografică românească tradiţională în care, începând din 1881, Academia Română a fost unica autoritate ştiinţifică recunoscută de stat în materie ortografică, ceea ce pentru stabilitatea şi unitatea limbii române literare a avut un rol benefic.

Academia Română şi–a consolidat autoritatea în ortografie prin sistemul şcolar preuniversitar, în care normele sale au fost întotdeauna obligatorii.

Existenţa unei autorităţi academice în ortografie este o condiţie deosebit de importantă pentru o comunicare scrisă lipsită de dezordine. Această convingere ne–a îndemnat să elaborăm dicţionarul de faţă, care se adresează în primul rând celor cuprinşi în sistemul şcolar preuniversitar şi, bineînţeles, tuturor celor care doresc să scrie conform normelor ortografice academice, chiar şi străinilor care vor să înveţe scrierea corectă a limbii române.

*

Această ediţie o corectează şi o completează pe precedenta, fără a interveni în metoda de expunere a ediţiei I. Considerăm că efortul pe care îl cere această metodă oferă o compensaţie prin noutatea informaţiei astfel dobândite.

martie, 1995

Scanned with OKEN Scanner

ACADEMIA ROMÂNĂ

HOTĂRÂREA

Adunării generale a Academiei Române, din 17 februarie 1993, privind revenirea la „â“ şi „sunt“ în grafia limbii române

Adunarea generală a Academiei Române, întrunită în ziua de 17 februarie 1993, în conformitate cu art. 4 din Statutul Academiei Române, hotărăşte:

1. Se va reveni în grafia limbii române la utilizarea lui *â* în interiorul cuvintelor şi a formei *sunt* (*suntem*, *sunteţi*), în conformitate cu hotărârile adoptate de Academia Română înainte de 1948, consecinţă a unui îndelungat proces istoric.

2. Modul de aplicare a hotărârii de la pct. 1 va fi stabilit de Prezidiul Academiei Române.

3. Pentru celelalte reguli ortografice se cere Comisiei de cultivare a limbii române, institutelor de lingvistică ale Academiei Române să facă acele propuneri pe care le consideră necesare ca urmare a dezbaterilor şi propunerilor care au avut loc în Adunarea generală a Academiei, la întrunirile lingviştilor şi în presă. Aceste propuneri vor fi supuse Secţiei de filologie şi literatură a Academiei, care le va înainta, cu eventuale amendamente, Adunării generale a Academiei Române, spre dezbatere şi aprobare.

Preşedintele Academiei Române,
academician Mihai Drăgănescu

(Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51, 8 martie 1993)

ACADEMIA ROMÂNĂ

HOTĂRÂREA

Prezidiului Academiei Române privind revenirea la „â“ şi „sunt“ în grafia limbii române

Ca urmare a Hotărârii Academiei Române din 17 februarie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 8 martie 1993, Prezidiul Academiei Române, cu acordul Ministerului Culturii şi Ministerului Învăţământului, hotărăşte următoarele:

1. Lucrările aflate în prezent la edituri în proces tehnico–industrial, cu apariţie în anul 1993, precum şi cele în lucru redacţional prevăzute la predare la sectoarele tehnice ale editurilor, în cursul acestui an, se vor tipări cu grafia folosită de autori.

2. Manuscrisele aflate în portofoliile editurilor, inclusiv cele depuse cu 4–5 ani în urmă, precum şi cele ce se vor preda după data prezentei hotărâri vor fi revăzute de autori pentru a introduce peste tot grafia cu *â* şi *sunt*.

3. Publicaţiile periodice vor trece complet la grafia cu *â* şi *sunt* până la data de 1 ianuarie 1994.

Scanned with OKEN Scanner

4. Ziarele vor trece complet la grafia cu *â* şi *sunt* până la data de 1 mai 1993.

5. Pentru unele lucrări de mari dimensiuni şi complexitate, în general dicţionare şi atlase lingvistice, cu manuscrise predate la edituri până la 17 februarie 1993, se va putea păstra ortografia din 1953, chiar dacă au fost predate cu mai mulţi ani în urmă.

6. Nu se va tipări nici o carte şi nici o lucrare din motive de schimbare de grafie, decât numai şi numai din raţiuni editoriale, în care caz se va utiliza grafia cu *â* şi *sunt*.

7. Pentru editări prin copiere fotografică, acestea vor fi publicate cu grafia în care au fost iniţial tipărite.

8. Toate documentele oficiale ale instituţiilor din România vor fi scrise cu grafia *â* şi *sunt*, începând, cel mai târziu, de la data de 15 aprilie 1993.

9. În învăţământul preuniversitar se va trece treptat la grafia cu *â* şi *sunt*, începând cu clasa I şi continuând apoi cu celelalte clase şcolare, conform dispoziţiilor ce vor fi date de Ministerul Învăţământului, care va încheia această trecere în decursul a 2 ani.

10. În învăţământul universitar se va trece la grafia cu *â* şi *sunt* începând cu anul universitar 1993/1994, aplicându-se, pentru cărţi şi lucrări, prevederile de la pct. 1, 2 şi 3 de mai sus.

11. Secţia de filologie şi literatură a Academiei Române se va îngriji de editarea unui nou dicţionar ortografic, de volum redus, pentru a fi tipărit până la 1 februarie 1994.

Preşedintele Academiei Române,
academician Mihai Drăgănescu

Bucureşti, 10 martie 1993

(Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59, 22 martie 1993)

REGULILE
„Sextil Puşcariu" pentru scrierea literelor „â" şi „î"

Literele *â* şi *î* corespund aceluiaşi sunet, întrebuinţându-se după următoarele reguli:

a) *î* se scrie întotdeauna la începutul şi la sfârşitul nemijlocit al cuvântului: îl, îmbărbătez, împărat, înger, îşi, îţi, amărî, coborî, hotărî, târî, urî ...

b) tot *î* scriem şi în corpul cuvintelor, când, prin compunere, *î* de la începutul cuvintelor ajunge medial: *neînpăcat, neîndurat, neînsemnat, preaînălţat, preîntâmpinat* ... Vom scrie *într-însul*, dar *dânsul*;

Notă: Spre deosebire de ortografia din 1904, adoptată şi de *Dicţionarul Academiei*, nu vom scrie *î*, ci *â* în derivatele verbelor cu infinitivul în **-rî**, deci: *amărât, chiorâş, coborâre, hotărâtor, mohorât, pârâş, posomorând, tăbărâse, târâtor, urâţenie*...

c) în toate celelalte cazuri se scrie, în corpul cuvintelor, *â*: *bând, când, făcând, gât, mormânt, râu, român, sfânt, vânt* ....

(Text reprodus după Sextil Puşcariu, *Proiect de reformă a ortografiei române* în „Cercetări şi studii", ediţie îngrijită de Ilie Dan. Bucureşti, Editura Minerva, 1974, p. 310–311; proiectul ortografic a fost publicat pentru prima dată în „Academia Română. Anale". Tom XLIX. Şedinţele din 1928–1929, p. 203–204.)

Scanned with OKEN Scanner

Explicaţii pentru utilizarea dicţionarului

1. *Componentele ortografiei româneşti actuale.* Respectarea scrierii corecte (=respectarea ortografiei) româneşti actuale presupune cunoaşterea regulilor de folosire a componentelor ei: alfabet, valori ale literelor, semne ortografice şi termeni ştiinţifici prin care sunt denumite, pentru clasificare, unităţile sistemului lexical, fonetic şi gramatical luat în considerare. Dicţionarul de faţă urmăreşte, în primul rând, crearea în conştiinţa cititorului a înţelegerii limbii române literare ca sistem (= un întreg format din părţi legate între ele printr–o condiţionare reciprocă).

2. *Alfabetul.* Toate literele din ortografia actuală a limbii române formează alfabetul limbii române. După cum se poate vedea în *Tabelul 1*, literele sunt aşezate într–o ordine fixă numită *ordine alfabetică.* Enumerarea literelor în această ordine trebuie învăţată, deoarece cu ajutorul ei se fac toate clasificările de cuvinte româneşti (sau străine folosite astăzi în limba română), în dicţionare, fişiere de biblioteci, cărţi de telefon etc.

3. *Litera* este simbolul sunetului, adică al celei mai mici părţi dintr–un cuvânt pe care o putem recunoaşte prin scris. Ca simbol, ea intră în rândul semnelor cu ajutorul cărora se transmit informaţii scrise. Ea are o *figură*, o *denumire* şi *una sau mai multe valori.*

În *Tabelul 1* se reproduce figura literei cu cele patru variante de bază ale sale: *litera mică de tipar* (minusculă de tipar), *litera mare de tipar* (majusculă de tipar), *litera mică de mână* (minusculă cursivă) şi *litera mare de mână* (majusculă cursivă).

Dintre variantele de bază ale figurii fiecărei litere, în acest dicţionar se foloseşte numai litera mică de tipar, ca literă–tip, căreia i se menţionează *denumirea* în lista de cuvinte ca prim termen (= cuvânt–titlu, intrare) al grupărilor de forme scrise ale unui cuvânt; este de observat că în listă aceste grupări (= cuvinte–titlu, intrări) sunt ordonate alfabetic, după literele cuvântului–titlu.

Scanned with OKEN Scanner

4. *Valoarea literei.* Sunetul sau sunetele pe care le simbolizează o literă reprezintă valoarea ei. Pentru practica ortografică sunetele care formează valorile literelor trebuie considerate sunete–tip. Ele aparţin, ca unităţi, sistemului fonetic al limbii literare luat în considerare de ortografişti (v. **R F 1**).

5. *Semnele ortografice* sunt mijloacele prin care se completează toate regulile de folosire a literelor în ortografie, astfel încât, prin scriere, să se dea mai multe informaţii despre cuvinte decât cele referitoare la sunetele care le compun (v. **R O 5**). *Despărţirea în silabe* nu se poate găsi în listă; regulile sunt cuprinse în **R O 7**.

6. *Termenii ştiinţifici* care denumesc *unităţile sistemului lingvistic* al limbii române literare actuale luaţi în considerare de ortografişti sunt foarte numeroşi, dar ei intră în bagajul de cultură generală al fiecărui absolvent al ciclului gimnazial din învăţământul românesc actual. În dicţionar, majoritatea apar abreviaţi imediat după fiecare formă scrisă (v. explicaţiile abrevierilor şi ale semnelor speciale din lucrarea de faţă, în *Tabelul 2*).

*

* *

Structura dicţionarului. Prima parte este formată dintr–o listă de cuvinte însoţite de o transcriere fonetică. În transcrierea fonetică este marcat accentul la cuvintele formate din mai multe silabe (= cuvinte polisilabice). Alte explicaţii cu privire la accent se găsesc în partea a II–a a lucrării de faţă (v. **R F 4**). Transcrierea fonetică serveşte şi la recunoaşterea valorii combinaţiilor dintre litere. De la caz la caz, în lista de cuvinte se fac trimiteri la explicaţiile din partea a doua a dicţionarului. Unele cuvinte din listă apar ca **modele** (v. mai jos). La substantiv şi adjectiv acestea cuprind toate formele flexionare, însoţite de caracterizarea lor gramaticală; la verb apar, în mod consecvent, numai acele forme care indică tipul flexionar (v. **R G 10**) şi alternanţele (v. **R O 2**).

Lista de cuvinte a fost alcătuită pe următoarele principii: a) frecvenţa cu care se foloseşte cuvântul în limba română literară actuală; b) existenţa unei dificultăţi în scrierea lui corectă; c) reprezentarea tuturor tipurilor structurale (care sunt descrise prin reguli); d) menţionarea cât mai multor cuvinte care se supun unor reguli particulare sau individuale.

Scanned with OKEN Scanner

Caracterizările gramaticale din lista de cuvinte se redau prin abrevieri (a căror explicaţie se găseşte în *Tabelul 2* 1). La cuvintele care se declină (substantive, articole, adjective, pronume şi numerale) sau se conjugă (verbe), formele care apar în declinare sau conjugare sunt grupate sub o singură intrare, fiecare formă dată fiind însoţită de caracterizarea gramaticală *prin care se deosebeşte de cea imediat anterioară.*

Transcrierea fonetică din lista de cuvinte se dă cel puţin o dată, la cuvântul–titlu, pentru a se indica accentul cuvântului, în primul rând. Dacă formele flexionare grupate sub o singură intrare prezintă modificări de accent sau de pronunţare care nu pot fi deduse din valoarea literelor folosite sau din **modele** (v. mai jos, în alineatul următor), se dă transcrierea fonetică şi pentru aceste forme.

Trimiterile de la un cuvânt la altul în dicţionar apar precedate de *v.*, ceea ce înseamnă că din formele flexionare ale cuvântului la care se trimite pot fi deduse cele ale cuvântului de la care se trimite, deoarece (acesta din urmă) aparţine aceluiaşi tip de flexiune şi are aceleaşi modificări esenţiale în scriere şi în pronunţare ca şi cuvântul la care se trimite şi pe care îl numim **model.**

Trimiterile cu indicativul R *care apar la sfârşitul indicaţiilor de scriere* ale câte unui cuvânt–titlu sunt menite să ajute la înţelegerea regulii sau regulilor care stau la baza formelor scrise. Aceste reguli sunt cuprinse în *partea a doua a dicţionarului*, în care se face sistematizarea problemelor de *scriere* (O = ortografie pură), *pronunţare* (F = fonetică literară) şi informaţie bazată pe *gramatica scrisă* (G) cu privire la vocabularul limbii române literare actuale.

Cuvintele–titlu date în paranteză reprezintă forme de limbă română actuală mai puţin recomandabile decât cele la care se trimite în cadrul aceleiaşi paranteze. Procedeul este folosit în lista de cuvinte numai atunci când forma recomandată şi cea nerecomandată (mai puţin recomandabilă) nu se află în imediată vecinătate (= una după alta) în listă. În cuibul cuvântului–titlu care reprezintă forma recomandată, variantele admise, dar nerecomandate, se dau în paranteză precedate de *sau.*

Cuvintele puse între ghilimele sau între paranteze dau scurte informaţii asupra înţelesului cuvintelor–titlu. Există explicaţii şi în afara parantezei.

Scanned with OKEN Scanner

*

* *

Cititorul obişnuit cu îndreptarele ortografice academice sau şcolare din ultimii 40 de ani va fi surprins, în lista de cuvinte a dicţionarului nostru, în primul rînd, de trimiterile care se fac de la un cuvînt la altul. De aceea ţinem să precizăm de la început că aceste trimiteri nu au nici o legătură cu înţelesul celor două cuvinte, ci numai cu formele lor gramaticale scrise. Astfel la cuvântul **abajur** aflăm, prin v. **prag**, că **abajur** are sensuri gramaticale (v. R G **2**) identice cu **prag**, că acestea sunt exprimate *în scris* la fel, deci aflăm că **abajur** este un substantiv (s.) neutru (n.) care formează pluralul (pl.) cu terminaţia gramaticală **–uri**, nu are alternanţe (v. R O **2**) şi este articulat (art.) la fel cu **prag**, adică aparţine tipului flexionar substantival 1° (v. **R G 4** 1°).

Aşa trebuie înţeleasă şi folosită trimiterea la *modele*. Cuvintele care au fost considerare în acest dicţionar ca prezentând anumite forme ortografice individuale nu apar în **R G 4, 5** şi **10** şi deci nici nu au trimiteri la aceste paragrafe din partea a II–a a lucrării.

Am adoptat acest procedeu atât pentru economia de spaţiu tipografic, cât şi pentru a realiza principalul obiectiv pe care ni l–am propus: scoaterea în evidenţă a ideii de sistem al limbii române literare. Precizăm că am avut în vedere *numai* felul cum acest sistem apare **în scris, prin cuvinte sau grupuri de cuvinte** (v. R G **1**).

Ortografia se poate înţelege mai bine dacă se observă modalitatea în care fiecare cuvânt este încadrat în sistemul limbii române *literare* fixat prin *litere*. Dacă se înţelege mai bine, ea se şi aplică mai bine. Efortul pe care îl cere înţelegerea va fi compensat de uşurinţa în aplicare, când aceasta se face în cunoştinţă de cauză.

În mod normal, scrierea corectă ar trebui să se practice ca o deprindere automatizată prin cultura generală dobândită până la absolvirea ciclului de învăţământ primar. Studierea limbii române în ciclul gimnazial are menirea să consolideze automatismele de scriere corectă deja existente. Consolidarea se produce prin conştientizarea modului în care aceste automatisme se aplică în scrierea noului vocabular învăţat la toate disciplinele de învăţământ.

Lucrarea de faţă dă indicaţii convenţionale de pronunţare co-

Scanned with OKEN Scanner

rectă (= ortoepie), utile numai pentru a respecta accentul şi diftongul sau triftongul în opoziţie cu hiatul sau pentru a înţelege anumite reguli de sistematizare grafică a cuvintelor compuse şi a tipurilor flexionare şi, în sfârşit, pentru a atrage atenţia asupra pronunţării cuvintelor străine folosite în limba română.

Dicţionarul de faţă nu este un dicţionar ortoepic, după cum se vede şi din titlu. Ortoepia românească actuală nu a fost în suficientă măsură studiată pentru a se putea spune că poate fi descrisă complet şi pe deplin satisfăcător. Cercetări special consacrate acestui subiect ar trebui să formeze tema unui program de amploare.

Deşi aparţine şi ea ortografiei, adică scrierii corecte, *punctuaţia*, fiind un auxiliar grafic al sintaxei, nu şi-a găsit locul în acest dicţionar consacrat sistematizării faptelor de limbă ca unităţi lexicale (= cuvinte) luate izolat.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 1

ALFABETUL LIMBII ROMÂNE

Nr. de ordine alfabetică	*Figura literei*				*Valoare*		Exemple
	de tipar		*de mână*		Transcriere în dicţionar	Transcriere fonetică internaţională	
	mică	mare	mică	mare			
1	a	A	*a*	*A*	/ a /	/ ∧ /	aşa, cap, da
2	ă	Ă	*ă*	*Ă*	/ ă /	/ ə /	ăsta, casă, păr
3	â	Â	*â*	*Â*	/ ɨ /	/ ɨ /	coborând, când hotărât, român
4	b	B	*b*	*B*	/ b /	/ b /	ban, slab, coborî
5	c	C	*c*	*C*	1° / k /	/ k /	cap, către, coş, curte, clar, ac, acasă
					2° / ḱ /	/ ķ /	chema, cheag, ureche, chin, chiar, unchi
					3° / č /	/ tʃ /	cer, ceas, face, cine, arici
6	d	D	*d*	*D*	/ d /	/ d /	dar, ied, pădure
7	e	E	*e*	*E*	1° / e /	/ e /	erou, pune, sezon
					2° / e̯ /	/ j /	deal, perdea
					3° / i̯e /	/ je /	el, ei, eu, este, eşti, eram, erai, era, eraţi, erau
					4° / i̯ /	/ j /	ea, aceea
					5° (ø=zero fonetic) nu se transcrie		ceas, cheag, geam, gheaţă, boccea, tinichea, pingea, veghea

Scanned with OKEN Scanner

8	f	F	*f*	*F*		/ f /	/ f /	floare, jaf, oferi
9	g	G	*g*	*G*	1°	/ g /	/ g /	gară, găină, gol, gură, glob, grad, îngrăşa
					2°	/ ǵ /	/ g̨ /	ghindă, unghi, ghem, veghe
					3°	/ ǧ /	/ dʒ /	geme, alege, gingie, blugi
10	h	H	*h*	*H*	1°	/ h /	/ h /	halva, pahar, almanah
					2°	(ø=zero fonetic) nu se transcrie		chema, ghem, ureche, junghi
11	i	I	*i*	*I*	1°	/ i /	/ i /	inimă, zinc, taxi
					2°	/ i̯ /	/ j /	iarbă, iepure, iolă, iulie, pai, tei, păi, lămâi, soi, cui, pomi
					3°	(ø=zero fonetic) nu se transcrie		chiar, unchi, unghi, ghiozdan, ghioagă, ciur, a-rici
12	î	Î	*î*	*Î*		/ ɨ /	/ ɨ /	începe, bineînţeles, coborî
13	j	J	*j*	*J*		/ j /	/ ʒ /	joc, răboj, cojoc
14	k	K	*k*	*K*	1°	/ ḱ /	/ k̨ /	kilometru
					2°	/ k /	/ k /	kaliu, kripton
15	l	L	*l*	*L*		/ l /	/ l /	lac, cal, alai, zvîrli
16	m	M	*m*	*M*		/ m /	/ m /	masă, pom, amar, umbla, umple
17	n	N	*n*	*N*		/ n /	/ n /	nobil, an, anunţa, vârstnic
18	o	O	*o*	*O*	1°	/ o /	/ o /	om, maro, bombonieră
					2°	/ o̯ /	/ w /	soare

Scanned with OKEN Scanner

					3°	/ u̯ /	/ w /	oare, vioară
19	p	P	*p*	*P*		/ p /	/ p /	palid, dulap, spirt, aspru, apă
20	q	Q	*q*	*Q*		/ k /	/ k /	quasar, Qatar
21	r	R	*r*	*R*		/ r /	/ r /	ramă, ţărm, aramă, crom, astru, abur
22	s	S	*s*	*S*		/ s /	/ s /	afir, vis, asin, ghips, prismă
23	ş	Ş	*ş*	*Ş*		/ ş /	/ ʃ /	şapcă, culcuş, cuşcă, aşază
24	t	T	*t*	*T*		/ t /	/ t /	tei, cotlet, sat, fetru, latură
25	ţ	Ţ	*ţ*	*Ţ*		/ ţ /	/ ts /	ţară, ţurţur, şorţ
26	u	U	*u*	*U*	1°	/ u /	/ u /	unic, codru, sodiu, ruj, clujean, glugă
					2°	/ u̯ /	/ w /	a ploua, rouă
27	v	V	*v*	*V*		/ v /	/ v /	vacs, firav, erbivor, învăţa
28	w	W	*w*	*W*		/ v /	/ v /	widia, wolfram
29	x	X	*x*	*X*	1°	/ ks /	/ ks /	xilofon, ax, xerox, text, axă, saxofon
					2°	/ gz /	/ gz /	exemplu, examen, exil
30	y	Y	*y*	*Y*	1°	/ i /	/ i /	ytriu, yterbiu, hobby
					2°	/ i̯ /	/ j /	yen, yoga, New York
31	z	Z	*z*	*Z*		/ z /	/ z /	zahăr, ursuz, vizavi, tranzit, poznă

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 2

1. Abrevieri

a.	=	alternanţă
1 – 6	*v.*,	mai jos, vb., pron. sau pers.
abr.	=	abreviere
ac.	=	acuzativ
acc.	=	accentuat
adj.	=	adjectiv; cifrele de la 1 la 5 după această abreviere indică tipurile flexionare din declinarea adjectivului (v. **R G 5**)
adv.	=	adverb, adverbial
art.	=	articulat cu articolul hotărât (în caracterizarea gramaticală a formelor flexionare la substantiv); articol (în celelalte situaţii)
aux.	=	auxiliar
C	=	consoană
comp.	=	compus
cond.–opt.	=	condiţional–optativ
conj.	=	conjuncţie; mod conjunctiv (în caracterizarea formelor flexionare ale verbului)
cuv.	=	cuvânt
d.	=	dativ
dem.	=	demonstrativ
DOOM	=	*Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, Bucureşti, Editura Academiei, 1989 (ultimul tiraj al ediţiei din 1982)
elem. de comp.	=	element de compunere
engl.	=	(din) englez(ă)
ex.	=	exemplu
expr.	=	expresie
f.	=	feminin
F	=	fonetică
fr.	=	(din) francez(ă)
g.	=	genitiv
g.–d.	=	genitiv sau dativ
G	=	gramatică

Scanned with OKEN Scanner

ger. = gerunziu
germ. = (din) german(ă)
gr. = (din) greacă
gram. = gramatical
hot. = hotărât
imper. = imperativ
imperf. = imperfect
ind. = indicativ
inf. = infinitiv
interj. = interjecţie
inter. = interogativ
invar. = invariabil
it. = (din) italian(ă)
ÎOOP$_4$ = *Îndreptar ortografic, ortoepic şi de punctuaţie*, ed. a IV–a, Bucureşti, Ed. Acad. RSR, 1983
lat. = (din) latin(ă)
lex. = lexical
lit. = literar
loc. = locuţiune
m. = masculin
magh. = (din) maghiar(ă)
m. m. c. p. = mai–mult–ca–perfect
n. = neutru
neacc. = neaccentuat
neart. = nearticulat; nearticulabil
neg. = negativ
nehot. = nehotărât
nereg. = neregulat
nom. = nominativ
nom.–ac. = nominativ sau acuzativ
nr. = numeral
O = ortografie
part. = participiu
perf. = perfect
perf. s. = perfect simplu
pers. = personal; pentru indicarea persoanei la pronume şi la verb se folosesc cifre de la 1 la 6 (4 = 1 pl., 5 = 2 pl., 6 = 3 pl.)
pl. = plural
pos. = posesiv

Scanned with OKEN Scanner

pr.		*v.*, mai jos, s. pr.
pred.	=	predicativ
pref.	=	prefix
prep.	=	prepoziţie
prez.	=	prezent
prezum.	=	prezumtiv
pron.	=	pronume; pt. cifrele de la 1 la 6 după această abreviere v. pers.
pt.	=	pentru
R	=	indicele pentru partea a doua a dicţionarului, care cuprinde reguli şi explicaţii
refl.	=	reflexiv
rel.	=	relativ
rom. scr.	=	limba română literară scrisă
rom. vorb.	=	limba română vorbită (care se reproduce în scris)
s.	=	substantiv
sC	=	literă pentru semiconsoană, în silaba ortografică
sg.	=	singular
simb.	=	simbol
sp.	=	(din) spaniol(ă)
s. pr.	=	substantiv propriu
suf.	=	sufix
Sv.	=	*literă cu valoare de* semivocală
s. v.	=	*sub voce*, expresie latină care înseamnă „vezi în listă (sau dicţionar) la cuvântul menţionat înainte sau după această abreviere“
T	=	*Tabelul*
unipers.	=	unipersonal
v.	=	vezi
V	=	vocală
val.	=	valoare, rol în propoziţie, în funcţie de legătura cu alte cuvinte
vb.	=	verb; cifrele de la I la IV după această abreviere arată conjugarea (tradiţională) a verbului; pt. cifrele de la 1 la 6 v. pers.
viit. (ant.)	=	viitor (anterior)
voc.	=	vocativ

Scanned with OKEN Scanner

2. Semne speciale

1° Semne fonetice pentru unele sunete–tip din limba română	*Simbolizarea în alfabet (cu exemple)*
/ɨ/	— sunetul simbolizat prin **â** în **român** şi prin **î** în **început**
/e̯/	— sunetul simbolizat prin **e** în **deal**
/i̯/	— sunetul simbolizat prin **i** în **iarbă** şi în **pomi**; când apare între două vocale şi este scris mai sus decât acestea, simbolizează un *sunet de legătură* cu timbrul lui /i/, de ex. în **familie** /famíliie/ (v. R F 3)
/o̯/	— sunetul simbolizat prin **o** în **foarte**
/u̯/	— sunetul simbolizat prin **u** în **rouă**;
	— când apare între două vocale şi este scris mai sus decât acestea simbolizează un *sunet de legătură* cu timbrul lui /u/, de ex. în **lua** /luu̯á/
/k/	— sunetul simbolizat prin **c** în **casă**
/ḱ/	— sunetul simbolizat prin **c** în **chem**
/č/	— sunetul simbolizat prin **c** în **cer**
/g/	— sunetul simbolizat **g** în **ghem**
/ǧ/	— sunetul simbolizat prin **g** în **ger**

2° Semne fonetice pentru pronunţarea unor sunete străine nerecunoscute ca sunete–tip în limba română literară

Semne fonetice	*Descrierea articulării*
/ö/	— sunetul simbolizat prin **eu** în franceză, prin **ö** în maghiară şi germană; se pronunţă ca un **e**, cu buzele rotunjite ca pentru **o**
/ü/	— sunetul simbolizat prin **u** în franceză şi prin **ü** în maghiară şi germană; se pronunţă ca un **i**, cu buzele rotunjite ca pentru **u**
/dz/	— sunetul simbolizat prin **zz** în italiană; se pronunţă **d+z** deodată

Scanned with OKEN Scanner

3° *Alte semne speciale*

Semnul	*Explicaţii privind întrebuinţarea semnului*
ø	— zero fonetic (literă care nu simbolizează un sunet); afix zero (lipsa unei terminaţii gramaticale); alternanţă cu zero (lipsa unei litere într–o alternanţă)
/ /	— între aceste bare se dă transcrierea fonetică; literele scrise între aceste bare sunt toate simboluri ale sunetelor–tip din româna literară sau simbolizarea unor sunete din alte limbi
" ", „ "	— între ghilimele se dă înţelesul cuvintelor
( )	— între paranteze se dau: a) explicaţii suplimentare; b) forme scrise folosite astăzi, dar nerecomandabile
´	— semnul se numeşte accent ascuţit şi apare în transcrierea fonetică deasupra unei litere folosite ca semn fonetic pentru vocală; el indică accentuarea cuvântului; accent principal
`	— accent secundar (se numeşte accent grav; apare deasupra unei litere pt. vocală)
:	— când apare în transcrierea fonetică după o literă folosită ca semn fonetic indică lungirea sunetului simbolizat prin litera respectivă, de ex. /**a:**/ simbolizând pe **aaa!** interj. sau /r:/ în **interregn**
~	— între două litere sau două grupuri de litere indică o alternanţă (v. **R O 2**)
=	— indică o egalitate de valoare fonetică, gramaticală sau lexicală
> şi <	— între două forme scrise indică relaţia de corespondenţă dintre acestea: x > y = x „devine" „sau corespunde lui" *y*; *y* < „provine din" sau „corespunde lui" x (v. şi **R O 8**)
+	— apare la explicaţiile gramaticale ale îmbinărilor libere scrise cu cratimă sau blanc; se citeşte **şi** sau **cu**; înaintea abr., *ac.*, *d.* sau *g.* arată cazul cerut de o prepoziţie
!	— marcă a intonaţiei specifice de imperativ şi de vocativ
[!]	— atrage atenţia asupra faptului că forma recomandată se deosebeşte de DOOM sau nu este cuprinsă în DOOM

Scanned with OKEN Scanner

A

a s. m. sau s. n. /a/ (denumirea literei şi a sunetului); v. R O 6 5°

a vb. aux. pt. perf. comp. şi (în rom. vorb.) pt. viit. 3 v. **avea** vb. aux. şi **vrea** vb. aux.

a prep. (înaintea infinitivului: *a citi*; mai ales înaintea numeralelor, exprimă posesia: *cărţile a doi elevi*; cu sens comparativ: *miroase a iarbă*; în locuţiuni: *de-a dreapta*)

a art. pos. f. sg. nom.–ac.; pl. f. şi n. nom.–ac. **ale** /ále/; (numai în pron. pos.), pl. g.–d. m., f. şi n. **alor** /álor/

a 2-a /adóua/ v. **doua**

a II-a /adóua/ v. **doua**

a sau **aaa** interj. /a/ sau /a:/

Aachen oraş în Germania /á:hăn/ (pt. flexiune, se recomandă să fie precedat de *oraşul*); v. R O 1 3°, 6 4°; G 6

Aaron s. pr. m. nom.–ac. /arón/; g.–d. *lui Aaron*

abajur /abajúr/ v. **prag**

abataj s. n. sg. /abatáj/; pl. **abataje**; art. sg. nom.–ac. **abatajul**; g.–d. **abatajului**; pl. nom.–ac. **abatajele**; g.–d. **abatajelor**; v. R O 3, 4; G 3, 4 1°, 6

abator /abatór/ v. **ajutor**

abces /apčés/ v. **abataj**; v. R O 1 2°

abdomen /abdomén/ v. **abataj**

abducţie /abdúkţi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)

abecedar /abečedár/ v. **abataj**

aberaţie /aberáţi̯e/ v. **familie**

abia adv. /abi̯á/

abil adj. 4 m. şi n. sg. /abíl/; m. pl. **abili** /abíli̯/; f. sg. nom.–ac. **abilă** /abílă/; g.–d. şi f., n. pl. **abile** /abíle/; v. R O 3, 4; G 5 1°, 6

abilita /abilitá/ v. **lucra**

abiotic /abiótik/ v. **metalic**

abis /abís/ v. **prag**

abisal /abisál/ v. **abil**

abject /abjékt/ v. **apt**

abjecţie /abjékţi̯e/ v. **familie**

ablativ /ablatív/ v. **abataj**

ablaţiune /ablaţiúne/ v. **vulpe**

abnegaţie /abnegáţi̯e/ v. **familie**

abolţionism /abolţionísm/ v. **abataj** (formele de sg.)

abonament /abonamént/ v. **abataj**

aborda /abordá/ v. **lucra**

abordaj /abordáj/ v. **abataj**

aborigen /aborigén/ v. **abil** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.)

abrazor /abrazór/ v. **ajutor**

abrevia /abrevi̯á/ v. **studia**

abreviaţie /abreviáţi̯e/ v. **familie**

abreviere /abrevi̯ére/ v. **vulpe**

abroga /abrogá/ v. **striga**

abrutiza /abrutizá/ v. **lucra**

abscisă /apsčísă/ v. **casă**; v. R O 1 2°

absciziune /apsčiziúne/ v. **vulpe**; v. R O 1 2°

absent /apsént/ v. **apt**; v. R O 1 2°

absenteism /apsenteísm/ v. **abataj** (formele de sg.); v. R O 1 2°

absenţă /apsénţă/ v. **casă**; v. R O 1 2°

absidă /apsídă/ v. **casă**; v. R O 1 2°

absidial /apsidiál/ v. **abil**; v. R O 1 2°

absint /apsínt/ v. **prag**; v. R O 1 2°

absolut /apsolút/ v. **apt** (pt. adj.) şi **prag** (formele de sg. pt. s.)

absolutism /apsolutísm/ v. **abataj** (formele de sg); v. R

Scanned with OKEN Scanner

O 1 2°
absolvi /apsolví/ v. **oferi**; v. R O 1 2°; [!]
absorbi /apsorbí/ v. **dormi** (fără imper.); v. R O 1 2°
absorbţie /apsórpţi̯e/ v. **familie**; v. R O 1 2°
abstenţionism /apstenţionísm/ v. **abataj** (formele de sg.); v. R O 1 2°
abstinent /apstinént/ v. **wat**; v. R O 1 2°
abstract /apstrákt/ v. (pt. adj.) **apt** şi **abataj** (pt. s.); v. R O 1 2°
abstracţie /apstrákţi̯e/ v. **familie**; v. R O 1 2°
abstracţionism /apstrakţionísm/ v. **abataj** (formele de sg.); v. R O 1 2°
absurd /apsúrd/ v. (pt. adj.) **arid** şi **prag** (formele de sg. pt. s.); v. R O 1 2°
abţibild /apţibíld/ v. **prag**; v. R O 1 2°
abţine /apţíne/ v. **ţine**; v. R O 1 2°
abulic /abúlik/ v. **metalic**
abulie /abulí̯e/ v. **familie**
abunda /abundá/ v. **aplauda** (numai 3 şi 6)
abundenţă /abundénţă/ v. **casă** (formele de sg.)
abur s. m. sg. /ábur/; pl. **aburi** /áburi̯/; art. sg. nom.–ac. **aburul**; g.–d. **aburului**; pl. nom.–ac. **aburii** /áburi/ sau /áburii̯/; g.–d. **aburilor**; v. R O 1 3°, 3, 4; G 3, 4 1°, 6
abuz /abúz/ v. **prag**
abuza /abuzá/ v. **lucra**
abuziv /abuzív/ v. **abil**
a. c. abr. pentru **anul curent** (se pune în locul cifrei pt. anul în curs, când acesta este cunoscut din context; se recomandă citirea întregită a formei abreviate)
ac s. n. sg. /ak/; pl. **ace** /áče/; art. sg. nom. –ac. **acul**; g.–d. **acului**; pl. nom.–ac. **acele** /áčele/; g.–d. **acelor** /áčelor/; v. R O 3, 4; G 3, 4 1°, 6
acad. abr. pentru **academician** sau **academiciană** (se recomandă m. pt. ambele sexe [!] şi citirea întregită a formei abreviate)
acadea /akadeá/ v. **stea**
academician /akademičián/ v. **fizician**
academie /akademí̯e/ v. **familie**
academism /akademísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
acaju adj. invar. /akajú/; v. R G 5 4°
acaju s. m. sg.; art. sg. nom.–ac. **acajuul** /akajúul/; g.–d. **acajuului** /akajúului̯/ (pl. **acaju** rar)
acalmie /akalmí̯e/ v. **familie**
acantacee (familie de plante) s. f. invar. /akantačée/; art. sg. nom.–ac. **acantaceea** /akantačéa/; g.–d. **acantaceei** /akantačéei̯/; pl. nom.–ac. **acantaceele** /akantačéele/; g.–d. **acantaceelor** (sg. **acantacee**, „plantă din familie"; pl. „familie"); v. R O 1 3°, 3, 4; F 2, 3; G 4 4°, 6; [!]
acantă /akántă/ v. **casă**
acar (persoană) /akár/ v. **abur**; (obiect) v. **abataj**
acaret /akarét/ v. **prag**
acasă adv. /akásă/
acatist /akatíst/ v. **abataj**
acătării adj. invar. /akătări/ sau /akătării̯/; v. R G 5 4°
accelera /akčelerá/ v. **lucra**
accelerat /akčelerát/ v. (pt. adj.) **apt** şi **abataj** (pt. s.)
acceleraţie /akčeleráţi̯e/ v. **familie**
accent /akčént/ v. **abataj**
accentua vb. I inf. prez. /akčentuá/; ind. prez. 3, 6 **accentuează** /akčentuázǎ/; imper. sg. **accentuează!**; v. R O 1 3°; G 9, 10 2°, 11
accepta vb. I inf. prez. /akčep-

tá/; ind. prez. 3, 6 **acceptă** /akčéptă/; 2 **accepţi** /akčépţi/; imper. sg. **acceptă!**; v. R O 1 3°; G 9, 10 1°, 11

accepţie /akčépţi̯e/ v. **familie**

acces /akčés/ v. **abataj** (pt. „izbucnire") şi **prag** (pt. „intrare")

accesoriu /akčesóri̯u/ v. (pt. adj.) **propriu** şi **domeniu** (pt. s.)

accident /akčidént/ v. **abataj** (pt. „întâmplare") şi **wat** (pt. termenul muzical)

acciz /akčíz/ v. **abataj** (folosit mai ales la pl. **accize** /akčíze/)

ac–de–mare /àgdemáre/ s. n. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen) v. **ac**; v. R O 6 2°; F 4

acea (numai înaintea unui substantiv) adj. dem. (de depărtare) f. sg. nom.–ac. /ačá/; g.–d. **acelei** /ačéle̯i/; f. şi n. pl. nom.–ac. **acele** /ačéle/; m., f. şi n. g.–d. **acelor** /ačélor/

aceasta pron. dem. (de apropiere) f. sg. nom.–ac. (adj. dem. numai după un substantiv cu care se acordă) /ačásta/ (toate celelalte forme sunt ca la **această**, dar au terminaţia **–a**; de ex. **aceste** devine **acestea** /ačéste̯a/)

această (numai înaintea unui substantiv cu care se acordă) adj. dem. (de apropiere) f. sg. nom.–ac. /ačástă/; g.–d. **acestei** /ačéste̯i/; f., n. pl. nom.–ac. **aceste** /ačéste/; m., f. şi n. g.–d. **acestor** /ačéstor/

aceea pron. dem. (de depărtare) f. sg. nom.–ac.; adj. dem. (numai după un substantiv cu care se acordă) /ačéi̯a/ (toate celelalte forme sunt ca la **acea**, dar au terminaţia **–a**; de ex. **acele** devine **acelea** /ačéle̯a/)

aceeaşi pron. şi adj. dem. (de identitate) f. sg. nom. –ac. /ačéi̯aşi/; g.–d. **aceleiaşi** /ačéle̯i̯aşi/; f. şi n. pl. nom.–ac. **aceleaşi** /ačéle̯aşi/; m., f. şi n. g.–d. **aceloraşi** /ačéloraşi/ (adj. numai antepus)

acei nom.–ac. pl. de la **acel**

aceia nom.–ac. pl. de la **acela**

aceiaşi nom.–ac. pl. de la **acelaşi**

acel (numai înaintea unui substantiv cu care se acordă) adj. dem. (de depărtare) m. şi n. sg. nom.–ac. /ačél/; g. –d. **acelui** /ačélu̯i/; m. pl. nom.–ac. **acei** /ačéi̯/; m., f. şi n. g.–d. **acelor** /ačélor/

acela pron. dem. (de depărtare) m. şi n. sg. nom.–ac.; adj. dem. (numai după un substantiv cu care se acordă) /ačéla/ (toate celelalte forme sunt ca la **acel**, dar au terminaţia **–a**; de ex. **acei** devine **aceia** /ačéi̯a/)

acelaşi pron. şi adj. dem. (de identitate) m. şi n. sg. nom.–ac. /ačélaşi/; g.–d. **aceluiaşi** /ačéluiaşi/; m. pl. nom.–ac. **aceiaşi** /ačéi̯aşi/; m., f. şi n. g.–d. **aceloraşi** /ačéloraşi/ (adj. numai antepus)

acele nom.–ac. pl. de la **acea**

acelea nom.–ac. pl. de la **aceea**

aceleaşi nom.–ac. pl. de la **aceeaşi**

acelei g.–d. sg. de la **acea**

aceleia g.–d. sg. de la **aceea**

aceleiaşi g.–d. sg. de la **aceeaşi**

acelor g.–d. pl. de la **acea** şi de la **acel**

acelora g.–d. pl. de la **aceea** şi de la **acela**

aceloraşi g.–d. pl. de la **aceeaşi** şi de la **acelaşi**

acelui g.–d. sg. de la **acel**

aceluia g.–d. sg. de la **acela**

aceluiaşi g.–d. sg. de la **acelaşi**

acest (numai înaintea unui

Scanned with OKEN Scanner

substantiv cu care se acordă) adj. dem. (de apropiere) m. şi n. sg. nom.–ac. /ačést/; g. –d. **acestui** /ačéstuj/; m. pl. nom.–ac. **aceşti** /ačéşti/; m., f. şi n. g.–d. **acestor** /ačéstor/

acesta pron. dem. (de apropiere) m. şi n. sg. nom.–ac.; adj. dem. (numai după un substantiv cu care se acordă) /ačésta/ (toate celelalte forme sunt ca la **acest**, dar se termină în –a; de ex. **aceşti** devine **aceştia** /ačéştea/)

aceste nom.–ac. pl. de la **această**

acestea nom.–ac. pl. de la **aceasta**

acestei g.–d. sg. de la **această**

acesteia g.–d. sg. de la **aceasta**

acestor g.–d. pl. de la **această** şi de la **acest**

acestora g.–d. pl. de la **aceasta** şi de la **acesta**

acestui g.–d. sg. de la **acest**

acestuia g.–d. sg. de la **acesta**

aceşti nom.–ac. pl. de la **acest**

aceştia nom.–ac. pl. de la **acesta**

acetilenă /ačetilénă/ v. **casă** (formele de la sg.)

achiziţie /akizíţi̯e/ v. **familie**

achiziţiona /akiziţioná/ v. **lucra**

acin /ačín/ v. **abataj**

aciua /ačuá/ v. **accentua**

aciuează /ačuj̯ázə/ ind. prez. 3, 6 de la **aciua**

aciuând /ačuínd/ ger. de la **aciua**

a. Chr. abr. expr. lat. **ante Christum** /ántekrístum/ „înainte de Christos“; v. şi **î. e. n.**

aclama /aklamá/ v. **aduna**

aclamaţie /aklamáţi̯e/ v. **familie**

aclimatiza /aklimatizá/ v. **lucra**

acnee /aknée/ v. **acantacee**; [!]

acoladă /akoládă/ v. **casă**

acolo adv. /akólo/

acompania /akompani̯á/ v. **studia**

acompaniament /akompaniamént/ v. **abataj**

acont /akónt/ v. **prag**

acopăr /akópăr/ ind. prez. 1 de la **acoperi**

acoperământ /akoperământ/ v. **cuvânt**

acoperi vb. IV inf. prez. /akoperí/; ind. prez. 3, 6 **acoperă** /akóperă/; 1 **acopăr** /akópăr/; imper. sg. **acoperă!** ; v. **R O 2**; **G 9, 10** 3°

acoperiş /akoperíş/ v. **prag**

acord /akórd/ v. **prag**

acorda /akordá/ v. (pt. „a da“ şi pt. termenul gramatical) **aplauda** şi **lucra** (pt. „a regla un aparat, un instrument muzical“)

acordaj /akordáj/ v. **abataj**

acordeon /akordeón/ v. **ajutor**

acordeonist /akordeoníst/ v. **artist**

acordor /akordór/ v. (pt. persoană) **abur** şi **ajutor** (pt. instrument)

acraniat /akraniát/ v. **abataj**

acreditiv /akreditív/ v. **abataj**

acrescământ /akreskământ/ v. **cuvânt**

acrobaţie /akrobaţi̯e/ v. **familie**

acrolit /akrolít/ v. **abataj**

acropolă /akrópolă/ v. **casă**

acrostih /akrostíh/ v. **prag**

acroşaj /akroşáj/ v. **abataj**

acru adj. 4 m. şi n. sg. /ákru/; m. pl. **acri** /ákri/; f. sg. nom.–ac. **acră** /ákră/; g.–d. şi pl. f., n. **acre** /ákre/; v. **R O 3, 4**; **G 5** 1°

act /akt/ v. **abataj**

A. C. T. H. sau **ACTH** abr. pentru **adrenocorticotrophormon** /ačetehâş/; v. **service**; v. **R G 1**

actinie /aktíni̯e/ v. **familie**

actinism /aktiníşm/ v. **abataj** (formele de sg.)

Scanned with OKEN Scanner

actiniu /aktínịu/ v. **domeniu** (formele de sg.)
actinotropism /aktìnotropísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
activ /aktív/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
activitate /aktivitáte/ v. **parte**
actor /aktór/ v. **abur**
actriţă /aktríţă/ v. **casă**
actual /aktuál/ v. **abil**
actualism /aktualísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
actualitate /aktualitáte/ v. **parte**
actualmente adv. /aktualménte/
actuariat /aktuariát/ v. **abataj** (formele de sg.)
acţiona /akţioná/ v. **lucra**
acţiune /akţiúne/ v. **vulpe**
acuarelă /akụarélă/ v. **casă**
acuitate /akuitáte/ v. **parte** (formele de sg.)
acum adv. /akúm/ (sau **acuma** /akúma/)
acumulator s. n. (sau s. m.) /akumulatór/ v. **ajutor** (sau **abur**)
acuplaj /akupláj/ v. **abataj**
acurateţe /akuratéţe/ v. **autoare** (formele de sg.)
acustică /akústikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
acustician /akustičián/ v. **fizician**
acuza /akuzá/ v. **aduna**
acuzativ /akuzatív/ v. **abataj**
acuzaţie /akuzáţi̯e/ v. **familie**
acvaforte /àgvafórte/ v. **nume**; v. R F 4; [!]
acvamarin /àgvamarín/ v. **abataj** (formele de sg.); v. R F 4
acvanaut /àgvanaút/ v. **wat**; v. R F 4
acvaplan /àgvaplán/ v. **abataj** (formele de sg.)
acvariu /agvárịu/ v. **domeniu**
acvatic /agvátik/ v. **metalic**
acvifer /àgvifér/ v. **abil**; v. R F 4
acvilă /ágvilă/ v. **casă**
acvilin /agvilín/ v. **abil**
acvilon /agvilón/ v. **ajutor** (formele de sg.)
acvitanian /agvitanián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **abataj** (formele de sg. pt. s.)
adagio adv. /adáğio/
adagio (cuv. it.) s. n. sg. /adáğio/; art. nom.–ac. **adagio–ul** /adágioul/; g.–d. **adagio–ului** /adágioului̯/; v. R G 4 1°; [!]
adagiu „dicton" /adáğu/ v. **serviciu**
Ada–Kale insulă pe Dunăre, lângă Drobeta–Turnu–Severin /adakalé/ (în ce priveşte flexiunea, se recomandă să fie precedat de *insula*)
adamant /adamánt/ v. **abataj**
adamism /adamísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
adaos /adáos/ v. **prag**
adăpa /adăpá/ v. **agăţa**
adăpat /adăpát/ v. **abataj** (formele de sg.)
adăpost /adăpóst/ v. **prag**
adăsta vb. I inf. prez. /adăstá/; ind. prez. 3, 6 **adastă** /adástă/; 2 **adăşti** /adăşti/; conj. prez. 3, 6 **adaste** /adáste/; imper. sg. **adastă** ! v. R G 9
adăuga vb. I inf. prez. /adăugá/; ind. prez. 3, 6 **adaugă** /adáugă/; 1 **adaug** /adáug/; 2 **adaugi** /adáuğ/; imper. sg. **adaugă**!; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11
adânc /adínk/ v. (pt. adj.) **mic** şi **prag** (pt. s.)
adâncime /adinčíme/ v. **vulpe**
adecvat /adegvát/ v. **apt**; v. R O 1 2°
ademeni /ademení/ v. **citi**
adera /aderá/ v. **aduna**
adesea adv. /adésea/
adeseori adv. /adéseori̯/
adevăr /adevăr/ v. **prag**

Scanned with OKEN Scanner

adevărat /adevărát/ v. **apt**
adeziune /adeziúne/ v. **vulpe**
adeziv /adezív/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
ad–hoc (expr. lat.) adv., adj. invar. /adhók/
adia /adi̯á/ v. **apropia**
adiacent /adi̯ačént/ v. **apt**
adică adv. /adíkă/ (sau /ádikă/)
adineauri adv. /adineáuri̯/ (sau **adineaori** /adineáori̯/)
ad–interim (expr. lat. „provizoriu") adj. invar. /adínterim/
adio interj. /adío/; s. n. v. **zero** (formele de sg.)
aditiv /aditív/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
adiţie /adíţi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
adiţional /adiţionál/ v. **abil**
adjectiv /adjektív/ v. **abataj**
adjunct /adjúnkt/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
adjutant /adjutánt/ v. **wat**
ad libitum (expr. lat. „pe alese, după plac"; în muzică; la şah) loc. adv. /adlíbitum/
ad litteram (expr. lat. „literal", „cuvânt cu cuvânt") loc. adv. /adlíteram/
administraţie /administráţi̯e/ v. **familie**
admira /admirá/ v. **aduna**
admirabil /admirábil/ v. **abil**
admiraţie /admiráţi̯e/ v. **familie**
admisiune /admisiúne/ v. **vulpe**
admite /admíte/ v. **permite**
admonesta /admonestá/ v. **lucra**
adnotaţie /adnotáţi̯e/ v. **familie**
(**ad–o** v. **adu–o**)
adolescent /adolescént/ v. **wat**; v. R O 1 2°
adolescentă /adolescéntă/ v. **casă**
adopta /adoptá/ v. **accepta**
adopţie /adópţi̯e/ v. **familie**
adormi /adormí/ v. **dormi**
adrenalină /adrenalínă/ v. **casă** (formele de sg.)
adresa /adresá/ v. **lucra**
adresant /adresánt/ v. **wat**
adresantă /adresántă/ v. **casă**
adresă /adrésă/ v. **casă**
adsorbţie /adsórpţi̯e/ v. **familie**
aduce /adúče/ v. **duce** vb.
aducţie /adúkţi̯e/ v. **familie**
adulaţie /aduláţi̯e/ v. **familie**
adulmeca /adulmeká/ v. **evoca**
adulter /adultér/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
aduna vb. I inf. prez. /aduná/; ind. prez. 3, 6 **adună** /adúnă/; imper. sg. **adună!**; v. R G 9, 10 1°, 11
adunare /adunáre/ v. **zare**
adu–o (sau **ad–o**) imper. sg. de la **aduce** + pron. pers. 3 f. sg. ac. neacc. /adúo/ (în rom. scr.) sau /ádo/ (în rom. vorb.) v. R O 8
ad valorem (expr. lat. „după valoare") loc. adv. /advalórem/
adverbial /adverbiál/ v. **abil**
adversar /adversár/ v. **abur**
adversară /adversără/ v. **casă**
aed /aéd/ v. **brad**
aer /áer/ v. **abataj** (formele de sg. pt. „gaz" şi cele de sg. şi pl. pt. „atitudine" şi pt. obiect în ritualul religios)
aeraj /aeráj/ v. **abataj** (formele de sg.)
aerian adj. 4 m., n. sg. /aerián/; m. pl. **aerieni** /aeriéni̯/; f. sg. nom.–ac. **aeriană** /aeriánă/; f. sg. g.–d. şi pl. f., n. **aeriene** /aeriéne/; v. R O 2, 3, 4; G 5 1°
aeriseală /aeriseálă/ v. **ameţeală**
aerisi /aerisí/ v. **citi**
aerob /aerób/ v. **abil**
aerodinamic /àerodinámik/ v. **metalic**
aerodinamică /àerodinámikă/

Scanned with OKEN Scanner

v. **urzică** (formele de sg.)
aerodrom /àerodróm/ v. **prag**
aerogară /àerogáră/ v. **barbă**
aerolit /àerolít/ v. **abataj**
aeromodel /àeromodél/ v. **abataj**
aeronaut /àeronaút/ v. **wat**
aeronautică /àeronaútikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
aeronavă /àeronávă/ v. **casă**
aeroplan /àeroplán/ v. **abataj**
aeroport /àeropórt/ v. **prag**
aeroscop /àeroskóp/ v. **ajutor**
aerosol /àerosól/ v. **abur**
aerostat /àerostát/ v. **abataj**
afabulaţie /àfabuláţi^{i}e/ v. **familie** (formele de sg.)
afacere /afáčere/ v. **vulpe**
afară adv. /afáră/
afazie /afazí^{i}e/ v. **familie**
afecta /afektá/ v. **lucra**
afectuos /afektuós/ v. **dubios**
afecţiune /afekţiúne/ v. **vulpe**
afet /afét/ v. **prag**
afilia /afili^{i}á/ v. **studia**
afiliaţie /afiliáţi^{i}e/ v. **familie**
afin (arbust) /áfin/ şi /afín/ (rudă) v. **abur**
afină (fruct) /áfină/ şi /afínă/ (rudă) v. **casă**
afion „suc cu proprietăţi narcotice, extras de obicei din mac“ /afión/ v. **prag** (formele de sg.)
afirma /afirmá/ v. **aduna**
afirmaţie /afirmáţi^{i}e/ v. **familie**
afişa /afişá/ v. **lucra**
afişaj /afişáj/ v. **abataj**
afişier /afişiér/ v. **abataj**
afla vb. I inf. prez. /aflá/; ind. prez. 3, 6 **află** /áflă/; 1 **aflu** /áflu/; 2 **afli** /áfli/; imper. sg. **află**!; v. R G 9, 10 1°, 11
afluent /afluént/ v. **wat**
aflux /aflúks/ v. **prag**
afon /afón/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
aforism /aforism/ v. **abataj**
african /afrikán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
afrodiziac /afrodiziák/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **ac** (pt. s.)
aftă /áftă/ v. **casă**
after-shave (cuv. engl.) s. n. /àftăşei̯v/ v. **week-end**
afuma /afumá/ v. **aduna**
afurisenie /afurisé ni^{i}e/ v. **familie**
afuzali s. m. sg. /afuzalí/; art. nom.-ac. **afuzălíul**; g.-d. **afuzaliului**; nu are pl.
agapă /agápă/ v. **casă**
agat /agát/ v. **abataj**
agăţa vb. I inf. prez. /agăţá/; ind. prez. 3, 6 **agaţă** /agáţă/; 1 **agăţ** /agắţ/; 2 **agăţi** /agắţi/; conj. prez. 3, 6 **agaţe** /agáţe/; imper. sg. **agaţă**!; v. R G 9, 10 1°, 11
agăţătoare /agăţătoáre/ v. (pt. „atârnătoare“) **floare** şi **autoare** (când se referă la păsări)
agendă /ağéndă/ v. **casă**
agenţie /ağenţí^{i}e/ v. **familie**
agheasmă s. f. sg. nom.-ac. /ağásmă/; g.-d. **aghesme** /ağésme/; art. nom.-ac. **agheasma** /ağásma/; g.-d. **aghesmei** /ağésmei̯/ (nu are pl.); v. R O 1, 2° 3, 4
aghiotant /ağotánt/ v. **wat**
Aghiuţă s. pr. m. /ağiúţă/; g.-d. **lui Aghiuţă**; v. R O 6 4°; G 3, 6
agil /ağíl/ v. **abil**
agitaţie /ağitáţi^{i}e/ v. **familie**
aglică /aglíkă/ v. **fiică**
aglomeraţie /aglomeráţi^{i}e/ v. **familie**
agnosticism /agnostičísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
agrafă /agráfă/ v. **casă**
agramat /agramát/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
agrea /agreá/ v. **crea**
agreabil /agreábil/ v. **abil**
agreare /agreáre/ v. **zare**
agreat part. de la **agrea**
agreăm ind. prez. 4 de la **agrea**
agreează ind. prez. 3, 6 de la **agrea**

Scanned with OKEN Scanner

agreez ind. prez. 1 de la **agrea**
agregat /agregát/ v. **abataj** (pt. obiect) şi **wat** (pt. persoană)
agregaţie /agregáţi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
agreând ger. de la **agrea**
agrement /agreménṭ/ v. **abataj**
agresiune /agresiúne/ v. **vulpe**
agricol /agrícol/ v. **abil**
agricultor /agrikultór/ v. **abur**
agricultură /agrikultúră/ v. **inimă**
agrimensură /àgrimensúră/ v. **inimă** (formele de sg.); v. R F 4
agrişă /ágrişă/ v. **casă**
agrobiolog /àgrobiológ/ v. **coleg**; v. R F 4
agrotehnică /àgrotéhnikă/ v. **urzică** (formele de sg.); v. R F 4
agrozootehnic /àgrozootéhnik/ v. **metalic**; v. R F 4
agrozootehnician /àgrozootehničián/ v. **fizician**; v. R F 4
agrozootehnie /àgrozootehníe/ v. **familie** (sg.); v. R F 4
aguridă /agurídă/ v. **casă**
ah interj. /ah/
Aheron fluviu în Infern (în mitologia greacă) /aherón/ (în ce priveşte flexiunea, se recomandă să fie precedat de *fluviul*); v. R O 6 4°
Ahile s. pr. m. nom.–ac. /ahíle/; g.–d. **lui Ahile**; v. R O 6 4°; G 6
ahtiat /ahtiát/ v. **apt**
ai vb. pred. ind. prez. 2 de la **avea**
ai vb. aux. pt. perf. comp. v. **avea** vb. aux.; vb. aux. pt. cond.–opt. prez. v. **aş**
ai art. pos. m. pl. nom.–ac. v. **al**
a–i /aj/ (>**a îi**) prep. + pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*pentru a–i vedea pe ei*) sau m., f. 3 d. neacc. (*pentru a–i da lui* sau *ei*); v. R O 6 2°
aia pron. şi adj. dem. (de depărtare) f. sg. nom.–ac. (adj. dem. numai după substantiv) /ái̯a/; g.–d. **ăleia** /ăleḭa/; pl. nom.–ac. **alea** /áleḭa/; g.–d. m., f., n. **ălora** /ălora/ (apare numai în rom. vorb.); v. R O 8
aibă conj. prez. 3, 6 /ái̯bă/ de la **avea**
aici adv. /aíč/ şi **aicea** /aíča/
aidoma adv. /aídoma/
aievea adv. /aḭévḛa/
aisberg /ái̯zberg/ v. **prag**
aiura /aḭurá/ v. **lucra**
aiurea adv. /aḭúrḛa/
ajun /ajún/ v. **prag**
ajunge /ajúnge/ v. **merge**
ajustaj /ajustáj/ v. **abataj** (formele de sg.)
ajuta /ajutá/ v. **accepta**
ajutaj /ajutáj/ v. **abataj**
ajutor s. n. sg. /ajutór/; pl. **ajutoare** /ajutọáre/; art. sg. nom.–ac. **ajutorul** /ajutórul/; g.–d. **ajutorului** /ajutórului̯/; pl. nom.–ac. **ajutoarele** /ajutọárele/; g.–d. **ajutoarelor** /ajutọárelor/; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°, 6; [!]
al art. pos. m., n. sg. nom.–ac. /al/; m. pl. nom.–ac. **ai** /aj/; g.–d. m., f., n. **alor** /álor/ (numai în pron. pos.; pentru n. pl. v. **a** art. pos. f.)
al 2–lea /aldóḭḷḛa/ sau /aldóilḛa/ v. **doilea**; v. R O 6 2°, 8; F 2
al II–lea /aldóḭḷḛa/ sau /aldóilḛa/ v. **doilea**
a–l (> **a îl**) prep. + pron. pers. 3 m. ac. neacc. (*pentru a–l vedea*); v. R O 6 2°, 8
Al simb. pt. **aluminiu**
alai /aláj/ v. **grai**
alaltăieri adv. /alăltăi̯eri̯/
alaltăseară adv. /alăltăsḛară/
alamă /alámă/ v. **aramă**
alambic /alambík/ v. **prag**
alandala adv. /alandála/
alarmă /alármă/ v. **casă**
alaun /alaún/ v. **abataj** (forme-

le de sg.)
alătura /alătură/ v. **aduna**
alături adv. /alături/ (sau **alăturea** /alăturea/)
alb v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (formele de sg., pt. s.)
albanez /albanéz/ v. (pt. adj.) **englez** şi **abur** (pt. s.)
albaneză /albanéză/ v. **casă** (pt. persoană, formele de sg. şi pl.; numai sg. pt. limbă)
albastru /albástru/ v. (pt. adj.) **ilustru** şi **lucru** (formele de sg., pt. s.)
albastru-azuriu adj. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. hot. la ultimul) /albàstruazuríu/ v. **ilustru** şi **hazliu**; v. R O 6 2°; F 4
albatros /albatrós/ v. **as**
albăstrea /albăstreá/ v. **stea**
albăstreală /albăstreálă/ v. **ameţeală**
albăstriu /albăstríu/ v. **hazliu**
albăstrui /albăstrúi/ v. **verzui**
albi /albí/ v. **citi**
albie /álbie/ v. **familie**
albină /albínă/ v. **casă**
album /albúm/ v. **abataj**
albumen /albumén/ v. **abataj** (formele de sg.)
alburiu /alburíu/ v. **hazliu**
albuş /albúş/ v. **prag**
alcătui vb. IV inf. prez. /alkătuí/; ind. prez. 1, 6 **alcătuiesc** /alkătuiésk/; 3 **alcătuieşte** /alkătuiéşte/; imperf. 3 **alcătuia** /alkătuiá/; conj. prez. 3, 6 **alcătuiască** /alkătuiáskă/; imper. sg. **alcătuieşte!**; v. R O 1 2°; G 10 5°, 11
alcătuială /alkătuiálă/ v. **amiază**
alchimie /alkimíe/ v. **familie** (formele de sg.)
alchimist /alkimíst/ v. **artist**
alcool /alkoól/ v. **abur** (pt. termenul chimic) şi **prag** (pt. spirt, băutură); v. R O 1 3°
alcoolic /alkoólik/ v. **metalic**; v. R O 1 3°
alcoolism /alkoolísm/ v. **abataj** (formele de sg.); v. R O 1 2°, 3°
alcoolmetru /alkoòlmétru/ v. **teatru**; v. R O 1 3°; F 4
alcov /alkóv/ v. **prag**
aldămaş /aldămáş/ v. **prag**
aldehidă /aldehídă/ v. **casă**
aldin /aldín/ v. **abil**
ale art. pos. f., n. pl. /ále/ v. **a** art. pos. f. şi **al**
alea /álea/ pl. de la **aia**
alean /aleán/ v. **prag**
aleatoriu /aleatóriu/ v. **propriu**
Alecsandri scriitor român /aleksandrí/ (scrierea cu cs în loc de x, conform dorinţei scriitorului); g.-d. **lui Alecsandri**; v. R O 6 3°, 4°; G 6
alee s. f. sg. /aléle/; g.-d. şi pl. **alei** /aléi/; art. sg. nom.-ac. **aleea** /aléia/; g.-d. **aleii** /aléii/; pl. nom.-ac. **aleile** /aléile/; g.-d. **aleilor**; v. R O 1 2°, 3°, 3, 4; F 3; G 4 2°
alegaţie /alegáţie/ v. **familie**
alege /aléğe/ v. **merge** (imper. sg. **alege!**; v. R G 11)
alegere /aléğere/ v. **vulpe**
alegorie /alegoríe/ v. **familie**
aleluia interj. /alelúja/
alene adv. /aléne/
alerga vb. I inf. prez. /alergà/; 3, 6 **aleargă** /aleárgă/; 2 **alergi** /alérğ/; conj. prez. 3, 6 **alerge** /alérğe/; imper. sg. **aleargă!**; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11
ales part. şi supin de la **alege**; adj. /alés/ v. (pt. part. şi adj.) **des**
Alexandrescu scriitor român /aleksandrésku/; g.-d. **lui Alexandrescu**; v. R O 6 3°, 4°; G 6
alezaj /alezáj/ v. **abataj**
alezor /alezór/ v. **ajutor**
alfabet /alfabét/ v. **abataj**
alia /alià/ v. **studia**
aliaj /aliáj/ v. **abataj**

Scanned with OKEN Scanner

alianţă /aliánţă/ v. **casă**
alibi /alibí/ v. **taxi**
alică /alíkă/ v. **fiică** (sau **alice** /alíče/ v. **elice**)
alidadă /alidádă/ v. **casă**
aliena /alienă/ v. **lucra**
alienat /alienát/ v. **apt** (pt. adj.) şi **wat** (pt. s.)
alienaţie /alienáţi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
aligator („specie de crocodil") /aligatór/ v. **abur**
aliment /aliment/ v. **abataj**
alimentar /alimentár/ v. **abil**
alimentară /alimentáră/ v. **casă**
alimentator /alimentatór/ v. **ajutor**
alimentaţie /alimentáţi̯e/ v. **familie**
alina /alină/ v. **aduna**
alineat /alineát/ v. **abataj**
alinia /alini̯á/ v. **studia**
aliniament /aliniament/ v. **abataj**
aliniază /alini̯ázǎ/ ind. prez. 3, 6 de la **alinia**
aliniere /alini̯ére/ v. **vulpe**
aliniind /alini̯índ/ ger. de la **alinia**
alior (plantă) /aliór/ v. **abur**; [!]
Aliotman s. pr. n. (popular şi învechit „Imperiul Otoman") /aliotmán/ v. **prag** (formele de sg.)
alişveriş /alijveríş/ v. **prag**; v. R O 1 2°
aliteraţie /aliteráţi̯e/ v. **familie**
alizeu /alizéu̯/ v. **muzeu** (folosit mai ales la pl.)
allegretto (cuv. it. folosit în muzică) adv. /alegréto/
allegro (cuv. it. folosit în muzică) adv. /alégro/
almanah /almanáh/ v. **prag**
alo interj.; s. n. /aló/ v. (pt. s.) **taxi**; [!]
aloca /aloká/ v. **evoca**
alocaţie /alokáţi̯e/ v. **familie**
alocuri adv. /alócur̨i/ (sau **alocurea** /alókur̨ea/)
alocuţiune /alokuţiúne/ v. **vulpe**
aloe s. f. sg. nom.–ac. şi g.–d. /alóe/; art. nom.–ac. **aloea** /alói̯a/; g.–d. **aloei** /alóei̯/ (nu are pl.); v. R O 1 2°, 3, 4; G 4 4°
alogen /aloğén/ v. **abil**
alonjă /alónjă/ v. **casă**
alor art. pos. g.–d. pl. /álor/ v. **al** şi **a** art. pos. (se foloseşte numai cu pron. pos. pl.)
a lor art. pos. + pron. pers. 6 în g. /alór/ v. **a** şi **ei** sau **ele**
alotropie /alotropí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
alpaca /alpaká/ v. **basma** (formele de sg. pt. aliaj, ţesătură; cele de sg. şi pl. pt. animal)
alpestru /alpéstru/ v. **ilustru**
alpinism /alpiníşm/ v. **abataj** (formele de sg.)
alt (numai înaintea unui substantiv cu care se acordă) adj. nehot. m. şi n. sg. nom.–ac. /alt/; g.–d. **altui** /áltu̯i/; m. pl. nom.–ac. **alţi** /alţi̯/; g.–d. m., f. şi n. **altor** /áltor/
alta pron. nehot. f. sg. nom.–ac. /álta/; pl. f. şi n. **altele** /áltele/ (celelalte forme sunt ca la **altă**, dar se termină în **–a**: **altei** devine **alteia** etc.)
altă (numai înaintea unui substantiv cu care se acordă) adj. nehot. f. sg. nom.–ac. /áltă/; g.–d. **altei** /álteu̯/; pl. f. şi n. nom.–ac. **alte** /álte/; g.–d. m., f. şi n. **altor** /áltor/
altădată („odinioară") adv. /áltădată/ (să nu se confunde cu **altă dată**)
altă dată („în alte împrejurări") loc. adv. /áltădátă/; v. R O 6 1°, F 4
altă dată (îmbinare liberă de cuvinte) adj. pron. **alt** + s. f. **dată** s. v. /áltădátă/ v. **alt** adj. nehot. şi **casă**; v. R O 6 1°;

Scanned with OKEN Scanner

F 4

altceva pron. nehot. comp. invar. /áltčevà/

altcineva pron. nehot. comp. nom.–ac. /áltčinevà/ v. **cine** (în declinare se adaugă **va** invar.); v. R F 4

altcum adv. /áltkum/

altcumva adv. /áltkumvà/

alteori adv. /álteorị/

altera /alterá/ v. **lucra**

alteraţie /alteráţi̯e/ v. **familie**

altercaţie /alterkáţi̯e/ v. **familie**

alterna /alterná/ v. **lucra**

alternativ /alternatív/ v. **abil**

alternativă /alternatívă/ v. **casă**

alternator /alternatór/ v. **ajutor**

Alteţa Sa (formulă de politeţe) s. f. + adj. pos. 3 /altéţasá/ v. **casă** (sg. art.) şi **sa**; [!]

Alteţa Voastră (formulă de politeţe) s. f. + adj. pos. 5 /altéţavo̯ástră/ v. **casă** (sg. art.) şi **voastră**; voc. sg. **Alteţa Voastră!** ; pl. **Alteţele Voastre!**; [!]

alteţă /altéţă/ v. **casă**

Alteţă! (termen de adresare) s. f. voc. /altéţă/; v. R O 6 4°; G 7

Alteţele Lor (formulă de politeţe) s. f. + pron. pers. 6 /altéţelelòr/ v. **casă** (sg. art.) şi **ei** sau **ele**; [!]

altfel („altminteri", „în mod diferit") adv. /áltfel/ (să nu se confunde cu **alt fel**)

alt fel (îmbinare liberă de cuvinte) /álţfél/ v. **alt** şi **fel**; v. R O 6 1°

altfel de („diferit") loc. adj. /áltfeldè/ (precedat de **un** sau **o** art. nehot.); v. R F 4

altminteri adv. /altmínterị/ (sau popular **altminterea** /altmínterẹa/, **altmintrelea** /altmíntrelẹa/)

altoi /altóị/ v. **pietroi**

altoi /altoi̯í/ v. **alcătui**; v. R O 1 2°; F 2, 3

altoială /altoi̯álă/ v. **amiază**; v. R O 2

altruism /altruísm/ v. **abataj** (formele de sg.); v. R F 2, 3

altul pron. nehot. m., n. sg. /áltul/; m. pl. **alţii** /álţi/ sau /álţii̯/ (celelalte forme sunt ca la **alt**, dar se termină în **–a**: **altui** devine **altuia** etc.)

altundeva adv. /áltundevà/

alţi /alţị/ adj. nehot. m. pl. nom.–ac. de la **alt**

alţii /álţi/ sau /álţii̯/ pron. nehot. m. pl. nom.–ac. de la **altul**

aluminiu /alumínịu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Al**

aluneca /aluneká/ v. **evoca**

alunecuş /alunekúş/ v. **prag**

alunga /alungá/ v. **striga**

aluniş /alụníş/ v. **prag**

alură /alúră/ v. **inimă** (folosit mai ales la sg.); v. T 2 2°

aluvial /aluviál/ v. **abil**

aluvionar /aluvionár/ v. **abil**

aluviune /aluviúne/ v. **vulpe**

aluzie /alúzi̯e/ v. **familie**

alveolar /alveolár/ v. **abil**

alveolă /alveólă/ v. **casă**

am vb. pred. ind. prez. 1; vb. aux. pt. perf. comp. 1, 4; vb. aux. pentru cond.–opt. 4 v. **avea** şi **aş**

a. m. abr. pt. **antemeridian** sau **ante meridiem** („înainte de amiază"; se recomandă citirea întregită a abrevierii)

amabil /amábil/ v. **abil**

amalgam /amalgám/ v. **abataj**

amanet /amanét/ v. **abataj**

amar /amár/ v. **abil**

amăgeală s. f. sg. nom.–ac. /amăgálă/; g.–d. şi pl. **amăgeli** /amăgélị/; art. sg. nom.–ac. **amăgeala** /amăgála/; g.–d. **amăgelii** /amăgéli/ sau /amăgélii̯/; pl. nom.–ac. **amăgelile**; g.–d. **amăgelilor**;

Scanned with OKEN Scanner

v. R O 1 2°, 3°, 2, 3, 4; G 4 2°; 6

amăgi vb. IV inf. prez. /amă-ğí/; ind. prez. 1, 6 **amăgesc** /amăğésk/; conj. prez. 3, 6 **amăgească** /amăğáskă/; imper. sg. **amăgeşte(-l)**!; v. R O 1 2°, 2; G 9, 10 5°, 11

amănunt /amănúnt/ v. **abataj**

amărăciune /amărăčúne/ v. **vulpe**

amăreală /amărẹálă/ v. **ameţeală**

amăriu /amăríu̯/ v. **hazliu**

amărî /amărí/ v. **urî**

amâna /aminá/ v. **aduna**

amândoi nr. m. nom.–ac. (cu val. de adj. şi s.) /amindói/; g.–d. m., f., n. **amânduror** (ca adj. antepus) /amindúror/ şi **amândurora** /amindúrora/ (ca s. şi ca adj. postpus)

amândouă nr. f. şi n. nom.–ac. (cu valoare de adj. şi s.) /amindóu̯ă/; g.–d. f., m. şi n. **amânduror** /amindúror/ (ca adj. antepus şi ca adj. postpus) şi **amândurora** /amindúrora/ (ca s. antepus)

amânduror g.–d. de la **amândoi** şi **amândouă** (cu valoare de adj. antepus)

amândurora g.–d. de la **amândoi** şi **amândouă** (cu valoare de s. şi de adj. postpus)

ambalaj /ambaláj/ v. **abataj**

ambarcader /ambarkadér/ v. **abataj**

ambarcaţie /ambarkáţi̯e/ v. **familie**

ambasadă /ambasádă/ v. **casă**

ambele nr. f. şi n. /ámbele/; g.–d. **ambelor** /ámbelor/ (cu val. de adj. sau s.)

ambiant /ambiánt/ v. **apt**

ambianţă /ambiánţă/ v. **casă**

ambiguu /ambígu̯u̯/ v. **continuu** adj.

ambii nr. m. nom.–ac. /ámbi/ sau /ámbii/; g.–d. **ambilor** /ámbilor/ (cu val. de adj. sau de s.)

ambiţie /ambíţi̯e/ v. **familie**

ambiţios /ambiţiós/ v. **dubios**

ambranşament /ambranşamént/ v. **abataj**

ambreia /ambreiá/ v. **îmbăia**

ambreiaj /ambreiáj/ v. **abataj**

ambrozie /ambrózi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)

ambulatoriu /ambulatóriu̯/ v. (pt. adj.) **propriu** şi **domeniu** (pt. s.)

ambuscadă /ambuskádă/ v. **casă**

ameliora /ameliorá/ v. **lucra**

amenaja /amenajá/ v. **lucra**

amenajare /amenajáre/ v. **zare**

amenda /amendá/ v. **lucra**

amendă s. f. sg. nom.–ac. /améndă/; g.–d. şi pl. **amenzi** /améndzi/; art. sg. nom.–ac. **amenda** /améndа/; g.–d. **amenzii** /améndzi/ sau /améndzii/; pl. nom.–ac. **amenzile**; g.–d. **amenzilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

ameninţa /ameninţá/ v. **aduna** (la ind. prez. 3 accentul: /améninţă/)

ameninţare /ameninţáre/ v. **zare**

amentacee (familie de plante) /amentačée/ v. **acantacee**

America s. pr. f. art. nom.–ac. /amérika/ (1. continent; 2. SUA s. v.) v. **urzică** (formele art. şi neart.)

America Latină (ţările din sudul şi centrul continentului american) s. pr. comp. f. sg. nom.–ac. art. (cu flexiune la ambii termeni); g.–d. **Americii Latine** /amériči̯latíne/; v. R O 6 1°, 4°

american /amerikán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)

americancă /amerikánkă/ v. **fiică**

ameriza /amerizá/ v. **lucra**

Scanned with OKEN Scanner

amestec /améstek/ v. **prag**
amesteca /amesteká/ v. **evoca**
ametist /ametíst/ v. **abataj**
ameţea imperf. 3 de la **ameţi**
ameţeală s. f. sg. nom.–ac. /ameţeálă/; g.–d. şi pl. **ameţeli** /ameţéli̯/; art. sg. nom.–ac. **ameţeala** /ameţeála/; g.–d. **ameţelii** /ameţéli/ sau /ameţéli̯i̯/; pl. nom.–ac. **ameţelile**; g.–d. **ameţelilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
ameţi /ameţí/ v. **citi**
amfibrah /àmfibráh/ v. **abur**
amfiteatru /àmfiteátru/ v. **teatru**; v. R F 4
amfitrioană /àmfitri̯uánă/ v. **casă**; v. R F 4
amfitrion /àmfitrión/ v. **abur**
amforă /ámforă/ v. **casă**
a–mi /ami̯/ (>a îmi) prep. pt. inf. + pron. pers. sau refl. 1 d., v. **a** prep şi **eu**
amiantă („azbest") /amiántă/ v. **casă** (formele de sg.) (sau **amiant** /amiánt/ v. **prag**, formele de sg.)
amiază s. f. sg. nom.–ac. /ami̯ázǎ/; g.–d. şi pl. **amiezi** /ami̯ézi̯/; art. sg. nom.–ac. **amiaza** /ami̯áza/; g.–d. **amiezii** /ami̯ézi/ sau /ami̯ézi̯i/; pl. nom.–ac. **amiezile**; g.–d. **amiezilor**; v. R O 1 2° 2, 3, 4; G 4 2°
amibă /amíbă/ v. **casă**
amic /amík/ v. **bunic**
amică /amíkă/ v. **fiică**
amiciţie /amičíţi̯e/ v. **familie**
amigdală /amigdálă/ v. **casă**
amin interj.; s. n. /amín/ (ca s. nu are pl.; neart.)
aminti /amintí/ v. **citi**
amintire /amintíre/ v. **vulpe**
amiral /amirál/ v. **abur**
amnezie /amnezí̯e/ v. **familie**
amnistia /amnisti̯á/ v. **studia**
amnistie /amnistí̯e/ v. **familie**
amoniac /amoniák/ v. **abataj** (formele de sg.)
amor /amór/ v. **prag**
amor–propriu s. n. comp. sg. /amòrpróprı̯u/; art. nom.–ac. **amorul–propriu** /amórulpróprı̯u/ (cu adj. pos./pron. pers. **amorul său/lui, ei propriu**); g.–d. **amorului–propriu** /amòruluı̯próprı̯u/ (nu are pl.); v. R O 6 1°, 2°; F 4
amortisment /amortismént/ v. **abataj**; v. R O 1 2°
amortiza /amortizá/ v. **lucra**
amortizor /amortizór/ v. **ajutor**
amorţeală /amorţeálă/ v. **ameţeală**
ampenaj /ampenáj/ v. **abataj**
ampermetru /ampèrmétru/ v. **teatru**; v. R F 4
amper–oră s. f. comp. (cu flexiune şi art. la ultimul termen) /ampèróră/ v. **casă**; v. R O 6 2°; F 4
amperometru /ampèrométru/ v. **teatru**; v. R F 4
amplasament /amplasaménţ/ v. **abataj**
amplifica /amplifiká/ v. **evoca**
amplificator /amplifikatór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **ajutor** (pt. s.)
(amploaiat v. **amploiat**)
(amploaiată v. **amploiată**)
amploare /amplo̯áre/ v. **floare** (formele de sg.)
amploiat /amplo̯i̯át/ (sau **amploaiat** /amplo̯a̯i̯át/) v. **wat**
amploiată /aplo̯i̯átă/ (sau **amploaiată** /amplo̯a̯i̯átă/) v. **casă**
amprentă /ampréntă/ v. **casă**
amputa /amputá/ v. **lucra**
amuza /amuzá/ v. **aduna**
amuzament /amuzaménţ/ v. **abataj**
amuzant /amuzánt/ v. **apt**
an /an/ v. **abur**
anacolut /anakolút/ v. **prag**; [!]
anacreontic /anakreóntik/ v. **metalic**
anafora („raport") /anaforá/ v. **basma**

Scanned with OKEN Scanner

anaforă (figură de stil) /anafóră/ v. **casă**
anafură (în terminologia bisericească „bucăţele de prescură“) /anáfură/ v. **casă** (formele de sg.)
anagramă /anagrámă/ v. **casă**
anahoret /anahorét/ v. **wat**
anahoretă /anahorétă/ v. **casă**
anale /anále/ v. **casă** (formele de pl.)
analiza /analizá/ v. **lucra**
analizator /analizatór/ v. **ajutor**
analiză /analíză/ v. **casă**
analog /analóg/ v. **omolog**
analogie /analoģíe/ v. **familie**
ananghie /anánģie/ v. **familie** (formele de sg.)
Ana–Lugojana (dans) s. pr. f. comp. art. sg. nom.–ac. /ánalugojána/; neart. **Ană–Lugojană**; v. R O 6 2°, 4°
anapest /anapést/ v. **artist**
anapoda adv. /anápoda/
anarhie /anarhíe/ v. **familie** (formele de sg.)
anarhism /anarhísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
anatemă („afurisenie“; „excludere din rândurile bisericii“) /anátemă/ (sau /anatémă/) v. **casă**
anatomofiziologic /anatòmofiziológik/ v. **metalic**; v. R F 4
anatomopatologic /anatòmopatológik/ v. **metalic**
anchetatoare /anķetatoáre/ v. **autoare**
anchetator /anķetatór/ v. **abur**
anchetă /anķétă/ v. **casă**
anchiloză /anķilóză/ v. **casă**
ancie (componentă la instrumentele muzicale de suflat) /ánčie/ v. **familie**
ancoraj /ankoráj/ v. **abataj**
ancoră /ánkoră/ v. **casă**
andezit rocă /andezít/ v. **abataj**
andrea /andreá/ v. **stea**; v. R F 4
androceu /andročéu/ v. **muzeu**
anelid /anelíd/ v. **abataj**
anemia /anemíe/ v. **studia**
anemometru /anèmométru/ v. **teatru**; v. R F 4
aneroid /aneroíd/ v. **abataj**
anestezia /anesteziíe/ v. **studia**
anevoie adv. /anevóie/
anexiune /aneksiúne/ v. **vulpe**
anfiladă („şir de clădiri, de porticuri, de coloane“) /amfiládă/ v. **casă**; v. R O 1 2°
angaja /angajá/ v. **lucra**
angajant /angajánt/ v. **apt**
angajament /angajamént/ v. **abataj**
angajare /angajáre/ v. **zare**
angara /angará/ v. **basma**; v. R F 4
anghemaht (un fel de mâncare) /ánģemaht/ (sau /anģemáht/) v. **prag**
anghinare /anģináre/ v. **autoare** (formele de sg.)
anghină /anģínă/ (sau **anghină** /anğínă/) v. **casă**
angiom (tumoare) /anğióm/ v. **avion**
angiosperm /ànğiospérm/ v. **abil**; v. R F 4
angiospermă /ànğiospérmă/ v. **casă** (se foloseşte mai ales la pl.); v. R F 4
anglicanism /anglikanísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
anglo–franco–italian /ánglofrànkoitalián/ v. **aerian**; v. R F 4
angora (animal, lână) /angóra/ v. **leva**; [!]
angrenaj /angrenáj/ v. **abataj**
angro („cu ridicata“, „în cantitate mare“) adv. /angró/
angstrom /ánkstrom/ v. **abur**
anilină /anilínă/ v. **casă** (formele de sg.)
anima /animá/ v. **aduna**
animal /animál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
animalier /animaliér/ v. **abil**
animaţie /animáţie/ v. **familie** (formele de sg.)

Scanned with OKEN Scanner

animism /animísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
anina /aniná/ v. **aduna**
anion /anión/ v. **abur**
aniversare /aniversáre/ v. **zare**
anormal /anormál/ v. **abil**
anost /anóst/ (sau /ánost/) v. **îngust**
anotimp /anotímp/ v. **prag**
ansamblu /ansámblu/ v. **lucru**
ansiform /ànsifórm/ v. **abil**; v. R F 4
ansotomie /ànsotomíe/ v. **familie** v. R F 4
antagonism /antagonísm/ v. **abataj**
antarctic /antárktik/ v. **metalic**
antebelic /àntebélik/ v. **metalic**; v. R F 4
antedata /àntedatá/ v. **lucra**; v. R F 4
antediluvian /àntediluvián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **abataj** (formele de sg. pt. s.); v. R F 4
antemeridian /àntemeridián/ v. **aerian**; v. R F 4; abr. **a. m.**
ante meridiem (expr. lat. „înainte de amiază") loc. adv. /ántemerídiem/; abr. **a. m.**
antepenultim /àntepenúltim/ v. **abil**; v. R F 4
antepileptic /àntepiléptik/ v. **metalic**; v. R F 4
anteproiect /ànteproiékt/ v. **abataj**; v. R F 4
anteră /antéră/ v. **casă**
anterior adj. 4 m., n. sg. /anteriór/; m. pl. **anteriori** /anteriórĭ/; f. sg. **anterioară** /anteriuáră/; g.–d. şi pl. f., n. **anterioare** /anteriuáre/; v. R O 2, 3, 4; G 5 1°
anteriu /anteríu/ v. **sicriu**
antet /antét/ v. **prag**
antetrupiţă (componentă la plug) /àntetrúpiţă/ v. **casă**; v. R F 4
antevorbitoare /àntevorbitoáre/ v. **autoare**; v. R F 4
antevorbitor /àntevorbitór/ v. **abur**; v. R F 4
antiaerian /àntiaerián/ v. **aerian**; v. R F 4
antialcoolic /àntialkoólik/ v. **metalic**; v. R O 1 3°; F 4
antibiotic /àntibiótik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **ac** (pt. s.)
antic /antík/ v. **metalic**
anticameră /àntikámeră/ v. **casă**; v. R F 4
anticar /antikár/ v. **abur**
anticariat /antikariát/ v. **abataj**
antichitate /antikitáte/ v. **parte**
anticiclon /àntičiklón/ v. **ajutor**; v. R F 4
anticipa /antičipá/ v. **lucra** (sau **aduna**)
anticipaţie /antičipáţie/ v. **familie**
anticorp /àntikórp/ v. **abur**
antichrist („eretic") /àntikríst/ v. **artist**; v. R F 4; [!]
Antichrist („Satana") s. pr. m. sg. /antikríst/ v. **artist** (formele de sg.); v. R O 6 4°; [!]
antidot /àntidót/ v. **prag**
antidrog /àntidróg/ v. **prag**
antiepidemic /àntiepidémik/ v. **metalic**; v. R F 4
antifascist /àntifascíst/ v. **îngust**; v. R O 1 2°; F 4
antiiacobin /àntiiakobín/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.); v. R O 1 3°; F 4
antiiacobinism /àntiiakobinísm/ v. **abataj** (formele de sg.); v. R F 4
antiiacobinist /àntiiakobiníst/ v. **artist**; v. R F 4
antiinflamator /àntiinflamatór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **ajutor** (pt. s.); [!]
antiinsulină /àntiinsulínă/ v. **casă** (formele de sg.)
antimoniu /antimóniu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Sb**
antinevralgic /àntinevrálgik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **ac** (pt. s.); v. R F 4
antinomie /antinomíe/ v. **fa-**

Scanned with OKEN Scanner

milie
antipirină /antipiríną/ v. **casă**
antipod („punct, obiect opus“) /antipód/ v. **brad**
antipode (celule) s. f. pl. /antipóde/ v. **casă** (formele de pl.)
antispasmodic /àntispasmódik/ v. **metalic**; v. R F 4
antiştiinţific /àntiştiinţífik/ v. **metalic**
antitetanic /àntitetánik/ v. **metalic**; v. R F 4
antitific /àntitífik/ v. **metalic**; v. R F 4
antonim /antoním/ v. **abataj**
antonimie /antonimíe/ v. **familie**
antonomasie /àntonomasíe/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
antract /antrákt/ v. **abataj**
antrax /ántraks/ v. **prag** (sau **abataj**)
antrenament /antrenaméntv. **abataj**
antrepozit /antrepózit/ v. **abataj**
antreprenor /àntreprenór/ v. **abur**; v. R F 4
antrepriză /àntrepríză/ v. **casă**; v. R F 4
antreu /antréu̯/ v. **birou**
antricot /antrikót/ v. **ajutor**
anturaj /anturáj/ v. **abataj**
anual /anuál/ v. **abil**
anuar /anuár/ v. **abataj**
anuitate /anuitáte/ v. **parte**
Anul Nou s. pr. comp. m. sg. /ànulnóu̯/ (cu flexiune art. la primul termen) v. **abur** (formele de sg. art.); v. R O **6** 1°, 4°
anume adv.; adj. invar. /anúme/
anumit /anumít/ v. **apt** şi **mult** pt. forma cu terminaţia **–or**; v. R O **2**; G **5** 1°, 5°
anunciator /anunciatór/ v. **ajutor**
anunţ /anúnţ/ v. **prag**
anunţa /anunţá/ v. **aduna**
anvelopă /anvelópă/ v. **casă**
anxietate /anksietáte/ v. **parte** (formele de sg.)
aoleu interj. /aoléu̯/ sau **aoleo** /aoli̯ó/, **auleu** /auléu̯/
aorist /aoríst/ v. **abataj**
aortă /aórtă/ v. **casă**
apanaj /apanáj/ v. **abataj**
aparat /aparát/ v. **abataj**
aparataj /aparatáj/ v. **abataj**
aparenţă /aparénţă/ v. **casă**
apariţie /aparíţie/ v. **familie**
apartament /apartaménv. **abataj**
aparte adv.; adj. invar. /apárte/
aparţine /aparţíne/ v. **ţine**
apă /ápă/ v. **casă**
apă–albă („cataractă“) s. f. comp. sg. /ápăálbă/; v. R O **6** 2°
apă–grea (substanţă) s. f. comp. sg. /ápăgreá/; v. R O **6** 2°
apă–neagră („glaucom“) s. f. comp. sg. /ápăneágră/; v. R O **6** 2°
apăra vb. I inf. prez. /apără/; ind. prez. 3, 6 **apără** /ápără/; 2 **aperi** /áperi̯/; conj. prez. **apere** /ápere/; imper. sg. **apără!**; v. R O **2**; G **9**, **10** 1°, **11**
apărare /apărare/ v. **zare**
apărătoare /apărătoáre/ v. **floare**
apărea /apăreá/ v. **părea**
apăsa vb. I inf. prez. /apăsá/; ind. prez. 3, 6 **apasă** /apásă/; 2 **apeşi** /apéşi̯/; conj. prez. 3, 6 **apese** /apése/; imper. sg. **apasă!**; ger. **apăsând**; v. R O **2**; G **9**, **10** 1°, **11**
apeduct /apedúkt/ v. **abataj**
apel /apél/ v. **prag**
apela /apelá/ v. **lucra**
apendice („adaos“) /apéndiče/; (în anatomie) /apéndiče/ (sau /apendíče/) v. **nume**
apercepţie /aperčépţie/ v. **familie** (formele de sg.)
apetit /apetít/ v. **prag**
apicol /apíkol/ v. **abil**

Scanned with OKEN Scanner

apicultor /apikultór/ v. **abur**
aplauda vb. I inf. prez. /aplaudá/; ind. 3, 6 **aplaudă** /aplăudă/; 2 **aplauzi** /aplăuzi̯/; imper. sg. **aplaudă!** ; v. **R O 2**; **G 9, 10 1°, 11**
aplauze /aplăuze/ v. **casă** (formele de pl.)
apleca /apleká/ v. **pleca**
aplica /aplikă/ v. **evoca**
aplicare /aplikáre/ v. **zare**
aplicaţie /aplikáţi̯e/ v. **familie**
apocopă /apokópă/ v. **casă**
apod („fără picioare") /apód/ v. **arid**
apogeu /apoǧéu̯/ v. **muzeu**
apogiatură /apoǧiatúră/ v. **inimă**
apoi adv. /apói̯/
apolitism /apolitísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
apologie /apoloǧí̯e/ v. **familie**
apometru /àpométru/ v. **teatru**; v. **R F 4**
apoplexie /apopleksí̯e/ v. **familie**
aport interj.; s. n. /apórt/ v. (pt. s.) **prag**
apostazie /apostazí̯e/ v. **familie**
a posteriori (expr. lat. „din ceea ce urmează"; „bazat pe experienţă") în rom. cu valoare de loc. adj. şi adv. /aposteriórі/
apostilb („unitate de măsură fotometrică") /apostílb/ v. **abur**
apostrof /apostróf/ v. **prag**
apoteoză /apoteóză/ v. **casă**
apoziţie /apozíţi̯e/ v. **familie**
aprecia /apreči̯á/ v. **studia**
apreciere /apreči̯ére/ v. **vulpe**
aprehensiune /aprehensiúne/ v. **vulpe**
apret /aprét/ v. **prag**
apretură /apretúră/ v. **inimă**
aprig adj. 4 m., n. sg. /áprig/; m. pl. **aprigi** /áriǧ/; f. sg. nom.–ac. **aprigă** /áprigă/; g.–d. şi pl. f., n. **aprige** /áriǧe/; v. **R O 2**; **G 5 1°**
aprilie s. m. sg. /aprílie/; g.–d. **lui aprilie** (sau precedat de *luna*; nu are pl.); **R G 6**
aprinde /aprínde/ v. **arde**
a priori (expr. lat. „din ceea ce precedă", „anterior experienţei"); în rom. cu valoare de loc. adj. şi adv. /apriórі/
aprioric /apriórik/ v. **metalic**
aproape adv. /aproápe/
aproba /aprobă/ v. **aduna**
aprobare /aprobáre/ v. **zare**
aprod /apród/ v. **brad**
apropia vb. I inf. prez. /apropi̯á/; ind. şi conj. prez. 3, 6 **apropie** /aprópi̯e/; 1, 2 **apropii** /aprópi̯i̯/; 4 **apropiem** /apropi̯ém/; 5 **apropiaţi** /apropi̯áţi̯/; imper. sg. **apropie(-te)!**; part. **apropiat** /apropi̯át/; ger. **apropiind** /apropi̯índ/; v. **R G 9, 10 1°, 11**
apropiere /apropi̯ére/ v. **vulpe**
apropo adv. /apropó/
apropo /apropó/ v. **taxi** (sau **apropou** /apropóu̯/ v. **birou**)
apropria („a face propriu") /apropri̯á/ v. **studia**
aproviziona /aprovizioná/ v. **lucra**
aproximativ /aproksimatív/ v. **abil** (se foloseşte şi ca adv.)
aproximaţie /aproksimáţi̯e/ v. **familie**
apsidă (în astronomie) /apsídă/ v. **casă**
apt adj. 4 m., n. sg. /apt/; m. pl. **apţi** /apţi̯/; f. sg. nom.–ac. **aptă** /áptă/; g.–d. şi pl. f., n. **apte** /ápte/; v. **R O 2, 3, 4**; **G 5 1°**
apter („fără aripi") /aptér/ v. **abil**
apuca /apuká/ v. **evoca**
apune /apúne/ v. **pune**
apus /apús/ v. **prag**
apusean /apuseán/ v. (pt. adj.) **judeţean şi cetăţean** (pt. s.)
apuseană /apuseánă/ v. **cetă-**

Scanned with OKEN Scanner

ţeană
ar vb. aux. pt. cond.–opt. prez. 3, 6 v. **aş**
arab /aráb/ v. (pt. adj.) **abil şi abur** (pt. s.)
arabă (limbă) /arábă/ v. **casă** (formele de sg.)
arabesc /arabésk/ v. **prag**
arac /arák/ v. **bunic**
aragaz /aragáz/ v. **prag**
arahidă /arahídă/ v. **casă**
arahnidă /arahnídă/ v. **casă**
arahnoidă /arahnoídă/ v. **casă**
arahnofobie /arăhnofobí̯e/ v. **familie** (formele de sg.); v. **R F 4**
aramă s. f. sg. nom.–ac. /arámă/; g.–d. **arame** /aráme/; pl. **arămuri** obiecte de aramă /arắmuri̯/; art. sg. nom.–ac. **arama** /aráma/; g.–d. **aramei** /arámei̯/; pl. nom.–ac. **arămurile** /arắmurile/; g.–d. **arămurilor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4 3°**
aranja /aranjá/ v. **lucra**
aranjare /aranjáre/ v. **zare**
aranjând /aranjínd/ ger. de la **aranja**
aranjează /aranje̯ázə/ şi /aranjázə/ ind. prez. 3, 6 de la **aranja**
arap /aráp/ v. **abur**
arareori adv. /aráreori̯/
arăboaică /arăbo̯á̯ikă/ v. **fiică**
arăci /arắčí/ v. **ghici**
arădean /arădeán/ v. (pt. adj.) **judeţean** şi (pt. s.) **cetăţean**
arădeancă /arădeánkă/ v. **ardeancă**
arămiu /arămíu̯/ v. **hazliu**
arăta vb. I inf. prez. /arătá/; ind. prez. 3, 6 **arată** /arátă/; 1 **arăt** /arắt/; 2 **arăţi** /arắţi̯/; conj. prez. 3, 6 **arate** /aráte/; imper. sg. **arată!**; v. **R G 10**
arbitraj /arbitráj/ v. **abataj**
arbitral („de arbitru") /arbitrál/ v. **abil**
arbitrar („după bunul plac") /arbitrár/ v. **abil**
arbitru /arbítru/ v. **codru**
arbore /árbore/ v. **câine**
arborescent /arboreşčént/ v. **apt**; v. **R O 1 2°**
arboret /arborét/ (pt. termenul din silvicultură) v. **prag** şi **wat** (pt. termenul naval)
arbust /arbúst/ v. **artist**
arc /ark/ v. **ac** (pt. termenul din geometrie) şi **prag** (pt. „resort")
arcadă /arkádă/ v. **casă**
arcan „laţ", „taină" /arkán/ v. **abataj**
archebuză /arḱebúză/ v. **casă**
archebuzier /arḱebuzié̯r/ v. **abur**
arctic /árktik/ v. **metalic**
arcuş /arkúş/ v. **prag**
arde vb. III inf. prez. /árde/; part. **ars**; ind. prez. 1 şi 6 **ard**; 2 **arzi** /arzi̯/; imper. sg. **arzi!** şi **arde(–l)!**; ger. **arzând** /arzínd/; v. **R O 2; G 9, 10 8°, 11**
Ardeal s. pr. n. /ardeál/ v. **prag** (formele de sg.)
ardei /ardéi̯/ v. **pui**
ardeia /ardei̯á/ v. **îmbăia**
ardelean /ardeleán/ v. **judeţean** (pt. adj.) şi **cetăţean** (pt. s.)
ardeleancă s. f. sg. nom.–ac. /ardeleánkă/; g.–d. şi pl. **ardelence** /ardelénče/; art. sg. nom.–ac. **ardeleanca** /ardeleánka/; g.–d. **ardelencei** /ardelénčei̯/; pl. nom.–ac. **ardelencele**; g.–d. **ardelencelor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4 2°**
ardezie /ardézi̯e/ v. **familie**
are vb. pred. ind. prez. 3 de la **avea**
arendaş /arendáş/ v. **abur**
arendă /aréndă/ v. **amendă** (sau **casă**)
arendăşesc /arendăşésk/ v. **românesc**
areometrie /àreometrí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
areometru /àreométru/ v. **tea-**

Scanned with OKEN Scanner

tru
areopag /àreopág/ v. **prag**
arest /arést/ v. **prag**
argăseală /argăsḛálă/ v. **ameţeală**
argea /arğá/ v. **pingea**; v. R F 4
argentifer /arğentifér/ v. **abil**
argeşean /arğeşḛán/ şi /arğeşán/ v. (pt. adj.) **judeţean** şi **cetăţean** (pt. s.)
argeşeancă /arğeşḛánkă/ şi /arğeşánkă/ v. **ardeleancă**
argilă /arğílă/ v. **casă**
arginta /arğintá/ v. **lucra**
argintărie /arğintărí̯e/ v. **familie**
argintiu /arğintíu̯/ v. **hazliu**
argint-viu s. n. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen) /arğíntvìu̯/ v. **prag** (formele de sg.); v. R O 6 2°
argonaut /argonaút/ v. **wat**
argou /argóu̯/ v. **birou**
argumentaţie /argumentáţi̯e/ v. **familie**
arhaism /arhaísm/ v. **abataj**
arhaizant /arhaizánt/ v. **apt**
arheolog /arheológ/ v. **coleg**
arhetip /arhetíp/ v. **prag**
arhidiacon /àrhidiákon/ v. **abur**; v. R F 4
arhiepiscop /àrhiepískop/ v. **abur**; v. R F 4
arhiereu /arhieréu̯/ v. **erou**
Arhimede (învăţat grec) s. pr. m. nom.–ac. /arhiméde/; g.–d. lui **Arhimede**; v. R O 6 4°; G 6
arhipelag /arhipelág/ v. **prag**
arhitect /arhitékt/ v. **wat**
arhitravă /arhitrávă/ v. **casă**
arhivar /arhivár/ v. **abur**
arhivă /arhívă/ v. **casă**
arhondaric /arhondaríc/ v. **prag** (sau **ac**)
arhonte /arhónte/ v. **frate**
arian /arián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
ariceală /aričálă/ v. **amăgeală**
arici s. m. invar. /aríč/; art. sg. nom.–ac. **ariciul** /aríčul/; g.–d. **ariciului** /aríčului̯/; pl. nom.–ac. **aricii** /aríči/ sau /aríčii̯/; g.–d. **aricilor**; v. R O 3, 4; G 4 4°, 6
arid adj. 4 m., n. sg. /aríd/; m. pl. **arizi** /arízi̯/; f. sg. nom.–ac. **aridă** /arídă/; g.–d. şi pl. f., n. **aride** /aríde/; v. R O 2, 3, 4; G 5 1°
arie /árie/ v. **familie**
ariergardă /ariergárdă/ v. **stradă**
arin /arín/ v. **abur**
arinişte /ariníşte/ (sau /arínişte/) v. **inimă**
aripă /áripă/ (sau /arípă/) v. **inimă**
aripioară /aripi̯oáră/ v. **casă**
aristocraţie /aristokraţí̯e/ v. **familie**
aritmograf /aritmográf/ v. **abataj**
aritmometru /aritmométru/ v. **teatru**
arlechin /arleḱín/ v. (pt. personaj) **abur** şi **abataj** (pt. culisă, reflector)
arman /armán/ v. **abataj**
armată /armátă/ v. **casă**
armă /ármă/ v. **casă**
armăsar /armăsár/ v. **abur**
armătură (în tehnică) /armătúră/ v. **inimă**
armean /armḛán/ v. (pt. adj.) **judeţean** şi **cetăţean** (pt. s.)
armeană /armḛánă/ (limbă) v. **cetăţeană** (formele de sg.)
armeancă /armḛánkă/ v. **ardeleancă**
armie /ármi̯e/ v. **familie**
armistiţiu /armistíţi̯u̯/ v. **domeniu**
armonie (abstract) /armoní̯e/; (muzicuţă) /armóni̯e/ v. **familie**
armonios /armoniós/ v. **dubios**
armoniu /armónḭu̯/ v. **domeniu**
armură (îmbrăcăminte meta-

Scanned with OKEN Scanner

lică; în muzică) /armúră/ v. **inimă**
armurier /armuriér/ v. **abur**
arnici /arníč/ v. **meci**
aroga /arogá/ v. **striga**
aromatiza /aromatizá/ v. **lucra**
aromă /arómă/ v. **casă**
aromân /aromín/ v. **abur** (pt. s.) şi **abil** (pt. adj.)
aromâncă /aromínkă/ v. **fiică**
aromânesc /arominésk/ v. **românesc**
aromâneşte adv. /arominéşte/
arpacaş /arpakáş/ v. **prag**
arpegiu /arpéğu/ v. **serviciu**
ars part. şi supin de la **arde**; adj. /ars/ v. (pt. part. şi adj.) **dens**
arsenal /arsenál/ v. **abataj**
arşic /arşík/ v. **ac**
arşiţă /árşiţă/ v. **casă**
artă /ártă/ v. **casă**
arterial /arteriál/ v. **abil**
arterioscleroză /artèrioskleróză/ v. **casă** (formele de sg.); v. R F 4
artezian /artezián/ v. **aerian**
articol /artíkol/ v. **abataj**
articulaţie /artikuláţi̯e/ v. **familie**
artificial /artificiál/ v. **abil**
artificier /artificiér/ v. **abur**
artificiu /artifíciu/ v. **serviciu**
artilerie /artiléri̯e/ v. **familie**
artist s. m. sg. /artíst/; pl. **artişti** /artíşti̯/; art. sg. nom.–ac. **artistul**; g.–d. **artistului**; pl. **artiştii** /artíşti/ sau /artíştii̯/; g.–d. **artiştilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
artistă /artístă/ v. **casă**
artistic /artístik/ v. **metalic**
artizan /artizán/ v. **abur**
artritic /artrítik/ v. **metalic** (pt. adj.) şi **bunic** (pt. s.)
artritism /artritísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
artropod /àrtropód/ v. **abataj** (se foloseşte mai ales pl. **artropode**)
arţag /arţág/ v. **prag**
arţăgos /arţăgós/ v. **bucuros**
arunca /arunká/ v. **evoca**
arvună /arvúnă/ v. **casă**
arvuni /arvuní/ v. **citi**
as s. n. sg. /as/; pl. **aşi** /aşi̯/; art. sg. nom.–ac. **asul** /ásul/; g.–d. **asului**; pl. nom.–ac. **aşii** /áşi/ sau /áşii̯/; g.–d. **aşilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
asamblaj /asambláj/ v. **abataj**
ascendenţă /asčendénţă/ v. **casă**
ascensiune /asčensiúne/ v. **vulpe**
ascensor /asčensór/ v. **ajutor**; v. R O 1 2°
asculta /askultá/ v. **accepta**
ascunde /askúnde/ v. **arde**
ascuţi /askuţí/ v. **simţi**
ascuţiş /askuţíş/ v. **prag**
ascuţit /askuţít/ v. **apt**
ascuţitoare (instrument) /askuţitoáre/ v. **floare**
aseară adv. /aseáră/
asedia /asedi̯á/ v. **studia**
asediere /asedi̯ére/ v. **vulpe**
asediu /asédi̯u/ v. **domeniu**
asemăna /asemănă/ v. **semăna**
asemănător /asemănătór/ v. **dator**
asemenea adv.; adj. invar. /asémenea/; v. R G 5 4°
asemui /asemui̯/ v. **alcătui**
aserţiune /aserţiúne/ v. **vulpe**
asexuat /àseksuát/ v. **apt**
asfalt /asfált/ v. **prag**
asfixia /asfiksi̯á/ v. **studia**
asfixie /asfiksí̯e/ v. **familie**
asiatic /asiátik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **bunic** (pt. s.)
asidue /asídu̯e/ f. g.–d. şi pl. f., n. de la **asiduu**
asiduitate /asiduitáte/ v. **parte** (formele de sg.)
asiduu /asídu̯u/ v. **continuu** adj.
asigura /asigurá/ v. **aduna**
asimilaţie /asimiláţi̯e/ v. **familie**
asimptotă (figură de stil) /asimptótă/ v. **casă**

Scanned with OKEN Scanner

asin /asín/ v. **abur**
asindet (sau **asindeton**) (figură de stil) /asindét/ (sau /asíndeton/) v. **prag** (formele de sg.)
asirian /asirián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
asiriană (limbă) /asiriánă/ v. **fiziciană** (formele de sg.)
asista /asistá/ v. **gusta**
asistent /asisténţ/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
asmuţi /asmuţí/ v. **simţi**
asocia /asočiá/ v. **studia**
asociaţie /asočiáţie/ v. **familie**
asociere /asočiére/ v. **vulpe**
asolament /asolaméntˌ/ v. **abataj**
asortiment /asortiméntˌ/ v. **abataj**
aspect /aspékt/ v. **abataj**
aspectuoasă /aspektuoásă/ f. sg. nom.–ac. de la **aspectuos**
aspectuos /aspektuós/ v. **dubios**
aspira /aspirá/ v. **aduna**
aspiraţie /aspiráţie/ v. **familie**
aspru /áspru/ v. **acru**
asta pron. dem. (de apropiere) f. sg. nom.–ac. /ásta/; (numai după un substantiv cu care se acordă) adj. dem. /ásta/ (toate celelalte forme sunt ca la **astă**, dar se termină în **–a**; de ex. **astei** devine **asteia**); < **aceasta**; v. **R O 8**
astatiniu /astatíniu/ v. **domeniu** (formele de sg.)
astă (înaintea unui substantiv cu care se acordă) adj. dem. (de apropiere) f. sg. nom.–ac. /ástă/; g.–d. **astei** /ástei/ sau **ăstei** /ăstei/; f. şi n. pl. nom. –ac. **aste** /áste/; m., f. şi n. g.–d. **ăstor** /ăstor/; <**această**; v. **R O 8**
astă dată (în **de astă dată** „de data asta“) loc. adv. /ástădátă/; v. **R O 6** 1°; **F 4**
astă–iarnă („iarna trecută“) adv. comp. /àstăiárnă/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astă–noapte („noaptea trecută“) adv. comp. /àstănoápte/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astă–primăvară („primăvara trecută“) adv. comp. /àstăprimăváră/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astă–seară („deseară“) adv. comp. /àstăseáră/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astă–toamnă („toamna trecută“) adv. comp. /àstătoámnă/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astă–vară („vara trecută“) adv. comp. /àstăváră/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astăzi adv. /ástăzi/
astâmpăra /astimpărá/ v. **apăra**
asterie (în zoologie) /astérie/ v. **familie**
asterisc /asterísk/ v. **prag**
asteroid /asteroíd/ v. **brad**
astfel adv. /ástfel/
astringent /astrinǧéntˌ/ v. **apt**
astrolab (instrument) /astroláb/ v. **abur**
astru /ástru/ v. **ministru** (sau **teatru**)
astupa /astupá/ v. **aduna**
asuma /asumá/ v. **aduna**
asupra prep. (+ g.) /asúpra/
asurzi /asurzí/ v. **citi**
aş vb. aux. pt. cond.–opt. prez. 1; 2 **ai** /aĭ/; 3, 6 **ar**; 4 **am**; 5 **aţi** /aţi/; v. **R G 9** 1°
aş interj. /aş/
aşa adv.; adj. invar. /aşá/
aşadar adv. şi conj. comp. /aşadár/; [!]
aşa–numit adj. comp. /aşànumít/ v. **apt**; v. **R O 6** 2°; **F 4**
aşază ind. prez. 3, 6 de la **aşeza**
aşa zicând („cu alte cuvinte; în mod aparent“) loc. adv. /aşàzikínd/; v. **R O 6** 1°; **F 4**
aşa–zis adj. comp. /aşàzís/ v. **dens**; v. **R O 6** 2°; **F 4**
aşchie /áşkie/ v. **familie**
aşeza vb. I inf. prez. /aşezá/;

Scanned with OKEN Scanner

asin /asín/ v. **abur**
asindet (sau **asindeton**) (figură de stil) /asindét/ (sau /asíndeton/) v. **prag** (formele de sg.)
asirian /asirián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
asiriană (limbă) /asiriánă/ v. **fiziciană** (formele de sg.)
asista /asistá/ v. **gusta**
asistent /asisténţ/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
asmuţi /asmuţí/ v. **simţi**
asocia /asočiá/ v. **studia**
asociaţie /asočiáţie/ v. **familie**
asociere /asočiére/ v. **vulpe**
asolament /asolaméntˌ/ v. **abataj**
asortiment /asortiméntˌ/ v. **abataj**
aspect /aspékt/ v. **abataj**
aspectuoasă /aspektuóasă/ f. sg. nom.–ac. de la **aspectuos**
aspectuos /aspektuós/ v. **dubios**
aspira /aspirá/ v. **aduna**
aspiraţie /aspiráţie/ v. **familie**
aspru /áspru/ v. **acru**
asta pron. dem. (de apropiere) f. sg. nom.–ac. /ásta/; (numai după un substantiv cu care se acordă) adj. dem. /ásta/ (toate celelalte forme sunt ca la **astă**, dar se termină în **–a**; de ex. **astei** devine **asteia**); < **aceasta**; v. **R O 8**
astatiniu /astatíniu/ v. **domeniu** (formele de sg.)
astă (înaintea unui substantiv cu care se acordă) adj. dem. (de apropiere) f. sg. nom.–ac. /ástă/; g.–d. **astei** /ástei/ sau **ăstei** /ăstei/; f. şi n. pl. nom. –ac. **aste** /áste/; m., f. şi n. g.–d. **ăstor** /ăstor/; <**această**; v. **R O 8**
astă dată (în **de astă dată** „de data asta“) loc. adv. /ástădátă/; v. **R O 6** 1°; **F 4**
astă–iarnă („iarna trecută“) adv. comp. /àstăiárnă/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astă–noapte („noaptea trecută“) adv. comp. /àstănoápte/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astă–primăvară („primăvara trecută“) adv. comp. /àstăprimăváră/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astă–seară („deseară“) adv. comp. /àstăseáră/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astă–toamnă („toamna trecută“) adv. comp. /àstătoámnă/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astă–vară („vara trecută“) adv. comp. /àstăváră/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
astăzi adv. /ástăzi/
astâmpăra /astimpărá/ v. **apăra**
asterie (în zoologie) /astérie/ v. **familie**
asterisc /asterísk/ v. **prag**
asteroid /asteroíd/ v. **brad**
astfel adv. /ástfel/
astringent /astrinǧént/ v. **apt**
astrolab (instrument) /astroláb/ v. **abur**
astru /ástru/ v. **ministru** (sau **teatru**)
astupa /astupá/ v. **aduna**
asuma /asumá/ v. **aduna**
asupra prep. (+ g.) /asúpra/
asurzi /asurzí/ v. **citi**
aş vb. aux. pt. cond.–opt. prez. 1; 2 **ai** /aí/; 3, 6 **ar**; 4 **am**; 5 **aţi** /aţí/; v. **R G 9** 1°
aş interj. /aş/
aşa adv.; adj. invar. /aşá/
aşadar adv. şi conj. comp. /aşadár/; [!]
aşa–numit adj. comp. /aşànumít/ v. **apt**; v. **R O 6** 2°; **F 4**
aşază ind. prez. 3, 6 de la **aşeza**
aşa zicând („cu alte cuvinte; în mod aparent“) loc. adv. /aşàzikínd/; v. **R O 6** 1°; **F 4**
aşa–zis adj. comp. /aşàzís/ v. **dens**; v. **R O 6** 2°; **F 4**
aşchie /áşkie/ v. **familie**
aşeza vb. I inf. prez. /aşezá/;

Scanned with OKEN Scanner

ind. prez. 3, 6 **aşază** /aşáză/; imper. sg. **aşază(–te)!**; v. **R O 1 2°, 2; G 9, 10 1°, 11**

aşi pl. de la **as**

a–şi (>**a îşi**) (îmbinare liberă de cuvinte) prep. pt. inf. + pron. refl. 3, 6 d. neacc. /aşi̯/ v. **a şi sie**

aştepta vb. I inf. prez. /aştep-tá/; ind. prez. 3, 6 **aşteaptă** /aşte̯áptă/; 2 **aştepţi** /aştépţi̯/; imper. sg. **aşteaptă!**; v. **R O 2; G 9, 10 1°, 11**

aşterne vb. III inf. prez. /aş-térne/; part. **aşternut** /aşter-nút/; ind. prez. 1, 6 **aştern** /aştérn/; conj. prez. 3, 6 **aş-tearnă** /aşte̯árnă/; imper. sg. **aşterne!**; v. **R O 2; G 9, 10 7°, 11**

aşternut part. şi supin de la **aşterne**; s. n. /aşternút/ v. **prag** (pt. s.)

atac /aták/ v. **prag**

ataca /ataká/ v. **evoca**

ataş /atáş/ v. **abataj**

ataşa /ataşá/ v. **lucra**

ataşare /ataşáre/ v. **zare**

atavism /atavísm/ v. **abataj**; [!]

atârna /atirná/ v. **aduna**

atât adv. (sau **atâta**) /atít/ (sau /atíta/) (în construcţia **atât..., cât** şi se foloseşte numai forma fără **–a**)

atâta (sau **atât**) pron. nehot. m., n. sg. nom.–ac.; (în faţa unui substantiv cu care se acordă) adj. nehot. /atíta/ (sau /atít/); m. pl. nom.–ac. **atâţi** (sau **atâţia**) /atíţi̯/ (sau /atíţe̯a/); g.–d. m., f. şi n. **atâtora** (ca pron.) sau **atâtor** (ca adj.) (nu are g.–d. sg.)

atâta pron. nehot. f. sg. nom.–ac.; (numai în faţa unui substantiv cu care se acordă) adj. nehot. /atíta/; f., n. pl. nom.–ac. **atâtea** /atíte̯a/; g.–d. m., f. şi n. **atâtora** (ca pron.) sau **atâtor** (ca adj.) (nu are g. –d. sg.)

ateism /ateísm/ v. **abataj** (formele de sg.)

atelaj /ateláj/ v. **abataj**

atenansă („anexă la o clădire“) /atenánsă/ v. **casă**

ateneu /atenéu̯/ v. **muzeu**

atent /aténţ/ v. **apt**

atenţie /aténţi̯e/ v. **familie** (formele de sg. pt. sensul „concentrare“; cele de sg. şi pl. pt. sensurile „bunăvoinţă“, „gest“, „cadou“)

atenua /atenuá/ v. **accentua**

ateriza /aterizá/ v. **lucra**

aterizaj /aterizáj/ v. **abataj**

atestat /atestát/ v. **abataj**

ateu /atéu̯/ v. **erou**

atic /átik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **ac** (pt. s.)

aticism /atičísm/ v. **abataj** (formele de sg.)

atinge vb. III inf. prez. /atín-ğe/; part. **atins** /atíns/; ind. prez. 1, 6 **ating** /atíng/; 2 **atingi** /atínğ/; 4 **atingem** /atínğem/; 5 **atingeţi** /atín-ğeţi̯/; imperf. 3 **atingea** /atin-ğá/; conj. prez. 3, 6 **atingă** /atíngă/; imper. sg. **atinge!**; ger. **atingând** /atingínd/; v. **R O 2; G 9, 10 8°, 11**

atitudine /atitúdine/ v. **vulpe**

atlas /atlás/ v. **abataj**

atlaz (ţesătură) /atláz/ v. **prag**

atletism /atletísm/ v. **abataj** (formele de sg.)

atmosferă /atmosféră/ v. **casă**

atmosferic /atmosférik/ v. **metalic**

atoateştiutor /atoa̯teştiutór/ v. **dator**; v. **R F 4**

atol /atól/ v. **abur**

atotbiruitor /atòtbiruitór/ v. **dator**; v. **R F 4**

atotcuprinzător /atòtkuprinzătór/ v. **dator**; v. **R F 4**

atotînţelegător /atòtinţelegătór/ v. **abur** (pt. s.) şi **anterior** (pt. adj.)

atotputernic /atòtputérnik/ v. **metalic**; ca s. cu majusculă şi

Scanned with OKEN Scanner

art. la m. sg. „Dumnezeu“
atotştiutor /atòtştiutór/ v. **dator**; v. R F 4
atotvăzător /atòtvăzătór/ v. **dator**; v. R F 4
atracţie /atrákţi̯e/ v. **familie**
atrage /atráğe/ v. **trage**
atribui vb. I inf. prez. /atribu̯í/; ind. şi conj. prez. 3, 6 **atribuie** /atríbu̯e/; 1, 2 **atribui** /atríbu̯i/; imper. sg. **atribuie!**; v. R O 1 2°; G 9, 10 3°, 11
atribut /atribút/ v. **abataj**
atribuţie /atribúţi̯e/ v. **familie**
atrium (sau **atriu**) (în arhitectură, anatomie, geologie) /átrium/ (sau /átriu/) v. **prag** (sau pl. **atrii** /átrii/; art. sg. nom.–ac. **atriul** /átriul/; g. – d. **atriului** /átriulu̯i/; pl. nom.–ac. **atriile** /átriile/; g.–d. **atriilor**); v. R O 1 3°; 3, 4
atroce adj. invar. /atróče/; v. R G 5 4°
atrofia /atrofi̯á/ v. **studia**
atu s. n. sg. /atú/; pl. **atuuri** /atúuri̯/; art. sg. nom.–ac. **atuul**; g.–d. **atuului**; pl. nom.–ac. **atuurile**; g.–d. **atuurilor**; v. R O 1 3°, 3, 4; G 4 1°
atunci (sau **atuncea**) adv. /atúnč/ (sau /atúnča/)
aţă /áţă/ v. **casă**
aţâţa /aţiţá/ v. **aduna**
aţi /aţi̯/ vb. aux. pt. perf. comp. 5 v. **avea**; vb. aux. pt. cond.–opt. prez. 5 v. **aş**
a–ţi (>a îţi) (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + pron. pers. sau refl. d. neacc. (*pentru a–ţi da*) v. **a** şi **tu**; v. R O 6 2°, 8
aţine /aţíne/ v. **ţine**
aţinti /aţintí/ v. **citi**
aţipi /aţipí/ v. **citi**
au vb. pred. ind. prez. 6 de la **avea** vb. pred. s. v. ; vb. aux. pentru perf. comp. 6 /au̯/ v. **avea** vb. aux.
au adv. (mai ales interogativ; învechit) /au̯/ „oare“; conj. „sau“
aŭ! sau **aau!** interj. /au̯/ sau /a:u̯/
Au simb. pt. **aur**
aud ind. prez. 1, 6 de la **auzi**
audă conj. prez. 3, 6 de la **auzi**
audia /audi̯á/ v. **studia**
audienţă /audiénţă/ v. **casă**
audiere /audi̯ére/ v. **vulpe**
audiometru /aùdiométru/ v. **teatru**; v. R F 4
auditiv /auditív/ v. **abil**
auditoare (persoană) /auditoáre/ v. **autoare**
auditor (persoană) /auditór/ v. **abur**
auditoriu /auditóri̯u/ v. **domeniu**
audiţie /audíţi̯e/ v. **familie**
augmentativ /au̯gmentatív/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
augur (preot) /au̯gúr/ v. **abur**
augur (sau **auguriu**) („prevestire“) s. n. sg. /au̯gúr/ (sau /au̯gúri̯u/); pl. **augurii** /au̯gúri/ sau /au̯gúrii̯/; art. sg. nom.–ac. **augurul** sau **auguriul**; g.–d. **augurului**; pl. nom.–ac. **auguriile** /au̯gúrii̯le/; g.–d. **auguriilor**
august (lună) s. m. sg. /áu̯gust/ v. **aprilie**
august adj. /au̯gúst/ („slăvit ca un împărat“) v. **îngust**
aulă /áulă/ v. **casă**
auleu /auléu̯/ v. **aoleu**
aur /áur/ v. **abataj** (formele de sg.); simb. **Au**
aureolă /aureólă/ v. **casă**
auricul /au̯ríkul/ v. **abataj**
aurie /auri̯e/ f. sg. nom.–ac. de la **auriu**
aurifer /aurifér/ v. **abil**
aurii /auríi̯/ m., f., n. pl. de la **auriu**
auriii /auríi̯i/ m. pl. art. hot. de la **auriu**
auriu /auríu̯/ v. **hazliu**

Scanned with OKEN Scanner

auroră /auróră/ v. **casă**
ausculta /au̯skultá/ v. **accepta**
auspiciu /auspíču/ v. **serviciu**
auster /austér/ v. **abil**
australian /australián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
austriac adj. 4 m., n. sg. /austriák/; m. pl. **austrieci** /austriéč/; f. sg. nom.–ac. **austriacă** /austriákă/; f. şi n. pl. **austriece** /austriéče/; v. R O 2; G 5 1°
austriac /austriák/ v. **liliac** (animal)
Austro–Ungaria s. pr. comp. art. nom.–ac. (cu flexiune la al doilea termen) /aùstroungári̯a/ v. **familie** (formele de sg. art.); v. R O 6 2°, 4°
austru /áu̯stru/ (sau /áustru/) („vânt secetos") v. **teatru** (formele de sg.)
auşel /au̯şél/ v. **cal**
aut (în sport) adv. /au̯t/
autentic /auténtik/ v. **metalic**
autentifica /autentifiká/ v. **evoca**
autoadministrare /àutoadministráre/ v. **zare** (formele de sg.); v. R F 4
autoapărare /àutoapăráre/ v. **zare** (formele de sg.); v. R F 4
autoare s. f. invar. /au̯to̯áre/; art. sg. nom.–ac. **autoarea** /au̯to̯área/; g.–d. **autoarei** /au̯to̯árei̯/; pl. nom.–ac. **autoarele**; g.–d. **autoarelor**; v. R O 1 2°, 3, 4; G 4 4°
autobază /àutobáză/ v. **casă**; v. R F 4
autobiografie /àutobiografí̯e/ v. **familie**; v. R F 4
autobuz /àutobúz/ v. **abataj**; v. R F 4
autocamion /àutokamión/ v. **avion**; v. R F 4
autocar /àutokár/ v. **abataj**; v. R F 4
autocisternă /àutočistérnă/ v. **casă**; v. R F 4
autoconserva /àutokonservá/ v. **aduna**; v. R F 4
autocontrol /àutokontról/ v. **ajutor**; v. R F 4
autocrat /àutokrát/ v. **wat**; v. R F 4
autocraţie /àutokraţí̯e/ v. **familie** ; v. R F 4
autocritică /àutokrítikă/ v. **urzică**; v. R F 4
autodafe /àu̯todafé/ v. **taxi**
autodeterminare /àutodeterminăre/ v. **zare**; v. R F 4
autodidact /àutodidákt/ v. **wat**; v. R F 4
autogară /àutogără/ v. **barbă**; v. R F 4
autograf /àutográf/ v. **abataj** (pt. s.) şi **abil** (pt. s.); v. R F 4
autohton /àutohtón/ v. (pt. adj.) **abil**
autohtonie /àutohtoní̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
autoimpunere /àutoimpúnere/ v. **vulpe**; v. R F 4
automat /automát/ v. (pt. adj.) **apt** şi **abataj** (pt. s.)
automatic /automátik/ v. **metalic**
automatiza /automatizá/ v. **lucra**
automobil /àutomobíl/ v. **abataj**; v. R F 4
automotor /àutomotór/ v. **ajutor**; v. R F 4
autonom /autonóm/ v. **abil**
autoportret /àutoportrét/ v. **abataj**; v. R F 4
autopsie /autopsí̯e/ v. **familie**
autor /autór/ v. **abur**
autorapid /àutorapíd/ v. **abataj**; v. R F 4
autoritate /autoritáte/ v. **parte** (pl. **autorităţi** se referă la instituţii sau persoane)
autorizaţie /autorizáţi̯e/ v. **familie**
autoservice /àutosérvis/ v. **service**; v. R F 4

Scanned with OKEN Scanner

autoservire /àutoservíre/ v. **vulpe**; v. R F 4
autostradă /àutostrádă/ v. **stradă**; v. R F 4
autosugestie /àutosugéstie̯/ v. **familie**; v. R F 4
autoturism /àutoturísm/ v. **abataj**; v. R F 4
autovehicul /àutovehíkul/ v. **abataj**; v. R F 4
auxiliar /augziliár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
auz /aúz/ v. **prag** (se foloseşte mai ales la sg.)
auzi vb. IV inf. prez. /auzí/; ind. prez. 1, 6 **aud**; 2 **auzi** /aúzi̯/; imperf. 3 **auzea** /auzeá/; conj. prez. 3, 6 **audă**; imper. sg. **auzi!**; v. R G 9, 10
avalanşă /avalánşă/ v. **casă**
avangardă /avangárdă/ v. **stradă**
avanpost /avampóst/ v. **prag**
avanpremieră /avampremiéră/ v. **casă**
avansa /avansá/ v. **lucra**
avanscenă /avanscénă/ v. **casă**
avantaj /avantáj/ v. **abataj**
avantaja /avantajá/ v. **lucra**
avantajos /avantajós/ v. **bucuros**
avantren /avantrén/ v. **prag**
avaria /avarie̯á/ v. **studia**
avarie /avaríe̯/ v. **familie**
avatar /avatár/ v. **abataj** (sau **prag**)
avânta /avintá/ v. **accepta**
avea vb. pred. nereg. inf. prez. /aveá/; ind. prez. 1 **am**; 2 **ai** /ai̯/; 3 **are** /áre/; 4 **avem**; 5 **aveţi** /avéţi̯/; 6 **au** /au̯/; imperf. 1, 4 **aveam** /aveám/; conj. prez. 3, 6 **aibă** /ái̯bă/; imper. sg. **ai!**; part. **avut** /avút/; ger. **având** /avínd/; ind. prez. e folosit şi ca vb. aux. pt. viit. cu conj., în concurenţă cu o vb. aux. invar; v. R G 9
avea vb. aux. pt. perf. comp. /avea/; 1, 4 **am**; 2 **ai** /ai̯/ ; 3 **a**; 5 **aţi** /aţi̯/; 6 **au** /au̯/; (în rom. vorb.) o pt. 3, 6
avea a face /aveá:fáče/ loc. vb. unipers. v. **avea** vb. pred. (pt. conjugare); [!]
avea de-a face loc. vb. /aveádeafáče/ v. **avea** (pt. conjugare); [!]
aventurier /aventuriér/ v. **abur**
avere /avére/ v. **vulpe**
aversiune /aversiúne/ v. **vulpe**
avertizor /avertizór/ v. **ajutor**
aviatoare /aviatoáre/ v. **autoare**
aviator /aviatór/ v. **abur**
aviaţie /aviáţie̯/ v. **familie**
avicultor /avikultór/ v. **abur**
avid /avíd/ v. **arid**
avion s. n. sg. /avión/; pl. **avioane** /aviuáne/; art. sg. nom.–ac. **avionul** /aviónul/; g.–d. **avionului**; pl. nom.–ac. **avioanele**; g.–d. **avioanelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
aviz /avíz/ v. **abataj**
avocat /avokát/ v. **wat**
avocată /avokátă/ v. **casă**
avuabil /avuábil/ v. **abil**
ax (sau **axă**) în tehnică, anatomie /aks/ (sau /áksă/) v. **abataj** (sau **casă**)
axă (sau **ax**) (în matematică, fizică) /áksă/ (sau /aks/) v. **casă** (sau **abataj**)
Axente Sever (om politic român) s. pr. m. nom.–ac. /aksénteséver/; g.–d. **lui Axente Sever**; v. R O 6 1°, 3°, 4°; G 6
Axente Sever (comună în jud. Sibiu) s. pr. nom.–ac. /aksénteséver/ (pentru flexiune este precedat de *comuna*); v. R O 6 1°, 3°, 4°; G 6
axiomă /aksiómă/ v. **casă**
axion /aksión/ v. **avion**
azalee /azalée/ v. **acantacee**
azbest /ázbest/ v. **prag** (formele de sg.)
azi adv. /azi̯/
azi-dimineaţă adv. comp. /àzi-

Scanned with OKEN Scanner

dimineáţă/; v. **R O 6** 2°
azil /azíl/ v. **prag**
azimă /ázimă/ v. **casă**
azuriu /azuríu̯/ v. **hazliu**
azvârli v. **zvârli**

Ă

ă s. m. sau n. /ă/ (denumirea literei şi a sunetului); v. **R O 6** 5°
ăi /ăi̯/ sau **–i** /i̯/ (<**vei**) vb. aux. 2 pt. viit. în rom. vorb. v. **vrea** vb. aux.; v. **R O 8**
ăia /ắia/ m. pl. nom.–ac. de la **ăla**
ăla pron. dem. (de depărtare) m., n. sg.; (numai după un substantiv cu care se acordă) adj. dem. /ắla/; g.–d. **ăluia** /ắluia/; pl. nom.–ac. **ăia** /ắia/; g.–d. **ălora**; apare numai în rom. vorb.; v. **R O 8**
ăleia g.–d. f. sg. de la **aia**
ălora /ắlora/ m., f., n. g.–d. pl. de la **ăla**
ăluia /ắluia/ m., n. g.–d. sg. de la **ăla**
ăsta pron. dem. (de apropiere) m., n. sg. nom.–ac.; (numai după un substantiv cu care se acordă) adj. dem. /ắsta/; g.–d. **ăstuia** /ắstuia/; pl. nom.–ac. **ăştia** /ắştea/; g.–d. **ăstora** /ắstora/; <**acesta**; v. **R O 8**
ăsteia /ắsteia/ f. sg. g.–d. de la **asta**
ăstora /ắstora/ m., f., n. pl. g.–d. de la **ăsta** sau **asta**
ăstuia /ắstuia/ m., n. sg. g.–d. de la **ăsta**
ăştia /ắştea/ m., n. pl. nom.–ac. de la **ăsta**
ăţi /ăţi̯/ sau **–ţi** /ţi̯/ (<**veţi**) vb. aux. 5 pt. viit. în rom. vorb.; v. **vrea** vb. aux.; v. **R O 8**

Â

â s. m. sau s. n. /idiná/ (denumirea literei) /i̯/ (valoarea literei); v. **R O 6** 5°

B

b s. m. sau s. n. /be/ (denumirea literei); v. **R O 6** 5°
B simb. pt. **bor**
ba adv. /ba/
Ba simb. pt. **bariu**
Baba–Cloanţa s. pr. comp. f. sg. art. /bàbakloánţa/ (cu flexiune la primul termen) v. **casă** (formele de sg. art.); v. **R O 6** 2°, 4°; **F 4**
baba–oarba s. f. sg. comp. art. /bàbau̯árba/ (nu se declină; nu are pl.); v. **R O 6** 2°; **F 1, 4**
babă /bábă/ v. **casă**
babeurre (cuv. fr.) mâncare pentru copii /babör/ v. **service** (formele de sg.); v. **R O 6** 3°; **T 2** 2°
babilonian /babilonián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
babilonic /babilónik/ v. **metalic**
babilonie /babiloníe/ v. **familie**
babiţă (în zoologie, botanică, medicină) /bábiţă/ v. **casă**
baboi (în zoologie) /babói̯/ v. **pui**
babord /babórd/ v. **prag**
baborniţă /babórniţă/ v. **casă**
bacalaureat /bakalaureát/ v. (pt. persoană) **wat** şi **abataj** (pt. examen)
bacalaureată /bakalaureátă/ v. **casă**
bacanală /bakanálă/ v. **casă**
bacantă /bakántă/ v. **casă**
bacara /bakará/ v. **basma** (numai formele de sg. pt. cris-

tal; cele de sg. şi pl. pt. joc de cărţi); v. **R F 4**

bacă tip de fruct /bákă/ v. **fiică**

bachelită /baḱelítă/ v. **casă** (formele de sg.)

baci /bač/ v. **arici**

bacil /bačíl/ v. **abur**

baclava /baklavá/ v. **basma**; v. **R F 4**

backhand cuv. engl. /béḱhend/ v. **service**; v. **R O 6** 2°, 3°

bacşiş /bakşíş/ v. **prag**

bacterian /bakterián/ v. **aerian**

bactericid adj. /bakteričíd/ v. (pt. adj.) **arid** şi **abataj** (pt. s.)

bacterie /baktérie/ v. **familie**

bacteriolog /baktériológ/ v. **coleg**

badian arbust /badián/ v. **abur** (formele de sg.)

badijona /badijoná/ v. **lucra**

badminton cuv. engl. /bédminton/ v. **prag** (formele de sg.); v. **R O 1** 1°

baftă /báftă/ v. **casă**

baga /bagá/ v. **basma** (formele de sg.); v. **R F 4**

bagaj /bagáj/ v. **abataj**

bagatelă /bagatélă/ v. **casă**

bagateliza /bagatelizá/ v. **lucra**

baghetă /baǵétă/ v. **casă**

bahic /báhik/ v. **metalic**

baiaderă /baiadéră/ v. **casă**

Baia de Aramă (oraş în judeţul Gorj) s. pr. comp. f. sg. art. nom.–ac. /báiadearámă/ sau /bàiadearámă/ (cu flexiune la primul termen; nu are pl.) v. **baie** (formele de sg. art.); v. **R O 6** 1°, 4°; **F 4**

Baia Mare (oraş şi judeţ în Maramureş) s. pr. comp. f. /báiamáre/ (cu flexiune la ambii termeni; nu are pl.) v. **baie** (art.) şi **tare** (formele de sg.); v. **R O 2, 6** 1°, 4°; **F 4**

Baia Sprie (oraş în Maramureş) s. pr. comp. f. /báiaspríe/ (cu flexiune la primul termen; nu are pl.) v. **baie** (formele de sg. art.); v. **R O 2, 6** 1°, 4°; **F 4**

baie s. f. sg. nom.–ac. /báie/; g.–d. şi pl. **băi** /băi/; art. sg. nom.–ac. **baia** /báia/; g.–d. **băii** /băii/; pl. nom.–ac. **băile** /băile/; g.–d. **băilor**; v. **R O 1** 3°, **2, 3, 4**; **G 4** 2°

baieră /báieră/ v. **barbă**

baionetă /baionétă/ v. **casă**

bairam /bairám/ v. **prag**

baiţ /baiţ/ v. **prag**

bajoaier /bajoaiér/ v. **abataj**

bal /bal/ v. **prag**

baladă /baládă/ v. **casă**

baladesc /baladésk/ v. **românesc**

balador în tehnică /baladór/ v. **ajutor**

balalaică /balaláikă/ v. **urzică**

balama /balamá/ v. **basma**; v. **R F 4**

balamuc /balamúk/ v. **prag**

balans /baláns/ v. **prag**

balansa /balansá/ v. **lucra**

balansier /balansiér/ v. **abataj**

balansoar /balansoár/ v. **abataj**

balansor /balansór/ v. **ajutor**

balanţă /balánţă/ v. **casă**

balast /balást/ v. **prag**

balaur /baláur/ v. **abur**

balcaniadă /balkaniádă/ v. **casă**

balcon /balkón/ v. **ajutor**

balconaş /balkonáş/ v. **abataj**

baldachin /baldakín/ v. **abataj**

bale /bále/ v. **casă** (formele de pl.)

baleiaj /baleiáj/ v. **abataj**

baleiere /baleiére/ v. **vulpe** (formele de sg.)

balenă /baléná/ v. **casă**

balenieră /baleniéră/ v. **casă**

balercă /balérkă/ („butoiaş“) v. **urzică**

balerin /balerín/ v. **abur**

balerină /baleríná/ v. **casă**

balet /balét/ v. **abataj**

Scanned with OKEN Scanner

baligă /báligă/ v. **dungă**
balistică /balístikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
balistician /balističián/ v. **fizician**
balivernă /balivérnă/ v. **casă**
baliza /balizá/ v. **lucra**
balizaj /balizáj/ v. **abataj**
baliză /balízǎ/ v. **casă**
balmoş /bálmoş/ v. **prag** (formele de sg.)
balnear /balneár/ v. **abil**
balneoclimateric /bàlneoklimatérik/ v. **metalic**; v. R F 4
balneolog /bàlneológ/ v. **coleg**; v. R F 4
balneologie /bàlneologíe/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
balneoterapie /bàlneoterapíe/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
balona /baloná/ v. **lucra**
balon-sondă s. n. comp. /balónsóndă/ (cu flexiune la primul termen) v. **ajutor**; v. R O 6 2°; F 4
balonzaid /balonzáid/ v. **abataj**
balot /balót/ v. **prag**
balotaj /balotáj/ v. **abataj**
balsa (specie de lemn) s. m. invar. /bálsa/
balsam /balsám/ v. **prag**
baltă s. f. sg. nom.–ac. /báltă/; g.–d. şi pl. **bălţi** /bălţi/; art. sg. nom.–ac. **balta**; g.–d. **bălţii** /bălţi/ sau /bălţii/; art. pl. nom.–ac. **bălţile** /bălţile/; g.–d. **bălţilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
baltic /báltik/ v. **metalic**
balustradă /balustrádă/ v. **casă**
balustru stâlp, instrument /balústru/ v. **ministru**
bamă /bámă/ v. **casă**
bambus /bámbus/ v. **as**
ban /ban/ v. **abur**
banaliza /banalizá/ v. **lucra**
banană /banánă/ v. **casă**
bananier /bananiér/ v. **abur**
banc „prag", „masă", „anecdotă" /bank/ v. **prag**
bancaizăn /bánkaizăn/ (în tâmplărie) v. **abataj**
bancar /bankár/ v. **abil**
bancă s. f. sg. nom.–ac. /bánkă/; g.–d. şi pl. **bănci** /bănč/; art. sg. nom.–ac. **banca**; g.–d. **băncii** /bănči/ sau /bănčii/; pl. nom.–ac. **băncile** /bănčile/; g.–d. **băncilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°, 6
bancher /bankér/ v. **abur**
banchet /bankét/ v. **abataj**
bancnotă /banknótă/ v. **casă**
bandaj /bandáj/ v. **abataj**
bandaja /bandajá/ v. **lucra**
bandajare /bandajáre/ v. **zare**
bandă /bándă/ v. (pt. „grup") **casă** şi **comandă** (pt. „fâşie")
banderolă /banderólă/ v. **casă**
bandieră /bandiéră/ v. **casă**
bandit /bandít/; voc. sg. **banditule!**; pl. **banditilor!** v. **wat**; v. R G 7
banditesc /banditésk/ v. **românesc**
bandotecă /bàndotékă/ v. **urzică**; v. F 4
banduliera /banduliéră/ v. **casă**
baniţă /bániţă/ v. **casă**
banjo /banjó/ v. **taxi**
bantă /bántă/ v. **lopată**
bantu adj. invar.; s. m. invar. /bantú/ (sau /bántu/); v. R G 4 4°, 5 4°
baobab /baobáb/ v. **abur**
baptisteriu /baptistériu/ v. **domeniu**
bar unitate de măsură /bar/ v. **abur**
bar local; joc de copii /bar/ v. **prag**
bara /bará/ v. **lucra**
baracă /baráká/ v. **bancă**
baraj /baráj/ v. **abataj**
barajist /barajíst/ v. **artist**
bară /bárǎ/ v. **casă**
barbar /barbár/ v. **abur**
barbă s. f. sg. nom.–ac. /bárbă/;

Scanned with OKEN Scanner

g.–d. şi pl. **bărbi** /bărbi̯/; art. sg. nom.–ac. **barba**; g.–d. **bărbii** /bărbi/ sau /bărbi̯i̯/; pl. nom.–ac. **bărbile** /bărbile/; g.–d. **bărbilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

barbişon /barbişón/ v. **ajutor**

barbituric /barbitúrik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **ac** (pt. s.)

barbun /barbún/ v. **abur**

barbut /barbút/ v. **prag** (formele de sg.)

barcagiu /barkağíu̯/ v. **fiu**; v. R G 7

barcaz /barkáz/ v. **prag**

barcă /bárkă/ v. **bancă**

bard /bard/ v. **brad**; v. R G 7

bardă /bárdă/ v. **stradă**

barem /barém/ v. **abataj**

barem „măcar" (popular) adv. /bárem/

barhet /barhét/ (sau /bárhet/) v. **prag**

baric /bárik/ v. **metalic**

baricada /barikadá/ v. **lucra**

baricadă /barikádă/ v. **casă**

baricentru /bàričéntru/ v. **teatru**; v. R F 4

barie /bári̯e/ v. **familie**

barieră /bariéră/ v. **casă**

baril /baríl/ v. **abur**

barion /barión/ v. **abur**

barisferă /bàrisféră/ v. **casă**; v. R F 4

bariş /baríş/ v. **abataj**

bariton cântăreţ /baritón/ (sau /baríton/) v. **abur**; instrument /baritón/ v. **ajutor**

bariu /bárı̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Ba**

barman /bárman/ v. **abur**

baroană /baro̯ánă/ v. **casă**; v. R G 7

baroc /barók/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **prag** (formele de sg.)

baron /barón/ v. **abur**; voc. sg. **baroane!** (ironic)

baronet /baronét/ v. **wat**

baros /barós/ v. **ajutor**

barou /baróu̯/ v. **birou**

barză /bárză/ v. **fată**

bas /bas/ v. (pt. cântăreţ) **as** şi **prag** (pt. instrument)

basamac /basamák/ v. **ac** (pl. **basamace** sorturi)

basarabean /basarabe̯án/ v. (pt. s.) **cetăţean** şi **judeţean** (pt. adj.)

basarabeancă /basarabe̯ánkă/ v. **ardeleancă**

basc (nume etnic) /bask/ v. **etrusc** (pt. adj.) şi **bunic** (pt. s.)

bască limbă /báskă/ v. **fiică** (formele de sg.)

bască beretă /báskă/ v. **cască**

baschet sport /báśket/ v. **prag** (formele de sg.)

bascheţi încălţăminte /báśketi̯/ v. **wat** (sg. **baschet** rar)

baschetbalist /bàśketbalíst/ v. **artist**; v. R F 4

baschetbalistă /bàśketbalístă/ v. **casă**; v. R F 4

bascula /baskulá/ v. **lucra**

basculă /baskúlă/ v. **casă**

base–ball cuv. engl. /béi̯zbol/ v. **week–end** (formele de sg.)

Basel oraş în Elveţia /bázăl/ v. şi **Bâle**; pt. flexiune v. **Aachen**; v. R G 6

basidie /basídi̯e/ v. **familie**

basist /basíst/ v. **artist**

basm /basm/ v. **abataj**

basma s. f. sg. nom.–ac. /basmá/; g.–d. şi pl. **basmale** /basmále/; art. sg. nom.–ac. **basmaua** /basmáu̯a/; g.–d. **basmalei** /basmálei̯/; pl. nom.–ac. **basmalele** /basmálele/; g.–d. **basmalelor**; v. R O 3, 4; G 4 2°

basnă /básnă/ v. **casă**

basorelief /bàsoreliéf/ v. **prag**; v. R F 4

bastard /bastárd/ v. (pt. s.) **brad** şi **arid** (pt. adj.)

bastardă /bastárdă/ v. **casă**

bastion /bastión/ v. **avion**

baston /bastón/ v. **ajutor**

bastonaş /bastonáş/ v. **abataj**

baş–aga s. f. comp. /başagá/

(cu flexiune la ultimul termen) v. **basma**; v. R O 6 2°
başbuzuc /başbuzúk/ v. **bunic**
baştină /báştină/ v. **casă** (formele de sg.)
batal /batál/ v. (pt. „berbec") **abur** şi **abataj** (pt. „groapă")
batalion /batalión/ v. **avion**
batard /batárd/ v. **arid**
batardou /batardóu̯/ v. **birou**
batcă peşte /bátkă/ v. **fiică**
bate vb. III inf. prez. /báte/; part. **bătut** /bătút/; ind. prez. 2 **baţi** /baţi/; 4 **batem** /bátem/ 5 **bateţi** /báteţi/; conj. prez. 3, 6 **bată** /bátă/; imper. sg. **bate!**; ger. **bătând** /bătínd/; v. R O 2; G 9, 10 7°, 11
baterie /bateríe/ v. **familie**
batic /batík/ v. **prag**
batir /batír/ v. **abataj**
batiscaf /batiskáf/ v. **prag**
batist /batíst/ v. **prag**
batjocori /badjokorí/ v. **citi**
batjocură /badjókură/ v. **inimă**; v. R O 1 2°
batog /batóg/ v. **prag**
batolit /batolít/ v. **wat**
baton /batón/ v. **ajutor**
batracian /batračián/ v. **fizician**
baubau /bau̯báu̯/ v. **fiu** (formele de sg.)
baveţică s. f. sg. nom.–ac. /baveţíkă/; g.–d. şi pl. **baveţele** /baveţéle/; art. sg. nom.–ac. **baveţica** /baveţíka/; g.–d. **baveţelei** /baveţélei̯/; pl. nom.–ac. **baveţelele** /baveţélele/; g.–d. **baveţelelor**; v. R O 3, 4; G 3, 4 2°
baza /bazá/ v. **lucra**
bazaconie /bazakónie/ v. **familie**
bazalt /bazált/ v. **prag**
bazar /bazár/ v. **prag**
bază /bázǎ/ v. **casă**
bazedov în medicină /bázedov/ v. **prag** (formele de sg.)
bazedovian /bazedovián/ v. **aerian**
bazic /bázik/ v. **metalic**
bazilică /bazílikă/ v. **urzică**
bazin /bazín/ v. **abataj**
băbătie /băbătíe/ v. **familie**
băcăuan /băkău̯án/ v. **abil**
băga /băgá/ v. **adăuga**
băgăreţ /băgăréţ/ v. **isteţ**
băiat s. m. sg. /băi̯át/; pl. **băieţi** /băi̯éţi̯/; art. sg. nom.–ac. **băiatul**; g.–d. **băiatului**; pl. nom.–ac. **băieţii** /băi̯éţi/ sau /băi̯éţii̯/; g.–d. **băieţilor**; voc. sg. **băiete!** /băi̯éte/; **băiatule!** /băi̯átule/; pl. **băieţi!**; **băieţilor!**
băieri /bắi̯eri̯/ pl. de la **baieră**
băieţaş /băi̯eţáş/ v. **abur**
băieţel /băi̯eţél/ v. **cal**
băiţui /băi̯ţuí/ v. **alcătui**
băjenar /băjenár/ v. **abur**
băjenie /băjénie/ v. **familie**
bălai /bălái̯/ v. **rotofei** (sau **lai**)
bălăceală /bălăčálă/ v. **gâlceavă**
bălăior adj. 4 m., n. sg. /bălăi̯ór/; m. pl. **bălăiori** /bălăi̯óri̯/; f. sg. nom.–ac. **bălăioară** /bălăi̯oáră/ g.–d. şi pl. f., n. **bălăioare** /bălăi̯oáre/ ; v. R O 2; G 5 1°
bălmăji /bălmăjí/ v. **citi**
băltăreţ /băltăréţ/ v. (pt. adj.) **isteţ** şi **abur** (formele de sg. pt. „vânt")
bălti /bălti/ v. **citi** (numai 3 şi 6)
băltoacă /bălto̯ákă/ v. **fiică**
bănăţean /bănăţeán/ v. (pt. s.) **cetăţean** şi **judeţean** (pt. adj.)
bănet /bănét/ v. **prag** (formele de sg.)
bănicioară /bănič̦o̯áră/ v. **casă**
bănişor monedă /bănişór/ v. **abur**
bănos /bănós/ v. **bucuros**
bănui /bănuí/ v. **alcătui**
bănuială /bănui̯álă/ v. **amiază**
bărbat /bărbát/ v. **wat**
bărbătesc /bărbătésk/ v. **ro-**

Scanned with OKEN Scanner

mânesc
bărbăţel /bărbăţél/ v. **cal**
bărbier /bărbiér/ v. **abur**
bărbieri /bărbierí/ v. **citi**
bărzăun /bărzăún/ v. **abur**
băşica /băşiká/ v. **evoca**
băşică /băşíkă/ v. **urzică**
băşicuţă /băşikúţă/ v. **casă**
băştinaş /băştináş/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)
bătaie /bătáie/ v. **baie**
bătătoare /bătătoáre/ v. **floare**
bătător /bătătór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **ajutor** (pt. s.)
bătători /bătătorí/ v. **citi**
bătăuş /bătăúş/ v. **abur** (pt. s.) şi **abil** (pt. adj.)
bătea /bătęá/ imperf. 3 de la **bate**
bătrâior /bătrii̯ór/ v. **bălăior**
bătrân /bătrín/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
bătrână /bătrínă/ v. **casă**
bătrânel /bătrinél/ v. **cal**
bătrâneţe /bătrinéţe/ v. **vulpe**
bătrânică /bătriníkă/ v. **urzică** (sau **baveţică**)
bătu /bătú/ perf. s. 3 de la **bate**
băţ s. n. sg. /băţ/; pl. **beţe** /béţe/; art. sg. nom. –ac. **băţul** /băţul/; g.–d. **băţului**; pl. **beţele** /béţele/; g.–d. **beţelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
bău /băú/ perf. s. 3 de la **bea**
băuse /băúse/ m. m. c. p. 3 de la **bea**
băut /băút/ part. şi supin de la **bea**; s. n. (ca supin substantivat) v. **prag** (formele de sg.)
băutură /băutúră/ v. **inimă**
bâigui /bii̯gui̯/ v. **atribui**
bâiguială /bii̯gui̯álă/ v. **amiază**
bâjbâi /bii̯bi̯í/ v. **atribui**
bâlbâi /bilbi̯í/ v. **atribui**
bâlbâială /bilbii̯álă/ v. **amiază**
bâlci /bilč/ v. **meci**
Bâle /ba:l/ v. **Basel**
bând /bind/ ger. de la **bea**
bântui /bíntui̯/ v. **atribui**
bârfă /bírfă/ v. **casă**
bârfi /birfí/ v. **citi**
bârlog /birlóg/ v. **prag**
bâtlan /bitlán/ v. **abur**
bâzâi /bizi̯í/ v. **atribui**
bâzdâganie /bizdigáni̯e/ v. **familie**
Be simb. pt. **beriliu**
bea vb. nereg. inf. prez. /bęa/; ind. prez. 1, 6 **beau** /bęau/; 2 **bei** /bei̯/; 3 **bea** /bęa/; 4 **bem** /bem/; 5 **beţi** /beţi̯/; imperf. 1, 4 **beam** /bęam/; perf. s. 1 **băui** /băúi̯/; m. m. c. p. 3 **băuse** /băúse/; conj. prez. 3, 6 **bea** /bęa/; imper. sg. **bea!**; part. **băut** /băút/; ger. **bând** /bind/; v. R O 1 2°; G 9
beat adj. 4 m., n. sg. /bęat/; m. pl. **beţi** /beţi̯/; f. sg. nom.–ac. **beată** /bęátă/; g.–d. şi pl. f., n. **bete** /bęte/
beatifica /beatifiká/ v. **evoca**
beatitudine /beatitúdine/ v. **vulpe** (formele de sg.)
beau /bęau/ ind. prez. 1, 6 de la **bea**
bebe s. m. invar. /bebé/; art. **bebeul** /bebéul/ v. **dandi** (formele de sg. art.)
bebi s. m. invar. neart. /bébi/
bec /bek/ v. (pt. termenul sportiv) **bunic** şi **prag** (pt. obiectul electric)
becar (în muzică) /bekár/ v. **abur**
becaţă pasăre /bekáţă/ v. **casă**
becaţină /bekaţínă/ v. **casă**
bechie /beḱíe/ v. **familie**
beci /beč/ v. **meci**
becisnic /bečísnik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **bunic** (pt. s.)
becisnică /bečísnikă/ v. **fiică**
beduin /beduín/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
beduină /beduínă/ v. **casă**
begonie /begóni̯e/ v. **familie**
bei /bei̯/ ind. prez. 2 de la **bea**
beizadea /bei̯zadęá/ v. **stea**; v. R F 4
bej adj. invar.; s. n. /bej/ v. (pt.

Scanned with OKEN Scanner

s.) **prag** (formele de sg.)
bel /bel/ v. **abur**
beladonă /beladónă/ v. **casă**
belciug /belčúg/ v. **cârlig**
belea /belc̦á/ v. **stea**
bele–arte s. f. pl. /bèleárte/; v. R F 4; G 6
beletristic /beletrístik/ v. **metalic**
beletristică /beletrístikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
belgian /belgián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
belgiancă /belgiánkă/ v. **italiancă**
beligerant /beliğeránt/ v. **apt**
belşug /belşúg/ v. **prag**
bem /bem/ ind. prez. 4 de la **bea**
bemol în muzică v. **abur**
benchetui /benkętuí/ v. **alcătui**
beneficia /beneficiá/ v. **studia**
beneficiu /beneficiu/ v. **serviciu**
benghi /benǵ/ v. **unghi**
benign /benign/ v. **abil**
bentos /béntos/ v. **prag** (formele de sg.)
benţi /benţi/ pl. de la **bantă**
benzi /benzi/ pl. de la **bandă** „fâşie“
benzină /benzínă/ v. **casă**
benzoat /benzoát/ v. **wat**
benzoic /benzóik/ v. **metalic** (formele pt. m.)
berărie /berărí[i]e/ v. **familie**
berbec /berbék/ v. **bunic**
berc adj. 4 m., n. sg. /berk/; m. pl. **berci** /berč/; f. sg. nom.–ac. **bearcă** /bc̦árkă/; g.–d. şi pl. f., n. **berce** /bérče/; v. R O 2; G 5 1°
bere /bére/ v. **vulpe** (formele de sg. pentru „acţiune“, „băutură“; formele de sg. şi pl. pt. „porţii“, „sorturi“)
beregată /beregátă/ v. **casă**
beretă /berétă/ v. **casă**
bergamot /bergamót/ (sau **pergamut** /pergamút/) v. **apt**
bergamotă (sau **pergamută**) v. **casă**
beril /beríl/ v. **prag**
beriliu /berílic̦u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Be**
bernardin /bernardín/ v. **abur**
bernă s. f. /bérnă/; neart.; nu are pl.
bestial /bestiál/ v. **abil**
bestie /béstii̯e/ v. **familie**
best–seller cuv. engl. /bèst-sélăr/ v. **week–end**
beteală /betc̦álă/ v. **ameţeală** (formele de sg.)
betelie /betelí[i]e/ v. **familie**
beton /betón/ v. **prag** (pl. **betonuri** „sorturi“)
betonieră /betonićră/ v. **casă**
bezea /bezc̦á/ v. **stea**
bezmetic /bezmétik/ v. **metalic**
beznă /béznă/ v. **casă**
Bi simb. pt. **bismut**
bianual /bìanuál/ v. **abil**; v. R F 4
biată /bi̯átă/ f. sg. nom.–ac. de la **biet**
biatlon /bìatlón/ v. **ajutor**; v. R F 4
biban /bibán/ v. **abur**
bibelou /bibelóu̯/ v. **birou**
biber /bíber/ v. **abur**
biberon /biberón/ v. **ajutor**
bibiluri s. n. pl. /bibíluri̯/ v. **prag** (formele de pl.)
Biblia /bíbli[i]a/ v. **familie** (art.)
biblie /bíbli[i]e/ v. **familie**
bibliofil /bìbliofíl/ v. **abur**; v. R F 4
bibliografie /bìbliografí[i]e/ v. **familie**; v. R F 4
biblioraft /bìblioráft/ v. **prag**;
bibliotecă /bìbliotékă/ v. **urzică**; v. R F 4
bicarbonat /bìkarbonát/ v. **wat**; v. R F 4
biceps /bíčeps/ v. **as**
bici s. n. sg. /bič/; pl. **bice** /bíče/; art. sg. nom.–ac. **biciul** /bíčul/; g.–d. **biciului**; pl. nom.–ac. **biciurile**; g.–d. **biciurilor**; v. R O 1 2° 3, 4; G 4 1°

Scanned with OKEN Scanner

bicicletă–tandem s. f. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen) /bičiklétătandém/ v. **casă**
biciui /bičuíi̯/ v. **alcătui**
biciuială /bičuiálă/ v. **amiază**
bicolor /bikolór/ v. **abil**
bicorn /bikórn/ v. **prag**
Bicsad numele mai multor localităţi din România /biksád/; v. R O 1 1°, 6 3°; [!]
bideu /bidéu̯/ v. **birou**
bidinea /bidineá/ v. **stea**
bidiviu /bidivíu̯/ v. **fiu**
bie /bié/ v. **taxi** (formele de sg.)
bief „porţiune de canal“ /biéf/ v. **prag**
bielorus /bielorús/ v. (pt. adj.) **dens** şi **as** (pt. s.)
bielorusă (limbă) /bielorúsă/ v. **casă** (formele de sg.)
bienal /bienál/ v. **abil**
bienală /bienálă/ v. **casă**
biet adj. 4 m., n. sg. /biet/; m. pl. **bieţi** /bieţi̯/; f. sg. nom.–ac. **biată** /biátă/; g.–d. şi pl. f., n. **biete** /biéte/; v. R O 2
bifa /bifá/ v. **lucra**
biftec /bíftek/ v. **prag**
bifurca /bifurká/ v. **evoca**
bigi–bigi „pastă dulce“ /bíği-bíği/ v. **week–end**; [!]
bigudiu /bigudíu̯/ v. **birou**
bijuterie /bijuteríe/ v. **familie**
bijutier /bijutiér/ v. **abur**
bikini /bikíni/ v. **service**; [!]
bilă fiere, sferă, trunchi /bílă/ v. **casă**
bilet /bilét/ **abataj**
bileţel /bileţél/ v. **abataj**
biliar /biliár/ v. **abil**
biliard /biliárd/ v. **abataj**
bilingv /bilíngv/ v. **abil**
bilion /bilión/ v. **avion**
bimensual /bimensuál/ v. **abil**; v. R F 4
bina /biná/ v. **basma**; v. R F 4
bine adv.; s. n. /bíne/ v. (pt. s.) **nume** (formele de sg.)
bine crescut „înalt“, „bine educat“ (îmbinare relativ stabilă de cuvinte) /bínekreskút/ v. **bine** şi **crescut** (part. de la **creşte**; pt. flexiune v. **apt**); v. R O 6 1°; F 4
bine cunoscut „cunoscut bine“ (îmbinare relativ stabilă de cuvinte) /bínekunoskút/ v. **bine** şi **cunoscut** (part. de la **cunoaşte**; pt. flexiune v. **apt**); v. R O 6 1°; F 4
binecunoscut „renumit“, „celebru“, „general cunoscut“, „arhicunoscut“ /bínekunoskút/ v. **apt**; [!]
binecuvânta /bìnekuvintá/ v. **lucra**; v. R F 4
binefacere /bìnefáčere/ v. **vulpe**; v. R F 4
binefăcătoare /bìnefăkătoáre/ v. **autoare** ; v. R F 4
binefăcător /bìnefăkătór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **abur** (pt. s.); v. R F 4
bineînţeles „desigur“ adv. /bìneinţelés/; v. R F 4
bine înţeles „înţeles bine“ (îmbinare relativ stabilă de cuvinte) /bíneinţelés/ v. **bine** şi **înţeles** (part. de la **înţelege**; pt. flexiune v. **des**)
binemerita /bìnemeritá/ v. **striga** (numai timpuri compuse şi trecute)
bine mirositor „mirositor bine“ (îmbinare relativ stabilă de cuvinte) /bìnemirositór/ v. **bine** şi **dator**; v. R O 6 1°; F 4
bine venit „venit în condiţii bune“ (îmbinare relativ stabilă de cuvinte) /bínevenít/ v. **bine** şi **venit** (part. de la **veni**; pt. flexiune v. **apt**); v. R F 4
binevenit „oportun“ /bínevenít/ v. **apt**; v. R F 4; [!]
binevoi/binevoíi̯/ v. **alcătui**
binoclu /binóklu/ v. **lucru**
binom /binóm/ v. **ajutor**
biobibliografie /biobibliogra-

Scanned with OKEN Scanner

fíe/ v. **familie**
biochimie /biokimíe/ v. **familie** (formele de sg.)
biograf /biográf/ v. **abur**; v. R F 4
biografie /biografíe/ v. **familie**; v. R F 4
biologie /biologíe/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
biopsie /biopsíe/ v. **familie**; v. R F 4
biosferă /biosféră/ v. **casă** (formele de sg.) ; v. R F 4
bioxid /bioksíd/ v. **brad**; v. R F 4
bipătrat /bipătrát/ v. **apt**; v. R F 4
biped /bipéd/ v. **arid**; v. R F 4
biplan /biplán/ v. **abataj**; v. R F 4
birefringent /birefrinǧént/ v. **apt**; v. R F 4
birjă /bírjă/ v. **casă**
birocrat /birokrát/ v. **wat**
birocrată /birokrátă/ v. **casă**
birou s. n. sg. /biróu̯/; pl. **birouri** /biróu̯uri̯/; art. sg. nom.–ac. **biroul** /biróu̯ul/; g.–d. **biroului**; pl. nom.–ac. **birourile**; g.–d. **birourilor**; v. R O 3, 4; G 4 1°, 6
birui /biruí/ v. **atribui**
biruinţă /biruínţă/ v. **casă**
bisa /bisá/ v. **lucra**
biscuit /biskuít/ v. **wat**
bisect /bisékt/ v. **apt**
bisectoare /bisektoáre/ v. **autoare**
bisector /bisektór/ v. **dator**
biserică /biséríkă/ v. **urzică**
bisericesc /biseričésk/ v. **românesc**
bisericos /biserikós/ v. **bucuros**
bisexuat /bisksuát/ v. **apt** ; v. R O 6 3°; F 4
bismut /bismút/ (sau /bísmut/) v. **prag** (pentru articulare la sg.)
bisturiu /bisturíu̯/ v. **sicriu**
bitter /bítăr/ v. **abataj** (formele de sg.)
bitumen /bitúmen/ v. **abataj**
biuretă /biurétă/ v. **casă**
bivol /bívol/ v. **abur**
bivoliţă /bívoliţă/ v. **casă**
bivuac /bivuák/ v. **prag**
bivuaca /bivuaká/ v. **marca**
bizam /bizám/ v. **abur**
bizeţ /bizéţ/ v. **prag** (sau **abataj**)
bizón /bizón/ v. **abur**
bizui /bizuí/ v. **atribui**
blacheu /blakéu̯/ v. **birou**
blajin /blajín/ v. **abil**
blană /blánă/ v. (pt. „scândură“) **barbă**, (pt. „piele prelucrată“) **barbă** (sau **marfă**) şi **marfă** (pt. „haină“)
blanc „spaţiu alb între cuvinte“ /blank/ v. **prag**
blastulă /blastúlă/ v. **casă**
blăjean /blăjean/ şi /blăján/ v. (pt. adj.) **judeţean** şi **cetăţean** (pt. s.)
blând /blind/ v. **arid**
blândeţe /blindéţe/ v. **vulpe** (formele de sg.)
bleg adj. 4 m., n. sg. /bleg/; f. sg. nom.–ac. **bleagă** /bleágă/, m. pl. **blegi** /bleǧ/; f. sg. g.–d. şi pl. f., n. **blege** /bléǧe/
blenoragie /blenoragíe/ v. **familie** (formele de sg.)
blestem /blestém/ v. **abataj**
blestema /blestemá/ v. **aduna**; ind. prez. 3, 6 **blestemă** /blésteмă/ (sau /blestémă/)
bleu adj. invar.; s. n. /blö/ v. (pt. s.) **service** (formele de sg.); v. T 2 2°; R O 6 2°; G 5 4°
bleumarin adj. invar.; s. n. /blömarín/ v. (pt. s.) **prag** (formele de sg.); v. T 2 2°; G 5 4°
blindaj /blindáj/ v. **abataj**
blindat /blindát/ v. (pt. adj.) **apt** şi **abataj** (pt. s.)
bloca /bloká/ v. **marca**
blocaj /blokáj/ v. **abataj**
blocnotes /blòknótes/ v. **prag**;

Scanned with OKEN Scanner

v. R F 4

bloc–turn s. n. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen) v. **prag**; v. R O 6 2°

blond /blond/ v. **arid**

blues („melodie“) /blu:z/ v. **service**; [!]

bluf (cuv. engl.) /blöf/ v. **prag**; v. R O 1 1°; T 2 2°

blugi /bluğ/ v. **coleg** (formele de pl.); [!]

bluză /blúză/ v. **casă**

bluzon /bluzón/ v. **ajutor**

boa s. m. invar.; neart. /bóa/

boală s. f. sg. nom.–ac. /bọálă/; g.–d. şi pl. **boli** /bọlị/ (în expr. şi pl. **boale**); art. sg. nom.–ac. **boala** /bọála/; g.–d. **bolii** /bóli/ sau /bóliị/; pl. nom.–ac. **bolile** /bólile/; g.–d. **bolilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

bob /bob/ v. (pt. plantă) **abur** (formele de sg.); (pt. sămânţă folosită la ghicit) **abur** (formele de sg. şi pl.); (pt. „sămânţă“) **ajutor** şi **prag** (pt. „sanie“)

bober /bobér/ v. **abur**

bobina /bobiná/ v. **lucra**

bobocel /bobočél/ v. **cal**

Bobotează s. pr. f. /bobọteáză/ v. **cetăţeană** (formele de sg.); v. R O 6 4°

bocanc /bokánk/ v. **bunic**

boccea s. f. sg. nom.–ac. /bokčá/; g.–d. şi pl. **boccele** /bokčéle/; art. sg. nom.–ac. **bocceaua** /bokčáụa/; g.–d. **boccelei** /bokčéleị/; pl. nom.–ac. **boccelele** /bokčélele/; g.–d. **boccelelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

bocet /bóčet/ v. **abataj**

bodogăni /bodogăní/ v. **citi**

body–guard (cuv. engl. „gardă personală“) /bòdigụárd/ v. **brad**

boem /boém/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)

boemă /boémă/ v. **casă** (formele de sg.)

bogat /bogát/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)

bogdaproste interj. /bògdaprόste/; v. R F 4

bogzar („specie de peşte“) /bogzár/ v. **abur**

bogză („bufniţă“) /bógză/ v. **casă**

boi /boị́/ v. **alcătui**

boială /boiálă/ v. **amiază**

boiangiu /boianğíụ/ v. **fiu**

boicota /boikotá/ v. **lucra**

boier /boiér/ v. **abur**

boiler /bóiler/ v. **abataj**

bojoc /bojók/ v. **bunic**

bolborosi /bolborosí/ v. **citi**

bolero dans spaniol /boleró/ v. **taxi**

bolerou (îmbrăcăminte) /bolèróụ/ v. **birou**

Bolliac scriitor român /boliák/; g.–d. **lui Bolliac**; v. R O 1 3°, 6 4°; G 6

bolnav /bolnáv/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)

boltă /bóltă/ v. **nuntă**

bomba /bombá/ v. **lucra**

bombardier /bombardiér/ v. (pt. persoană) **abur** şi **abataj** (pt. avion)

bombă /bómbă/ v. **casă**

bombăni /bombăní/ v. **citi**

bombeu /bombéụ/ v. **birou**

bomboană /bombọánă/ v. **casă**

bombonieră /bomboniéră/ v. **casă**

bomfaier /bomfáịer/ v. **abataj**

bondoc adj. 4 m., n. sg. /bondók/; m. pl. **bondoci** /bondóč/; f. sg. nom.–ac. **bondoacă** /bondọákă/; g.–d. şi pl. f., n. **bondoace** /bondọáče/; v. R O 2; G 5 1°

bonier /boniér/ v. **abataj**

bont adj. 4 m., n. sg. /bont/; m. pl. **bonţi** /bonţị/; f. sg. nom.–ac. **boantă** /bọántă/; g.–d. şi pl. f., n. **boante** /bọánte/; v. R G 5 1°

bor /bor/ v. **prag** (formele de

Scanned with OKEN Scanner

sg.); simb. B
bor (la pălărie) /bor/ v. **prag**
borangic /boranǧík/ v. **prag**
borax /bóraks/ v. **prag** (pentru articulare, la sg.)
bordei /bordéi̯/ v. **pai**
borderou /borderóu̯/ v. **birou**
bordo adj. invar. şi s. n. /bordó/ v. (pt. s.) **taxi** (formele de sg.); v. R F 4
bordură /bordúră/ v. **inimă**
boreal /boreál/ v. **abil**
bormaşină /bórmaşină/ v. **inimă**
borş /borş/ v. **prag**
bos /bos/ v. **as** (pl. e mai puţin folosit)
boschet /boşkét/ v. **abataj**
bosniac /bosniák/ v. **austriac**
boston /bostón/ (sau /bóston/) „vals", „joc de cărţi" şi /bóston/ „presă tipografică" v. **prag**
bosumfla /bosumflá/ v. **afla**
bot /bot/ v. **prag**
botez /botéz/ v. **prag**
boteza /botezá/ v. **întreba**
botgros pasăre /bodgrós/ v. **as**
bot gros (îmbinare liberă de cuvinte) /bótgrós/ v. **prag** şi **bucuros** (pt. flexiunea termenilor îmbinării); v. R O 6 1°
bou /bou̯/ v. **erou**
bou-de-apă s. m. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen) v. **erou**; v. R O 6 2°
bou-de-baltă s. m. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen) v. **erou**; v. R O 6 2°
bour /bóur/ v. **abur**
bourrée cuv. fr. /burć/ v. **service**; v. R O 1 3°, 4
box /boks/ v. **prag** (formele de sg. pt. piele de bovine, sport), **sfinx** (pt. câine bulldog) şi **prag** (pt. armă) ; v. R O 6 3°
boxa /boksá/ v. **lucra**; v. R O 6 3°
boxă /bóksă/ v. **casă**; v. R O 6 3°
boxer /boksér/ v. **abur**; v. R O 6 3°
boz /boz/ v. **obraz**
Br simbol pt. **brom**
braconaj /brakonáj/ v. **abataj**
braconier /brakoniér/ v. **abur**
bractee /braktée/ v. **acantacee**
brad s. m. sg. /brád/; pl. **brazi** /brazi̯/; art. sg. nom.-ac. **bradul** /brádul/; g.-d. **bradului**; pl. nom.-ac. **brazii** /brázi/ sau /brázii̯/; g.-d. **brazilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
brahial /brahiál/ v. **abil**
brahicefal /brahičefál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.); v. R F 4
brahiopod /brahiopód/ v. **abataj** (pl. **brahiopode** e mai frecvent)); v. R F 4
Brahma rasă de găini /bráhma/ v. **leva** (formele de sg.)
Brahma (divinitate indiană) s. pr. m. /bráhma/; g.-d. lui **Brahma**; v. R O 6 4°; G 6
brahman /brahmán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
brancardier /brankardiér/ v. **abur**
brandenburg /brandembúrg/ v. **prag**; v. R O 1 2°
Brandenburg oraş în Germania /brándemburg/; v. G 6
brandenburghez /brandemburgéz/ v. (pt. adj.) **abil** şi **englez** (pt. s.)
branhie /bránhi̯e/ v. **familie**
branhiform /brànhifórm/ v. **abil**; v. R F 4
branhiopod /brànhiopód/ v. **abataj** (pl. **branhiopode** e mai frecvent); v. R F 4
branşa /branşá/ v. **lucra**
branşă /bránşă/ v. **casă**
branşând ger. de la **branşa**
bras în sport /bras/ v. **prag** (formele de sg.)
brasardă /brasárdă/ v. **casă**
braşovean /braşovc̦án/ v. (pt. adj.) **judeţean** şi **cetăţean**

Scanned with OKEN Scanner

(pt. s.)
braţ /braţ/ v. **abataj**
brava /bravá/ v. **lucra**
bravo interj. /brávo/
brazdă /brázdă/ v. **casă**
brazilian /brazilián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
brăţară /brăţáră/ v. **barbă**
brăzda /brăzdá/ v. **lucra**
Brâncuşi sculptor român /brînkúşi̯/; g.–d. **lui Brâncuşi**
brâncuşian /brînkuşián/ v. **aerian**
brâie /brîi̯e/ pl. de la **brâu** (talie...)
brânduşă /brîndúşă/ v. **casă**
brânză /brînză/ v. **casă** (formele de sg.)
brânzoaică /brînzo̯ái̯kă/ v. **fiică**
brâu (talie, cingătoare, ornament, şir) /brîu̯/ v. **frâu** (la ham)
brâu (dans) /brîu̯/ v. **birou**
breaslă /bre̯áslă/ v. **cetăţeană**
breaz /bre̯az/ v. **treaz**
brec trăsură; comandă; punct în sport /brek/ v. **prag**
breviar /breviár/ v. **abataj**
briantină /briantínă/ v. **casă** (formele de sg.)
bric adj. invar.; s. n. /brik/ v. **prag** (formele de sg. pt. culoare; cele de sg. şi pl. pt. navă)
brichetă /brikétă/ v. **casă**
brici /brič/ v. **bici**
brigadă /brigádă/ v. **stradă**
briliant /briliánt/ v. **abataj**
brio /brío/ s. n.; neart.; nu are pl.
brioşă /bri̯óşă/ v. **casă**
brizbiz /brizbíz/ v. **abataj** (sau **prag**)
broască s. f. sg. nom.–ac. /bro̯áskă/; g.–d. şi pl. **broaşte** /bro̯áşte/; art. sg. nom.–ac. **broasca** /bro̯áska/; g.–d. **broaştei** /bro̯áşte̯i/; pl. nom.–ac. **broaştele** /bro̯áştele/; g.–d. **broaştelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
brocart /brokárt/ v. **prag**
broda /brodá/ v. **lucra**
brodi /brodí/ v. **citi**
brom v. **prag** (formele de sg.); simb. Br
bromură /bromúră/ v. **inimă**
bronhial /bronhiál/ v. **abil**
bronhie /brónhii̯e/ v. **familie**
bronhopneumonie /brònhopneumoníi̯e/ v. **familie**
bronşită /bronşítă/ v. **casă**
brontozaur /brontozáur/ v. **abur**
bronz /bronz/ v. **prag**
broscoi /broskói̯/ v. **pui**
broşa /broşá/ v. **lucra**
broşă /bróşă/ v. **casă**
broşurică /broşuríkă/ v. **baveţică** (sau **urzică**)
browning tip de pistol /bráu̯ning/ v. **prag**; v. R O 6 3°
bruftui /bruftui̯í/ v. **alcătui**
bruftuială /bruftui̯álă/ v. **amiază**
bruia /bruia/ v. **îmbăia**
bruma /brumá/ v. **lucra** (numai 3 şi 6)
brumă /brúmă/ v. **casă**
brumăriu /brumăríu̯/ v. **hazliu**
brun /brun/ v. **abil**
brunet /brunét/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
brusc adj. 4 m., n. sg. /brusk/; pl. m. **bruşti** /bruşti̯/; f. sg. nom.–ac. **bruscă** /brúskă/; g.–d. şi pl. f., n. **bruşte** /brúşte/; v. R O 2
brusca /bruská/ v. **marca**
bruscheţe /bruskéţe/ v. **autoare** (formele de sg.)
brusture /brústure/ v. **câine**
brut /brut/ v. **apt**
bruto adv. /brúto/
Bruxelles (capitala Belgiei) /brüsél/ v. **Aachen** (pt. flexiune); v. R O 6 3°, 4°; G 6
bubă /búbă/ v. **casă**
buboi /bubói̯/ v. **pietroi**

Scanned with OKEN Scanner

bubui /bubuíi̯/ v. **atribui**
bucată /bukátă/ v. **baltă**
bucălaie /bukăláie̯/ v. (pt. adj.) formele de f. de la **rotofei** (sau **lai**) şi **baie** (pt. s.)
buche /búke̯/ v. **ureche**
buchet /bukét/ v. **abataj**
bucheţel /bukeţél/ v. **abataj**
bucium /búčum/ v. **abataj**
buclucaş /buklukáş/ v. **abil**
bucolic /bukólik/ v. **metalic**
bucura /bukurá/ v. **aduna**
bucurie /bukuríe̯/ v. **familie**
bucuros adj. 4 m., n. sg. /bukurós/; m. pl. **bucuroşi** /bukuróşi̯/; f. sg. nom.–ac. **bucuroasă** /bukuro̯ásă/; g.–d. şi pl. f., n. **bucuroase** /bukuro̯áse/; v. R O 2; G 5 1°, 6
budincă /budínkă/ v. **urzică**
budoar /budo̯ár/ v. **abataj**
bufet /bufét/ v. **abataj**
bufetier /bufetiér/ v. **abur**
bufeu /buféu̯/ v. **birou**
bufni /bufní/ v. **citi**
bufniţă /búfniţă/ v. **casă**
bufon /bufón/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
buget /buget/ v. **abataj**
buhai „instrument muzical" /buháii̯/ v. **grai**
buhai–de–baltă s. m. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen) v. **pui**
buiestru /buiéstru/ v. (pt. adj.) **măiestru** şi **ministru** (pt. s.)
buimăceală /buimăčálă/ v. **gâlceavă**
buimăci /buimăčí/ v. **ghici**
bulb /bulb/ v. **abur**
bulboană /bulbo̯ánă/ v. **casă**
bulbuc /bulbúk/ v. **bunic**
buldog /buldóg/ v. **coleg**
buldozer /buldózer/ v. **abataj**
buletin /buletín/ v. **abataj**
bulevard /bulevárd/ v. **abataj**
bulgar /bulgár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
bulgăre /búlgăre/ v. **câine** (sau **bulgăr** /búlgăr/ v. **abur**)
bulgăresc /bulgărésk/ v. **românesc**
bulgăroaică /bulgăro̯áiki̯ă/ v. **fiică**
bulină (sau **bulin**) /bulínă/ (sau /bulín/) v. **casă** (sau **abataj**)
bulion /bulión/ v. (pt. „preparat culinar") **prag** şi **avion** (pt. „mediu de culturi biologice")
bulz /bulz/ v. **abur**
bumbac /bumbák/ v. (pt. „plantă") **bunic** (formele de sg.) şi **prag** (pt. „fibră", „fir", „ţesătură")
bumerang /bumeráng/ v. **prag**
bun v. (pt. adj.) **abil**, **abur** (pt. persoană) şi **prag** (pt. s. n.)
bună–credinţă s. f. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi articol la primul) /búnăkredínţă/ v. **abil** (formele de f. sg.) şi **casă** (formele de sg.); v. R O 6 2°
bună–cuviinţă s. f. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi articol la primul) /búnăkuviínţă/ v. **abil** (formele de f. sg.) şi **casă** (formele de sg.); v. R O 6 2°
bunăoară adv. /bunăo̯ără/; v. R O 1 2°
bună purtare „purtare bună" (îmbinare relativ stabilă de cuvinte, cu flexiune la ambii termeni şi articol la primul) /búnăpurtáre/ v. **abil** şi **zare**; v. R O 6 1°
bună seamă v. **de bună seamă**
bunăstare „situaţie materială prosperă" /bùnăstáre/ v. **zare** (formele de sg.) v. R F 4; G 2
bună stare „stare bună" (îmbinare liberă de cuvinte) v. **abil** şi **zare** (pt. flexiunea termenilor îmbinării) /búnăstáre/; v. R F 4; G 2
bunătate /bunătáte/ v. **parte**; v. R G 3
bunăvoie /bùnăvóie̯/ v. **căsoaie**

Scanned with OKEN Scanner

(formele de sg.)
bunăvoinţă /bùnăvoínţă/ v. **casă** (formele de sg.)
buncăr /búnkăr/ v. **abataj**
bundă /búndă/ v. **casă**
bunget /bunǧét/ v. **prag**
bun–gust s. n. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen; nu are pl.) /bùngúst/ v. **prag** (formele de sg.) (se scrie fără cratimă când e dislocat; ex.: **bunul său gust**)
bunic s. m. sg. /buník/; pl. **bunici** /buníč/; art. sg. nom.–ac. **bunicul** /buníkul/; g.–d. **bunicului**; pl. nom.–ac. **bunicii** /buníči/ sau /buníčii̯/; g.–d. **bunicilor**; voc. sg. **bunicule!**; v. R O **2, 3, 4**; G **4** 1°, **7**
bunică s. f. sg. nom.–ac. /buníkă/; g.–d. şi pl. **bunici** /buníč/; art. sg. nom.–ac. **bunica**; g.–d. **bunicăi** /buníkăi̯/ (sau: **bunicii** /buníči/ sau /buníčii̯/, **bunichii** /buníki/ sau /buníkii̯/); pl. nom.–ac. **bunicile** /buníčile/; g.–d. **bunicilor**; voc. sg. **bunică!** sau **bunico!**; v. R O **2, 3, 4**; G **3, 4** 2°, **7**
bun–plac s. n. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen) /bùnplák/ v. **abil** şi **prag** (formele de sg.); se scrie fără cratimă când e dislocat; ex.: **bunul ei plac**
bun–simţ s. n. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen) /bùnsímţ/ v. **abil** şi **prag** (formele de sg.); se scrie fără cratimă când e dislocat; ex.: **bunul său simţ**
bura /burá/ v. **lucra** (3 pt. „a ploua mărunt“ şi 1–6 pt. „a astupa o gaură“)
bură /búră/ v. **casă** (formele de sg.)
burduf /burdúf/ v. **prag**
burduşi /burduşí/ v. **citi**
burete /buréte/ v. **frate**
burghez /burǧéz/ v. **englez**
burghezie /burǧezí̯e/ v. **familie**
burghiu /burǧíu̯/ v. **sicriu**
burniţa /burniţá/ v. **lucra** (numai 3)
bursier /bursiér/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
bursuc /bursúk/ v. **bunic**
burtă /búrtă/ v. **nuntă**
burtieră /burtiéră/ v. **casă**
buruiană /buru̯ánă/ v. **amiază**
burzului /burzulu̯í/ v. **alcătui**
burzuluială /burzulu̯álă/ v. **amiază**
business (cuv. engl.) /bíznis/ v. **service**; [!]
bust /bust/ v. **prag**
busuioacă /busu̯oákă/ v. **fiică**
busuioc /busu̯ók/ v. (pt. plantă) **abur** (formele de sg.), **prag** (formele de sg. pt. dans) şi **bondoc** (pt. adj.)
buşeu /buşéu̯/ v. **birou**
buşi /buşí/ v. **citi**
butadă /butádă/ v. **casă**
butăşi /butăşí/ v. **citi**
butelie /butéli̯e/ v. **familie**
butoi /butói̯/ v. **pietroi**
buton /butón/ v. **abur** (pt. „nasture“) şi **ajutor** (pt. „comutator“)
butonieră /butoniéră/ v. **casă**
butuc /butúk/ v. **bunic**
buză /búză/ v. **casă**
buzdugan /buzdugán/ v. **abataj**
buzna adv. /búzna/
buzunar /buzunár/ v. **abataj**

C

c s. m. sau s. n. /če/ (denumirea literei); v. R O **6** 5°
C cifră romană pt. **sută**; simb. pt. **carbon**
© simb. pt. **copyright**
ca adv.; conj. /ka/
cabanier /kabaniér/ v. **abur**
cabanos /kabanós/ v. **as**

Scanned with OKEN Scanner

cabină /kabínă/ v. **casă**
cablogramă /kàblográmă/ v. **casă**; v. R F 4
cablu /káblu/ v. **lucru**
cacao s. f. sg. nom.–ac. /kakáo/ (nu are pl. şi sg. g.–d.); art. numai sg. nom.–ac. **cacaua** /kakáua/
cadastru /kadástru/ v. **teatru** (pl. **cadastre** „registre de cadastru")
cadavru /kadávru/ v. **teatru**
cadă /kádă/ conj. prez. 3, 6 de la **cădea**
cadă /kádă/ v. **stradă**
cadmiere („acoperire cu cadmiu") /kadmi'ére/ v. **vulpe**
cadou /kadóu/ v. **birou**
cadru /kádru/ v. **teatru**
cafea /kafeá/ v. **stea**
cafe–bar s. n. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /kafébár/ v. **prag**; v. R O 6 2°; F 4
cafegiu /kafeğíu/ v. **fiu**
cafeină /kafeínă/ (sau **cofeină** /kofeínă/) v. **casă** (formele de sg.)
caiac /kaiák/ v. **ac**
caimac /kaimák/ v. **prag**
caisă /kaísă/ v. **casă**
cal s. m. sg. /kal/; pl. **cai** /kai/; art. sg. nom.–ac. **calul** /kálul/; g.–d. **calului**; pl. nom.–ac. **caii** /káii/; g.–d. **cailor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
calambur /kalambúr/ v. **prag**
calapod /kalapód/ v. **ajutor**
calcar /kalkár/ (sau /kálkar/) v. **abataj** (pl. **calcare** se foloseşte mai rar)
calchia /kalki'á/ v. **studia**
calcifia /kalčifi'á/ v. **studia**
calcifiere /kalčifi'ére/ v. **vulpe**
calcul /kálkul/ v. (pt. termenul din matematică) **abataj** şi **abur** (pt. termenul din medicină)
calculatoare persoană /kalkulatoáre/ v. **autoare**
calculator /kalkulatór/ v. (pt. persoană) **abur** şi **ajutor** (pt. tabel şi aparat)
cald /kald/ v. **arid**
caldarâm /kaldarím/ v. **prag**
cale s. f. sg. nom.–ac. /kále/; g.–d. şi pl. **căi** /kăi/; art. sg. nom.–ac. **calea** /kálea/; g. –d. **căii** /kắii/; pl. nom.–ac. **căile** /kắ'ile/; g.–d. **căilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
caleaşcă s. f. sg. nom.–ac. /kaleáşkă/; g.–d. şi pl. **caleşti** /kaléşti/; art. sg. nom.–ac. **caleaşca** /kaleáşka/; g.–d. **caleştii** /kaléşti/ sau /kaléştii/; pl. nom.–ac. **caleştile** /kaléştile/; g.–d. **caleştilor**; v. R O 2
calea–valea loc. adv. /káleaválea/; v. R O 6 2°; F 4
caleidoscop /kaleidoskóp/ v. **ajutor**
calende /kalénde/ v. **casă** (formele de pl.)
calibru /kalíbru/ v. **teatru**
calic /kalík/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **bunic** (pt. s.)
calici /kaličí/ v. **ghici**
caliciu /kalíču/ v. **serviciu**
califica /kalifiká/ v. **evoca**
caligrafia /kaligrafi'á/ v. **studia**
calm /kalm/ v. (pt. adj.) **abil** şi **prag** (pt. s.)
calma /kalmá/ v. **lucra**
calmant /kalmánt/ v. (pt. adj.) **apt** şi **abataj** (pt. s.)
calomnia /kalomni'á/ v. **studia**
calomniere /kalomni'ére/ v. **vulpe**
calorifer /kalorifér/ v. **abataj** (pt. s.) şi **abil** (pt. adj.)
cal–putere s. m. comp. (cu flexiune la primul termen) /kàlputére/ v. **cal**; simb. CP şi HP
caltaboş /kaltabóş/ v. **abur**
calup /kalúp/ v. **prag**
calus /kálus/ v. **prag** (formele de sg.)
cam adv. /kam/
cambodgian /kamboğián/ v.

Scanned with OKEN Scanner

(pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.); v. şi **khmer**
camee /kamée/ v. **acantacee**
cameleon /kameleón/ v. **abur**
camelie /kamélie/ v. **familie**
camembert (cuv. fr.) specie de brânză /kamambér/ s. n.; v. R O I 1°
cameraman /kameramán/ v. **abur**
cameristă /kamerístă/ v. **casă**
camerton /kamertón/ v. **prag**
camfor /kámfor/ v. **prag** (formele de sg.)
camgarn /kámgarn/ v. **prag** (formele de sg.)
camion /kamión/ v. **avion**
camizol /kamizól/ v. **abataj**
canadian /kanadián/ v. (pt. s.) **fizician** şi **aerian** (pt. adj.)
canadiană persoană; haină /kanadiánă/ v. **fizicianâ**
canafas /kanafás/ v. **prag** (formele de sg.)
canalie /kanálie/ v. **familie**
canapea /kanapeá/ v. **stea**
canava /kanavá/ v. **basma**
cancelarie /kancelárie/ v. **familie**
cancer /kánčer/ v. **abataj**
canceros /kančerós/ v. **bucuros**
candelabru /kandelábru/ v. **teatru**
candelă /kándelă/ v. **casă**
candidat /kandidát/ v. **wat**
candoare /kandoáre/ v. **floare** (formele de sg.)
canelură /kanelúră/ v. **inimă**
cange /kánge/ v. **lance**
cangrenă /kangrénă/ v. **casă**
caniculă /kaníkulă/ v. **casă**
canin dinte /kanín/ v. **abur** (pt. s. „dinte") şi **abil** (pt. adj. „de câine")
canoe /kanóe/ v. **aloe**
canonadă /kanonádă/ v. **casă**
canoni /kanoní/ v. **citi**
canotoare /kanotoáre/ v. **canotoare**
canotor /kanotór/ v. **abur**
cantată /kantátă/ v. **casă**
cantitate /kantitáte/ v. **parte**
canţonetă /kanţonétă/ v. **casă**
canulă /kanúlă/ v. **casă**
caolin /kaolín/ v. **prag** (formele de sg.)
cap /kap/ v. **abur** (pt. „conducător") şi **prag** (pt. sensul din geografie)
cap (parte a corpului, extremitate) s. n. nereg. sg.; pl. **capete** /kápete/; art. sg. nom.–ac. **capul** /kápul/; g.–d. **capului**; pl. nom.–ac. **capetele** /kápetele/; g.–d. **capetelor**
capabil /kapábil/ v. **abil**
capac /kapák/ v. **ac**
capacitate /kapačitáte/ v. **parte**
capă /kápă/ v. **casă**
capăt /kápăt/ v. **băţ**
capelmaistru /kapélmaistru/ v. **ministru**
capilar /kapilár/ v. **abil**
capital /kapitál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **prag** (pt. s.)
capitală /kapitálă/ v. **casă**
capitalism /kapitalísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
capitalist /kapitalíst/ v. (pt. adj.) **îngust** şi **artist** (pt. s.)
capitol /kapítol/ v. **abataj**
capitul în botanică /kapítul/ v. **abataj**
capitula /kapitulá/ v. **lucra**
capodoperă /kapodóperă/ v. **casă**
capot (haină) /kapót/ v. **ajutor**
capră /kápră/ v. **casă**
capricios /kapričiós/ v. **dubios**
capriciu /kapríču/ v. **serviciu**
caprifoi /kaprifói/ v. **pui**
capsa /kapsá/ v. **lucra**
capsulă /kapsúlă/ v. **casă**
car /kar/ v. (pt. vehicul) **abataj, abur** (pt. insectă) şi **prag** (pt. piesă la maşina de scris)
carabinier /karabiniér/ v. **abur**
caracter /karaktér/ v. **abataj**
caracteristic /karakterístik/ v. **metalic**
caracteristică /karakterístikă/

Scanned with OKEN Scanner

v. **urzică**

caracul /karakúl/ v. **prag** (formele de sg. pt. rasă; sg. şi pl. pentru blană şi confecţie)

carafă (sau **garafă**) /karáfă/ (sau /garáfă/) v. **casă**

caraghios /karaģós/ v. **ochios**

carambol /karamból/ v. **prag**

caramel („zahăr ars"; „cremă") /karamél/ v. **prag** (pl. e mai puţin folosit)

caramelă („bomboană") v. **casă**

carantină /karantínă/ v. **casă** (formele de sg.)

carapace /karapáče/ v. **elice**

caras /karás/ v. **as**

caravană /karaván̦ă/ v. **casă**

carbid /karbíd/ v. **abataj** (formele de sg.)

carbon /karbón/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **C**

carbonata /karbonatá/ v. **lucra** (numai 3 şi 6)

carbonifer /karbonifér/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (formele de sg.)

carcasă /karkásă/ v. **casă**

carceră /kárčeră/ v. **casă**

carcinom /karčinóm/ v. **ajutor**

cardiac /kardiák/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **bunic** (pt. s.)

cardiovascular /kàrdiovaskulár/ v. **abil**; v. R F 4

care pron. rel.–inter. (numai înaintea unui substantiv cu care se acordă este adj. rel.–inter.) m., f., n. sg. şi pl. nom.–ac. /káre/; m. şi n. sg. g.–d. **cărui** /kắruị/; g.–d. f. sg. **cărei** /kắreị/; m., f. şi n. pl. g.–d. **căror** /kắror/; numai ca pron. are forme cu **–a** în anumite situaţii sintactice; v. R G 13

careu /karéu̯/ v. **birou**

careva pron. nehot. comp. invar. /karev̦á/

caria /kariá/ v. **studia** (numai 3 şi 6)

carie /kárie/ v. **familie**

carioca s. f. invar. /karióka/ „dans" („instrument de scris" s. f. sg. nom.–ac., g.–d. şi pl. **carioci** /karióč/; sg. art. nom.–ac. **carioca**; g.–d. **cariocii**; pl. nom.–ac. **cariocile**; g.–d. **cariocilor**; v. R G 8); [!]

carmin /karmín/ v. **prag** (formele de sg.)

carnaţie /karnáţie/ v. **familie**

carne s. f. sg. nom.–ac. /kárne/; g.–d. **cărni** /kắrnị/; pl. **cărnuri** /kắrnuri̯/; art. sg. nom.–ac. **carnea** /kárn̦ea/; g.–d. **cărnii** /kắrni/ sau /kắrnii̯/; pl. nom.–ac. **cărnurile** /kắrnurile/; g.–d. **cărnurilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 3°

carnet /karnét/ v. **abataj**

carnivor /karnivór/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)

caro s. n. sg. /karó/; pl. **carale** /karále/; art. sg. nom.–ac. **caroul** /karóul/; g.–d. **caroului**; pl. nom.–ac. **caralele** /karálele/; g.–d. **caralelor**

caroiaj /karoiáj/ v. **abataj**

caroserie /karoserí̯e/ v. **familie**

caroten /karotén/ v. **prag** (formele de sg.)

carou /karóu̯/ v. **birou**

carpatin /karpatín/ v. **abil**

carst /karst/ v. **prag**

carstic /kárstik/ v. **metalic**

cartă /kártă/ v. **casă**

carte /kárte/ v. **parte**

cartel /kartél/ v. **prag**

carter în tehnică /kártăr/ v. **abataj**

cartezian /kartezián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)

cartier /kartiér/ v. **abataj**

cartilaginos /kartilaģinós/ v. **bucuros**

cartilaj /kartiláj/ v. **abataj**

cartof /kartóf/ v. **abur**

cartografia /kartografiá/ v. **studia**

Scanned with OKEN Scanner

cartotecă /kartotékă/ v. **urzică**
cartuş /kartúş/ v. **abataj**
cartuşieră /kartuşiéră/ v. **casă**
Carul-Mare (constelaţie) s. pr. n. comp. art. /kárulmáre/ (cu flexiune la primul termen) v. **abataj** (formele de sg. art.); v. R O 6 2°, 4°
carusel /karusél/ v. **abataj**
casa /kasá/ v. **lucra**
casă s. f. sg. nom.–ac. /kásă/; g.–d. şi pl. **case** /káse/; art. sg. nom.–ac. **casa** /kása/; g.–d. **casei** /kásei̯/; pl. nom.–ac. **casele** /kásele/; g.–d. **caselor**; v. R O 3, 4; G 4 2°
ca să conj. comp. /kásă/
cascadă /kaskádă/ v. **casă**
cască s. f. sg. nom.–ac. /káskă/; g.–d. şi pl. **căşti** /kăşti̯/; art. sg. nom.–ac. **casca** /káska/; g.–d. **căştii** /kắşti/ sau /kắştii̯/; pl. nom. –ac. **căştile** /kắştile/; g.–d. **căştilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
casierie /kasierí̯e/ v. **familie**
casiu (rigolă) s. n. sg. /kasíu̯/; pl. **casii** /kasí/ sau /kasíi̯/; art. sg. nom.–ac. **casiul** /kasíul/; g.–d. **casiului**; pl. nom.–ac. **casiurile** /kasíurile/; g.–d. **casiurilor**
casnic /kásnik/ v. **metalic** (pt. adj.) şi **bunic** (pt. s.)
cast /kast/ v. **îngust**
castravete /kastravéte/ v. **frate**
caşcaval /kaşkavál/ v. **prag**
caşetă /kaşétă/ v. **casă**
caşmir /kaşmír/ v. **prag**
cataclism /kataklísm/ v. **abataj**
catacombă /katakómbă/ v. **casă**
catadicsi /katadiksí/ v. **citi**
catafalc /katafálk/ v. **prag**
catahreză /katahréză/ v. **casă**
cataif /kataíf/ v. **prag**
catalan /katalán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
catalizator /katalizatór/ v. **abur**
catalog s. n. sg. /katalóg/; pl. **cataloage** /kataloáğe/; art. sg. nom.–ac. **catalogul** /katalógul/; g.–d. **catalogului**; pl. nom.–ac. **cataloagele** /kataloáğele/; g.–d. **cataloagelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
cataloga /katalogá/ v. **naviga**
catapeteasmă /katapeteásmă/ v. **cetăţeană**
cataplasmă /kataplásmă/ v. **casă**
catapulta /katapultá/ v. **lucra**
cataractă /kataráktă/ v. **casă**
catarg /katárg/ v. **cârlig**
catastrofă /katastrófă/ v. **casă**
catedrală /katedrálă/ v. **casă**
categorie /kategorí̯e/ v. **familie**
catehism /katehísm/ v. **abataj**
cateter /katetér/ v. **abataj**
catgut /kádgut/ v. **prag** (formele de sg.)
catifea /katifeá/ v. **stea**
cation /katión/ v. **abur**
catod /katód/ v. **brad**
catolic /katólik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **bunic** (pt. s.)
catren /katrén/ v. **abataj**
caţări ind. prez. 2 de la **căţăra**
caucazian /kaukazián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
cauciuc /kaučúk/ v. **prag**
cauciuca /kaučuká/ v. **marca**
cauper /káu̯păr/ (în tehnică) v. **abataj**
caustic /kaústik/ v. **metalic**
cauţiune /kauţiúne/ v. **vulpe**
cauza /kauzá/ v. **lucra**
cauză /káuză/ v. **casă**
cav /kav/ v. **abil**
caviar /kaviár/ v. **abataj** (formele de sg.)
cavou /kavóu̯/ v. **birou**
caz /kaz/ v. **prag**
cazac /kazák/ v. **bunic**
cazacă (haină) /kazákă/ v. **fiică**
cazier /kaziér/ v. **abataj**
cazinou /kazinóu̯/ v. **birou**
cazual /kazuál/ v. **abil**
căci conj. /kăč/

Scanned with OKEN Scanner

căciulă /kăčúlă/ v. **inimă**
cădea vb. II inf. prez. /kădeá/; ind. prez. 1, 6 **cad** /kad/; 2 **cazi** /kazi̯/; 3 **cade** /káde/; conj. prez. 3, 6 **cadă** /kádă/; imper. sg. **cazi!**; imperf. 3 **cădea** /kădeá/; perf. s. 3 **căzu** /kăzú/; m. m. c. p. 3 **căzuse** /kăzúse/; part. **căzut** /kăzút/; ger. **căzând** /kăzínd/; v. R O 2; G 9, 10 6°, 11
cădere /kădére/ v. **vulpe**
căi /kăi̯/ v. **alcătui**
căi /kăi̯/ pl. de la **cale**
călare adv. /kăláre/; adj. 2 m., n. sg. şi f. sg. nom.–ac.; sg. f. g.–d. şi pl. m., f., n. **călări** /kălări̯/ ; v. R O 2
călăreţ /kălăréţ/ v. (pt. adj.) **isteţ** şi **abur** (pt. s.)
călări /kălări̯/ f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n. de la **călare**
călări /kălărí/ v. **citi**
călătorie /kălătoríe/ v. **familie**
călăuză /kălăúză/ v. **casă**
călca vb. I inf. prez. /kălká/; ind. prez. 3, 6 **calcă** /kálkă/; 1 **calc**; 2 **calci** /kalč/; conj. prez. 3, 6 **calce** /kálče/; imper. sg. **calcă!**; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11
călcâi /kălkíi̯/ v. **pai**
căldare /kăldáre/ v. **zare**
căldură /kăldúră/ v. **inimă**
călduros /kăldurós/ v. **bucuros**
căli /kălí/ v. **citi**
călimară /kălimáră/ v. **barbă**
căluş /kălúş/ v. **prag**
cămară /kămáră/ v. **barbă**
cămaşă /kămáşă/ v. **barbă**
cămin /kămín/ v. (pt. instituţie, casă părintească) **abataj** şi **prag** (pt. sobă, vatră, horn; încăpere subterană de acces la o conductă)
căpăstru s. n. sg. /kăpástru/; pl. **căpestre**; art. sg. nom.–ac. **căpăstrul** /kăpástrul/; g.–d. **căpăstrului**; pl. nom.–ac. **căpestrele** /kăpéstrele/; g.–d. **căpestrelor**
căpăta vb. I inf. prez. /kăpătá/; ind. prez. 3, 6 **capătă** /kápătă/; 1 **capăt** /kápăt/; 2 **capeţi** /kápeţi̯/; conj. prez. 3, 6 **capete**; v. R O 2
căpătuială /kăpătuiálă/ v. **amiază**
căprioară /kăpriu̯ára/ v. **casă**
căprior /kăpriór/ v. **abur**
căprui /kăprúi̯/ v. **rotofei**; [!]
căptuşeală /kăptuşeálă/ şi /kăptuşálă/ v. **ameţeală**
căptuşi /kăptuşí/ v. **citi**
căra vb. I inf. prez. /kără/; ind. prez. 3, 6 **ară** /kără/; 1 **car** /kár/; 2 **cari** /kari̯/; conj. prez. 3, 6 **care** /káre/; imper. sg. **ară!**; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11
cărare /kăráre/ v. **zare**
cărămidă /kărămídă/ v. **amendă**
cărbune /kărbúne/ v. **câine**
cărei /kărei̯/; **căreia** /kăreia/ g.–d. de la **care** pron., adj.
cărnos /kărnós/ v. **bucuros**
cărticică /kărtičíkă/ v. **baveţică** (sau **cărticea** /kărtičá/ v. **boccea**)
cărucior /kăručór/ v. **picior**
căruţă /kărúţă/ v. **casă**
căsători /kăsători/ v. **citi**
căsătorie /kăsătoríe/ v. **familie**
căsca vb. I inf. prez. /kăská/; ind. prez. 3, 6 **cască** /káskă/; 1 **casc** /kask/; 2 **caşti** /kaşti̯/; conj. prez. 3, 6 **caşte** /káşte/; imper. sg. **casă!**
căsnicie /kăsničíe/ v. **familie**
căsoaie s. f. invar. /kăsoáie/; art. sg. nom.–ac. **căsoaia** /kăsoáia/; g.–d. **căsoaiei** /kăsoáiei̯/; pl. nom.–ac. **căsoaiele** /kăsoáiele/; g.–d. **căsoaielor**; v. R O 1 2° 3, 4; G 4 4°
cătină /kătínă/ v. **inimă**
către prep. (+ ac.) /kătre/
cătuşă /kătúşă/ v. **casă**
căţăra /kăţără/ v. **căra** (**caţări** /káţări̯/ ind. prez. 2)

Scanned with OKEN Scanner

căţea /kăţeá/ v. **stea**
căţel /kăţél/ v. **cal**
căuta vb. I inf. prez. /kăutá/; ind. prez. 3, 6 **caută** /káută/; 1 **caut** /káut/; 2 **cauţi** /káuţi/; conj. prez. 3, 6 **caute** /káute/; impr. sg. **caută!** ; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11
câine s. m. sg. /kíine/; pl. **câini** /kíini/; art. sg. nom.–ac. **câinele** /cíinele/; g.–d. **câinelui** /kíineluí/; pl. nom.–ac. **câinii** /kíini/ sau /kíinii/; g.–d. **câinilor**; v. R O 3, 4; G 4 1°
câine–lup s. m. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) /kíinelúp/ v. **câine** şi **abur**; v. R O 6 2°
câlţi /kílţi/ v. **wat** (formele de pl.)
câlţos /kilţós/ v. **bucuros**
câmp /kimp/ v. **prag** şi **abur** (în expr.: *a bate, a lua câmpii*)
câmpie /kimpíe/ v. **familie**
când adv.; conj. /kínd/
cândva adv. /kíndvá/
cânepă /kínepă/ v. **casă** (formele de sg.)
cânta /kintá/ v. **accepta**
cântar /kintár/ v. **abataj**
cântăreţ /kintăréţ/ v. **abur**
cântări /kintărí/ v. **citi**
cântec /kíntek/ v. **ac**
cârâială /kirıálă/ v. **amiază**
cârcel /kirčél/ v. **cal**
cârciumă /kírčumă/ v. **inimă**
cârd /kird/ v. **prag**
cârdăşie /kirdăşíe/ (sau **cărdăşie** /kărdăşíe/) v. **familie**
cârjă /kírjă/ v. **casă**
cârlig s. n. sg. /kirlíg/; pl. **cârlige** /kirlíge/; art. sg. nom.–ac. **cârligul**; g.–d. **cârligului**; pl. nom.–ac. **cârligele**; g.–d. **cârligelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
cârmaci /kirmáč/ v. **arici**
cârmă /kírmă/ v. **casă**
cârmui /kirmuí/ v. **alcătui**
cârnat (sau **cârnaţ**) /kirnát/ (sau /kirnáţ/) v. **wat** (sau **abur**)
cârnăcior /kirnăčór/ v. **abur**
cârpaci /kirpáč/ v. **arici**
cârpă /kírpă/ v. **casă**
cârpăceală /kirpăčálă/ v. **gâlceavă**
cârpăci /kirpăčí/ v. **ghici**
cârţiţă /kírţiţă/ v. **casă**
câştig /kiştíg/ v. **prag**
câştiga /kiştigá/ v. **striga**
cât pron. rel.–inter. m., n. sg. nom.–ac.; (numai înaintea unui substantiv cu care se acordă) adj. pron. /kit/; pl. m. **câţi** /kiţi/; g.–d. m., f., n. **câtor** /kítor/; nu are g.–d. sg.
cât adv.; conj.; s. /kit/ v. **prag** (pt. s.)
câta (precedat de **a**) pron. rel.–inter. f. sg.; (numai înaintea unui substantiv f.) adj. pron. /kíta/ (nu se foloseşte la pl.)
câtă pron. rel.–inter. f. sg. nom.–ac.; (numai înaintea unui substantiv cu care se acordă) adj. pron. /kítă/; pl. f., n. nom.–ac. **câte** /kíte/; g.–d. m., f., n. **câtor** /kítor/; nu are g.–d. sg.
câtăva pron. nehot. comp. f. sg. nom.–ac.; (numai în faţa s.) adj. pron. /kităvá/ v. **câtă**
câte adv. (urmat de nr. cardinal sau fracţionar formează un nr. distributiv, *câte doi*, de ex.) /kíte/; poate fi şi pron. sau adj. pron. rel.–inter. f., n. pl. nom.–ac. de la **câtă** (pron., adj.)
câtelea (precedat de **al**) pron. rel.–inter. m., n. sg.; (numai înaintea unui substantiv m. sau n.) adj. pron. /kítelea/ (nu se foloseşte la pl.)
câteodată „uneori" adv. /kiteodátă/
câte o dată /kíteodátă/ adv. + nr. (*câte o singură dată*)

Scanned with OKEN Scanner

câteşipatru nr. m., f., n. /kìteşipátru/
câteşitrei nr. m. /kìteşitréi/
câteşitrele nr. f. şi n. /kìteşitréle/
câte trei nr. /kìtetréi/ v. **câte** adv.
câte unu nr. /kìteúnu/ v. **câte** adv.
câteva f. şi n. pl. nom.–ac. de la **câtăva**
câtime /kìtíme/ v. **vulpe**
câtor g.–d. pl. de la **cât** şi **câtă**
câtorva m., f., n. g.–d. pl. de la **câtva** şi **câtăva**
câtuşi adv. (în *câtuşi de puţin*) /kítuşi/
câtva pron. nehot. m., n. sg. nom.–ac.; (numai înaintea unui s. cu care se acordă) adj. pron. /kìtvá/ v. **cât** pron.
câţi m. pl. de la **cât** pron.
câţiva m. pl. nom.–ac. de la **câtva**
ce pron. rel.–inter. invar.; (numai în faţa unui substantiv) adj. pron. /če/
cea interj. /ča/
cea art. dem. f. sg. nom.–ac. /ča/; g.–d. **celei** /čélei/; pl. f., n. nom.–ac. **cele** /čéle/; g.–d. m., f., n. **celor** /čélor/; poate fi şi pron. dem., formă scurtă, cu flexiune identică cu a articolului; v. R G **13**
ce–a sau **ce a** pron. rel.–inter. + vb. aux. 3 (*ce–a spus* sau *ce a spus*) /ča/ sau /čéa/; v. R O **8**
ceafă s. f. sg. nom.–ac. /čáfă/; g.–d. şi pl. **cefe** /čéfe/; art. sg. nom.–ac. **ceafa** /čáfa/; g.–d. **cefei** /čéfei/; pl. nom.–ac. **cefele**; g.–d. **cefelor**; v. R O **2, 3, 4**; G 4 2°
ceai /čai/ v. (pt. arbust) **pui** (numai formele de sg.) şi **grai** (pentru băutură; reuniune)
ce–ai sau **ce ai** pron. rel.–inter. + vb. aux. 2 (*ce–ai spus* sau *ce ai spus*) /čai/ sau /čéai/; v. R O **8**
cealaltă pron. şi adj. dem. (de depărtare şi diferenţiere) f. sg. nom.–ac. /čálaltă/; g.–d. **celeilalte** /čéleilalte/; pl. f., n. nom.–ac. **celelalte** /čélelalte/; f., n. g.–d. **celorlalte** /čélorlalte/
ceangău /čangáu/ v. **erou**
ceapă /čápă/ v. **ceafă**
ceară /čáră/ v. **gâlceavă** (formele de sg.)
cearcăn /čárkăn/ v. **abataj**
ceardaş /čárdaş/ v. **prag**
cearşaf /čarşáf/ v. **prag**
ceartă s. f. nom.–ac. /čártă/; g.–d. **certe** /čérte/; pl. **certuri** /čérturi/; art. sg. nom. –ac. **cearta** /čárta/; g.–d. **certei** /čértei/; pl. nom.–ac. **certurile**; g.–d. **certurilor**; v. R O **1** 2°, **2**; G **4** 3°, **6**
ceas /čas/ v. **prag**
ceaşcă s. f. sg. nom.–ac. /čáşkă/; g.–d. pl. **ceşti** /čeşti/; art. sg. nom.–ac. **ceaşca** /čáşka/; g.–d. **ceştii** /čéşti/ sau /čéştii/; pl. nom.–ac. **ceştile**; g.–d. **ceştilor**; v. R O **2, 3, 4**
ceată /čátă/ v. **ceafă**
ceaţă s. f. sg. nom.–ac. /čáţă/; g.–d. **ceţi** /čeţi/; pl. **ceţuri** /čéţuri/; art. sg. nom.–ac. **ceaţa** /čáţa/; g.–d. **ceţii** /čéţi/ sau /čéţii/; pl. nom.–ac. **ceţuri**; g.–d. **ceţurilor**; v. R O **2, 3, 4**; G **4** 3°
cec în finanţe şi anatomie /ček/ v. **prag**
ceda /čedá/ v. **lucra**
cedru /čédru/ v. **codru**
ceea ce pron. rel. comp. f. sg. nom.–ac. (cu flexiune la primul termen) /čéiače/; g.–d. **celei ce** /čéleiče/; pl. f., n. nom.–ac. **cele ce** /čéleče/; g.–d. m., f. şi n. **celor ce** /čélorče/; v. R O **6** 1°; G **13**
cefalee /čefalée/ v. **acantacee**
cefalopod /čefàlopód/ v. **abataj**

Scanned with OKEN Scanner

cefalorahidian /čefàlorahidián/ v. **aerian**; v. R F 4; [!]
cegă /čégă/ v. **dungă**
ceh /čeh/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)
cehă (limbă) /čéhă/ v. **casă** (formele de sg.)
cei pl. m. de la **cel**
ce–i /čei̯/ (>**ce îi**) pron. rel.–inter. + vb. 3 (*ce–i aici*); pron. rel.–inter. + pron. pers. 3, d. neacc. (*ce–i dai lui*; *ce–i dai ei*); pron. rel.–inter. + pron. pers. 6, ac. neacc. (*de ce–i aşteptţi pe ei*) v. **ce**, **fi** vb. pred., **el**, **ea** şi **ei**
cei ce pl. m. de la **cel ce**
ceilalţi m. pl. de la **celălalt**
cel art. dem. m., n. sg. nom.–ac. /čel/; g.–d. **celui** /čélui̯/; pl. m. nom.–ac. **cei** /čei̯/; g.–d. m., f., n. **celor** /čélor/; v. R G 13
ce–l /čel/ (>**ce îl**) pron. rel.–inter. + pron. pers. 3 m. ac. neacc. (*ce–l doare pe el*); v. **el**
celălalt pron. şi adj. dem. (de depărtare şi diferenţiere) m., n. sg. nom.–ac. /čélălalt/; g.–d. **celuilalt** /čélui̯lalt/; pl. m. nom.–ac. **ceilalţi** /čéi̯lalţi̯/; g.–d. m., f., n. **celorlalţi** /čélorlalţi̯/
cel ce pron. rel. comp. m., n. sg. nom.–ac. /čélče/; g.–d. **celui ce** /čélui̯če/; m. pl. nom.–ac. **cei ce** /čéi̯če/; g.–d. m., f., n. **celor ce** /čélorče/; v. G 13
cele f. pl. de la **cea** şi n. pl. de la **cel**
cele ce f. pl. nom.–ac. de la **cea ce** şi n. pl. de la **cel ce**
celebra /čelebrá/ v. **lucra**
celebru /čelébru/ v. **acru**
celei f. sg. g.–d. de la **cea**
celei ce f. sg. g.–d. de la **ceea ce**
celeilalte f. sg. g.–d. de la **cealaltă**
celelalte /čélelalte/ f. pl. nom.–ac. de la **cealaltă** şi n. pl. de la **celălalt**
celibatar /čelibatár/ v. **abur**
celibatară /čelibatáră/ v. **casă**
cello cuv. it. /čélo/ s. (nu are pl.; neart.)
celofan /čelofán/ v. **abataj** (formele de sg.)
celofibră /čelofíbră/ v. **casă**
celor g.–d. pl. de la **cel** şi **cea**
celor ce g.–d. pl. de la **cel ce** şi **ceea ce**
celorlalte f. şi n. pl. g.–d. de la f. **cealaltă** şi **celălalt** n.
celorlalţi m. g.–d. pl. de la **celălalt**
celt /čelt/ v. (pt. s.) **wat** şi **apt** (pt. adj.)
celui g.–d. de la **cel**
celui ce g.–d. de la **cel ce**
celuilalt g.–d. de la **celălalt**
celular /čelulár/ v. **abil**
celulă /čelúlă/ v. **casă**
celuloid /čeluloíd/ v. **prag** (formele de sg.)
cenaclu /čenáklu/ v. **lucru**
centenar /čentenár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
centimetru /čentimétru/ v. **codru** (pt. „unitate de măsură“) şi **teatru** (pt. „panglică de măsurat“); simb. **cm**
centra /čentrá/ v. **lucra**
central /čentrál/ v. **abil**
ceatrală /čentrálă/ v. **casă**
centrifug /čentrifúg/ v. **aprig**
centrifugă /čentrifúgă/ v. **colegă**
centrosferă /čèntrosféră/ v. **casă** (formele de sg.)
centru /čéntru/ v. (pt. sensurile din anatomie şi sport) **codru** şi **teatru** (pt. sensurile celelalte)
centură /čentúră/ v. **inimă**
cenuşă /čenúşă/ v. **inimă**
cenuşiu /čenuşíu̯/ v. **hazliu** (pt. adj.) şi **sicriu** (formele de sg. pt. s.)
cenzor /čénzor/ v. **abur**

Scanned with OKEN Scanner

cenzura /čenzurá/ v. **lucra**
ce–o /čo/ (< **ce va**) pron. rel.–inter. + vb. aux. 3 (*ce–o fi o fi!* expresie cu sensul „se va întâmpla ce se va întâmpla“; *ce–o fi?* „ce s–a întâmplat?“; *ce–o fi asta?* „ce este asta?“) v. **vrea** vb. aux. şi **R O 8**
cer /čer/ v. **abur** (pt. arbore) şi **prag** (pt. „boltă“, „firmament“)
ceramică /čerámikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
cerb /čerb/ v. **abur**
cerber /čérber/ v. **abur**
cerc /čerk/ v. **prag**
cercel /čerčél/ v. **cal**
cerceta /čerčetá/ v. **lucra**
cercetare /čerčetáre/ v. **zare**
cere vb. III inf. prez. /čére/; part. **cerut** /čerút/; conj. prez. 3, 6 **ceară** /čără/; imper. sg. **cere!**; v. **R O 2**; G **9**, **10** 7°, **11**
cereală /čereálă/ v. **casă**
cerebel /čerebél/ v. **abataj** (sau **prag**)
cerebroid /čerebroíd/ v. **arid**
ceremonial /čeremoniál/ v. **abataj** (sau **prag**)
ceremonie /čeremoníe/ v. **familie**
ceremonios /čeremoniós/ v. **dubios**
cerere /čérere/ v. **vulpe**
cergă /čérgă/ v. **dungă**
cerne /čérne/ v. **cere**
cerneală /černeálă/ v. (pt. „faptul de a cerni“) **ameţeală** şi **prag** (pt. substanţă)
cernoziom /černozióm/ v. **prag**
cerşi /čerşí/ v. **citi**
cert /čert/ v. **apt**
certa vb. I inf. prez. /čertá/; ind. prez. 3, 6 **ceartă** /čártă/; 2 **certi** /čerţi/; imper. sg. **ceartă!**; v. **R O 2**
certăreţ /čertăréţ/ v. **isteţ**
certificat /čertifikát/ v. **abataj**
cerui /čeruí/ v. **alcătui**
cesiona /česioná/ v. **lucra**
cesiune /česiúne/ v. **vulpe**
cetate /četáte/ v. **parte**
cetăţean s. m. sg. /četăţeán/; pl. **cetăţeni** /četăţéni/; art. sg. nom.–ac. **cetăţeanul** /četăţeánul/; g.–d. **cetăţeanului**; pl. nom.–ac. **cetăţenii** /četăţéni/ sau /četăţénii/; g.–d. **cetăţenilor**; voc. sg. **cetăţene!**; v. **R O 2, 3, 4**; G **4** 1°, **6, 7**
cetăţeană s. f. sg. nom.–ac. /četăţeánă/; g.–d. şi pl. **cetăţene** /četăţéne/; art. sg. nom.–ac. **cetăţeana** /četăţeána/; g.–d. **cetăţenei** /četăţénei/; pl. nom.–ac. **cetăţenele** /četăţénele/; g.–d. **cetăţenelor**; v. **R O 2, 3, 4**; G **4** 2°, **6, 7**
cetăţenesc /četăţenésk/ v. **românesc**
cetăţuie /četăţúie/ v. **cheie**
cetină /četínă/ v. **inimă**
cetonă /četónă/ v. **casă**
ceva pron. şi adj. nehot. invar.; adv. /ceva/
cezar /čezár/ v. **abur**
cezariană /čezariánă/ v. **fiziciană**
cezură /čezúră/ v. **inimă**
charter (cuv. engl.) /čá:rtăr/ s. n.; nu are pl.; neart. v. **R O 6** 2°; **4** 4°
cheag /ķag/ v. **prag**
cheamă ind. prez. 3, 6 de la **chema**
chebap /ķebáp/ v. **prag**
chec /ķek/ v. **prag**
chefui /ķefuí/ v. **alcătui**
chei /ķei/ v. **grai**
cheie s. f. sg. nom.–ac. /ķéie/; g.–d. sg. şi pl. **chei** /ķei/; art. sg. nom.–ac. **cheia** /ķéia/; g.–d. **cheii** /ķéii/; pl. nom.–ac. **cheile** /ķéile/; g.–d. **cheilor**; v. **R O 3, 4**; G **4** 2°
cheiropter /ķèiroptér/ (sau **chiropter** /ķiroptér/) v. **abataj** (formele de sg. sunt mai

Scanned with OKEN Scanner

puţin folosite)
chel adj. 4 m. sg. /ḱel/; m. pl. **chei** /ḱei̯/; f. sg. **cheală** /ḱálă/; g.–d. şi pl. **chele** /ḱéle/; v. R O 2
chelen /ḱelén/ v. **abataj** (formele de sg.)
cheli /ḱelí/ v. **citi**
chelie /ḱelíe̯/ v. **familie**
chelner /ḱélner/ v. **abur**
chelneriţă /ḱélneriţă/ v. **casă**
cheltui /ḱeltui̯/ v. **alcătui**
cheltuială /ḱeltui̯álă/ v. **amiază**
cheltuitor /ḱeltuitór/ v. **dator** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.)
chema vb. I inf. prez. /ḱemá/; ind. prez. 3, 6 **cheamă** /ḱámă/; imper. sg. **cheamă!**; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11
chemoluminiscenţă (sau **chimiluminiscenţă**) /ḱèmoluminisčénţă/ (sau /ḱìmiluminisčénţă/) v. **casă** (formele de sg.); v. R O 1 2°; F 4
chenar /ḱenár/ v. **abataj**
chenzină /ḱenzínă/ v. **casă**
cheotoare /ḱeotọáre/ v. **floare**
chepeng /ḱepéng/ v. **prag**
cherestea /ḱerestẹá/ v. **stea**
cherhana /ḱerhaná/ v. **basma**
chermesă /ḱermésă/ v. **casă**
chestionar /ḱestionár/ v. **abataj**
chestiune /ḱestiúne/ v. **vulpe**
chestor /ḱéstor/ v. **abur**
chiar adv. /ḱar/
chiasm figură de stil /ḱásm/ v. **abataj**
chiasmă în anatomie /ḱiásmă/ v. **casă**
chibrit /ḱibrít/ v. **prag**
chibzui /ḱibzuí/ v. **alcătui**
chibzuială /ḱibzui̯álă/ v. **amiază**
chiciură /ḱíčură/ v. **inimă**
chics /ḱiks/ v. **prag**; [!]
chiflă /ḱíflă/ v. **casă**
chiftea /ḱiftẹá/ v. **stea**
chihlimbar /ḱihlimbár/ v. (pt. bucăţi, obiecte) **abataj** şi **prag** (pt. sorturi)
chilian (< **Chile**) /čilián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
chilot /ḱilót/ v. **wat**
chimen /ḱímen/ v. **abur** (formele de sg.)
chimicale s. f. pl. /ḱimikále/ v. **basma** (formele de pl.)
chimie /ḱimíe̯/ v. **familie** (formele de sg.)
(**chimiluminiscenţă** v. **chemoluminiscenţă**)
chimion /ḱimión/ v. **abur** (formele de sg.)
chimogramă /ḱìmográmă/ v. **casă**
chimonou /ḱimonóu̯/ v. **birou**
chin /ḱin/ v. **prag**
chinez /ḱinéz/ v. **englez** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.)
chinezesc /ḱinezésk/ v. **românesc**
chinezoaică /ḱinezọái̯kă/ v. **fiică**
chinonă /ḱinónă/ v. **casă** (formele de sg.)
chintal /ḱintál/ v. **abataj**; simb. **q**
chintă în sport /ḱíntă/ v. **casă**
chinui /ḱinuí/ v. **alcătui**
chior /ḱor/ v. **uşor**
chiorâş adv.; adj. /ḱoríş/ v. (pt. adj.) **abil**
chiorî /ḱiorí/ v. **urî**
chioşc /ḱoşk/ v. **prag**
chiot /ḱíot/ v. **abataj**
chiparoasă floare /ḱiparọásă/ v. **casă**
chiparos arbore /ḱiparós/ v. **as**
chipeş /ḱípeş/ v. **abil**
chipiu /ḱipíu̯/ v. **sicriu** (sau **birou**)
chiriaş /ḱiri̯áş/ v. **abur**
chirie /ḱiríe̯/ v. **familie**
(**chiropter** v. **cheiropter**)
chirurg /ḱirúrg/ v. **coleg**
chiseliţă /ḱiseli̯ţă/ v. **casă**
chist /ḱist/ v. **prag**
chitanţier /ḱitanţiér/ v. **abataj**
chitară /ḱitáră/ v. **casă**

Scanned with OKEN Scanner

chitui /ḱitu̯íi̯/ v. **alcătui**
chiui /ḱiu̯íi̯/ v. **atribui**
chiuretă /ḱurétă/ v. **casă**
chiuvetă /ḱuvétă/ v. **casă**
Christos (Iisus) s. pr. m. /kristós/; g.–d. **lui Christos**; v. **R O 6 3**
ci conj. /či/
ciaconă /čakónă/ v. **casă**
cianogen /čianogén/ v. **prag** (formele de sg.)
cianură /čianúră/ v. **inimă**
cibernetică /čibernétikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
cibernetician /čibernetičián/ v. **fizician**
cicatrice /čikatríče/ v. **elice**
ciclamă /čiklámă/ v. **casă**
ciclism /čiclísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
ciclocros /čiklokrós/ v. **prag**
cicloidal /čikloidál/ v. **abil**
ciclon /čiklón/ v. **ajutor**
ciclop /čiklóp/ v. **abur**
ciclu /číklu/ v. **lucru**
cicoare /čikoáre/ v. **floare**
cifra /čifrá/ v. **lucra**
cifră /čífră/ v. **casă**
cifru /čífru/ v. **lucru**
ciliar /čiliár/ v. **abil**
ciliat /čiliát/ v. (pt. adj.) **apt şi abataj** (pt. s.)
cilindru corp geometric /čilíndru/ v. **codru**
cimbru /čímbru/ v. **codru** (formele de sg.)
ciment /čiment/ v. **prag**
cimenta /čimentá/ v. **lucra**
cimitir /čimitír/ v. **abataj**
cimpanzeu /čimpanzéu̯/ v. **erou**
cimpoi /čimpói̯/ v. **pietroi**
cina /činá/ v. **lucra**
cină /čínă/ v. **casă**
cincea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. nom.–ac. sg. /činča/; g.–d. **celei de–a cincea** /čeleideačínča/; pl. f., n. nom.–ac. **cele de–al cincilea** /čeledealčínčilea/; m., f. şi n. g.–d. **celor de–al cincilea** /čelor- dealčínčilea/; cu cifre (**cea de**) **a 5–a** sau (**cea de**) **a V–a**
cinci nr. m., f., n. /činč/; g.–d. **celor cinci** /čelorčínč/; cu sens de g. **a cinci** /ačínč/; cu sens de d. **la cinci** /lačínč/
cincilea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /činčilea/; g.–d. **celui de–al cincilea** /čeluideal čínčilea/; m. pl. nom.–ac. **cei de–al cincilea** /čeideal čínčilea/; g.–d. m., f., n. **celor de–al cincilea** /čelordealčínčilea/; cu cifre (**cel de**) **al 5–lea** sau (**cel de**) **al V–lea**
cincisprezece /činsprezeče/ v. **cinci**
cincisprezecea /činsprezeča/ v. **cincea**; cu cifre (**cea de**) **a 15–a** sau (**cea de**) **a XV–a**
cincisprezecelea /činsprezečelea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 15–lea** sau (**cel de**) **al XV–lea**
cinci suta (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /činsúta/ v. **suta**; cu cifre (**cea de**) **a 500–a** sau (**cea de**) **a D–a**
cinci sute /činsúte/ v. **cinci**
cincisutelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /činsútelea/ v. **sutelea**; cu cifre (**cel de**) **al 500–lea** sau (**cel de**) **al D–lea**
cincizecea /činzéča/ v. **zecea**; cu cifre (**cea de**) **a 50–a** sau (**cea de**) **a L–a**
cincizeci /činzéč/ v. **cinci**
cincizecilea /činzéčilea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 50–lea** sau (**cel de**) **al L–lea**
cine pron. rel.–inter. sg. nom.–ac. /číne/ (nu are pl.); g. (**al, ai, a, ale**) **cui** /kui̯/ ; d. **cui**
cineast /čineást/ v. **artist**
cineclub /čineklúb/ v. **prag**

cinefil /činefíl/ v. **abur**
cinema s. n. /činemá/ (nu are pl.; neart.)
cinematecă /činematékă/ v. **urzică**
cinematograf /činematográf/ v. **abataj**
cinetic /činétik/ v. **metalic**
cinetică /činétikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
cineva pron. nehot. /činevá/ v. **cine**
cinic /čínik/ v. **metalic**
cinism /činísm/ v. **abataj**
cinste /čínste/ v. **autoare** (formele de sg.)
cinstit /činstít/ v. **apt**
cioară /čo̯ará/ v. **boală**
cioareci /čo̯áreč/ v. **bunic** (formele de pl.)
ciob /čob/ v. **prag**
cioban /čobán/ v. **abur**
ciobănesc /čobănésk/ v. **românesc**
ciobi /čobí/ v. **citi**
cioc /čok/ v. **prag**
ciocan s. n. (unealtă, păhărel); s. m. (ştiulete) /čokán/ v. **abataj** (pt. s. n.) şi **abur** (pt. s. m.)
ciocănitoare /čokănito̯áre/ v. **floare**
cioclu /čóklu/ v. **codru**
ciocni /čokní/ v. **citi**
ciocolată /čokolátă/ v. **casă**
ciolan /čolán/ v. **abataj**
ciomag /čomág/ v. **toiag**
ciomăgeală /čomăgálă/ v. **gâlceavă**
ciorap /čoráp/ v. **abur**
ciorbă /čórbă/ v. **casă**
ciorchine /čorkíne/ v. **vulpe**
ciornă /čórnă/ v. **casă**
ciot /čot/ v. **prag**
cipriot /čipriót/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
circ /čirk/ v. **prag**
circuit /čirkuít/ v. **abataj**
circula /čirkulá/ v. **aduna**
circular /čirkulár/ v. **abil** (pt. adj.) şi **abataj** (pt. s.)
circulaţie /čirkuláţi̯e/ v. **familie**
circumferinţă /čirkumferínţă/ v. **casă**
circumflex /čirkumfléks/ (numai *accent circumflex*) v. **fix** (formele pt. n.)
circumscrie /čirkumskrí̯e/ v. **scrie**
circumscripţie /čirkumskrípţi̯e/ v. **familie**
circumspect /čirkumspékt/ v. **apt**
circumstanţă /čirkumstánţă/ v. **casă**
circumstanţial /čirkumstanţiál/ v. **abil**
cireadă s. f. sg. nom.–ac. /čireádă/; g.–d., pl. **cirezi** /čirézi̯/; art. sg. nom.–ac. **cireada** /čireádа/; g.–d. **cirezii** /čirézi/ sau /čirézii̯/; pl. nom.–ac. **cirezile** /čirézile/; g.–d. **cirezilor**; v. R O 2
cireaşă /čireáşă/ v. **cetăţeană**
cireş /čiréş/ v. **abur**
ciroză /čiróză/ v. **casă**
cisalpin /čisalpín/ v. **abil**
cisternă /čistérnă/ v. **casă**
cişmea /čişmeá/ v. **stea**
cita /čitá/ v. **lucra**
citadelă /čitadélă/ v. **casă**
citadin /čitadín/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
citat /čitát/ part. şi supin de la **cita**; s. n. v. **abataj**
citaţie /čitáţi̯e/ v. **familie**
citi vb. IV inf. prez. /čití/; ind. prez. 1, 6 **citesc** /čitésk/; imper. sg. **citeşte!**; v. R G 9, 10 5°, 11
cititoare /čitito̯áre/ v. **autoare**
cititor /čititór/ v. **abur**
citoplasmă /čitoplásmă/ v. **casă** (formele de sg.)
citostatic /čitostátik/ v. **ac**
ciubuc /čubúk/ v. (pt. pipă; ornament) **abataj** şi **prag** (pt. bacşiş)
Ciudad de Mexico (capitala Mexicului) /sjudádeméhiko/

Scanned with OKEN Scanner

v. Aachen (pt. flexiune)
ciudat /čudát/ v. **apt**
ciudă /čúdă/ v. **casă**
ciufuli /čufulí/ v. **citi**
ciulama /čulamá/ v. **basma**
ciuli /čulí/ v. **citi**
ciulin /čulín/ v. **abur**
ciumă /čúmă/ v. **casă**
ciung /čung/ v. **stâng**
ciupercă /čupérkă/ v. **urzică**
ciur /čur/ v. **prag**
ciurdă /čúrdă/ v. **casă**
ciurui /čuruí/ v. **alcătui** (pt. „a trece prin ciur" şi „a găuri") şi a **atribui** (numai 3 şi 6 pt. „a curge zgomotos")
ciut /čut/ v. **apt**
ciută /čútă/ v. **casă**
ciutură /čútură/ v. **inimă**
civil /čivíl/ v. **abil**
civilizat /čivilizát/ v. **apt**
civilizaţie /čivilizáţie/ v. **familie**
civism /čivísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
cizela /čizelá/ v. **lucra**
cizmar /čizmár/ v. **abur**
cizmă /čízmă/ v. **casă**
Cl simb. pt. **clor**
claie /kláie/ v. **baie**
clamă /klámă/ v. **casă**
clan /klan/ v. **prag**
clandestin /klandestín/ v. **abil**
clanţă /klánţă/ v. **casă**
clar /klar/ v. **abil**
clarifica /klarifiká/ v. **evoca**
clarinet /klarinét/ v. **abataj**
clarobscur /klàrobskúr/ v. **prag**; v. R F 4
clarvăzător /klàrvăzătór/ v. **dator**; v. R F 4
clarviziune /klàrviziúne/ v. **vulpe** (formele de sg.); v. R F 4
clasă /klásă/ v. **casă**
clasicism /klasičísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
clasifica /klasifiká/ v. **evoca**
clasor /klasór/ v. **ajutor**
clauză /kláuză/ v. **casă**
clauzulă /klauzúlă/ v. **casă**
clavecin /klavečín/ v. **abataj**
claviatură /klaviatúră/ v. **inimă**
clavicular /klavikulár/ v. **abil**
claviculă /klavíkulă/ v. **casă**
claxona /klaksoná/ v. **lucra**
clăbuc /klăbúk/ v. **bunic**
clădi /klădí/ v. **citi**
clăti /klătí/ v. **citi**
clătina /klătiná/ v. **căra**
clei /klei/ v. **grai**
cleios /kleiós/ v. **duios**
cler /kler/ v. **prag**
cleric /klérik/ v. **bunic**
cleşte /kléşte/ v. **câine** (sau **nume**)
client /kliént/ v. **wat**
clientă /kliéntă/ v. **casă**
clientelă /klientélă/ v. **casă**
climat /klimát/ v. **abataj**
climateric /klimatérik/ v. **metalic**
climatic /klimátik/ v. **metalic**
climax /klímaks/ sau ca în engl. /kláimaks/ v. **prag**; v. R O 6 3°
climă /klímă/ v. **casă**
clin /klin/ v. **abur** (sau **prag**)
clinchet /klínket/ v. **abataj**
clinică /klínikă/ v. **urzică**
clinician /kliničián/ v. **fizician**
clinti /klintí/ v. **citi**
clipi /klipí/ v. **citi**
clips /klíps/ v. **prag**
cliring (cuv. engl.) /klíring/ s. n.; nu are pl.; neart.; v. R G 4 4°
clişeu /klişéu/ v. **muzeu**
clivaj /kliváj/ v. **abataj**
cloacă /kloákă/ v. **fiică**
cloci /kločí/ v. **ghici**
clocitoare /kločitoáre/ v. (pt. adj. f.) **dator** şi **floare** (pt. s. „aparat, instalaţie pentru clocit")
clocot /klókot/ v. **abataj**
clocoti /klokotí/ v. **citi**
clopot /klópot/ v. **abataj**
clopotniţă /klopótniţă/ v. **casă**
clor /klor/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **Cl**
cloramfenicol /kloramfenikól/

Scanned with OKEN Scanner

v. **prag** (formele de sg.)
clorhidric /klorhídrik/ v. **metalic** (numai formele pentru m.)
clorofilă /klorofílă/ v. **casă** (formele de sg.)
clorofilian /klorofilián/ v. **aerian**
cloroform /klorofórm/ v. **prag** (formele de sg.)
cloroplast /kloroplást/ v. **abataj**
cloş /kloş/ v. **prag**
cloşcă /klóşkă/ v. **puşcă**
clovn /klovn/ v. **abur**
club /klub/ v. **prag** (v. şi **Rotary Club**)
clujean adj. 4 m. şi n. sg. /klújean/ şi /kluján/; m. pl. **clujeni** /klujéni̯/; f. sg. nom.–ac. **clujeană** /klujeánă/ şi /clujánă/; g.–d. şi pl. f., n. **clujene** /klujéne/; v. **R O 2**
clujean /klujean/ şi /kluján/ v. **cetăţean**
cm abr. pt. **centimetru**
cneaz s. m. sg. /kneaz/; pl. **cneji** /kneji̯/; art. sg. nom.–ac. **cneazul** /kneázul/; g.–d. **cneazului** /kneázului̯/; pl. nom.–ac. **cnejii** /knéji/ sau /knéjii̯/; g.–d. **cnejilor**; v. **R O 2, 3, 4; G 41°**
cnocaut /knókau̯t/ v. **prag**; abr. **k. o.**
coabita /koabitá/ v. **lucra**
coacăză /koákăză/ v. **casă**
coace vb. III inf. prez. /koáče/; part. **copt** /kopt/; ind. prez. 1, 6 **coc** /kok/; 2 **coci** /koč/; conj. prez. 3, 6 **coacă** /koákă/; imper. sg. **coace!**; imperf. 3 **cocea** /kočá/; perf. s. 1 **copsei** /kopséi̯/; 3 **coapse** /koápse/; m. m. c. p. 1 **copsesem** /kopsésem/; ger. **cocând** /kokínd/; v. **R O 2**
coacuzat /koakuzát/ v. **wat**
coadă /koádă/ v. **coardă** (în box, la casă)
coafa /koafá/ v. **lucra**
coafeză /koaféză/ v. **casă**
coafor /koafór/ v. **abur**
coafură /koafúră/ v. **inimă**
coagula /koagulá/ v. **lucra**
coajă /koájă/ v. **boală**
coală /koálă/ v. **boală**
coapsă /koápsă/ v. **casă**
coardă (în box, la casă) s. f. sg. nom.–ac. /koárdă/; g.–d. şi pl. **corzi** /korzi̯/; art. sg. nom.–ac. **coarda** /koárda/; g.–d. **corzii** /kórzi/ sau /kórzii̯/; pl. nom.–ac. **corzile** /kórzile/; g.–d. **corzilor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4 2°**
coardă /koardă/ (spadă) v. **casă** (sau **coardă**, în box şi la casă) şi **casă** (pt. celelalte sensuri)
coasă /koásă/ v. **casă**
coase vb. III inf. prez. /koáse/; part. **cusut** /kusút/; ind. prez. 1, 6 **cos** /kos/; 2 **coşi** /koşi̯/; ind. prez. 3 şi conj. prez. 3, 6 **coase** /koáse/; imper. sg. **coase!** ; imperf. 3 **cosea** /koseá/; perf. s. 1 **cusui** /kusúi̯/; 3 **cusu** /kusú/; m. m. c. p. 3 **cususe** /kusúse/; ger. **cosând** /kosínd/; v. **R O 2; G 9**; [!]
coasociat /koasočiát/ v. **wat**; v. **R F 4**
coastă /koástă/ v. **casă**
coate–goale s. m. comp. invar.; neart. /koátegoále/; v. **R F 4; G 4 4°**
coautor /koautór/ v. **abur**; v. **R F 4**
cobai /kobái̯/ v. **pui**
coborî vb. IV inf. prez. /koborí/; ind. prez. 3, 6 **coboară** /kobóară/; imper. sg. **coboară!**; ger. **coborând**; part. **coborât**; v. **R O 2; G 9, 10 3°, 11**
coc /kok/ v. (pt. bacterie) **bunic** şi **prag** (pt. pieptănătură)
coca (arbust) s. m. invar.; (băutură) s. f. invar. neart. /kóka/; v. **R G 4 4°**

Scanned with OKEN Scanner

coca-cola s. f. invar.; neart. /kókakóla/; v. R F 4; G 4 4°
cocaină /kokaínă/ v. **casă** (formele de sg.)
cocainoman /kokaìnomán/ v. **abur**; v. R F 4
cocardă /kokárdă/ v. **casă**
cocă (aluat) s. f. sg. nom.–ac. /kókă/; art. sg. nom. –ac. **coca** /kóka/; g.–d. **cocăi** /kókăi̯/; (nu are pl.; nu are g.–d. neart.); v. R G 3, 4 4°
coccis /kókčis/ v. **prag**
cocean s. m. sg. /kočán/; pl. **coceni** /kočéni̯/; art. sg. nom.–ac. **coceanul** /kočánul/; g.–d. **coceanului** /kočánului̯/; pl. nom.–ac. **cocenii** /kočéni/ sau /kočénii̯/; g.–d. **cocenilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
cochet /kokét/ v. **apt**
cochilie /kokíli̯e/ v. **familie**
coclauri /kokláuri̯/ v. **prag** (formele de pl.)
cocoaşă /kokọáşă/ v. **casă**
cocor /kokór/ v. **abur**
cocos /kókos/ s. m. invar.
cocostârc /kokostírk/ v. **bunic**
cocoş /kokóş/ v. **abur** (pt. pasăre; miez de pepene; boxer) şi **ajutor** (pt. componentă la armă, ciocane)
cocoşa /kokoşá/ v. **lucra**
cocotier /kokotiér/ v. **abur**
cocoţa /kokoţá/ v. **îngropa**
cocs /koks/ v. **prag**
cocsagâz /koksagíz/ v. **abur** (formele de sg.)
cocserie /kokseríe/ v. **familie**
cocsificabil /koksifikábil/ v. **abil**
cocteil /kókteil̯/ v. **prag**
cod /kod/ v. (pt. peşte) **brad** (formele de sg.) şi **prag** (pentru act, sistem)
coda în muzică /kóda/ s. f. invar.; v. **leva**
codex /kódeks/ v. **prag**
codice /kódiče/ v. **nume**
codicil /kodičíl/ v. **abataj** (sau **prag**)
codifica /kodifiká/ v. **evoca**
codobatură /kodobátură/ v. **inimă**
codru s. m. sg. /kódru/; pl. **codri** /kódri/; art. sg. nom, –ac. **codrul** /kódrul/; g.–d. **codrului** /kódruluu̯/; pl. nom.–ac. **codrii** /kódri/ sau /kódrii̯/; g.–d. **codrilor**; v. R O 3, 4; G 4 1°, 8
coechiper /kòeḱipiér/ v. **abur**; v. R F 4
coeficient /koefičiént/ v. **wat**
coerent /koerént/ v. **apt**
coexista /kòegzistá/ v. **gusta**
coexistenţă /kòegzisténţă/ v. **casă**; v. R F 4
coeziune /koeziúne/ v. **vulpe**
(**cofeină** v. **cafeină**)
cofetărie /kofetăríe/ v. **familie**
cofeturi s. n. pl. /koféturi̯/ v. **prag**
coincide /koinčíde/ v. **arde** (nu are imper.)
coincidenţă /koinčidénţă/ v. **casă**
cointeresa /kòinteresá/ v. **lucra**; v. R F 4
coji /kojí/ v. **citi**
cojoc s. n. sg. /kojók/; pl. **cojoace** /kojọáče/; art. sg. nom.–ac. **cojocul** /kojókul/; g.–d. **cojocului** /kojókului̯/; pl. nom.–ac. **cojoacele** /kojọáčele/; g.–d. **cojoacelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
cola /kóla/ (arbust) s. m. invar.; (băutură) s. f. invar.; v. R G 4 4°
colaborare /kolaboráre/ v. **zare**
colac /kolák/ v. **bunic**
colagen /kolağén/ v. (pt. s.) **abataj** (formele de sg.) şi **abil** (pt. adj.)
colaps /kólaps/ v. **prag**
colaţiona /kolaţioná/ v. **lucra**
colecist /kolečíst/ v. **prag**
colectiv /kolektív/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
colector /kolektór/ v. (pt. adj.) **dator, abur** (pt. persoană) şi

Scanned with OKEN Scanner

ajutor (pt. obiect)
colecţie /kolékţi̯e/ v. **familie**
colecţionar /kolekţionár/ v. **abur**
coledoc /koledók/ v. (pt. adj.) **metalic** (formele pt. n.) şi **abataj** (formele de sg. pt. s.)
coleg s. m. sg. /kolég/; pl. **colegi** /koléğ/; art. sg. nom.–ac. **colegul** /kolégul/; g.–d. **colegului** /kolégului̯/; pl. nom.–ac. **colegii** /kolégi/ sau /kolégii̯/; g.–d. **colegilor**; v. **R O 2, 3, 4**; G 4, 1°, 7
colegă s. f. sg. nom.–ac. /kolégă/; g.–d. şi pl. **colege** /koléğe/; art. sg. nom.–ac. **colega** /koléga/; g.–d. **colegei** /koléğei̯/; pl. nom.–ac. **colegele** /koléğele/; g.–d. **colegelor**; v. **R O 2, 3, 4**; G 4 2°, 7
colegial /koleğiál/ v. **abil**
colegiu /koléğu/ v. **serviciu**
coleopter /koleoptér/ v. **abataj**
coleric /kolérik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **bunic** (pt. s.)
colesterol /kolesteról/ v. **abataj** (formele de sg.)
coletărie /koletărí̯e/ v. **familie**
colibacil /kolibačíl/ v. **abur**
colibri s. m. invar. /kolibrí/ v. **dandi**
colică /kólikă/ v. **urzică**
colier /koliér/ v. **abataj**
colimator /kolimatór/ v. **ajutor**
colind (sau **colindă**) /kolínd/ (sau /kolíndă/) v. **abataj** (sau **casă**)
coliniar /koliniár/ v. **abil**; v. **R F 4**; [!]
colir /kolír/ v. **abataj** (formele de sg.)
coliziune /koliziúne/ v. **vulpe**
coloană /kolo̯ánă/ v. **casă**
colocviu /kológvi̯u/ v. **domeniu**
colofoniu sacâz /kolofóni̯u/ v. **domeniu** (formă de sg.)
coloid /koloíd/ v. (pt. adj.) **arid** şi **brad** (pt. s.)
colon /kolón/ v. (pt. persoană; parte de vers; unitate bănească) **abur** şi **prag** (pt. termenul din anatomie)
colonadă /kolonádă/ v. **casă**
colonial /koloniál/ v. **abil**
coloniale s. f. pl. /koloniále/ v. **casă**
colonel /kolonél/ v. **cal**
colonie (apă parfumată) /kolóni̯e/; v. **familie** (formele de sg.)
colonie (teritoriu; grup) /koloní̯e/ v. **familie**
color adj. invar. /kolór/
colora /kolorá/ v. **lucra**
colorit /kolorít/ v. **prag**
colos /kolós/ v. **as** (sau **prag**)
colţ /kolţ/ v. (pt. dinte) **abur** şi **prag** (pt. unghi, extremitate)
columbian /kolumbián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
comanda /komandá/ v. **aplauda**
comandant /komandánt/ v. **wat**
comandă s. f. sg. nom.–ac. /komándă/; g.–d. şi pl. **comenzi** /koménzi̯/; art. sg. nom, –ac. **comanda** /kománda/; g.–d. **comenzii** /koménzi/ sau /koménzii̯/; pl. nom.–ac. **comenzile**; g.–d. **comenzilor**; v. **R O 2, 3, 4**; G 4 2°
comando /komándo/ v. **zero**; [!]
comasa /komasá/ v. **lucra**
comă în medicină, muzică /kómă/ v. **casă**
combate /kombáte/ v. **bate**
combina /kombiná/ v. **aduna**
combinat part. şi supin de la **combina**; s. n. /kombinát/ v. **abataj**
combinaţie /kombináţi̯e/ v. **familie**
combinezon /kombinezón/ v. **ajutor**
combustibil /kombustíbil/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
comediant /komediánt/ v. **wat**
comedie /komedí̯e/ (operă dramatică) şi /komédi̯e/

Scanned with OKEN Scanner

(intâmplare ciudată) v. **familie**; v. R F 4

comemora /komemorá/ v. **lucra**

comentariu /komentáriu/ v. **domeniu**

comercial /komerčiál/ v. **abil**

comerciant /komerčiánt/ v. **wat**

comerţ /komérţ/ v. **prag**

cometă /kométă/ v. **casă**

comic /kómik/ v. (pt. adj.) **metalic**, **bunic** (pt. actor) şi **prag** (formele de sg. pt. termenul din estetică)

comics („revistă care cuprinde benzi desenate") /kómiks/ v. **prag**

comision /komisión/ v. **avion**

comite /komíte/ v. **permite**

comitet /komitét/ v. **abataj**

comoară /komoáră/ v. **boală**

comod /komód/ v. **arid**

comodă /komódă/ v. **casă**

comoţie /komóţi|e/ v. **familie**

compact /kompákt/ v. **apt**

companie /kompaní|e/ (tovărăşie, societate economică) şi /kompáni|e/ (termenul militar) v. **familie**; v. R F 4

compara /kompará/ v. **aduna**

comparaţie /komparáţi|e/ v. **familie**

compartiment /kompartimént/ v. **abataj**

compas /kompás/ v. **prag**

compasiune /kompasiúne/ v. **vulpe** (formele de sg.)

compătimi /kompătimí/ v. **citi**

compendiu /kompéndiu/ v. **domeniu**

compensa /kompensá/ v. **lucra**

compensaţie /kompensáţi|e/ v. **familie**

competent /kompetént/ v. **apt**

competenţă /kompeténţă/ v. **casă**

compila /kompilá/ v. **lucra**

compilaţie /kompiláţi|e/ v. **familie**

complăcea /komplăčá/ v. **tăcea** (imper. sg. **complace-te!** /komplăčete/)

complement („completare") /komplemént/ v. **abataj**

completa /kompletá/ v. **lucra**

complex /kompléks/ v. (pt. adj.) **fix** şi (pt. s.) **abataj** (pt. „tendinţe de comportare") sau **prag** (pt. termenul din construcţii); v. R O 6 3°

complica /kompliká/ v. **evoca**

complicaţie /komplikáţi|e/ v. **familie**

complice /komplíče/ v. (pt. s. f.) **elice** şi **duce** (pt. s. m.)

compliment („măgulire, plecăciune, salut") /komplimént/ v. **abataj**

complota /komplotá/ v. **lucra**

component /komponént/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. persoană) sau **abataj** (pt. termenul din chimie)

componentă (persoană, parte, vector) /komponéntă/ v. **casă**

comporta /komportá/ v. **accepta**

composta /kompostá/ v. **lucra**

compostor /kompostór/ v. **ajutor**

compot /kompót/ v. **prag**

compozee /kompozée/ v. **acantacee**

compozitoare /kompozitoáre/ v. **autoare**

compozitor /kompozitór/ v. **abur**

compoziţie /kompozíţi|e/ v. **familie**

compresor /kompresór/ v. **ajutor**

comprima /komprimá/ v. **aduna**

compromis /kompromís/ v. **prag**

compromite /kompromíte/ v. **permite**

compune /kompúne/ v. **pune**

compus part. şi supin de la **compune**; s. /kompús/ v. **as**

Scanned with OKEN Scanner

(pt. termenul din chimie) şi **abataj** (pt. termenul din lingvistică)
computer /kompi̯útăr/ v. **abataj**
comună /komúnă/ v. **casă**
comunica /komuniká/ v. **evoca**
comuta /komúta/ v. **accepta**
conaţional /kònaţionál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.); v. R F 4
concasor /konkasór/ v. **ajutor**
concav /konkáv/ v. **abil**
concedia /končedi̯á/ v. **studia**
concediere /končedi̯ére/ v. **vulpe**
concediu /končédi̯u/ v. **domeniu**
concentra /končentrá/ v. **lucra**
concentrat part. şi supin de la **concentra**; s. /končentrát/ v. **abataj**
concentraţie /končentráţi̯e/ v. **familie**
concepe /končépe/ v. **cere**
concept /končépt/ v. **abataj**
concepţie /končépţi̯e/ v. **familie**
concern /končérn/ v. **abataj**
concerta /končertá/ v. **lucra**
concertmaestru /končèrtmaéstru/ v. **ministru**; v. R F 4; [!]
concesie /končési̯e/ v. **familie**
concesiona /končesioná/ v. **lucra**
conchide /konkíde/ v. **arde**
concilia /končili̯á/ v. **studia**
conciliu /končíli̯u/ v. **domeniu**
concis /končís/ v. **dens**
concizie /končízi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
conclusiv /konklusív/ v. **abil**
concluzie /konklúzi̯e/ v. **familie**
concorda /konkordá/ v. **aplauda** (numai 3 şi 6)
concret /konkrét/ v. (pt. adj.) **apt** şi **prag** (formele de sg. pt. s.)
concurs /konkúrs/ v. **prag**
condamna /kondamná/ v. **aduna**
condensa /kondensá/ v. **lucra**
condensator /kondensatór/ v. **ajutor**
condiment /kondiмént/ v. **abataj**
condiţie /kondíţi̯e/ v. **familie**
condiţional /kondiţionál/ v. **abil**
condoleanţă /kondoleánţă/ v. **casă** (pl. e mai frecvent)
conducător /kondukătór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **abur** (pt. s.)
conduce /kondúče/ v. **duce**
conducere /kondúčere/ v. **vulpe**
conductor /konduktór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **abur** (pt. persoană) sau **ajutor** (pt. aparat)
conduită /konduítă/ v. **casă**
conecta /konektá/ v. **lucra**
conector /konektór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **abur** (pt. termenul din matematică) sau **ajutor** (pt. aparat)
conex /konéks/ v. **fix**
conexa /koneksá/ v. **lucra**
conexiune /koneksiúne/ v. **vulpe**
confecţie /konfékţi̯e/ v. **familie**
confecţiona /konfekţioná/ v. **lucra**
confederaţie /konfederáţi̯e/ v. **familie**
conferenţiar /konferenţiár/ v. **abur**
conferi /konferí/ v. **oferi**
conferinţă /konferínţă/ v. **casă**
confesa /konfesá/ v. **lucra**
confesional /konfesionál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
confesiune /konfesiúne/ v. **vulpe**
configuraţie /konfiguráţi̯e/ v. **familie**
confirma /konfirmá/ v. **aduna**
confisca /konfiská/ v. **risca**

Scanned with OKEN Scanner

conflagraţie /konflagráţi̯e/ v. familie
conflict /konflíkt/ v. abataj
confluenţă /konfluénţă/ v. casă
conform /konfórm/ v. abil
conforma /konformá/ v. lucra
conformaţie /konformáţi̯e/ v. familie
confort /konfórt/ v. prag
confortabil /konfortábil/ v. abil
confrunta /konfruntá/ v. accepta
confunda /konfundá/ v. aplauda
confuz /konfúz/ v. abil
confuzie /konfúzi̯e/ v. familie
congelator /konǧelatór/ v. ajutor
congestie /konǧésti̯e/ v. familie
congestiona /konǧestioná/ v. lucra
congolez /kongoléz/ v. englez
congregaţie /kongregáţi̯e/ v. familie
congres /kongrés/ v. abataj
congresman /kongrésman/ v. recordman
congruent /kongruént/ v. apt
coniac /koni̯ák/ v. prag
conifer /konifér/ v. abataj
conjuga /konjugá/ v. striga
conjunct /konjúnkt/ v. apt
conjunctiv /konjunktív/ v. (pt. adj.) abil şi abataj (pt. s.)
conjunctivită /konjunktivítă/ v. casă
conjunctură /konjunktúră/ v. inimă
conjuncţie /konjúnkţi̯e/ v. familie
conopidă /konopídă/ v. casă
consacra /konsakrá/ v. afla
consătean /konsătḙán/ v. cetăţean
consăteană (sau consăteancă) /konsătḙánă/ (sau /konsătḙánkă/) v. cetăţeană (sau ardeleancă)
consecinţă /konsecínţă/ v. casă
consecvent /konsegvént/ v. apt
consecvenţă /konsegvénţă/ v. casă
consemn /konsémn/ v. abataj
consemna /konsemná/ v. lucra
consens /konséns/ v. prag
conserva /konservá/ v. aduna
conservant /konservánt/ v. (pt. adj.) apt şi abataj (pt. s.)
conservator /konservatór/ v. (pt. adj.) dator şi abur (pt. persoană) sau ajutor (pt. instituţie)
conservă /konsérvă/ v. casă
consfinţi /konsfinţí/ v. citi
considera /konsideră/ v. aduna
considerent /konsiderént/ v. abataj
consignaţie /konsignáţi̯e/ v. familie
consilia /konsili̯á/ v. studia
consilier /konsiliér/ v. abur
consiliu /konsíli̯u/ v. domeniu
consimţământ /konsimţământ/ v. cuvânt
consimţi /konsimţí/ v. simţi
consista /konsistá/ v. gusta (numai 3 şi 6)
consistent /konsisténţ/ v. apt
consoană /konsoánă/ v. casă
consola /konsolá/ v. lucra
consta vb. I inf. prez. /konstá/; ind. prez. 3 constă /konstă/ (sau /kónstă/); 6 constau /konstáu̯/; conj. prez. 3, 6 constea /konstḙá/ (sau conste /kónste/); v. R G 9
constantă /konstántă/ v. casă
constata /konstatá/ v. accepta
constelaţie /konsteláţi̯e/ v. familie
constituant /konstituánt/ v. apt
constituent /konstituént/ v. (pt. adj.) apt şi abataj (pt. s.)
constitui /konstitu̯í/ v. atribui
constituţie /konstitúţi̯e/ v. familie
constituţional /konstituţionál/ v. abil
constrânge /konstrínge/ v.

Scanned with OKEN Scanner

atinge

construi /konstruíi̯/ v. **alcătui**

consul /kónsul/ v. **abur**

consulat /konsulát/ v. **abataj**

consult /konsúlt/ v. **prag**

consulta /konsultá/ v. **accepta**

consuma /konsumá/ v. **aduna**

conştient /konştiént/ v. **apt**

conştiincios /konştiinčós/ v. **lucios**

conştiinciozitate /konştiinčozitáte/ v. **parte** (formele de sg.); v. R O 1 3°

conştiinţă /konştiinţă/ v. **casă**

cont /kont/ v. **prag**

conta /kontá/ v. **lucra**

contabil–şef s. m. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) /kontábilşéf/ v. **abur** (pt. ambii termeni)

contact /kontákt/ v. **abataj**

contagios /kontaġiós/ v. **dubios** (pt. adj.) şi **as** (pt. s.)

container /kontái̯năr/ v. **abataj**; [!]

contempla /kontemplá/ v. **afla**

contemporan /kontemporán/ v. **abil**

contencios /kontenčiós/ v. (pt. adj.) **dubios** şi **avion** (pt. s.)

contesta /kontestá/ v. **gusta**

context /kontékst/ v. **abataj**

contiguu /kontíguu̯u/ v. **continuu** adj.; v. R O 1 3°

continua vb. I inf. prez. /kontinuu̯á/; ind. prez. 3, 6 **continuă** /kontínuu̯ă/; 1 **continuu** /kontínuu̯u/; 2 **continui** /kontínui̯/; conj. prez. 3, 6 **continue** /kontínui̯e/; imper. sg. **continuă!** ; perf. s. 1 **continuai** /kontinuu̯ai̯/; 3 **continuă** /kontinuu̯ắ/; ger. **continuând** /kontinuu̯índ/; v. R O 1 2°, 3°; G **9, 10**

continuu adj. 4 m. şi n. sg. /kontínuu̯u/; m. pl. **continui** /kontínui̯/; f. sg. nom.–ac. **continuă** /kontínuu̯ă/; g.–d. şi pl. f., n. **continue** /kontínui̯e/; v. R O 1 3°; G 5 1°

continuu /kontínuu̯u/ ind. şi conj. prez. 1, 6 de la **continua**; v. R O 1 3°

contor aparat /kontór/ v. **ajutor**

contorsionat /kontorsionát/ v. **apt**

contra prep. (+g.); adv. /kóntra/

contraamiral /kontraamirál/ v. **abur**

contrabandă /kontrabándă/ v. **casă**

contrabas /kontrabás/ v. (pt. persoană) **as** şi (pt. instrument) **prag** şi **as**

contracara /kontrakará/ v. **lucra**

contracta /kontraktá/ v. (pt. „a încheia un contract“, „a–şi asuma“, „a se molipsi“) **lucra** şi (pt. „ a se micşora“, „a se strânge“) **accepta** (mai ales 3 şi 6)

contracurent /kontrakurént/ v. **wat**

contradictoriu /kontradiktóri̯u/ v. **propriu**

contrafort /kontrafórt/ v. **prag**

contrage /kontráġe/ v. **atinge**

contraindicaţie /kòntraindikáţi̯e/ v. **familie**

contraltă /kontráltă/ v. **casă**

contramanda /kontramandá/ v. **lucra**

contraofensivă /kòntraofensívă/ v. **casă**; v. R F 4

contrar /kontrár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (formele de sg. pt. s.)

contraria /kontrari̯á/ v. **studia**

contrariu /kontrári̯u/ v. **domeniu**

contrast /kontrást/ v. **abataj**

contrasta /kontrastá/ v. **lucra**

contratimp /kòntratímp/ v. **abur**; v. R F 4

contravaloare /kòntravaloáre/ v. **floare** ; v. R F 4

contraveni /kòntravení/ v. **veni** (nu are imper.); v. R F 4

Scanned with OKEN Scanner

contravenient /kontraveniént/ v. **wat**
contravenţie /kontravénţi̯e/ v. **familie**
contrazice /kontrazíče/ v. **zice**
contribuabil /kontribuábil/ v. **abur**
contribui /kontribu̯í/ v. **atribui**
contribuţie /kontribúţi̯e/ v. **familie**
control /kontról/ v. **ajutor**
controloare /kontroló̯are/ v. **autoare**
controlor /kontrolór/ v. (pt. persoană) **abur** şi **ajutor** (pt. aparat)
controversă /kontrovérsă/ v. **casă**
contur kontúr/ v. **prag**
conturba /konturbá/ v. **aduna**
contuzie /kontúzi̯e/ v. **familie**
conţine /konţíne/ v. **ţine** (numai 3 şi 6; nu are imper.)
convalescenţă /kònvalescénţă/ v. **casă** (formele de sg.)
conveni /konvení/ v. **veni** (imper. sg. rar)
convenţie /konvénţi̯e/ v. **familie**
convenţional /konvenţionál/ v. **abil**
converge /konvérğe/ v. **merge** (numai 3 şi 6)
conversa /konversá/ v. **lucra**
conversaţie /konversáţi̯e/ v. **familie**
converti /konvertí/ v. **citi**
convertor /konvertór/ v. **ajutor**
convex /konvéks/ v. **fix**
convinge /konvínğe/ v. **atinge**
convoca /konvoká/ v. **toca**
convoi /konvói̯/ v. **pietroi**
convulsie /konvúlsi̯e/ v. **familie**
coopera /kòoperá/ v. **lucra**
cooperant /kòoperánt/ v. **apt**
coopta /kòoptá/ v. **lucra**
coordona /kòordoná/ v. **lucra**
copac /kopák/ v. **bunic**
copcă /kópkă/ v. (pt. agrafă; gaură) **urzică** şi **fiică** (pt. săritură)
copertă /kopértă/ v. **casă**
copia /kopi̯á/ v. **studia**
copie /kópi̯e/ v. **familie**
copiere /kopi̯ére/ v. **vulpe**
copil s. m. sg. /kopíl/; pl. **copii** /kopí/ sau /kopíi̯/; art. sg. nom.–ac. **copilul** /kopílul/; g.–d. **copilului** /kopílului̯/; pl. nom.–ac. **copiii** /kopíi̯i/; g.–d. **copiilor** /kopíi̯lor/; v. **R O 1 3°**
copil /kópil/ v. (pt. lăstar) **abur** şi (pt. instrument) **abataj** (sau **abur**)
copilărie /kopilăríe/ v. **familie**
copt part. şi supin de la **coace**; /kópt/ v. (pt. adj.) **bont** şi **prag** (pt. supin substantivizat)
copt (populaţie) /kopt/ v. (pt. s.) **wat** şi **apt** (pt. adj.)
copyright cuv. engl. /kópirai̯t/; v. **service**; simb. ©; v. **R O 1 1°, 6 3°**
corabie /korábi̯e/ v. **sabie** (sau pt. art. sg. g.–d. **familie**)
corai adj. invar. /korái̯/
coralian /koralián/ v. **aerian**
coralier /koraliér/ v. **abil**
corcoduşă /korkodúşă/ v. **casă**
cord („inimă") /kord/ v. **prag**
cordial /kordiál/ v. **abil**
cordon /kordón/ v. **ajutor**
corect /korékt/ v. **apt**
corecta /korektá/ v. **lucra**
corectiv /korektív/ v. **abataj**
corectoare /korektó̯are/ v. **autoare**
corector /koréktor/ (persoană) v. **abur** şi /korektór/ (aparat) v. **ajutor**
corecţional /korekţionál/ v. **abil**
coreean adj. 4 m., n. sg. /koreján/; m. pl. **coreeni** /koreéni̯/; f. sg. nom.–ac. **coreeană** /koreiánă/; g.–d. şi pl. **coreene** /koreéne/; v. **R O 1 3°; G 5 1°**

coreean s. m. sg. /koreián/; pl. **coreeni** /koreéni/; art. sg. **coreeanul** /koreiánul/; g.–d. **coreeanului** /koreiánului/; g.–d. **coreenii** /koreéni/ sau /koreénii/; g.–d. **coreenilor**; v. R O 1 3°, 3, 4; G 4 1°, 6
coregraf /koregráf/ v. **abur**
corespondent /korespondént/ v. (pt. s.) **wat** şi **apt** (pt. adj.)
corespondenţă /korespondénţă/ v. **casă**
corespunde /korespúnde/ v. **arde**
corespunzător /korespunzătór/ v. **dator**
coriamb /koriámb/ v. **abur**
corigent /koriğént/ v. (pt. s.) **wat** şi **apt** (pt. adj.)
corija /korijá/ v. **lucra**
corn /korn/ v. (pt. termenul din botanică şi muzică) **abur**; **ajutor** (pt. corn de animal, al unui instrument) şi **prag** (pt. franzeluţă, recipient, colţ, instrument–semnal de vânătoare)
cornee /kornée/ v. **acantacee**
corner în economie şi în sport /kórnăr/ v. **abataj**; v. R O 1 1°
cornet /kornét/ v. (pt. persoană; plantă) **wat**, **abataj** (pt. recipient, instrument) şi **prag** (pt. pădure; deal; steag de cavalerie)
cornişă /kornísă/ v. **casă**
corolar /korolár/ v. **abataj**
coronarian /koronarián/ v. **aerian**
corosiv /korosív/ v. **abil**
coroziune /koroziúne/ v. **vulpe**
corp /korp/ v. (pt. trup, obiect, ansamblu, unitate) **prag** şi (pt. termenul din fizică şi chimie) **prag** (sau **abur**)
corpus /kórpus/ v. **prag**
corpuscul /korpúskul/ v. **abur** (sau **abataj**)
cort /kort/ v. **prag**
cortegiu /kortéğu/ v. **serviciu**
cortex /kórteks/ v. **prag**; v. R O 6 3°
cortizon /kortizón/ v. **abataj** (formele de sg.)
corupe /korúpe/ v. **rupe**
corupţie /korúpţie/ v. **familie**
corvoadă /korvoádă/ sau **corvadă** /korvádă/ v. **comandă** (a. **oa** ~ **a** pt. **corvoadă**); [!]
cosinus /kósinus/ v. **prag**
cositoare unealtă /kositoáre/ v. **floare**
cosmeticiană /kosmetičiánă/ v. **fiziciană**
cosmodrom /kòsmodróm/ v. **prag**; v. R F 4
cosmonaut /kòsmonaút/ v. **wat**; v. R F 4
costa /kostá/ v. **gusta**
costarican /kòstarikán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.); v. R F 4
costuma /kostumá/ v. **lucra**
coş /koş/ v. **prag**
coşmar /koşmár/ v. **prag**
cot /kot/ v. (pt. unitate de măsură) **wat**, **ajutor** (pt. termenul anatomic) şi **prag** (pt. termenul din geografie şi tehnică)
cotă–parte s. f. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) /kótăpárte/ v. **casă** şi **parte**
cotidian /kotidián/ v. **aerian**
cotidian (ziar) s. n. sg. /kotidián/; pl. **cotidiene** /kotidiéne/; art. sg. nom.–ac. **cotidianul** /kotidiánul/; g.–d. **cotidianului**; pl. nom.–ac. **cotidienele**; g.–d. **cotidienelor** ; v. R O 2
cotlet /kotlét/ v. **abataj**
covor /kovór/ v. **ajutor**
covrig /kovríg/ v. **coleg**
cow–boy (cuv. engl.) /káuboi/ s. m. sg.; pl. **cow–boys** /káuboiz/; în rom.; poate fi precedat numai de art. nehot. sau de nr.; [!]
cozeur /kozör/ v. **abur**; v. R O

Scanned with OKEN Scanner

1 1°; T 2 2°
cozonac /kozonák/ v. **bunic**
cozoroc /kozorók/ v. **cojoc**
CP simb. românesc pt. **cal–putere**
Cr simb. pt. **crom**
crainic /krái̯nik/ v. **bunic**
crainică /krái̯nikă/ v. **fiică**
craniu /kráni̯u/ v. **domeniu**
crapă ind. prez. 3, 6 de la **crăpa**
cras /kras/ v. **dens**
crater /kratér/ (sau /kráter/) v. **abataj**
cratimă /krátimă/ v. **casă**
cravată /kravátă/ v. **casă**
crăiasă /krăi̯ásă/ v. **piatră**
crăiesc /krăi̯ésk/ v. **românesc**
crăpa /krăpá/ v. **agăţa**
crea vb. I inf. prez. /kreá/; ind. prez. 3, 6 **creează** /kre̯iázǎ/; 1 **creez** /kreéz/; 2 **creezi** /kreézi̯/; 4 **creăm** /kréăm/; 5 **creaţi** /kreáţi̯/; conj. prez. 3, 6 **creeze** /kreéze/; imper. sg. **creează!**; imperf. 3 **cream** /kreám/; perf. s. 1 **creai** /kreái̯/; 3 **creă** /kreắ/; m. m. c. p. 3 **crease** /kreáse/; part. **creat** /kreát/; ger. **creând** /kre̯índ/; v. **R G 9, 10 2°, 11**
creadă conj. prez. 3, 6 de la **crede**
creangă s. f. sg. nom.–ac. /kre̯ángă/; g.–d. şi pl. **crengi** /kre̯nǧ/; art. sg. nom.–ac. **creanga** /kre̯ánga/; g.–d. **crengii** /kre̯nǧi/ sau /kre̯nǧii̯/ ; pl. nom.–ac. **crengile**; g.–d. **crengilor**; v. **R O 2**
creanţă /kre̯ánţă/ v. **casă**
creasem m. m. c. p. 1 de la **crea**
creastă /kre̯ástă/ v. **cetăţeană**
creat part. şi supin de la **crea**
creaţie /kre̯áţi̯e/ v. **familie**
creăm ind. prez. 4 de la **crea**
creând v. **crea**
crede vb. III inf. prez. /kréde/; part. **crezut** /krezút/; ind. prez. 1, 6 **cred**; 2 **crezi** /krezi̯/; conj. prez. 3, 6 **creadă** /kre̯ádă/; imper. sg. **crezi!** şi **crede(–l)!**; imperf. 3 **credeam** /kredeám/; perf. s. 1 **crezui** /krezúi̯/; 3 **crezu** /krezú/; m. m. c. p. 3 **crezuse** /krezúse/; ger. **crezând** /krezínd/; v. **R O 2; G 9, 10 7°, 11**
credibil /kredíbil/ v. **abil**
credincios /kredinčós/ v. **lucios**
credinţă /kredínţă/ v. **casă**
credita /kreditá/ v. **lucra**
creditor /kreditór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **abur** (pt. s.)
credo /krédo/ v. **adagio** (formele de sg.)
credul /kredúl/ v. **abil**
creează v. **crea**; v. **R O 1 2°**
creez v. **crea**; v. **R O 1 3°**
creeze v. **crea**; v. **R O 1 3°**
creezi v. **crea**; v. **R O 1 3°**
creier /kréi̯er/ v. (pt. sensul din anatomie) **abur** şi **abataj** (când se referă la persoană, element conducător)
creion s. n. sg. /kre̯ión/; pl. **creioane** /kre̯ioáne/; art. sg. nom.–ac. **creionul** /kre̯iónul/; g.–d. **creionului** /kre̯iónului̯/; pl. nom.–ac. **creioanele** /kre̯ioánele/; g.–d. **creioanelor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4 1°, 6**
crenvurşt /krémvurşt/ v. **abur**
creol /kreól/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)
crepuscul /krepúskul/ v. **abataj**
crescând ger. de la **creşte**; adj. v. **arid**
crescendo (cuv. it). adv.; s. /kresčéndo/ v. **zero** (fără modificarea accentului)
crestomaţie /krestomaţíi̯e/ v. **familie**
creşte vb. III inf. prez. /kréşte/; ind. prez. 1, 6 **cresc** /kresk/; 2 **creşti** /kreşti̯/; conj. prez. **crească** /kre̯áskă/; imper. sg. **creşti!** şi **creşte(–l)!**; perf. s. 1 **crescui** /kreskúi̯/; 3 **crescu** /kreskú/; m. m. c. p. 3 **cres-**

Scanned with OKEN Scanner

cuse /kreskúse/; ger. **crescând** /kreskínd/; v. R O 2
creţ /kreţ/ v. **isteţ** (pt. adj.), **abur** (pt. „cârlionţ"), **prag** (pt. „rid, zbârcitură") şi (pt. „cută, fald") **abur** (sau **prag**)
crezământ /krezămínt/ v. **cuvânt**
cristal /kristál/ v. (pt. mineral) **abataj** şi **prag** (pt. obiect de cristal)
cristalin /kristalín/ v. (pt. adj.) **abil** şi (pt. s.) **abataj** (sau **prag**
cristaloid /kristaloíd/ v. (pt. adj.) **arid** şi (pt. s.) **brad** (sau **abataj**)
Crişana (provincie în România) s. pr. f. sg. nom.–ac. art. /krişána/; g.–d. **Crişanei** /krişánei̯/
crişean /krişe̯án/ şi /krişán/ v. **judeţean**
criteriu /kritériu̯/ v. **domeniu**
critic /krítik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **bunic** (pt. s.)
critică /krítikă/ v. **urzică**
croat /kroát/ v. (pt. s.) **wat** şi **apt** (pt. adj.)
croazieră /kro̯aziéră/ v. **casă**
crochiu /kroḱíu̯/ v. **birou**
croială /kro̯iálă/ v. **amiază**
crom /krom/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **Cr**
cronică /krónikă/ v. **urzică**
cros /kros/ v. **prag**
crosă /krósă/ v. **casă**
croşeu /kroşéu̯/ v. **muzeu**
cruce /krúče/ v. **voce**
cruciadă /kručiádă/ v. **casă**
crucial /kručiál/ v. **abil**
crucifix /kručifíks/ v. **abataj** (sau **prag**)
crucişător /kručişătór/ v. **ajutor**
crud /krud/ v. **arid**
crustaceu /krustačéu̯/ v. **muzeu**
ctitori /ktitorí/ v. **citi**
(**cuadrimotor** v. **cvadrimotor**)
cuantă /ku̯ántă/ v. **casă**
cuantic /ku̯ántik/ v. **metalic**
cuantum /ku̯ántum/ v. **prag**
cuartă în sport, telecomunicaţii /ku̯ártă/ v. **casă**
cuarţ /ku̯arţ/ v. **prag**
cuaternar /ku̯aternár/ v. **abil**
cucernic /kučérnik/ v. **metalic**
cucoană /kuko̯ánă/ v. **casă**
cucui /kukúi̯/ v. **pai**
cucută /kukútă/ v. **casă**
cu de–amănuntul loc. adv. /kude̯amănúntul/; v. R O 6 1°, 2°
cu de–a sila loc. adv. /kude̯asíla/; v. R O 6 1°, 2°
cufunda /kufundá/ v. **aplauda**
cui /kui̯/ v. **pai**
culca /kulká/ v. **evoca**
culcuş /kulkúş/ v. **prag**
culege /kulége̯/ v. **merge**
culoar /kulo̯ár/ v. **abataj**
culoare /kulo̯áre/ v. **floare**
cumătru s. m. sg. /kumắtru/; pl. **cumetri** /kumétri/; art. sg. nom.–ac. **cumătrul**; g.–d. **cumătrului**; pl. nom.–ac. **cumetrii** /kumétri/ sau /kumétrii̯/; g.–d. **cumetrilor**; v. R O 2
cumineca /kumineká/ v. **evoca**
cuminte /kumínte/ v. **iute**
cumpăra /kumpărắ/ v. **apăra**
cumsecade adj. invar.; adv. /kumsekáde/; v. R G 5 4°
cumul /kúmul/ v. **prag**
cumva adv. /kumvá/
cunoaşte vb. III inf. prez. /kuno̯áşte/; part. **cunoscut** /kunoskút/; ind. prez. 1, 6 **cunosc** /kunósk/; conj. prez. 3, 6 **cunoască** /kuno̯áskă/; imper. sg. **cunoaşte!**; perf. s. 1 **cunoscui** /kunoskúi̯/; 3 **cunoscu** /kunoskú/; m. m. c. p. 3 **cunoscuse** /kunoskúse/; ger. **cunoscând** /kunoskínd/; v. R O 2; G 9, 10 7°, 11
cunoştinţă /kunoştínţă/ v. **casă**
cupla /kuplá/ v. **lucra**
cuprinde /kuprínde/ v. **arde**

Scanned with OKEN Scanner

cuptor /kuptór/ v. **ajutor**
curaj /kuráj/ v. **prag** (formele de sg.)
curajos /kurajós/ v. **bucuros**
curăţa /kurăţá/ v. **apăra**
curăţare /kurăţáre/ v. **zare**
curăţătorie /kurăţătoríe/ v. **familie**
curând adv. /kurínd/
curbiliniu /kùrbilíniu/ v. **propriu**
curcubeu /kurkubéu/ v. **heleşteu**
curea /kureá/ v. **stea**
curent /kurént/ v. (pt. adj.) **apt** şi (pt. s.) **wat** (pt. mişcarea aerului, apei) sau **abataj** (pt. curent de idei)
curge /kúrge/ v. **atinge** (numai 3 şi 6)
curiozitate /kuriozitáte/ v. **parte**
curma /kurmá/ v. **aduna**
curte s. f. sg. nom.–ac. /kúrte/; g.–d. şi pl. **curţi** /kurţi/; art. sg. nom.–ac. **curtea** /kúrtea/; g.–d. **curţii** /kúrţi/ sau /kúrţii/; pl. nom. –ac. **curţile** /kúrţile/; g.–d. **curţilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
curtoazie /kurtoazíe/ v. **familie**
custode s. m. sg. /kustóde/; pl. **custozi** /kustózi/; art. sg. nom.–ac. **custodele**; g.–d. **custodelui**; pl. nom.–ac. **custozii** /kustózi/ sau /kustózii/; g.–d. **custozilor**; voc. **domnule custode!**; v. R O 2
cuşcă /kúşkă/ v. **puşcă**
cutare pron. nehot. m., f., n. sg. nom.–ac. şi pl. nom.–ac.; (numai în faţa unui substantiv) adj. pron. /kutáre/; g.–d. sg. m., n. **cutărui** (ca adj.) /kutărui/; **cutăruia** (ca pron.) /kutăruia/; pl. m., f., n. **cutăror** (ca adj.) /kutăror/; **cutărora** (ca pron.) /kutărora/
cutare pron. nehot. m., f., n. sg. nom.–ac. şi pl. nom.–ac.; (numai în faţa unui substantiv) adj. pron. /kutáre/; g.–d. sg. f. **cutărei** (ca adj.) /kutărei/; **cutăreia** (ca pron.) /kutăreia/; pl. m., f., n. **cutăror** (ca adj.); **cutărora** (ca pron.)
cuteza /kutezá/ v. **întreba**
cuţitoaie /kuţitoáie/ v. **căsoaie**
cuvânt s. n. sg. /kuvínt/; pl. **cuvinte** /kuvínte/; art. sg. nom.–ac. **cuvântul** /kuvíntul/; g.–d. **cuvântului** /kuvíntului/; pl. nom.–ac. **cuvintele**; g.–d. **cuvintelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
cuveni /kuvení/ v. **veni** (numai 3 şi 6)
cuviincios /kuviinčós/ v. **lucios**
cuviinţă /kuviínţă/ v. **casă**
cuvios /kuviós/ v. **dubios**
cvadrant /gvadránt/ v. **wat**
cvadratură /gvadratúră/ v. **inimă** (formele de sg.)
cvadrimotor (sau **cuadrimotor**) /gvadrimotór/ (sau /kuadrimotór/) v. **dator**
cvadruplu /gvadrúplu/ v. **acru**
cvartal /gvartál/ v. **abataj**
cvartă /gvártă/ v. **casă**
cvartet /gvartét/ v. **abataj**; [!]
cvasiunanim /gvàsiunaním/ v. **abil**; v. R O 1 2°; F 4
cvintă /gvíntă/ v. **casă**
cvintet termen muzical şi sportiv /gvintét/ v. **abataj**
cvintuplu /gvintúplu/ v. **acru**
cvorum /gvórum/ v. **prag**

D

d s. m. sau s. n. /de/ (denumirea literei); v. R O 6 5°
d. sau **dl** abr. pt. **domnul**
D cifră romană pt. **cinci sute**
da adv. /da/
da vb. nereg. inf. prez. /da/; ind. prez. 1 **dau** /dau/; 2 **dai**

Scanned with OKEN Scanner

/daĭ/; 3 **dă** /dă/; 4 **dăm**; 5 **daţi** /daţĭ/; conj. prez. 3, 6 **dea** /dẹa/; imper. sg. **dă!** ; imperf. 3 **dădea** /dădẹá/; perf. s. 1 **dădui** /dădúĭ/; 3 **dădu** /dădú/; 4 **dădurăm** /dădúrăm/; m. m. c. p. 3 **dăduse** /dădúse/; part. **dat**; ger. **dând** /dind/; v. **R G 9**

d.a. abr. pt. **după–amiază** (adv.)

dacă conj. /dákă/

dactil /daktíl/ v. **abur**

dactilografia /daktilografiĭá/ v. **studia**

dacţilografiere /daktilografiĭére/ v. **vulpe**

dafin /dáfin/ v. **abur**

dalmat /dalmát/ v. (pt. s.) **wat** şi **apt** (pt. adj.)

daltă /dáltă/ v. **baltă**

dancing cuv. engl. /dánsing/ v. **prag**; v. **R O I 1°**

dandi s. m. invar. /déndi/; art. sg. nom.–ac. **dandiul** /déndiul/; g.–d. **dandiului** /déndiului/; pl. nom.–ac. **dandii** /déndii/; g.–d. **dandiilor** /déndiilor/; v. **R O 1 2°, 3, 4; G 4 4°**

danez /danéz/ v. **englez**

dansa /dansá/ v. **lucra**

dantură /dantúră/ v. **inimă**

danubian /danubián/ v. **aerian**

dar /dar/ v. **prag**

daraveră /daravéră/ v. **inimă**

darămite (sau **darmite**) conj. /dárămite/ (sau /dármite/)

darwinism /darvinísm/ v. **abataj** (formele de sg.)

dată calendaristică, istorică, a unei probleme /dátă/ v. **casă**

datină /dátină/ v. **inimă**

dator adj. 3 m., n. sg. /datór/; m. pl. **datori** /datóri/; f. sg. şi pl. f., n. **datoare** /datọáre/; v. **R O 2; G 5 2°**

datora (sau **datori**) /datorá/ (sau /datorí/) v. **lucra** (sau **citi**)

(datorat v. **datorit)**

(datori v. **datora)**

datorie /datoríĭe/ v. **familie**

datorit (sau **datorat**) /datorít/ (sau /datorát/) v. **apt**

datorită prep. (+d.) /datorítă/

daţi–i (îmbinare stabilă de cuvinte) /dáţiĭ/; imper. pl. de la **da** + pron. pers. 3 d. neacc. (*daţi–i lui, ei*) sau 6 m. ac. neacc. (*daţi–i pe ei*) v. **da, el, ei** şi **ea**

dădea imperf. 3 de la **da**

dădu perf. s. 3 de la **da**

dăduse m. m. c. p. 3 de la **da**

dăinui /dăinuĭí/ v. **alcătui** (sau **atribui**)

dă–le (îmbinare stabilă de cuvinte) /dále/; imper. sg. de la **da** + pron. pers. 6 d. neacc. (*dă–le lor*) sau 6 f. ac., neacc. (*dă–le pe ele*) v. **da, ei** şi **ele**; v. **R O 6 2°**

dă–mi /dămĭ/ (îmbinare stabilă de cuvinte); imper. sg. de la **da** + pron. pers. 1 d. neacc. (*dă–mi mie*) v. **da** şi **eu**

dă–ne (îmbinare stabilă de cuvinte) /dáne/; imper. sg. de la **da** + pron. pers. 4 d. neacc. (*dă–ne nouă*) sau ac. neacc. (*dă–ne pe noi*) v. **da** şi **noi**

dărâmătură /dărimătúră/ v. **inimă**

dărui /dăruĭí/ v. **alcătui**

dându–i–se (îmbinare stabilă de cuvinte) ger. de la **da** + pron. pers. 3 d. neacc. + pron. refl. 3, 6 ac. neacc. /dínduise/ v. **da, el, ea** şi **sine**

dându–şi (îmbinare stabilă de cuvinte) ger. de la **da** + pron. refl. 3, 6 d. neacc. /dínduşi/ v. **da** şi **sie**

dându–şi–l (îmbinare stabilă de cuvinte) ger. de la **da** + pron. refl. 3, 6 d. neacc. + pron. pers. 3 m. ac. neacc. /dínduşil/ v. **da, el,** şi **sie**

dânsa pron. pers. 3 f. nom.–ac. /dínsa/; g.–d. **dânsei** /dínseĭ/; pl. nom.–ac. **dânsele**; g.–d.

Scanned with OKEN Scanner

dânselor

dânsul pron. pers. 3 m. nom.–ac. /dínsul/; g.–d. **dânsului** /dínsului̯/; pl. nom.–ac. **dânşii** /dínşi/ sau /dínşii̯/; g.–d. **dânşilor**

dârjală /dirjálă/ v. **casă**

dârmoz (arbust) /dirmóz/ v. **obraz**

dârz adj. 4 m., n. sg. /dirz/; m. pl. **dârji** /dirji̯/; f. sg. nom.–ac. **dârză** /dírză/; g.–d. şi pl. f., n. **dârze**; v. **R O 2**

dârzenie /dirzéni̯e/ v. **familie** (formele de sg.)

dea conj. prez. 3, 6 de la **da**

de–a prepoziţie compusă (apare în loc. adv., ex.: *de–a dura*; în construcţii infinitivale numai în tempo rapid: ex. *de a citi* >*de–a citi*); prep. + art. pos. f. (în tempo rapid: ex. *de a doua* > *de–a doua*) /de̯a/; v. **R O 6** 2°, **8**

(**de–a ascunselea** v. **de–a v–aţi ascunselea**)

de–a dura loc. adv. /de̯adúra/

de–al (<**de al**) (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + art. pos. m., n. (în tempo rapid, ex. *de al doilea* > *de–al doilea*) /de̯al/ v. **de** şi **al**; v. **R O 8**

de–a–l (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + prep. + pron. pers. 3 m. ac. neacc. (*de–a–l vedea*) /de̯al/; v. **R O 6** 2°, **8**

deal /de̯al/ v. **prag**

de altfel „de altminteri, pe de altă parte“ loc. adv. /deáltfel/

de alt fel „de alt soi“ (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + adj. pron. + s. n. /deáltfèl/

deapăn, deapănă ind. prez. 1, 3 de la **depăna** /de̯ápăn/, /de̯ápănă/

deasupra adv.; prep. (+g.) /de̯asúpra/

de–a v–aţi ascunselea (sau **de–a ascunselea**) loc. adv. /de̯avaţe̯askúnselea/ (sau /de̯a:skúnselea/)

debarca /debarká/ v. **evoca**

debita /debitá/ v. **lucra**

debitor /debitór/ v. (pt. adj.) **dator şi abur** (pt. s.)

debloca /debloká/ v. **marca**

de bună seamă loc. adv. /debúnăse̯ámă/; v. **R O 6** 1°; **F 4**

debuşeu /debuşéu̯/ v. **birou** (sau **muzeu**)

decapod /dekapód/ v. **abataj**

decât „doar, numai“; „nimic în afară de“; „nu numai“, „în loc de“; „faţă de cum“, adv. /dekít/

de cât „în ce măsură, în ce grad“, „în ce durată de timp“ /dekít/ (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + pron. sau adj. pron. **cât**; v. **R O 6** 1°

decembrie /dečémbri̯e/ v. **aprilie**

deceniu /dečéni̯u/ v. **domeniu**

decepţie /dečépţi̯e/ v. **familie**

decerna vb. I inf. prez. /dečerná/; ind. prez. 3, 6 **decerneaz**ă /dečerne̯ázə/ (sau **decernă** /dečérnă/); conj. prez. 3, 6 **decerneze** /dečernéze/ (sau **decearnă** /dečárnă/)

deci conj. /deč/

decibel /dečibél/ v. **abur**

decide /dečíde/ v. **arde**

decisiv /dečisív/ v. **abil**

decizie /dečízi̯e/ v. **familie**

declamator /deklamatór/ v. **dator**

declara /deklará/ v. **aduna**

declaraţie /deklaráţi̯e/ v. **familie**

declinaţie în fizică /deklináţi̯e/ v. **familie**

decoct /dekókt/ v. **prag**

decola /dekolá/ v. **lucra**

decoperta /dekopertá/ v. **lucra**

decovil /dekovíl/ v. **abataj** (sau **prag**)

dedesubt adv.; s. n. /dedesúpt/

Scanned with OKEN Scanner

v. **prag**
deducţie /dedúkţi̯e/ v. **familie**
defalca /defalká/ v. **marca**
defăima /defăi̯má/ v. **lucra**
defect /defékt/ v. (pt. s.) **abataj** şi **apt** (pt. adj.)
defectuos /defektuós/ v. **dubios**
defel „nicidecum, deloc“ adv. /defél/
de fel „de loc, originar, de neam“; „mod, gen de a fi“ (îmbinare relativ stabilă de cuvinte) prep. + s. n. /dèfél/; v. R O 6 1°
deferenţă „stimă“ /deferénţă/ v. **casă** (formele de sg.)
definitiv /definitív/ v. **abil**
definiţie /definíţi̯e/ v. **familie**
deforma /deformá/ v. **lucra**
deformare /deformáre/ v. **zare**
defrişa /defrişá/ v. **lucra**; v. R O 1 2°
degaja /degajá/ v. (pt. sensul „a răspândi, a emana“) **aduna** (numai 3 şi 6) şi **lucra** (pt. „a debarasa, a face liber“)
degeaba adv. /değába/
deget /déğet/ v. **abataj**
deglutiţie /deglutíţi̯e/ v. **familie**
degrabă „curând, repede“, „de timpuriu, devreme“ adv. /degrábă/
de grabă „despre grabă“, „din grabă“ (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + s. f. cu sensul „zor“, „iuţeală“, „viteză“ /dègrábă/; v. R O 6 1°; F 4
d–ei abr. pt. **dumneaei**
D–ei abr. pt. **Domnia ei** şi **Domniei ei**
deîmpărţit /deìmpărţít/ v. **prag** (formele de sg.) ; v. R F 4
de împărţit (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + supin de la **împărţi** /déimpărţít/; v. R O 6 1°; v. R F 4
deînmulţit /deìnmulţít/ v. **prag** (formele de sg.); v. R F 4
de înmulţit (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + supin de la **înmulţi** /déinmulţít/; v. R O 6 1°; F 4
dejivra /dejivrá/ v. **lucra**
dejivror instalaţie /dejivrór/ v. **ajutor**
dejuga /dejugá/ v. **striga**
dejun /dejún/ v. **prag**
de la prep. comp. (+ ac.) /déla/
delegat /delegát/ v. **wat**
delicat /delikát/ v. **apt**
delicateţe /delikatéţe/ v. **vulpe**
delicios /deličós/ v. **lucios**
delict /delíkt/ v. **abataj**
delincvent /delingvént/ v. **wat**
delincvenţă /delingvénţă/ v. **casă**
deloc „nicidecum, defel“ adv. /delók/ (*nu plouă deloc*)
de loc „de origine“, „originar“, „de baştină“ (îmbinare relativ liberă de cuvinte) prep. + s. n. (origine; distanţă; spaţiu) /dèlók/; v. R F 4
demarcaţie /demarkáţi̯e/ v. **familie**
demiu /demíu̯/ v. **birou**
democrat /demokrát/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
demonstra /demonstrá/ v. **lucra**
demult (când?) „odinioară, altădată“ adv. /demúlt/
de mult (de când?) „de multă vreme, de mult timp“ (îmbinare relativ stabilă de cuvinte) prep. + adv. /démúlt/
dens adj. 4 m., n. sg. /dens/; m. pl. **denşi** /denşi̯/; f. sg. nom.–ac. **densă** /dénsă/; g.–d. şi pl. f., n. **dense**; v. R O 2; G 5 1°
denota /denotá/ v. **aduna** (numai 3 şi 6); [!]
dental despre consoane /dentál/ v. **abil**
dentar „referitor la dinţi“ /dentár/ v. **abil**
dentist /dentíst/ v. **artist**
dentistă /dentístă/ v. **casă**
dentiţie /dentíţi̯e/ v. **familie**
deoarece conj. /deu̯arečé/
deocamdată adv. /deokamdá-

Scanned with OKEN Scanner

tă/ şi /deokamdátă/; v. **R O 8**

deochea vb. I inf. prez. /deoḱá/; ind. prez. 3, 6 şi conj. prez. 3, 6 **deoache** /deuáke/; 1, 2 **deochi** /deóḱ/; 4 **deochem** /deoḱém/; 5 **deocheaţi** /deoḱáţi/; imperf. 3 **deochea** /deoḱá/; imper. sg. **deoache!**; part. **deocheat** /deoḱát/; ger. **deochind** /deoḱínd/; v. **R O 1** 2°, **2**; **G 9, 10**

deodată (cum?) „pe neaşteptate, brusc, subit, simultan“ adv. /deodátă/ (*era liniştit şi deodată s–a ridicat şi a plecat*)

de odată (de când?) „de odinioară, de cândva“ (îmbinare relativ stabilă de cuvinte) prep. + adv. /dèodátă/ (*obiceiuri de odată*); v. **R O 6** 1°; **F 4**

de o dată (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + art. sau nr. + s. f. „dată calendaristică sau istorică“, „informaţie“ /dèodátă/ (*vorbeşte de o dată din calendar*); v. **R O 6** 1°; **F 4**

deoparte „izolat, separat“ adv. /deopárte/ (*e timid şi stă deoparte*)

de o parte în corelaţie cu *de altă parte*, *de mai multe părţi* etc. (îmbinare relativ liberă de cuvinte) prep. + adj. pron. sau nr. + s. f. /dèopárte/ sau **de–o parte** /deopárte/ (*de o parte îl ţine mama, de cealaltă parte, tata*); v. **R O 6** 1°, 2°, **8**

deopotrivă adv. /deopotrívă/

deosebi /deosebí/ v. **citi**

departe adv. /depárte/

depăna vb. I inf. prez. /depăná/ ind. prez. 3, 6 **deapănă** /deápănă/; 1 **deapăn** (sau **depăn**) /deápăn/ (sau /dépăn/); 2 **depeni** /dépeni/; conj. prez. 3, 6 **depene** /dépene/; imper. sg. **deapănă!**

depărta depărtá/ v. **lucra**

depărtare /depărtáre/ v. **zare**

depăşi /depăşí/ v. **citi**

depersonaliza /depersonalizá/ v. **lucra**

depinde /depínde/ v. **arde** (nu se foloseşte la imperativ)

deplin /deplín/ v. **abil**

depozit depózit/ v. **abataj**

depoziţie /depozíţie/ v. **familie**

depune /depúne/ v. **pune**

deputat /deputát/ v. **wat**

deputată /deputátă/ v. **casă**

deraia /deraiá/ v. **îmbăia**

deranja /deranjá/ v. **lucra**; v. **R O 1** 2°

deranjant /deranjánt/ v. **apt**

des adj. 4 m., n. sg. /des/; m. pl. **deşi** /deşi/; f. sg. nom.–ac. **deasă** /deásă/; g.–d. sg. şi pl. f., n. **dese** /dése/; v. **R O 2**; **G 5** 1°

desăvârşi /desăvirşí/ v. **citi**; v. **R O 1** 2°

descăleca /deskăleká/ v. **călca**

descăzut /deskăzút/ v. **prag**

de scăzut (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + supin de la **scădea** /déscăzút/; v. **R O 6** 1°

descânta /deskintá/ v. **accepta**

descheia /deskeiá/ v. **încheia**

deschide /deskíde/ v. **arde**; imper. sg. **deschide!**

deschideţi /deskídeţi/ ind. prez. 5 sau imper. pl. de la **deschide**

deschide–ţi imper. sg. de la **deschide** + pron. refl. neacc. 2 d. /deskídeţi/ (*deschide–ţi şi tu poşeta!*) v. **deschide** şi **tu**; v. **R O 6** 2°

descompleta /deskompletá/ v. **lucra**

desconsideraţie /deskonsideráţie/ v. **familie**

descopăr ind. prez. 1 de la **descoperi**

descoperă ind. prez. 3, 6 de la **descoperi**

Scanned with OKEN Scanner

descopere conj. prez. 3, 6 de la **descoperi**
descoperi /deskoperí/ v. **acoperi**
descotoşmăni /deskotoşmăní/ v. **citi**
descrie /deskríe/ v. **scrie**
descriere /deskríere/ v. **vulpe**
desculţ /deskúlţ/ v. **abil**
descurca /deskurká/ v. **evoca**
deseară adv. /deseáră/ (sau **diseară** /diseáră/) (*deseară mergem la film*)
de seară /deseáră/ (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + s. (*masa de seară*)
desen /desén/ v. **abataj**
desena /desená/ v. **lucra**
desert /desért/ v. **prag**
desface /desfáce/ v. **face**
desfăşura /desfăşurá/ v. **scula**
desfăşurare desfăşuráre/ v. **zare**
desfigura /desfigurá/ v. **lucra**
desfiinţa /desfiinţá/ v. **lucra**
deshidrator (sau **dehidratator**) /deshidratór/ (sau /deshidratatór/) v. **ajutor**
desigur adv. /desígur/
despacheta /despaketá/ v. **lucra**
despăduchea /despăduká/ v. **urechea**
despăduchind ger. de la **despăduchea**
despărţi /despărţí/ v. **împărţi**
despături /despăturí/ v. **citi**
despera (sau **dispera**) /despera/ (sau /disperá/) v. **aduna**
desperare (sau **disperare**) /desperáre/ (sau /disperáre/) v. **zare**
despiedica /despiediká/ v. **evoca**
despot /despót/ (sau /déspot/) v. **wat**
despre prep. (+ ac.) /déspre/
despresura /despresurá/ v. **scula**
despuia /despuiá/ v. **muia**
despuiere /despuiére/ v. **vulpe**
destăinui /destăinuí/ v. **alcătui**
destin /destín/ v. **abataj**
destinatar /destinatár/ v. **abur**
destinatară /destinatáră/ v. **casă**
destindere /destíndere/ v. **vulpe**
destul adj. 4 m., n. sg. /destúl/; m. pl. **destui** /destúi/; f. sg. nom.–ac. **destulă** /destúlă/; g.–d. sg. şi pl. f., n. **destule** /destúle/; v. **mult** pt. pl. g. şi d. exprimat cu prep. + ac.; v. R O 2, 3, 4; G 5 1°, 5°; [!]
deşală ind. prez. 3, 6 de la **deşela**
deşartă /deşártă/ f. sg. nom.–ac. de la **deşert** (adj.)
deşartă /deşártă/ ind. prez. 3, 6 de la **deşerta**
deşarte pl. f., n. de la **deşert**
deşănţat /deşănţát/ v. **apt**
deşela /deşelá/ v. **aşeza**; [!]
deşert adj. 4 m. şi n. sg. /deşért/; m. pl. **deşerţi** /deşérţi/; f. sg. nom.–ac. **deşartă** /deşártă/; g.–d. sg. şi f., n. pl. **deşarte** /deşárte/; v. R O 2
deşert /deşért/ v. **prag**
deşerta /deşertá/ v. **aşeza**
deşerte /deşárte/ conj. prez. 3, 6 de la **deşerta**; [!]
deşeua /deşeuá/ v. **înşeua**
deşeuează /deşeuázá/ ind. prez. 3, 6 de la **deşeua**
deşi conj. /deşí/
deşi /deşi/ m. pl. de la **des**
deştept /deştépt/ v. **nedrept**
deştepta /deşteptá/ v. **aştepta**
detalia /detalilá/ v. **studia**
detaliere /detaliére/ v. **vulpe**
detaşa /detaşá/ v. **lucra**
detaşare /detaşáre/ v. **zare**
detenţiune /detenţiúne/ v. **vulpe**
determina /determiná/ v. **aduna**
deunăzi adv. /deúnăzi/
deveni /devení/ v. **veni** (imper. e rar)

Scanned with OKEN Scanner

devreme „de timpuriu, din timp“ adv. /devréme/
de vreme „despre vreme, despre timp“ (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + s. f. /dé-vréme/; v. R O 6 1°
de vreme ce loc. conj. /devréme̯če/
dezagrega /dezagregá/ v. **striga** (sau **naviga**) numai 3, 6
dezarmare /dezarmáre/ v. **zare**
dezastruos /dezastruós/ v. **dubios**
dezbate /dezbáte/ v. **bate**
dezbatere /dezbátere/ v. **vulpe**
dezbrăca /dezbrăká/ v. **călca**
dezdoi /dezdoi̯/ v. **îndoi** „plia“, „curba“
dezmetici /dezmetičí/ v. **ghici**
dezmierda /dezmi̯erdá/ v. **aplauda** + **a. 10** la ind. prez. 3, 6 **dezmiardă**
dezvălui /dezvălui̯/ v. **atribui**
dezvolta /dezvoltá/ v. **accepta**
dezvoltare /dezvoltáre/ v. **zare**
diac /diák/ v. **liliac**
diacon /diákon/ v. **abur**
diapazon /diapazón/ v. **ajutor**
diaree /diaréi̯e/ v. **alee** (pl. mai puţin folosit)
diascop /diaskóp/ v. **ajutor**
diasporă /diásporă/ v. **casă** (formele de sg.); [!]
diastolă /diástolă/ v. **casă**
dibaci adj. 2 m., n. sg. şi m. pl. /dibáč/; f. sg. şi pl. f., n. **dibace** /dibáče/; v. R G 5 3°
dibui /dibui̯/ v. **atribui** (sau **alcătui**)
dicta /diktá/ v. **lucra**
dicţionar /dikţionár/ v. **abataj**
dicţiune /dikţiúne/ v. **vulpe** (formele de sg.)
dieceză /diečéză/ v. **casă**
diesel /dízel/ v. **abataj**
diferenţă /diferénţă/ v. **casă**
diferi /diferí/ v. **oferi**
diferit /diferít/ v. **apt** şi **mult** pt. forma în **–or**; v. R G 5 1°, 5°; [!]
dificultate /difikultáte/ v. **parte**
difuzare /difuzáre/ v. **zare**
difuziune /difuziúne/ v. **vulpe**
digera /diger̆á/ v. **aduna**
dihanie /dihánii̯e/ v. **sabie**
dihor /dihór/ (sau /díhor/) v. **abur**
dihotomie /dihotomíi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
dii interj. /di:/ sau /dii̯/
dilata /dilatá/ v. **accepta**
dimensiune /dimensiúne/ v. **vulpe**
dimineaţă /dimine̯áţă/ v. **ameţeală**
dinăuntru adv. /dinăúntru/
dinăuntrul prep. (+g.) /dinăúntrul/
dineu /dinéu̯/ v. **birou**
dintâi nr. invar. /dintíi̯/ (pt. flexiune: **cel, cea** + **dintâi**)
dinte /dínte/ v. **frate**
dintr– v. **dintru**
dintre prep. (+ac.) /díntre/
dintr–însa (îmbinare stabilă de cuvinte) /dintrínsa/; prep. **dintru** + **însa**
dintr–însele (îmbinare stabilă de cuvinte) /dintrínsele/; prep. **dintru** + **însele**
dintr–însul (îmbinare stabilă de cuvinte) /dintrínsul/; prep. **dintru** + **însul**
dintr–înşii (îmbinare stabilă de cuvinte) /dintrínşi/ sau /dintrínşii/; prep. **dintru** + **înşii**
dintr–o dată „deodată, brusc“ loc. adv. /dintrodátă/; v. R O 6 2°
dintru prep. /díntru/ (+ art., nr. sau pron. ac. **dintr–, dintr–o, dintr–un, dintr–însul, dintr–însa**)
diplomă /díplomă/ v. **casă**
direct /dirékt/ v. **apt**
directoare /direktoáre/ v. **autoare**
director (s.) /diréktor/ v. **abur**; (adj.) /direktór/ v. **dator**
direcţie /dirékţi̯e/ v. **familie**
dirija /dirijá/ v. **lucra**
discernământ /disčernămínt/

v. cuvânt
discerne /disčérne/ v. **cere**
discipol /disčípol/ v. **abur**
discontinuu /diskontínu̯u/ v. **continuu** adj.
discurs /diskúrs/ v. **prag**
discuta /diskutá/ v. **accepta**
discuţie /diskúţi̯e/ v. **familie**
(**diseară** v. **deseară**)
disertaţie /disertáţi̯e/ v. **familie**
disfuncţie /disfúnkţi̯e/ v. **familie**
disident /disidént/ v. **wat**
disidentă disidéntă/ v. **casă**
disidenţă /disidénţă/ v. **casă**
disloca /disloká/ v. **evoca**
dispariţie /disparíţi̯e/ v. **familie**
dispărea /dispăreá/ v. **părea**
(**dispera** /disperá/ v. **despera**)
(**disperare** /disperáre/ v. **desperare**)
dispersie /dispérsi̯e/ v. **familie**
displăcea /displăčá/ v. **tăcea** (fără imper.)
dispoziţie /dispozíţi̯e/ v. **familie**
dispune /dispúne/ v. **pune**
distanţă /distánţă/ v. **casă**
distincţie /distínkţi̯e/ v. **familie**
distinge /distínge/ v. **atinge**
distins part. şi supin de la **distinge**; adj. /distíns/ v. (pt. part. şi adj.) **dens**
distra /distrá/ v. **lucra**
distracţie /distrákţi̯e/ v. **familie**
distrat part. şi supin de la **distra**; adj. /distrát/ v. (pt. part. şi adj.) **apt**
distruge /distrúge/ v. **atinge**
divers /divérs/ v. **dens**; v. şi **mult** pt. pl. g.–d. exprimat cu prep. + ac.; v. R G 5 1°, 5°; [!]
divorţ /divórţ/ v. **prag**
divorţa /divorţá/ v. **lucra**
dizarmonios /dizarmoniós/ v. **dubios**
dizenterie /dizenteríe/ v. **familie**
dl v. **d.**
dlor abr. pentru **domnilor**
d–lor abr. pentru **dumnealor**
D–lor abr. pt. **Domniile lor** şi **Domniilor lor**
dlui abr. pt. **domnului**
d–lui abr. pt. **dumnealui**
D–lui abr. pt. **Domnia lui** şi **Domniei lui**
dna abr. pt. **doamna**
dnei abr. pt. **doamnei**
doamnă /doámnă/ v. **casă**; abr. **dna** (pt. nom. –ac. art.) şi **dnei** (pt. g.–d. art.); voc. sg. **doamnă!** pl. **doamnelor!**
doar adv. /doar/
doare ind. prez. 3 de la **durea**
dobândă /dobíndă/ v. **amendă**
dobândi /dobindí/ v. **citi**
dobrogean adj. 4 m., n. sg. /dobroğán/; m. pl. **dobrogeni** /dobroğéni̯/; f. sg. nom.–ac. **dobrogeană** /dobroğánă/; g.–d. şi pl. f., n. **dobrogene** /dobroğéne/ ; v. R O 2; G 5 1°
dobrogean /dobroğán/ v. **cocean**
dobrogeancă s. f. sg. nom.–ac. /dobroğánkă/; g. –d. şi pl. **dobrogence** /dobroğénče/; art. sg. nom.–ac. **dobrogeanca** /dobroğánka/; g.–d. **dobrogencei** /dobroğénčei̯/; pl. nom.–ac. **dobrogencele** /dobroğénčele/; g.–d. **dobrogencelor**; v. R O 2
doctor /dóktor/ v. **abur**
doctoriţă /dóktoriţă/ v. **casă**
dogori /dogorí/ v. **citi**
dogoritor /dogoritór/ v. **dator**
doi nr. m. /doi̯/ v. **cinci**
doilea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. /dói̯lea/ sau /dóilea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 2–lea** sau (**cel de**) **al II–lea**
doime /doíme/ nr. şi s. f. v. **vulpe**
doisprezece nr. m. /dóisprezeče/ v. **cinci**

Scanned with OKEN Scanner

doisprezecelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. /dóiṣprezečelea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 12–lea** sau (**cel de**) **al XII–lea**

dolar /dolár/ v. **abur**

doliu /dóliu̯/ v. **domeniu** (formele de sg.)

dolomită /dolomítă/ v. **casă** (formele de sg.)

domeniu s. n. sg. /doméniu̯/; pl. **domenii** /doméni/ sau /doméniĭ/; art. sg. nom.–ac. **domeniul** /doméniu̯l/; g.–d. **domeniului** /doméniu̯luĭ/; pl. nom.–ac. **domeniile** /doméniile/; g.–d. **domeniilor**; v. R O 1 3°, 2; G 4 1°

domiciliu /domičíliu̯/ v. **domeniu**

domn /domn/ v. **abur**; abr. **d.**, **dl** (pt. nom.–ac. sg. art.), **dlui** (pt. g.–d. sg. art.) şi **dlor** (pt. g.–d. pl. art.); v. R O 5 2°; G 7

domnesc /domnésk/ v. **românesc**

Domnia ei (formulă de politeţe) s. f. sg. nom.–ac. art. + pron. pers. 3 f. g. /domníaĭéĭ/; g.–d. **Domniei ei** /domníeĭéĭ/ v. **domnie** (sg. art.) şi **ea**; abr. **D–ei**

Domnia lui (formulă de politeţe) s. f. sg. nom.–ac. art. + pron. pers. 3 m. g. /domníalúĭ/; g.–d. **Domniei lui** /domníeĭlúĭ/; v. **familie** (sg. art.) şi **el**; abr. **D–lui**; v. R O 6 1°; F 4

Domnia sa (formulă de politeţe) s. f. sg. nom.–ac. art. + adj. pos. 3 f. /domníasá/; g.–d. **Domniei sale** /domníeĭsále/; v. **familie** (sg. art.) şi **sa**; abr. **D–sa** (pt. nom.–ac.); **D–sale** (pt. g.–d.); v. R O 6 1°; F 4

Domnia ta (formulă de politeţe) s. f. sg. nom.–ac. art. + adj. pos. 2 /domníatá/; g.–d. **Domniei tale** /domníeĭtále/ v. **familie** (sg. art.) şi **ta**; abr. **D–ta** (pt. nom.–ac.); **D–tale** (pt. g.–d.)

Domnia voastră (formulă de politeţe) s. f. sg. nom.–ac. + adj. pos. 5 f. /domníavo̯ástră/; g.–d. **Domniei voastre** /domníeĭvo̯ástre/; pl. nom.–ac. **Domniile voastre** /domníilevo̯ástre/; g.–d. **Domniilor voastre** v. **familie** (sg. art.) şi **voastră**; abr. **Dvs.** sau **Dv.**

domnie /domníe/ v. **familie**

Domniile lor (formulă de politeţe) s. f. pl. art. nom.–ac. + pron. pers. 6 m., f. g. /domníilelor/; g.–d. **Domniilor lor** /domníilorlór/ v. **familie** (sg. art.) şi **ei** sau **ele**; abr. **D–lor**

domnişoară /domnişo̯áră/ v. **casă**; abr. **dra** (pt. sg. nom.–ac. art.) şi **drei** (pt. g.–d. sg. art.)

Domnul „Dumnezeu“ s. pr. m. sg. art. nom.–ac. /dómnul/; g.–d. **Domnului**; voc. **Doamne!** /do̯ámne/; fără pl.

dondăni /dondăní/ v. **citi**

donjon /donjón/ v. **ajutor**

dop /dop/ v. **prag**

dor /dor/ v. **prag**

dori /dorí/ v. **citi**

dorinţă /dorínţă/ v. **casă**

dormi vb. IV inf. prez. /dormí/; ind. prez. 1, 6 **dorm** /dorm/; 3 **doarme** /do̯árme/; conj. prez. 3, 6 **doarmă** /do̯ármă/; imper. sg. **dormi!**; v. R O 2; G 9, 10 4°, 11

dormitor /dormitór/ v. **ajutor**

dos /dos/ v. **prag**

dosnic /dósnik/ v. **metalic**

doua (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. /dóu̯a/ v. **cincea**; cu cifre (**cea de**) **a 2–a, (cea de) a II–a**

două nr. f. şi n. /dóu̯ă/ v. **cinci**

Scanned with OKEN Scanner

două mia (precedat de a sau de cea de–a, cea de a) nr. f. /dóu̯ămíla/ v. **mia**; cu cifre (cea de) a 2000–a, (cea de) a MM–a
două mii nr. /dóu̯ămíi̯/ v. **cinci**
două miilea (precedat de al sau de cel de–al, cel de al) nr. m. şi n. /dóu̯ămíliea/ v. **cincilea**; cu cifre (cel de) al 2000–lea; (cel de) al MM–lea
două milioane nr. /dóu̯ămiliu̯áne/ v. **cinci**
două milioanelea (precedat de al sau de cel de–al, cel de al) nr. m. şi n. /dóu̯ămiliu̯ánelea/ v. **cincilea**
două puncte s. n. invar.; neart. /dóu̯ăpúnkte/; v. R F 4; G 4 4°
douăsprezece nr. f. şi n. /dóu̯ăsprezeče/ v. **cinci**
douăsprezecea (precedat de a sau de cea de–a, cea de a) nr. f. /dóu̯ăsprezeča/ v. (pt. flexiune) **cincea**; cu cifre (cea de) a 12–a; (cea de) a XII–a
două suta (precedat de a sau de cea de–a, cea de a) nr. /dóu̯ăsúta/ v. **suta**; cu cifre (cea de) a 200–a; (cea de) a CC–a
două sute nr. /dóu̯ăsúte/ v. **cinci**
două sutelea (precedat de al sau de cel de–al cel de al) nr. m. şi n. /dóu̯ăsútelea/ v. **sutelea**; cu cifre (cel de) al 200–lea, (cel de) al CC–lea
două sute de mii nr. /dóu̯ăsútedemíi̯/ v. **cinci**
douăzecea (precedat de a sau de cea de–a, cea de a) nr. f. /dóu̯ăzéča/ v. **cincea**; cu cifre (cea de) a 20–a; (cea de) a XX–a
douăzeci nr. /dou̯ăzéč/ v. **cinci**
douăzecilea (precedat de al sau de cel de–al, cel de al) nr. m. şi n. /dóu̯ăzéčilea/ v. **cincilea**; cu cifre (cel de) al 20–lea; (cel de) al XX–lea
douăzeci de mii nr. /dòu̯ăzèčdemíi̯/ v. **cinci**
douăzeci şi una nr. f. /dou̯ăzèčşiúna/ v. **cinci**; (precedat de a sau de cea de–a, cea de a) v. **cincea** la sg.; cu cifre (cea de) a 21–a; (cea de) a XXI–a
douăzeci şi unu nr. m. şi n. /dou̯ăzèčşiúnu/ v. **cinci**
douăzeci şi unulea (precedat de al sau de cel de–al, cel de al) /dóu̯ăzečşiúnulea/ nr. m. şi n.; v. **cincilea**; cu cifre (cel de) al 21–lea; (cel de) al XXI–lea
dovadă /dovádă/ v. **comandă**
dovedi /dovedí/ v. **citi**
dovleac s. m. sg. /dovleák/; pl. **dovleci** /dovléč/; art. sg. nom.–ac. **dovleacul**; g.–d. **dovleacului**; pl. nom.–ac. **dovlecii** /dovléči/ sau /dovléčii̯/; g.–d. **dovlecilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
drac /drak/ v. **bunic**
dra abr. pt. **domnişoara**
drag adj. 3 m., n. sg. /drag/; f. sg. nom.–ac. **dragă** /drágă/; sg. f. g.–d. şi pl. m., f., n. **dragi** /dragi̯/; voc. sg. m. **drag!** (după s. m.); m. şi f. **dragă!** m. **dragul meu!** f. **draga mea!** m. **dragule!**; pl. m. şi f. **dragi!** (înainte sau după s.); m. **dragii mei!** f. **dragele mele!**; v. R O 2, 3, 4; G 7
drajeu /drajéu̯/ v. **birou**
drăcesc /drăčésk/ v. **regesc**
drăgălaş /drăgăláş/ v. **abil**
drăguţ /drăgúţ/ v. **abil**
dreaptă /dreáptă/ v. (pt. s.) **cetăţeană şi nedrept** (pt. adj. f.)
drei abr. pt. **domnişoarei**
dren meşă de bumbac /dren/ v. **prag**
drept adj.; prep. (+ac.); adv.;

Scanned with OKEN Scanner

s. /drept/ v. (pt. adj.) **nedrept** şi **prag** (pt. s.)
dreptate /dreptáte/ v. **parte**
droga /drogá/ v. **naviga**
d–sa abr. pt. **dumneasa**
D–sa abr. pt. **Domnia sa**
d–sale abr. pt. **dumisale**
D–sale abr. pt. **Domniei sale**
d–ta abr. pt. **dumneata**
D–ta abr. pt. **Domnia ta**
d–tale abr. pt. **dumitale**
D–tale abr. pt. **Domniei tale**
dubios adj. 4 m., n. sg. /dubiós/; m. pl. **dubioşi** /dubióşi/; f. sg. nom.–ac. **dubioasă** /dubioásă/; g.–d. şi pl. **dubioase** /dubioáse/; v. **R O 1 2°, 3, 4; G 5 1°**
dublă /dúblă/ v. **casă**
dublu /dúblu/ v. **acru**
duce s. m. sg. /dúče/; pl. **duci** /duč/; art. sg. nom.–ac. **ducele** /dúčele/; g.–d. **ducelui** /dúčelui/; pl. nom.–ac. **ducii** /dúči/ sau /dučii/; g.–d. **ducilor**; v. **R O 3, 4; G 4 1°, 6, 7**
duce vb. III inf. prez. /dúče/; part. **dus** /dus/; ind. prez. 1, 6 **duc** /duk/; 2 **duci** /duč/; 4 **ducem** /dúčem/; 5 **duceţi** /dúčeţi/; conj. prez. 3, 6 **ducă** /dúkă/; imperf. 1, 4 **duceam** /dučám/; perf. s. 1 **dusei** /duséi/, 3 **duse** /dúse/; m. m. c. p. 1 **dusesem** /dusésem/; imper. sg. **du! nu duce!** ger. **ducând** /dukínd/ ; v. **R O 2; G 9, 10 8°, 11**
duios adj. m., n. sg. /duiós/; m. pl. **duioşi** /duióşi/ ; f. sg. nom.–ac. **duioasă** /duioásă/; g.–d. şi f., n. pl. **duioase** /duioáse/; v. **R O 2; G 5 1°, 6**
dulap /duláp/ v. (pt. mobilă) **prag** şi **abur** (pt. scândură)
dulce adj.; s. n. /dúlče/ v. (pt. adj.) **rece**; s. n. pl. **dulciuri** /dúlčuri/; pt. art. v. (la sg.) **nume** şi (la pl.) **prag**
dulceag adj. m. şi n. sg. /dulčág/; m. pl. **dulcegi** /dulčéģ/; f. sg. nom.–ac. **dulceagă** /dulčágă/; g.–d. şi pl. f., n. **dulcege** /dulčéģe/; v. **R O 2**
dulceaţă /dulčáţă/ v. **ceaţă** (pl. **dulceţuri**, preparate alimentare) şi **gâlceavă** (pl. **dulceţi**, lucruri plăcute)
dumbravă /dumbrávă/ v. **barbă**
dumeri /dumerí/ v. **citi**
duminică /dumínikă/ v. **urzică** şi **sâmbăta, sâmbătă** (pt. adv.)
dumneaei pron. 3 f. invar. /dumneaéi/; abr. **d–ei**
dumnealor pron. 6 m. şi f. invar. /dumnealór/; abr. **d–lor**
dumnealui pron. 3 m. invar. /dumnealúi/; abr. **d–lui**
dumneasa pron. 3 nom.–ac. /dumneasă/; g.–d. **dumisale** /dumisále/; abr. **d–sa** (nom.–ac.); **d–sale** (g.–d.)
dumneata pron. 2 nom.–ac. /dumneată/; g.–d. **dumitale** /dumitále/; abr. **d–ta** (nom.–ac.); **d–tale** (g.–d.)
dumneavoastră pron. 2 şi 5 invar. /dumneavoástră/; abr. **dv. , dvs.** sau **d–voastră**
dumnezeu /dumnezéu/ v. **erou**
Dumnezeu s. pr. m. /dumnezéu/; g.–d. **lui Dumnezeu** (în expr. şi **Dumnezeului**: *las–o Dumnezeului*); v. **R O 6 4°; G 3, 6**
dună /dúnă/ v. **casă**
du–ne (îmbinare stabilă de cuvinte) vb. imper. sg. + pron. 4 d. neacc. sau ac. neacc. /dúne/ v. **duce** şi **noi**
dungă s. f. sg. nom.–ac. /dúngă/; g.–d. şi pl. **dungi** /dunģ/; art. sg. nom.–ac. **dunga** /dúnga/; g.–d. **dungii** /dúnģi/ sau /dúnģii/; pl. nom.–ac. **dungile** /dúnģile/; g.–d. **dungilor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4 2°**

Scanned with OKEN Scanner

după prep. (+ac.) /dúpă/
după–amiaza adv. < din s. f. comp. sg. art. nom.–ac. /dùpamia̯záza/ v. **după–amiază**
după–amiază adv., abr. **d. a.** ; s. f. comp. (cu flexiune şi art. la ultimul termen) /dùpamia̯ză/ v. **amiază** (pt. s.); v. R O **6** 2°; F **4**
după cât loc. conj. /dupăkít/
după ce loc. conj. /dupăčé/
după ce că loc. conj. /dupăčékă/
după cum loc. conj. /dupăkúm/
după–masa adv. < s. f. sg. art. nom.–ac. /dupămása/ v. **după–masă**
după–masă adv.; s. f. comp. (cu flexiune şi art. la ultimul termen) /dupămásă/v. **fată**
după–prânz adv. /dupăprínz/
dur /dur/ v. **abil**
dura /durá/ v. **lucra** (1–6 pt. „a construi"; numai 3 şi 6 pt. „a dăinui", „a persista")
durată /durátă/ v. **casă**
durea vb. II inf. prez. /dure̯á/; ind. prez. 3 **doare** /do̯áre/; 6 **dor** /dor/; conj. prez. 3 şi 6 **doară** /do̯ár ă/; imperf. 3 **durea** /dure̯á/; 6 **dureau** /dure̯áu̯/; perf. s. 3 **duru** /durú/; 6 **dură** /durúră/; part. **durut** /durút/; ger. **durând** /durínd/ (are forme numai pt. 3 şi 6); v. **R O 2; G 9,10**
durere /durére/ v. **vulpe**
dureros /durerós/ v. **bucuros**
duse perf. s. 3 de la **duce**
duş /duş/ v. **prag**
duşman /duşmán/ v. **abur** (pt. s.) şi **abil** (pt. adj.)
du–te (îmbinare stabilă de cuvinte) vb. imper. sg. + pron. refl. 2 ac. /dúte/ v. **duce** şi **tu**
duzină /duzínă/ v. **inimă**
dv., d–voastră sau **dvs.** abr. pentru **dumneavoastră**
Dv. , Dvs. abr. pentru **Domnia voastră**

E

e s. m. sau s. n. /e/ (denumirea literei şi a sunetului); v. R O **6** 5°
e /i̯e/ ind. prez. 3 de la **fi**
E simb. pt. **est**
ea pron. pers. 3 f. sg. nom. /i̯a/; g. şi d. acc. **ei** /i̯ei̯/; d. neacc. m., f., n. **îi** /i̯i̯/ (*îi dau ei* sau *lui*); **i** /i/ (*i se dă ei* sau *lui*); **i–** /i̯/ (*i–au dat ei* sau *lui*); **–i–** /i/ (*dă–i–le ei* sau *lui*) şi /i̯/ (*dă–i–o ei* sau *lui*); **–i** /i̯/ (*nu–i dau ei* sau *lui*); f. ac. acc. (**pe**) **ea**; neacc. **o** (*o văd* pe); **o–** (*o–n-treb*); **–o–** /u̯/ (*lua–o–ar*); **–o** (*a dat–o*) /o/; v. R O **6** 1°, 2°, **8**; G **13**
e–a /i̯a/ (<**e a**) (îmbinare liberă de cuvinte) vb. + art. pos. (*e–a mea*) v. **fi** vb. pred. şi **a** art. pos.; v. R O **8**
e–al /i̯al/ (<**e al**) (îmbinare liberă de cuvinte) vb. + art. pos. (*e–al meu*) v. **fi** vb. pred. şi **al** art. pos.; v. R O **8**
ebonită /ebonítă/ v. **casă** (formele de sg.)
ecarisa /ekarisá/ v. **lucra**
echer /eḱér/ v. **abataj**
echilibru /eḱilíbru/ v. **teatru**
echinifer /eḱinifér/ v. **abil**
echinocţial /eḱinokţiál/ v. **abil**
echinocţiu /eḱinókţi̯u/ v. **domeniu**
echipament /eḱipaménṭ/ v. **abataj**
echipă /eḱípă/ v. **casă**
echipier /eḱipiér/ v. **abur**
echitaţie călărie /eḱitáţi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
echivoc /eḱivók/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **prag** (pt. s.)
ecleziarh /ekleziárh/ v. **abur**
ecloziune /ekloziúne/ v. **vulpe**
ecluză /eklúză/ v. **casă**
ecoacuzie /èkoakuzí̯e/ v. **fami-**

Scanned with OKEN Scanner

lie (formele de sg.)
econom /ekonóm/ v. (pt. adj.) **uşor şi abur** (pt. s.)
economic /ekonómik/ v. **metalic**
economie /ekonomíe/ v. **familie**
ecopatie /ekopatíe/ v. **familie** (formele de sg.)
ecou /ekóu̯/ v. **birou**
ecru adj. invar. /ekrü/
ecuator /ekuatór/ v. **abataj** (formele de sg.)
ecuatorial /ekuatoriál/ v. **abil**
ecuaţie /ekuáţie/ v. **familie**
ecvestru /ecvéstru/ v. **ilustru**; v. R O 1 2°
eczemă /egzémă/ v. **casă**; v. R O 1 2°
edem în medicină /edém/ v. **abataj**
edificiu /edifíču/ v. **serviciu**
edil /edíl/ v. **abur**
editor /editór/ v. **abur**
ediţie /edíţie/ v. **familie**
educare /edukáre/ v. **zare** (formele de sg.)
educaţie /edukáţie/ v. **familie** (formele de sg.)
efect /efékt/ v. **abataj**
efectua /efektuá/ v. **accentua**
efervescenţă /efervesčénţă/ v. **casă**; v. R O 1 2°
eficace adj. invar. /efikáče/; v. R G 5 4°
eficient /efičiént/ v. **apt**
efigie /efíği̯e/ v. **familie**
eflorescenţă /efloresčénţă/ v. **casă**; v. R O 1 2°
efort /efórt/ v. **prag**
efracţie /efrákţie/ v. **familie**
efuziune /efuziúne/ v. **vulpe**
egal /egál/ v. **abil**
egalitate /egalitáte/ v. **parte**
egidă /eğídă/ v. **casă**
egiptean /eğipteán/ v. (pt. s.) **cetăţean** şi (pt. adj.) **judeţean**
eh interj. /eh/
ehei interj. /ehéi̯/
ei pron. pers. 6 m. nom /i̯ei̯/; m., f., n. g. şi d. acc. **lor** /lor/; d. neacc. **le** (*le dau lui şi ei*); **–le** /le/ (*dându–le lui şi ei*); **le–** /le̯/ (*le–a dat lui şi ei*); **–le –**/le̯/ (*dându–le–o azi, îi ajuţi*); **li** /li/ (*li se dă lui şi ei*); **–li–** /li/ (*dă–li–i lui şi ei*); ac. m. acc. (**pe**) **ei**; neacc. **îi** /i̯i/ (*îi dau pe ei*); **–i** /i̯/ (*văzându–i*); **i–** /i̯/ (*i–am văzut*); v. R O 6 1°, 2°, 8; G 13
ei g. şi d. acc. de la **ea**
el pron. pers. 3 m. şi n. sg. nom. /i̯el/; m., n. g. şi d. acc. **lui** /lui̯/; d. neacc. m., f., n. **îi** /i̯i/ (*îi dau lui* sau *ei*); **i** /i/ (*i se dă lui* sau *ei*); **i–** /i̯/ (*i–a dat lui* sau *ei*); **–i–** /i/ (*dă–i–l lui* sau *ei*) şi /i̯/ (*dă–i–o lui* sau *ei*); **–i** /i̯/ (*nu–i dau lui* sau *ei*); m. ac. acc. (**pe**) **el**; neacc. **îl** /i̯l/ (*îl văd pe el*); **l–** (*l–a văzut*); **–l** (*nu–l vede*); **–l–** (*lua–l–ar*) /l/; v. R O 6 1°, 2°, 8; G 13
elan /elán/ v. (pt. animal) **abur** şi **prag** (pt. „avânt, entuziasm“)
ele pron. pers. f. şi n. 6 nom. /i̯éle/; g. şi d. acc. **lor** /lor/; d. neacc. m., f., n. **le** /le/ (*le dă lor*); **le–** /le̯/ (*le–a da-t–o*); **–le** /le/ (*dă–le lor*); **–le–** /le̯/ (*dă–le–o*); **li** /li/ (*li se dă*); **li–** /li/ (*li–i dă*); **–li–** /li/ (*dându–li–se*); ac. f. şi n. acc. (**pe**) **ele**; neacc. **le** /le/ (*le roagă pe ele*); **le–** /le̯/ (*le–a rugat pe ele*); **–le** /le/ (*roagă–le pe ele*); **–le–** /le̯/ (*lua–le–ar*) ; v. R O 6 1°, 2°, 8; G 13
electric /eléktrik/ v. **metalic**
electrician /električián/ v. **fizician**
electricitate /električitáte/ v. **parte** (formele de sg.)
electrobalneofizioterapie /elèktrobàlneofizioterapíe/ v. **familie** (formele de sg.)
eletrofizioterapie /elèktrofizioterapíe/ v. **familie** (for-

Scanned with OKEN Scanner

mele de sg.)
elegant /elegánt/ v. **apt**
elegiac /eleǧiák/ v. **metalic**
elegie /eleǧíe/ v. **familie**
element /elemént/ v. **abataj**
elen /elén/ v. **abil** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.)
elev /elév/ v. **abur**
elevă /elévă/ v. **casă**
eliberare /eliberáre/ v. **zare**
elice s. f. invar. /elíče/; art. sg. nom.–ac. **elicea** /elíča/; g.–d. **elicei** /elíčei̯/; pl. nom.–ac. **elicele** /elíčele/; g.–d. **elicelor**; v. R O 1 2°, 3, 4; G 4 4°
elicoidal /elikoidál/ v. **abil**
elicopter /elikoptér/ v. **abataj**
elida /elidá/ v. **lucra**
elimina /eliminá/ v. **aduna**
eliminatoriu /eliminatóri̯u/ v. **propriu**
elixir /eligzír/ v. **abataj**
elocvenţă /elogvénţă/ v. **casă** (formele de sg.) ; v. R O 1 2°
elogia /eloǧiá/ v. **studia**
elogios /eloǧiós/ v. **dubios**
elogiu /elóǧu/ v. **serviciu**
elucubraţie /elukubráţie/ v. **familie**
eluda /eludá/ v. **lucra**
elveţian /elveţián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
email /emái̯l/ v. **prag**
emancipa /emančipá/ v. **lucra**
embargo /embargó/ v. **taxi**
embrion /embrión/ v. **abur**
emfizem /emfizém/ v. **abataj**
emigraţie /emigráţie/ v. **familie**
emisiune /emisiúne/ v. **vulpe**
emistih /emistíh/ v. **prag**
emoţie /emóţie/ v. **familie**
emoţiona /emoţioná/ v. **lucra**
emul /emúl/ v. **abur**
emulaţie /emuláţie/ v. **familie**
emulsie /emúlsie/ v. **familie**
enciclopedie /enčiklopedíe/ v. **familie**
enclavă /enklávă/ v. **casă**
energie /eneǧíe/ v. **familie**
englez adj. m. şi n. sg. /engléz/; m. pl. **englezi** /englézi̯/; f. sg. nom.–ac. **engleză** /engléză/; g.–d. şi f., n. pl. **engleze** /engléze/; v. R O 3, 4; G 5 1°, 6
englez /engléz/ v. **abur**
engleză limbă /engléză/ v. **casă** (formele de sg.)
englezesc /englezésk/ v. **românesc**
englezeşte adv. /englezéşte/
englezoaică /englezo̯ái̯kă/ v. **fiică**
enologie /enoloǧíe/ v. **familie** (formele de sg.)
enorm /enórm/ v. **abil**
entuziasm /entuziásm/ v. **abataj**
enumera /enumerá/ v. **aduna**
eolian /eolián/ v. **aerian**
epavă /epávă/ v. **casă**
epicurism /epikurísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
epidiascop /epidiaskóp/ v. **ajutor**
epilog /epilóg/ v. **prag**
episcop /epískop/ (persoană) şi /episkóp/ (aparat) v. (pt. persoană) **abur** şi **ajutor** (pt. aparat)
episod /episód/ v. **ajutor**
epistolă /epístolă/ v. **casă**
epitaf /epitáf/ v. **prag**
epitrop /epítrop/ v. **abur**
epocă /épokă/ v. **urzică**
epopee /epopée/ v. **alee**
epos /épos/ v. **prag**
equus gen de mamifere s. m. invar. /égvus/; v. R O 6 3°
era /i̯erá/ şi /erá/ v. **fi**
erai /i̯erái̯/ şi /erái̯/ v. **fi**
eram /i̯erám/ şi /erám/ v. **fi**
eraţi /i̯eráţi̯/ şi /eráţi̯/ v. **fi**
erau /i̯eráu̯/ şi /eráu̯/ v. **fi**
eră /éră/ v. **casă**
erbacee /erbačée/ v. **acantacee**
erbicid /erbičíd/ v. **abataj**
erbivor /erbivór/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
eremit /eremít/ v. **wat**

Scanned with OKEN Scanner

eres /erés/ v. **prag**
erija /erijá/ v. **lucra**
eroare /eroáre/ v. **floare**
eroic /eróik/ v. **metalic**
erou s. m. sg. /eróu̯/; pl. **eroi** /eróĭ/; sg. art. nom.–ac. **eroul** /eróu̯l/; g.–d. **eroului** /eróu̯luĭ/; pl. nom.–ac. **eroii** /eróĭi/; g.–d. **eroilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
eroziune /eroziúne/ v. **vulpe**
eroziv /erozív/ v. **abil**
erupţie /erúpţi̯e/ v. **familie**
escroc /eskrók/ v. **bunic**
esenţial /esenţiál/ v. **abil**
eseu /esću̯/ v. **birou**
esofag /esofág/ v. **cârlig** (sau **prag**)
esplanadă /esplanádă/ v. **casă**
est /ést/ v. **prag** (formele de sg.); simb. E
este ind. prez. 3 de la **fi**
estimaţie /estimáţi̯e/ v. **familie**
estradă /estrádă/ v. **casă**
estropia /estropi̯á/ v. **studia**
estuar /estuár/ v. **abataj**
eşafodaj /eşafodáj/ v. **abataj**
eşalon /eşalón/ v. **ajutor**
eşantion /eşantión/ v. **avion**
eşti ind. prez. 2 de la **fi**
eşua /eşuá/ v. **accentua**
etaj /etáj/ v. **abataj**
etaja /etajá/ v. **lucra**
etajare /etajáre/ v. **zare**
etajeră /etajéră/ v. **casă**
etalon /etalón/ v. **ajutor**
etanş /etánş/ v. **abil**
etanşare /etanşáre/ v. **zare**
etanşeitate /etanşeitáte/ v. **parte**
etapă /etápă/ v. **casă**
etc. abr. pt. **etcetera** (<lat. *et caetera* „şi celelalte“) adv. /etčétera/
eter /etér/ v. (pt. aer, atmosferă) **prag** şi **abur** (pt. termenul chimic şi filozofic)
etern /etérn/ v. **abil**
eteroclit (sau **heteroclit**) /eteroklít/ (sau /heteroklít/) v. **apt**; v. R F 4
eterodox (sau **heterodox**) /eterodóks/ (sau /heterodóks/) v. **fix**; v. R F 4
eterodoxie (sau **heterodoxie**) /eterodoksí̯e/ (sau /heterodoksí̯e/) v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
eterogen /eteroğén/ v. **abil**
eterogenitate /eteroğenitáte/ v. **parte** (formele de sg.); v. R F 4
eteroman /eteromán/ v. **abur**; v. R F 4
eteromană /eterománă/ v. **casă**; v. R F 4
etic /étik/ v. **metalic**
etică /étikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
etiopian /etiopián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
etrusc adj. 4 m. şi n. sg. /etrúsk/; m. pl. **etrusci** /etrúsč/; f. sg. nom.–ac. **etruscă** /etrúskă/; g.–d. şi pl. f., n. **etrusce** /etrúsče/; v. R O 2; 5 1°, 6
etrusc /etrúsk/ v. **bunic**
etruscă (limbă) /etrúskă/ v. **frescă** (formele de sg.)
eu pron. pers. 1 nom. /i̯eu̯/; (g. nu are); d. acc. **mie** /mi̯e/ (*mie îmi dă*); neacc. **îmi** /ĭmi̯/ (*îmi spune*); **mi** /mi/ (*mi s-a spus*); **mi–** /mi/ (*mi-l aratã*) şi /mẹ/ (*mi-a dat*); **–mi–** /mi/ (*dă-mi-l*) şi /mẹ/ (*dă-mi-o*); **–mi** /mi̯/ (*nu-mi dă*); ac. acc. (prep. +) **mine** /míne/ (*la mine vine*); neacc. **mă** /mă/ (*mă vede*); **mă–** /mă/ (*mă-nvaţă*); **–mă–** /mă/ (*lua-mă-va*); **–mă** /mă/ (*du-mă*); **m–** /m/ (*m-a văzut*); **–m–** /m/ (*lua-m-ar*); formele de d. şi ac. combinate cu verbe la pers. 1 devin pron. refl. (ex.: *mă spăl*); v. R O 6 1°, 2°; G 13
Eu s. n. /eu̯/ (în filozofie) v. **service** (formele de sg.); v. R O 6 4°; [!]
eufemism /eufemísm/ v. **abataj**

Scanned with OKEN Scanner

euforie /euforíe/ v. **familie**
european /europeán/ v. (pt. s.) **cetăţean şi judeţean** (pt. adj.)
europeancă /europeánkă/ v. **ardeleancă**
ev /ev/ v. **prag**
evacua /evakuá/ v. **accentua**
evalua /evaluá/ v. **accentua**
evantai /evantái/ v. **pai**
evapora /evaporá/ v. **aduna** (sau **lucra**)
evazare /evazáre/ v. **zare**
evaziune /evaziúne/ v. **vulpe**
evaziv /evazív/ v. **abil**
eveniment /eveniméntv. **abataj**
evident /evidént/ v. **apt**
evidenţia /evidenţiá/ v. **studia**
evidenţiere /evidenţiére/ v. **vulpe**
evita /evitá/ v. **accepta**
evlavie /evlávie/ v. **familie**
evlavios /evlaviós/ v. **dubios**
evoca vb. I inf. prez. /evoká/; ind. prez. 3, 6 **evocă** /evókă/; 2 **evoci** /evóč/; conj. prez. 3, 6 **evoce** /evóče/; imper. sg. **evocă!**; v. **R O 2; G 9, 10** 1^{b}, **11**
evolua /evoluá/ v. **accentua**
evoluţie /evolúţie/ v. **familie**
evreiesc /evreiésk/ v. **femeiesc**
evreu /evréu/ v. **erou**
ex– pref. „fost“ /eks/ (se pune în faţa substantivelor care denumesc funcţii deţinute de cineva; se scrie întotdeauna cu cratimă) ex.: **ex–deputat**
exact /egzákt/ v. **apt**
exactitate /egzaktitáte/ v. **parte**
exagera /eksağerá/ v. **lucra**
exala /egzalá/ v. **aduna**
exalta /egzaltá/ v. **accepta**
examen /egzámen/ v. **abataj**
examina /egzaminá/ v. **lucra**
exantem /egzantém/ v. **abataj**
exantematic /egzantemátik/ v. **metalic**
exaspera /egzasperá/ v. **lucra**
excavator /ekskavatór/ v. **ajutor**
excavaţie /ekskaváţie/ v. **familie**
excedent /ekščedént/ v. **abataj**
excela /ekščelá/ v. **lucra**
excelent /ekščelént/ v. **apt**
Excelenţa Sa (formulă de politeţe) s. f. art. + adj. pron. pos. 3 /ekščelénţasá/ v. **casă** (sg. art.) şi **sa**; v. **R O 6** 1°, 4°
Excelenţa Voastră (formulă de politeţe) s. f. art. + adj. pron. pos. f. 5 /ekščelénţavoástră/ v. **casă** (sg. art.) şi **voastră**; v. **R O 6** 1°, 4°
excelenţă /ekščelénţă/ v. **casă**
Excelenţă! (termen de adresare) s. f. voc. /ekščelénţă/; v. **R O 6** 4°; **G 7**
Excelenţele Lor (formulă de politeţe) s. f. pl. art. + pron. pers. 6 g. /ekščelénţelelór/ v. **casă** (formele de pl. art.) şi **ei** sau **ele**; v. **R O 6** 1°, 4°
excentric /ekščéntrik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **ac** (pt. s.)
excepţie /ekščépţie/ v. **familie**
excepţional /ekščepţionál/ v. **abil**
exces /ekščés/ v. **abataj**
excesiv /ekščesív/ v. **abil**
excita /ekščitá/ v. **accepta**
exclama /eksklamá/ v. **aduna**
exclusiv /eksklusív/ v. **abil**
exclusivism /eksklusivísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
excrescenţă /ekskrescénţă/ v. **casă**
excreţie /ekskréţie/ v. **familie**
excursie /ekskúrsie/ v. **familie**
ex–deputat /éksdeputát/ v. **ex–** şi **wat**
executa /egzekutá/ v. **accepta**
execuţie /egzekúţie/ v. **familie**
exemplar /egzemplár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
exemplu /egzémplu/ v. **teatru**
exercita /egzerčitá/ v. **accepta**
exerciţiu /egzerčíţiu/ v. **servi-**

Scanned with OKEN Scanner

ciu
exersa /egzersá/ v. **lucra**
exhaustiv /ekshaustív/ v. **abil**
exhibiţie /ekshibíţi̯e/ v. **familie**
exhuma /ekshumá/ v. **lucra**
exil /egzíl/ v. **prag**
exila /egzilá/ v. **lucra**
exista /egzistá/ v. **gusta**
existenţă /egzisténţă/ v. **casă**
existenţialism /egzistenţialísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
exod /eksód/ v. **prag**
exotic /egzótik/ v. **metalic**
exotism /egzotísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
expansionism /ekspansionísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
expatria /ekspatri̯á/ v. **studia**
expatriere /ekspatri̯ére/ v. **vulpe**
expedia /ekspedi̯á/ v. **studia**
expeditor /ekspeditór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **abur** (pt. s.)
experienţă /eksperiénţă/ v. **casă**
expiaţie /ekspiáţi̯e/ v. **familie**
expiraţie /ekspiráţi̯e/ v. **familie**
explica /ekspliká/ v. **evoca**
explicaţie /eksplikáţi̯e/ v. **familie**
exploata /eksploatá/ v. **lucra**
exploatare /eksploatáre/ v. **zare** (formele de sg.)
exploda /eksplodá/ v. **lucra**
exploziv /eksplozív/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
exporta /eksportá/ v. **accepta**
expoziţie /ekspozíţi̯e/ v. **familie**
expres /eksprés/ v. (pt. adj.) **dens** şi **abataj** (pt. s.)
expresie /eksprési̯e/ v. **familie**
expresionism /ekspresionísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
exprima /eksprimá/ v. **aduna**
expropria /ekspropri̯á/ v. **studia**
expropriere /ekspropri̯ére/ v. **vulpe**
expune /ekspúne/ v. **pune**
exsudat /eksudát/ v. **abataj**
extazia /ekstazi̯á/ v. **studia**
extensiune /ekstensiúne/ v. **vulpe**
extenua /ekstenuá/ v. **accentua**
exterior /exteriór/ v. (pt. adj.) **anterior** şi **avion** (pt. s.)
extern /ekstérn/ v. **abil**
extincţie /ekstínkţi̯e/ v. **familie**
extirpa /ekstirpá/ v. **aduna**
extraordinar /ekstraordinár/ v. **abil**
extravagant /ekstravagánt/ v. **apt**
extravertit /ekstravertít/ v. **apt**
extrem /ekstrém/ v. (pt. adj.) **abil**, (pt. s.) **abur** şi **abataj** (ambele în matematică)
exulta /egzultá/ v. **accepta**
ezita /ezitá/ v. **accepta**
ezoteric /ezotérik/ v. **metalic**

F

f s. m. sau s. n. /fe/ (denumirea literei în alfabetul românesc) sau /ef/ (denumirea literei în simboluri şi abrevieri); v. R O 6 5°
fabrică /fábrikă/ v. **urzică**
face vb. III inf. prez. /fáče/; part. **făcut** /făkút/; ind. prez. 1, 6 **fac**; 2 **faci** /fač/; 4 **facem** /fáčem/; 5 **faceţi** /fáčeţi̯/; conj. prez. **facă** /fákă/; imper. sg. **fă!**; imperf. 1, 4 **făceam** /făčám/; perf. s. 1 **făcui** /făkúi̯/; 3 **făcu** /făkú/; ger. **făcând** /făkínd/; v. R O 2; G 9, 10 7°, 11
facsimil /faksimíl/ (sau /faksímil/) v. **abataj**
factor /fáktor/ v. **abur**
facultate /fakultáte/ v. **parte**
fagocit /fagočít/ v. **abataj**
fagure /fágure/ v. **câine**

Scanned with OKEN Scanner

faienţărie /faienţărí^{i}e/ v. **familie** (formele de sg.)
falcă /fálkă/ v. **bancă**
falce /fálče/ v. **lance**
fald /fald/ v. **prag**
fals /fals/ v. **dens** (pt. adj.) şi **prag** (pt. s.)
familial „de familie“ /familiál/ v. **abil**
familiar „prietenos“, „obişnuit“ /familiár/ v. **abil**
familie s. f. nom.–ac. sg. /famílie/; sg. g.–d. şi pl. **familii** /famílii̯/; art. sg. nom.–ac. **familia** /família/; g.–d. **familiei** /famílei̯/; pl. nom.–ac. **familiile** /famíliile/; g. –d. **familiilor**; v. R O 3, 4; G 4 2°
fantastic /fantástik/ v. **metalic**
fapt acţiune /fapt/ v. **abataj**
faptă /fáptă/ v. **casă**
farfurie /farfurí^{i}e/ v. **familie**
farmacie /farmačí^{i}e/ v. **familie**
farmec /fármek/ v. **ac**
fascicul (în optică) /fasčíkul/ v. **abataj**
fasciculă (publicaţie) /fasčíkulă/ v. **casă**
fascinaţie /fasčináţi^{i}e/ v. **familie**
fascină /fasčínă/ v. **casă**
fasole /fasóle/ v. **autoare** (formele de sg.)
fastuos /fastuós/ v. **dubios**
fată s. f. sg. nom.–ac. /fátă/; g.–d. şi pl. **fete** /féte/; art. sg. nom.–ac. **fata** /fáta/; g.–d. **fetei** /fétei̯/; pl. nom.–ac. **fetele**; g.–d. **fetelor**; voc. **fată!** (**fato!** în rom. vorb.); v. R O 2, 3, 4, 8; G 4 2°, 7
faţă /fáţă/ v. **fată**
favoare s. f. sg. nom.–ac. /favo̯áre/; g.–d. **favori** /favóri̯/; pl. **favoruri** /favóuri̯/; art. sg. nom.–ac. **favoarea** /favo̯área/; g.–d. **favorii** /favóri/ sau /favórii̯/; pl. nom.–ac. **favorurile**; g.–d. **favorurilor**; v. R O 2
favorabil /favorábil/ v. **abil**
favorit /favorít/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
fază /fáză/ v. **casă**
făcea /făčá/ imperf. 3 de la **face**
făgaş /făgáş/ v. **abataj**
făină s. f. sg. nom.–ac. /făínă/; g.–d. **făini** /făíni̯/; pl. (sorturi) **făinuri** /făínuri̯/; art. sg. nom.–ac. **făina** /făína/; g.–d. **făinii** /făíni/ sau /făínii̯/; pl. nom.–ac. **făinurile**; g.–d. **făinurilor**; v. R O 3, 4; G 4 3°
făraş /făráş/ v. **abataj**
fără prep. (+ac.) /fără/
fărădelege /fărădelége/ v. **lege**
fărâma /fărimá/ v. **aduna**
făt s. m. sg. /făt/; pl. **feţi** /feţi̯/; art. sg. nom. –ac. **fătul** /fătul/; g.–d. **fătului** /fătului̯/; pl. nom.–ac. **feţii** /féţi/ sau /féţii̯/; g.–d. **feţilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°, 7
Făt–Frumos s. m. pr. comp. /fătfrumós/; g.–d. **lui Făt–Frumos**; v. R O 6 2°, 4°; G 3, 6, 7
făt–frumos s. m. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la ultimul) /fătfrumós/ v. **făt** şi **bucuros**
fâlfâi /fîlfi^{i}í/ v. **atribui**
fânaţ /fináţ/ v. **prag** (sau **abataj**)
fântână /fintínă/ v. **inimă**
fârtat /firtát/ v. **wat**
fâşâi /fîşi^{i}í/ v. **atribui**
fâşâială /fîşii̯álă/ v. **amiază**
fâşie /fîşí^{i}e/ v. **familie**
fâţ sau **fâţa** interj. /fîţ/ sau /fîţa/
fâţâi /fîţi^{i}í/ v. **atribui**
Fe simb. pt. **fier**
februarie /februárie/ v. **aprilie**
fecior fečór/ v. **abur**
feculă /fekúlă/ (sau /fékulă/) v. **casă** (formele de sg.)
fedeleş /fedeléş/ v. **prag** (sau **abataj**)
fel /fel/ v. **prag**

Scanned with OKEN Scanner

felceriţă /félčeriţă/ v. **casă**
felicita /feličitá/ v. **accepta**
felicitare /feličitáre/ v. **zare**
felurit /felurít/ v. **apt** şi **mult**, pt. pl. g.–d. exprimat cu prep. + ac.; v. R G 5 1°, 5°; [!]
femeie /feméi̯e/ v. **cheie**
femeiesc adj. 3 m. şi n. sg. /femei̯ésk/; f. sg. nom. –ac. **femeiască** /femei̯áskă/; g.–d. sg. şi pl. m., f., n. **femeieşti** /femei̯éşti̯/; v. R O 2, 3, 4; G 5 2°
femur /femúr/ v. **prag**
fenomen /fenoménˈ/ v. **abataj**
ferată v. **apt** (formele de f.)
ferăstrău (unealtă) s. n. sg. /ferăstrə́u̯/; pl. **ferăstráie** /ferăstrái̯e/; art. sg. nom.–ac. **ferăstrăul** /ferăstrə́u̯ul/; g.–d. **ferăstrăului**; pl. nom.–ac. **ferăstraiele**; g.–d. **ferăstraielor**; v. R O 2, 3, 4
fereastră /fere̯ástră/ v. **cetăţeană**
ferestrui /ferestruí/ v. **alcătui**
ferestruie /ferestrúi̯e/ v. **cheie**
feri /ferí/ v. **citi**
fericire /feričíre/ v. **vulpe**
ferigă /férigă/ v. **dungă**
feroaluminiu /fèroalumíni̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); v. R F 4
ferosiliciu /fèrosilíču/ v. **serviciu** (formele de sg.); v. R F 4
fetei sg. g.–d. art. de la **fată**
fetiş /fetíş/ v. **prag**
fetiţă /fetíţă/ v. **casă**
feudă /feúdă/ v. **casă**
fi vb. pred. nereg. şi aux. (pt. pasiv şi pt. inf., conj. şi cond.–opt. trecut) inf. prez. /fi/; ind. prez. 1, 6 **sunt** /sunt/; neacc. **–s** (*nu–s acasă*; în rom. vorb.); 2 **eşti** /i̯eşti̯/; 3 **este** /i̯éste/; neacc. **e** (*nu e acasă*) /i̯e/; **e–** (*e– aici*) /i̯/; **–i** (*nu–i aici*; în rom. vorb.) /i̯/; 4 **suntem** /suntém/ (sau /súntem/); 5 **sunteţi** /suntéţi̯/ (sau /súnteţi̯/); imperf. 1, 4 **eram** /i̯erám/ şi /erám/; 2 **eraţi** /i̯eráţi̯/ şi /eráţi̯/; 3 **erau** /i̯eráu̯/ şi /eráu̯/; perf. s. 1 **fusei** /fuséi̯/; 2 **fuseşi** /fuséşi̯/; 3 **fuse** /fúse/; 4 **fuserăm** (sau **furăm**) /fusérăm/ (sau /fúrăm/); 5 **fuserăţi** (sau **furăţi**) /fusérăţi̯/ (sau /fúrăţi̯/); 6 **fuseră** (sau **fură**) /fuséră/ (sau /fúră/); m. m. c. p. 3 **fusese** /fusése/; conj. prez. 1 **fiu** /fiu̯/; 2 **fii** /fii̯/; 3, 6 **fie** /fíe/; 4 **fim**; 5 **fiţi** /fiţi̯/; imper. sg. afirm. **fii!** neg. **nu fi!** pl. **fiţi!** ger. **fiind** /fiínd/; part. **fost**; (există şi următoarele forme neliterare de rom. vorb. ind. prez. 1, 6 **îs** /ìs/; 3 **îi** /ìi̯/; perf. s. 1 **fui** /fui̯/; 2 **fuşi** /fuşi̯/, 3 **fu** /fu/); (impers.) **o fi!**; v. R O F 6 1°, 2°, 8; G 9
fi conj. prez. 1–6 de la **fi** vb. aux. pt. conj. perf. invar (*să fi făcut*); imper. sg. neg. de la **fi** pred. (*nu fi rău!* cu valoare copulativă) /fi/
fi vb. aux. /fi/; viitor anterior şi prezumtiv 1 **voi fi** (v. **vrea** aux.); conj. perf. 1–6 **să fi**; cond.–opt. perf. **aş fi** (v. **aş** aux.); inf. perf. **a fi**; pt. aux. diatezei pasive sau pentru valoarea copulativă, formele de conjugare se găsesc sub **fi** vb. pred.; v. R G 9 1°
fiară animal /fi̯ără/ v. **casă**
fiarbă conj. prez. 3, 6 de la **fierbe**
fiare pl. de la **fier** (unelte, lanţuri) şi de la **fiară** (animal)
fiască /fiáskă/ f. sg. nom.–ac. de la **fiesc**
fibroadenom /fibroadenóm/ v. **ajutor**; v. R O 1 2°; F 4
ficat /fikát/ v. **wat**
ficşi pl. m. de la **fix**
fie conj. prez. 3, 6 de la **fi**; conjuncţie

Scanned with OKEN Scanner

fiecare pron. nehot.; (numai în faţa unui substantiv cu care se acordă) adj. pron. /fiekáre/ v. **care**
fiecând adv. /fiekínd/
fiece adj. pron. nehot. invar. /fiečé/ v. **ce**
fiecine pron. nehot. /fiečíne/ v. **cine**
fiecum adv. /fiekúm/
fier s. n. sg. /fi̯er/; pl. **fiare** „unelte", „lanţuri" /fi̯áre/; art. sg. nom.–ac. **fierul** /fi̯érul/; g.–d. **fierului** /fi̯éruluı̯/; pl. nom.–ac. **fiarele** /fi̯árele/; g.–d. **fiarelor**; simb. **Fe**; v. **R O 1 2°, 2, 3, 4;**
fierar /fi̯erár/ v. **abur**
fierărie /fi̯erărí̯e/ v. **familie**
fierbe vb. III inf. prez. /fi̯érbe/; part. **fiert** /fi̯ert/; ind. prez. 1, 6 **fierb** /fi̯erb/; 2 **fierbi** /fi̯erbı̯/; conj. prez. 3, 6 **fiarbă** /fi̯árbă/; imper. sg. **fierbe!** /fi̯érbe/; imperf. 1, 4 **fierbeam** /fi̯erbe̯ám/; perf. s. 1 **fiersei** /fi̯erséı̯/; 3 **fierse** /fi̯érse/; v. **R O 1 2°, 2; G 9**
fierbinte /fi̯erbínte/ v. **iute**
fiesc /fiésk/ v. **femeiesc**
figură /figúră/ v. **inimă**
fii conj. prez. 2 şi imper. sg. afirm. de la **fi;**
fii pl. de la **fiu** /fiı̯/; v. **R O 1 3°**
fiică s. f. sg. nom.–ac. /fí:kă/; g.–d. şi pl. **fiice** /fí:če/; art. sg. nom.–ac. **fiica** /fí:ka/; g.–d. **fiicei** /fí:čeı̯/; pl. nom.–ac. **fiicele** /fí:čele/; g.–d. **fiicelor**; v. **R O 1 3°, 2, 3, 4; G 4 2°, 7**
fiii pl. art. nom.–ac. de la **fiu**; v. **R O 1 3°**
fiind ger. de la **fi**
fiindcă conj. /fiíntkă/
fiind că ger. de la **fi** + conj. (din îmbinarea relativ stabilă *dat fiind că = fiind dat că*) /fiíndkă/
fiinţa /fiinţá/ v. **lucra**
fiinţă /fiínţă/ v. **casă**
file (de carne) /filé/ v. **taxi**
filet /filét/ v. (pt. termenul medical) **abataj** şi **prag** (pt. termenul tehnic)
fileu „plasă, reţea" /filéu̯/ v. **birou**
filial /filiál/ v. **abil**
filiaţie /filiáţi̯e/ v. **familie**
filigran /filigrán/ v. **abataj**
filioque cuv. lat. „şi de la Fiul (Christos)", termen religios /filiógve/
film /film/ v. **abataj**
filodendron /filodéndron/ v. **abur**
filozof /filozóf/, **filosof** /filosóf/ v. **abur**; [!]
filozofie /filozofí̯e/, **filosofie** /filosofíe/ v. **familie**; [!]
filtru v. **teatru**
fim conj. prez. 4 de la **fi**
fin /fin/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
fior /fiór/ v. **abur**
fir /fir/ v. **abataj**
firav /fírav/ v. **abil**
fire /fíre/ v. **vulpe**
firesc /firésk/ v. **românesc** (pt. adj.) şi **prag** (formele de sg. pt. s.)
fireşte adv. /firéşte/
firimitură /firimitúră/ v. **inimă**
fistic /fistík/ v. (pt. arbore) **bunic** şi **prag** (pt. fruct)
fiţi conj. prez. 5 şi imper. pl. de la **fi**
fiu conj. prez. 1 de la **fi**
fiu s. m. sg. /fiu̯/; pl. **fii** /fiı̯/; art. sg. nom. –ac. **fiul** /fíul/; g.–d. **fiului** /fíuluı̯/; pl. nom.–ac. **fiii** /fíi̯i/; g.–d. **fiilor** /fí̯ilor/; v. **R O 1 3°, 3, 4; G 4 1°, 7**
five o'clock exp. engl. /faı̯vă-klók/ s. n. în rom.
fix adj. 4 m., n. sg. /fiks/; m. pl. **ficşi** /fíkşı̯/; f. sg. nom.–ac. **fixă**; g.–d. şi pl. f., n. **fixe**; v. **R O 2, 6 3°; G 5 1°, 6**
fixa /fiksá/ v. **lucra**
fizic adj. şi s. n. /fízik/; v. (pt. adj.) **metalic** şi (pt. s.) **prag**

Scanned with OKEN Scanner

(formele de sg.)
fizică /fízikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
fizician s. m. sg. /fizičián/; pl. **fizicieni** /fizičiéni̯/; art. sg. nom.–ac. **fizicianul** /fizičiánul/; g. –d. **fizicianului** /fizičiánului̯/; pl. nom.–ac. **fizicienii** /fizičiéni/ sau /fizičiénii̯/; g.–d. **fizicienilor**; v. R O 1 2°, 2, 3, 4; G 4 1°
fiziciană s. f. sg. nom.–ac. /fizičiánă/; g.–d. şi pl. **fiziciene** /fizičiéne/; art. sg. nom.–ac. **fiziciana**; g.–d. **fizicienei**; pl. nom.–ac. **fizicienele**; g.–d. **fizicienelor** ; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
flacără /flákără/ v. **barbă**
flasc /flask/ v. **etrusc** (adj.)
flagel /flağél/ v. (pt. termenul din biologie) **abur** şi **prag** (pt. „bici", „calamitate")
flajolet /flajolét/ v. **abataj**
flanelă /flanélă/ v. **casă**
flash cuv. engl. /flaş/ sau /fleş/ v. **service**
flaut /fláut/ v. **abataj**
flăcăiandru (sau **flăcăuandru**) /flăkăi̯ándru/ (sau /flăkău̯ándru/) v. **codru**
flăcăiaş (sau **flăcăuaş**) /flăkăi̯áş/ (sau /flăkău̯áş/) v. **abur**
(**flăcăuandru** v. **flăcăiandru**)
(**flăcăuaş** v. **flăcăiaş**)
flămând /flămínd/ v. **arid**
fleac /fle̯ak/ v. **prag**
fleandură /fle̯ándură/ v. **ameţeală**
fleaşc interj. sau **fleoşc** /fle̯aşk/ (sau /flöşk/)
flec /flek/ v. **prag**
fleoşc v. **fleaşc**
floare s. f. sg. nom.–ac. /flo̯áre/; g.–d. şi pl. **flori** /flori̯/; art. sg. nom.–ac. **floarea** /flo̯área/; g.–d. **florii** /flóri/ sau /flórii̯/; pl. nom.–ac. **florile**; g.–d. **florilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
floarea–Paştelui (sau **floarea–Paştilor**) s. f. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /flo̯áre̯apáştelui̯/ (sau /flo̯áre̯apáştilor/) v. **floare** (art.); v. R O 6 2°, 4°
floarea–soarelui s. f. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /flo̯áre̯aso̯árelui̯/ v. **floare** (art.)
floc /flok/ v. **bunic**
florar /florár/ v. (pt. persoană) **abur** şi **abataj** (pt. instrument)
floricea (sau **floricică**) /floričá/ (sau /floričíkă/) v. **stea** (sau **baveţică**)
fluier /flúi̯er/ v. **abataj**
fluşturatic /fluşturátik/ v. **metalic** (pt. adj.) şi **bunic** (pt. s.)
fluture /flúture/ v. **câine**
fluviu /flúvi̯u/ v. **domeniu**
foaie s. f. sg. nom.–ac. /fo̯ái̯e/; g.–d. şi pl. **foi** /foi̯/; art. sg. nom.–ac. **foaia** /fo̯ái̯a/; g.–d. **foii** /fói̯i/; pl. nom.–ac. **foile** /fó[l]ile/ ; g.–d. **foilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
foame /fo̯áme/ v. **autoare** (formele de sg.)
foarfecă /fo̯árfekă/ v. **fiică**
foarte adv. /fo̯árte/
foc /fok/ v. **prag**
foehn (vânt, numai sg.; aparat) /fön/ v. **prag**; v. R O 6 3°
fofează /fofe̯ázăv/ v. **cetăţeană**
foi /fo[l]í/ v. **alcătui**
foială /foi̯álă/ v. **amiază**
foiască conj. prez. 3, 6 de la **foi**
foliaţie /foliáţi[l]e/ v. **familie**
folos /folós/ v. **ajutor**
folosi /folosí/ v. **citi**
folositor /folositór/ v. **dator**
fond /fond/ v. **prag**
fondator v. (pt. adj.) **dator** şi **abur** (pt. s.)
forfotă /fórfotă/ v. **casă** (formele de sg.)
forja /forjá/ v. **lucra**
forma /formá/ v. **lucra**

Scanned with OKEN Scanner

formalitate /formalitáte/ v. **parte**
formare /formáre/ v. **zare**
formaţie (alcătuire; echipă; combinaţie) /formáţi̯e/ v. **familie**
formaţiune (în: economie, geologie, militărie) /formaţiúne/ v. **vulpe**
formă /fórmă/ v. **casă**
formidabil /formidábil/ v. **abil**
formula /formulá/ v. **lucra**
formular /formulár/ v. **abataj**
forţa /forţá/ v. **lucra**
forţă /fórţă/ v. **casă**
fost part. de la **fi**
foşni /foşní/ v. **citi**
fotbal /fódbal/ v. **prag** (formele de sg.)
fotograf /fotográf/ v. **abur**
fotografia /fotografi̯á/ v. **studia**
fotografie /fotografí̯e/ v. **familie**
fotoliu /fotóli̯u/ v. **domeniu**
fragă /frágă/ v. **dungă**
fraged /fráged/ v. **arid**
fragmentaţie /fragmentáţi̯e/ v. **familie**
franc /frank/ v. (pt. adj. cu sensurile „loial"; „care aparţine francilor") **metalic** şi **bunic** (pt. s. monedă; „portaltoi"; „nume de popor")
francez /franţéz/ v. **englez**
franceză limbă /franţéză/ v. **casă** (formele de sg.)
francheţe /frankéţe/ v. **autoare** (formele de sg.)
franţuzesc /franţuzésk/ v. **românesc**
franţuzeşte adv. /franţuzéşte/
franţuzoaică /franţuzo̯ái̯că/ v. **fiică**
frate s. m. sg. /fráte/; pl. **fraţi** /fraţi̯/; art. sg. nom.–ac. **fratele** /frátele/; g.–d. **fratelui** /fráteluj/; pl. nom.–ac. **fraţii** /fráţi/ sau /fráţii̯/; g.–d. **fraţilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°, 7
frate-meu (îmbinare stabilă de cuvinte) s. m. sg. fără art. +adj. pos. 1 /fratemeu̯/ g.–d. **lui frate-meu** (nu se foloseşte la pl.); v. **-meu**; v. R O 6 2°, 8; G 6
frământa /frămintá/ v. **accepta**
frăţesc /frăţésk/ v. **românesc**
frâna /friná/ v. **lucra**
frână /frínă/ v. **casă**
frânghie /frinǵí̯e/ v. **familie**
frâu (parte a hamului) s. n. sg. /friu̯/; pl. **frâie** /frí̯e/; art. sg. nom.–ac. **frâul** /frí̯u̯l/; g.–d. **frâului**; pl. nom.–ac. **frâiele**; g.–d. **frâielor**; v. R O 2; G 4 1°, 6
frâu (conducere) s. n. sg. /friu̯/; pl. **frâne** /fríne/; art. sg. nom.–ac. **frâul** /frí̯u̯l/; g.–d. **frâului** /frí̯u̯luj/; pl. nom.–ac. **frânele** /frínele/; g.–d. **frânelor**
freca /freká/ v. **evoca**
frecvent /fregvént/ v. **apt**
frescă s. f. sg. nom.–ac. /fréskă/; g.–d. şi pl. **fresce** /frésče/; art. sg. nom.–ac. **fresca** /fréska/; g.–d. **frescei** /frésčej/; pl. nom.–ac. **frescele** /frésčele/; g.–d. **frescelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
fricǎ /fríkă/ v. **urzică**
fricţiona /frikţioná/ v. **lucra**
fricţiune /frikţiúne/ v. **vulpe**
frig /frig/ v. **prag** (pl. **friguri** „frisoane"; „malarie")
friganea /friganeá/ v. **stea**
frige vb. III inf. prez. /fríğe/; part. **fript** /fript/; ind. prez. 1, 6 **frig** /frig/; 2 **frigi** /friğ/; 4 **frigem** /fríğem/; 5 **frigeţi** /fríğeţi̯/; conj. prez. 3, 6 **frigă** /frígă/; imper. sg. **frige!**; imperf. 1, 4 **frigeam** /friğám/; perf. s. 1 **fripsei** /fripséj/; 3 **fripse** /frípse/; m. m. c. p. 3 **fripsese**; ger. **frigând** /frigínd/ ; v. R O 2; G 10 8°, 11
frigider /friğidér/ v. **abataj**
fripse perf. s. 3 de la **frige**

Scanned with OKEN Scanner

friptură /friptúră/ v. **inimă**
frişcă (produs lactat) /fríşkă/ v. **cocă**
friză /fríză/ v. **casă**
frizer /frizér/ v. **abur**
front /front/ v. **prag**
fontieră /frontiéră/ v. **casă**
fruct /frukt/ v. **abataj**
fructuos /fruktuós/ v. **dubios**
frumos /frumós/ v. **bucuros** (pt. adj.), **as** (pt. s. m.) şi **prag** (formele de sg. pt. s. n.)
frumuseţe /frumuséţe/ v. **vulpe** (pl. **frumuseţi** obiecte; fapte; lucruri frumoase)
frumuşel adj. 4 m., n. sg. /frumuşél/; m. pl. **frumuşei** /frumuşéi̯/; f. sg. nom.–ac. **frumuşică** /frumuşíkă/; g.–d. şi f., n. pl. **frumuşele** /frumuşéle/; v. R O **2**; G **5** 1°, **6**
fruntaş /fruntáş/ v. **abil** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.)
frunte /frúnte/ v. **curte**
frunzar /frunzár/ v. **abataj**
frunză /frúnză/ v. **casă**
frust /frust/ v. **îngust**
frustra /frustrá/ v. **lucra**
ftiziolog /ftiziológ/ v. **coleg**
ftizioterapie /ftizioterapí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
fucs (în plutărit) /fuks/ s. n.; v. R O **6** 3°; [!]
fucsie (floare) /fúksi̯e/ v. **familie**
fucsină (colorant) /fuksínă/ v. **casă**
fudul /fudúl/ v. **abil**
fugi vb. IV inf. prez. /fuǧí/; ind. prez. 1, 6 **fug** /fug/; 2 **fugi** /fuǧ/; 3 **fuge** /fúǧe/; conj. prez. 3, 6 **fugă** /fúgă/; imper. sg. **fugi!**; imperf. 1, 4 **fugeam** /fuǧám/; ger. **fugind** /fuǧínd/; v. R O **2**; G **9**, **10**
fuior /fuiór/ v. **creion**
fular /fulár/ v. **abataj**
fulg /fulg/ v. **coleg**
fulger /fúlger/ v. **abataj**
fulgera /fulgerá/ v. **aduna**
fulguraţie /fulguráţi̯e/ v. **familie**
fum /fum/ v. **prag**
fuma /fumá/ v. **lucra**
fumoar /fumo̯ár/ v. **abataj**
funcţie „mărime variabilă“ în matematică; ocupaţie; rol /fúnkţi̯e/ v. **familie**
funcţie (sau **funcţiune**) în: chimie; contabilitate; gramatică; filozofie; medicină; logică /fúnkţi̯e/ (sau /funkţiúne/) v. **familie** (sau **vulpe**)
funcţional /funkţionál/ v. **abil**
funcţionar /funkţionár/ v. **abur**
(**funcţiune** v. **funcţie**)
fund /fund/ v. **prag**
funda /fundá/ v. **lucra**
fundal /fundál/ v. **abataj** (sau **prag**)
fundament /fundaménţ/ v. **abataj**
fundamental /fundamentál/ v. **abil**
fundaţie /fundáţi̯e/ v. **familie**
funeralii s. f. pl. /funeráli/ sau /funerálii̯/ v. **domeniu** (formele de pl.); v. R O 1 3°; [!]
funerar /funerár/ v. **abil**
fura /furá/ v. **aduna**
fură /fúră/ perf. s. 6 de la **fi**; ind. prez. 3, 6 de la **fura**; /furắ/ p. s. 3 de la **fura**
furăm /furắm/ ind. prez. 4 de la **fura**; /fúrăm/ perf. s. 4 de la **fi**
furăţi /fúrăţi̯/ perf. s. 5 de la **fi**
furculiţă /furkulíţă/ v. **casă**
furie /fúri̯e/ v. **familie**
furios /furiós/ v. **dubios**
furişa /furişá/ v. **lucra**
furnică /furníkă/ v. **urzică**
furou /furóu̯/ v. **birou**
furt /furt/ v. **prag**
furtunatic /furtunátik/ v. **metalic**
furtună /furtúnă/ v. **inimă**
fus v. (numai pt. *fus* de tors) **abataj** şi **prag** (pt. celelalte întrebuinţări)
fusar /fusár/ v. **abur**

Scanned with OKEN Scanner

fuscel /fuščél/ v. **cal**
fuse perf. s. 3 de la **fi**
fusei perf. s. 1 de la **fi**
fuseră perf. s. 6 de la **fi**
fuserăm perf. s. 4 de la **fi**
fuserăţi perf. s. 5 de la **fi**
fusese m. m. c. p. 3 de la **fi**
fusesem m. m. c. p. 1 de la **fi**
fuseserăm m. m. c. p. 4 de la **fi**
fuseşi perf. s. 2 de la **fi**
fusiform /fùsifórm/ v. **abil**
fustă /fústă/ v. **casă**
fuzelaj /fuzeláj/ v. **abataj**

G

g s. m. sau s. n. /ge/ (denumirea literei în alfabetul românesc) şi /ğe/ (în simboluri ştiinţifice şi în abrevieri); v. R O **6** 5°
g simb. pt. **gram**
G simb. pt. **gauss**
gablonz /gáblonţ/ v. **prag**
gabro (sau **gabrou**) /gabró/ (sau /gabróu̯/) v. **taxi** (sau **birou**)
galantom (sau **galanton**) /galantóm/ (sau /galantón/) v. **uşor**
galantomie (sau **galantonie**) /galantomíe/ (sau /galantoníe/) v. **familie** (numai formele de sg.)
galben /gálben/ v. **abil** (pt. adj.), **abur** (pt. monedă) şi **prag** (formele de sg. pt. culoare)
galet în mineralogie şi în tehnică /galét/ v. **wat**
galetă (sau **galet**) pesmet /galétă/ (sau /galét/) v. **casă** (sau **wat**)
galimatias s. n. /galimátias/ (nu se foloseşte la pl.) v. **prag**
(**garafă** v. **carafă**)
garaj /garáj/ v. **abataj**
garanţie /garanţíe/ v. **familie**
gară /gáră/ v. **barbă**
gard /gard/ v. **prag**
garderob dulap pentru haine /garderób/ v. **prag**
garderobă îmbrăcăminte; loc de depunere a îmbrăcămintei /garderóbă/ v. **casă**
garoafă /garo̯áfă/ v. **casă**
gasteropod (sau **gastropod**) /gàsteropód/ (sau /gàstropód/) (singularul e mai puţin folosit) v. **abataj**
gata adj. invar.; adv. /gáta/
gaudeamus cuv. lat. „să ne bucurăm“ /gau̯deámus/; cu majusculă „imn academic“; s. n. în rom.
gaură /gáură/ v. **barbă**
gauss /gau̯s/ v. **as**; simb. G sau Gs
gaz corp chimic /gaz/ v. **abataj**
gazdă /gázdă/ v. **casă**
gazetă /gazétă/ v. **casă**
gazifica /gazifiká/ v. **evoca**
(**găgăi** v. **gâgâi**)
(**găgăire** v. **gâgâire**)
găinaţ /găináţ/ v. **prag**
găină /găínă/ v. **inimă**
găitan /găitán/ v. **abataj**
gălăgie /gălăgíe/ v. **familie** (formele de sg.)
gălăgios /gălăgiós/ v. **dubios**
gălbui /gălbúi̯/ v. **verzui**
găleată s. f. sg. nom.–ac. /găleátă/; g.–d. şi pl. **găleţi** /găléţi̯/; art. sg. nom.–ac. **găleata** /găle̯áta/; g.–d. **găleţii** /găléţi/ sau /găléţii̯/; pl. nom.–ac. **găleţile** /găléţile/; g.–d. **găleţilor**; v. R O **2**
găluşcă s. f. sg. nom.–ac. /gălúşkă/; g.–d. şi pl. **găluşte** /gălúşte/; art. sg. nom.–ac. **găluşca** /gălúşka/; g.–d. **găluştei** /gălúşti̯/; pl. nom.–ac. **găluştele** /gălúştele/; g.–d. **găluştelor**; v. R O **2**; G **4** 2°
găoace s. f. sg. nom.–ac. /gău̯áče/; g.–d. şi pl. **găoci** /găóč/; art. sg. nom.–ac. **găoacea** /gău̯áča/; g.–d. **găocii** /găóči/

Scanned with OKEN Scanner

sau /găuóčii/; pl. nom.–ac. **găocile** /găóčile/; g.–d. **găocilor**; v. R O 1 2°, 2
gărgăriţă /gărgăriţă/ v. **casă**
gărgăun /gărgăún/ v. **abur**
găsi /găsí/ v. **citi**
găti /găti/ v. **citi**
găurică (sau **găurea**) /găurí-kă/ (sau /găureá/) v. **baveţică** (sau **stea**)
gâdila /gidilá/ v. **aduna**
gâdilătură /gidilătúră/ v. **inimă**
gâgâi (sau **găgăi**) /gigiíi/ (sau /găgăíi/) v. **atribui** (numai 3 şi 6)
gâgâire (sau **găgăire**) /gigiíre/ (sau /găgăíre/) v. **vulpe**
gâlceavă s. f. sg. nom.–ac. /gilčávă/; g.–d. şi pl. **gâlcevi** /gilčévi/; art. sg. nom.–ac. **gâlceava** /gilčáva/; g.–d. **gâlcevii** /gilčévi/ sau /gilečévii/; pl. nom.–ac. **gâlcevile** /gilčévile/; g.–d. **gâlcevilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
gând /gind/ v. **prag**
gândac /gindák/ v. **bunic**
gândi /gindí/ v. **citi**
gângav /gíngav/ v. **abil**
gânguri /gingurí/ v. **citi**
gârgâr unealtă de pescuit /girgír/ v. **abataj** (sau **prag**)
gârlici /girlíč/ v. **meci** (sau **bici**)
gâscă /gískă/ v. **broască**
gât /git/ v. **prag**
geam /ğam/ v. **prag**
geamantan /ğamantán/ v. **abataj**
geamăn adj. 4 m., n. sg. /ğámăn/; m. pl. **gemeni** /ğémeni/; f. sg. **geamănă** /ğámănă/; g.–d. şi pl. f. (şi n.) **gemene** /ğémene/; v. R O 2
geamăn s. m. /ğámăn/ v. **luceafăr**
geamăt s. n. sg. /ğámăt/; pl. **gemete** /ğémete/; art. sg. nom.–ac. **geamătul** /ğámătul/; g.–d. **geamătului** /ğámătului/; pl. nom.–ac. **gemetele** /ğémetele/; g.–d. **gemetelor**; v. R O 2
geamparale /ğamparále/ v. **basma** (formele de pl.)
geană /ğánă/ v. **ceafă**
geantă servietă /ğántă/ v. **săgeată**
gelos /ğelós/ v. **bucuros**
gelozie /ğelozíe/ v. **familie**
gem /ğem/ v. **prag**
geme /ğéme/ v. **cere**
gemete pl. de la **geamăt**
gen /ğen/ v. **prag**
general /ğenerál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
generaţie /ğeneráţie/ v. **familie**
geneză /ğenéză/ v. **casă**
Geneza s. pr. f. art. /ğenéza/ v. **casă** (formele de sg. art.)
genitiv /ğenitív/ v. **abataj**
gentleman /ğéntlmen/ v. **abur**
genţiană /ğenţiánă/ v. **casă**
genuflexiune /ğènufleksiúne/ v. **vulpe**; v. R F 4
genunchi /ğenúnk/ v. **unchi**
german /ğermán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
germană limbă /ğermánă/ v. **casă** (formele de sg.)
germen (sau **germene**; în locuţiuni apare numai această formă: ex. *în germene*) /ğérmen/ (sau /ğérmene/) v. **abur** (sau **câine**)
gest /ğest/ v. **prag**
gestapo /ğestapó/ v. **taxi** (formele de sg.)
gheată /ğátă/ v. **ceafă**
gheaţă /ğáţă/ v. **ceaţă** (pl. **gheţuri** „întinderi de gheaţă“)
gheboşa /ğeboşá/ v. **lucra**
gheişă /ğéişă/ v. **casă**
ghem /ğem/ v. (pt. lână, aţă etc.) **abataj** şi **prag** (pt. termenul sportiv)
gherilă /ğerílă/ v. **casă** (formele de sg.)
ghetou /ğetóu/ v. **birou**

9

ghiborţ /ģibórţ/ v. **abur**
ghici v. IV inf. prez. /ģičí/; ind. prez. 1, 6 **ghicesc** /ģičésk/; 2 **ghiceşti** /ģičeştį/; 3 **ghiceşte** /ģičéşte/; conj. prez. 3, 6 **ghicească** /ģičáskă/; imperf. 3 **ghicea** /ģičá/; imper. sg. **ghiceşte!** (sau **ghici!**) /ģičéşte/ (sau /ģič/); R O 2; G 9, 10 5°, 11
ghid /ģid/ v. (pt. persoană) **brad** şi **prag** (pt. carte)
ghilimele /ģiliméle/ v. **stea** (formele de pl.)
ghimber (sau **ghimbir**) /ģimbér/ (sau /ģimbír/) v. **abur** (formele de sg.)
ghimirlie /ģimirlí̯e/ v. **familie**
ghindă /ģíndă/ v. **casă**
ghinion /ģinión/ v. **avion**
ghioagă /ģo̯ágă/ v. **colegă**
ghionoaie /ģionǫáį̯e/ v. **foaie** (sau **căsoaie**)
ghioş ornament, desen /ģoş/ v. **prag**
ghiozdan /ģozdán/ v. **abataj**
ghips /ģips/ v. **prag** (pl. **ghipsuri** obiecte, ornamente)
ghirlandă /ģirlándă/ v. **casă**
ghişeu /ģişéu̯/ v. **muzeu**
ghiuden /ģudén/ v. **prag**
ghiveci /ģivéč/ v. (pt. vasul de flori) **bici** şi **trunchi** (pt. mâncare)
giardiază /ğardiáză/ v. **casă** (formele de sg.)
gimnast /ğimnást/ v. **artist**
gimnastică /ğimnástikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
gimnosofie /ğìmnosofí̯e/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
ginere /ğínere/ v. **câine**
gingaş /ğíngaş/ v. **abil**
gingie /ğinğí̯e/ v. **familie**
giol /ğol/ v. **picior** (sau **prag**)
giulgiu s. n. sg. /ğúlğu/; pl. **giulgiuri** /ğúlğurį/; art. sg. nom.–ac. **giulgiul** /ğúlğul/; g.–d. **giulgiului** /ğúlğuluį/; pl. nom.–ac. **giulgiurile** /ğúlğurile/; g.–d. **giulgiurilor**; v. R O 1 2°
giuvaier /ğuvaį̯ér/ v. **abataj**
giuvaiergiu /ğuvaį̯erğíu̯/ v. **fiu**
glacial rece /glačiál/ v. **abil**
glaciar referitor la glaciaţie /glačiár/ v. **abil**
gladiş arbust /gládiş/ v. **abur**
glas /glas/ v. **prag**
glaspapir /gláspapir/ v. **prag** (formele de sg.)
glasvand /glázvand/ v. **prag**
glaucom /glau̯kóm/ v. **ajutor**
gleznă /gléznă/ v. **casă**
glob /glob/ v. (pt. termenul anatomic) **abur** şi **prag** (sg. şi pl. pt. corp, obiect sferic; numai sg. pt. termenul geografic)
globe–trotter cuv. engl. /glób-trotăr/ v. **abur**
glomerulă /glomerúlă/ v. **casă**
glonţ /glonţ/ v. **ajutor**
glorie /glórí̯e/ v. **familie**
glorios /gloriós/ v. **dubios**
glugă /glúgă/ v. **dungă**
glumă /glúmă/ v. **casă**
glumi /glumí/ v. **citi**
goală f. sg. nom.–ac. de la **gol** adj.
(**goal–getter** v. **golgheter**)
godin sobă /godín/ v. **prag**
gogoaşă /gogo̯áşă/ v. (pt. obiect) **casă** (sau **boală**) şi **boală** (pt. minciună)
gogoriţă /gógoriţă/ v. **casă**
gol adj. 4 m., n. sg. /gol/; m. pl. **goi** /goį/; f. sg. nom.–ac. **goală** /go̯álă/; g.–d. şi pl. f., n. **goale** /go̯ále/; v. R O 2
gol spaţiu liber; punct marcat în sport /gol/ v. **prag**
golgheter (sau **goal–getter**) /golģéter/ v. **abur**; v. R O 1 1°, 2°
goli /golí/ v. **citi**
goni /goní/ v. **citi**
gorjean /gorje̯án/ şi /gorján/ v. (pt. adj.) **judeţean** şi **cetăţean** (pt. s.); v. R O 1 2°
gospodărie /gospodăríe/ v. **fa-**

Scanned with OKEN Scanner

milie
gr simb. pt. **gram**
grabă /grábă/ v. **casă** (formele de sg.)
grad /grad/ v. **abataj**
grafic /gráfik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **ac** (pt. s.)
graham s. n. (în *pâine* (*de*) *graham*) /grahám/; nu are pl.; neart.
grai s. n. sg. /graị/; pl. **graiuri** /gráị̯uri̯/; art. sg. nom.–ac. **graiul** /gráị̯ul/; g.–d. **graiului** /gráị̯ului̯/; pl. nom.–ac. **graiurile** /gráị̯urile/; g.–d. **graiurilor**; v. R O 3, 4; G 4 1°
gram /gram/ v. **abataj**; simb. **gr** sau **g**
graniţă /grániţă/ v. **casă**
gras /gras/ v. **dens**
graţie prep. (+d.); s. f. /gráţi̯e/ v. **familie**
graţios /graţiós/ v. **dubios**
grav /grav/ v. **abil**
grăbi /grăbí/ v. **citi**
grădină /grădínă/ v. **inimă**
grădiniţă /grădiníţă/ v. **casă**
grămadă /grămádă/ v. **comandă**
grăsime /grăsíme/ v. **vulpe** (pl. **grăsimi** substanţe grase)
grătar /grătár/ v. **abataj**
grăunte /grăúnte/ v. **frate**
grăunţă /grăúnţă/ v. **casă** (pl. **grăunţe** e folosit mai mult)
grâie (lanuri) pl. de la **grâu**
grâne (cereale) v. **grâu**
grâu s. m. (plantă) sau s. n. (semănătură; lan; cereală) /grị̯u/; pl. **grâuri** (sorturi), **grâie** (lanuri) sau **grâne** (cereale) /grí̯u̯uri̯/, /gríi̯e/ sau /gríne/; art. sg. nom.–ac. **grâul** /grí̯u̯ul/; g.–d. **grâului**; pl. nom.–ac. **grâurile** /grí̯u̯urile/; g.–d. **grâurilor**; nom.–ac. **grâiele**; g.–d. **grâielor**; nom.–ac. **grânele**; g.–d. **grânelor**; v. R O 2
greaţă /gre̯áţă/ v. **ceartă**
greaua /gre̯áu̯a/ adj. f. sg. nom.–ac. art. de la **greu**
grec /grek/ v. (pt. adj.) **berc** şi **bunic** (pt. s.)
grecesc /gre̯čésk/ v. **regesc**
greceşte adv. /gre̯čéşte/
grecoaică /gre̯ko̯ái̯kă/ v. **fiică**
greier /gre̯i̯er/ v. **abur**
grena adj. invar. şi s. n. fără pl. /grená/; s. n. art. **grenaul** /grenául/; v. R G 5 4°, 6
grep /grep/ v. **prag**
grepfrut /gre̯frut/ v. **prag**
gresie /grési̯e/ v. **familie**
greşeală /gre̯şe̯álă/ şi /gre̯şálă/ v. **ameţeală**
greşi /gre̯şí/ v. **citi**
greu /gre̯u̯/; v. **rău** adj.
greu /gre̯u̯/; v. **rău** s. n. (formele de sg.) şi **erou**; [!]
greutate /gre̯utáte/ v. **parte**
gri adj. invar.; s. n. fără pl. /gri/; art. **griul** /gríul/; v. R G 5 4°, 6
grifon (în mitologie) /grifón/ v. **abur**
grijă /gríjă/ v. **inimă**
grilaj /griláj/ v. **abataj**
grindină /gríndină/ v. **casă**
gripă /grípă/ v. **casă**
griş /griş/ v. **prag** (formele de sg.)
grişat /grişát/ v. **apt**
groapă /gro̯ápă/ v. **boală**
groază /gro̯ázə/ v. **casă** (formele de sg.)
groaznic /gro̯áznik/ v. **metalic**
gros /gros/ v. (pt. adj.) **bucuros** şi **as** (pt. s. „buştean, bârnă“) sau **prag** (numai formele de sg. pt. s. „majoritate“)
grosime /grosíme/ v. **vulpe**
grozav /grozáv/ v. **abil**
grumaz /grumáz/ v. **obraz**
grunz /grunz/ v. **obraz** (sau **prag**)
grunzuros /grunzurós/ v. **bucuros**
grup /grup/ v. **prag**
grupă /grúpă/ v. **casă**
Gs simb. pt. **gauss**

Scanned with OKEN Scanner

guaşă /gu̯áşă/ v. **casă**
guler /gúler/ v. **abataj**
gumă /gúmă/ v. **casă**
gunoi /gunói̯/ v. **pietroi**
gură /gúră/ v. **inimă**
gureş /gúreş/ v. **abil**
gust /gust/ v. **prag**
gusta vb. I inf. prez. /gustá/; ind. prez. 3, 6 **gustă** /gústă/; 2 **guşti** /guşti̯/; imper. sg. **gustă!**; v. **R O 2; G 9, 10 1°, 11**
guturai /guturái̯/ v. **grai** (sau **pai**)
guvern /guvérn/ v. **abataj**
guzlă („instrument muzical") /gúzlă/ v. **casă**

H

h s. m. sau s. n. /ha/ (denumirea literei în alfabetul românesc) sau /haş/ (denumirea literei în simboluri ştiinţifice şi în abrevieri); v. **R O 6 5°**
habitaclu /habitáklu/ v. **teatru**
hachiţă /hákiţă/ v. **casă** (pl. **hachiţe** e mai frecvent; se foloseşte în expresii)
hai interj. /hai̯/
haida–ha v. **haide–hai**
haida–hai v. **haide–hai**
haide interj. /hái̯de/
haide–hai sau **haida–hai, haida–ha** „încet–încet" interj. /hái̯dehai̯/ sau /hái̯dahai̯/, /hái̯daha/
hain /haín/ v. **abil**
haină /hái̯nă/ v. **casă**
hait sau **haiti** interj. /hai̯t/ sau /hai̯ti̯/
halat /halát/ v. (pt. haină) **abataj** şi **prag** (pt. sculă; funie)
halebardă /halebárdă/ v. **casă**
halebardier /halebardiér/ v. **abur**
halteră (sport) /haltéră/ v. **casă**
halva /halvá/ v. **basma** (pl. **halvale** e mai puţin folosit)
hamac /hamák/ v. **prag** (sau **ac**)
hamal /hamál/ v. **abur**
hambar /hambár/ v. **abataj**
hamei /haméi̯/ v. **pui** (formele de sg.)
handbal /hándbal/ v. **prag** (formele de sg.)
hanger /hanǧér/ v. **abataj**
hapciu interj. /hapčú/ sau /hapčíu̯/
happy–end cuv. engl. /hépiend/ v. **week–end**
hapsân /hapsín/ v. **abil**
harababură /harababúră/ v. **inimă**
harachiri s. n. sg. /harakíri/ (nu are pl.; neart.)
(**harfă** v. **harpă**)
harnic /hárnik/ v. **metalic**
harpagon /harpagón/ v. **abur**
harpă (sau **harfă**) /hárpă/ (sau /hárfă/) v. **casă**
harpie /harpí̯e/ (sau /hárpi̯e/) v. **familie**
hartan /hartán/ v. **abataj**
hartă /hártă/ v. **baltă**
harţă /hárţă/ v. **casă** (formele de sg.)
harţi (termen bisericesc) s. m. pl. /harţi̯/ (nu are sg.; neart.)
hasdeian (<**Hasdeu** /hajdéu̯/) adj. 4 m., n. sg. /hajdei̯án/; m. pl. **hasdeieni** /hajdei̯éni̯/; f. sg. **hasdeiană** /hajdei̯ánă/; g.–d. şi pl. f., n. **hasdeiene** /hajdei̯éne/; v. **R O 1 2°, 2; G 5 1°**; [!]
hasmaţuchi (plantă) /hasmaţúk/ v. **unchi**
hatman /hátman/ (sau /hatmán/) v. **abur**
havuz /havúz/ v. **prag**
haz /haz/ v. **prag**
hazliu adj. 3 m., n. sg. /hazlíu̯/; f. sg. nom.–ac. **hazlie** /hazlí̯e/; g.–d. şi pl. m., f., n. **hazlii** /hazlíi̯/; v. **R O 1 3°; G 5 2°, 6**

Scanned with OKEN Scanner

hă sau **hă–hă** interj. /hă/ sau /hăhă/
hăis sau – mai ales în expresii – **hăisa** interj. /hăiș/ sau /hăișa/
hămăi /hămăi̯í/ v. **atribui** (numai 3 şi 6)
hărmălaie /hărmăláie/ v. **căsoaie** (formele de sg.)
hărţui /hărţui̯í/ v. **alcătui**
hăţaş /hăţáş/ v. (pt. cal) **abur** şi (pt. cărare) **prag** (sau **abataj**)
hârcâi /hirki̯í/ v. **atribui**
hârlăuan /hirlăuán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
hârşâi /hirşi̯í/ v. **atribui**
hârşti interj. /hirşti/
hârtie /hirtí̯e/ v. **familie**
hârtop /hirtóp/ v. **ajutor**
hârţoagă /hirţoágă/ v. **colegă**
hâş interj. /hiş/
hâţ interj. /hiţ/
he v. **hei**
hebdomadar /hèbdomadár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.); v. R F 4
hecatombă /hekatómbă/ v. **casă**
hecht cuv. germ. (în pielărie) s. n. /heht/ (nu se foloseşte la pl.; fără art.); v. R O 1 2°
hegemon /heğemón/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
hegemonie /heğemoní̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
hehe v. **hei**
hei, he sau **hehe** interj. /hei̯/, /he/ sau /hehé/
heleşteu s. n. sg. /heleşté̯u/; pl. **heleşteie** /heleşté̯ie/; art. sg. nom.–ac. **heleşteul** /heleşté̯ul/; g.–d. **heleşteului**; pl. nom.–ac. **heleşteiele**; g.–d. **heleşteielor**; v. R O 3, 4; G 4 1°
heliofob /hèliofób/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
hemiciclu /hèmičíklu/ v. **lucru**
herculean /herkuleán/ v. **trahean**
hertz /herţ/ v. **abur**; simb. **Hz**
hertzian /herţián/ v. **aerian**
heruvian /heruvián/ v. **aerian**
(**heteroclit** v. **eteroclit**)
(**heterodox** v. **eterodox**)
heterografă /hèterográfă/ v. **casă**; v. R F 4
heteromorf /hèteromórf/ v. **abil**; v. R F 4
heterozomie /hèterozomí̯e/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
hexaedru /hèksaédru/ v. **teatru**
hexagon /hèksagón/ v. **ajutor**
hexametru /hèksamétru/ v. **codru**
hiat /hiát/ v. **prag**
hidrant /hidránt/ v. **abataj**
hidră /hídră/ v. **casă**
hidropizie /hìdropizí̯e/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
hierodul /hierodúl/ v. **abur**
hierodulă /hierodúlă/ v. **casă**
hieroglifă /hieroglífă/ v. **casă**
himen /himén/ (sau /hímen/) v. **abataj**
hiperbat (sau **hiperbată**) /hiperbát/ (sau /hiperbátă/) v. **abataj** (sau **casă**)
hiperbolă /hipérbolă/ v. **casă**
hipercritic /hìperkrítik/ v. **metalic**; v. R F 4
hiperfuncţie /hìperfúnkţi̯e/ v. **familie**; v. R F 4
hipergammaglobulinemie /hìpergàmaglobulinemí̯e/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
hiperrealist /hìper:ealíst/ v. **îngust**; v. R F 4
hipomicron /hìpomikrón/ v. **abur**
hiposulfuric /hìposulfúrik/ v. **metalic**
histiocit /histiočít/ v. **abataj**
histrion /histrión/ v. **abur**
hobby /hóbi/ v. **service**; [!]
hodorogi /hodoroği/ v. **amăgi**
hogeag /hoğág/ v. **prag**

Scanned with OKEN Scanner

hol /hol/ v. **prag**
holocaust /holokáust/ v. **prag**
homeric /homérik/ v. **metalic**
hop sau **hopa** interj. /hop/ sau /hópa/
hopa–ţupa sau **hopai–ţupa** interj. /hópaţúpa/ sau /hópaiţúpa/
hor sau **hor–hor** interj. /hor/ sau /horhór/
horă /hóră/ v. **casă**
horcăi /horkăi̯í/ v. **atribui**
hotar /hotár/ v. **abataj**
hotărâre /hotărîre/ v. **vulpe**
hotărî /hotărí/ v. **urî**
hotel /hotél/ v. **prag**
hoţ /hoţ/ v. **abur**
hoţoaică /hoţo̯ái̯kă/ v. **fiică**
HP simb. internaţional pt. **cal–putere**
hrană /hránă/ v. **casă** (pl. **hrane** e rar şi mai puţin recomandabil)
hrăni /hrăní/ v. **citi**
htonofită /htònofítă/ v. **casă** (pl. **htonofite** e mai frecvent)
htonogen /htònoǧén/ v. **abil**
huideo interj. /hui̯deó/
huiet /húi̯et/ v. **abataj**
hulubă (componentă la car) /hulúbă/ v. **casă**
hurduca /hurduká/ v. **evoca**
hurui /hurui̯í/ v. **atribui** (numai 3 şi 6)
huruitură /huruitúră/ v. **inimă**
huţa interj. /húţa/
huzuri /huzurí/ v. **citi**
Hz simb. pt. **hertz**

I

i s. m. sau s. n. /i/ (denumirea literei şi a sunetului); v. R O 6 5°
i, ii sau **iii** interj. /i/, /i:/ sau /i:i̯/
i pron. pers. 3 d. neacc. /i/ (*i se dă lui*; *i se dă ei*) v. **el** şi **ea**
i– pron. pers. 3 d. neacc. /i̯/ (*i–a dat lui* sau *ei*, *i–i dă lui* sau *ei*); /i/ (*i–s dragi lui* sau *ei*); pron. pers. 6 m. ac. neacc. /i̯/ (*i–a dus pe ei*); v. **el, ea, ei**
–i– pron. pers. 3. d. neacc. /i/ sau /i̯i/ (*dându–i–se lui* sau *ei*); /i̯/ (*ia–i–o lui* sau *ei*); 6 m. ac. neacc. /i̯/ (*rugatu–i–a pe ei*) v. **el, ei** şi **ea**
–i /i̯/ pron. pers. 3 d. neacc. (*dându–i lui* sau *ei*); pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*dă–i pe aceştia*); ind. prez. 3 neacc. de la vb. **fi** (*nu–i acasă*) /i̯/ v. **el, ea, ei** şi **fi** vb. pred.
I simb. pt. **iod**; cifra romană pt. **unu**
ia /i̯a/ ind. prez. 3 de la **lua** (*el ia un măr*); conj. prez. 3, 6 de la **lua** (*vrea să ia un măr*); imper. sg. de la **lua** (*ia un măr!*); /i̯i̯a/ s. f. ie sg. art. (*spală ia*); /i̯a/ interj. (*ia să văd!*)
i–a /i̯a/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 d. neacc. + vb. aux. **avea** 3 (*i–a dat lui* sau *ei*); pron. pers. 6 m. ac. neacc. +vb. aux. **avea** 3 (*i–a văzut pe toţi*) v. **el, ea, ei** şi **avea** aux. pt. perf. comp.; v. R O 6 2°
iaca sau **iacă** interj. /i̯áka/ sau /i̯ákă/
iadă /i̯ádă/ v. **piatră**
iahnie /iahní̯e/ v. **familie**
ia–i /i̯a i̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) imper. sg. de la **lua**+pron. pers. 3 d. neacc. (*ia–i lui* sau *ei*); pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*ia–i tu pe toţi*) /i̯a i̯/ v. **lua, el, ea** şi **ei**; v. R O 6 2°
i–ai /i̯a i̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 d. neacc. + vb. aux. **avea** 2 (*i–ai dat lui* sau *ei*); vb. aux. **aş** 2 (*i–ai spune lui* sau *ei*); pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*i–ai rugat pe ei*); vb. aux. **aş** 2 (*i–ai*

Scanned with OKEN Scanner

rupe pe ei) v. **el, ea, ei, avea** aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.; v. R O **6** 2°

ianuarie /ianuárie/ v. **aprilie**

iapă /i̯ápă/ v. **fată**

iar (sau **iară**) adv.; conj. /i̯ar/ (sau /i̯ără/)

i–ar /i̯ar/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 d. neacc. + aux. **aş** 3 (*i–ar da lui* sau *ei*); pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*i–ar lua pe toţi*) v. **el, ea, ei** şi **aş** aux. pt. cond.–opt.; v. R O **6** 2°

(**iară** v. **iar**)

iarăşi adv. /i̯ărăşi̯/

iarbă s. f. nom.–ac. /i̯árbă/; g.–d. **ierbi** /i̯erbi̯/; pl. **ierburi** /i̯érburi̯/; art. sg. nom.–ac. **iarba** /i̯árba/; g.–d. **ierbii** /i̯érbi/ sau /i̯érbii̯/; pl. nom.–ac. **ierburile** /i̯érburile/; g.–d. **ierburilor**; v. R O **2, 3, 4**; G 4 3°

iard /i̯ard/ v. **brad**

iarnă /i̯árnă/ v. **amiază**

iasă conj. prez. 3, 6 de la **ieşi**

iatagan /i̯atagán/ v. **abataj**

iată interj. /i̯átă/

iată–mă (îmbinare stabilă de cuvinte) interj. + pron. pers. 1 ac. neacc. /i̯átămă/; v. R O 6 2°

iatrochimie /i̯àtroḱimíi̯e/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4

i–aţi /i̯aţi̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 d. neacc. +vb. aux. **avea** 5 (*i–aţi dat lui* sau *ei*); vb. aux. **aş** 5 (*i–aţi da lui* sau *ei*); pron. pers. 6 m. ac. neacc. +vb. aux. **avea** 5 (*pe toţi i–aţi dat*); vb. aux. **aş** 5 (*i–aţi da pe toţi*) v. **el, ea, ei** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp., **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.; v. R O **6** 2°

ia–ţi /i̯aţi̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) imper. sg. de la **lua** + pron. refl. 2 d. neacc. (*ia–ţi banii*); v. R O **6** 2°

iau ind. prez. 1, 6 de la **lua**

i–au /i̯au̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 d. neacc. + vb. aux. **avea** 6 (*i–au dat lui* sau *ei*); pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*pe toţi i–au vizitat*) /i̯au̯/ v. **el, ea, ei** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.; v. R O **6** 2°

ib. sau **ibid.** abr. pt. **ibidem**

ibidem adv. (cuv. lat. „în acelaşi loc, în aceeaşi lucrare") /ibídem/; abr. **ib.** sau **ibid.**

ibis /íbis/ v. **as**

ibrişin /ibrişín/ v. **abataj**

ici adv. /ič/

ici–colo (sau **ici, colo**) adv. comp. /ičkólo/ (sau /ǐčkólo/)

iconostas /ikonostás/ v. **abataj**

icră /íkră/ v. **casă** (formele de pl. sunt mai frecvente)

icsa „a anula un text dactilografiat prin scrierea suprapusă a mai mulţi **x**" /iksá/ v. **lucra**

icter /íkter/ v. **abataj**

id. abr. pt. **idem**

ideal /ideál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **prag** (pt. s.)

idee /idḙ̯e/ v. **alee**

idem adv. (cuv. lat. „acelaşi, la fel") /ídem/; abr. **id.**

identitate /identitáte/ v. **parte**

idiom /idióm/ v. **prag**

idiot /idiót/; voc. sg. **idiotule!** v. **bont** (pt. adj.) şi **wat** (pt. s.)

ie „bluză ţărănească" s. f. sg. nom.–ac. /íi̯e/; g.–d. şi pl. **ii** /ii̯/; sg. art. nom.–ac. **ia** /íi̯a/; g.–d. **iei** /íi̯ei̯/; pl. nom.–ac. **iile** /íi̯ile/; g.–d. **iilor**; v. R O 1 3°

i–e /i̯e/ şi /i̯i/ (>**îi e**) (îmbinare liberă de cuvinte) pron. pers. 3 d. neacc. + vb. pred. **fi** ind. prez. 3 (*lui i–e frig*; *ei i–e frig*, v. **el, ea** şi **fi** pred.; v. R O **6** 2°, **8**

ied /i̯ed/ v. **brad**

Scanned with OKEN Scanner

iede pl. de la **iadă**
iederă /i̯éderă/ v. **casă**
ieftin /i̯éftin/ v. **abil**
iei ind. prez. 2 de la **lua**
iele /i̯éle/ v. **stea** (formele de pl.)
ienibahar /i̯enibahár/ v. **abataj** (formele de sg.)
iepe pl. de la **iapă**
iepure /i̯épure/ v. **câine**
ierbar /i̯erbár/ v. **abataj**
ierbi g.-d. sg. de la **iarbă**
ierburi pl. de la **iarbă**
ieri adv. /i̯erʲ/
ieri-dimineaţă adv. /i̯èrʲdimineáţă/; v. R O **6** 2°; F **4**
ieri-noapte adv. /i̯èrʲnoápte/
ieri-seară adv. /i̯èrʲseáră/
ierna /i̯erná/ v. **lucra**
ierni pl. de la **iarnă**
ierta vb. I inf. prez. /i̯ertá/; ind. prez. 3, 6 **iartă** /i̯ártă/; 2 **ierţi** /i̯erţi̯/; imper. sg. **iartă!**; v. R O **2**; G **9**, **10** 1°, **11**
iese ind. prez. 3 de la **ieşi**
iesle /i̯ésle/ v. **autoare**
ieşea imperf. 3 de la **ieşi**
ieşean /i̯eşeán/ şi /i̯eşán/ v. (pt. s.) **cetăţean** şi **judeţean** (pt. adj.)
ieşi vb. IV inf. prez. /i̯eşí/; ind. prez. 1, 6 **ies** /i̯es/; 2 **ieşi** /i̯eşi̯/; 3 **iese** /i̯ése/; conj. prez. 3, 6 **iasă** /i̯ásă/; imperf. 3 **ieşea** /i̯eşeá/; imper. sg. **ieşi!** /i̯eşi̯/; ger. **ieşind**; v. R O 1 2°, **2**; G **9**, **10**
ieşire /i̯eşíre/ v. **vulpe**
igienă /iğiénă/ v. **casă** (formele de sg.)
igienic /iğiénik/ v. **metalic**
igienist /iğieníst/ v. **artist**
igieniza /iğienizá/ v. **lucra**
ignora /ignorá/ v. **lucra** (sau **aduna**)
ihtiofag /ihtiofág/ v. **aprig**
ii /ii̯/ pl. de la **ie**
ii v. **i** interj.
i-i /i̯i/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 d. neacc. +pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*banii i-i dau lui* sau *ei*); după vb. apare **-i-i**; v. **el**, **ea** şi **ei**.; v. R O **6** 2°
iii v. **i** interj.
i-l /il/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3. d. neacc. + 3 m., n. ac. neacc. (*i-l dau lui* sau *ei*); după vb. apare **-i-l** v. **el** şi **ea**; v. R O **6** 2°
ilar /ilár/ v. **abil**
ilariant /ilariánt/ v. **apt**
ilaritate /ilaritáte/ v. **parte** (formele de sg.)
iluminaţie /iluminá̯ţi̯e/ v. **familie**
ilustrată /ilustrátă/ v. **casă**
ilustraţie /ilustrá̯ţi̯e/ v. **familie**
ilustru adj. 4 m., n. sg. /ilústru/; m. pl. **iluştri** /ilúştri/; f. sg. nom.-ac. **ilustră** /ilústră/; g.-d. şi pl. f., n. **ilustre** /ilústre/; v. R O 1 1°, **2**; G **5** 1°, **6**, **8**
iluzie /ilúzi̯e/ v. **familie**
iluzoriu /iluzórʲu/ v. **propriu**
imaginaţie /imağiná̯ţi̯e/ v. **familie**
imam /imám/ v. **abur**
imbold /imból̯d/ v. **prag** (verbul corespunzător **îmboldi**)
imediat adv.; adj. /imediát/ v. **apt**
imens /iménsʲ/ v. **dens**
imersiune /imersiúne/ v. **vulpe** (formele de sg.)
iminent „inevitabil" /iminént/ v. **apt**
imita /imitá/ v. **accepta**
imitaţie /imitá̯ţi̯e/ v. **familie**
impermeabil /impermeábil/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
impetuos /impetuós/ v. **dubios**
impiegat /impi̯egát/ v. **wat**
impieta /impi̯etá/ v. **lucra**
impoliteţe /impolitéţe/ v. **vulpe** (sau **vreme** pt. pl. în **-uri**)
import /impórt/ v. **prag**
important /importánt/ v. **apt**
importanţă /importánţă/ v. **casă** (formele de sg.)

Scanned with OKEN Scanner

imposibil /imposíbil/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (formele de sg. pt. s.)
impresie /imprésie/ v. **familie**
impresionant /impresionánt/ v. **apt**
imprimare /imprimáre/ v. **zare**
imprimeu /imprimẹ́u/ v. **birou**
impulsie (sau **impulsiune**) termen medical /impúlsie/ (sau /impulsiúne/) v. **familie** (sau **vulpe**)
impune /impúne/ v. **pune**
imput /impụ́t/ ind. prez. 1 de la **imputa** (să nu se confunde cu **input** /ímput/ termen din informatică)
imputa /imputá/ v. **accepta**
In simb. pt. **indiu**
incapabil /inkapábil/ v. **abil**
incarna /inkarná/ v. **lucra**
incarnare /inkarnáre/ v. **zare**
incas /inkás/ v. (pt. s.) **as** şi **dens** (pt. adj.)
incendia /inčendiá/ v. **studia**
incendiere /inčendiére/ v. **vulpe**
incendiu /inčéndiu/ v. **domeniu**
incoerent /inkoerént/ v. **apt**
incoerenţă /inkoerénţă/ v. **casă**
incompetenţă /inkompeténţă/ v. **casă**
incomplet /inkomplét/ v. **apt**
inconştient /inkonştiént/ v. **apt**
incrimina /inkrimină/ v. **lucra**
incrusta /inkrustá/ v. **lucra**
incrustaţie /inkrustáţie/ v. **familie**
incubaţie /inkubáţie/ v. **familie**
incunabul /inkunábul/ v. **abataj**
indecizie /indečízie/ v. **familie**
indelicateţe /indelikatéţe/ v. **vulpe**
indemnizaţie /indemnizáţie/ v. **famile**
independent /independént/ v. **apt**
indescifrabil /indesčifrábil/ v. **abil**

index /índeks/ v. (pt. deget) **sfinx** şi **prag** (pt. listă)
indian /indián/ v. (pt. s. m. persoană) **fizician**, **abataj** (formele de sg., pt. s. n.) şi **aerian** (pt. adj.)
indica /indiká/ v. **evoca**
indicaţie /indikáţie/ v. **familie**
indice /índiče/ v. (pt. număr) **duce** şi **nume** (pt. listă)
indiciu /indíču/ v. **serviciu**
indiferent /indiferént/ v. **apt**
indigo adj. invar.; s. /indigó/ v. **taxi**; v. (pt. adj.) R G 5 4°
indiscreţie /indiskréţie/ v. **familie**
indispensabil /indispensábil/ v. **abil**
indispensabili v. **abur** (formele de pl.)
indispoziţie /indispozíţie/ v. **familie**
indiu /indịu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **In**
individ /individ/ v. **brad**
individual /individuál/ v. **abil**
indruşaim plantă /indruşaím/ v. **abur**
induce /indúče/ v. **duce** vb.
industrial /industriál/ v. **abil**
industrie /indústrie/ v. **familie**
inerva în anatomie /inervá/ v. **lucra** (numai 3 şi 6)
inexact /inegzákt/ v. **apt**
inexactitate /inegzaktitáte/ v. **parte**
inexistent /inegzistént/ v. **apt**
in extenso expr. lat. „pe larg, în detaliu“ /ineksténso/ loc. adv. în rom.
in extremis expr. lat. „în ultimă instanţă“, „în ultimul moment (al vieţii)“ /inekstrémis/ loc. adv. în rom.
infarct /imfárkt/ v. **abataj**
infecţie /imfékţie/ v. **familie**
inferior /imferiór/ v. **anterior**
infiltra /imfiltrá/ v. **lucra**
infiltraţie /imfiltráţie/ v. **familie**
infim /imfím/ (sau /ínfim/) v.

Scanned with OKEN Scanner

abil
inflamaţie /imflamáţi̯e/ v. **familie**
inflaţie /imfláţi̯e/ v. **familie**
inflorescenţă /imflorescénţă/ v. **casă**
influenţă /imfluénţă/ v. **casă**
in-folio adj. invar. şi s. n. fără pl.; neart. /infólio/; v. **R** (pt. adj.) **G 5 4°**
informaţie /imformáţi̯e/ v. **familie**
infraroşu /ìmfraróşu/ v. (pt. adj.) **roşu** şi **lucru** (formele de sg., pt. s.)
infrastructură /ìmfrastruktúră/ v. **inimă**
infrasunet /ìmfrasúnet/ v. **abataj**
infructuos /ìmfruktuós/ v. **dubios**; v. **R F 4**
infuzie /imfúzi̯e/ v. **familie**
infuzor /imfuzór/ v. (pt. termenul din zoologie) **abur** şi **ajutor** (pt. termenul tehnic)
ingenuu /inǧénu̯u/ v. **continuu**
inghinal /inǧinál/ v. **abil**
inginer /inǧinér/ v. **abur**
ingurgita /ingurǧitá/ v. **lucra**
inimă s. f. sg. nom.–ac. /ínimă/; g.–d. şi pl. **inimi** /ínimi̯/; art. sg. nom.–ac. **inima** /ínima/; g.–d. **inimii** /ínimi/ sau /ínimi̯i/; pl. nom.–ac. **inimile**; g.–d. **inimilor**; v. **R O 1 3b, 3, 4; G 4 2°**
iniţia /iniţi̯á/ v. **studia**
iniţiativă /iniţiatívă/ v. **casă**
iniţiere /iniţi̯ére/ v. **vulpe**
injecţie /injékţi̯e/ v. **familie**
inocula /inokulá/ v. **lucra**
inopinat /inopinát/ v. **apt**
inorog /inoróg/ v. **coleg**
input în electronică şi informatică /ímput/ v. **prag** (formele de sg.); v. **R O 1 2°**; **F 4**
ins /ins/ v. **as**
inscripţie /inskrípţi̯e/ v. **familie**
insectă /inséktă/ v. **casă**
insera a introduce /inserá/ v. **lucra** (dar **însera** < **seară**)
insista /insistá/ v. **gusta**
inspiraţie /inspiráţi̯e/ v. **familie**
instala /instalá/ v. **lucra**
instalaţie /instaláţi̯e/ v. **familie**
instantaneu /instantanéu̯/ v. (pt. adj.) **violaceu** şi **muzeu** (pt. s.)
instigaţie /instigáţi̯e/ v. **familie**
instilaţie /instiláţi̯e/ v. **familie**
instinct /instínkt/ v. **abataj**
institut /institút/ v. **abataj**
instituţie /institúţi̯e/ v. **familie**
instrui /instru̯í/ v. **alcătui**
insuficient /insufičiént/ v. **apt**
insulă /ínsulă/ v. **casă**
inteligent /inteliǧént/ v. **apt**
inteligenţă /inteliǧénţă/ v. **casă**
intendent /intendént/ v. **wat**
intendenţă /intendénţă/ v. **casă**
intentare /intenţáre/ v. **zare**
intenţie /inténţi̯e/ v. **familie**
intercondiţionare /ìnterkondiţionáre/ v. **zare**; v. **R F 4**
interdicţie /interdíkţi̯e/ v. **familie**
interes /interés/ v. **abataj**
interesa /interesá/ v. **lucra**
interesant /interesánt/ v. **apt**
interferenţă /interferénţă/ v. **casă**
interior /interiór/ v. **anterior**
interliniar (sau **interlinear**) /ìnterliniár/ (sau /ìnterlineár/ v. **abil**
intern /intérn/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
internaţional /internaţionál/ v. **abil**
interoga /interogá/ v. **naviga**
interogaţie /interogáţi̯e/ v. **familie**
interregn /inter:égn/ v. **prag**; v. **R O 1 3°**
intersecţie /intersékţi̯e/ v. **fa-**

Scanned with OKEN Scanner

milie
interurban /ĭnterurbán/ v. **abil**
interveni /intervení/ v. **veni**
intervenţie /intervénţi̯e/ v. **familie**
intervieva /intervievá/ v. **lucra**
interviu /intervíu̯/ v. **birou**
interzice /interzíče/ v. **zice**
intim /íntim/ (sau /intím/) v. **abil**
intitula /intitulá/ v. **lucra**
intoxicaţie /intoksikáţi̯e/ v. **familie**
intra /intrá/ v. **afla**
intramuscular /ĭntramuskulár/ v. **abil**
intrare /intráre/ v. **zare**
intrepid /intrepíd/ v. **arid**
intri ind. prez. 2 de la **intra**
intrigă /íntrigă/ v. **dungă**
intrinsec /intrinsék/ v. **metalic**
introduce /introdúče/ v. **duce**
intui /intu̯í/ v. **alcătui**
inutil /inutíl/ v. **abil**
investiţie /imvestíţi̯e/ v. **familie**
inveterat „învechit, înrădăcinat“ /imveterát/ v. **apt**
invita /imvitá/ v. **accepta**
invitaţie /imvitáţi̯e/ v. **familie**
in vitro (expr. lat. „în sticlă“) loc. adv. cu sensul „în afara organismului“; „în laborator“ /imvítro/
in vivo (expr. lat. „pe viu“) loc. adv. cu sensul „în interiorul organismului viu“ /imvívo/
invocaţie /imvokáţi̯e/ v. **familie**
i–o /i̯o/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 d. neacc. + pron. pers. 3 f. ac. neacc. (*i–o dau lui* sau *ei*); după vb. **–i–o**; v. **el, ea**
iod în chimie /i̯od/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **I**
iod (sau **iot**) în fonetică /i̯od/ (sau /i̯ot/) v. **prag**
iolă /i̯ólă/ v. **casă**
ion în fizică /ión/ v. **abur**
(**iot** v. **iod**)
iperită /iperítă/ v. **casă** (formele de sg.)

ipohondrie /ipohondrí̯e/ v. **familie**
ipohondru /ipohóndru/ v. **acru**
I.Q. /á i̯ k i̯u/ abr. pt. expr. engl. **inteligence quotient** „coeficient de inteligenţă“; [!]
Ir simb. pt. **iridiu**
iredentism /iredentísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
iridiu /irídi̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Ir**
iriga /irigá/ v. **naviga**
irigaţie /irigáţi̯e/ v. **familie**
iris /íris/ v. (pt. termenul din anatomie) **prag** şi **as** (pt. floare)
irizaţie /irizáţi̯e/ v. **familie**
irupe „a izbucni“ /irúpe/ v. **rupe**
irupţie /irúpţi̯e/ v. **familie**
iscusit /iskusít/ v. **apt**
islam cult /islám/ v. **prag** (formele de sg.)
Islam (totalitatea popoarelor de cult islamic) s. pr. n. /islám/ v. **prag** (formele de sg.); v. R O **6** 4°
ison /isón/ v. **prag** (formele de sg.)
isoscel /isoscél/ v. **abil** (formele pt. n.)
israelian /israelián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
isteţ adj. 4 m., n. sg. /istéţ/; m. pl. **isteţi** /istéţi̯/; f. sg. nom.–ac. **isteaţă** /istéáţă/; g.–d. şi pl. f., n. **isteţe** /istéţe/; v. R O **2**; G **5** 1°, **6**
istoric /istórik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **bunic** (pt. s.)
istorie /istóri̯e/ v. **familie**
italian /italián/ v. (pt. s.) **fizician** şi **aerian** (pt. adj.)
italiană limbă /italiánă/ v. **fiziciană** (formele de sg.)
italiancă s. f. sg. nom.–ac. /italiánkă/; g.–d. şi pl. **italience** /italiénče/; art. sg. nom.–ac. **italianca** /italiánka/; g.–d. **italiencei** /italiénčei̯/; pl. nom.–ac. **italiencele** /ita-

Scanned with OKEN Scanner

liénčele/; g.–d. **italiencelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
itinerar /itinerár/ v. **abataj**
iţă /íţă/ v. **casă**
iubi /i̯ubí/ v. **citi**
iubită /i̯ubítă/ v. **casă**
iugăr /i̯úgăr/ v. **abataj**
iulie /i̯úlie/ v. **aprilie**
iunie /i̯únie/ v. **aprilie**
iute adj. 2 m., n. sg. şi f. sg. nom.–ac. /i̯úte/; f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n. **iuţi** /i̯uţí/; v. R O 2; G 5 3°, 6
iuţeală /iuţeálă/ v. **ameţeală**
iuţi /i̯uţí/ v. **citi**
ivi /iví/ v. **citi**
izbi /izbí/ v. **citi**
izbucni /izbucní/ v. **citi**
izbuti /izbutí/ v. **citi**
izlaz /izláz/ v. **prag**
izoanaliză /izoanalíză/ **casă**; v. R F 4
izobar /izobár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
izobară /izobáră/ v. **casă**
izocrom /izokróm/ v. **abil**
izoglosă /izoglósă/ v. **casă**
izvor /izvór/ v. **ajutor**
izvorască conj. prez. 3, 6 de la **izvorî**
izvorăsc ind. prez. 6 de la **izvorî**
izvorăşte ind. prez. 3 de la **izvorî**
izvorî /izvorí/ v. **urî** (numai 3 şi 6)

Î

î s. m. sau s. n. /idiní/ (denumirea literei); /i/ (valoarea literei); v. R O 6 5°
î.a. abr. pt. „înainte de amiază“
î. e. n. abr. pt. „înainte de era noastră“ v. şi **a. Chr.**
îi pron. pers. 3 m., n., f. d. neacc. (*îi dă lui* sau *ei*); 6 m. ac. neacc. (*pe ei îi vede*) /ii̯/; v. **el, ea, ei**
îl pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. (*îl vede*) /il/; v. **el**
îmbăia vb. I inf. prez. /imbăi̯á/; ind. prez. 3, 6 **îmbăiază** /imbăi̯ázǎ/; 4 **îmbăiem** /imbăi̯ém/; 5 **îmbăiaţi** /imbăi̯áţi̯/ ; conj. prez. 3, 6 **îmbăieze** /îmbăi̯éze/; imper. sg. **îmbăiază**(–**te** sau –**l**!); imperf. 3 **îmbăia** /imbăi̯á/; ger. **îmbăind** /imbăi̯índ/; v. R O 2; G 9, 10 2°, 11
îmbâcsi /imbiksí/ v. **citi**
îmboldi /imboldí/ v. **citi** (substantivul corespunzător: **imbold**)
îmbolnăvi /imbolnăví/ v. **citi**
îmbrăca /imbrăká/ v. **călca**
îmbrăcăminte /imbrăkămínte/ v. **autoare** (formele de sg.)
îmbrăţişa /imbrăţişá/ v. **lucra**
îmbuna /imbuná/ v. **lucra**
îmbunătăţi /imbunătăţí/ v. **citi**
îmi pron. pers. şi refl. 1 d. neacc. (*îmi spune*; *îmi spun mie* /imi̯/ v. **eu**
împacheta /impaketá/ v. **lucra**
împăca /impăká/ v. **călca**
împărţi vb. IV inf. prez. /impărţí/; ind. prez. 1, 6 **împart** /impárt/; 2 **împarţi** /impárţi̯/; 3 **împarte** /impárte/; conj. prez. 3, 6 **împartă** /impártă/; imper. sg. **împarte**!; v. R O 2; G 9, 10 4°, 11
împeliţat part. de la **împeliţa** (verb vechi folosit în basme); adj. /impeliţát/ v. **apt**
împerechea /imperekă/ v. **urechea** vb.
împiedica /impi̯ediká/ v. **evoca**
împinge /impínge/ v. **atinge**
împlini /implini/ v. **citi**
împodobi /impodobí/ v. **citi**
împotriva prep. (+g.) /impotríva/
împotrivă adv. /impotrívă/
împrejur adv. /imprejúr/
împrejurare /imprejuráre/ v. **zare**

Scanned with OKEN Scanner

împrejurime /imprejuríme/ v. **vulpe**
împrejurul prep. (+g) /imprejúrul/
împresura /impresurá/ v. **scula**
împreuna /impreuná/ v. **lucra** (sau **aduna**)
împreună adv. /impreúnă/
împrumut /imprumút/ v. **prag**
împrumuta /imprumutá/ v. **accepta**
împuţi /impuţí/ v. **simţi**
în prep. (+ac.) /in/
înainta /inaintá/ v. **lucra**
înainte adv. /inaínte/
înaintea prep. (+g.) /inaíntea/
înalt /inált/ v. **apt**
înapoi adv. /inapói/
înapoia prep. (+g.) /inapóia/
înapoia vb. /inapoiá/ v. **îmbăia**
înălţa /inălţá/ v. **cără**
înălţime /inălţíme/ v. **vulpe**
înăuntru adv. /inăúntru/
înăuntrul prep. (+g.) /inăúntrul/
încă adv. /ínkă/
încălţăminte /inkălţămínte/ v. **autoare** (formele de sg.)
încălţător /inkălţătór/ v. **ajutor**
încălzi /inkălzí/ v. **citi**
încăpea /inkăpeá/ v. **părea**
încărca /inkărká/ v. **călca**
încânta /inkintá/ v. **accepta**
încât conj. /inkít/
în cât (îmbinare liberă de cuvinte) prep. +.pron. sau adj. pron. /ínkít/ (*în cât suntem astăzi?; în cât timp ai scris articolul?*) v. **cât**
începe /inčépe/ v. **cere**
încerca vb. I inf. prez. /inčerká/; ind. prez. 3, 6 **încearcă** /inčárkă/; 2 **încerci** /inčérč/; conj. prez. 3, 6 **încerce** /inčérče/; imper. sg. **încearcă**!; v. R O 2; G 9, 10
încercare /inčerkáre/ v. **zare**
încet /inčét/ v. **nedrept**
înceta /inčetá/ v. **lucra**
încet–încet adv. /inčétinčét/
încheia vb. I inf. prez. /inkeiá/; ind. prez. şi conj. prez. 3, 6 **încheie** /inkéie/; 1, 2 **închei** /inkéi/; 4 **încheiem** /inkeiém/; 5 **încheiaţi** /inkeiáţi/; imper. sg. **încheie**!; imperf. 3 **încheia** /inkeiá/; part. **încheiat** /inkeiát/; ger. **încheind** /inkeínd/; v. R O 1 2°; G 9, 10 1°, 11
închide /inkíde/ v. **arde**
închipui /inkipuí/ v. **atribui**
închiria /inkiriá/ v. **studia**
închisoare /inkisoáre/ v. **floare**
încinge /inčínge/ v. **atinge**
încleia /inkleiá/ v. **îmbăia**
încoace adv. /inkoáče/
încolo adv. /inkólo/
înconjur /inkónjur/ v. **prag**
înconjura /inkonjurá/ v. **aduna**: ind. prez. 3, 6 **înconjură** /inkónjură/ (sau **scula**: ind. prez. 3, 6 **înconjoară** /inkonjoáră/)ger. **înconjurând**; v. R O 2; G 9, 10
încontinuu „mereu, întruna“ adv. /inkontínuu/
în continuu (îmbinare liberă de cuvinte) prep. + adj. /inkontínuu̯u/ (*în continuu progres*)
încorpora /inkorporá/ v. **lucra**
încorporabil /inkorporábil/ v. **abil**
încotoşmăna /inkotoşmăná/ v. **lucra**
încotro adv. /inkotró/
încotrova adv. /inkotrová/ (sau /inkotróva/)
încovoia vb. I inf. prez. /inkovoiá/; ind. şi conj. prez. 3, 6 **încovoaie** /inkovoáie/; 1, 2 **încovoi** /inkovói/; 4 **încovoiem** /inkovoiém/; 5 **încovoiaţi** /inkovoiáţi/; imper. sg. **încovoaie**!; imperf. **încovoia** /inkovoiá/; ger. **încovoind** /inkovoínd/; v. R O 2; G 10 1°, 11
încrâncena /inkrinčená/ v. **aduna** (sau **lucra**)
increde /inkréde/ v. **crede**

Scanned with OKEN Scanner

încredința / inkredințá/ v. **lucra**
încuia /inkuiá/ v. **încheia**
încuiba /inkuibá/ v. **lucra**
încununa /inkununá/ v. **lucra**
încuraja /inkurajá/ v. **lucra**
încurajare /inkurajáre/ v. **zare**
în curând loc. adv. /înkurínd/
încurca /inkurká/ v. **evoca**
îndată adv. /indátă/
în dată ce loc. conj. /indátăče/
îndatora /indatorá/ v. **lucra**
îndelung /indelúng/ v. **stâng**
îndemânatic /indeminátik/ v. **metalic**
îndemână adv. /indemínă/
îndemna /indemná/ v. **întreba**
îndepărta /indepărtá/ v. **lucra**
îndeplini /indepliní/ v. **citi**
îndoi tranz. („a dubla") și refl. („a avea îndoieli") /indoí/ v. **alcătui**
îndoi „a plia", „a curba", „a încovoia" vb. IV inf. prez. /indoí/; ind. și conj. prez. 3, 6 **îndoaie** /indoáie/; 1, 2 **îndoi** /indói/; imper. sg. **îndoaie!**; imperf. 3 **îndoia** /indoiá/; v. **R O 2; G 9, 10** 3°, **11**
îndoială /indoiálă/ v. **amiază**
îndrăgosti /indrăgostí/ v. **citi**
îndrăzni /indrăzní/ v. **citi**
îndrepta /indreptá/ v. **aștepta**
în dreptul loc. prep. (+g.) /indréptul/
îndruma /indrumá/ v. **lucra** (sau **aduna**)
înduioșa /induioșá/ v. **lucra**
îndura /indurá/ v. **aduna**
îneca /ineká/ v. **pleca**
înfașă ind. prez. 3, 6 de la **înfășa**
în fața loc. prep. (+g.) /ímfáța/
în față loc. adv. /ímfáță/
înfășa /imfășá/ v. **spăla**
înfășând ger. de la **înfășa**
înfășura /imfășurá/ v. **scula**
înfățișa /imfățișá/ v. **lucra**
înfățișează /imfățișeáză/ și /imfățișáză/ ind. prez. 3, 6 de la **înfățișa**
înfețe conj. prez. 3, 6 de la **înfășa**
înfia /imfiá/ v. **studia**
înfiera /imfierá/ v. **lucra**
înfige /ímfiğe/ v. **frige**
înființa /imființá/ v. **lucra**
înfiora /imfiorá/ v. **îngropa**
înfiripa /imfiripá/ v. **lucra** (sau **aduna**)
înfoia /imfoiá/ v. **încovoia** (sau **îmbăia**)
îngădui /ingăduí/ v. **atribui**
îngăima /ingăimá/ v. **agăța**
îngemăna /inğemăná/ v. **lucra** (sau: ind. prez. 3, 6 **îngeamănă** /inğámănă/; 1 **îngemăn** /inğémăn/; 2 **îngemeni** /inğémeni/; conj. prez. 3, 6 **îngemene** /inğémene/; v. **R O 2; G 9, 10** 2° (sau 1°)
îngenunchea /inğenunká/ v. **urechea** vb.
îngheață /ingáță/ ind. prez. 3, 6 de la **îngheța**
înghesui /ingesuí/ v. **atribui**
îngheța /ingéță/ v. **chema**
înghețată /ingețátă/ v. **casă**
înghiți /ingíți/ v. **simți**
înghițitură /ingițitúră/ v. **inimă**
îngrașă ind. prez. 3, 6 de la **îngrășa**
îngrașe conj. prez. 3, 6 de la **îngrășa**
îngrași ind. prez. 2 de la **îngrășa**
îngrămădi /ingrămădí/ v. **citi**
îngrășa /ingrășá/ v. **cără**
îngrășând /ingrășínd/ ger. de la **îngrășa**
îngreuia /ingreuiá/ v. **îmbăia**
îngreuna /ingreuná/ v. **lucra**
îngrija vb. I inf. prez. (< **îngrijora**) /ingrijá/; ind. prez. 3, 6 **îngrijează** /ingrijeáză/ sau /ingrijáză/ v. **lucra**; v. **R O 8**
îngrijându-se /ingrijínduse/ ger. de la **îngrija**
îngrijea imperf. 3 de la **îngriji**
îngrijeai imperf. 2 de la **îngriji**

Scanned with OKEN Scanner

îngrijeam imperf. 1, 4 de la **îngriji**
îngrijească conj. prez. 3, 6 de la **îngriji**
îngrijeau imperf. 6 de la **îngriji**
îngriji „a avea grijă“ /ingrijí/ v. **citi**
îngrijind ger. de la **îngriji**
îngrijora /ingrijorá/ v. **lucra**
îngroaşă ind. prez. 3, 6 de la **îngroşa**
îngroaşe conj. prez. 3, 6 de la **îngroşa**
îngropa vb. I inf. prez. /ingropá/; ind. prez. 3, 6 **îngroapă** /ingroápă/; conj. prez. 3, 6 **îngroape** /ingroápe/; imper. sg. **îngroapă!**; v. **R O 2; G 9, 10 1°, 11**
îngroşa /ingroşá/ v. **îngropa**
îngroşând ger. de la **îngroşa**
îngroşi ind., conj. prez. 2 de la **îngroşa**
îngust adj. 4 m., n. sg. /ingúst/; m. pl. **înguşti** /ingúşti/; f. sg. nom.–ac. **îngustă** /ingústă/; g.–d. şi f., n. pl. **înguste** /ingúste/; v. **R O 2; G 5 1°, 6**
înhăita /inhăiţá/ v. **lucra**
înjgheba /injgebá/ v. **lucra** (sau **chema**)
înjura /injurá/ v. **aduna**
înjurătură /injurătúră/ v. **inimă**
înlăcrima /inlăcrimá/ v. **lucra**
înlănţui /inlănţuí/ v. **atribui**
înlătura /inlăturá/ v. **aduna**
în loc loc. adv. /inlók/ (*stai în loc!*)
în loc de loc. prep. (+ac.) /inlógde/
în loc să loc. conj. /inlóksă/
înlocui /inlocuí/ v. **alcătui**
în locul loc. prep. (+g.) /inlócul/ (de ex.: *în locul lui n–aş face aşa ceva; în locul lui Ion a venit Mihai*)
în locul (îmbinare liberă de cuvinte) /inlókul/ prep. + s. (de ex.: *în locul acesta îmi place*)
înmănunchea /imănunkă/ v. **urechea** vb.
înmii /imií/ v. **pustii**
înmiit part. de la **înmii**; nr. cu val. de adj. (v. **apt**) şi cu val. de adv.; v. **R G 12 5°**
înmormântare /imormintáre/ v. **zare**
înmulţi /imulţí/ v. **citi**
înnămoli /inămolí/ v. **citi**
înnoda vb. I inf. prez. /inodá/; ind. prez. 3, 6 **înnoadă** /inoádă/; 2 **înnozi** /inózi/; conj. prez. 3, 6 **înnoade** /inoáde/; imper. sg. **înnoadă!**; v. **R O I 3°, 2; G 9, 10**
înnora /inorá/ v. **lucra**
înnoroi /inoroí/ v. **alcătui**
înot /inót/ v. **prag** (formele de sg.)
înota vb. I inf. prez. /inotá/; ind. prez. 3, 6 **înoată** /inoátă/; 2 **înoţi** /inóţi/; conj. prez. 3, 6 **înoate** /inoáte/; imper. sg. **înoată!**; v. **R O 2; G 9, 10**
înregistra /inregistrá/ v. **lucra**
însa pron. pers. 3 f. ac. /însa/ (numai precedat de prep. **dintr–, într–, printr–**) v. (pt. pl. ac.) **dânsa**
însă conj. /însă/
însăila /însăilá/ v. **lucra**
însămi (după pron. pers. 1) adj. pron. de întărire 1 f. nom.–ac. /însămi/ (*eu însămi; pe mine însămi*); d. **însemi** /însemi/ (*mie însemi*) (ca pron. este învechit)
însănătoşi /însănătoşí/ v. **citi**
însăşi /însăşi/ la fel cu **însămi**, dar este pentru pers. 3, iar în loc de **–mi** apare **–şi**; se poate folosi şi cu forme acc. de pron. refl. şi cu s. f., nu numai cu pron. pers. (*ea însăşi, ei înseşi, pe sine însăşi, eleva însăşi*)
însăţi /însăţi/ la fel cu **însămi**,

Scanned with OKEN Scanner

dar pt. 2, în loc de **–mi** apare **ţi** (*tu însăţi, ţie înseţi, pe tine însăţi*)

înscrie /inskríe/ v. **scrie**

înscris part. şi supin de la **înscrie**; s. „act juridic, declaraţie scrisă“ /inscrís/ v. (pt. s.) **prag**

în scris loc. adj. şi adv. „notat“ (pe hârtie, în formă scrisă) /inscrís/; v. R O 6 1°

însele pron. pers. 6 f., n. ac. /ínsele/ de la **însa**

(**însele** /ínsele/ adj. pron. de întărire 6 f. v. **înseşi**)

însemi v. **însămi**

însemna /insemná/ v. **întreba** (sau **lucra**)

însemnătate /insemnătáte/ v. **parte** (formele de sg.)

însene (după pron. pers. 4) adj. pron. de întărire 4 f., (*noi însene; nouă însene*) /ínsene/

însenina /insenină/ v. **lucra**

înseşi /ínseşi/ (sau **însele**) sg. g.–d. sau pl. de la **însăşi**

înseţi v. **însăţi**

însevă (după pron. pers. 5) adj. pron. de întărire 5 f. (*voi însevă; vouă însevă*) /însevă/

însoţi /însoţí/ v. **citi**

înspre prep. (+ac.) /înspre/

înstrăina /înstrăiná/ v. **lucra**

înstruna /instruná/ v. **aduna** (sau **lucra**)

însul pron. pers. 3 m., n. ac. (numai precedat de prep. **dintr–, într–, printr–** /însul/ v. (pt. pl. ac.) **dânsul**

însumi (după pron. pers. 1) adj. pron. de întărire 1 m. (*eu însumi; mie însumi*) /însumi/

însura /însurá/ v. **scula**

însuşi (după pron. pers. sau refl. 3 m., n., înaintea sau în urma unui s. m., n.) adj. pron. de întărire 3 m., n. (*el însuşi e bolnav; contractul însuşi e nul*) /însuşi/

însuşi /însuşí/ v. **citi**

însuţi (după pron. pers. 2) adj. pron. de întărire 2 m. (*tu însuţi eşti bolnav*) /însuţi/

înşală ind. prez. 3, 6 de la **înşela**

înşela „a păcăli, a dezamăgi“; refl. „a greşi“ /înşelá/ v. **aşeza**

înşeua vb. I inf. prez. /înşeuá/; ind. prez. 3, 6 **înşeuează** /înşeuéază/; 1 **înşeuez** /înşeuéz/; conj. prez. 3, 6 **înşeueze** /înşeuéze/; imper. sg. **înşeuează!**; v. R O I 2°, 2; G 9, 10 2°, 11

înşii pron. pers. 6 m. ac. de la **însul**

înşine (după pron. pers. 4) adj. pron. de întărire 4 m. (*noi înşine; nouă înşine*) /înşine/

înşişi (după pron. pers. sau refl. 6 m., în faţa sau în urma unui s. m.) adj. pron. de întărire 6 m. (*ei înşişi sunt bolnavi; înşişi munţii sunt fără zăpadă, lor înşişi*) /înşişi/

înşivă (după pron. pers. 5) adj. pron. de întărire 5 m. (*voi înşivă; vouă înşivă*) /înşivă/

înştiinţa /înştiinţá/ v. **lucra**

întări /întări/ v. **citi**

întâi (după s.) nr. m., f., n. invar. (*anul întâi, anii întâi; clasa întâi, clasele întâi; premiul întâi, premiile întâi*); cu nume de lună (*întâi iulie*) /întíi/; (înaintea unui s.) m., n. sg. nom.–ac. **întâiul** (*întâiul an*) /întíiul/; g.–d. **întâiului** /întíiului/); pl. m. nom.–ac. şi f. sg. g.–d. **întâii** /întíi/ (*întâii ani; întâii mele cărţi*); pl. g.–d. m., f., n. **întâilor** /întíilor/; f. sg. nom.–ac. **întâia** (*întâia clasă*) /întíia/; pl. f., n. nom.–ac. **întâile** /întíile/; cu cifre 1 sau I; v. R G 12 7°

întâlni /intilní/ v. **citi**

întâmpina /intimpiná/ v. **adu-**

Scanned with OKEN Scanner

na
întâmpla /intimplá/ v. **afla** (numai 3 şi 6)
întâmplare /intimpláre/ v. **zare**
întârzia /intirzi̯á/ v. **apropia**
întârziere /intirzi̯ére/ v. **vulpe**
întârzii ind. şi conj. prez. 1, 2 de la **întârzia**
întemeia /intemei̯á/ v. **îmbăia**
întemeiază ind. prez. 3, 6 de la **întemeia**
întemeiez ind. şi conj. prez. 1 de la **întemeia**
întinde /intínde/ v. **arde**
întoarce vb. III inf. prez. /intu̯árče/; part. **întors** /intórs/; ind. prez. 1, 6 **întorc** /intórk/; 2 **întorci** /intórč/; conj. prez. 3, 6 **întoarcă** /intu̯árkă/; imper. sg. **întoarce!**; imperf. 3 **întorcea** /intorčá/; perf. s. 1 **întorsei** /intorséi̯/; 3 **întoarse** /intu̯árse/; ger. **întorcând** /intorkínd/; v. R O 2; G 9, 10 8°, 11
întocmai adv. /întócmai̯/
într– prep. v. **întru**
între prep. (+ac.) /íntre/
întreba vb. I inf. prez. /intrebá/; ind. prez. 3, 6 **întreabă** /intre̯ábă/; imper. sg. **întreabă!**; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11
întrebuinţare /intrebuinţáre/ v. **zare**
întrece /intréče/ v. **trece**
întreg adj. 3 m., n. sg. /intrég/; f. sg. nom.–ac. **întreagă** /intre̯ágă/; g.–d. şi pl. m., f., n. **întregi** /intréğ/; v. R O 2
întreprindere /intrepríndere/ v. **vulpe**
întrerupător /intrerupătór/ v. **ajutor**
întrerupe /intrerúpe/ v. **rupe**
întreţine /intreţíne/ v. **ţine**
într–însa (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **întru** + pron. **însa** /intrínsa/
într–însul (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **întru** + pron. **însul** /intrínsul/
într–o (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **întru** + art. sau nr. /íntro/
întru prep. (+ ac.) /íntru/
întrucât „deoarece“ conj. /intrukít/
întru cât „în măsura în care, în ce măsură“ prep. + adv. /întrukít/ (*nu văd întru cât ar fi mai bine aşa*); v. R F 4
într–un (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **întru** + art. sau nr. **un** /íntrun/
întruna „mereu; continuu“ adv. /intrúna/ (*vorbeşte întruna*)
într–una (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **întru** + nr. sau pron. **una** (*are zece rochii şi se îmbracă numai într–una*; *într–una din zile*) /intrúna/
întrutotul adv. /intrutótul/
întuneca /intuneká/ v. **evoca**
întunecos /intunekós/ v. **bucuros**
întuneric /intunérik/ v. **prag** (formele de sg.)
înţelege /inţeléğe/ v. **merge**; imper. sg. **înţelege!**
înţelept /inţelépt/ v. **nedrept**
înţelepciune /inţelepčúne/ v. **vulpe** (formele de sg.)
înţeles /inţelés/ part. şi supin de la **înţelege**; s.; v. (pt. part.) **des** şi **prag** (pt. s.)
învălui /imvălu̯í/ v. **atribui**
învăţa /imvăţá/ v. **spăla**
învăţământ /imvăţămínt/ v. **cuvânt** (pl. **învăţăminte**, „precepte, învăţături“)
învăţătoare /imvăţătoáre/ v. **autoare**
învăţător /imvăţătór/ v. **abur**
învăţătură /imvăţătúră/ v. **inimă**
învârsta /imvirstá/ v. **lucra**
învârti /imvirtí/ v. **citi** (sau ind. prez. 1, 6 **învârt** /imvírt/; conj. prez. 3. 6 **învârtă**

Scanned with OKEN Scanner

/imvírtă/; imper. sg. **învârte!** /imvírte/); v. **R O 2; G 9, 10**

învechi vb. IV inf. prez. /imveḱí/; ind. prez. 1, 6 **învechesc** /imveḱésk/; conj. prez. 3, 6 **învechească** /imveḱáskă/; imper. sg. **învecheşte!** /imveḱéşte/; imperf. 3 **învechea** /imveḱá/; v. **R O 2; G 9, 10 5°, 11**

învederat „vizibil, evident" /imvederát/ v. **apt**

înveli /imvelí/ v. **citi**

înveşmânta /imveşmintá/ v. **lucra** (sau **accepta**)

învia /imvi̯á/ v. **apropia**

înviere /imvi̯ére/ v. **vulpe** (formele de sg.)

Înviere s. pr. f. /imvi̯ére/ v. **vulpe** (formele de sg.)

învinge /imvínge/ v. **atinge**

învolbura /imvolburá/ v. **aduna** (sau **lucra**)

îşi pron. refl. 3, 6 d. neacc. /işi̯/ (*îşi aminteşte*) v. **sie**

îţi pron. pers. şi refl. 2 d. neacc. /iţi̯/ (*îţi spune*; *îţi spui*) v. **tu**

J

j s. m. sau s. n. /je/ (denumirea literei); v. **R O 6 5°**

J simb. pt. **joule**

jachetă /jakétă/ v. **casă**

jaf /jaf/ v. **prag**

jalbă /jálbă/ v. **casă**

jale /jále/ v. **autoare** (formele de sg.)

jantă auto /jántă/ v. **casă**

jaz /ǧez/ v. **prag** (pl. **jazuri** orchestre)

jăratic /jărátik/ v. **prag** (formele de sg.); v. **R F 1**

jecmăni /jegmăní/ v. **citi**

jeep /ǧi:p/ v. **prag**

jelui /jelu̯í/ v. **alcătui**

jenă /jénă/ v. **casă** (formele de sg.)

jep arbust /jep/ v. **abur**

jerseu /jerséu̯/ v. **birou** (sau **muzeu**)

jertfă /jértfă/ v. **casă**

jigni /jigní v. **citi**

jilav /jílav/ v. **abil**

jiu-jitsu /ji̯uji̯ţu/ v. **lucru** (formele de sg.)

jivină /jivínă/ v. **casă**

jneapăn /jne̯ápăn/ v. **mesteacăn**

joben /jobén/ v. **prag**

joc /jok/ v. **prag**

jocheu /joḱéu̯/ v. **erou**

joi s. f. invar. /joi̯/; art. sg. nom.-ac. **joia** /jói̯a/; g.-d. **joii** /jói̯i/; pl. nom.-ac. **joile** /jó[l]ile/; g.-d. **joilor**

joi adv. „într-o (sau în fiecare) joi" /joi̯/

joia adv. (<art. sg. nom.-ac. de la s. **joi**) /jói̯a/

joker /ǧókăr/ v. **abur**

jos adv.; adj. /jos/ v. (pt. adj.) **bucuros**

joule s. m. sg. /ǧul/ şi /jul/; pl. **jouli** /ǧuli̯/ şi /juli̯/; simb. **J**; v. **R O 6 3°**

jr abr. pt. **junior** (fiul)

juca vb. I inf. prez. /juká/; ind. prez. 3, 6 **joacă** /jo̯ákă/; 1 **joc** /jok/; 2 **joci** /joč/; conj. prez. 3, 6 **joace** /jo̯áče/; imper. sg. **joacă!**; v. **R O 2; G 9, 10**

jucăuş /jukăúş/ v. **abil**

judeca /judeká/ v. **evoca**

judecată /judekátă/ v. **baltă**

judecătoare /judekăto̯áre/ v. **autoare**

judecător /judekătór/ v. **abur**

judeţean adj. 4 m., n. sg. /judeţe̯án/; m. pl. **judeţeni** /judeţéni̯/; f. sg. nom.-ac. **judeţeană** /judeţe̯ánă/; g.-d. şi pl. f., n. **judeţene** /judeţéne/; v. **R O 2; G 5 1°**

judo (cuv. japonez) /ǧúdo/ v. **adagio** (formele de sg.)

judoka (cuv. japonez; sportiv) /ǧúdoka/ s. n. invar.; neart.

jujeu /jujéu̯/ v. **heleşteu**

jumară /jumără/ v. **barbă** (pl.

Scanned with OKEN Scanner

e mai frecvent)
jumătate /jumătáte/ v. **parte**
june adj. 3 m., n. sg., f. sg. g.–d. şi pl. f., n. /júne/; m. pl. **juni** /juni̯/; f. sg. nom.–ac. **junã** /júnă/
junghi /junǵ/ v. **unghi**
junioară /juniu̯áră/ v. **casă**
junior sportiv /juniór/v. (pt. adj.) **anterior şi abur** (pt. s.)
junior (fiul) /ǧúnior/ v. **abur**; abr. **jr**
juntă /húntă/ v. **casă**
jur „împrejurime; jurat“ /jur/ v. (pt. „împrejurime“) **prag** şi **abur** (pt. „jurat“; pl. **juri** apare în *curtea cu juri*; sg. e rar)
jurământ /jurămínt/ v. **cuvânt**
juri „juraţi“ /juri̯/ v. **jur**
jurisconsult /jùriskonsúlt/ v. **wat**
jurisdicţie /jùrizdíkţi̯e/ v. **familie**
jurisdicţional /jùrizdikţionál/ v. **abil**
jurisprudenţă /jùrisprudénţă/ v. **casă**
jur–împrejur loc. adv. /jùrimprejúr/
jurnal /jurnál/ v. **abataj**
just /just/ v. **îngust**
justeţe /justéţe/ v. **autoare** (formele de sg.)
justificaţie /justifikáţi̯e/ v. **familie**
justiţie /justíţi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
juvăţ /juvắţ/ v. **băţ**
juxtapunere /jùkstapúnere/ v. **vulpe**
juxtă /júkstă/ v. **casă**

K

k s. m. sau s. n. /ka/ (denumirea literei); v. **R O 6 5°**
K simb. pt. **kaliu**, **potasiu**
kaizer s. m. („împărat“); s. n. („afumătură“) /kái̯zăr/ v. (pt. s. m.) **abur** (formele de la ambele numere) şi **abataj** (formele de sg. pt. s. n.)
kaki adj. invar. /kaḱí/
kaliemie în medicină /kàliemí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
kaliu /kálḭu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **K**
kenyan /ḱenián/ v. **aerian** şi **fizician**
ketchup /ḱéčap/ v. **prag** (formele de sg.)
khmer din sau referitor la Cambodjia /kmer/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
kibbutz /ḱibúţ/ v. **service**; [!]
kil (sau **kilo**) /ḱil/ (sau /ḱílo/) v. **abataj** (sau invar.)
kilocalorie /ḱìlokaloríi̯e/ v. **familie**; simb. **kcal**
kilogram /ḱilográm/ v. **abataj**; simb. **kg**
kilogram–forţă s. n. comp. (cu flexiune şi articol la primul termen) /ḱilográmfórţă/ v. **abataj**; simb. **kgf**
kilogram–forţă–metru s. n. comp. (cu flexiune şi articol la primul termen) /kilográmfórţămétru/ v. **abataj**; simb. **kgf.m**
kilogrammetru s. comp. m. (cu flexiune şi articol la ultimul termen) /ḱilogramétru/ v. **codru**; simb. **kgm**
kilohertz /ḱilohérţ/ v. **abur**; simb. **kHz**
kilojoule /ḱiloǧúl/ sau /kilojúl/ v. **abur**; simb. **kJ**
kilolitru /ḱilolítru/ v. **codru**; simb. **kl**
kilometra /ḱilometrá/ v. **lucra**
kilometru /ḱilométru/ v. **codru**; simb. **km**
kilotonă /ḱilotónă/ v. **casă**; simb. **kt**
kilovolt /ḱilovólt/ v. **wat**; simb. **kV**
kilovoltamper /ḱilovòltampér/

v. **abur**; simb. **kVA**

kilowat /ḱilovát/ v. **wat**; simb. **kW**; [!]

kilowat–oră s. m. comp. (cu flexiune şi articol la primul termen) /ḱilovàtóră/ v. **wat**; simb. **kWh**; [!]

kitsch /ḱič/ v. **service**

kiwi (pasăre) s. f. invar.; (arbore) s. m. invar.; (fruct; suc) s. n. invar. /kívi/; neart.

know–how cuv. engl. /nắu̯hau̯/ s. n. (nu are pl.); art. **know–how–ul** /nắu̯hau̯ul/ v. **week–end**

K.O. abr. pt. **cnocaut**

Kogălniceanu (Mihail) (politician şi om de cultură român) s. pr. m. /kogălničánu/; g.–d. **lui Kogălniceanu**; v. **R O 6 3°**

koine s. f. (sau s. n.) /koi̯né/ (nu are pl.; neart.)

kripton (gaz) /kriptón/ v. **abataj** (formele de sg.); simb. **Kr**

kurd /kurd/ v. (pt. adj.) **arid** şi **brad** (pt. s.)

kuwaitian /kuu̯ei̯tián/ (sau /kuvei̯tián/) v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)

L

l s. m. sau s. n. /le/ (denumirea literei în alfabetul românesc) şi /el/ (în simboluri şi în abrevieri); v. **R O 6 5°**

l simb. pt. **litru**; simb. pt. **lăţime**

l– pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. /l/ (*l–a dat*) v. **el**

–l– pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. /l/ (*vedea–l–aş*) v. **el**

–l pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. /l/ (*rupe–l!*) v. **el**

L cifră romană pt. **cincizeci**; simb. pt. **lungime**

la prep. (+ac.) /la/

l–a /la/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. +vb. aux. 3 v. **el** şi **avea** vb. aux.; v. **R O 6 2°**

labă /lábă/ v. **casă**

labiat /labiát/ v. **apt**

laborator /laboratór/ v. **ajutor**

lac /lak/ v. **prag**

lacăt /lákăt/ v. **abataj**

lacom /lákom/ v. **abil**

lacrimă /lákrimă/ v. **inimă**

lacs „peşte“ /laks/ v. **as**

lactaţie /laktáţi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)

lacto–vegetarian /làktoveğetarián/ v. **aerian**; v. **R O 6 2°**; **F 4**

lady cuv. engl. s. f. invar. neart. /lédi/; v. **R O 6 3°**

lai „negru“ adj. 3 m., n. sg. /lai̯/; f. sg. nom.–ac. **laie** /lái̯e/; g.–d. şi pl. m., f., n. **lăi** /lăi̯/; v. **R O 1 2°, 2; G 5 3°**

l–ai (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. +vb. aux. 2 (*l–ai dat*; *l–ai da*) v. **el**, **avea** aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

laitmotiv /lái̯tmotìv/ v. **abataj**

la îndemână loc. adv. /làindemínă/; v. **R O 6 1°**

l–am (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. + vb. aux. 1, 4 /lam/ (*l–am dat*; *l–am da*) v. **el**, **avea** aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

lamă /lámă/ v. **casă**

lamba (sau **lambă**) „rindea; scobitură“ /lambá/ (sau /lámbă/) v. **basma** (sau **casă**)

lambă lanţ, frânghie /lámbă/ v. **casă**

lamelicorn (în zoologie) /làmelikórn/ v. (pt. adj.) **abil** şi (pt. s.) **abataj** (sau **abur**)

laminor /laminór/ v. **ajutor**

lampas /lampás/ v. **prag**

lampă /lámpă/ v. **barbă**

lampion /lampión/ v. **avion**; v.

Scanned with OKEN Scanner

R O 1 2°

lan /lan/ v. **prag**

lance s. f. sg. nom.–ac. /lánče/; g.–d. şi pl. **lănci** /lănč/; art. sg. nom.–ac. **lancea** /lánča/; g.–d. **lăncii** /lắnči/ sau /lắnčii̯/; pl. nom. –ac. **lăncile** /lắncile/; g.–d. **lăncilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

lanceolat /lančeolát/ v. **apt**; v. R O 1 2°

ländler cuv. germ. s. n. „(melodie de) dans“ /léndlăr/; v. R O 6 3° v. **abataj**

lanţ /lanţ/ v. **prag**

laolaltă adv. /laoláltă/

la o parte loc. adv. /làopárte/; v. R O 6 1°

lapidariu /lapidárı̯u/ v. **domeniu**

lapiez „formă de relief“ /lapiéz/ (sau **lapiaz** /lapiáz/) v. **prag**

lapoviţă /lápoviţă/ v. **casă** (formele de sg.)

lapsus (<lat. „eroare din neatenţie; greşeală de limbă vorbită sau scrisă“) /lápsus/ v. **prag**

lapte /lápte/ v. **nume** (formele de sg.)

lapte–de–pasăre (desert) s. n. comp. sg. (cu art. la primul termen) v. **nume** (formele de sg.); v. R 0 6 2°

l–ar (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. + vb. aux. (*l–ar da*) v. **el** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.; v. R O 6 2°

larg /larg/ v. **stâng**

larghetto cuv. it. (în muzică) adv. /larǵéto/; v. R 0 1 3°

largheţe /larǵéţe/ v. **autoare** (formele de sg.)

largo cuv. it. adv. /lárgo/

larice /láriče/ v. **voce**

laringe /laríŋge/ v. **nume**

laringian /laringián/ v. **aerian**; v. R O 1 2°

lasciv /lasčív/ v. **abil**; v. R O 1 2°

laş /laş/ v. **abil**

l–aş (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. + vb. aux. 1 /laş/ (*l–aş mânca*) v. **el** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.; v. R O 6 2°

lat /lat/ v. **apt**

lateral /laterál/ v. **abil**

latifundiu /latifúndı̯u/ v. **domeniu**; v. R 0 1 2°

latin /latín/ v. **abil** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.)

latină (limbă) /latínă/ v. **casă** (formele de sg.)

latură /látură/ v. **inimă** (în expr. pl. **lături**: *în lături, pe de lături*)

l–aţi /laţi̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. + vb. aux. 5 (*l–aţi dat, l–aţi da*) v. **el, avea** aux. pt. perf. comp. şi **aş** aux. pt. cond.–opt.; v. R O 6 2°

laureat /laureát/; v. **wat**; v. R O 1 2°

lavandă /lavándă/ v. **casă**

laviţă /láviţă/ v. **casă**

lavoar /lavo̯ár/ v. **abataj**; v. R O 1 2°

lawrenţiu element chimic /lorénţı̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. Lw; v. R O 6 3°

laxativ /laksatív/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)

lazaret /lazarét/ v. **abataj** (sau **prag**)

lăcătuşărie /lăkătuşărı̯íe/ v. **familie**

lăcrămioară /lăkrămi̯oáră/ v. **casă**; v. R O 1 2°; [!]

lăcrima /lăkrimá/ v. **lucra**

lăcui /lăkuı̯í/ v. **alcătui**; v. R O 1 2°

lăcustă /lăkústă/ v. **casă**

lăfăi /lăfăı̯í/ v. **alcătui** (sau **atribui**); v. R O 1 2°

lălăi /lălăı̯í/ v. **alcătui** (sau **atribui**)

lălâu adj. 3 m., n. sg. /lălíu̯/; m.

pl. **lălâi** /lălíi̯/; f. sg. şi pl. f., n. **lălâie** /lălíi̯e/; v. **R 0 1 2°, 2; G 5 2°**

lămâie /lămíi̯e/ v. **cheie**

lămuri /lămurí/ v. **citi**

lăncier /lănčiér/ v. **abur**

lăsa vb. I inf. prez. /lăsá/; ind. prez. 3, 6 **lasă** /lásă/; 1 **las** /las/; 2 **laşi** /laşi̯/; conj. prez. 3, 6 **lase** /láse/; imper. sg. **lasă!**; v. **R O 2; G 9, 10**

lăsatul–secului (sau **lăsata–secului**) s. n. comp. art. (sau s. f. comp. art.) /lăsátulsékului̯/ (sau /lăsátasékului̯/); v. **R O 6 2°**

lăscaie /lăskái̯e/ (sau **leţcaie** /leţkái̯e/) v. **baie**

lăstar /lăstár/ v. **abur**

lătra vb. I inf. prez. /lătrá/; ind. prez. 3, 6 **latră** /látră/; 1 **latru**; 2 **latri** /látri/; conj. prez. 3, 6 **latre**; imper. sg. **latră!**; **R G 9, 10**

lătunoaie gaură; scândură /lătunóa̯ie/ v. **foaie** (sau **lătunoi** /lătunói̯/ v. **pietroi**); v. **R O 1 2°**

lătură /lătúră/ v. **inimă**; [!]

lături (în loc. adv. sau vb. ca *pe de lături, a se da în lături*) /lături̯/ s. f. pl. (formă de pl. învechită de la **latură**); /lătúri̯/ pl. de la **lătură**

lăţime /lăţíme/ v. **vulpe**; simb. **l**

lăuda vb. I inf. prez. /lăudá/; ind. prez. 3, 6 **laudă** /láudă/; 1 **laud** /láud/; 2 **lauzi** /láuzi̯/; conj. prez. 3, 6 **laude**; imper. sg. **laudă(–te)!**; v. **R O 2; F 2; G 9, 10 1°, 11**

lăuntric /lăúntrik/ v. **metalic**

lăută /lăútă/ v. **casă**

lăuză /lăúză/ v. **casă**

lână /línă/ v. **făină** (pl. **lânuri** „varietăţi de lână“) şi **inimă** (pl. **lâni** „cantitate de lână tunsă de pe o singură oaie“)

lângă prep. (+ac.) /língă/

le pron. pers. 6 d. neacc. (*le spune lor*); ac. f., n. neacc. (*le vede pe ele*) /le/ v. **ei** şi **ele**

le– pron. pers. 6 d. neacc. /le̯/ (*le–a dat lor*); f., n. ac. neacc. (*le–a văzut pe ele*) v. **ei, ele; v. R O 6 2°**

–le– pron. pers. 6 d. neacc. /le̯/ (*dându–le–o*); f., n. ac. neacc. (*văzutu–le–a pe acelea*) v. **ei** şi **ele; v. R O 6 2°**

–le pron. pers. 6 d. neacc. /le/ (*dă–le lor*); ac. f., n. neacc. (*dă–le pe acestea*) v. **ei** şi **ele; v. R O 6 2°**

le–a /le̯a/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 6 d. neacc. + vb. aux. 3; pron. pers. 6 f., n. ac. neacc. + vb. aux. 3 (*le–a dat lor*; *le–a văzut pe ele*) v. **ei** şi **ele; v. R O 6 2°**

leac /le̯ak/ v. **prag**

leafă /le̯áfă/ v. **treabă** (numai pl. în **–uri**)

leagăn /le̯ágăn/ ind. prez. 1 de la **legăna**

leagăn /le̯ágăn/ v. **abataj**

leah („polonez“) s. m. sg. /le̯ah/; pl. **leşi** /le̯şi̯/; art. sg. nom.–ac. **leahul** /le̯áhul/; g.–d. **leahului** /le̯áhului̯/; pl. nom.–ac. **leşii** /léşi/ sau /léşii̯/; g.–d. **leşilor; v. R 0 2**

le–ai /le̯ai̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 6 d. neacc. + vb. aux. 2 (*le–ai dat lor*; *le–ai da*); 6 f., n. ac. neacc. + vb. aux. 2 (*le–ai rugat pe ele*; *le–ai ruga*); v. **ei, ele, avea** vb. aux. pt. perf. comp., **aş** aux. pt. cond.–opt.; v. **R O 6 2°**

leal /le̯ál/ v. **abil**

le–am /le̯am/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 6 d. neacc. + vb. aux. 1, 4; (*le–am spus lor*); 6 f., n. ac. neacc. + vb. aux. 1, 4 (*le–am rugat pe ele*); 6 d. neacc. + vb. aux. 4 (*le–am da lor*); 6 f., n. ac. neacc. + vb. aux. 4 (*le–am ruga pe ele*) v. **ei, ele,**

Scanned with OKEN Scanner

avea aux. pt. perf. comp., aş aux. pt. cond.–opt.; v. R O 6 2°

leandru /leándru/ v. **codru**

le–ar /le̯ar/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 6 d. neacc. + vb. aux. 3, 6 (*le–ar da lor*); 6 f., n. ac. neacc. + vb. aux. 3, 6 (*le–ar ruga pe ele*) v. **ei, ele** şi **aş** aux. pt. cond.–opt.; v. R O 6 2°

leasă /le̯ásă/ v. **cetăţeană**

le–aş /le̯aş/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 6 d. neacc. + vb. aux. 1 (*le–aş spune lor*); 6 f., n. ac. neacc. + vb. aux. 1 (*le–aş ruga pe ele*) v. **ei, ele** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.; v. R O 6 2°

leaţ /le̯aţ/ v. **prag**

le–aţi /le̯aţi̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 6 d. neacc. + vb. aux. 5 (*le–aţi dat lor*; *le–aţi da lor*); 6 f., n. ac. neacc. + vb. aux. 5 (*le–aţi rugat pe ele*; *le–aţi ruga pe ele*) v. **ei, ele, avea** aux. pt. perf. comp. şi **aş** aux. pt. cond.–opt.; v. R O 6 2°

le–au /le̯au̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 6 d. neacc. + vb. aux. 6 (*le–au dat lor*); 6 f., n. ac. neacc. + vb. aux. 6 (*le–au rugat pe ele*) v. **ei, ele** şi **avea** aux. pt. perf. comp.; v. R O 6 2°

Lebăda (în astronomie) s. pr. f. art. /lébădа/; v. R 0 **6**, 4; G **6**

lebădă /lébădă/ v. **sâmbătă** s. f.

lebărvurşt /lébărvùrşt/ v. **abur**; v. R F 4

lectică /lektíkă/ v. **urzică**

lecţie /lékţi̯e/ v. **familie**

lega /legá/ v. **alerga**

legal /legál/ v. **abil**

legalizare /legalizáre/ v. **zare**

legaţie /legáţi̯e/ v. **familie**

(**legăn** v. **legăna**)

legăna vb. I inf. prez. /legănă/; ind. prez. 3, 6 **leagănă** /le̯ágănă/; 1 **leagăn** /le̯ágăn/ (sau **legăn** /légăn/); 2 **legeni** /léğeni̯/; conj. prez. 3, 6 **legene** /léğene/; imper. sg. **leagănă(–te)**!; v. R O 1 2°, 2; G **9, 10**

legătură /legătúră/ v. **inimă**

lege s. f. sg. nom.–ac. /léğe/; g.–d. şi pl. **legi** /leğ/; art. sg. nom.–ac. **legea** /léğa/; g.–d. **legii** /léği/ sau /léğii̯/; pl. nom.–ac. **legile** /léğile/; g.–d. **legilor**; v. R O 1 2°, 3, 4; G 4 2°, **6**

leghe /léğe/ v. **elice**

legitim /leğítim/ v. **abil**

legitimaţie /leğitimáţi̯e/ v. **familie**

legiui /leğu̯í/ v. **alcătui**

legumă /legúmă/ v. **casă**

leii pl. art. de la **leu**; v. R O 1 3°

lejer /lejér/ v. **abil**

lemn /lemn/ v. **abataj**

lenaj (ţesătură) /lenáj/ v. **prag**

lene /léne/ v. **autoare** (formele de sg.)

leneş /lénеş/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)

lenjereasă /lenjere̯ásă/ v. **cetăţeană**

lenjerie /lenjerí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)

lenjuri s. n. pl. /lénjuri̯/ v. **prag** (formele de pl.)

lento cuv. it. adv. /lénto/

le–o /le̯o/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 6 d. neacc. + 3 f. ac. neacc. (*cartea le–o aduc mâine*); după vb. **–le–o**; v. **ei, ele** şi **ea**; v. R O 6 2°

leoaică /le̯u̯á̯ikă/ v. **fiică**; v. R O 1 2°

leoarcă adj. invar.; adv. /le̯o̯árkă/; v. R F 2; G 5 4°

lepidopter /lèpidoptér/ v. **abataj**

leprozerie /leprozerí̯e/ v. **familie**

ler, lerui sau **lerului** (refren în

colinde) interj. /ler/, /léruị/ sau /lérulụị/

lespede s. f. sg. nom.–ac. /léspede/; g.–d. şi pl. **lespezi** /léspezị/; art. sg. nom.–ac. **lespedea** /léspedẹa/; g.–d. **lespezii** /léspezi/ sau /léspezii/; pl. nom.–ac. **lespezile** /léspezile/; g.–d. **lespezilor**; v. R O 2

leşietic /leşiétik/ v. **metalic**

leşin /leşín/ v. **prag**

leşina /leşiná/ v. **aduna**

letopiseţ „cronică“ /letopiséţ/ v. **abataj**

(**leţcaie** v. **lăscaie**)

leu /leụ/ v. **erou**

leucă /léụkă/ v. **urzică**; v. R O 1 2°

leucemie /lèučemíḭe/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 2

leucocită /lèukočítă/ v. **casă**

leucoplast /leukoplást/ v. **abataj**

leucoree /lèukorée/ v. **acantacee** (formele de sg.)

leurdă (plantă) /léurdă/ (sau /leúrdă/) v. **casă**

leuştean /leuşteán/ v. **abur** (formele de sg.)

leva s. f. sg. nom.–ac. /léva/; g.–d. şi pl. **leve** /léve/; sg. art. nom.–ac. **leva**; g.–d. **levei** /lévej/; nom.–ac. **levele** /lévele/; g.–d. **levelor**; v. R O 3, 4; G 4 2°

levănţică /levănţíkă/ v. **urzică** (formele de sg.)

lexicon /leksikón/ v. **ajutor**

leziune /leziúne/ v. **vulpe**; v. R F 2

lezmaiestate s. f. /lèzmajestáte/ (nu are pl.; neart.)

li pron. pers. 6 d. neacc. (*li se dă lor*) /li/ v. **ei** şi **ele**

li– /li/ pron. pers. 6 d. neacc. (*li–i sete lor*, *li–l dă lor*) v. **ei** şi **ele**; v. R O 6 2°

–li– /li/ pron. pers. 6 d. neacc. (*părându–li–se lor*) v. **ei** şi **ele**; v. R O 6 2°

Li simb. pt. **litiu**

lianã /liánă/ v. **casă**

liant /liánt/ v. **wat**

libaţie /libáţiḭe/ v. **familie**

liber /líber/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. termenul botanic)

liber arbitru s. n. comp. sg. /líberarbítru/ (art. la primul termen) v. **teatru** (formele de sg.); v. R O 6 1°; F 4

liberă practică (îmbinare relativ stabilă de cuvinte cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) /líberăpráktikă/ v. **abil** (formele de f. pt. adj.) şi **urzică** (pt. s.); v. R O 6 1°; F 4

liberă trecere (îmbinare relativ stabilă de cuvinte, cu flexiune la ambii termeni; neart.) /líberătréčere/ v. **abil** (formele de f. pt. adj.) şi **vulpe** (formele de sg. pt. s.); v. R O 6 1°; F 4

liber–cugetătoare s. f. comp. (cu flexiune şi art. numai la al doilea termen) /líberkuget̨ătọáre/ v. **autoare**; v. R O 6 2°; F 4; G 6

liber–cugetător s. m. comp. (cu flexiune şi art. la al doilea termen) /líberkuget̨ătór/ v. **abur**; v. R O 6 2°; F 4

liber schimb (îmbinare relativ stabilă de cuvinte cu flexiune şi articol la primul termen; nu se foloseşte la pl.) /líberskímb/ v. **abil** (formele de sg. n.); v. R O 6 1°

libertate /libertáte/ v. **parte**

librărie /librăríḭe/ v. **familie**

libret /librét/ v. **abataj**

licăr /líkăr/ v. **abataj**

licări /likărí/ v. **citi**

licean s. m. sg. nom.–ac. /ličeán/; pl. **liceeni** /ličeénị/; art. sg. nom.–ac. **liceanul** /ličeánul/; g.–d. **liceanului** /ličeánuluị/; pl. nom.–ac. **liceenii** /ličeéni/ sau /ličeénii/;

Scanned with OKEN Scanner

g. d. **liceenilor**; v. R O 1 3°, 2

liceană s. f. sg. nom.–ac. /ličeánă/; g.–d. şi pl. **liceene** /ličeéne/; art. sg. nom.–ac. **liceana** /ličeána/; g.–d. **liceenei** /ličeénei̯/; pl. nom.–ac. **liceenele** /ličeénele/; g.–d. **liceenelor**; v. R O 1 3°, 2

liceu /ličéu̯/ v. **muzeu**; v. R O 1 2°

lichea s. f. sg. nom.–ac. /liḱá/; g.–d. şi pl. **lichele** /liḱéle/; art. sg. nom.–ac. **licheaua** /liḱáu̯a/; g.–d. **lichelei** /liḱélei̯/; pl. nom.–ac. **lichelele** /liḱélele/); g.–d. **lichelelor**; voc. sg. **lichea (ce eşti!)**; pl. **lichelelor!**; v. R O 1 2°, 3°, 2, 3, 4; G 4 2°, 7

lichefia /liḱefi̯á/ v. **studia**

lichen /liḱén/ v. **abur**

lichid /liḱíd/ v. (pt. adj.) **arid** şi **abataj** (pt. s.)

lichior /liḱór/ v. **prag**; v. R O 1 2°; T 2 2°

licitaţie /ličitáţi̯e/ v. **familie**

licurici /likuríč/ v. **arici**

lider /líder/ v. **abur**

lied /li:d/ v. **prag**; v. R O 1 1°, 2°

lift /lift/ v. **prag**

ligament /ligaménṭ/ v. **abataj**

lighean s. n. sg. /liǵán/; pl. **lighene** /liǵéne/; art. sg. nom.–ac. **ligheanul** /liǵánul/; g.–d. **ligheanului** /liǵánului̯/; pl. nom.–ac. **lighenele** /liǵénele/; g.–d. **lighenelor**; v. R O 1 2°, 2

lighioană /liǵiu̯ánă/ v. **casă**; v. R O 1 2°

li–l /lil/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 6 d. neacc. + pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. (*lor li–l dau*); după vb. **–li–l**; v. **ei, ele** şi **el**; v. R 0 6 2°

lila adj. invar.; s. n. /lilá/; v. (pt. s.) **taxi** (sg.); v. (pt. adj.) R G 5 4°

liliac (arbust; animal) s. m. sg. /liliák/; pl. **lilieci** /liliéč/; art. sg. nom. –ac. **liliacul** /liliákul/; g.–d. **liliacului** /liliákului̯/; pl. nom.–ac. **liliecii** /liliéči/ sau /liliéčii̯/; g.–d. **liliecilor**; v. R O 2, 3, 4; F 2; G 4 1°

liliacee /liliačée/ v. **acantacee**

liman /limán/ v. **prag**

limax /limáks/ v. **sfinx**; v. R O 2

limbaj /limbáj/ v. **abataj**

limbă /límbă/ v. **inimă**

limfă /límfă/ v. **casă**

limonadă /limonádă/ v. **casă**

limpede adj. 2 m., n. sg., f. sg. nom.–ac. /límpede/; f. g.–d. şi pl. m., f., n. **limpezi** /límpezi̯/; v. R O 2; G 5 3°

limuzină /limuzínă/ v. **casă**

lin /lin/ v. (pt. adj.) **abil**; **abur** (pt. peşte) şi **prag** (pt. vas)

linariţă /linárіţă/ v. **casă**

lindină /líndină/ v. **inimă**

lineal /lineál/ „riglă“ v. **abataj**

linear „rectiliniu“ /lineár/ v. **abil**

linge /línge/ v. **atinge**

lingual /lingu̯ál/ v. **abil**; v. R O 1 2°

lingură /língură/ v. **inimă**

lingurea (sau **lingurică**) în botanică /lingure̯á/ (sau /linguríkă/) v. **stea** (sau **baveţică**)

linguriţă /linguríţă/ v. **casă**

linguşeală /linguşe̯álă/ şi /linguşálă/ v. **ameţeală**; v. R O 1 2°

linguşi /linguşí/ v. **citi**

lingvist /lingvíst/ v. **artist**

lingvistic /lingvístik/ v. **metalic**

lingvistică /lingvístikă/ v. **urzică**

linia /liniі̯á/ v. **studia**

liniar „din linii“ /liniár/ v. **abil**

linie /líniі̯e/ v. **familie**

linioară /liniu̯ără/ v. **casă**

linişte /línişte/ v. **vulpe** (formele de sg.)

linişti /linişti/ v. **citi**

linoleum /linoléum/ v. **prag**
linşa /linşá/ v. **lucra**
linşaj /linşáj/ v. **abataj**
linte /línte/ v. **autoare** (formele de sg.)
lintiţă /líntiţă/ v. **casă**
linx /links/ v. **sfinx**
lipa interj. /lípa/ sau **lip** /lip/
lipăi /lipă^{i}í/ v. **atribui**
lipi /lipí/ v. **citi**
lipici /lipíč/ v. (pt. termenul botanic) **arici** şi **meci** (pt. celelalte sensuri)
lipitoare (vierme, pasăre) /lipitoáre/ v. **floare**
lipsă s. f. sg. nom.–ac. /lípsă/; g.–d. **lipse** /lípse/; pl. **lipsuri** /lípsuri/; art. sg. g.–d. **lipsa**; g.–d. **lipsei** /lípsei/; pl. nom.–ac. **lipsurile** /lípsurile/; g.–d. **lipsurilor**; v. R O 3, 4; G 4 3°
lipsi /lipsí/ v. **citi**
li–s /lis/ (>**le îs** „sunt“) pron. pers. 6 d. neacc. + vb. 1, 6 (în rom. vorb. *li–s drag(i); le sunt drag(i)* în rom. scr.) v. **ei**, **ele** şi **fi** vb. nereg. pred.; v. R O 6 2°, 8
listă /listă/ v. **casă**
lişiţă /lişiţă/ v. **casă**
literal „textual“; „cuvânt cu cuvânt“; „notat cu litere“ /literál/ v. **abil** (să nu se confunde cu **literar**)
literar „care aparţine literaturii“ /literár/ v. **abil** (să nu se confunde cu **literal**)
literatură /literatúră/ v. **inimă**
literă /líteră/ v. **casă**
litiază /litiáză/ v. **casă**
litiu /lítiu/ v. **domeniu** (sg.); simb. **Li**
litografia /litografi^{i}á/ v. **studia**
litru /lítru/ v. **codru**; simb. **l**
liturghie /liturgí^{i}e/ v. **familie**
livresc adj. 3 m., n. sg. /livrésk/; f. sg. nom.–ac. **livrescă** /livréskă/; g.–d. şi pl. m., f., n. **livreşti** /livréşti/; v. R O 2
livret /livrét/ v. **abataj**
lizibil /lizíbil/ v. **abil**
lizieră /liziéră/ v. **casă**
lizozimă /lizozímă/ v. **casă**
lobby /lóbi/ cuv. engl. „grup de persoane particulare care fac presiune asupra organelor alese ale statutului“ v. **service**; v. R O 6 2°, 3°; [!]
loc /lok/ v. **prag**
local /lokál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **prag** (pt. s.)
localitate /lokalitáte/ v. **parte**
locaş /lokáş/ v. **prag**
locatar /lokatár/ v. **abur**
locatară /lokatără/ v. **casă**
locaţie /lokáţi^{i}e/ v. **familie**
loch instrument de măsurat /lok/ v. **service**; [!]
loco cuv. lat. (termen poştal „în aceeaşi localitate cu expeditorul“) adv. /lóko/
locomotor /lokomotór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **ajutor** (pt. s.); v. R F 4
locşor /lokşór/ (sau **locuşor** /lokuşór/) v. **ajutor**
locui /lokui/ v. **alcătui**; v. R F 3
locuinţă /lokuínţă/ v. **casă**; v. R F 3
locuitoare /lokuitoáre/ v. **autoare**; v. R F 3
locuitor /lokuitór/ v. **abur**; v. R F 3
(**locuşor** v. **locşor**)
locuţiune /lokuţiúne/ v. **vulpe**; v. R F 3
loess /lös/ v. **service**; v. R O 6 3°; T 2 2°; [!]
loggia cuv. it. /lóği^{i}a/ v. **tibia**; v. R O 1 3°; G 8
logodi /logodí/ v. **citi**
logoree /logorée/ v. **acantacee** (formele de sg.)
loial /loiál/ v. **abil**
lojă /lójă/ v. **inimă**
lombalgie /lombalgí^{i}e/ v. **familie**
lopată s. f. sg. nom.–ac. /lopátă/; g.–d. şi pl. **lopeţi** /lo-

Scanned with OKEN Scanner

pétʲi/; sg. art. nom.–ac. **lopata** /lopáta/; g.–d. **lopeții** /lopétʲi/ sau /lopétʲii/; pl. nom.–ac. **lopețile** /lopétʲile/; g.–d. **lopeților**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

lor pron. pers. 6 m., f., n. g. și d. acc. /lor/, de ex.: *cartea (este a) lor*; *hainele (sunt ale) lor*; *locul (este al) lor*; *caii (sunt ai) lor*; *le dă lor*; înlocuiește pron. pos. 6, care nu are formă proprie pt. această persoană; v. **ei** și **ele**

lornietă /lornʲiétă/ v. **casă**

lornion /lornʲión/ v. **avion**

loto joc de societate /lóto/ v. **zero**

loțiune /loʦʲiúne/ v. **vulpe**

lovi /loví/ v. **citi**

lovitură /lovitúră/ v. **inimă**

lua vb. nereg. inf. prez. /luá/; ind. și conj. prez. 1, 6 **iau** /ʲau̯/; 2 **iei** /ʲei̯/; 3 **ia** /ʲa/; 4 **luăm** /luắm/; 5 **luați** /luáʦʲi/; imper. sg. **ia!**; imperf. 3 **lua** /luá/; perf. s. 1 **luai** /luáʲi̯/; 3 **luă** /luắ/; m. m. c. p. 3 **luase** /luáse/; ger. **luând** /luínd/; part. **luat** /luát/; v. R F 3; G 9

luare–aminte s. f. comp. (cu flexiune și articol la primul termen) /luáreamínte/ sau /luàr̥eamínte/; art. **luarea–aminte** /luàr̥ea:mínte/ v. **zare** (pt. **luare**; formele de sg.); v. R O 6 2°; F 4; G 8

luceafăr s. m. sg. /lučáfăr/; pl. **luceferi** /lučéferʲi/; art. sg. nom.–ac. **luceafărul**; g.–d. **luceafărului**; pl. nom.–ac. **luceferii** /lučéferʲi/ sau /lučéferʲii/; g.–d. **luceferilor**; v. R O 2; G 4 1°

Luceafărul (planeta Venus; capodopera lui Eminescu) s. pr. m. art. /lučáfărul/ v. **luceafăr** (sg. art.); v. R O 1 2°, 6 4°

Luceafărul–de–Seară s. pr. m. comp. art. /lučáfărulde̯se̯ará/ (cu flexiune art. la primul termen; nu are pl.) v. **luceafăr**; v. R O 1 2°, 6 2°

Luceafărul–de–Ziuă s. pr. m. comp. art. /lučáfărulde̯zíu̯ă/ (cu flexiune art. la primul termen; nu are pl.) v. **luceafăr**; v. R O 1 2°, 6 2°

luci /lučí/ v. **citi**

lucios adj. 4 m., n. sg. /lučós/; m. pl. **lucioși** /lučóʃʲi/; f. sg. nom.–ac. **lucioasă** /lučo̯ásă/; g.–d. și pl. f., n. **lucioase** /lučo̯áse/; v. R O 1 2°, 3, 4; G 3, 5 1°

luciu s. n. sg. /lúču/; pl. **luciuri** /lúčurʲi/; art. sg. nom.–ac. **luciul** /lúčul/; g.–d. **luciului** /lúčuluʲi/; pl. nom.–ac. **luciurile** /lúčurile/; g.–d. **luciurilor**; v. R O 3, 4

lucra vb. I inf. prez. /lukrá/; ind. prez. 3, 6 **lucrează** /lukr̥eáză/; 1 **lucrez**; /lucréz/; 2 **lucrezi** /lukrézʲi/; imper. sg. **lucrează!**; v. R O 1 2°, 2; G 9, 10 2°, 11

lucrare /lucráre/; v. **zare**

lucrătoare (persoană) /lukrătoáre/ v. **autoare**

lucrător /lukrătór/; v. **abur**

lucrează ind. prez. 3, 6 de la **lucra**

lucrez ind. prez. 1 de la **lucra**

lucru s. n. sg. /lúkru/; pl. **lucruri** /lúkrurʲi/; art. sg. nom.–ac. **lucrul** /lúkrul/; g.–d. **lucrului** /lúkruluʲi/; pl. nom.–ac. **lucrurile** /lúkrurile/; g.–d. **lucrurilor**; v. R O 3, 4; G 4 1°

lui /luʲ/ art. hot. g.–d. sg. (*lui Ion*, *lui Mary*); v. R G 6

lui /luʲ/ pron. pers. 3 m., n. g. și d. acc. (*cartea (este a) lui*, *cărțile (sunt ale) lui*, *paltonul (este al) lui*, *pantofii (sunt ai) lui*; *îi dă lui*) v. **el**

lume /lúme/ v. **vulpe**

lumen /lúmen/ v. (pt. termenul din fizică) **abur** și **abataj** (pt.

Scanned with OKEN Scanner

termenul anatomic)
lumesc /lumésk/ v. **românesc**
lumina /luminá/ v. **lucra**
lumină /lumínă/ v. **inimă**
luminător /luminătór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **ajutor** (pt. s.)
luminiscent /luminiscĕnt/ v. **apt**; v. R O 1 2°
luminozitate /luminozitáte/ v. **parte**
Luna s. pr. f. art. /lúna/ v. **casă** (formele de sg.); v. R G 6
lunar /lunár/ v. **abil**
lunatic /lunátik/ v. **metalic**
lună /lúnă/ v. **inimă**
lunea adv. (< nom.–ac. art. de la **luni** s. f.) în rom. vorb.; v. R O 8
lung /lung/ v. **stâng** (pt. adj.) şi **prag** (numai formele de sg., pt. s.)
lungime /lunğíme/ v. **vulpe**; simb. **L**
lunguiaţă f. sg. nom.–ac. de la **lunguieţ**
lunguieţ /lunguiéţ/ v. **mălăieţ**
luni s. f. invar. /luni/; art. sg. nom.–ac. **lunea** /lúnea/; g.–d. **lunii** /lúni/ sau /lúnii/; pl. nom.–ac. **lunile** /lúnile/; g.–d. **lunilor** v. R 0 3, 4, 8; G 3, 4 4°, 6
luni adv. „într–o (sau în fiecare) luni“ /luni/
luni /luni/ pl. de la **lună**
luntre /lúntre/ v. **autoare**
lup /lup/ v. **abur**
lupta /luptá/ v. **accepta**
luptă /lúptă/ v. **casă**
lustru /lústru/ v. (pt. „interval de cinci ani“) **codru** şi **lucru** (pt. „strălucire“)
lustrui /lustruí/ v. **alcătui**
luth „instrument muzical“ /lut/ v. **prag**; v. R O 6 3°
lux /luks/ v. (pt. termenul din fizică) **sfinx**; simb. **lx**; v. **prag** (pt. sensul obişnuit)
luxaţie /luksáţie/ v. **familie**
lx simb. pt. **lux**
Lw simb. **lawrenţiu**

M

m s. m. sau s. n. /me/ (denumirea literei în alfabetul ro-mânesc) şi /em/ (în simboluri şi abrevieri); v. R O 6 5°
m simb. pt. **metru**
m_2 simb. pt. masă în **fizică**
m^2 simb. pt. **metru pătrat**
m^3 simb. pt. **metru cub**
M cifră romană pt. **mie** (nr.)
m– pron. pers. sau refl. 1 ac. neacc. /m/ (*m–a văzut; m–am apărat*) v. **eu**
–m– pron. pers. sau refl. 1 ac. neacc. /m/ (*lua–m–ar; ruga–m–aş*) v. **eu**
Ma simb. pt. **mach**; [!]
mA simb. pt. **miliamper**
m–a /ma/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 ac. neacc. + vb. aux. 3 (*m–a rugat*) v. **eu** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.; v. R O 6 2°
Maastricht oraş în Olanda /ma:stríht/ şi /má:striht/ v. **Aachen**; v. R O 1 3°; G 6
macaragiu /makarağíu/ v. **fiu**
macaz /makáz/ v. **prag**
macedonskian /mačedonskián/ v. **aerian**; v. R O 6 3°
macedoromân /mačèdoromín/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)
macera /mačerá/ v. **lucra**
mach (cuv. germ.) unitatea de măsură egală cu viteza sunetului /mah/; pl. **machi** /mahi/; simb. **Ma**; v. R O 6 2°; [!]
machia /makiá/ v. **studia**
machiază ind. prez. 3, 6 de la **machia**
machiem ind. prez. 4 de la **machia**
machiez ind. prez. 1 de la **machia**

Scanned with OKEN Scanner

machiind ger. de la **machia**
macrobiotic /màkrobiótik/ v. **metalic**; v. **R F 4**
macrocosm /màkrokósm/ v. **prag** (formele de sg.); v. **R F 4**
macrou /makróu̯/ v. **birou**
madrigal /madrigál/ v. **abataj** (sau **prag**)
maestră /maéstră/ v. **casă**
maestrichtian în geologie /ma:strihtián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (formele de sg. pt. s.); v. **R O 2, 6 3°**
maestru /maéstru/ v. **ministru**
mafie /máfi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
maghiar /maǵár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
maghiară limbă /maǵără/ v. **casă** (formele de sg.)
maghiran /maǵirán/ v. **abur**
magnet /magnét/ v. **wat**
magnetit /magnetít/ v. **abataj** (formele de sg.)
magnetofon /magnetofón/ v. **ajutor**; v. **R F 6**
magnezit /magnezít/ v. **abataj** (formele de sg.)
mahalagesc /mahalağésk/ v. **românesc**
mai adv. /mai̯/
mai /mai̯/ v. (pt. lună) **aprilie** şi **grai** (pt. celelalte sensuri)
m–ai (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 d. neacc. + vb. aux. 2 /mai̯/ (*m–ai rugat*; *m–ai ruga*) v. **eu**, **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
maică „călugăriţă“ /mái̯kă/ v. **urzică**
maică „mamă“ /mái̯kă/ v. **bunică**
maică–mea s. f. sg. nom.–ac. + adj. pron. pos. 1 /mái̯kămẹa/; g.–d. **maică–mii** /mái̯kămi̯/ sau /mái̯kămii̯/ (în rom. vorb.; nu se foloseşte la pl.) v. **–mea**; v. **R O 6 2°, 8**
maică–sa s. f. sg. nom.–ac. + adj. pron. pos. 3 /mái̯kăsa/; g.–d. **maică–sii** /mái̯kăsi̯/ sau /mái̯kăsii̯/ (în rom. vorb.; nu se foloseşte la pl.) v. **–sa**; v. **R O 8**
maică–ta s. f. sg. nom.–ac. + adj. pron. pos. 2 /mái̯kăta/; g.–d. **maică–tii** / mái̯kăti̯/ sau /mái̯kătii̯/ (în rom. vorb.; nu se foloseşte la pl.) v. **–ta**; v. **R O 8**
mai demult „odinioară“ (când?) loc. adv. (*s–a întâmplat mai demult*) /mai̯demúlt/
mai de mult „de mai mult timp“ (de când?) adv. +prep. +adv. (*am venit mai de mult timp decât ei*) /mái̯demúlt/
maiestate /mai̯estáte/ v. **parte**
Maiestate! (termen de adresare) s. f. voc. /mai̯estáte/
Maiestatea Sa (formulă de politeţe) s. f. art. + adj. pron. pos. 3 /mai̯estáte̯asá/ v. **parte** (formele de sg.) şi **sa**; abr. **M. S.**; [!]
Maiestatea Voastră (formulă de politeţe) s. f. art. + adj. pron. pos. 5 /mai̯estáte̯avo̯ástră/ v. **parte** (formele de sg.) şi **voastră**; [!]
Maiestăţile Lor (formulă de politeţe) s. f. pl. + pron. pers. 6 g. /mai̯estắţilelór/ v. **parte** (formele de pl.) şi **ei, ele**; [!]
maiestuos /mai̯estuós/ v. **dubios**
mai–mai „aproape“ adv. comp. /mái̯mái̯/; v. **R O 6 2°**; [!]
mai–marele s. m. comp. art. /mai̯márele/ v. **câine** (art.)
mai–mult–ca–perfect s. n. comp. (cu art. şi flexiune la ultimul termen) v. **abataj** (formele de sg.); [!]
maimuţă /mai̯múţă/ v. **casă**
maiorescian /mai̯oresčián/ v.

Scanned with OKEN Scanner

aerian
maiou /maióu̯/ v. **birou**
maistru „meşter“ /máistru/ v. **ministru**
major /majór/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
majoritate /majoritáte/ v. **parte**
majusculă /majúskulă/ v. **casă**
mal /mal/ v. **prag**
malahit /malahít/ v. **abataj** (formele de sg.)
malaxor /malaksór/ v. **ajutor**
maliţie /malíţiie/ v. **familie**
malthusian /maltusián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
malthusianism /maltusianísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
malthusianist /maltusianíst/ v. **artist**
m–am /mam/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 1 ac. neacc. + vb. aux. 1 (*m–am spălat*) v. **eu** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.
Mama–Pădurii (sau **Muma–Pădurii**) s. pr. f. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /mámapădúri/ ori /mámapădúrii̯/ (sau /múmapădúri/ ori /múmapădúrii̯/) v. **casă** (sg. art.)
mamă /mámă/ v. **casă**
mamă–mare s. f. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) /mámămáre/ v. **casă** şi **tare**
mamă–sa s. f. sg. nom.–ac. + adj. pron. pos. 3 /mámăsa/; g.–d. **mamă–sii** /mámăsi/ sau /mámăsii̯/ v. **–sa**; v. **R O 8**
mamă–soacră s. f. comp. (cu articol la primul termen şi flexiune la ambii) /mámăso̯ácră/ v. **casă** (pt. ambii termeni)
mamă–ta s. f. sg. nom.–ac. + adj. pron. pos. 2 /mámăta/; g.–d. **mamă–tii** /mámăti/ sau /mámătii̯/ v. **–ta**; v. **R O 8**
management /méniğment/ v. **abataj** (formele de sg.)
manager cuv. engl. /méniğer/ şi /manağér/ v. **abur**
manechin /maneḱín/ v. **abataj**
manej /manéj/ v. **prag**
manichiură /maniḱură/ v. **inimă**; v. **T 2 2°**
manifesta /manifestá/ v. (pt. „a participa la o manifestaţie“) **lucra** şi **aduna** (pt. celelalte sensuri)
manifestare /manifestáre/ v. **zare**
manifestaţie /manifestáţiie/ v. **familie**
manipula /manipulá/ v. **lucra**
manipulare /manipuláre/ v. **zare**
manipulaţie /manipuláţiie/ v. **familie**
manşetă /manşétă/ v. **casă**
manşă /mánşă/ v. **casă**
manta /mantá/ v. **basma**
mantou /mantóu̯/ v. **birou**
manual /manuál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
manuscris /manuskrís/ v. **abataj**; abr. pt. **manuscrisul** (în indicaţii bibliografice) **ms.**
manutanţă /manutánţă/ v. **casă**
m–ar (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 ac. neacc. + vb. aux. 3, 6 /mar/ (*m–ar ruga*) v. **eu** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
maramă /marámă/ v. **casă**
maramureşean /maramureşe̯án/ şi /maramureşán/ v. (pt. adj.) **judeţean** şi **cetăţean** (pt. s.)
marca vb. I inf. prez. /marká/; ind. prez. 3, 6 **marchează** /marḱáză/; 1 **marchez** /marḱez/; 2 **marchezi** /marḱézi̯/; imper. sg. **marchează**!; v. **R O 2**; **G 9, 10 2°**
marcă /márkă/ v. **bancă**
marcher /marḱér/ (sau /márḱer/ v. **abur**

Scanned with OKEN Scanner

mare /máre/ v. (pt. s.) **zare** şi **tare** (pt. adj.)
maree /marée/ v. **acantacee**
marfă s. f. sg. nom.–ac. /márfă/; g.–d. **mărfi** /mărfi̯/; pl. **mărfuri** /mărfuri̯/; art. sg. nom.–ac. **marfa** /márfa/; g.–d. **mărfii** /mărfi/ sau /mărfii̯/; pl. nom.–ac. **mărfurile** /mărfurile/; g.–d. **mărfurilor**; v. R O 2; G 4 3°
margine /márğine/ v. **vulpe**
marijuana cuv. sp. (nume de drog) /marihuána/; v. **leva** (formele de sg.); v. R O 3, 4; G 8
marionetă /marionétă/ v. **casă**
marketing /márketing/ v. **prag** (formele de sg.)
marmură /mármură/ v. **inimă**
maro adj. invar.; s. /maró/ v. **taxi** (pt. s.)
marochin /marokín/ v. **prag** (sau **abataj**)
marochinărie /marokinăríe/ v. **familie**
marsupiu /marsúpi̯u/ v. **domeniu**
marşrut /marşrút/ v. **abataj**
Marte zeu, planetă /márte/; g.–d. (pt. zeu) **lui Marte**; cu sensul „planetă" se foloseşte însoţit de substantivul *planeta*; v. R O 6 4°; G 6
martie /mártie/ v. **aprilie**
martor /mártor/ v. **abur**
martoră /mártoră/ v. **casă**
marţea adv. (< nom.–ac. art. de la **marţi** s. f.) în rom. vorb. /márţea/ v. **luni**; v. R O 8; F 1
marţi /marţi̯/ v. **luni**
marţi adv. /marţi̯/ în rom. scr.; v. R O 8
masă /másă/ v. (pt. mobilă, mâncare, prânz, cină) **fată** şi **casă** (pt. „mulţime" şi sensul din fizică); simb. **m** (în fizică)
mascul /maskúl/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)
maslu /máslu/ v. **lucru** (sau **teatru**)
masor /masór/ şi /masór/ v. **abur**
mass–media „(toate) mijloace(le) de comunicare în masă" (cuv. engl.) s. invar. /masmédia/; v. R 0 6 2°
m–aş (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 1 ac. neacc. + vb. aux. 1 /maş/ (*m–aş duce*) v. **eu** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
maşinaţie /maşináţi̯e/ v. **familie**
maşină /maşínă/ v. **inimă**
matahală /matahálă/ v. **casă**
matematică /matemátikă/ v. **urzică**
material /materiál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
materie /matéri̯e/ v. **familie**
matineu /matinéu̯/ v. (pt. „spectacol") **muzeu** şi **birou** (pt. „capot")
matrice /matríče/ v. **elice** (sg. şi pl. pt. termenul matematic; sg. pt. „uter")
matricol /matríkol/ v. **abil**
matricolă /matríkolă/ v. **casă**
matrimonial /matrimoniál/ v. **abil**
matroz /matróz/ v. **abur**
matur /matúr/ v. **abil**
m–aţi (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 ac. neacc. + vb. aux. 5 /maţi̯/ (*m–aţi întrebat*; *m–aţi ruga*) v. **eu**, **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
m–au (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 ac. neacc. + vb. aux. 6 /mau̯/ (*m–au rugat*) v. **eu** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.
maxim /máksim/ v. **abil** (pt. adj.) şi **prag** (pt. s.)
maximum adv.; s. n. /máksimum/ v. **prag** (formele de sg.)

Scanned with OKEN Scanner

maxitaxi /màksitáksi/ v. **zero**
maxwell /máksu̯el/ v. **abur**; simb. **Mx**
mazagran /mazagrán/ v. **prag** (sau **abataj**)
mazăre /mázăre/ v. **autoare** (formele de sg.); [!]
mă pron. pers. sau refl. 1 ac. neacc. /mă/ (*mă vede*; *mă duc*) v. **eu**
mă v. **măi**
mă– pron. pers. sau refl. 1 ac. neacc. /mă/ (*mă–nvaţă*; *mă–nvăţ*) v. **eu**; v. **R O 8**
–mă– pron. pers. sau refl. 1 ac. neacc. /mă/ (*ruga–mă–va*; *ruga–mă–voi*) v. **eu**; v. **R O 8**
–mă pron. pers. sau refl. 1 ac. neacc. /mă/ (*du–mă*; *rugându–mă eu*) v. **eu**
măcar adv. /măkár/
măceaşă /măčáşă/ v. **ceafă**
măceş /măčéş/ v. **abur**
măcriş /măkríş/ v. **abur** (formele de sg.)
măgar /măgár/ v. **abur**
măgăriţă /măgăríţă/ (sau /măgăriţă/) v. **casă**
măi interj. /măi̯/ sau **mă** /mă/
măiestru adj. 4 m., n. sg. /măi̯éstru/; m. pl. **măieştri** /măi̯éştri/; f. sg. nom.–ac. **măiastră** /măi̯ástră/; g.–d. şi pl. f., n. **măiestre**; v. **R O 2, 3, 4**; **G 5 1°**
mălai /mălái̯/ v. **pai**
mălăiaţă f. sg. nom.–ac. de la **mălăieţ**
mălăieţ adj. 4 m., n. sg. /mălăi̯éţ/; m. pl. **mălăieţi**; /mălăi̯éţi̯/; f. sg. nom.–ac. **mălăiaţă** /mălăi̯áţă/; g.–d. şi pl. f., n. **mălăieţe** /mălăi̯éţe/; v. **R O 1 2°, 2**; **G 5 1°, 6**
mălură /mălúră/ (sau /mắlură/ v. **inimă**
mămăligă /mămălígă/ v. **dungă**
mămică /mămíkă/ v. **bunică**
mănăstioară (sau **mânăstioară**) /mănăstiu̯ára/ (sau /mînăstiu̯ára/) v. **casă**
mănăstire (sau **mânăstire**) /mănăstíre/ (sau /mînăstíre/ v. **vulpe**
mănăstiresc (sau **mânăstiresc**) /mănăstirésk/ (sau /mînăstirésk/) v. **românesc**
mănânc ind. prez. 1 de la **mânca**
mănâncă ind. prez. 3, 6 de la **mânca**
mănânce conj. prez. 3, 6 de la **mânca**
mănânci ind. prez. 2 de la **mânca**
mănunchi /mănúnḱ/ v. **trunchi**
mănuşar /mănuşár/ v. (pt. pers.) **abur** şi **abataj** (pt. obiect)
mănuşă /mănúşă/ v. **inimă**
măr /măr/ v. (pt. pom) **păr** şi **băţ** (pt. fruct)
mărăcine /mărắčíne/ v. **câine**
măre interj. /mắre/ sau **mări** /mắri/
măreţ /măréţ/ v. **isteţ**
mărfar /mărfár/ v. **abataj**
mărgărit /mărgărít/ v. (pt. termenul botanic) **wat** (formele de sg.) şi **abataj** (pt. „perlă“)
mărgăritar /mărgărităr/ v. (pt. termenul botanic) **abur** (formele de sg.) şi **abataj** (pt. „perlă“)
mărgea (sau **mărgică**) /mărgắ/ (sau /mărgíkă/) v. **stea** (sau **baveţică**)
mărgeluşă /mărgelúşă/ v. **casă**
mări interj. /mắri/ v. **mare**
măricel adj. 4 m., n. sg. /măričél/; m. pl. **măricei** /măričéi̯/; f. sg. nom.–ac. **măricică** /măričíkă/ (sau **măricea** /măričá/); g.–d. sg. şi f., n. pl. **măricele** /măričéle/
măricele f. pl. nom.–ac. de la **măricel**
măricică f. sg. nom.–ac. de la **măricel**
mării sg. g.–d. art. de la **mare** s.

Scanned with OKEN Scanner

Măriile Lor (formulă de politeţe; popular şi învechit) s. f. pl. nom.–ac. art. + pron. pers. 6 g. /măríi̯lelór/ v. **familie** (formele de pl. art.) şi **ei** sau **ele**; [!]
mărita /măritá/ v. **accepta**
mărturisi /mărturisí/ v. **citi**
mărunt /mărúnt/ v. **apt**
mărunţel /mărunţél/ v. **frumuşel**
mărunţiş /mărunţíş/ v. **prag**
măsea /măsẹá/ v. **stea**
măsura /măsurá/ v. **scula**
măsură /măsúră/ v. **inimă**
mătanie /mătánii̯e/ v. **sabie**
mătase /mătáse/ v. **carne**
mătăcină (sau **mătăciune**) /mătăčínă/ (sau /mătăčúne/) v. **casă** (sau **vulpe**)
mătură /mắtură/ v. **inimă**
mătuşă /mătúşă/ v. **inimă**
mătuşică /mătuşíkă/ v. **bunică**
mâine adv. /míi̯ne/
mâine–poimâine (sau **mâine, poimâine**) „curând“ adv. comp. /míi̯nepòi̯míi̯ne/; v. R O 6 1°, 2°
mâna /mi̯ná/ v. **aduna**
mână s. f. sg. nom.–ac. /mínă/; g.–d. şi pl. **mâini** /mi̯ni̯/; art. sg. nom.–ac. **mâna** /mína/; g.–d. **mâinii** /míi̯ni/ sau /míi̯ni̯i̯/; pl. nom.–ac. **mâinile** /míi̯nile/; g.–d. **mâinilor**; v. R O 2
(**mânăstioară** v. **mănăstioară**)
(**mânăstire** v. **mănăstire**)
(**mânăstiresc** v. **mănăstiresc**)
mânca vb. nereg. inf. prez. /minká/; ind. prez. 3, 6 **mănâncă** /mănínkă/; 1 **mănânc** /mănínk/; 2 **mănânci** /mănínč/; conj. prez. 3, 6 **mănânce** /mănínče/; imper. sg. **mănâncă!**; v. R G 9
mâncare /minkáre/ v. **vulpe**
mândrie /mindríe/ v. **familie**
mândru /míndru/ v. (pt. adj.) **acru** şi **codru** (pt. s.)
mânecă /mínekă/ v. **urzică**
mâner /minér/ v. **abataj**
mângâia /mingi̯á/ v. **încheia**
mângâiere /mingi̯ére/ v. **vulpe**
mânia /mini̯á/ v. **apropia**
mânii ind. prez. 1, 2 de la **mânia**
mâniind ger. de la **mânia**
mânios /miniós/ v. **dubios**
mânji /minjí/ v. **citi**
mânji pl. de la **mânz**
mântuială /mintui̯álă/ v. **amiază**
mânz /minz/ v. **obraz**
mârâi /miri̯í/ v. **atribui**
mârşav /mírşav/ v. **abil**
mâţişor /miţişór/ v. **abur**
mâzgă /mízgă/ v. **cocă**
Md simb. pt. **mendeleeviu**
mea (precedat de art. pos. **a**) pron. pos. 1 f. sg. nom. –ac. **a mea** /ameá/; f. şi n. pl. nom.–ac. **ale mele** /aleméle/; g.–d. **alor mele** /alorméle/ (nu are g.–d. sg.)
mea sau **a mea** adj. pos. 1 f. sg. nom.–ac. (fără art. pos. când stă imediat după un s. cu art. hot. enclitic; forma cu art. pos. apare în celelalte situaţii) /mẹa/ sau /ameá/; g.–d. **mele** sau **a mele** /méle/ sau /améle/; f. şi n. pl. **mele** sau **ale mele** /méle/ sau /aleméle/
–mea (numai după s. fără art. – un nume de rudenie sau cuvinte care exprimă o relaţie socială) adj. pos. 1 f. sg. nom.–ac. /mẹa/ (*soră–mea*); g.–d. **–mii** /mi/ sau /mi̯i̯/; de ex. *soră–mii* în rom. vorb. în loc de *surorii mele* în rom. scr.; v. R O 1 3°
meargă conj. prez. 3, 6 de la **merge**
mecanic /mekánik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **bunic** (pt. s.)
mecanică /mekánikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
mecanism /mekanísm/ v. **abataj**

Scanned with OKEN Scanner

meci s. n. sg. /meč/; pl. **meciuri** /méčuri̯/; art. sg.–nom.–ac. **meciul** /méčul/; g.–d. **meciului** /méčului̯/; pl. nom.–ac. **meciurile** /méčurile/; g.–d. **meciurilor**; v. R G 4 1°, 6

Medgidia, oraş în Dobrogea /meğidía/ v. **familie** (formele de sg. art.); v. R O 8

medial /mediál/ v. **abil**

median /medián/ v. **abil**

medic /médik/ v. **bunic**

medical /medikál/ v. **abil**

medicament /medikaménṭ/ v. **abataj**

medicină /medičînă/ v. **casă** (sau **inimă**)

medico–farmaceutic adj. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /mèdikofarmačeútik/ v. **metalic**

medico–legal adj. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /mèdikolegál/ v. **abil**

medie /médie/ v. **familie**

mediteranean /mediteraneán/ v. **trahean**

mediu /médi̯u/ v. (pt. adj.) **propriu** şi **domeniu** (pt. s.)

megawat /mègavát/ v. **wat**; simb. MW; v. R O 6 3°; F 4; [!]

mei /mei̯/ v. **pui** (formele de sg. pt. „plantă") şi **grai** (pt. „meişte" = teren cultivat cu mei)

mele (sau **meleu**) / melé/ (sau /meléu̯/); art. nom.–ac. **meleul** /meléul/; g.–d. **meleului** (nu are pl.)

meliţă /méliţă/ v. **casă**

melivor /mèlivór/ v. **abil**

melodios /melodiós/ v. **dubios**

melon /melón/ v. **ajutor**

melopee /melopée/ v. **acantacee**; [!]

membri pl. fără art. de la **membru**

membrii pl. art. de la **membru**

membru /mémbru/ v. (pt. persoană şi termenul matematic) **codru** şi **teatru** (pt. termenul anatomic şi pt. cel lingvistic)

memorandum /memorándum/ v. **prag**

memorie /memórie/ v. **familie**

memoriu /memóri̯u/ v. **domeniu**

menaj /menáj/ v. **prag**

menaja /menajá/ v. **lucra**

mendeleeviu /mendeleéviu̯/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. Md

menghină /ménğină/ v. **casă**

meningian /meninğián/ v. **aerian**

mensual /mensuál/ v. **abil**

mentă /méntă/ v. **casă** (formele de sg.)

menţine /menţíne/ v. **ţine**

menţiona /menţioná/ v. **lucra**

menuet /menuét/ v. **abataj**

mercur /merkúr/ v. **prag** (formele de sg.); simb. Hg

Mercur planetă /merkúr/ (nu are pl.; pt. flexiune se recomandă să fie precedat de *planeta*); nume de zeu, g.–d. **lui Mercur**

mercurial /merkuriál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)

mere pl. de la **măr**

mereu adv. /meréu̯/

merge vb. III inf. prez. /mérğe/; part. **mers**; ind. prez. 1, 6 **merg**; 2 **mergi** /merğ/; conj. prez. 3, 6 **meargă** /meárgă/; perf. s. 1 **mersei**, /merséi̯/; 3 **merse** [mérse]; imper. sg. **mergi**!; ger. **mergând** /mer-gínd/; v. R O 2; G 9, 10 8°, 11

meridional /meridionál/ v. **abil**

mering (sau **mereng**) /meríng/ (sau /meréng/) v. **prag**

merinos adj. invar. /merinós/; s. n. invar. v. **prag** (formele de sg.); v. pt. adj. R G 5 4°

merita /meritá/ v. **accepta**

meritoriu /meritóri̯u/ v. **propriu**

Scanned with OKEN Scanner

merituos /merituós/ v. **dubios**
mers part. şi supin de la **merge**; s. /mers/ v. **prag**
mersei perf. s. 1 de la **merge**
mersi interj. /mersí/
mesaj /mesáj/ v. **abataj**
mesean /meseán/ v. **cetăţean**
meseriaş /meseriáş/v. **abur**
meserie /meserí̯e/ v. **familie**
Mesia s. pr. m. /mesí̯a/; g.–d. lui **Mesia**
mesteacăn s. m. sg. / mesteákăn/; pl. **mesteceni** /mestéčeni̯/; art. sg. nom.–ac. **mesteacănul** /mesteákănul/; g.–d. **mesteacănului** /mesteákănului̯/; pl. nom.–ac. **mestecenii** /mestéčeni/ sau /mestéčenii̯/; g.–d. **mestecenilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°, 6
mesteca /mesteká/ v. **evoca**
meşă /méşă/ v. **casă**
metal /metál/ v. **abataj**
metalic adj. 4 m., n. sg. /metálik/; m. pl. **metalici** /metálič/; f. sg. nom.–ac. **metalică** /metálikă/; g.–d. şi pl. f., n. **metalice** /metáliče/; v. R O 2; G 5 1°
metaloid /metaloíd/ v. **brad**
metastază /mètastáză/ v. **casă**
meteor /meteór/ v. **abur**
meterez /meteréz/ v. **abataj**
metis /metís/ v. **as**
metoc /metók/ v. **prag** (sau **cojoc**)
metronom /metronóm/ v. **ajutor**
metropolă /metrópolă/ v. **casă**
metrou /metróu̯/ v. **birou**
metru /métru/ v. **codru**; simb. **m**
metru cub s. m. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) s. m. + adj. / métrukúb/ v. (pt. flexiune) **codru şi abil**; abr. m^3; v. R O 6 1°
metru–kilogram–secundă–amper s. m. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /métrukilográmsekúndampér/ v. **abur**; v. R O 6 2°; F 4
metru pătrat s. m. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) s. m. + adj. /métrupătràt/ v. (pt. flexiune) **codru şi apt**; abr. m^2; v. R O 6 1°; F 4
meu (precedat de art. pos. **al**) pron. pos. 1 m., n. sg. nom.–ac. /alméu̯/; m. pl. nom.–ac. **ai mei** /ai̯méi̯/; g.–d. **alor mei** /alorméi̯/ (nu are g.–d. sg.)
meu sau **al meu** adj. pos. 1 m., n. sg. (fără art. pos. când stă imediat după un s. cu art. hot. enclitic; forma cu art. pos. apare în celelalte situaţii) /meu̯/ sau /alméu̯/; m. pl. **mei** sau **ai mei** /mei̯/ sau /ai̯méi̯/
–meu (numai după s. fără art. – un nume de rudenie sau cuvinte care exprmă o relaţie socială) adj. pos. 1 m. sg. (nu se foloseşte la pl.) (*taică–meu*, *frate–meu*) în rom. vorb. /meu̯/; v. R O 8
Mexic ţară în America Latină /méksik/ v. **prag** (formele de sg.)
mezanin /mezanín/ v. **abataj**
mezel /mezél/ v. **prag**
mezoderm /mèzodérm/ v. **abataj**
mezozoic /mèzozóik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi (pt. s.) **abataj** (formele de sg.)
mezza–voce (cuv. it.) adv. /mèdzavóče/; v. R O 1 3°; F 4
mezzo–sopranǎ s. f. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /mèdzosopránă/ v. **casă**; v. R O 1 3°; F 4
mezzo–tinto în arte plastice s. m. invar. /mèdzotínto/; v. R O 1 3°; F 4
mg simb. pt. **miligram**
mi (în muzică) s. m. invar.; v. R O 6 5°

Scanned with OKEN Scanner

mi pron. pers. sau refl. 1 d. neacc. /mi/ (*mi se spune; mi le spăl*) v. **eu**

mi– pron. pers. sau refl. 1 d. neacc. /mi/ (*mi–l arată; mi–l spăl*); /mẹ/ (*mi–a arătat; mi–am spălat*) v. **eu**

–mi– pron. pers. sau refl. 1 d. neacc. /mi/ (*dă–mi–l; spălându–mi–l eu*); /mi̯/ (*dă–mi–o; spălându–mi–o eu*) v. **eu**

–mi pron. pers. sau refl. 1 d. neacc. /mi̯/ (*nu–mi dă; nu–mi închipui*) v. **eu**

mia s. f. sg. nom.–ac. /mi̯a/; g.–d. şi pl. **miele** /mi̯éle/; art. sg. nom.–ac. **miaua** /mi̯áu̯a/; g.–d. **mielei** /mi̯élei̯/; pl. nom.–ac. **mielele** /mi̯élele/; g.–d. **mielelor**

mia (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /míl̮a/; g.–d. **celei de–a mia** /čèlei̯dẹamíl̮a/; pl. nom.–ac. **cele de–al miilea** /čèledẹalmíl̮ilẹa/; g.–d. **celor de–al miilea** /čèlordẹalmíl̮ilẹa/

mia /míl̮a/ formă art. a nr. **mie**

mi–a (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 d. neacc. + vb. aux. 3 /mẹa/ (*mi–a dat*); (în rom. vorb. îmbinare liberă; <**îmi va**) + vb. aux. 3 (*mi–a spune el*) v. **eu** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.; v. **R O 6** 2°, **8**

mi–ai (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 d. neacc. + vb. aux. 2 /mẹai̯/ (*mi–ai dat; mi–ai da*) v. **eu, avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

mialgie /mialgíl̮e/ v. **familie**

mi–am (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 1 d. neacc. + vb. aux. 1 /mẹam/ (*mi–am spălat*)

mi–ar (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 d. neacc. + vb. aux. 3, 6 /mẹar/ (*mi–ar da*) v. **eu** şi **aş** aux. pt. cond.–opt.

miar /miár/ v. **abataj**

mi–aş (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 1 d. neacc. + vb. aux. 1 (*mi–aş spăla*) /mẹaş/ v. **eu** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

mi–aţi (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 d. neacc. + vb. aux. 5 /mẹaţi̯/ (*mi–aţi dat; mi–aţi da*) v. **eu, avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

mi–au (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 d. neacc. + vb. aux. 6 /mẹau̯/ (*mi–au dat*) v. **eu** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

miau sau **miau–miau** interj. /mi̯au̯/ sau /mi̯au̯mi̯áu̯/

miazănoapte s. f.; neart. /mi̯àzănọ́apte/ (nu are flexiune)

miazăzi s. f.; neart. /mi̯àzăzí/ (nu are flexiune)

mic adj. 2 m., n. sg. /mik/; f. sg. nom.–ac. **mică** /míkă/; g.–d. şi pl. m., f., n. **mici** /mič/; v. **R O 2; G 5** 3°

mic /mik/ v. **bunic**

mică (mineral) /míkă/ v. **urzică** (sg.)

Michiduţă s. pr. m. sg. /mikidúţă/; g.–d. **lui Michiduţă**; v. **R G 6**

mici pl. de la **mic** adj. şi s.

micii m. pl. art. de la **mic**

microcosm /mìkrokósm/ v. **prag**

microorganism /mìkroorganísm/ v. **abataj**

microzom /mìkrozóm/ v. **abur**

micsandră /miksándră/ v. **casă**

micşora /mikşorá/ v. **lucra**

micşunea /mikşuneá/ v. **stea** (sau **micşunică** /mikşuníkă/ **baveţică**)

midie /mídil̮e/ v. **familie**

mie nr. f. sg. nom.–ac. /míl̮e/ v. (pt. flexiune) **familie**; [!]

Scanned with OKEN Scanner

mie pron. pers. sau refl. 1 d. acc. (*mie îmi dă; îmi spăl mie*) v. **eu**

mi–e /mi̯e/ (>**îmi e**); îmbinare liberă de cuvinte; pron. pers. 1 d. neacc. + vb. 3 v. **eu** şi **fi** vb. pred.; v. **R O 8**

miei /mi̯éi̯/ pl. de la **miel**

miel /mi̯el/ v. **cal**

mielea (precedat de **al** + nr. **o** sau de **cel de–al** + nr. **o**; **cel de al** + nr. **o**) nr. m., n. sg. /míele̯a/; g.–d. **celui de–al o mielea** /čèlu̯i̯de̯alomíele̯a/; pl. nom.–ac. **cei de–al o mielea**/ čèi̯de̯alomíele̯a/; g.–d. **celor de–al o mielea** /čèlorde̯alomíele̯a/

mielom /mielóm/ v. **ajutor** (sau **prag**)

mielotomie /mìelotomí̯e/ v. **familie**

mieluşea /mi̯eluşe̯á/ v. **stea** (sau **mieluşică** (/mi̯eluşíkă/ **baveţică**)

miercurea adv. (<nom.–ac. art. de la **miercuri** s. f., v. **luni**) în rom. vorb. /mi̯érkure̯a/; v. **R O 8**

miercuri /mi̯érkuri̯/ v. **luni**

miere /mi̯ére/ v. **vulpe** (formele de sg.)

mieuna vb. I inf. prez. /mi̯eună/; ind. prez. 3, 6 **miaună** /mi̯áună/; 1 **miaun** /mi̯áun/; 2 **miauni** /mi̯áuni̯/; conj. prez. **miaune**; imper. sg. **miaună**!; v. **R O 2**; **G 9, 10**

miez /mi̯ez/ v. (pt. termenul tehnic) **prag** şi **abur** (pt. sensul uzual)

migăli /migălí/ v. **citi**

migmatit „rocă“ /migmatít/ v. **abataj**

migraţiune /migraţiúne/ v. **vulpe**

Mihai–Viteazu (localitate lângă Turda) s. pr. comp. /mihài̯viţe̯ázu/ (pt. flexiune este precedat de *localitatea*)

Mihai Viteazul s. pr. m. comp. nom.–ac. /mihái̯viţe̯ázul/; g.–d. **lui Mihai Viteazul**

mii pl. de la **mie**

–mii /mi/ sau /mi̯i̯/ g.–d. de la **–mea**

mi–i (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 d. neacc. + pron. pers. 6 m. ac. neacc. /mi/ sau /mi̯i̯/ (*mi–i dă*); după vb. **–mi–i**; (în rom. vorb. îmbinare liberă; <**îmi e**) pron. pers. 1 d. neacc. + vb. 3 (*mi–i sete*) /mi/ sau /mi̯i̯/ v. **eu**, **ei** şi **fi** vb. pred.; v. **R O 8**

miilea (precedat de **al** sau de **cel de–al**, **cel de al** + nr. **două**, **trei** etc.) nr. m., n. sg., nom.–ac. /míile̯a/ v. (pt. flexiune) **mielea**

mijloc /míjlok/ (sau /mijlók/) „procedeu, unealtă; avere; corp central“ v. **cojoc**; /mijlók/ „talie“ v. **prag**

mijlociu /mijločíu̯/ v. **hazliu**

mi–l (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 1 d. + 3 m., n. ac. (*mi–l caută*) /mil/; după vb. **–mi–l**; v. **eu** şi **el**

mileniu /milénu̯/ v. **domeniu**

miliamper /mìliampér/ v. **abur**; simb. **mA**

miliar /miliár/ v. **abataj** (sau **miliariu** /miliáru̯/ **domeniu**)

miliard nr. / miliárd/ v. **abataj**; [!]

(miliariu v. **miliar)**

milioana (precedat de **a** sau de **cea de–a**, **cea de a**) nr. f. (*a milioana*) /miliu̯ána/ v. **opta**

milioane pl. de la **milion**

milioanelea (precedat de **al** sau de **cel de–al**, **cel de al** + **două**, **trei** etc.) nr. m., n. (*al două milioanelea*) /miliu̯ánele̯a/ v. **cincilea**

mililitru /mìlilítru/ v. **codru**; simb. **ml**

milimetru /mìlimétru/ v. **codru**; simb. **mm**

milion nr. /milión/ v. **avion**; [!]

milionulea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. /miliónulea/ v. **cincilea**
militar /militár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
milivolt /mìlivólt/ v. **wat**; simb. **mV**
millefeuille cuv. fr. /milfőj/ s. n.; neart.; v. **R O 1 3°**; **T 2 2°**
millefiori cuv. it. /mìlefiórj/ s. f.; neart.; v. **R O 1 3°**
millerit /milerít/ v. **abataj** (formele de sg.); v. **R O 1 3°**
milos /milós/ v. **bucuros**
mimică /mímikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
mimoză /mimóză/ v. **casă**
mincinos /minčinós/ v. **bucuros**
minciog /minčóg/ v. **prag** (sau **catalog**)
minciună /minčúnă/ v. **inimă**
mine pron. pers. sau refl. 1 ac. acc. (*pe mine mă vede; pe mine mă laud*) v. **eu**; v. **R G 13**
miner /minér/ v. **abur**
minge /mínge/ v. **lege**
mingea /mínga/ formă cu art. hot. de la **minge**
mingi /mínj/ pl. de la **minge**
minier /miniér/ v. **abil**
miniiaht /mìniiáht/ v. **prag**
miniiaurt /mìniiaúrt/ v. **prag**
miniinterviu /mìniintervíu/ v. **birou**
minim /mínim/ v. (pt. adj.) **abil** şi **prag** (pt. s.)
minimum adv.; s. /mínimum/ v. **prag** (formele de sg.)
minister /ministér/ v. **abataj**
ministerial /ministeriál/ v. **abil**
ministru s. m. sg. /ministru/; pl. **miniştri** /miníştri/; art. pl. nom.–ac. **ministrul** /ministrul/; g.–d. **ministrului** /ministrului/; pl. nom.–ac. **miniştrii** /miníştri/ sau /miníştrii/; g.–d. **miniştrilor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4 1°, 6, 8**
minte /mínte/ v. **curte**
mintos /mintós/ v. **bucuros**
minţi /minţí/ v. **simţi**
minuna /minuná/ v. **lucra**
minunat part. de la **minuna**; adj. /minunát/ v. **apt**
minune /minúne/ v. **vulpe**
minut /minút/ v. **abataj**
minuţios /minuţiós/ v. **dubios**
minuţiozitate /minuţiozitáte/ v. **parte**
mi–o (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. sau refl. 1 d. neacc. + pron. pers. 3 f. ac. neacc. /mio/ (*mi–o dă; mi–o spăl*) v. **eu** şi **ea**
mioapă /mioápă/ f. sg. nom.–ac. de la **miop**
mioară /mioáră/ v. **casă**
miocard /miokárd/ v. **abataj** (formele de sg.)
miom /mióm/ v. **prag** (sau **avion**)
miop /mióp/ v. **anterior**
miorcăi /miorkăí/ v. **alcătui** (sau **atribui**)
miorea /mioreá/ v. **stea** (sau **miorică** /mioríkă/ **baveţică**)
mioriţă /mioríţă/ v. **casă**
miozotis /miozótis/ v. **abur** (formele de sg.)
mira /mirá/ v. **aduna**
miroase ind. prez. 3 şi conj. prez. 3, 6; imper. sg. de la **mirosi**; [!]
(**miroase** ind. prez. 6 de la **mirosi**)
miros /mirós/ v. **prag** (pt. senzaţii) şi **ajutor** (formele de pl. pt. condimente) **miros** ind. prez. 1, 6 de la **mirosi**
mirosea imperf. 3 de la **mirosi**
mirosi vb. IV inf. prez. /mirosí/; ind. prez. 1 **miros** /mirós/; 6 **miros** (sau **miroase** /miroáse/); 2 **miroşi** /miróşi/; 3 **miroase** /miroáse/; conj. prez. 3, 6 **miroase** /miroáse/; imper. sg. **miroase!**; imperf. 3 **mirosea** /miroseá/; ger. **mirosind** /mirosínd/; v. **R O 2;**

Scanned with OKEN Scanner

G 9, 10; [!]
mirosind ger. de la **mirosi**
mirui /miruᵢ̯í/ v. **alcătui**
misadă /misádă/ v. **casă**
miscelanee /misčelanéᵢ̯e/ pl. de la **miscelaneu**
miscellanea cuv. lat. „scrieri cu conţinut variat“ /misčelánea/ s. n. pl. în lat.
miscelaneu /misčelanéu̯/ v. (pt. adj.) **violaceu** şi **muzeu** (pt. s.)
misiune /misiúne/ v. **vulpe**
misogin /misoǧín/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)
miss cuv. engl. /mis/ s. f. invar. în rom.; neart.
mister „taină“ /mistér/ v. **abataj**
mister cuv. engl. „domn“ /míster/ s. m. invar. în rom.
misterios /misteriós/ v. **dubios**
mistifica /mistifiká/ v. **evoca**
mistui /mistuᵢ̯í/ v. **atribui**
mişca vb. I inf. prez. /mişká/; ind. prez. 3, 6 **mişcă** /míşkă/; 2 **mişti** /mişti̯/; conj. prez. 3, 6 **mişte** /míşte/; imper. sg. **mişcă(–te)**!; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11
mişcare /mişkáre/ v. **zare**
mişel adj. 4 m., n. sg. /mişél/; m. pl. **mişei** /mişéi̯/; f. sg. nom.–ac. **mişea** /mişe̯á/; g.–d. şi pl. f., n. **mişele** /mişéle/; v. R O 2; G 6
mişte conj. prez. 3, 6 de la **mişca**
mişti ind. prez. 2 de la **mişca**
miting /míting/ v. **prag**
mititel /mititél/ v. **frumuşel**; f. sg. nom.–ac. **mititică** (sau **mititea**) /mititíkă/ (sau /mititeá/)
mixt adj. 4 m., n. sg. /mikst/; m. pl. **micşti** /mikşti̯/; f. sg. nom.–ac. **mixtă** /míkstă/; g.–d. şi pl. f., n. **mixte** /míkste/; v. R O 2
mizanscenă /mizansčénă/ v. **casă**
mizerie /mizériᵢ̯e/ v. **familie**
ml simb. pt. **mililitru**
mlădia /mlădiᵢ̯á/ v. **studia**
mlădios /mlădiós/ v. **dubios**
mm simb. pt. **milimetru**
moaie ind. prez. 3, 6; conj. prez. 3, 6; imper. sg. de la **muia**
moale adj. 2 m., n. sg. şi f. sg. nom.–ac. /mo̯ále/; g.–d. şi pl. m., f., n. **moi** /moi̯/; v. R O 2; G 6
moarte /mo̯árte/ v. **noapte**
moaşă /mo̯áşă/ v. **casă**
mobil /mobíl/ v. (pt. adj.) **abil** şi (pt. s.) **abataj** (sau **prag**)
mobila /mobilá/ v. **lucra**
mobiliar /mobiliár/ v. **abil**
mobilier /mobiliér/ v. **abataj**
mod /mod/ v. **prag**
modă /módă/ v. **casă**
model /modél/ v. **abataj**
moderaţie /moderáţiᵢ̯e/ v. **familie**
modern /modérn/ v. **abil**
modest /modést/ v. **îngust**
modic /módik/ v. **metalic**
modifica /modifiká/ v. **evoca**
moft /moft/ v. **prag**
mohorî /mohorí/ v. **urî**
mohorât /mohorít/ v. **apt**
m–oi /moi̯/ (<**mă voi**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) pron. refl. 1 ac. neacc. + vb. aux. 1 (*m–oi duce*) v. **eu** şi **vrea** vb. aux.; v. R O 8
moi /moi̯/ pl. de la adj. **moale**
moină /mói̯nă/ v. **casă**
molatic /molátik/ v. **metalic**
molâu /molíu̯/ v. **lălâu**
molcom /mólkom/ v. **abil**
moldovean /moldoveán/ v. (pt. adj.) **judeţean** şi **cetăţean** (pt. s.)
molfăi /molfăᵢ̯í/ v. **atribui** (sau **alcătui**)
molid /molíd/ v. **brad**
molitvă /molídvă/ v. **casă**
molitvelnic /molidvélnik/ v. **ac**
moluscă /molúskă/ v. **broască**

Scanned with OKEN Scanner

momeală /momeálă/ v. **ameţeală**
momentan /momentán/ v. **abil**
monarh /monárh/ v. **abur**
mondial /mondiál/ v. **abil**
monedă /monédă/ v. **casă**
monocit /mònočít/ v. **abataj**
monogramă /mònográmă/ v. **casă**
monolit /monolít/ v. (pt. adj.) **apt** şi (pt. s.) **wat** (sau **abataj**)
monolog /monológ/ v. **prag** sau **catalog**; [!]
monologa /monologá/ v. **naviga**
monstruos /monstruós/ v. **dubios**
montură /montúră/ v. **inimă**
m–or /mor/ (<**mă vor**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) pron. pers. 1 ac. neacc. + vb. aux. 6 (*m–or ruga*) v. **eu** şi **vrea** vb. aux.; v. R O 8
moral /morál/ v. (pt. adj.) **abil** şi (pt. s.) **prag** (pl. **moraluri** e mai puţin folosit)
morală /morálă/ v. **casă** (formele de sg.)
moratoriu /moratórĭu/ v. **domeniu**
morbid /morbíd/ v. **arid**
morbideţe /morbidéţe/ v. **vulpe** (formele de sg.)
morişcă /moríşkă/ v. **puşcă**
mormăi /mormă^{l}í/ v. **atribui**
mormăia imperf. 3 de la **mormăi**
mormăială /mormăĭálă/ v. **amiază**
mormăie /mórmăĭe/ ind. prez. 3, 6; conj. prez. 3, 6 şi imper. sg. de la **mormăi**
mormânt /mormínt/ v. **cuvânt**
mort /mort/ v. (pt. adj.) **bont** şi **wat** (pt. s.)
mortier (sau **mortieră**) /mortiér/ (sau /mortiéră/) v. **abataj** (sau **casă**)
mortuar /mortuár/ v. **abil**
morun /morún/ v. **abur**
moschee /moskée/ v. **alee**
moş /moş/ v. **abur**
Moş–Ajun s. pr. n. comp. sg. (cu flexiune şi art. la ultimul termen) /mo̯şajún/ v. **prag** (formele de sg.); v. R O 6 2°, 4°
moşi pl. de la **moş**
moşică /moşíkă/ v. **bunică**
moşmoni /moşmoní/ v. **citi**
moşneag s. m. sg. /moşneág/; pl. **moşnegi** /moşnéğ/; art. sg. nom.–ac. **moşneagul** /moşneágul/; g.–d. **moşneagului** /moşneáguluĭ/; pl. nom.–ac. **moşnegii** /moşnéği/ sau /moşnéğiĭ/; g.–d. **moşnegilor**; voc. **moşnege!**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°, 6, 7
motiv /motív/ v. **abataj**
moto (citat la începutul unei scrieri) /móto/ v. **zero**
motocicletă /mòtočiklétă/ v. **casă**
motor /motór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **ajutor** (pt. s.)
motrice adj. invar. /mótriče/; v. R G 5 4°
moţ /moţ/ v. (pt. persoană) **abur, ajutor** (pt. bigudiu rudimentar) şi **prag** (pt. celelalte sensuri)
moţăi /moţă^{l}í/ v. **atribui**
moţi pl. de la **moţ** persoană
mov adj. invar.; s. n. /mov/ v. (pt. s.) **prag** (formele de sg.); v. (pt. adj.) R G 5 4°
mreajă /mreájă/ v. **cetăţeană**
ms. abr. pt. **manuscrisul** (în indicaţii bibliografice)
M. S. abr. pt. **Maiestatea Sa**
muc /muk/ v. (pt. „secreţie") **bunic** şi **prag** (pt. celelalte sensuri)
mucegai /mučegáĭ/ v. **grai**
mucegăi /mučegă^{l}í/ v. **alcătui**
(muche v. **muchie)**
(muchea sg. nom.–ac. art. de la **muche)**
(mucher v. **muchier)**
(muchi /muḱ/ g.–d. sg. fără art.

Scanned with OKEN Scanner

sau nom.–ac. pl. fără art. de la **muche**)
muchia sg. nom.–ac. art. de la **muchie**
muchie /múḱi̯e/ v. **familie** (sau **muche** /múḱe/ **ureche**)
muchier (sau **mucher**) „rîndea" /muḱiér/ (sau /muḱér/) v. **abataj**
muchii g.–d. sg. fără art. sau nom.–ac. pl. fără art. de la **muchie**
mugi /muǧí/ v. **amăgi**
mugur /múgur/ v. **abur**
muia vb. I inf. prez. /mu̯á/; ind. prez. 3, 6 şi conj. prez. 3, 6 **moaie** /mo̯á̯e/; 1, 2 **moi** /mo̯i̯/; 4 **muiem** /mu̯ém/; 5 **muiaţi** /mu̯áţi̯/; imper. sg. **moaie**!; imperf. 3 **muia** /mu̯á/; perf. s. 1 **muiai** /mu̯ái̯/; 3 **muie** /mu̯é/; ger. **muind** /mu̯índ/; v. **R O 2**; **G 9, 10 1°, 11**
muiai imperf. 2; perf. s. 1 de la **muia**
muiau imperf. 6 de la **muia**
muieratic /mu̯erátik/ v. **metalic**
muind ger. de la **muia**
mujdei /mujdéi̯/ v. **pai**
mulinetă /mulinétă/ v. **casă**
mult adv. /mult/
mult adj. 5 m., n. sg. nom.–ac. /mult/; m. pl. nom.–ac. **mulţi** /mulţi̯/; f. sg. nom.–ac. **multă** /múltă/; f., n. pl. nom.–ac. **multe** /múlte/; pl. m., n., f. g.–d. **multor** /múltor/ (când e antepus) sau la fel cu nom. (când e postpus); antepus este concurat de construcţii prepoziţionale cu sens de g.: m. pl. **a mulţi** /amúlţi̯/; f., n. pl. **a multe** /amúlte/ sau de d.: m. pl. **la mulţi** /lamúlţi̯/; f., n. pl. **la multe** /lamúlte/ (nu se foloseşte la g.–d. sg.; întrebuinţat fără substantiv, se comportă ca un pronume, la toate cazurile menţionate mai sus); v. **R G 5 5°**
multinaţional /mùltinaţionál/ v. **abil**
multor m., f., n. pl. g.–d. de la **mult** (adj. antepus); v. **R G 5 5°**
multora /múltora/ s. m., f., n. pl. g.–d. de la **mult** adj. (sensul şi terminaţia cu caracter pronominal)
mult–puţin s. n. comp. (cu flexiune şi art. la ultimul termen) /mùltpuţín/ v. **abataj** (formele de sg.)
mulţime /mulţíme/ v. **vulpe**
mulţumi /mulţumí/ v. **citi**
mulţumită prep. (+d.); s. f. /mulţumítă/ v. (pt. s.) **casă**
mulţumitor /mulţumitór/ v. **dator**
(**Muma–Pădurii** v. **Mama–Pădurii**)
muncă /múnkă/ v. **urzică**
munci /munčí/ v. **ghici**
muncitoare /munčito̯áre/ v. **autoare**
muncitor /munčitór/ v. (pt. s.) **abur** şi **dator** (pt. adj.)
municipiu /munič́ípi̯u/ v. **domeniu**
munte /múnte/ v. **frate**
murdar /murdár/ v. **abil**
murdări /murdărí/ v. **citi**
mureşean /mureşe̯án/ şi /mureşán/ v. (pt. adj.) **judeţean** şi **cetăţean** (pt. s.)
muri vb. IV inf. prez. /murí/; ind. prez. 1, 6 **mor** /mor/; 2 **mori** /mori̯/; 3 **moare** /mo̯áre/; conj. prez. 3, 6 **moară** /mo̯ără/; imper. sg. **mori**!; v. **R O 2**; **G 9, 10**
muribund /muribúnd/ v. (pt. adj.) **arid** şi **brad** (pt. s.)
murmur /múrmur/ v. **abataj**
murmura /murmurá/ v. **aduna**
musafir /musafír/ v. **abur**
muscă /múskă/ v. **broască**
muscel /musčél/ v. **abataj**
muschetar /musḱetár/ v. **abur**
muscular /muskulár/ v. **abil**

Scanned with OKEN Scanner

musculatură /muskulatúră/ v. **inimă**
musculos /muskulós/ v. **bucuros**
muselină /muselínă/ v. **casă**
mustaţă /mustáţă/ v. **barbă**
mustăcios /mustăčós/ v. **bucuros**
mustra /mustrá/ v. **afla**
mustri ind. prez. 2 de la **mustra**
muşca /muşká/ v. **mişca**
muşchi /muşḱ/ v. **unchi**
muşeţel /muşeţél/ v. **abur** (formele de sg.)
muştar /muştár/ v. (pt. „plantă“) **abur** (formele de sg.) şi **prag** (pt. „condiment“)
muştiuc /muştiúk/ v. **prag**
muşuroi /muşurói̯/ v. **pietroi**
muşuroi /muşuroí̯/ v. **alcătui**
mut /mut/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
muta /mutá/ v. **accepta**
muteşte adv. /mutéşte/
mutual /mutuál/ v. **abil**
muţunache s. m. invar. /muţunáḱe/; g.–d. **lui muţunache**
muzeu s. n. sg. /muzéu̯/; pl. **muzee** /muzéi̯e/; art. sg. nom.–ac. **muzeul** /muzéu̯ul/; g.–d. **muzeului** /muzéu̯uluı̯/; pl. nom.–ac. **muzeele** /muzéi̯ele/; g.–d. **muzeelor**; v. R O 1 3°; G 4 1°, 6
muzică /múzikă/ v. **urzică**
mV simb. pt. **milivolt**
MW simb. pt. **megawat**
Mx simb. pt. **maxwell**

N

n s. m. sau s. n. /ne/ (denumirea literei în limba română) şi /en/ (în simboluri şi în abrevieri); v. R O 6 5°
N simb. pt. **azot**, **nitrogen**; simb. pt. **newton**; simb. pt. **nord**
n– adv. (<**nu**) /n/ (*n–a vrut*)
na interj. /na/
Na simb. pt. **natriu**, **sodiu**
n–a (>**nu a**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + vb. aux. 3 /na/ (*n–a venit*) v. **nu** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.
nadă /nádă/ v. **casă** (sau **stradă**)
nagâţ /nagíţ/ v. **abur**
nai /nai̯/ v. **grai**
na–i /nai̯/ (>**na îi**) (îmbinare liberă de cuvinte) interj. + pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*na–i pe toţi*) v. **na** şi **ei**; v. R O 8
n–ai /nai̯/ (>**nu ai**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + vb. 2 (*n–ai venit*; *n–ai bani*) v. **nu** şi **avea**
naiba, „dracul“ s. f. sg. art. /náiba/; g.–d. **naibei** (sau **naibii**) /náibei̯/ (sau /náibi/ ori /náibii̯/); (nu are pl.)
nailon /náilon/ v. **ajutor** (formele de sg.)
nalbar (fluture) /nalbár/ v. **abur**
nalbă /nálbă/ v. **casă**
n–am (>**nu am**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + vb. aux. 1 /nam/ (*n–am venit*; *n–am bani*; *n–am vrea*); + vb. 4 (*n–am vrut noi*) v. **nu** şi **avea** şi **aş**
nanchin /nánḱin/ v. **prag** (formele de sg.)
napoleon „monedă“ /napoleón/ v. **abur**
n–ar (>**nu ar**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + vb. aux. 3, 6 /nar/ (*n–ar veni*) v. **nu** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
n–are (>**nu are**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + vb. 3 /náre/ (*n–are bani*; *n–are să vrea*); v. **nu** şi **avea** vb. pred.
nasture /násture/ v. **câine**
naş /naş/ v. **abur**

Scanned with OKEN Scanner

n–aş /naş/ (>**nu aş**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + vb. aux. 1 (*n–aş veni*) v. **nu** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
naşă /náşă/ v. **casă**
naşe pl. de la **naşă**
naşte vb. III inf. prez. /náşte/; part. **născut** /născút/; ind. prez. 1, 6 **nasc** /nask/; conj. prez. 3, 6 **nască** /náskă/; imper. sg. **naşte!**; ger. **născând** /născínd/); v. R O 2; G 9, 10 7°, 11
natriu /nátriu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Na**
natură /natúră/ v. **inimă**
n–aţi /naţi/ (>**nu aţi**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + vb. aux. 5 (*n–aţi venit*; *n–aţi vrea*) v. **nu**, **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
na–ţi /naţi/ (>**na îţi**) (îmbinare liberă de cuvinte) interj. + pron. refl. 2 d. neacc. (*na–ţi banii*) v. **na** şi **tu**
naţional /naţionál/ v. **abil**
naţionalitate /naţionalitáte/ v. **parte**
naţiune /naţiúne/ v. **vulpe**
n–au (>**nu au**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + vb. 6 /nau/ (*n–au bani*; *n–au venit*; *n–au să vină*) v. **nu** şi **avea** vb. pred.
nautil /nautíl/ v. **abur**
naviga vb. I inf. prez. /navigá/; ind. prez. 3, 6 **navighează** /navigáză/; imper. sg. **navighează!** v. R G 9, 10 2°, 11
năbuc /năbúk/ v. **prag** (formele de sg.)
năbuşi /năbuşí/ v. **oferi** (sau **citi**)
nădejde / nădéjde/ v. **vulpe**
năgară /năgáră/ v. **casă** (formele de sg.)
nămete /nămete/ v. **frate** (sg. e mai puţin folosit)
nămeţi pl. de la **nămete**
năpastă /năpástă/ v. **casă**
nătăfleţ /nătăfléţ/ v. (pt. adj.) **isteţ** şi **abur** (pt. s.)
năzări /năzări/ v. **sări** (sau **citi**) (numai 3, 6)
năzbâtie /năzbîtie/ v. **familie**
năzdrăvan /năzdrăván/ v. **abil**
ne pron. pers. sau refl. 4 /ne/ d. neacc. (*ne spune nouă*; *ne spălăm hainele*); ac. neacc. (*ne roagă pe noi*; *ne rugăm*) v. **noi**
ne– pron. pers. sau refl. 4 /ne/ d. neacc. (*ne–a spus*; *ne–am închipuit*); ac. neacc. (*ne–a rugat pe noi*; *ne–am rugat*) v. **noi**
–ne– pron. pers. sau refl. 4 d. neacc. /ne/ (*da–ne–vor*; *aminti–ne–vom*); /ne/ (*dă–ne–o*); ac. neacc. /ne/ (*ruga–ne–va*; *ruga–ne–vom*); /ne/ (*uita–ne–ar relele*) v. **noi**
–ne pron. pers. sau refl. 4 /ne/ d. neacc. (*dă–ne şi nouă*; *dându–ne noi seama*); ac. neacc. (*rugaţi–ne*; *rugămu–ne*) v. **noi**
N–E simb. pt. **nord–est**; v. R O 6 2°, 4°
nea /nea/ v. **stea** (formele de sg.)
ne–a /nea/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 4 d. neacc. + vb. aux. 3 (*ne–a spus nouă*); ac. neacc. + vb. aux. 3 (*ne–a rugat pe noi*); (<**ne a** „ne va“) (îmbinare liberă în rom. vorb.) pron. pers. 4 d. neacc. + vb. aux. 3 (*ne–a da mâine*); ac. (*ne–a aştepta până mâine*); v. **noi**, **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **vrea** aux.; v. R O 8
ne–ai /neai/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 4 d. neacc. + vb. aux. 2 (*ne–ai dat*; *ne–ai da nouă*); ac. neacc. + vb. aux. 2 (*ne–ai rugat*; *ne–ai ruga pe noi*) v. **noi**, **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

Scanned with OKEN Scanner

ne–am /neam/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 4 d. neacc. + vb. aux. 4 (*ne–am închipuit*; *ne–am închipui*); ac. neacc. + vb. aux. 4 (*ne–am dus*; *ne–am duce*) v. **noi**, **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

neam /neam/ v. **prag**

neamţ /neamţ/ v. **cetăţean**

ne–ar /near/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 4 d. neacc. + vb. aux. 3, 6 (*ne–ar da nouă*); ac. neacc. + vb. aux. 3, 6 (*ne–ar ruga pe noi*) v. **noi** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

neaşteptat /neaşteptát/ v. **apt**

ne–aţi /neaţi/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 4 d. neacc. + vb. aux. 5 (*ne–aţi dat*; *ne–aţi da nouă*); ac. neacc. + vb. aux. 5 (*ne–aţi rugat*; *ne–aţi ruga pe noi*) v. **noi**, **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

ne–au /neau/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 4 d. neacc. + vb. aux. 6 (*ne–au dat nouă*); ac. neacc. + vb. aux. 6 (*ne–au rugat pe noi*) v. **noi** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

nebun /nebún/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)

nebună /nebúnă/ v. **casă**

nebunie /nebuní-e/ v. **familie**

necaz /nekáz/ v. **prag**

necăji /nekăjí/ v. **citi**

necesar /nečesár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (formele de sg. pt. s.)

necesitate /nečesitáte/ v. **parte**

necontenit /nekontenít/ v. **apt**

necunoscut /nekunoskút/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)

necuviincios /nekuviinčós/ v. **lucios**

nedeie /nedéje/ v. **cheie**

nedrept adj. 4 m., n. sg. /nedrépt/; m. pl. **nedrepţi** /nedrépţi/; f. sg. nom.–ac. **nedreaptă** /nedreáptă/; g.–d. şi pl. f., n. **nedrepte** /nedrépte/; v. R O 2; G 5 1°

nedreptate /nedreptáte/ v. **parte**

nedumeri /nedumerí/ v. **citi**

nega /negá/ v. **alerga**

negativ /negatív/ v. **abil** (pt. adj.) şi **abataj** (pt. s.)

neghină /negínă/ v. **casă**

neglija /neglijá/ v. **lucra**

neglijenţă /neglijénţă/ v. **casă**

negresă /negrésă/ v. **casă**

negru adj. 4 m., n. sg. /négru/; m. pl. **negri** /négri/; f. sg. nom.–ac. **neagră** /neágră/; g.–d. şi pl. **negre** /négre/; v. R O 2

negru /négru/ v. **codru** (pt. persoană) şi **teatru** (formele de sg. pt. culoare)

neînţeles v. **des**

nelinişte /nelínişte/ v. **vulpe**

nene s. m. sg. /néne/; art. nom.–ac. **nenea** /nénea/; g.–d. **lui nenea**; voc. **nene!** (sau art. nom.–ac. **nea** + nume de persoană /nea/; voc. **nea!**)

nenorocire /nenoročíre/ v. **vulpe**

nenumărat /nenumărát/ v. **apt**

ne–o /neo/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 4 d. neacc. + pron. pers. 3 f. ac. neacc. (*ne–o dă nouă pe ea*); după vb. **–ne–o**; v. **noi** şi **ea**

ne–o /neo/ (>**ne va**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) pron. pers. 4 d. neacc. + vb. aux. 3 (*ne–o spune; ne va spune* în rom. scr.) v. **noi** şi **vrea** vb. aux.

neplăcut /neplăkút/ v. **apt**

nepoată /nepoátă/ v. **casă**

nepot /nepót/ v. **wat**

neprevăzut /neprevăzút/ v. **apt** (pt. adj.) şi **abataj** (formele de sg. pt. s.)

Scanned with OKEN Scanner

nerăbdare /nerăbdáre/ v. **zare** (formele de sg.)
nerăbdător /nerăbdătór/ v. **dator**
nerod adj. 4 m., n. sg. /neród/; m. pl. **nerozi** /nerózi/; f. sg. nom.–ac. **neroadă** /neroádă/; g.–d. şi pl. f., n. **neroade** /neroáde/; v. R O 2
nerv /nerv/ v. **abur**
nervaţie (sau **nervaţiune**) /nervátsie/ (sau /nervatsiúne/) v. **familie** (sau **vulpe**)
nervos /nervós/ v. **bucuros**
nesaţ /nesáţ/ v. **prag** (formele de sg.)
nestemată /nestemátă/ v. **casă**
neted /néted/ v. **arid**
neutru /néutru/ (sau /neútru/) v. **acru**
nevastă /nevástă/ v. **fată**
nevastă–mea s. f. sg. nom.–ac. + adj. pron. pos. 1 /nevástămea/; g.–d. **nevesti–mii** /nevéstimi/ sau /nevéstimii/ (nu se foloseşte la pl.) v. **–mea**; v. R O 8
nevastă–sa s. f. sg. nom.–ac. + adj. pron. pos. 3 /nevástăsa/; g.–d. **nevesti–sii** /nevéstisi/ sau /nevéstisii/ (nu se foloseşte la pl.) v. **–sa**; v. R O 8
nevastă–ta s. f. sg. nom.–ac. + adj. pron. pos. 2 /nevástăta/; g.–d. **nevesti–tii** /nevéstiti/ sau /nevéstitii/ (nu se foloseşte la pl.) v. **–ta**; v. R O 8
nevinovat /nevinovát/ v. **apt**
nevoie /nevóie/ v. **cheie**
nevrom /nevróm/ v. **ajutor**
nevrotomie /nevrotomíe/ v. **familie** (formele de sg.)
newton /njúton/ v. **abur**; v. R O 6 3°
newtonian /njutonián/ v. **aerian**; v. R O 6 3°
newyorkez /njujorkéz/ v. **englez**; v. R O 6 3°
ni pron. pers. 4 d. neacc. /ni/ (*ni se spune nouă*) v. **noi**
ni– pron. pers. 4 d. neacc. /ni/ (*ni–l cere nouă pe el*) v. **noi**
–ni– pron. pers. 4 d. neacc. /ni/ (*dându–ni–se nouă*) v. **noi**
nicăieri adv. /nikăiéri/ (sau **nicăierea** /nikăiérea/)
nici adv.; conj. /nič/
nicicând „niciodată“ adv. /ničkínd/
nici când (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + adv. /níčkînd/ (*nici când era tânăr nu dansa*)
nicidecum „deloc“ adv. /niğdekúm/
nici de cum (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + prep. + adv. /níğdekúm/ (*nu–mi amintesc nici de cum era îmbrăcat*)
nici o (în faţa unui substantiv) adj. pron. neg. comp. f. sg. nom.–ac. /ničó/; g.–d. **nici unei** /ničúnei/; rar cu **o** adj. la pl.
nici o (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + nr. /níčo/ (*n–a scos nici (măcar) o vorbă*)
niciodată „nicicând, în nici un moment“ adv. /ničodátă/
nici odată „nici odinioară“ adv. + adv. /níčodátă/ (*nu l–am crezut nici odată, în trecut, nici acum*)
nici o dată (îmbinare liberă de cuvinte) /níčodátă/ adv. + nr. + s. f. „informaţie“, „dată calendaristică“ (*n–a reţinut nici (măcar) o dată; nu ştie nici (măcar) o dată exactă*); adv. + nr. (*ieri a mâncat de două ori, azi n–a mâncat nici (măcar) o dată*)
nici un (înaintea unui substantiv) adj. pron. neg. comp. m., n. sg. nom.–ac. /ničún/; g.–d. **nici unui** /ničúnui/; rar cu **un** adj. la pl.
nici una pron. neg. comp. f. sg. nom.–ac. /ničúna/; g.–d. **nici uneia** /ničúneia/; pl. f., n. nom.–ac. **nici unele** /ničúne-

Scanned with OKEN Scanner

le/; g.–d. m., f., n. **nici unora** /ničúnora/

nici unele pl. f., n. nom.–ac. de la **nici o, nici una** (f.), **nici un, nici unul** (n.)

nici unii m. pl. nom.–ac. de la **nici un, nici unul** (m.)

nici unor pl. g.–d. m., f., n. de la **nici un** (m., n.), **nici o** (f.)

nici unora pl. g.–d. m., f., n. de la **nici unul** (m., n.), **nici una** (f.)

nici unul pron. neg. comp. m., n. sg. nom.–ac. /ničúnul/; g.–d. **nici unuia** /ničúnuia/; pl. nom.–ac. **nici unii** /ničúni/ sau /ničúnii/; g.–d. m., f., n. **nici unora** /ničúnora/

nici unul (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + pron. neh. m., n. sg. nom.–ac. /ničúnul/ (*nici unul, nici altul nu sunt acasă*); adv. + nr. (*nu vrea nici unul, nici doi, vrea trei*) v. **unul** pron. neh. şi nr.

ni–i /nii/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 4 d. neacc. + pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*ni–i dă nouă pe ei*); după vb. **–ni–i**; v. **noi** şi **ei**

ni–l /nil/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 4 d. neacc. + pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. (*ni–l dă nouă pe el*); după vb. **–ni–l**; v. **noi** şi **el**

nimănui(a) g.–d. de la **nimeni** (sau **nimenea**)

nimeni (sau **nimenea**) pron. neg. nom.–ac. /nímeni/ (sau /nímenea/); g.–d. **nimănui** (sau **nimănuia**) /nimănúi/ (sau /nimănúia/); v. R G 13

nimeri /nimerí/ v. **citi**

nimic (sau **nimica**) pron. neg. invar. /nimík/ (sau /nimíka/)

nimic /nimík/ v. **prag**

ninge /nínge/ v. **atinge** (numai 3)

nisip /nisíp/ v. **prag**

nişte art. nehot. pl. m., f., n. nom.–ac. /níşte/; v. **un** şi **o** (art. nehot.)

nitrogen /nitroģén/ v. **prag** (formele de sg.); simb. N

nitui /nituí/ v. **alcătui**

nivel /nivél/ v. **prag**

n–o /no/ (>**nu o**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + pron. pers. 3 f. ac. neacc. (*n–o cunoaşte pe ea*) v. **nu** şi **ea**

n–o /no/ (<**nu va**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) adv. + vb. aux. 3 (*n–o veni* = *nu va veni* în rom. scr.) v. **nu** şi **vrea** vb. aux. pt. viit.; v. R O 8

No simb. pt. **nobeliu**

noapte s. f. sg. nom.–ac. /noápte/; g.–d. şi pl. **nopţi** /nopţi/; art. sg. nom.–ac. **noaptea** /noáptea/; g.–d. **nopţii** /nópţi/ sau /nópţii/; pl. nom.–ac. **nopţile** /nópţile/; g.–d. **nopţilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

noastră (precedat de art. pos. **a**) pron. pos. 4 f. sg. nom.–ac. /anoástră/; f., n. pl. nom.–ac. **ale noastre** /alenoástre/; g.–d. **alor noastre** /alornoástre/ (nu are g.–d. sg.)

noastră sau **a noastră** adj. pos. 4 f. sg. nom.–ac. (fără art. pos. când stă imediat după un s. cu art. hot. enclitic; forma cu art. pos. apare în celelalte situaţii) /noástră/ sau /anoástră/; g.–d. **noastre** sau **a noastre** /noástre/ sau /anoástre/; f. şi n. pl. **noastre** sau **ale noastre** /noástre/ sau /alenoástre/

noaten /noáten/ v. **abur**

nobeliu /nobéliu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. No

nobil /nóbil/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)

nobleţe /nobléţe/ v. **autoare** (formele de sg.)

nod /nod/ v. **prag**

nodul /nodúl/ v. **abur**

Scanned with OKEN Scanner

nodul /nódul/ formă cu art. hot. de la **nod**; v. R G 8

noi pron. pers. 4 nom. /noi̯/; d. acc. **nouă** /nóu̯ă/ (*ne spune nouă*); neacc. **ne** (*ne spune*) /ne/; **ne–** /ne̯/ (*ne–a spus nouă*); **–ne–** /ne̯/ (*dă–ne–o nouă pe ea*); **–ne** /ne/ (*dă–ne nouă*); **ni** /ni/ (*ni se spune nouă*); **ni–** /ni/ (*ni–l cere nouă pe el*); **–ni–** /ni/ (*dă–ni–l nouă pe el*); ac. acc. (**pe**) **noi** /noi̯/ (*ne roagă pe noi*); neacc. **ne** /ne/; **ne–** /ne̯/ (*ne–a rugat pe noi*); **–ne–** /ne/ (*ruga–ne–veţi voi pe noi*); /ne̯/ (*uita–ne–ar relele*); **–ne** /ne/ (*rugaţi–ne voi pe noi*); formele de d. şi ac. combinate cu vb. de pers. 4 devin pron. refl. (ex.: *ne spălăm*); v. R O 6 2°; G 13

noi pl. m., f., n. de la **nou**

n–oi /noi̯/ (<**nu voi**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) adv. + vb. aux. 1 (*n–oi uita* = *nu voi uita* în rom. scr.) v. **nu** şi **vrea** vb. aux. pt. viit.; v. R O 8

noian /noi̯án/ v. **abataj**

noiembrie /noi̯émbrie/ v. **aprilie**

nonstop adv. „fără oprire“ /nonstóp/; [!]

nonvaloare /nònvalo̯áre/ v. **floare**; v. R O 6 2°

nonviolenţă /nònviolénţă/ v. **casă** (formele de sg.); v. R O 6 2°

noocraţie /nòokraţíe/ v. **familie** (formele de sg.)

noologie /nòologíe/ v. **familie** (formele de sg.)

noosferă /nòosféră/ v. **casă**

noptatic /noptátik/ v. **metalic**

noptieră /noptiéră/ v. **casă**

nor /nor/ v. **abur**

n–or /nor/ (<**nu vor**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) adv. + vb. aux. 6 (*n–or veni* = *nu vor veni* în rom. scr.) v. **nu** şi **vrea** vb. aux. pt. viit.; v. R O 8

noră s. f. nereg. sg. nom.–ac. /nóră/; g.–d. şi pl. **nurori** /nurór̯i̯/; art. sg. nom.–ac. **nora** /nóra/; g.–d. **nurorii** /nuróri/ sau /nurór̯i̯/; pl. nom.–ac. **nurorile** /nurórile/; g.–d. **nurorilor**; v. R O 2

noră–mea s. f. sg. nom.–ac. + adj. pos. 1 /nórămea/; g.–d. **noră–mii** /nórămi/ sau /nórămi̯i̯/ (nu se foloseşte la pl.) v. **noră** şi **–mea**; v. R O 8

noră–sa s. f. sg. nom.–ac. + adj. pos. 3 /nórăsa/; g.–d. **noră–sii** /nórăsi/ sau /nórăsi̯i̯/ (nu se foloseşte la pl.) v. **noră** şi **–sa**; v. R O 8

noră–ta s. f. sg. nom.–ac. + adj. pos. 2 /nórăta/; g.–d. **noră–tii** /nórăti/ sau /nórăti̯i̯/ (nu se foloseşte la pl.) v. **noră** şi **–ta**; v. R O 8

nord /nord/ v. **prag** (formele de sg.); simb. N

nord–est s. n. comp. (cu art. la ultimul termen) /nòrdést/ v. **prag** (formele de sg.); simb. N–E; v. R O 6 2°

nord–vest s. n. comp. (cu art. la ultimul termen) /nòrdvést/ v. **prag** (formele de sg.); simb. N–V; v. R O 6 2°

normal /normál/ v. **abil**

norocos /norokós/ v. **bucuros**

noroios /noroi̯ós/ v. **duios**

noros /norós/ v. **bucuros**

nostru (precedat de art. pos. **al**) pron. pos. 4 m., n. sg. nom.–ac. /alnóstru/; m. pl. nom.–ac. **ai noştri** /ai̯nóştri/; g.–d. **alor noştri** /alornóştri/ (nu are g.–d. sg.)

nostru sau **al nostru** adj. pos. 4 m., n. sg. (fără art. pos. când stă imediat după un s. cu art. hot. enclitic; forma cu art. pos. apare în situaţiile celelalte); m. pl. **noştri**

Scanned with OKEN Scanner

sau **ai noştri** /nóştri/ sau /aiⁱnóştri/

notariat /notariát/ v. **abataj**

notaţie /notáţiⁱe/ v. **familie**

notes /nótes/ v. **prag**

notificaţie /notifikáţiⁱe/ v. **familie**

notocord /nòtokórd/ v. **abataj**

noţiune /noţiúne/ v. **vulpe**

nou adj. 3 m., n. sg. nom.–ac. /nouᵘ/; f. sg. nom.–ac. **nouă** /nouᵘă/; g.–d. şi pl. m., f., n. **noi** /noiⁱ/; v. **R O 2, 3, 4**

noua (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /nóuᵘa/ v. **doua**; cu cifre (**cea de**) **a 9–a**, (**cea de**) **a IX–a**

nouă m., f., n. nr. /nóuᵘă/ v. **cinci**

nouă pron. pers. sau refl. 4 d. acc. v. **noi**

nouălea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /nóuᵘălⁱea/ v. **cincilea**

nouăsprezece nr. m., f., n. /nóuᵘăsprezèče/ v. **cinci**

nouăsprezecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /nóuᵘăsprezèča/ v. **cincea**

nouăsprezecelea (precedat de **cel** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /nóuᵘăsprezečèlⁱea/ v. **cincilea**

nouăzeci nr. m., f., n. /nóuᵘăzeč/ v. **cinci**

Noul Testament s. pr. comp. n. sg. art. /nóultestamént/; g.–d. **Noului Testament**

noutate /noutáte/ v. **parte**

nu adv. /nu/; v. şi **n–**

nucă /núkă/ v. **urzică**

nuclear /nukleár/ v. **abil**

nucleu /nukléuᵘ/ v. **muzeu**

nu–i /nuiⁱ/ (<**nu e**) în rom. vorb. (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + vb. 3 (*nu–i acasă* = *nu e acasă* în rom. scr.); + pron. pers. 3 d. neacc. (*nu–i dau lui* sau *ei*); + 6 m. ac. neacc. (*nu–i văd pe ei*) v. **nu** şi **fi** vb. pred.; v. **R O 8**

nuia s. f. sg. nom.–ac. /nuⁱiá/; g.–d. şi pl. **nuiele** /nuⁱiéle/; art. sg. nom.–ac. **nuiaua** /nuⁱiáuᵘa/; g.–d. **nuielei** /nuⁱiélei/; pl. nom.–ac. **nuielele** /nuⁱiélele/; g.–d. **nuielelor**; v. **R O 2**

nu–l /nul/ (<**nu îl**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + pron. pers. 3 m., n. ac. neacc. (*nu–l găseşte*) v. **nu** şi **el**

numai „doar" adv. /númaiⁱ/ (*stă numai o oră*)

nu mai (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + adv. (*nu mai vrea*) /númàiⁱ/

numaidecât „imediat" adv. /numaⁱidekít/ (*să răspunzi numaidecât*)

numai de cât (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + prep. + adv. /númaⁱidekìt/ (*a vorbit numai de cât a cheltuit*)

număr /númăr/ v. **băţ**

număra /numără/ v. **apăra**

nu–mă–uita s. f. comp. (nu are g.–d.; neart.) /număuⁱtá/; v. **R O 6** 2°; **F 4**

nume s. n. sg. invar. /núme/; art. sg., pl. nom.–ac. **numele** /númele/; g.–d. sg. **numelui** /numeluiⁱ/; g.–d. pl. **numelor** /númelor/; v. **R O 3, 4; G 4** 4°

numeros /numerós/ v. **bucuros**; v. şi **mult**, pt. g.–d. exprimat prin prep. + ac.; v. **R G 5** 1°, 5°; [!]

numi /numí/ v. **citi**

nu–mi /numiⁱ/ (<**nu îmi**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + pron. pers. sau refl. 1 d. neacc. (*nu–mi da mie*; *nu–mi spăl*) v. **nu** şi **eu**

nuntă s. f. sg. nom.–ac. /núntă/; g.–d. şi pl. **nunţi** /nunţiⁱ/; art. sg. nom.–ac.

Scanned with OKEN Scanner

nunta /núnta/; g.–d. **nunţii** /núnţi/ sau /núnţii/; pl. nom.–ac. **nunţile** /núnţile/; g.–d. **nunţilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°, 6

nunţiatură /nunţiatúră/ v. **inimă**

nurori pl. de la **noră**

nu–ţi /nuţi/ (<**nu îţi**) (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + pron. pers. sau refl. 2 d. neacc. (*nu–ţi dă*; *nu–ţi iei caietele*) v. **nu** şi **tu**

N–V simb. pt. **nord–vest**; v. R O 6 2°, 4°

O

o s. m. sau s. n. /o/ (denumiea literei şi a sunetului); v. R O 6 5°

o (numai în faţa unui substantiv) adj. nehot. f. sg. nom.–ac. /o/; g.–d. **unei** /únei/; pl. f., n. nom.–ac. **unele** /únele/; g.–d. **unora** /února/

o (numai în faţa unui substantiv) nr. f. nom. –ac. /o/; g.–d. **unei** /únei/

o art. nehot. f. sg. nom.–ac. /o/; g.–d. **unei** /únei//; pl. m., f., n. **nişte** /níşte/; g.–d. **unor** /únor/

o interj. /o/

o vb. aux. invar. (1–6) pt. viit. format cu modul conjunctiv (în rom. vorb.): ex. 1 *o să plec*, 2 *o să pleci* etc. /o/; v. R O 8

o (<**va**) vb. aux. 3 pt. viitor (v. **o fi!**) şi (<**a**) popular pt. perf. comp. (*o venit ieri*) v. **vrea** vb. aux. şi **avea** vb. aux.

o pron. pers. 3 f. ac. neacc. /o/ (*o rog*; *o ia la sănătoasa*) v. **ea**

O simb. pt. **oxigen**

O_3 simb. pt. **ozon**

o– pron. pers. 3 f. ac. neacc. /o/ (*o–ncep acum*) v. **ea**

–o– pron. pers. 3 f. ac. neacc. /o/ (*s–o–ncep acum*); /u̯/ (*lua–o–ar naiba*) v. **ea**

–o pron. pers. 3 f. ac. neacc. /o/ (*a rugat–o pe ea*; *v–o dau vouă pe ea*); /o/ (*dă–o*) v. **ea**; v. R F 2

oaia /u̯áia/ nom.–ac. art. de la **oaie**

oaie s. f. sg. nom.–ac. /u̯áie/; g.–d. şi pl. **oi** /oi/; art. sg. nom.–ac. **oaia** /u̯áia/; g.–d. **oii** /óii/; pl. nom.–ac. **oile** /óile/; g.–d. **oilor**

oală /u̯álă/ v. **casă**

oameni /u̯ámeni/ pl. nom.–ac. de la **om**

oară s. f. sg. nom.–ac. /u̯ără/; pl. nom.–ac. **ori** /ori/ (intră în componenţa nr. (*prima oară*, *a doua oară*; *o dată*, *de două ori*); v. R G 12

oarbă /u̯árbă/ f. sg. nom.–ac. de la **orb**

oare adv. /u̯áre/

oarecare adj. pron. nehot. invar. /u̯ărekáre/; pron. nehot. v. **care** pron.

oare care /u̯árekáre/ (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + pron. sau adj. pron. (*oare care (lucru) e mai folositor?*); adv. + s. f. pl. (*oare care să fie sau căruţe?*) v. **oare** şi **care** pron. sau **car** s.

oarecum „într–o măsură oarecare, întrucâtva“ adv. /u̯ărekúm/

oare cum /u̯árekúm/ (îmbinare liberă de cuvinte) adv. + adv. (*oare cum se cheamă?*)

oase /u̯áse/ pl. de la **os**

oaspete /u̯áspete/ v. **frate**

oaste s. f. sg. nom.–ac. /u̯áste/; g.–d. şi pl. **oşti** /oşti/; art. sg. nom.–ac. **oastea** /u̯ástea/; g.–d. **oştii** /óşti/ sau /óştii/; pl. nom.–ac. **oştile** /óştile/; g.–d. **oştilor**; v. R O 2; F 1

oază /u̯ază/ v. **casă**

Scanned with OKEN Scanner

obcină /ópčină/ v. **inimă**
oberliht /óbărliht/ v. **prag**
obială /obi̯álă/ v. **piatră**
obicei /običéi̯/ v. **grai**
obiect /obi̯ékt/ sau /obiékt/ v. **abataj**
obiecţie /obi̯ékţi̯e/ sau /obiékţi̯e/ v. **familie**
obiele pl. de la **obială**
obleţ „peşte“ /obléţ/ v. **abur**
obliga /obligá/ v. **striga**
obligatoriu /obligatóri̯u/ v. **propriu**
obligaţie /obligáţi̯e/ v. **familie**
oboroc „vas pentru cereale şi conţinutul său“ /oborók/ v. **cojoc**
obosea imperf. 2 de la **obosi**
oboseai /oboseái̯/ imperf. 3 de la **obosi**
obosealã /oboseálă/ v. **ameţeală**
obosească /oboseáskă/ conj. prez. 3, 6 de la **obosi**
oboseau /oboseáu̯/ imperf. 6 de la **obosi**
obosesc ind. prez. 1, 6 de la **obosi**
obosi /obosí/ v. **citi**
obraz (parte a feţei) s. m. sg. /obráz/; pl. **obraji** /obráji̯/; art. sg. nom.–ac. **obrazul** /obrázul/; g.–d. **obrazului** /obrázului̯/; pl. nom.–ac. **obrajii** /obráji/ sau /obrájii̯/; g.–d. **obrajilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
obraznic /obráznik/ v. **metalic**
obscen /opsčén/ v. **abil**; v. R O 1 2°
observa /opservá/ v. **aduna**
observaţie /opservátsi̯e/ v. **familie**
obstacol /opstákol/ v. **abataj**
obşte /ópşte/ v **vulpe**
obţine /opţíne/ v. **ţine**
oca /oká/ v. **basma**
ocazie /okázi̯e/ v. **familie**
occident (vest) /okčidént/ v. **prag** (formele de sg.)
Occident „partea vestică a Europei“ /okčidént/ v. **prag** (formele de sg.); v. R O 6 4°
ocean /očán/ v. **abataj**
Oceanul Îngheţat de Nord s. pr. n. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /očănulingeţàdenórd/ v. **abataj** (formele de sg. art.); v. R O 6 1°, 4°, 8; F 4
Oceanul Pacific s. pr. n. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /očànulpačífik/ v. **abataj** (formele de sg. art.); v. R O 6 1°, 4°, 8; F 4
ochea /oḱá/ imperf. 3 de la **ochi** /oḱí/ vb.
ochească /oḱáskă/ conj. prez. 3, 6 de la **ochi** /oḱí/ vb.
ochelari s. m. pl. /oḱelári̯/ v. **abur** (formele de pl.)
ocheşel /oḱeşél/ v. **frumuşel**; f. sg. nom.–ac. **ocheşea** (sau **ocheşică**) /oḱeşeá/ (sau /oḱeşíkă/)
ochet (termen naval) /oḱét/ v. **wat**
ochete (în tehnică) /oḱéte/ v. **frate**
ocheţ „laţ; ochi de geam; bulboană“ /oḱéţ/ v. **abur** (sau **ochete** /oḱéte/ v. **frate**)
ochi /oḱ/ v. (pt. sensul din anatomie şi botanică) **unchi** şi **trunchi** (pt. celelalte sensuri)
ochi /oḱí/ v. **învechi**
ochi–de–pisică (în tehnică şi în mineralogie) s. m. comp. invar. (cu art. la primul termen) /òǵdepisíkă/ v. **trunchi**; v. R O 6 2°; F 4
ochii /óḱi/ sau /óḱi̯i̯/ pl. art. nom.–ac. de la **ochi**
ochii /oḱíi̯/ perf. s. 1 de la **ochi** /oḱí/ vb.
ochii–i /óḱi̯i̯/ (**–i** = **lui** sau **ei**) (îmbinare liberă de cuvinte) s. m. pl. nom.–ac. art. + pron. pers. 3 d. neacc. (*ochii–i râd* = *ochii ei* sau *lui râd*) v. **unchi** şi **el** sau **ea**

Scanned with OKEN Scanner

ochii–mi /ókʲimʲi/ (=**ochii mei**) (îmbinare liberă de cuvinte) s. m. pl. nom.–ac. art. + pron. pers. 1 d. neacc. (*ochii–mi râd = ochii mei râd*) v. **ochi** şi **eu**

ochios adj. 4 m., n. sg. /okʲós/; m. pl. **ochioşi** /okʲóşi/; f. sg. nom.–ac. **ochioasă** /okʲoásă/; g.–d. şi pl. f., n. **ochioase** /okʲoáse/; v. **R O 2, 3, 4; G 5 1°**

oclusiv /oklusív/ v. **abil**

ocol /okól/ v. (pt. „mişcare“) **prag** şi **ajutor** (pt. „împrejmuire“; „ unitate administrativă“)

ocoli /okolí/ v. **citi**

octoih carte bisericească; cântec bisericesc pe opt glasuri /oktoíh/ v. **prag**

octombrie /októmbrie/ v. **aprilie**

ocupa /okupá/ v. **aduna**

ocupaţie /okupáţiʲe/ v. **familie**

odaliscă /odalískă/ v. **frescă**

odată „odinioară, cândva; brusc; împreună“ adv. /odátă/

o dată nr. /odátă/ (*repetă o dată, de două ori*)

o dată /odátă/ (îmbinare liberă de cuvinte) art. hot. sau nr. + s. f. sg. (*o dată – nişte date; o dată – două date*) v. **o** art. sau nr. şi **dată**

o dată (+ participiu) loc. adv. /odátă/ (*o dată terminată treaba, puteţi pleca*)

o dată ce loc. conj. /odátăče/

o dată cu „împreună“ loc. prep. (+ac.) /odátăku/

odăjdii s. f. pl. /odăjdi/ sau /odăjdiʲi/ v. **familie** (formele de pl.)

odgon /odgón/ v. **ajutor**

odihnă /odíhnă/ v. **casă**

odihni /odihní/ v. **citi**

odinioară adv. /odiniʲoáră/

odolean /odoleán/ v. **cetăţean** (formele de sg.)

oferă ind. prez. 3, 6 şi imper. sg. de la **oferi**

ofere conj. prez. 3, 6 de la **oferi**

oferea /oferʲeá/ imperf. 3 de la **oferi**

oferi vb. IV inf. prez. /oferí/; ind. prez. 3, 6 **oferă**; conj. prez. 3, 6 **ofere** /oférе/; imper. sg. **oferă**!; imperf. 3 **oferea** /oferʲeá/; v. **R G 9, 10 3°, 11**

o fi! expr. literară în rom. vorb. „sunt înclinat să cred ce spui, probabil“ /ofí/ v. **vrea** vb. aux. şi **fi** vb. IV (impers.)

oficial /ofičiál/ v. **abil**

ofilea /ofilʲeá/ imperf. 3 de la **ofili**

ofili /ofilí/ v. **citi**

ofiţer /ofiţér/ v. **abur**

ofta /oftá/ v. **lucra**

oftalmoscop /oftàlmoskóp/ v. **ajutor**

ofticos /oftikós/ v. **bucuros**

oglindă /oglíndă/ v. **amendă**

oi (<**voi**) vb. aux. 1 pt. viit. în rom. vorb. /oʲi/ v. **vrea** vb. aux.; v. **R O 8**

O.K. /oukéʲ/ abr. pt. cuv. din engl. americană **okay** adv. şi interj. „foarte bine (!)“

olan /olán/ v. (pt. „monedă“) **abur** şi **abataj** (pt. „piesă de argilă arsă“)

olandez /olandéz/ v. **englez**

olfacţie /olfákţiʲe/ v. **familie**

oliv adj. invar.; s. /oliv/ v. (pt. s.) **prag** (formele de sg.); v. (pt. adj.) **R G 5 4°**

om s. m. nereg. sg. /om/; pl. **oameni** /uámeni/; sg. art. nom.–ac. **omul** /ómul/; g.–d. **omului** /ómuluʲ/; pl. nom.–ac. **oamenii** /uámeni/ sau /uámeniʲ/; g.–d. **oamenilor** /uámenilor/; v. **R O 2**

om (<**vom**) vb. aux. 4 pt. viit. în rom. vorb. /om/ v. **vrea** vb. aux.; v. **R O 8**

omăt /omắt/ v. **prag**

Scanned with OKEN Scanner

ombilic /ombilík/ v. **prag**
omenesc /omenésk/ v. **românesc**
omenie /omeníe/ v. **familie** (formele de sg.)
omenire /omeníre/ v. **vulpe** (formele de sg.)
omoare /omoáre/ conj. prez. 3, 6 de la **omorî**
omogenitate /omoğenitáte/ v. **parte** (formele de sg.)
omogeniza /omoğenizá/ v. **lucra**
omolog adj. 4 m., n. sg. /omológ/; m. pl. **omologi** /omolóğ/; f. sg. nom.–ac. **omologă** /omoloágă/; g.–d. şi pl. **omologe** /omoloáğe/; v. **R O 2, 3, 4; G 5 1°**
omorând ger. de la **omorî**
omorât part. şi supin de la **omorî**
omorî /omorí/ v. **coborî**
onctuoasă /onktuoásă/ f. de la **onctuos**
onctuos /onktuós/ v. **dubios**
ondulator /ondulatór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **ajutor** (pt. s.)
ondulatoriu /ondulatóriu/ v. **propriu**
onicopatie /onikopatíe/ v. **familie** (formele de sg.)
onix /oníks/ (sau /óniks/) v. **abataj** (formele de sg.)
onoare /onoáre/ v. **autoare** (formele de sg.)
onomatopee /onomatopée/ v. **acantacee**
onor /onór/ v. **prag**
onorariu /onoráriu/ v. **domeniu**
opaiţ /opáiţ/ sau /opáiţ/ v. **abataj**
opalescenţă /opalescénţă/ v. **casă**; v. **R O 1 2°**
opaxit /opaksít/ v. **abataj**
opera /operá/ v. **lucra**
operaţie /operáţie/ v. **familie**
operă /óperă/ v. **casă**
opinie /opínie/ v. **familie**
opiu /ópiu/ v. **domeniu** (formele de sg.)
opri /oprí/ v. **citi**
opritoare (stăvilar, plasă) /opritoáre/ v. **floare**
opritor (curea la ham, dispozitiv de frânare) /opritór/ v. **ajutor** (sau **opritoare** /opritoáre/ v. **floare**)
opt nr. m., f., n. /opt/ v. **cinci**
opta /optá/ v. **lucra**
opta (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /ópta/; g.–d. **celei de–a opta** /čèleideaópta/; pl. f. şi n. nom.–ac. **cele de–al optulea** /čèledealóptulea/; m., f. şi n. g.–d. **celor de–al optulea** /čèlordealóptulea/; cu cifre (**cea de**) **a 8–a** sau (**cea de**) **a VIII–a**
optimist /optimíst/ v. (pt. adj.) **îngust** şi **artist** (pt. s.)
optsprezece nr. m., f., n. /óptsprezèče/ v. **cinci**
optsprezecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /óptsprezèča/ v. **cincea**; cu cifre (**cea de**) **a 18–a** sau (**cea de**) **a XVIII–a**
optsprezecelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /óptsprezèčelea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 18–lea** sau (**cel de**) **al XVIII–lea**
opt suta (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. f. sg. nom.–ac. /òptsúta/ v. **suta** (precedat de **a două ... nouă**)
opt sute nr. m., f., n. /òptsúte/ v. **cinci**
opt sutelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /optsútelea/ v. **sutelea**
optulea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /óptulea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 8–lea**; (**cel de**) **al VIII–lea**

Scanned with OKEN Scanner

optzecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /optzéča/ v. **cincea**
optzeci nr. m., f., n. /optzéč/ v. **cinci**
optzecilea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /òptzéčilea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 80–lea**
opune /opúne/ v. **pune**
or /or/ conj. „însă“
or (<**vor**) vb. aux. 6 pt. viit. popular /or/ (*or veni oare?*)v. **vrea** vb. aux.
oracol /orákol/ v. **abataj**
oral /orál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **prag** (pt. s.)
oranj adj. invar.; s. /oránj/ v. (pt. s.) **prag** (formele de sg.); v. R G 5. 4° (pt. adj.)
orar /orár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
oraş /oráş/ v. **abataj**
oraţie /oráţie/ v. **familie**
oră /óră/ v. **casă**
orăcăi /orăkăí/ v. **atribui**
orăşenesc /orăşenésk/ v. **românesc**
orătanie /orătánie/ v. **sabie**
orb adj. 4 m., n. sg. /orb/; m. pl. **orbi** /orbi/; f. sg. nom.–ac. **oarbă** /uárbă/; g.–d. şi pl. f., n. **oarbe** /uárbe/; s. m. **orb** v. **prag** (formele de sg.) v. R O 2
orbecăi /orbekăí/ v. **alcătui**
orbital „referitor la orbita cerească“ /orbitál/ v. **abil**
orbitar „referitor la orbita oculară“ /orbitár/ v. **abil**
orchestră /orkéstră/ v. **casă**
ordin /órdin/ v. **abataj**
ordinal „care indică ordinea“ /ordinál/ v. **abil**
ordinar „obişnuit; fără valoare“ /ordinár/ v. **abil**
ordine /órdine/ v. **vulpe**
ordona /ordoná/ v. **lucra** (pt. „a rândui“) şi **aduna** (pt. „a porunci“)
orez /oréz/ v. **prag**
orfevrărie /orfevrăríe/ v. **familie**
organ /orgán/ v. **abataj**
organdi /organdí/ v. **taxi** (formele de sg.)
organic /orgánik/ v. **metalic**
organiza /organizá/ v. **lucra**
organizare /organizáre/ v. **zare**
orhidee /orhidée/ v. **acantacee**
ori /ori/ conj. „sau“
oribil /oríbil/ v. **abil**
oricare pron. şi adj. pron. nehot. comp. m., f., n. nom.–ac. /orikáre/ v. **care**
ori care /òrikáre/ (îmbinare liberă de cuvinte) conj. + pron. sau adj. pron. (*care vine ori care pleacă*); conj. + s. f. pl. (*căruţe ori care*)
oricând „indiferent când“ adv. /orikínd/ (*vino oricând*)
ori când /òrikínd/ (îmbinare liberă dc cuvinte) conj. + adv. (*când vine ori când pleacă*)
oricât pron. şi adj. pron. nehot. comp. m., n. nom.–ac. /orikít/ (*dă–i oricât*)
ori cât /òrikít/ (îmbinare liberă de cuvinte) conj. + **cât** (*cât poţi ori cât vrei*)
orice pron. şi adj. pron. nehot. comp. m., f., n. invar /oričé/ (*acceptă orice*) v. **ce**
ori ce /òričé/ (îmbinare liberă de cuvinte) conj. + pron. /òriče/ (*ce poţi ori ce vrei*)
oricine pron. nehot. comp. /oričíne/ (*ajută pe oricine*) v. **cine**
ori cine /òričíne/ (îmbinare liberă de cuvinte) conj. + pron. (*vezi cine vine ori cine pleacă*)
oricum „indiferent cum“ adv. /orikúm/ (*scrie oricum*)
ori cum /òrikúm/ (îmbinare liberă de cuvinte) conj. + adv. (*fă cum vrei ori cum poţi*)
ori de câte ori loc. conj. /òri-

Scanned with OKEN Scanner

dekíteòrį/; [!]
orient (est) /oriént/ v. **prag** (sg.)
Orient denumire dată de europeni ţărilor din regiunea asiatică /oriént/ v. **prag** (sg.)
oriental /orientál/ v. **abil** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.)
original adj. „inedit"; s. n. „exemplarul întâi" /oriğinál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
originar „de origine (din)" /oriğinár/ v. **abil**
origine /oríğine/ v. **vulpe**
oriîncotro „indiferent în ce direcţie" adv. /oriįnkotró/
orişicare pron. şi adj. pron. nehot. comp. m., f., n. sg. nom.–ac. /orişikáre/ v. **care**
orişicând adv. /orişikínd/
orişicât adv.; pron. şi adj. pron. nehot. comp. m., n. sg. /orişikít/ v. **cât**
orişicâtă pron. şi adj. pron. nehot. comp. f., nom.–ac. /orişikítă/ v. **câtă**
orişice pron. şi adj. pron. nehot. comp. invar. /orişičé/
orişicine pron. nehot. comp. /orişičíne/ v. **cine**
orişicum adv. /orişikúm/
orişiunde adv. /orişiúnde/
oriunde „indiferent unde" adv. /òrįúnde/
ori unde /òrįúnde/ (îmbinare liberă de cuvinte) conj. + adv. (*unde vrei ori unde poţi*)
ortodox /ortodóks/ v. **fix**
ortoepie /òrtoepíe/ v. **familie** (formele de sg.)
ortografie /òrtografíe/ v. **familie** (formele de sg.)
ortoman /ortomán/ v. **abil**
orz /orz/ v. (pt. sorturi) **prag** şi **ajutor** (pl. **oarze** /o̯árze/ lanuri)
os s. n. sg. /os/; pl. **oase** /o̯áse/; art. sg. nom. –ac. **osul** /ósul/; g.–d. **osului** /ósului/; pl. nom.–ac. **oasele** /o̯ásele/; g.–d. **oaselor**; v. R O 2; F 1, 2
osana interj. /osána/; s. f. numai sg. nom.–ac. art. „cântec religios de laudă"; g.–d. **osanei** /osánei/
osanale s. f. pl. /osanále/ (rar la sg. **osana** /osaná/ „laudă linguşitoare") v. **basma**
ospătăriţă /ospătăríţă/ v. **casă**
ospăţ /ospăţ/ v. **băţ**
ostaş /ostáş/ v. **abur**
ostatic /ostátik/ v. **bunic**
ostăşesc /ostăşésk/ v. **românesc**
ostentaţie /ostentáţie/ v. **familie**
osteologie /òsteologíe/ v. **familie** (formele de sg.)
osuar /osuár/ v. **abataj**
o suta (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. v. **suta** (precedat de **a + o**)
o sută nr. comp. /osútă/ v. **cinci**
otorinolaringologie /òtorìnolaringologíe/ v. **familie** (formele de sg.)
otravă /otrávă/ v. **aramă**
otrăvi /otrăví/ v. **citi**
oţel /oţél/ v. **prag**
oţet /oţét/ v. **prag**
oţeti /oţetí/ v. **citi**
ou s. n. sg. /o̯u/; pl. **ouă** /óu̯ă/; art. sg. nom.–ac. **oul** /óu̯ul/; g.–d. **oului** /óu̯ului/; pl. nom.–ac. **ouăle** /óu̯ăle/; g.–d. **ouălor**
oua /o̯uá/ v. **ploua**
ouă /óu̯ă/ pl. de la **ou**
ouăle /óu̯ăle/ art. pl. de la **ouă**
outsider (cuv. engl.) s. m. invar. /áutsaįdăr/; neart.
ovăz /ovăz/ v. (pt. plantă) **abur** (formele de sg.) şi **băţ** (pt. lanuri)
over (cuv. engl.) stil de înot s. n.; neart.; nu are pl. /óvăr/
overlock cuv. engl. (tip de maşină de cusut) s. n.; neart.; nu are pl. /óvărlok/

Scanned with OKEN Scanner

oxigen /oksiğén/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **O**
ozene /ozené/ v. **taxi**; scris **O.Z.N.** pt. care v. **service**; v. R O 5 2°, 6 4°
ozon /ozón/ v. **prag** (formele de sg.); simb. O_3

P

p s. m. sau s. n. /pe/ (denumirea literei); v. R O 6 5°
pac, pac–pac sau **paca–paca** interj. /pak/, /pakpák/ sau /pákapáka/
pace /páče/ v. **lance**
pacfong aliaj /pakfóng/ v. **prag** (formele de sg.)
pachet /pakét/ v. **abataj**
pacient /pačiént/ v. (pt. s.) **wat şi apt** (pt. s.)
pacientă /pačiéntă/ v. **casă**
paciuli s. f. invar., neart. /pačúli/; v. R G 4 4°
pact /pakt/ v. **abataj**
padină /pádină/ v. **inimă**
paginaţie /pağináţi̯e/ v. **familie**
pagină /páğină/ v. **inimă**
pagubă /págubă/ v. **casă**
pahar /pahár/ v. **abataj**
pahiderm /pàhidérm/ v. (pt. adj.) **abil şi abataj** (pt. s.)
pahidermie /pàhidermí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
pai s. n. sg. /pai̯/; pl. **paie** /páie/; art. sg. nom.–ac. **paiul** /páiul/; g.–d. **paiului** /páiului/; pl. nom.–ac. **paiele** /páiele/; g.–d. **paielor** /páielor/; v. R O 3, 4; G 4 1°
paisprezece nr. m., f., n. /páisprezeče/ v. **cinci**
paisprezecea (precedat de **a** sau **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /páisprezeča/ v. **zecea**; cu cifre (**cea de**) **a 14–a** sau (**cea de**) **a XIV–a**
paisprezecelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /páisprezečelea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 14–lea** sau (**cel de**) **al XIV–lea**
pajură /pájură/ v. **inimă**
paladiu /paládi̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Pd**
palan /palán/ v. **abataj**
palat /palát/ v. **abataj** (formele de sg. pt. termenul anatomic; cele de sg. şi pl. pt. clădire)
pală /pálă/ v. **casă**
paleolitic /pàleolítik/ v. (pt. adj.) **metalic şi prag** (formele de sg. pt. s.)
paleozoic /pàleozóik/ v. (pt. adj.) **metalic şi prag** (formele de sg. pt. s.)
paliativ /paliatív/ v. (pt. adj.) **abil şi abataj** (pt. s.)
palid /pálid/ v. **arid**
palie /palí̯e/ v. **familie**
palmares /palmarés/ v. **prag**
palmă /pálmă/ v. **casă**
palton /paltón/ v. **ajutor**
pampas /pámpas/ v. **prag**
panariţiu / panaríţi̯u/ v. **domeniu**
panaş /panáş/ v. **prag** (sau **abataj**)
pană /pánă/ v. **fată**
pancreas /pankreás/ v. **prag**
pancreatic /pankreátik/ v. **metalic**
pandişpan /pandişpán/ v. **prag**
panfobie /pănfobí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
panglică /pánglikă/ v. **urzică**
panicul /paníkul/ v. **abataj**
panoptic /panóptik/ v. **ac**
panpsihotrop /pànpsìhotróp/ v. **abil**
pansament /pansamént/ v. **abataj**
pantalon /pantalón/ v. **abur**
pantof /pantóf/ v. **abur**
Papa s. pr. m. art. /pápa/ v. **papă**
papă s. m. sg. /pápă/; pl. **papi**

Scanned with OKEN Scanner

/papi̯/; art. sg. nom.–ac. **papa** /pápa/; g.–d. **papei** /pápei̯/; pl. nom.–ac. **papii** /pápi/ sau /pápii̯/; g.–d. **papilor**; v. R G 4 1°, 6

papei g.–d. art. de la **papă**

papilom /papilóm/ v. **ajutor** (sau **prag**)

papion /papión/ v. (pt. „câine") **abur** şi **avion** (pt. „cravată")

papricaş /páprikaş/ v. **prag**

papuc /papúk/ v. **bunic**

para /pará/ v. **basma**

paraaldehídă /pàraaldehídă/ v. **casă** (formele de sg.)

paraclis /paraklís/ v. **abataj**

paradiziac /paradiziák/ v. **metalic**

paradox /paradóks/ v. **prag** (sau **abataj**)

paragraf /paragráf/ v. **abataj**

paralel /paralél/ v. (pt. adj.) **abil** şi (pt. s.) **abataj** (pt. „cerc" în matematică şi geografie) sau **prag** (pt. „instrument")

pară /páră/ v. **fată** (pt. fruct) şi (pt. flacără) **casă** (formele de sg.)

parbriz /parbríz/ v. **abataj**

parc /park/ v. **prag**

parca /parká/ v. **marca**

parcare /parkáre/ v. **zare**

parcă adv. /párkă/

parchet /parkét/ v. **abataj**

pardesiu /pardesíu̯/ v. **sicriu** (sau **birou**)

pardon interj.; s. n. /pardón/ v. (pt. s.) **prag** (formele de sg.)

(**paremiar** v. **parimiar**)

paremiologic /pàremiológik/ v. **metalic**

pare–mi–se (<**mi se pare**) formă inversă de ind. prez. 3 + pron. pers. 1 d. neacc. + pron. refl. 3 ac. neacc. /páremise/ v. **părea, eu** şi **sine**

pare–se (<**se pare**) formă inversă de ind. prez. 3 + pron. refl. 3 ac. neacc. /párese/ v. **părea** şi **sine**

parfe /parfé/ v. **taxi**

paria /pari̯á/ v. **studia**

parimiar carte bisericească /parimiár/ (sau **paremiar** /paremiár/) v. **abataj**

parizer /parízăr/ v. **abataj** (formele de sg.)

parizian /parizián/ v. **aerian** (pt. adj.) şi **fizician** (pt. s.)

parmaclâc /parmaklík/ v. **prag**

parodia /parodi̯á/ v. **studia**

parodontoză /pàrodontóză/ v. **casă**

parte s. f. sg. nom.–ac. /párte/; g.–d. şi pl. **părţi** /părţi̯/; art. sg. nom.–ac. **partea** /pártea/; g.–d. **părţii** /părţi/ sau /părţii̯/; pl. nom. –ac. **părţile** /părţile/ g.–d. **părţilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

partener /partenér/ v. **abur**

parteneră /partenéră/ v. **casă**

parter /partér/ v. **abataj**

participa /partičipá/ v. **aduna**

participiu /partičípi̯u/ v. **domeniu**

particular /partikulár/ v. (pt. adj.) **abil** şi (pt. s.) **abataj** (formele de sg. pt. termenul din logică şi filozofie) sau **abur** (pt. sensul uzual)

partid /partíd/ v. **abataj**

pas interj. /pas/

pas /pas/ v. (pt. „mişcare") **as** şi **prag** (pt. sensul geografic şi cel tehnic)

pasager /pasağér/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)

pasaj /pasáj/ v. **abataj**

pasămite adv. /pásămite/

pasăre /pásăre/ v. **zare**

pascalie calendar bisericesc pentru stabilirea sărbătorilor fără dată fixă /paskalí̯e/ v. **familie**

pasiune /pasiúne/ v. **vulpe**

paspoal /paspo̯ál/ v. **prag**

pastă /pástă/ v. **casă**

pasteureloză (boală) /pastörelózǎ/ v. **casă**; v. T 2 2°

Scanned with OKEN Scanner

pasteuriza /pastörizá/ v. **lucra**; v. T 2 2°
pasteurizare /pastörizáre/ v. **zare**
pasteurizator aparat /pastörizatór/ v. **ajutor**
pastişa /pastişá/ v. **lucra**
pastişă /pastíşă/ v. **casă**
pastişând /pastişínd/ ger. de la **pastişa**
(**paşa** v. **paşă**)
paşaport /paşapórt/ v. **ajutor**
paşă (sau **paşa**) /páşă/ (sau /paşá/) v. **papă** (sau **basma**)
paşnic /páşnik/ v. **metalic**
Paşte s. pr. n. /páşte/; pl. **Paşti** /paşţi/; art. numai la sg. nom.–ac. **Paştele** /páştele/; g.–d. **Paştelui** /páştelui/; v. R O 6 4°; [!]
paşte /páşte/ v. **naşte**
pat /pat/ v. **prag**
pată /pátă/ v. **fată**
patent /patént/ v. (pt. adj.) **apt** şi **abataj** (pt. s.)
patentă „capsă" /paténtă/ v. **casă**
pateu /patéu/ v. **birou**
patimă /pátimă/ v. **inimă**
patinaj /patináj/ v. **abataj**
patină /patínă/ v. **casă**
patinoar /patinoár/ v. **abataj**
patisier /patisiér/ v. **abur**
patra (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /pátra/ v. **opta**; cu cifre (**cea de**) **a 4–a** sau (**cea de**) **a IV–a**
patrafir /patrafír/ v. **abataj**
patrie /pátrie/ v. **familie**
patrimonial /patrimoniál/ v. **abil**
patrimoniu /patrimóniu/ v. **domeniu**
patru nr. m., f., n. /pátru/ v. **cinci**
patrulea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /pátrulea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 4–lea** sau (**cel de**) **al IV–lea**
patru suta (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /pàtrusúta/ v. **suta**
patru sute nr. m., f., n. /pàtrusúte/ v. **cinci**
patru sutelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /pàtrusútelea/ v. **sutelea**
patruzecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /pàtruzéča/ v. **zecea**
patruzeci nr. m., f., n. /pàtruzéč/ v. **cinci**
patruzecilea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /pàtruzéčilea/ v. **cincilea**
pauză /páuză/ v. **casă**
pază /páză/ v. **casă**
Păcală s. pr. m. nom.–ac. /păkálă/; g.–d. **lui Păcală**
păcală „om isteţ" s. m. /păkálă/; nu are pl.; nu se declină; neart.
păcat /păkát/ v. **abataj**
păcură /pákură/ v. **inimă** (formele de sg.)
păduche s. m. sg. /pădúke/; pl. **păduchi** /pădúk/; art. sg. nom.–ac. **păduchele** /pădúkele/; g.–d. **păduchelui** /pădúkelui/; pl. nom.–ac. **păduchii** /pădúki/ sau /pădúkii/; g.–d. **păduchilor** /pădúkilor/
pădure /pădúre/ v. **vulpe**
păgubaş /păgubáş/ v. **abur**
păi interj. /păi/; v. R O 8
pălărie /pălărie/ v. **familie**
pălăvrăgeală /pălăvrăgálă/ v. **amăgeală**
pălăvrăgi /pălăvrăgí/ v. **amăgi**
pălmui /pălmuí/ v. **alcătui**
pământ /pământ/ v. **prag**
pământiu /pământíu/ v. **hazliu**
Pământul (în astronomie) s. pr. n. art. /pământul/; g.–d. **Pă-**

Scanned with OKEN Scanner

mântului; v. R O 6 4°; G 6
pănură /pănură/ v. **inimă**
păpuşă /păpúşă/ v. **inimă**
păr s. m. sg. /păr/; pl. **peri** /peri̯/; art. sg.–nom. –ac. **părul** /párul/; g.–d. **părului** /părului̯/; pl. nom.–ac. **perii** /péri/ sau /périi̯/; g.–d. **perilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 1°
părăgini /părăgíni/ v. **citi**
părăsi /părăsí/ v. **citi**
părea vb. II inf. prez. /părẹá/; ind. prez. 1, 6 **par** /par/; 2 **pari** /pari̯/; 3 **pare** /páre/; conj. prez. 3, 6 **pară** /pără/; part. **părut** /părút/; v. R O 2; G 9, 10 6°
părinte /părínte/ v. **frate**
părinţii–i /părínţii̯/ (îmbinare liberă de cuvinte) s. m. pl. art. + pron. pers. 3 d. neacc. (*părinţii–i = părinţii lui, ei* sau *săi*)
părtaş /părtáş/ v. **abur**
păs /păs/ v. **prag**
păsa („a se îngrijora“) /păsá/ v. **apăsa** (numai 3)
păsa „a se duce“ /păsá/; imper. sg. **pasă!**; „du–te, îndrăzneşte“; v. R G 9 1°
păsat /păsát/ v. **prag** (formele de sg.)
păstaie /păstáie/ v. **baie**
păstra /păstrá/ v. **lucra**
păstrugă /păstrúgă/ v. **dungă**
păstură „polen“ /păstură/ (sau /păstúră/) v. **casă** (formele de sg.)
pătlăgea (sau **pătlăgică**) /pătlăgẹá/ sau /pătlăgíkă/ v. **pingea** (sau **baveţică**)
pătrunde /pătrúnde/ v. **arde**
pătură /pătură/ v. **inimă**
păţi /păţí/ v. **citi**
păzi /păzí/ v. **citi**
pâine s. f. sg. nom.–ac. /píi̯ne/; g.–d. şi pl. **pâini** /pii̯ni̯/; art. sg. nom.–ac. **pâinea** /pii̯nẹa/; g.–d. **pâinii** /píi̯ni/ sau /píi̯nii̯/; pl. nom.–ac. **pâinile** /píi̯nile/; g.–d. **pâinilor**
pân–aici v. **până**; v. R O 6 2°
până conj.; prep. (+ac.) /pínă/
până la prep. comp. (+ac.) /pínăla/; v. R O 6 1°
pân'la v. **până la**; v. R O 5 1°
pântece /pínteče/ v. **nume**
pânză /pínză/ v. **casă**
pâră /píră/ v. **casă**
pârâitoare /piriitọáre/ v. **floare**
pârâu s. n. sg. /piríu̯/; pl. **pâraie** /piráie̯/; art. sg. nom.–ac. **pârâul** /piríu̯ul/; g.–d. **pârâului** /piríu̯ului̯/; pl. nom.–ac. **pâraiele** /piráie̯le/; g.–d. **pâraielor**
pârghie /pírgi̯e/ v. **familie**
pârî /pirí/ v. **urî**
pârloagă /pirlọágă/ v. **colegă**
pârlogi /pírlogí/ v. **amăgi**
pârpăli /pirpălí/ (sau **perpeli** /perpelí/) v. **citi**
pârtie /pírti̯e/ v. **familie**
Pb simb. pt. **plumb** (element chimic)
Pd simb. pt. **paladiu**
pe prep. (+ac.) /pe/
pe alocuri şi **pe–alocuri** loc. adv. /pealókuri̯/ şi /pẹalókuri̯/
pe atât şi **pe atâta** sau **pe–atât** şi **pe–atâta** în corelaţie cu **pe cât** loc. adv. /peatít/ sau /peatíta/ şi /pẹatít/ sau /pẹatíta/
pe cât în corelaţie cu **pe atât** loc. conj. /pekít/
pecete /pečéte/ v. **curte**
Pecica localitate lângă Arad s. pr. f. /péčka/; v. R G 6
pectiniform /pektìnifórm/ v. **abil**
pecuniar /pekuniár/ v. **abil**
pedagogă /pedagógă/ v. **colegă**
pe dată „imediat“ loc. adv. /pedátă/
pe de altă parte loc. adv. /pedeàltăpárte/
pe de–a întregul sau **pe de–a–ntregul** loc. adv. /pedẹaintrégul/ sau /pedẹantrégul/
pedeapsă /pedẹápsă/ v. **cetă-**

Scanned with OKEN Scanner

ţeană
pe de lături loc. adv. /pedelắturi̯/
pe de o parte loc. adv. /pedeò-párte/
pe deplin loc. adv. /pedeplín/
pedepsi /pedepsí/ v. **citi**
pe de rost loc. adv. /pederóst/
pedichiură /pediḱürắ/ v. **inimă**; v. T 2 2
pedigriu „genealogia unui animal de rasă" /pedigríu̯/ v. **sicriu** (formele de sg.)
pe dinafară loc. adv. /pedinafáră/
pedogeneză /pèdoğenéză/ v. **casă** (formele de sg.)
pe drept loc. adv. /pedrépt/
pe furiş loc. adv. /pefuríş/
pegamoid /pegamoⁱíd/ v. **prag** (formele de sg.)
Pegas în mitologie şi astronomie s. pr. m. /pegás/; art. numai la g.–d. sg. **lui Pegas** (pt. termenul mitologic) şi **Pegasului** (pt. termenul astronomic)
pegas (în literatură, zoologie) /pegás/ v. **as**
pegmatit /pegmatít/ v. **abataj**
peiorativ /pei̯oratív/ v. **abil**
peisagist /peisağíst/ v. **artist**
peisagistă /peisağístă/ v. **casă**
peisagistic /peisağístik/ v. **metalic**
peisaj /peisáj/ v. **abataj**
pe îndelete loc. adv. /peindeléte/ sau **pe–ndelete** /pendeléte/
pe la prep. comp. (+ac.) /péla/; v. R O 6 1°
pe lângă prep. comp. (+ac.) /pelíngă/; v. R O 6 1°
pembe adj. invar.; s. /pembé/ v. **taxi** (formele de sg. pt. s.); v. R G 5 4° (pt. adj.)
pemfigus /pémfigus/ v. **prag** (formele de sg.)
penaj /penáj/ v. **abataj**
pe–ndelete v. **pe îndelete**
pendul „dispozitiv" /pendúl/ v. **abataj**
pendulă „ceas" /pendúlă/ v. **casă**
pe nedrept loc. adv. /penedrépt/
pe negândite loc. adv. /penegindíte/
pe nerăsuflate loc. adv. /penerăsufláte/
pe nevăzute loc. adv. /penevăzúte/
penibil /peníbil/ v. **abil**
pensie /pénsiⁱe/ v. **familie**
pentru prep. (+ac.) /péntru/
pentru ca să loc. conj. /péntrukasă/
pentru că loc. conj. /péntrukă/
pentru ce loc. adv.; loc. conj. /pentručé/
pepit adj. invar.; s. /pepít/ v. **prag** (formele de sg. pt. s.); v. R G 5 4° (pt. adj.)
pe potriva loc. prep. (+g.) /pepotríva/
pepsi–cola s. f. invar.; neart. /pèpsikóla/ (sau **pepsi** /pépsi/)
perceptor /perčeptór/ v. **abur**
percheziţie /perḱezíţⁱe/ v. **familie**
percheziţiona /perḱeziţioná/ v. **lucra**
perciune /perčúne/ v. **câine**
percuţie /perkúţiⁱe/ v. **familie**
perdea /perdeá/ v. **stea**
pere pl. de la **pară**
pereche /peréḱe/ v. **ureche**
peregrin /peregrín/ v. **abur**
perete /peréte/ v. **frate**
pereu „strat de piatră protector la şanţuri" /peréu̯/ v. **birou**
perfect /perfékt/ v. (pt. adj.) **apt** şi **abataj** (pt. s.)
perfecţie /perfékţiⁱe/ în loc. adv. **la perfecţie**
perfecţionare /perfekţionáre/ v. **zare**
perfecţiune /perfekţiúne/ v. **vulpe**
perfidie /perfidíⁱe/ v. **familie**
perforaţie /perforáţiⁱe/ v. **fa-**

milie
(pergamut v. bergamot)
(pergamută v. bergamotă)
peria /periʲá/ v. **apropia**
periculos /perikulós/ v. **bucuros**
peridotit „rocă" (sau **peridotită**) /peridotít/ (sau /peridotítă/) v. **abataj** (sau **casă**)
perie /périʲe/ v. **familie**
perii /périi̯/ pl. de la **perie**
perii /perii̯/ ind. prez. 1, 2 de la **peria**
periintestinal /pèriintestinál/ v. **abil**
perioadă /periu̯ádă/ v. **casă**
peritoneu /peritonéu̯/ v. **muzeu**
periuţă /periúţă/ v. **casă**
permalloy (cuv. fr. şi germ.) „aliaj" s. n. /permalói̯/ (nu are pl.; neart.)
permanent /permanént/ v. (pt. adj.) **apt** şi **abataj** (pt. s.)
permeabil /permeábil/ v. **abil**
permis /permís/ part. şi supin de la **permite** v. (pt. part.) **dens** şi (pt. s.) **abataj**
permite vb. III inf. prez. /permíte/; part. **permis** /permís/; ind. prez. 1, 6 **permit** /permít/; 2 **permiţi** /permíţi̯/; conj. prez. 3, 6 **permită** /permítă/; imper. sg. **permite!** ; perf. s. 1 **permisei** /permiséi̯/; 3 **permise** /permíse/; ger. **permiţând** /permiţínd/; v. **R O 2; G 9, 10 8°, 11**
pernă /pérnă/ v. **casă**
perniţă /perníţă/ v. **casă**
peron /perón/ v. **ajutor**
(**perpeli** v. **pârpăli**)
perpeli „a se agita" v. **citi**
perpetua /perpetuá/ v. **accentua**
perpetuează /perpetui̯ázǎ/ ind. prez. 3, 6 de la **perpetua**
perpetuez /perpetuéz/ ind. prez. 1 de la **perpetua**
perpetuu /perpétuᵘ̯u/ v. **continuu**; (f. sg. g.–d. şi pl. în **–e**)
perplex /perpléks/ v. **fix**
pers /pers/ v. **as**
persan /persán/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)
persană limbă /persánă/ v. **casă** (formele de sg.)
persista /persistá/ v. **gusta**
persoană /persoánă/ v. **casă**
personaj /personáj/ v. **abataj**
personal /personál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
personalitate /personalitáte/ v. **parte**
persona non grata expr. lat. „persoană indezirabilă" /persónanongráta/
perspectivă /perspektívă/ v. **casă**
perspicace adj. invar. /perspikáče/; v. **R G 5 4°**
perşi /perşi̯/ pl. de la **pers**
perturba /perturbá/ v. **aduna** (sau **lucra**)
peruchier /peruḱiér/ v. **abur**
pesemne adv. /pesémne/
pe sfârşite loc. adv. /pesfirşíte/
pesimist /pesimíst/ v. (pt. s.) **artist** şi **îngust** (pt. adj.)
peso (cuv. sp.) s. m. /péso/; pl. **pesos** /pésos/; art. sg. nom.–ac. **peso–ul** /pésoul/; g.–d. **peso–ului** /pésoului̯/; neart. la pl.
peste prep. (+ac.) /péste/
pe sub prep. comp. (+ac.) /pesúb/
peşte /péşte/ v. **câine**
petic /pétik/ v. **ac**
petici /petičí/ v. **ghici**
petrece /petréče/ v. **trece**
petrifica /petrifiká/ v. **evoca**
petrogeneză /pètroğenéză/ v. **casă** (formele de sg.)
petrolier /petroliér/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
petrolifer /pètrolifér/ v. **abil**
peţiol /peţiól/ v. **prag**
pe urmă loc. adv. /peúrmă/
pH abr. pt. **puterea hidrogenuluI** /peháş/ v. **service**
pia mater expr. lat. (în anato-

Scanned with OKEN Scanner

mie) s. f. nom.–ac. /píamáter/; g.–d. **piei mater** /píeimáter/; nu are pl.
pian /pián/ v. **abataj**
pianissimo (cuv. it.) adv. /pianísimo/
piano (cuv. it.) adv. /piáno/
piaptănă /piáptănă/ ind. prez. 3, 6 de la **pieptăna**
piară /piáră/ conj. prez. 3, 6 de la **pieri**
piardă /piárdă/ conj. prez. 3, 6 de la **pierde**
piatră s. f. sg. nom.–ac. /piátră/; g.–d. şi pl. **pietre** /piétre/; art. sg. nom.–ac. **piatra** /piátra/; g.–d. **pietrei** /piétrei/; pl. nom.–ac. **pietrele** /piétrele/; g.–d. **pietrelor**; v. R O **2, 3, 4**; G **4** 2°
piaţă /piáţă/ v. **piatră**
piază /piáză/ v. **piatră**
pica /piká/ v. (pt. „a cădea") **evoca** şi **marca** (pt. „a coborî în picaj")
picăţea (sau **picăţică**) /pikăţeá/ (sau /pikăţíkă/) v. **stea** (sau **baveţică**); pl. **picăţele** e mai frecvent
picior s. n. sg. nom.–ac. /pičór/; pl. **picioare** /pičóare/; sg. art. nom.–ac. **piciorul**; g.–d. **piciorului**; pl. nom.–ac. **picioarele**; g.–d. **picioarelor**; v. R O **2, 3, 4**; G **4** 1°
pick–up cuv. engl. /píkap/; v. **week–end**; v. R O **6** 2°, 3°
picnic /píknik/ (sau /pikník/) v. **prag**
picolo s. m. sg. /píkolo/; pl. **picoli** /píkoli/; sg. art. nom.–ac. **picoloul** /píkoloul/; g.–d. **picoloului** /píkolouluj/; pl. nom.–ac. **picolii** /píkoli/ sau /píkolii/; g.–d. **picolilor**; [!]
picoti /pikotí/ v. **citi**
picromigdală (sau **pricomigdală**) /pikromigdálă/ (sau /prikomigdálă/) v. **casă**
pictor /píktor/ v. **abur**
pictoriţă /píktoriţă/ v. **casă**
pictură /piktúră/ v. **inimă**
picura /pikurá/ v. **aduna**
piedestal /piedestál/ v. **prag** (sau **abataj**)
piedică /piédikă/ v. **urzică**
piei /piei/ imper. sg. de la **pieri**
piei /piei/ pl. de la **piele** (jupuită)
pieire /pieíre/ v. **vulpe** (formele de sg.)
piei–roşii s. f. pl. comp. (cu flexiune la primul termen) /pieiróşi/ sau /pieiróşii/ v. **piele** (jupuită)
piele „epidermă" /piéle/ v. **vulpe** (formele de sg.)
piele „piele jupuită pentru prelucrare" s. f. sg. nom. –ac. /piéle/; sg. g.–d. şi pl. **piei** /piei/; art. sg. nom.–ac. **pielea** /piélea/; g.–d. **pieii** /piéii/; pl. nom.–ac. **pieile** /piéile/; g.–d. **pieilor**; v. R G **4** 2°
pielicică (sau **pielicea**) /pielicíkă/ (sau /pielicá/) v. **baveţică** (sau **boccea**)
pieliţă /piéliţă/ v. **casă**
pielografie /pielografíe/ v. **familie**
piept /piept/ v. **prag** (pt. „torace, povârniş, promontoriu, parte a cuţitului unui strung") şi **wat** (pt. celelalte sensuri)
pieptăna vb. I inf. prez. /pieptănă/; ind. prez. 3, 6 **piaptănă** /piáptănă/; 1 **pieptăn** /piéptăn/; 2 **piepteni** /piéptenj/; conj. prez. 3, 6 **pieptene** /piéptene/; imper. sg. **piaptănă**!; v. R O **2**; G **9, 10**
pieptene /piéptene/ v. **câine**
pieptene /piéptene/ conj. prez. 3, 6 de la **pieptăna**
piepteni ind. prez. 2 de la **pieptăna**
piepteni pl. de la **pieptene**
pierde vb. III inf. prez. /piérde/; part. **pierdut** /pierdút/;

Scanned with OKEN Scanner

ind. prez. 1, 6 **pierd** /pierd/; 2 **pierzi** /pierzi/; conj. prez. 3, 6 **piardă** /piárdă/; imper. sg. **pierde!**; ger. **pierzând** /pierzínd/; v. **R O 2; G 9, 10**

pierde-vară s. m. şi f. comp. invar. /piérdeváră/; neart.

pieri vb. IV inf. prez. /pierí/; ind. prez. 3, 6 **piere** /piére/; conj. prez. 3, 6 **piară** /piáră/; imper. sg. **piei!**; v. **R O 2; G 9, 10**

piersică /piérsikă/ v. **urzică**

piesă /piésă/ v. **casă**

pierzând ger. de la **pierde**

pierzi /piérzi/ ind. prez. 2 de la **pierde**

pietate /pietáte/ v. **parte** (formele de sg.)

pieton /pietón/ v. **abur**

pietre /piétre/ pl. de la **piatră**

pietroi s. n. sg. /pietróì/; pl. **pietroaie** /pietroáie/; art. sg. nom.-ac. **pietroiul** /pietróiul/; g.-d. **pietroiului** /pietróiului/; pl. nom.-ac. **pietroaiele** /pietroáiele/; g.-d. **pietroaielor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4 1°**

pietros /pietrós/ v. **bucuros**

pieţe /piéţe/ pl. de la **piaţă**

piez în fizică /piez/ v. **abur**; simb. **pz**

pieze /piéze/ pl. de la **piază**

pieziş /piezíş/ v. **abil**

pigment /pigmént/ v. **wat**

pijama /pijamá/ v. **basma**

pilastru /pilástru/ v. **ministru**

pilă /pílă/ v. **casă**

pilon /pilón/ v. **abur**

pilulă /pilúlă/ v. **casă**

pingea s. f. sg. nom.-ac. /pinǧá/; g.-d. şi pl. **pingele** /pinǧéle/; art. sg. nom.-ac. **pingeaua** /pinǧáua/; g.-d. **pingelei** /pinǧélei/; pl. nom.-ac. **pingelele** /pinǧélele/; g.-d. **pingelelor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4 2°**

pion /pión/ v. **abur**

pioneză /pionéză/ v. **casă**; [!]

pios /piós/ v. **dubios**

pipăi /pipăĭí/ v. **atribui**

piper (condiment, plantă) /pipér/ v. **abur** (sg. e frecvent)

pipera /piperá/ v. **lucra**

pis şi **pis-pis** interj. /pis/ şi /pispís/

pisa /pisá/ v. **lucra**

pisanie /pisánie/ v. **familie**

piscicol /pisčíkol/ v. **abil**; v. **R O 1 2°**

piscină /pisčínă/ v. **casă**; v. **R O 1 2°**

pisică /pisíkă/ v. **urzică**

pisolitic /pisolítik/ v. **metalic**

pistil /pistíl/ v. **prag**

pişca /pişká/ v. **mişca**

pitagorism /pitagorísm/ v. **abataj** (formele de sg.)

pitiriazis /pitiriázis/ v. **prag** (formele de sg.)

pitulice /pitulíče/ v. **voce**

piţigăia /piţigăiá/ v. **îmbăia**

piţigoi /piţigóì/ v. **pui**

piuă s. f. sg. nom.-ac. /píuă/; g.-d. şi pl. **pive** /píve/; art. sg. nom.-ac. **piua** /píua/; g.-d. **pivei** /pívei/; pl. nom.-ac. **pivele** /pívele/; g.-d. **pivelor**

piure /piuré/ v. **taxi**

pive pl. de la **piuă**

pivniţă /pívniţă/ v. **casă**

pix /piks/ v. **prag**

pizmui /pizmuĭí/ v. **alcătui**

pizza (cuv. it.) s. f. invar. /píţa/; se foloseşte numai cu art. nehot. sau cu nr.; v. **R O 1 3°**

pizzicato (cuv. it.) /piţikáto/ v. **adagio**

plac ind. prez. 1, 6 de la **plăcea**

placa /plaká/ v. **marca**

placă /plákă/ conj. prez. 3, 6 de la **plăcea**

placă /plákă/ v. **bancă**

placi /plač/ ind. prez. 2 de la **plăcea**

place /pláče/ ind. prez. 3 de la **plăcea**

plagă s. f. sg. nom.-ac. /plágă/; g.-d. şi pl. **plăgi** /plăǧ/; art.

sg. nom.–ac. **plaga** /plága/; g.–d. **plăgii** /plắgi/ sau /plắgii/; pl. nom.–ac. **plăgile** /plắgile/; g.–d. **plăgilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

plaja sg. nom.–ac. art. de la **plajă**

plajă /plájă/ v. **casă**

plaje sg. g.–d. sau pl. fără art. de la **plajă**

plan /plan/ v. (pt. adj.) **abil** şi (pt. s.) **abataj** (pt. sensul din matematică) sau **prag** (pt. celelalte sensuri)

planetariu /planetárĭu/ v. **domeniu**

planetă /planétă/ v. **casă**

planşeu /planşéu/ v. **muzeu**

plantaţie /plantáţi̯e/ v. **familie**

plantă /plántă/ v. **casă**

plapumă /plápumă/ v. **barbă**

plasă „fileu“, „reţea“; „obiect confecţionat din împletituri“ /plásă/ v. **casă**

plasmatron /plasmatrón/ v. **ajutor**

plastilină /plastilínă/ v. **casă**

plastografia /pastografi̯á/ v. **studia**

plasture /plásture/ v. **câine**

plată /plátă/ v. **baltă**

play–back (cuv. engl.) s. n. /pléi̯bek/ v. **week–end** (formele de sg.); v. R O 6 2°, 3°

plăcând ger. de la **plăcea**

plăcea /plăča/ v. **tăcea**

plăci /plắč/ pl. de la **placă** (s.)

plăcintă /plắčíntă/ v. **casă**

plăcut part. de la **plăcea**

plămân /plămín/ v. **abur**

plămânărică („plantă“) (sau **plămânărea**) /plămĭnăríkă/ (sau /plămĭnărẹ́a/ v. **baveţică** (sau **stea**)

plăsea /plăsẹ́a/ v. **stea** (pl. **plăsele** mai mult folosit)

plăsmui /plăsmu̯í/ v. **alcătui**

plăsmuitor /plăsmuitór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **abur** (pt. s.)

plăti /plắtí/ v. **citi**

plânge /plínge/ v. **atinge**

plâns–a (<a **plânge**) /plínsa/ formă inversă populară de perf. comp. 3 de la **plânge**

pleată /plẹ́átă/ v. **cetăţeană**

plebiscit „referendum“ /plebiscít/ v. **abataj**; v. R O 1 2°

pleca vb. I inf. prez. /pleká/; ind. prez. 3, 6 **pleacă** /plẹ́ká/; 2 **pleci** /pleč/; conj. prez. 3, 6 **plece** /pléče/; imper. sg. **pleacă**!; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11

plecare /plekáre/ v. **zare**

Pleiada (şcoală literară fr.) s. pr. f. art. /plei̯áda/; g.–d. **Pleiadei** (nu are pl.)

pleiadă „grup“, „ansamblu“ /plei̯ádă/ v. **casă**

Pleiade în mitologie s. pr. f. pl. /plei̯áde/; **Pleiadele** (în astronomie); art. nom.–ac. /plei̯ádele/; g.–d. **Pleiadelor** /plei̯ádelor/

plein–air (cuv. fr.) s. n. invar. /plenér/; se foloseşte cu art. nehot. sau cu nr.

plenar /plenár/ v. **abil**

plenipotenţiar /plènipotenţiár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)

pleoapă /plẹo̯ápă/ v. **casă**

pleonasm /pleonásm/ v. **abataj**

plesiozaur /plèsiozáur/ v. **abur**

plesni /plesní/ v. **citi**

plesnitură /plesnitúră/ v. **inimă**

plete pl. de la **pleată**

pletină tip de navă /pletínă/ v. **casă**

pleurezie /pleurezí̯e/ v. **familie**

plevuşcă /plevúşkă/ v. **puşcă** (sau **găluşcă**)

plexiglas /pléksiglas/ v. **prag** (formele de sg.)

plic /plik/ v. **prag**

plictisi /plictisí/ v. **citi**

plimba /plimbá/ v. **aduna**

plimbare /plimbáre/ v. **zare**

plin /plin/ v. (pt. adj.) **abil** şi **prag** (pt. s.)

Scanned with OKEN Scanner

ploaie /plo̯áie̯/ v. **foaie**
ploioasă /plo̯io̯ásă/ f. sg. nom.–ac. de la **ploios**
ploios /plo̯ió̯s/ v. **duios**
plonjeu /plonjéu̯/ v. (pt. „plonjare“) **birou** şi **muzeu** (pt. „taluz“)
plonjon /plonjón/ v. **ajutor**
ploscă s. f. sg. nom.–ac. /plóskă/; g.–d. şi pl. **ploşti** /plo̯şti̯/; art. sg. nom.–ac. **plosca** /plóska/; g.–d. **ploştii** /plóşti/ sau /plóşti̯i/; pl. nom.–ac. **ploştile** /plóştile/; g.–d. **ploştilor**; v. **R O 2**
ploua vb. I inf. prez. /plo̯uá/; ind. şi conj. prez. 3 **plouă** /plóu̯ă/; imperf. 3 **ploua** /plo̯uá/; part. **plouat** /plo̯uát/; ger. **plouând** /plo̯uínd/; v. **R G 9, 10 1°**
plumb /plumb/ v. (pt. „glonţ“, „greutate“) **abur** şi **prag** (pt. „pecete; condei“ formele de sg. şi pl.; cele de sg. pt. element chimic); simb. (pt. element chimic) **Pb**
plurale tantum expr. lat. sg. /pluráletántum/ (*substantiv plurale tantum*); pl. **pluralia tantum** /pluráliatántum/ (*substantive pluralia tantum*)
pluricelular /plùričelulár/ v. **abil**
plus adv.; s. /plus/ v. **prag**
pluti /plutí/ v. **citi**
plutoniu /plutóniu̯/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Pu**
p. m. (=**d. a.**) abr. pt. **post meridiem** şi **postmeridian**
pneumococ /pnèumokók/ v. **bunic**
Po simb. pt. **poloniu**
poanson /po̯ansón/ v. **ajutor**
poartă s. f. sg. nom.–ac. /po̯ártă/; g.–d. şi pl. **porţi** /porţi̯/; art. sg. nom.–ac. **poarta** /po̯árta/; g.–d. **porţii** /pórţi/ sau /pórţi̯i/; pl. nom.–ac. **porţile** /pórţile/; g.–d. **porţilor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4**

2°
Poartă „reşedinţa vechilor sultani“ s. pr. f. /po̯ártă/ v. **poartă** (formele de sg.)
pocal /pokál/ v. **abataj**
pocinog /počinóg/ v. **catalog**
pod /pod/ v. **prag**
podea /podẹ̯a/ v. **stea**
podgorie /podgóri̯e/ v. **familie**
podişcă /podíşkă/ v. **puşcă** (sau **găluşcă**)
podoabă /podo̯ábă/ v. **casă**
poem /poém/ v. **abataj**
poet /poét/ v. **wat**
poetiza /poetizá/ v. **lucra**
poezie /poezí̯e/ v. **familie**
poftă /póftă/ v. **casă**
pofti /poftí/ v. **citi**
pogrom /pogróm/ v. **prag**
poiană /po̯iánă/ v. **amiază** (sau **piatră**)
poimâine adv. /póimi̯ine/
pojghiţă /pojgíţă/ v. **casă**
polei /poléi̯/ v. **prag** (formele de sg.)
polei /poli̯/ v. **alcătui**
poleiască /poleiáskă/ conj. prez. 3, 6 de la **polei** vb.
polemică /polémikă/ v. **urzică**
poliamidă /pòliamídă/ v. **casă**
policlinică /pòliklínikă/ v. **urzică**
policrom /polikróm/ v. **abil**
poliloghie /poliloģí̯e/ v. **familie**
poliomielită /pòliomielítă/ v. **casă**
politeţe /politéţe/ v. (pt. g.–d. şi pl.) **vulpe** (sau **vreme** pl. în **–uri**)
politic /polítik/ v. **metalic**
politică /polítikă/ v. **urzică**
politicos /politikós/ v. **bucuros**
poliţă /póliţă/ v. **casă**
polon /polón/ v. **abil**
polonă (limbă) /polónă/ v. **casă** (formele de sg.)
polonez /polonéz/ v. **englez**
poloneză /polonéză/ v. **casă** (sg. şi pl.)
poloniu /polóniu̯/ v. **domeniu**

Scanned with OKEN Scanner

(formele de sg.); simb. **Po**

Polul Nord s. pr. m. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /pólulnórd/ v. **abur** (formele de sg.); v. **R O 6 1°, 4°; F 4**

Polul Sud s. pr. m. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /pólulsúd/ v. **abur** (formele de sg.); v. **R O 6 1°**

pom /pom/ v. **abur**

pomadă /pomádă/ v. **comandă**

pomeni /pomení/ v. **citi**

ponei /póneĭ/ v. **pui**

popă s. m. sg. /pópă/; pl. **popi** /popĭ/; art. sg. nom.–ac. **popa** /pópa/; g.–d. şi pl. nom.–ac. **popii** /pópi/ sau /pópiĭ/; g.–d. **popilor**

poplin /poplín/ v. **prag**

popor /popór/ v. **ajutor**

popular /populár/ v. **abil**

populaţie /populáţi̯e/ v. **familie**

porc /pork/ v. **bunic**

poreclă /poréklă/ v. **casă**

porni /porní/ v. **citi**

port /port/ v. **prag**

port ind. prez. 1 de la **purta**

portal /portál/ v. **prag**

portar /portár/ v. **abur**

portavion /pòrtavión/ v. **avion**

portavoce /pòrtavóče/ v. **nume**

portbagaj /pòrtbagáj/ v. **abataj**

portchei s. n. invar. /pòrtḱéĭ/; art. sg. nom.–ac. **portcheiul** /pòrtḱéĭul/; g.–d. **portcheiului** /pòrtḱéĭuluĭ/; pl. nom.–ac. **portcheile** /pòrtḱéile/; g.–d. **portcheilor**

porthartă /pòrthártă/ v. **baltă**

portic /portík/ v. **prag**

portmoneu /portmonéu̯/ v. **muzeu**

portochelari /pòrtoḱelárĭ/ v. **pui**

portofel /portofél/ v. **abataj**

portofoliu /portofólĭu̯/ v. **domeniu**

porto–franco (cuv. it.) s. n. /pòrtofránko/

portţigarét /pòrtţigarét/ v. **abataj**

portughez /portuǵéz/ v. **englez**

portugheză /portuǵézǎ/ v. **casă** (sg. şi pl. pt. persoană; numai sg. pt. limbă)

portvizit /pòrtvizít/ v. **abataj**

porţie „cantitate din ceva“ /pórţi̯e/ v. **familie**

porţiune „bucată, segment“ /porţiúne/ v. **vulpe**

porumb /porúmb/ v. (pt. plantă, ştiulete, pasăre) **abur**, **prag** (pt. lan, semănătură) şi **abil** (pt. adj.)

poruncă /porúnkă/ v. **urzică**

porunci /porunčí/ v. **ghici**

poseda /posedá/ v. **aplauda**

posesiune /posesiúne/ v. **vulpe**

posibil /posíbil/ v. **abil**

posibilitate /posibilitáte/ v. **parte**

posologie /pòsoloǧíe/ v. **familie** (formele de sg.)

posomorală /posomorálă/ v. **primăvară**

posomorască /posomoráskă/ conj. prez. 3, 6 de la **posomorî**

posomorî /posomorí/ v. **urî**

post /post/ v. **prag**

postav /postáv/ v. **prag**

postbelic /pòstbélik/ v. **metalic**

posteminescian /pòsteminesčián/ v. **aerian**

posterior /posteriór/ v. **anterior**

posteroinferior /pòsteroinferiór/ v. **anterior**

postfaţă /pòstfáţă/ v. **fată**

postliceal /pòstličeál/ v. **abil**

postmeridian /pòstmeridián/ v. **aerian**; abr. **p. m.**

post meridiem expr. lat. „după–amiază“ /pòstmerídiem/; abr. **p. m.** (=**d. a.**)

post–mortem expr. lat. „după moarte“ adv.; adj. invar. /postmórtem/

postnatál /pòstnatál/ v. **abil**

postoperatoriu /pòstoperatórĭu̯/ v. **propriu**

post–partum expr. lat. „după naştere“ s. n. fără pl.; neart.; adj. invar. /postpártum/
postpoziţie /pòstpozíţi̯e/ v. **familie**
postpune /pòstpúne/ v. **pune**
post–restant /pòstrestánt/ s. n. fără pl.; neart.
post–scriptum expr. lat. /postskríptum/ v. **prag** (formele de sg.); abr. **P. S.**
postură /postúră/ v. **inimă**
poşetă /poşétă/ v. **casă**
poştal /poştál/ v. **abil**
poştaş /poştáş/ v. **abur**
poştă /póştă/ v. **casă**
pot ind. prez. 1, 6 de la **putea**
potasiu /potási̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **K**
potenţial /potenţiál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
poteră /póteră/ v. **inimă**
potpuriu /potpuríu̯/ v. **birou**
poveste /povéste/ v. **veste**
povesti /povestí/ v. **citi**
pozitiv /pozitív/ v. **abil**
poznă /póznă/ v. **casă**
practic /práktik/ v. **metalic**
practica /praktiká/ v. **evoca**
practică /práktikă/ v. **urzică**
praf /praf/ v. **prag**
prag s. n. sg. /prag/; pl. **praguri** /prágu̯ri̯/; art. sg. nom.–ac. **pragul**; g.–d. **pragului** /prágului̯/; pl. nom.–ac. **pragurile** /prágurile/; g.–d. **pragurilor**; v. **R O 3, 4; G 4 1°**
prapur /prápur/ v. **abur**
praşilă /práşilă/ v. **casă**
praz /praz/ v. **obraz**
prăjească conj. prez. 3, 6 de la **prăji**
prăji /prăjí/ v. **citi**
prăjină /prăjínă/ v. **inimă**
prăjitură /prăjitúră/ v. **inimă**
prăpastia /prăpástii̯a/ nom.–ac. sg. art. de la **prăpastie**
prăpastie /prăpástii̯e/ v. **sabie**
prăsilă /prăsílă/ v. **casă**
prăşi /prăşí/ v. **citi**
prăşitoare /prăşitóare/ v. (pt. persoană) **autoare** şi **floare** (pt. unealtă)
prânz /prinz/ v. **prag**
prâsnel /prisnél/ v. **abataj**
prea adv. /prea/
preabun /preabún/ v. **abil**
preacinstit /preačinstít/ v. **apt**
preacurat /preakurát/ v. **apt**
preaiubit /preai̯ubít/ v. **apt**
prealabil /prealábil/ v. **abil**
preambalat /prèambalát/ v. **apt**
preambul /preambúl/ v. **prag**
preaplin /preaplín/ v. **prag**
preaputernic /preaputérnik/ v. **metalic**
preasfânt /preasfínt/ v. **sfânt**
Preasfinţia Sa (formulă de politeţe) s. f. art. + adj. pron. pos. 3 /preàsfinţíi̯asá/ v. **familie** (sg.) şi **sa**; abr. **P. S. S.**; v. **R O 6 1°, 4°**; [!]
Preasfinţia Ta (formulă de politeţe) s. f. art. + adj. pron. pos. 2 /preàsfinţíi̯atá/ v. **familie** (sg.) şi **ta**; voc. **Preasfinţia Ta!**; v. **R O 6 1°, 4°; G 7**; [!]
Preasfinţia Voastră (formulă de politeţe) s. f. art. + adj. pron. pos. 5 /preàsfinţíi̯avoástră/ v. **familie** (sg.) şi **Voastră**; voc. sg. **Preasfinţia Voastră!** pl. **Preasfinţiile Voastre!**; v. **R O 6 1°, 4°; G 7**; [!]
preasfinţit /preàsfinţít/ v. **apt**
Preasfinţitul (termen pt. un arhiereu) s. m. sg. art. /preàsfinţítul/; voc. **Preasfinţite!**; v. **R G 7**
preaviz /prèavíz/ v. **abataj**
precaut /prekáut/ v. **apt**
precauţie /prekaúţi̯e/ v. **familie**
preceda vb. I inf. prez. /prečedá/; ind. prez. 3, 6 **precedă** /prečédă/; 2 **precezi** /prečézi̯/; conj. prez. 3, 6 **preceadă** /prečádă/; v. **R O 2; G 9, 10 1°**
precizie /prečízi̯e/ v. **familie**

Scanned with OKEN Scanner

precoce adj. invar. /prekóče/; v. R G 5 4°
precum conj.; adv. /prekúm/
preda /predá/ v. **da**
predicaţie /predikáţi̯e/ v. **familie**
predicţie /predíkţi̯e/ v. **familie**
predoslovie /predoslovíe/ v. **familie**
preelectoral /prèelektorál/ v. **abil**; v. R O 1 3°
preexista /prèegzistá/ v. **gusta**; v. R O 1 3°
preexistent /prèegzisténţ/ v. **apt**; v. R O 1 3°
preface /prefáče/ v. **face**
prefera /preferá/ v. **aduna**
preferă /preféră/ ind. prez. 3, 6 de la **prefera**
prefere /preférе/ conj. prez. 3, 6 de la **prefera**
pregăti /pregătí/ v. **citi**
preia /preia̯/ ind. şi conj. prez. 3, 6 de la **lua**
preiei /preia̯éi̯/ ind. prez. 2 de la **lua**
prejudiciu /prejudíčiu/ v. **serviciu**
preleva /prelevá/ v. **aduna**
preliminar /preliminár/ v. **abil**
preliminarii s. n. pl. /preliminári/ sau /preliminárii̯/ v. **domeniu** (formele de pl.)
prelua /preluá/ v. **lua**
prematur /prematúr/ v. **abil**
premia /premiá/ v. **studia**
premiant /premiánt/ v. **wat**
premiantă /premiántă/ v. **casă**
premier /premiér/ v. **abur**
premieră /premiéră/ v. **casă**
premiere /premiére/ v. **vulpe**
premisă /premísă/ v. **casă**
premiu /prémi̯u/ v. **domeniu**
prenume „numele dat la naştere“ /prenúme/ v. **nume**
preocupare /preokupáre/ v. **zare**
preot /préot/ v. **wat**
preoteasă /preoteásă/ v. **cetăţeană**
preparaţie /preparáţi̯e/ v. **familie**
prepeleac /prepeleák/ v. **dovleac**
prepeliţă /prépeliţă/ v. **casă**
preponderent /preponderént/ **apt**
preponderenţă /preponderénţă/ v. **casă**
prepoziţie /prepozíţi̯e/ v. **familie**
presă /présă/ v. **casă**
presăra /presărá/ v. **căra**
prescrie /prescríe/ v. **scrie**
prescură /preskúră/ v. **inimă**
presiune /presiúne/ v. **vulpe**
prestaţie /prestáţi̯e/ v. **familie**
prestigiu /prestígu/ v. **serviciu** (formele de sg.)
preşedinte /preşedínte/ v. **frate**
pretenţios /pretenţiós/ v. **dubios**
pretext /pretékst/ v. **abataj**
pretinde /pretínde/ v. **arde**
pretutindeni adv. /pretutíndeni̯/ (sau **pretutindenea** /pretutíndenea̯/)
preţ /preţ/ v. **prag**
preţios /preţiós/ v. **dubios**
preţui /preţuí/ v. **alcătui**
prevedea /prevedea̯/ v. **vedea**
prevedere /prevedére/ v. **vulpe**
preveni /prevení/ v. **veni**
prevenţie /prevénţi̯e/ v. **familie**
prezbit /prezbít/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
prezbiteriu /prezbitériu̯/ v. **domeniu**
prezbitism /prezbitísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
prezent /prezént/ (pt. adj.) v. **apt** şi **abataj** (formele de sg. pt. s.)
prezenta vb. I inf. prez. /prezentá/; ind. prez. 3, 6 **prezintă** /prezíntă/; 1 **prezint** /prezínt/; 2 **prezinţi** /prezínţi/; conj. prez. 3, 6 **prezinte** /prezínte/; imper. sg. **prezintă**!; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11

Scanned with OKEN Scanner

prezenţă /prezénţă/ v. **casă**
prezidenţial /prezidenţiál/ v. **abil**
prezidiu /prezídi̯u/ v. **domeniu**
prezumţie /prezúmţi̯e/ v. **familie**
priască conj. prez. 3, 6 de la **prii**
pribeag adj. 4 m., n. sg. /pribe̯ág/; m. pl. **pribegi** /pribé̯ğ/; f. sg. nom.–ac. **pribeagă** /pribe̯ágă/; g.–d. şi pl. **pribege** /pribé̯ğe/; v. R O 2
pribeag /pribe̯ág/ v. **moşneag**
pricepe /pricépe/ v. **cere**
pricină /príčină/ v. **inimă**
(**pricomigdală** v. **picromigdală**)
(**pricopseală** v. **procopseală**)
(**pricopsi** v. **procopsi**)
prieten /priéten/ v. **abur**
prietenă /priétenă/ v. **casă**
prietenie /prieteníe/ v. **familie**
prietenos /prietenós/ v. **bucuros**
prigorie /prigórie/ v. **familie**
prii /prií/ v. **pustii** (numai 3 şi 6); v. R O 1 3°
priincios /priinčós/ v. **lucios**
priind /príind/ ger. de la **prii**
prilej /priléj/ v. **prag**
prim nr. m., n. sg. (mai ales înaintea unui substantiv; numai precedat de art. nehot., adj. pron. sau prep.) /prim/ (*un prim investitor; acest prim investitor; de prim ordin*); m. pl. **primi** /primi̯/
prima /primá/ v. **lucra**
prima nr. f. sg. nom.–ac. /príma/; g.–d. **primei** /prímei̯/; pl. f., n. nom.–ac. **primele** /prímele/; m., f., n. g.–d. **primelor**
primadonă /primadónă/ v. **casă**
prim ajutor s. n. comp. sg. (cu art. la primul termen; nu se foloseşte la pl.) /prìmajutór/ v. (pt. nr. art.) **primul** şi **ajutor** (pt. s.)
primar /primár/ v. **abur** (pt. s.) şi **abil** (pt. adj.)
primă nr. f., sg. nom.–ac. (mai ales înaintea unui substantiv; numai precedat de art. nehot., adj. pron. sau prep.) /prímă/ (*o primă realizare; această primă realizare; de primă necesitate*); g.–d. şi pl. **prime** /príme/
primărie /primăríe/ v. **familie**
primăvară s. f. sg. nom.–ac. /prímăvără/; g.–d. şi pl. **primăveri** /prímăvèri̯/; art. sg. nom.–ac. **primăvara**; pl. nom.–ac. **primăverile**; g.–d. **primăverii** /prímăvèri/ sau /prímăvèri̯i̯/; g.–d. **primăverilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
primăvărătic /prìmăvărátik/ v. **metalic**
primăveri /prímăvèri̯/ pl. de la **primăvară**
prim–balerin s. m. comp. sg. (cu flexiune şi art. la ultimul termen) nr. + s. m. /prìmbalerín/ v. **abur** (sau cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul; v. **primul** şi **abur**); v. R O 6 2°; F 4
primejdie /priméjdie/ v. **familie**
primejdios /primejdiós/ v. **dubios**
primeneală /primene̯álă/ v. **ameţeală**
primi /primí/ v. **citi**
primii perf. s. 1 de la **primi**
primii nr. m. pl. de la **primul**
prim–ministru s. m. comp. sg. (cu flexiune şi art. la ultimul termen) nr. + s. m. /prìminístru/ v. **ministru** (sau cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul; v. **primul** şi **ministru**); v. R O 6 2°; F 4
primo (cuv. it.) adv. /prímo/
primordial /primordiál/ v. **abil**
prim–plan s. n. comp. sg. (cu flexiune şi art. la ultimul termen) v. **prag**

Scanned with OKEN Scanner

primprejur adv. /primprejúr/
primprejurul prep. (+g.) /primprejúrul/
prim–procuror s. m. comp. (cu flexiune şi art. la ultimul termen) nr. + s. m. /prìmprokurór/ v. **abur** (sau cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul; v. **primul** şi **abur**); v. R O 6 2°; F 4
primul nr. m., n. sg. nom.–ac. /prímul/; g.–d. **primului** /prímuluı̯/; pl. nom.–ac. **primii** /prími/ sau /primíı̯/; g.–d. **primilor**; v. G 12
primulă /primúlă/ v. **casă**
prin prep. (+ac.) /prin/
princeps adj. invar. /príncheps/; v. R G 5 4°
principal /prinčipál/ v. **abil**
principial /prinčipiál/ v. **abil**
principiu /prinčípi̯u/ v. **domeniu**
prinde /prínde/ v. **arde**
prin preajma loc. prep. (+g.) /prinpre̯ájma/
prin preajmă loc. adv. /prinpre̯ájmă/
printr– v. **printru**
printr–a (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **printru** + art. pos. /printra/ (*printr–a doua*)
printr–al (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **printru** + art. pos. /printral/ (*printr–al doilea*)
printre prep. (+ ac.) /printre/
printr–însa (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **printru** + pron. pers. 3 f. /printrínsa/
printr–însele (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **printru** + pron. pers. 6 f., n. /printrínsele/
printr–însul (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **printru** + pron. pers. 3 m., n. /printrínsul/
printr–înşii (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **printru** + pron. pers. 6 m. /printrínşi/ sau /printrínşii̯/
printr–o (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **printru** + art. nehot., nr. sau adj. pron. nehot. f. /printro/ (*printr–o ţară*)
printru prep. (+ ac.) v. **printr–al, printr–un, printr–însul**
printr–un (îmbinare stabilă de cuvinte) prep. **printru** + art. nehot., nr., adj. pron. nehot. m., n. /printrun/ (*printr–un oraş*)
prin urmare loc. conj. /prinurmáre/
prioritate /prioritáte/ v. **parte**
pripi /pripí/ v. **citi**
prisacă /prisákă/ v. **bancă**
prismă /prísmă/ v. **casă**
prisos /prisós/ v. **prag**
prişniţ /príşniţ/ v. **abataj**
priveghea /priveghá/ v. **veghea**
privi / privi/ v. **citi**
privilegiu /priviléğu/ v. **serviciu**
privitor /privitór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **abur** (pt. s.)
priză /príză/ v. **casă**
pro (cuv. lat. „pentru“) prep. /pro/
proaspăt adj. m., n. sg. /pro̯áspăt/; m. pl. **proaspeţi** /pro̯áspeţi̯/; f. sg. nom.–ac. **proaspătă** /pro̯áspătă/; g.–d. şi pl. **proaspete** /pro̯áspete/; v. R O 2, 3, 4; G 5 1°
proastă /pro̯ástă/ f. sg. nom.–ac. de la **prost**
probabil adv.; adj. /probábil/ v. **abil**
probă /próbă/ v. **casă**
problemă /problémă/ v. **casă**
proceda /pročedá/ v. **lucra**
procedeu /pročedéu̯/ v. **muzeu**
procentual /pročentuál/ v. **abil**
proces /pročés/ v. **abataj**
proces–verbal s. n. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) v. (pt. s.) **abataj** şi **abil** (pt. adj.)

Scanned with OKEN Scanner

procopseală /prokopseálă/ v. **ameţeală** (sau **pricopseală** /prikopseálă/)
procopsi /prokopsí/ v. **citi** (sau **pricopsi** /prikopsí/)
procrea /prokreá/ v. **crea**
procreând ger. de la **procrea**
procura /prokurá/ v. **aduna**
prodigios /prodigiós/ v. **dubios**
produce /produce/ v. **duce**
producţie /produkţi̯e/ v. **familie**
produs /produs/ part. şi supin de la **produce** v. **duce** vb.; s.; v. **as** (pt. sensul din chimie) şi **abataj** (pt. celelalte sensuri); [!]
profera /proferá/ v. **lucra** (sau **aduna**)
(**profesie** v. **profesiune**)
profesional /profesionál/ v. **abil**
profesiune /profesiúne/ v. **vulpe** (sau **profesie** /profesi̯e/ v. **familie**)
profesoară /profesoáră/ v. **casă**
profesor /profésor/ (sau /profesór/) v. **abur**
profil /profíl/ v. **prag**
profita /profitá/ v. **accepta**
profund /profúnd/ v. **arid**
progesteron /proğesterón/ v. **prag** (formele de sg.)
prognostic /prognostík/ (sau **pronostic** /pronostík/) v. **prag**
prognostica /prognostiká/ v. **marca** (sau **pronostica** /pronostiká)
program /prográm/ v. **abataj**
progres /progrés/ v. **abataj**
proiect /proi̯ékt/ v. **abataj**
proiecţie /proi̯ékţi̯e/ v. **familie**
proletariat /proletariát/ v. **abataj** (formele de sg.)
prolix /prolíks/ v. **fix**
promiscuitate /promiskuitáte/ v. **parte** (formele de sg.)
promite /promíte/ v. **permite**
promptitudine /promptitúdine/ v. **vulpe** (formele de sg.)

(**pronostic** v. **prognostic**)
(**pronostica** v. **prognostica**)
pronunţa /pronunţá/ v. **aduna**
propagandă /propagándă/ v. **casă**
propice adj. invar. /propíče/; v. R G 5 4°
proporţie /propórţi̯e/ v. **familie**
propoziţie /propozíţi̯e/ v. **familie**
proprietar /proprietár/ v. **abur**
proprietară /proprietáră/ v. **casă**
proprietate /proprietáte/ v. **parte**
proprii pl. m. de la **propriu**
propriii art. m. pl. de la **propriu**
propriii–i /próprii̯ii̯/ (îmbinare liberă de cuvinte) adj. m. pl. art. + pron. pers. 3 d. neacc. (*propriii–i copii au uitat = propriii lui, ei* sau *săi copii au uitat*) v. **propriu** şi **el** sau **ea**
propriii–mi /próprii̯imi̯/ (îmbinare liberă de cuvinte) adj. m. pl. art. + pron. pers. 1 d. neacc. (*propriii–mi copii au uitat = propriii mei copii au uitat*) v. **propriu** şi **eu**
propriu adj. 3 m., n. sg. /próprii̯u/; f. sg. nom.–ac. **proprie** /próprii̯e/; g.–d. şi pl. m., f., n. **proprii** sau /próprii̯/; v. R O 1 3°, 3, 4; G 3, 5 2°
propriu–zis adj. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /pròprii̯uzís/ v. **dens**
propulsie /propúlsi̯e/ v. **familie**
propune /propúne/ v. **pune**
propunere /propúnere/ v. **vulpe**
proră /próră/ (sau **provă** /próvă/) v. **casă**
proroc /prorók/ v. **bunic**
prorocesc /proročésk/ v. **regesc**
proroci /proročí/ v. **ghici**

Scanned with OKEN Scanner

prorocire /proročíre/ v. **vulpe**
proscomidie termen religios /proskomídi̯e/ v. **familie**
prosector /prosektór/ v. **abur**
prosop /prosóp/ v. **ajutor**
prospera /prosperá/ v. **aduna**
prost adj. m., n. sg. /prost/; m. pl. **proşti** /proşti̯/; f. sg. nom.–ac. **proastă** /proástă/; g.–d. sg. şi pl. **proaste** /proáste/; v. **R O 2**
prosterna /prosterná/ v. **aduna** (sau **lucra**)
prostovol /prostovól/ v. **ajutor**
protector /protektór/ v. **dator**; /protektór/ (sau /protéktor/) v. **abur**
protecţie /protékţi̯e/ v. **familie**
proteja /protejá/ v. **lucra**
protejând ger. de la **proteja**
protocol /protokól/ v. **ajutor**
protozoar /pròtozoár/ v. **abataj** (sg. e mai puţin folosit)
(provă v. **proră)**
proveni /provení/ v. **veni**
provensală limbă /provensálă/ v. **casă** (formele de sg.)
providenţial /providenţiál/ v. **abil**
provincial /provinčiál/ v. **abil**
provincie /provínči̯e/ v. **familie**
provizie /provízi̯e/ v. **familie**
provizoriu /provizóri̯u/ v. (pt. adj.) **propriu** şi **domeniu** (formele de sg. pt. s.)
provoca /provoká/ v. **toca**
prozopopee /prozopopéi̯e/ v. **alee**
prudent /prudént /v. **apt**
prudenţă /prudénţă/ v. **casă** (formele de sg.)
prună /prúnă/ v. **casă**
P.S. abr. pt. **post–scriptum**
psihanaliză /psìhanalízǎ/ v. **casă** (formele de sg.)
psihiatru /psìhiátru/ v. **codru**
P.S.S. abr. pt. **Preasfinţia Sa**
Pu simb. pt. **plutoniu**
public /públik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **abataj** (numai sg. pt. s.)
publica /publiká/ v. **evoca**
publicaţie /publikáţi̯e/ v. **familie**
pudel /púdel/ v. **abur**
pudră /púdră/ v. **casă**
puericultură /pùerikultúră/ v. **inimă** (formele de sg.)
puf /puf/ interj.; s. m. (în botanică) v. **abur**; s. n. (celelalte sensuri) v. **prag** (numai sg. pt. „pene mici, peri fini"; sg. şi pl. pt. obiect de toaletă şi pt. scaun)
puhav /púhav/ v. **abil**
pui s. m. invar. /pui̯/; art. sg. nom.–ac. **puiul** /púi̯ul/; g.–d. **puiului** /púi̯ului̯/; pl. nom. – ac. **puii** /púi̯i/; g.–d. **puilor** /púilor/; v. **R O 3, 4**; **G 4 4°**
puiandru /pui̯ándru/ v. **codru**
puii /púi̯i/ nom.–ac. pl. art. de la **pui**
pulover s. n. sg. /pulóvăr/; pl. **pulovere** /pulóvere/; art. sg. nom.–ac. **puloverul** /pulóvărul/; g.–d. **puloverului** /pulóvărului̯/; pl. nom.–ac. **puloverele** /pulóverele/; g.–d. **puloverelor**; v. **R O 2**
pulpă /púlpă/ v. **casă**
pumn /pumn/ v. **abur**
pumnaş /pumnáş/ v. **abur**
punct /punkt/ v. **abataj**
punct şi virgulă s. n. comp. (cu flexiune şi art. la ambii termeni) /púnktşivírgulă/ (nu are pl.)
punctual /punktuál/ v. **abil**
puncţie /púnkţi̯e/ v. **familie**
pune vb. III inf. prez. /púne/; part. **pus**; ind. prez. 1, 6 **pun**; 2 **pui** /pui̯/; conj. prez. 3, 6 **pună** /púnă/; imper. sg. **pune!**; imperf. 3 **punea** /puneá/; perf. s. 1 **pusei** /puséi̯/; 3 **puse** /púse/; m. m. c. p. 3 **pusese** /pusése/; ger. **punând** /punínd/; v. **R O 2**; **G 9, 10 8°, 11**
pungă /púngă/ v. **dungă**

Scanned with OKEN Scanner

pupa /pupá/ v. **aduna**
pupăză /púpăză/ v. **sâmbătă**
pupeze /púpeze/ pl. de la **pupăză**
pur /pur/ v. **abil**
purcea /purčá/ v. **boccea** (sau **purcică** /purčíkă/ v. **baveţică**)
purcede /purčéde/ v. **arde**
purgatoriu /purgatórịu/ v. **domeniu**
purica /puriká/ v. **evoca**
purice /púriče/ v. **duce**
puroi /purój/ v. **pietroi**
pursânge /pursínge/ adj. invar.; s. m. invar.; v. **R G 5** 4° (pt. adj.)
purta /purtá/ v. **scula**
pururi adv. /púrurị/ (sau **pururea** /pururẹa/)
pustii /pustíị/ pl. m. de la **pustiu** (adj.)
pustii vb. IV inf. prez. /pustií/; ind. prez. 3, 6 **pustieşte** /pustiéşte/; conj. prez. 3, 6 **pustiască** /pustiáskă/; imper. sg. **pustieşte!**; imperf. 3 **pustia** /pustiá/; perf. s. 1 **pustiii** /pustiíị/; 3 **pustii** /pustií/; part. **pustiit** /pustiít/; ger. **pustiind** /pustiínd/; v. **R G 9, 10** 5°, **11**
pustiii /pustíi̯i/ m. pl. art. de la **pustiu** (adj.); /pustii̯íị/ perf. s. 1 de la **pustii**
pustiind /pustii̯índ/ ger. de la **pustii**
pustiu /pustíụ/ v. (pt. adj.) **hazliu** şi **birou** (pt. s.)
pustnic /pústnik/ v. **bunic**
pustnicie /pustničíi̯e/ v. **famlie** (formele de sg.)
puşcă s. f. sg. nom.–ac. /púşkă/; g.–d. şi pl. **puşti** /puşti̯/; art. sg. nom.–ac. **puşca** /púşka/; g.–d. **puştii** /púşti/ sau /púşti̯ị/; pl. nom.–ac. **puştile** /púştile/; g.–d. **puştilor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4** 2°
putea vb. II inf. prez. /putẹá/; ind. prez. 1, 6 **pot** /pot/; 2 **poţi** /poţi̯/; 3 **poate** /poạte/; conj. prez. 3, 6 **poată** /poạtă/; part. **putut** /putút/; ger. **putând** /putínd/; v. **R G 9, 10**
puternic /putérnik/ v. **metalic**
putinică /putiníkă/ v. **baveţică** (sau **urzică**)
putred /pútred/ v. **arid**
puţin adv. /puţín/; s. n. fără pl. v. **prag**
puţin adj. 5 m., n. sg. nom.–ac. (poate sta în faţa sau în urma unui substantiv) /puţín/; m. pl. **puţini** /puţíni̯/; f. sg. nom.–ac. **puţină** /puţínă/; f., n. pl. **puţine** /puţíne/; m., f., n. pl. g.–d. **puţinor** (când stă în faţa substantivului); este concurat de construcţii formate din prep. + ac. cu sens de g.: pl. m. **a puţini** /apuţíni̯/; f., n. **a puţine** /apuţíne/ şi de d.: m. **la puţini** /laputíni̯/; f., n. **la puţine** /laputíne/; v. **R G 5** 5°; [!]
puţinor pl. g.–d. m., f., n. de la **puţin** adj. (numai în faţa unui substantiv); [!]
puţintel /puţintél/ v. **frumuşel**; [!]
puzderie /puzdérii̯e/ v. **familie**
puzzle cuv. engl. /pázăl/ „joc care constă din recompunerea unei imagini tăiate în bucăţi“ v. **service**; v. **R O 1** 3°
pz simb. pt. **piez**

Q

q s. m. sau s. n. /kü/ (denumirea literei); v. **R O 6** 5°
q simb. pt. **chintal**
Qatar peninsulă în Golful Persic /kátăr/; v. **R O 6** 3°, 4°
q–metru „instrument de măsurat în telecomunicaţii“ /kümétru/ v. **teatru**

Scanned with OKEN Scanner

QSG abr. pt. **quasag**

QSR abr. pt. **quasar**

quadrivium (cuv. lat.) artele matematice în evul mediu (aritmetica, muzica, geometria şi astronomia) s. n. /kvadrívium/; v. R O 6 3°

quaestor cuv. lat. (în Roma antică) „magistrat cu atribuţii fiscale" s. m. /kvéstor/

quaker (<engl.) membru al unei secte religioase s. m. sg. /kụéịkăr/; pl. **quakeri** /kụéịkărị/; (pt. art.) v. **abur**; v. R O 6 3°

quakerism „doctrina quakerilor" s. n. /kụeịkerísm/ v. **abataj** (formele de sg.); v. R O 6 3°

quark cuv. engl. „microparticulă" /kụark/ v. **service**; v. R O 6 3°; [!]

quasag (cuv. engl.) s. „obiect extragalactic" /kụaság/; abr. **QSG**

quasar cuv. engl. „obiect cosmic, sursă de radiaţii" /kụasár/ v. **abur**; abr. **QSR**

Quasimodo (*Salvatore*) poet italian /kụazímodo/; g.-d. **lui Quasimodo**; v. R O 6 3°

quattrocento cuv. it. „Renaşterea timpurie italiană" /kụatročénto/ v. **service** (formele de sg.)

Quebec (sau **Québec**) regiune şi oraş în Canada /kebék/; v. R O 6 3°, 4°; F 4

quebracho cuv. sp. (arbore) s. m. în rom. /kebráčo/; v. R O 6 3°

Queensland stat în Australia /kụínzlend/; v. R O 6 3°, 4°

Queneau (*Raymond*) scriitor francez /kănó/; v. R O 6 3°, 4°

Quezon City oraş în Filipine /késonsíti/; v. R O 6 3°, 4°

Quinet (*Edgar*) om de cultură francez /kiné/

Quinn (*Anthony*) actor american de film /kụin/

Quintescu (*Nicolae*) filolog român /kintésku/; v. R O 6 3°, 4°

Quintilian (*Marcus Fabius*) retor roman /gvintilián/ (sau **Quintilianus** /gvintiliánus/); v. R O 6 3°, 4°

quiproquo (<lat. *quid pro quod* „unul în locul altuia") în fr. „comic rezultat în teatru prin confuzie de persoană" /gviprokvó/ v. **service**; v. R O 6 3°

Quisling om politic norvegian /gvísling/ s. pr. m.

quisling cuv. norv. „colaboraţionist; trădător" /gvísling/ (sau /kísling/) v. **coleg**; v. R O 6 3°

Quito capitala Ecuadorului /kíto/

R

r s. m. sau s. n. /re/ (denumirea literei în alfabetul românesc) sau /er/ (în simboluri şi în abrevieri); v. R O 6 5°

r simb. pt. **röntgen**

r° abr. pt. **recto**

Ra simb. pt. **radiu**

rabat /rabát/ v. **prag**

rabatabil /rabaţábil/ v. **abil**

rabatere /rabátere/ v. **vulpe**

rabator /rabatór/ v. **ajutor**

rabd ind. prez. 1 de la **răbda**

rabdă /rábdă/ ind. prez. 3, 6 şi imper. sg. de la **răbda**

rabin /rabín/ v. **abur**

radar /radár/ v. **abataj**

rade vb. III inf. prez. /ráde/; part. **ras** /ras/; ind. prez. 1, 6 **rad** /rad/; 2 **razi** /razị/; conj. prez. 3, 6 **radă** /rádă/; imper. sg. **rade!**(**-l**); imperf. 3 **rădea** /rădeá/; perf. s. 1 **răsei** /răséị/; 2 **răseşi** /răséşị/; 3 **rase** /ráse/; m. m. c. p. 3

Scanned with OKEN Scanner

răsese /răsése/; ger. **răzând** /răzínd/; v. R G 9, 10
radio /rádio/ v. **zero**
radioemisiune /ràdioemisiúne/ v. **vulpe**
radiojurnal /ràdiojurnál/ v. **abataj**
radiu /rádiu̯/ v. **domeniu** (formele de sg.) sau **radium** /rádium/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **Ra**
raft /raft/ v. **prag**
rage vb. III (defectiv) inf. prez. /ráğe/; part.—; ind. prez. 1, 6 **rag** /rag/; 2 **ragi** /rağ/; conj. prez. 3, 6 **ragă** /rágă/; imper. sg **rage!**; imperf. 3 **răgea** /răğá/; ger. **răgând** /răgínd/; v. R G 9, 10
rahianestezie /ràhianestezíi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
rahiplegie /ràhipleğíi̯e/ v. **familie**; v. R F 4
rahitic /rahítik/ v. **metalic**
rai „paradis" /rai̯/ v. **grai** (formele de sg.)
raid /rai̯d/ v. **prag**
raid–anchetă s. n. comp. (cu flexiune şi art. la primul termen) /rái̯dankétă/ v. **prag**; v. R O 6 2°
raion /rai̯ón/ v. **creion**
ram /ram/ v. **prag**
ramă /rámă/ v. **casă**
rambleu/rambléu̯/ v. **birou**
ramură /rámură/ v. **inimă**
rană /ránă/ v. **barbă**
ranch cuv. engl. „fermă" /renč/ v. **service**; [!]
ranchiună /rankíună/ v. **casă**
rap cuv. engl. „gen de muzică pop" /rep/ v. **service** (formele de sg.)
rapel /rapél/ v. **prag**
rapid /rapíd/ v. (pt. adj.) **arid** şi **abataj** (pt. s.)
raport /rapórt/ v. (pt. „relatare oficială", „cât" în matematică) **ajutor** şi **prag** (pt. „legătură")
raporta „a da un raport"; „a pune în legătură" /raportá/ v. **lucra**
rar /rar/ v. **abil**
rareori adv. /ráreori̯/
Rariţa (steaua Sirius) s. pr. f. sg. art. /rárii̯ţa/ v. **casă** (formele de sg. art.); v. R O 6 4°
rariţă unealtă /rárii̯ţă/ v. **casă**
Rariţele (grup de stele) s. pr. f. pl. art. /rárii̯ţele/ v. **casă** (formele de pl. art.); v. R O 6 4°
ras part. şi supin de la **rade**; s. n. /ras/ v. (pt. part.) **dens** şi (pt. s.) **prag**
rasă /rásă/ v. **casă**
rastel /rastél/ v. **abataj** (sau **prag**)
raster în tipografie /ráster/ v. **abataj**
raşpel /ráşpel/ v. **abataj**
raţă /ráţă/ v. **casă**
raţia nom.–ac. sg. art. de la **raţie**
raţie /ráţii̯e/ v. **familie**
ravagiu /raváğu/ v. **serviciu**
razã /rázã/ v. **casă**
razie /rázii̯e/ v. **familie**
răbda /răbdá/ v. **lăuda**
răboj /răbój/ v. **prag**
răceală /răčálă/ v. **amăgeală**
răcească /răčáskă/ conj. prez. 3, 6 de la **răci**
răchită /răkítă/ v. **casă**
răci /răčí/ v. **ghici**
răcoare /răko̯áre/ v. **floare**
răcoritoare /răkoritso̯áre/ v. **autoare**; [!]
răcoritor /răkoritór/ v. **dator**
răcovină /răkovínă/ v. **casă**
rădăcină /rădăčínă/ v. **inimă**
răguşeală /răguşeálă/ şi /răguşálă/ v. **ameţeală**
rămas /rămás/ part. şi supin de la **rămâne**; (folosit ca adj.) v. **dens**; folosit ca s. n. învechit „moştenire" v. **prag**; v. **rămas–bun**
rămas–bun s. n. comp. sg. /rămázbún/ (nu are pl.; ne-art.); v. R O 6 2°; F 4

Scanned with OKEN Scanner

rămâne vb. III inf. prez. /rămíne/; part. **rămas** /rămás/; ind. prez. 1, 6 **rămân** /rămín/; 2 „ **rămâi** /rămíi̯/; 4 **rămânem** /rămínem/; 5 **rămâneţi** /rămíneţi̯/; conj. prez. 3, 6 **rămână** /rămínă/; imper. sg. **rămâi!**; perf. s. 1 **rămăsei** /rămăséi̯/; 2 **rămăseşi** /rămăséşi̯/; 3 **rămase** /rămáse/; m. m. c. p. 3 **rămăsese** /rămăsése/; ger. **rămânând** /rămínínd/; v. R O 2; G 9, 10, 11

răni /răní/ v. **citi**

răpi /răpí/ v. **citi**

răsări /răsărí/ v. **sări**

răsărit /răsărít/ part. şi supin de la **răsări**; v. (pt. part.) **apt** şi **prag** (pt. s.)

răsătură „acţiune“, „locul ras“ /răsătúră/ v. **inimă**

(**răsătură** „bucăţele rase“ v. **răzătură**)

răscoli „a scotoci, a tulbura“ /răskolí/ v. **citi**

răscoli „a agita“ vb. IV inf. prez. /răskolí/; ind. prez. 3, 6 **răscoală** /răskọálă/; conj. prez. 3, 6 **răscoale** /răskọále/; imper. sg. **răscoală!**; v. R O 2; G 9, 10

răsfira /răsfirá/ v. **aduna**

răsfirare /răsfiráre/ v. **zare**

răspântia nom.–ac. art. de la **răspântie**

răspântie /răspíntie̯/ v. **familie**

răsplată /răsplátă/ v. **baltă**

răspunde /răspúnde/ v. **arde**

răspuns part. şi supin de la **răspunde**; s. /răspuns/ v. (pt. s.) **prag**

răsseca /rȁs:eká/ v. **evoca**; v. R O 1 3°; F 4

răsstrăbun /rȁs:trăbún/ v. **abur**; v. R O 1 3°

răssuna /rȁs:uná/ v. **aduna**; v. R O 1 3°

răsştiut /rȁsştiút/ v. **apt**; v. R F 4

răsturna /răsturná/ v. **scula**

răsucească /răsučáskă/ conj. prez. de la **răsuci**

răsuci /răsučí/ v. **ghici**

răsuna /răsuná/ v. **aduna** (3 şi 6)

răşchira /răşkirá/ v. **lucra** (sau **aduna**)

răşchitor „unealtă“ /răşkitór/ v. **ajutor**

rătăci /rătăčí/ v. **ghici**

rătez /rătéz/ v. **abataj**

rău adj. 4 m., n. sg. /rău̯/; m. pl. **răi** /răi̯/; f. sg. nom.–ac. **rea** /rea̯/; g.–d. şi pl. f., n. **rele** /réle/; v. R O 3, 4; G 5 1°

rău s. n. sg. /rău̯/; pl. **rele** /réle/; art. sg. nom.–ac. **răul** /rău̯l/; g.–d. **răului** /rău̯lui̯/; pl. nom.–ac. **relele** /rélele/; g.–d. **relelor**

răufăcător /rău̯făkătór/ v. **dator** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.)

răutate /răutáte/ v. **parte**

răuvoitor /rău̯voitór/ v. **dator**

răzătoare /răzătọáre/ v. **floare**

răzătură „bucăţele rase“ /răzătúră/ (sau **răsătură** /răsătúră/) v. **inimă**

război /răzbọi̯/ v. **pietroi**

război /război̯/ v. **alcătui**

răzbunare /răzbunáre/ v. **zare**

răzeşească f. sg. de la **răzeşesc**

răzeşesc /răzeşésk/ v. **românesc**

răzgâia /răzgi̯á/ v. **încheia**

răzgâială /răzgi̯álă/ v. **amiază**

răzmeriţă /răzmeriţă/ v. **casă**

râde /ríde/ v. **arde**

râie /ríi̯e/ v. **căsoaie** (formele de sg.); v. R O 4 3°

râma /rimá/ v. **aduna**

Râmnicul Sărat s. pr. n. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /rímnikulsărát/; g.–d. **Râmnicului Sărat**; v. R O 6 1°, 4°

Râmnicu–Vâlcea s. pr. n. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /rímnikuvílča/; g.–d. **Râmnicu–Vâlcii** /rím-

Scanned with OKEN Scanner

nikuvílči/ sau /rímnikuvílčij/; v. R O 6 2°, 4°
rând /rind/ v. **prag**
rândunea /rinduneá/ v. **stea** şi **rândunică** /rinduníkă/ v. **urzică**
râpă /rípă/ v. **casă** (sau **inimă**)
râs /ris/ part. şi supin de la **râde**; s. „acţiune“ v. **prag**
râs „mamifer“, „pasăre“ /ris/ v. **as**
râset /ríset/ v. **abataj**
râu /riu̯/ v. **birou**
Râul Doamnei s. pr. f. comp. (cu flexiune la primul termen) /ríuldo̯ámnej/; g.–d. **Râului Doamnei**; v. R O 6 1°, 4°
râzi /rizi̯/ ind. prez. 2 de la **râde**
Rb simb. pt. **rubidiu**
Rd simb. pt. **rutherford**
rea /re̯a/ f. sg. de la **rău** (adj.)
rea–credinţă s. f. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) /re̯àkredínţă/ v. **rău** şi **casă**; pt. art. v. **stea**; nu are pl.; v. R O 6 2°
reactiv /reaktív/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
real /reál/ v. **abil** (pt. adj.) şi (pt. s.) **prag** (formele de sg.)
real „monedă spaniolă“ /reál/ v. **abur**
realitate /realitáte/ v. **parte**
realiza /realizá/ v. **lucra**
realizare /realizáre/ v. **zare**
reanima /reanimá/ v. **aduna** (sau **lucra**)
reaua f. sg. art. de la **rău**; pt. art. v. **stea**
reaua–voinţă nom.–ac. art. de la **rea–voinţă** v. (pt. art.) **stea**
reavăn /re̯ávăn/ v. **ţeapăn**
rea–voinţă s. f. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) v. **rău** şi **casă**; pt. art. v. **stea**; nu are pl. v. R O 6 2°
reazem /re̯ázem/ v. **abataj**
rebegi /rebeǧí/ v. **amăgi**
rebo /rebó/ v. **taxi**
rece adj. 2 m., n. sg. şi f. sg. nom.–ac. /réče/; f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n. **reci** /reč/; v. R O 3, 4; G 5 3°
recensământ /rečensămínt/ v. **prag**
recent /rečént/ v. **apt**
recenzent /rečenzént/ v. **wat**
recenzie /rečénzi̯e/ v. **familie**
receptacul /rečeptákul/ v. **abataj**
receptor /rečeptór/ (adj.) v. **dator**; (s.) v. **abur** (pt. termenul fiziologic) şi **ajutor** (pt. termenul tehnic)
recepţie /rečépţi̯e/ v. **familie**
rechizitoriu /rekizitóri̯u/ v. **domeniu**
recif /rečíf/ v. **abataj**
recipient /rečipiént/ v. **abataj**
recipisă /rečipísă/ v. **casă**
reclama /reklamá/ v. **aduna**
reclamă /reklámă/ v. **casă**
recoltă /rekóltă/ v. **casă**
recomanda /rekomandá/ v. **aplauda**
recordman s. m. sg. /rekórdman/; pl. **recordmeni** /rekórdmenj/; sg. art. nom.–ac. **recordmanul** /rekórdmanul/; g.–d. **recordmanului** /rekórdmanuluj/; pl. nom.–ac. **recordmenii** /rekórdmeni/ sau /rekórdmenij/; g.–d. **recordmenilor**; v. R O 2; G 4 1°
recrea „a se odihni“ /rekre̯á/ v. **studia** (ind. prez. 3, 6 **recreează**); [!]
re–crea „a crea din nou“ /rèkreá/ v. **crea**; v. R O 6 2°; [!]
re–creare „creare din nou“ /rekreáre/ v. **zare**; [!]
re–creări pl. de la **re–creare**; [!]
re–creând /rekreínd/ ger. de la **re–crea**; [!]
recreere „odihnă“ /rekre̯ére/ v. **vulpe**; [!]
recreind /rekre̯índ/ ger. de la

Scanned with OKEN Scanner

recrea; [!]
recte (cuv. lat.) „cu adevărat; anume“ adv. /rékte/
rectifica /rektifiká/ v. **evoca**
rectiliniu /rektilínḭu/ v. **propriu**
recto cuv. lat. („faţa unei pagini“) /rékto/; abr. r°
rector /réktor/ v. **abur**
recunoaşte /rekunọáşte/ v. **cunoaşte**
recursie /rekúrsi̯e/ v. **familie**
recviem /regviém/ v. **prag**
reduce /redúče/ v. **duce** (vb.)
redundant /redundánt/ v. **apt**
redundanţă /redundánţă/ v. **casă**
reexamina /rèegzaminá/ v. **lucra**
reface /refáče/ v. **face**
referi /referí/ v. **oferi**
reflecta /reflektá/ „a răsfrânge, a oglindi“ v. **accepta**; „a gândi“ v. **lucra**
reflecţie /reflékţi̯e/ v. **familie**
reflexie /refléksi̯e/ v. **familie**
refracţie /refrákţi̯e/ v. **familie**
refren /refrén/ v. **abataj**
refuza /refuzá/ v. **aduna**
regal /regál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
rege s. m. sg. /réğe/; pl. **regi** /reğ/; art. sg. nom.–ac. **regele** /réğele/; g.–d. **regelui** /régelu̯i/; pl. nom.–ac. **regii** /réği/ sau /réği̯i/; g.–d. **regilor**; v. R O 3, 4; G 4 1°, 6
regesc adj. 3 m., n. sg. /reğésk/; f. sg. nom.–ac. **regească** /reğáskă/; g.–d. şi pl. m., f., n. **regeşti** /reğéşt̡i/; v. R G 5 2°
regim /reğím/ v. **prag**
regină /reğínă/ v. **casă**
regional /reğionál/ v. **abil**
regiune /reğiúne/ v. **vulpe**
regizor /reğizór/ v. **abur**
reglet în tipografie /reglét/ v. **abataj**
regletă în electricitate /reglétă/ v. **casă**
regreta /regretá/ v. **accepta**
regretabil /regretábil/ v. **abil**
regulament /regulaménṭ/ v. **abataj**
regulă /régulă/ v. **inimă**
reincarna /rèinkarná/ v. **lucra**
reincarnare /rèinkarnáre/ v. **zare**
reintegraţie /rèintegráţi̯e/ v. **familie**
reînfiinţa /reinfiinţá/ (şi **renfiinţa** /renfiinţá/, în rom. vorb.) v. **lucra**; v. R O 8; [!]
reîntoarce /rèinṭoárče/ (şi **rentoarce** /renṭoárče/, în rom. vorb.) v. **întoarce**; v. R O 8; [!]
reîntoarcere /rèinṭoárčere/ (şi **rentoarcere** /renṭoárčere/, în rom. vorb.) v. **vulpe**; v. R O 8; [!]
relaş /reláş/ s. n. v. **prag** (formele de sg.)
relativ /relatív/ v. **abil**
relaţie /reláţi̯e/ v. **familie**
rele /réle/ f. pl. de la **rău** (adj.) şi pl. de la **rău** (s.)
releu /reléu̯/ v. **muzeu**
releveu /relevéu̯/ v. **muzeu** (sau **birou**)
relua /reluá/ v. **lua**
remaia /remai̯á/ v. **îmbăia**
remania /remani̯á/ v. **studia**
remaniere /remani̯ére/ v. **vulpe**
remorca /remorká/ v. **marca**
remunera /remunerá/ v. **lucra**
remuneraţie /remuneráţi̯e/ v. **familie**
renaştere /renáştere/ v. **vulpe**
Renaşterea (sec. XIV–XVI din istoria social–culturală a Europei) s. pr. f. art. /renáşterẹa/ v. **vulpe** (formele de sg. art.); v. R O 6 4°
renfiinţa v. **reînfiinţa**; [!]
renglotă /renglótă/ v. **casă**
rentoarce v. **reîntoarce**; [!]
rentoarcere v. **reîntoarcere**; [!]
renumit /renumít/ v. **apt**

Scanned with OKEN Scanner

renunţa /renunţá/ v. **aduna**
repara /reparáˈ/ v. **aduna**
reparaţie /reparáţi̯e/ v. **familie**
repartiţie /repartíţi̯e/ v. **familie**
repatria /repatri̯á/ v. **studia**
repatrie /repatri̯é/ perf. s. 3 de la **repatria**
repatriem /reptri̯ém/ ind. prez. 4 de la **repatria**
repaus /repáus/ v. **prag**
repede /répede/ adv.; adj.; v. **limpede** (pt. adj.)
repertoriu /repertóri̯u/ v. **domeniu**
repeta /repetá/ v. **accepta**
repetent /repetént/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.)
repezi vb. IV inf. prez. /repezí/; ind. prez. 1, 6 **reped** /repéd/; 2 **repezi** /repézi̯/; 3 **repede** /repéde/; conj. prez. 3, 6 **repeadă** /repeádă/; imper. sg. **repede(–te)**!; v. **R G 9, 10**
repezi m. pl. de la **repede** (adj.)
reporter /repórter/ v. **abur**
represalii s. f. pl. /represálii̯/ v. **familie** (formele de pl.)
reprezenta /reprezentá/ v. **prezenta**
reprezentant /reprezentánt/ v. **wat**
reprezentaţie /reprezentáţi̯e/ v. **familie**
reproş /repróş/ v. **prag**
reproşa /reproşá/ v. **lucra**
reproşând /reproşínd/ ger. de la **reproşa**
republică /repúblikă/ v. **urzică**
repulsie /repúlsi̯e/ v. **familie**
repurta „a obţine (un succes)“ /repurtá/ v. **lucra**
resort /resórt/ v. (pt. „sector“) **ajutor** şi **prag** (pt. „arc“)
respect /respékt/ v. **abataj**
respecta /respektá/ v. **accepta**
respectiv /repektív/ v. **abil**
respectuoasă /respektu̯ásă/ f. sg. nom.–ac. de la **respectuos**
respectuos /respektuós/ v. **dubios**
respinge /respínge/ v. **atinge**
respira /respirá/ v. **aduna**
respirator /respiratór/ v. **dator** (sau **respiratoriu** /respiratóri̯u/ v. **propriu**)
rest /rest/ v. **prag**
restaurant /restauránt/ v. **abataj**
restitui /restitu̯í/ v. **atribui**
restituie /restítu̯ie/ ind. prez. 3, 6 de la **restitui**
restricţie /restríkţi̯e/ v. **familie**
resuscita /rèsusčitá/ v. **lucra**; v. **R F 4**
reşou /reşóu̯/ v. **birou**
retenţie /reténţi̯e/ v. **familie**
retez /retéz/ v. **abataj**
reteza /retezá/ v. **întreba**
reticul /retíkul/ v. **abataj**
retină /retínă/ v. **casă**
retrage /retráge/ v. **trage**
retransmisie /rètransmísi̯e/ v. **familie**; v. **R F 4**
retribuţie /retribúţi̯e/ v. **familie**
retrospecţiune /rètrospekţiúne/ v. **vulpe**; v. **R F 4**
retuş /retúş/ v. **prag**
retuşa /retuşá/ v. **lucra**
retuşare /retuşáre/ v. **zare**
retuşări /retuşări̯/ pl. de la **retuşare**
reţea /reţeá/ v. **stea**
reţetă /reţétă/ v. **casă**
reţine /reţíne/ v. **ţine**
reuşi /reuşí/ v. **citi**
revanşa /revanşá/ v. **lucra**
revanşă /revánşă/ v. **casă**
revedere /revedére/ v. **vulpe**
revelator /revelatór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **ajutor** (pt. s.)
revelion /revelión/ v. **avion**
revendica /revendiká/ v. **evoca**
reveni /revení/ v. **veni**
revers /revérs/ v. **prag**
revistă /revístă/ v. **casă**
revizie /revízi̯e/ v. **familie**
revizor /revizór/ v. **abur**
revizui /revizu̯í/ v. **alcătui**

Scanned with OKEN Scanner

revizuiesc /revizuiésk/ ind. prez. 1, 6 de la **revizui**
revoluţie /revolúţi̯e/ v. **familie**
revoluţionar /revoluţionár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
revolver /revolvér/ v. **abataj**
rezecţie /rezékţi̯e/ v. **familie**
rezema vb. I inf. prez. /rezemá/ v. **aduna**; ind. prez. 3, 6 **reazemă** /reázemă/; 1 **reazem**; 2 **rezemi** /rézemi̯/; conj. prez. 3, 6 **rezeme**; imper. sg. **reazemă(–te)**!; v. R G **9**, **10**
rezervă /rezérvă/ v. **casă**
reziduu s. n. sg. /rezíduu/; pl. **reziduuri** /rezíduuri̯/; art. sg. nom.–ac. **reziduul** /rezíduul/; g.–d. **reziduului** /rezíduului̯/; pl. nom.–ac. **reziduurile** /rezíduurile/; g.–d. **reziduurilor**
rezista /rezistá/ v. **gusta**
rezistenţă /rezisténţă/ v. **casă**
rezoluţie /rezolúţi̯e/ v. **familie**
rezolva /rezolvá/ v. **aduna**
rezulta /rezultá/ v. **accepta**
rezultat /rezultát/ part. şi supin de la **rezulta**; s. n. /rezultát/ v. (pt. s.) **abataj**
Rh „factor în medicină“ /erhás/; simb. pt. **rodiu**; v. R O **6** 2°, 5°
ricină /ričínă/ v. **casă**
Ricketts savant american /ríkeţ/; g.–d. **lui Ricketts**; v. R O **6** 2°, 3°, 4°; G **6**
rickettsia s. f. sg. /rikéţi̯a/; pl. **rickettsii** /rikéţii̯/; art. sg. nom.–ac. **rickettsia** /rikéţi̯a/; g.–d. **rickettsiei** /rikéţi̯ei̯/; pl. nom.–ac. **rickettsiile** /rikéţi̯ile/; g.–d. **rickettsiilor**; v. R O **6** 2°, 3°
rickettsisemie /rikèţisemí̯e/ v. **familie** (formele de sg.); v. R O **6** 2°, 3°; F **4**
rickettsioză boală /rikeţióză/ v. **casă**; v. R O **6** 2°, 3°; F **1**
ricoşa /rikoşá/ v. **lucra**
ricoşând /rikoşínd/ ger. de la **ricoşa**
ricoşeu /rikoşéu̯/ v. **birou**
rictus /ríktus/ v. **prag**
ridica /ridiká/ v. **evoca**
ridicare /ridikáre/ v. **zare**
ridiche /ridíke/ v. **ureche**
ridichea /ridíka/ nom.–ac. sg. art. de la **ridiche**
ridichi /ridík/ sg. g.–d. şi pl. nom.–ac. de la **ridiche**
ridicol /ridíkol/ v. **abil**
rihtui /rihtui̯í/ v. **alcătui**
rinichi /riník/ v. **unchi**
rinofaringită /rînofarinğítă/ v. **casă**; v. R F **4**
risc /risk/ v. **prag**
risca vb. I inf. prez. /riská/; ind. prez. 3, 6 **riscă** /rískă/; 2 **rişti** /rişti̯/; conj. prez. 3, 6 **rişte** /ríşte/; imper. sg. **riscă**!; v. R O **2**; G **9**, **10** 1°, **11**
risipi /risipí/ v. **citi**
ritm /ritm/ v. **prag**
ritornelă /ritornélă/ v. **casă**
rizeafcă „peşte“ /rizeáfkă/ v. **fiică**
rizom /rizóm/ v. **abur**
roade vb. III inf. prez. /roáde/; part. **ros** /ros/; ind. prez. 1, 6 **rod** /rod/; 2 **rozi** /rozi̯/; imper. sg. **roade**!; imperf. 3 **rodea** /rodeá/; perf. s. 1. **rosei** /roséi̯/; 2 **roseşi** /roséşi̯/; 3 **roase** /roáse/; m. m. c. p. 3 **rosese** /rosése/; ger. **rozând** /rozínd/; v. R O **2**; G **9**, **10**
roagă /roágă/ ind. prez. 3, 6 şi imper. sg. de la **ruga**
roage /roáğe/ conj. prez. 3, 6 de la **ruga**
roată /roátă/ v. **poartă** (în expr., pl. învechit **roate**)
robinet /robinét/ v. **abataj**
rochia nom.–ac. sg. art. de la **rochie**
rochie /róki̯e/ v. **familie**
rochii g.–d. sg. sau pl. nom.–ac. de la **rochie**; v. R O 1 3°
rock „gen de muzică pop“; „dans“ (<engl. **rock and roll**) /rok/ v. **service** (formele de sg.); v. R O **6** 3°
rocker cuv. engl. /rókăr/ v.

Scanned with OKEN Scanner

abur; v. R O 6 3°
rod ind. prez. 1, 6 de la **roade**
rod /rod/ v. **ajutor**
rodea /rodẹá/ imperf. 3 de la **roade**
rodeau /rodẹáu̯/ imperf. 6 de la **roade**
rodiu „arbust" s. m.; „element chimic" s. n. /ródi̯u/ (pt. s. m.) v. **uliu** şi **domeniu** (formele de sg. pt. s. n.); simb. (pt. s. n.) **Rh**
rododendron /rododendrón/ v. **abur**
(**roentgen** v. **röntgen**)
rog ind. prez. 1 de la **ruga**
rogi /roğ/ ind. prez. 2 de la **ruga**
roi /roi̯/ v. (pt. „roire") **pui** şi **grai** (pt. „grup")
roi /roi̯/ v. **alcătui**
roia /roi̯a/ imperf. 3 de la **roi**
rol /rol/ v. **prag**
rolfilm /rolfílm/ v. **abataj**
roman „operă literară" /román/ v. **abataj**
roman „de la Roma" /román/ v. (pt. persoană) **abur** şi **abil** (pt. adj.)
romancier /romančiér/ v. **abur**
romaniţă /romaníţă/ v. **casă**
român /romín/ v. (pt. persoană) **abur** şi **abil** (pt. adj.)
română limbă /rominǎ/ v. **casă** (formele de sg.)
româncă /romínkă. v. **fiică**
românesc adj. 3 m., n. sg. /rominésk/; f. sg. nom.–ac. **românească** /romineáskă/; g.–d. şi pl. m., f., n. **româneşti** /rominéşti̯/; v. R O 2, 3, 4; G 5 2°
româneşte adv. /rominéşte/
român–francez (despre dicţionar) adj. n. invar. /romín-frančéz/; v. R O 6 2°
România s. pr. f. sg. art. /romíni̯a/ v. **familie** (formele de sg. art.); v. R O 6 4°; G 6
românofil v. **abil**
româno–francez adj. 4 comp. (cu flexiune la al doilea termen) v. **abil**; v. R O 6 2°
rondel /rondél/ v. **prag**
rondelă /rondélă/ v. **casă**
röntgen (sau **roentgen**) /röntgen/ s. m. „unitate de măsură"; simb. **r**; „aparat" s. n.; v. (pt. s. m.) **abur** şi **abataj** (formele de sg. pt. s. n.); v. R O 6 3° şi T 2 2°
rosătură /rosătúră/ v. **inimă**
Rosetti (familie de boieri români) s. pr. /roséti/; g.–d. **lui Rosetti**; v. R O 1 3°, 6 4°; G 6
Rostock oraş în Germania /róstok/ v. **Aachen**; v. R O 6 4°
roşeaţă /roşeáţă/ şi /roşáţă/ v. **ameţeală** (formele de sg.)
roşi /roşí/ v. **citi**
roşi /roşi̯/ m. pl. de la **ros** (part. de la **roade**)
roşia nom.–ac. sg. art. de la **roşie** s. şi adj. f.
roşiatic adj. 4 m., n. sg. /roşiátik/; m. pl. **roşietici** /roşiétič/; f. sg. nom.–ac. **roşiatică** /roşiátikă/; g.–d. şi pl. f., n. **roşietice** /roşiétiče/
roşie /róşi̯e/ v. (pt. s.) **familie** şi **roşu** (pt. adj. f.)
roşiei g.–d. sg. art. de la **roşie** s. f.
roşii /róşi/ sau /róşii̯/ pl. de la **roşie** (s.) şi de la **roşu** (adj.)
roşiii /róşii̯i/ m. nom.–ac. pl. art. de la **roşu** (adj.)
roşu adj. 3 m., n. sg. /róşu/; f. sg. nom.–ac. **roşie** /róşi̯e/; g.–d. şi pl. m., f., n. **roşii** /róşi/ sau /róşii̯/; art. sg. m., n. nom.– ac. **roşul** /róşul/; g.–d. **roşului** /róşului̯/; f. sg. nom.–ac. **roşia** /róşi̯a/; g.–d. **roşiei** /róşi̯ei̯/; pl. m. nom.–ac. **roşiii** /róşii̯i/; f., n. nom.–ac. **roşiile** /róşi̯ile/; g.–d. m., f., n. pl. **roşiilor** /róşi̯ilor/; v. R O 3, 4
roşu s. n. sg. /róşu/ v. **teatru**

Scanned with OKEN Scanner

(formele de sg.)
Roşu–Împărat s. pr. m. comp. nom.–ac. /róşuimpărát/; g.–d. lui **Roşu–Împărat**; v. R O 6 2°, 4°; G 6
rotary cuv. engl. (sistem de foraj) s. /rótări/; v. R O 6 3°
Rotary Club cuv. engl. /ró:tărikláb/ denumire englezească pentru asociaţia personalităţilor care se ocupă de opere filantropice (există forma românizată **Clubul Rotary**)
rotaţie /rotáţi̯e/ v. **familie**
rotocol /rotokól/ v. **ajutor**
rotofei adj. 2 m., n. sg. şi m. pl. /rotoféi̯/; f. sg. şi pl. f., n. **rotofeie** /rotofé̯je/; v. R O 3, 4; G 5 3°
rotund /rotúnd/ v. **arid** (pt. adj.) şi **prag** (pt. s.)
rotunjea imperf. 3 de la **rotunji**
rotunjească conj. prez. 3, 6 de la **rotunji**
rotunji /rotunjí/ v. **citi**
roua nom.–ac. sg. art. de la **rouă**
rouă s. f. sg. nom.–ac. /róu̯ă/; nu are forme de g.–d. fără art.; art. sg. nom.–ac. **roua** /róu̯a/; g.–d. **rouăi** /róu̯ă̯i̯/ (nu are pl.)
rovină /rovínă/ v. **casă**
roz adj. invar.; s. n. /roz/ v. **prag** (formele de sg.); v. R O 3, 4; G 5 4°
rozacee /rozačée/ v. **acantacee**
rozalb /rozálb/ v. **abil**
roza–vânturilor s. f. comp. sg. art. nom.–ac. /rózavínturilor/; g.–d. **rozei–vânturilor**; v. R O 6 2°; F 4
roz–bombon adj. comp. invar.; v. R O 6 2°
roze adj. invar. /rozé/; v. R G 5 4°
Ru simb. pt. **ruteniu**
Ruanda (sau **Rwanda**) ţară în Africa /ruánda/; g.–d. **Ruandei** (sau **Rwandei**) /rúandei̯/; v. R O 6 3°, 4°
ruandez (sau **rwandez**) /ruandéz/ v. **englez** ; v. R O 6 3°
rubaiat „catren persan“ /rubaiát/ v. **abataj**
rubidiu /rubídi̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.) ; simb. **Rb**
rubin /rubín/ v. **abataj**
rubiniu /rubiníu̯/ v. **hazliu**
rucsac /rúksak/ v. **prag**
rudă /rúdă/ v. **casă**
rufă /rúfă/ v. **casă**
ruga vb. I inf. prez. /rugá/; ind. prez. 1 **rog** /rog/; 2 **rogi** /roğ/; 3, 6 **roagă** /ro̯ágă/; conj. prez. 3, 6 **roage** /ro̯áğe/; imper. sg. **roagă(–te)**!; v. R G 9, 10
rugăminte /rugămínte/ v. **curte**
rugbi /rúgbi/ v. **taxi** (formele de sg.)
rugbist /rugbíst/ v. **artist**
Rugby oraş în Anglia /rágbi/; v. R O 6 3°, 4°; G 6
rugini /ruğiní/ v. **citi**
ruj /ruj/ v. **prag**
ruja /rujá/ v. **lucra**
rujet boală la porci /rujét/ v. **prag** (formele de sg.)
ruliu în navigaţie /rulíu̯/ v. **birou**
rumeioară f. sg. de la **rumeior**
rumeior /rumei̯ór/ v. **bălăior**
rummy cuv. engl. (joc) /römi/ s. n.; nu are pl.; neart.; v. R O 6 3°; T 2 2°
rundă /rúndă/ v. **casă**
rupe vb. III inf. prez. /rúpe/; part. **rupt** /rupt/; ind. prez. 1, 6 **rup** /rup/; imper. sg. **rupe**!; perf. s. 1 **rupsei** /rupséi̯/; 3 **rupse** /rúpse/; m. m. c. p. 3 **rupsese** /rupsése/; ger. **rupând** /rupínd/; v. R G 9, 10 8°, 11
rupea /rupe̯á/ imperf. 3 de la **rupe**
rupt part. de la **rupe** s. n., v. (pt. part.) **apt** şi **abataj** (în expr., de ex. *în ruptul capu-*

Scanned with OKEN Scanner

lui, loc. adv. *pe rupte*)
rural /rurál/ v. **abil**
rus /rus/ v. (pt. s.) **as** şi **dens** (pt. adj.)
rusalie „zână"; gâză" /rusáli̯e/ v. **familie**
Rusalii sărbătoare s. pr. f. pl. /rusálii̯/; art. nom.–ac. **Rusaliile** /rusáli̯ile/; g.–d. **Rusaliilor**; v. R O 6 4°
rusă limbă /rúsă/ v. **casă** (formele de sg.)
ruseascâ /ruseáskă/ f. sg. nom.–ac. de la **rusesc**
rusesc /rusésk/ v. **românesc**
ruseşte adv. /ruséşte/
rusoaică /rusoái̯kă/ v. **fiică**
Russell (*Bertrand*) filozof englez /rásăl/; g.–d. **lui Russell**; v. R O 1 3°, 6 4°
Russo (*Alecu*) scriitor român /rúso/; g.–d. **lui Russo**; v. R O 1 3°, 6 4°; G 6
ruşine /ruşíne/ v. **vulpe** (formele de sg.)
ruteniu /ruténi̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Ru**
rutherford cuv. engl. (unitate de măsură a radioactivităţii) /rádăford/ v. **brad**; simb. **Rd**
Rutherford fizician englez /rádăford/; g.–d. **lui Rutherford**; v. R O 6 4°; G 6
(**Rwanda** v. **Ruanda**; v. R O 6 3°, 4°)
(**rwandez** v. **ruandez**; v. R O 6 3°)

S

s s. m. sau s. n. /se/ (denumirea literei în alfabetul românesc) sau /es/ (în simboluri şi în abrevieri); v. R O 6 5°
s– pron. refl. 3, 6 ac. neacc. /s/ (*s–a dus*; *s–au dus*; *s–ar duce*) v. **sine**
s– (>să) (*s–audă cine trebuie*) în rom. vorb.; v. R O 8
s– (>îs = **sunt**) ind. prez. 1, 6 de la **fi** în rom. vorb. /s/ (*s–acasă ai tăi?*) v. **fi** vb. pred.
–s– pron. refl. 3, 6 ac. neacc. /s/ (*dusu–s–a*; *dusu–s–au*; *duce–s–ar*) v. **sine**
–s (>îs = **sunt**) formă scurtă de ind. prez. 1, 6 de la **fi** /s/ (*nu–s acasă*) v. **fi** vb. pred.
S simb. pt. **sud**
sa (precedat de art. pos. **a**) pron. pos. 3 f. sg. nom.–ac. /asá/; f. şi n. pl. nom.–ac. **ale sale** /alesále/; g.–d. **alor sale** (nu are g.–d. sg.)
sa sau **a sa** adj. pos. 3 f. sg. nom.–ac. (fără art. pos. când stă imediat după un s. cu art. hot. enclitic; forma cu art. pos. apare în celelalte situaţii) /sa/ sau /asá/; g.–d. **sale** /sále/ sau /asále/; f. şi n. pl. **sale** sau **ale sale** /sále/ sau /alesále/
–sa (numai după un s. fără art. – nume de rudenie sau cuvinte care exprimă o relaţie socială) adj. pos. 3 f. sg. nom.–ac. /sa/ (*soră–sa*); g.–d. **–sii** /si/ sau /sii̯/ (*soră–sii*) în rom. vorb. în loc de *surorii sale* în rom. scr.; v. R O 1 3°
s–a (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 3 ac. neacc. +vb. aux. 3 (*s–a dus*); (în rom. vorb. **s–a** <**se va** în rom. scr.: *s–a duce mâine*) v. **sine**, **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **vrea** aux. popular pt. viit.; v. R O 8
sabat /sabát/ v. **abataj** (formele de sg.)
sabie s. f. sg. nom.–ac. /sábi̯e/; g.–d. şi pl. **săbii** /săbi/ sau /săbii̯/; art. sg. nom.–ac. **sabia** /sábi̯a/; g.–d. **sabiei** /sábi̯ei/; pl. nom.–ac. **săbiile** /săbi̯ile/; g.–d. **săbiilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
sac /sak/ v. **bunic**

Scanned with OKEN Scanner

sacoşă /sakóşă/ v. **casă**
sacoşe /sakóşe/ sg. g.–d. şi pl. de la **sacoşă**
sacou /sakóu̯/ v. **birou**
sacrifica /sakrifiká/ v. **evoca**
sacrificiu /sakrifíču/ v. **serviciu**
sacrilegiu /sakriléğu/ v. **serviciu**
sacrosanct /sakrosánkt/ v. **apt**
sacru /sákru/ v. **acru**
sacrum os /sákrum/ (nu are pl.; neart.)
saculă /sakúlă/ v. **casă**
saftian „piele fină de capră“ /saftián/ v. **prag**
salamandră /salamándră/ v. **casă**
salaria /salari̯á/ v. **studia**
salariat /salariát/ v. **wat**
salariu /salári̯u/ v. **domeniu**
salată /salátă/ v. **casă**
sală /sálă/ v. **barbă**
salbă /sálbă/ v. **casă**
salcă varietate de salcie /sálkă/ v. **bancă**
salce plantă erbacee, rădăcina plantei; sos /sálče/ v. **elice** (formele de sg.)
salcie arbore, arbust /sálči̯e/ v. **sabie**
saleu /saléu̯/ v. **birou**
Saligny (*Anghel*) inginer, om de ştiinţă român /saliní/; g.–d. **lui Saligny**; v. **R O 6** 3°, 4°; **G 6**
saliva /salivá/ v. **lucra**
salivaţie /saliváţi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
salmastru „(apă sau lac) cu apă sărată“ /salmástru/ v. **ilustru**
Salomea (fiica regelui Irod) s. pr. f. /saloméa/; g.–d. **Salomeei** /saloméej/; v. **R O 6** 4°;**G 6**; [!]
salon /salón/ v. **ajutor**
saltea /salţeá/ v. **stea**
salut /salút/ v. **prag**
saluta /salutá/ v. **accepta**
salva /salvá/ v. **lucra**
salvare /salváre/ v. **zare**
salvie /sálvi̯e/ v. **familie**
sanatorial /sanatoriál/ v. **abil**
sanatoriu /sanatóri̯u/ v. **domeniu**
sanctitate /sanktitáte/ v. **parte**
Sanctitate! (termen de adresare) s. f. voc. /sanktitáte/
Sanctitatea Sa (formulă de politeţe) s. f. + adj. pron. pos. 3 /sanktitáţeasá/ v. **parte** (sg. art.) şi **sa**; [!]
Sanctitatea Ta (formulă de politeţe) s. f. + adj. pron. pos. 2 /sanktitáţeatá/ v. **parte** (sg. art.) şi **ta**; [!]
Sanctitatea Voastră (formulă de politeţe) s. f. + adj. pron. pos. 5 /sanktitáţeavoástră/ v. **parte** (sg. art.) şi **voastră**; [!]
sanctuar /sanktuár/ v. **abataj**
sancţiune /sankţiúne/ v. **vulpe**
sandală /sandálă/ v. **casă** (sau **sanda** /sanda/ v. **basma**)
Sandor nume maghiar de persoană /şándor/; g.–d. **lui Sandor**; v. **R O 6** 4°; **G 6**
sandviş /sándviş/ (sau **sandvici** /sándvič/) v. **prag**
sangvin /sangvín/ v. **abil**
sangvinic /sangvínik/ v. **metalic**
sangvinolent /sangvinolént/ v. **apt**
sanie /sáni̯e/ v. **sabie**
sanitar /sanitár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
santal /santál/ v. **abur**
santinelă /santinélă/ v. **casă**
sap ind. prez. 1 de la **săpa**
saprofit /sàprofít/ v. **apt**; v. **R F 4**
saprofit /sàprofít/ v. **abataj** (sau **saprofită** /sàprofítă/ v. **casă**); v. **R F 4**
sar ind. prez. 1, 6 de la **sări**
s–ar (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 3, 6 ac. neacc. +vb. aux. 3, 6 /sar/ (*s–ar duce*) v. **sine** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
sară /sără/ conj. prez. 3, 6 de

Scanned with OKEN Scanner

la **sări**
sarcasm /sarkásm/ v. **abataj**
sarcină /sárčină/ v. **inimă**
sarcofag /sarkofág/ v. **cârlig**
sarcom /sarkóm/ v. **ajutor**
sare /sáre/ v. **carne**
sare /sáre/ ind. prez. 3 de la **sări**
sari /sari̯/ ind. prez. 2 de la **sări**
sarică /sárikă/ v. **urzică**
sarma /sarmá/ v. **basma**
Sarmizegetusa (*Regia*) (capitala Daciei) s. pr. f. sg. nom.–ac. art. /sàrmizeğetúsa/ v. **casă** (formele de sg. art.)
sas persoană; încăpere /sas/ v. **as** (pt. persoană) şi **prag** (pt. încăpere)
saşiu /saşíu̯/ v. **hazliu**
sat /sat/ v. **abataj**
Satana s. pr. m. art. /satána/; g.–d. **lui Satana** (sau **Satanei**); v. R O **6** 4°; G **6**
satană /satánă/ v. **casă**; voc. sg. **satană!**; pl. **satanelor!**; v. R G **7**
satin /satín/ v. **prag** (formele de sg.)
satir /satír/ v. **abur**
satiră /sátiră/ (sau /satíră/) v. **casă**
satisfacţie /satisfákţi̯e/ v. **familie**
(**satlungean** v. **satulungean**)
Satmari (*Alexandru*) pictor român /sátmari/; g.–d. **lui Satmari**; v. R O **6** 4°; G **6**
Satulung (comună în Maramureş) s. pr. n. comp. art. /sàtulúng/; g.–d. **Satulungului** /sàtulúngului̯/; v. R O **6** 4°, 8; F 4; G **6**
satulungean /sàtulungán/ (sau **satlungean** /sàtlungán/) v. **dobrogean**; v. R F 4
Satu Mare (oraş din România) s. pr. n. art. comp. /sátumáre/; g.–d. **Satului Mare** /sátului̯máre/; v. R O **6** 1°, 4°, 8; F 4; G **6**
Satu Nou (comună în Maramureş) s. pr. n. comp. art. /sátunóu̯/; g.–d. **Satului Nou** /sátului̯nóu̯/; v. R O **6** 1°, 4°, 8; F 4; G **6**
satura /satură/ v. **lucra** (numai 3, 6)
saturaţie /saturáţi̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
Saturnalii (<pl. lat. *Saturnalia* „sărbători închinate de romani zeului Saturn") s. pr. f. pl. /saturnálii̯/; g.–d. **Saturnaliilor**; v. R O **6** 4°
saţ s. n. /saţ/ (nu are pl.; nearт.)
sau conj. /sau̯/
s–au /sau̯/ (îmbinare stabilă) pron. refl. 6 ac. neacc. +vb. aux. 6 (*s–au dus*) v. **sine** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.
saurian /saurián/ v. **fizician** (sg. e mai puţin folosit)
saurieni pl. de la **saurian**
saurografie descrierea şopârlelor /sàurografí̯e/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
sauropod reptilă din era secundară /sàuropód/ v. **abataj** (sg. e mai puţin folosit); v. R F 4
Savoia (regiune din Franţa) s. pr. f. art. /savóia/ v. **familie** (formele de sg. art.); v. R O **6** 4°
saxofon /saksofón/ v. **ajutor**
saxon /saksón/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
să conj. /să/ v. şi **s–**(<**să**)
să fi /săfi/ conj. +vb. aux. 1–6 (*să fi lăudat*) v. **fi** vb. aux. pt. conj. perf.
să fii /săfi/ sau /săfíi̯/ conj. +vb. conj. prez. 2 v. **fi** vb. pred. şi vb. aux. pt. diateza pasivă
să fii lăudat /săfilăudát/ sau /săfii̯lădát/ conj. prez. pasiv 2 de la **lăuda**
să fii sănătos (îmbinare liberă de cuvinte) conj. prez. 2 de

Scanned with OKEN Scanner

la **fi** + adj. /săfísănătós/ sau /săfíişănătós/ v. **fi** vb. pred. (aici vb. copulativ)

să fi lăudat /săfilăudát/ conj. perf. activ. 1–6 de la **lăuda**

săgeată s. f. sg. nom.–ac. /săgátă/; g.–d. şi pl. **săgeţi** /săgéţi/; art. sg. nom.–ac. **săgeata** /săgáta/; g.–d. **săgeţii** /săgéţi/ sau /săgéţii/; pl. nom.–ac. **săgeţile** /săgéţile/; g.–d. **săgeţilor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4 2°**

săi /săi̯/ pl. de la pron. şi adj. pron. **său** (*sunt ai săi*; *prietenii săi*)

să–i /săi̯/ (>**să îi**) (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. + pron. pers. 3 d. neacc. (*să–i dau lui* sau *ei*); 6 m. ac. neacc. (*să–i rogi pe ei*) v. **el, ea** şi **ei**

să–l /săl/ (>**să îl**) (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. pers. 3 m. ac. neacc. (*să–l rogi*) v. **el**

Sălaj (judeţ din Transilvania) s. pr. n. /săláj/ v. **abataj** (formele de sg.); v. **R O 6 4°**

sălaş /săláş/ v. **abataj**

sălăjean /sălăjeán/ şi /sălăján/ v. (pt. s.) **cetăţean** şi **judeţean** (pt. s.)

sălbatic /sălbátik/ v. **metalic** (pt. adj.) şi **bunic** (pt. s.)

sălbăticie /sălbătičíe/ v. **familie**

sălbăticiune /sălbătičúne/ v. **vulpe**

Sălciua (comună în judeţul Alba) s. pr. f. sg. invar. /sălčíua/; [!]

să le /săle/ (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. pers. 6 d. neacc. (*să le dăm lor*); 6 f., n. ac. neacc. (*să le vizităm pe ele*) v. **ei, ele**

să li se /sălise/ (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. pers. 6 d. neacc. +pron. refl. 3, 6 ac. neacc. (*să li se dea lor aceasta* sau *acestea*) v. **ei, ele** şi **sine**

Sălişte (comună în judeţul Sibiu) s. pr. f. /sălíşte/ v. **vulpe**; [!]

sălta /săltá/ v. **căuta**

să mă (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. pers. sau refl. 1 ac. neacc. (*să mă rogi*; *să mă rog*) /sămă/ v. **eu**

sămănătorism curent literar /sămănătorísm/ v. **abataj** (formele de sg.)

sămănătorist /sămănătoríst/ v. (pt. adj.) **îngust** şi **artist** (pt. s.)

sămânţă s. f. sg. nom.–ac. /sămínţă/; g.–d. şi pl. **seminţe** /semínţe/; art. sg. nom.–ac. **sămânţa** /sămínţa/; g.–d. **seminţei** /semínţei̯/; pl. nom.–ac. **seminţele** /semínţele/; g.–d. **seminţelor**

să–mi /sămi̯/ (>**să îmi**) (îmbinare stabilă) conj. +pron. pers. sau refl. 1 d. neacc. (*să–mi dai*; *să–mi spăl*) v. **eu**

sănătate /sănătáte/ v. **parte** (formele de sg.)

sănătos /sănătós/ v. **bucuros**

să ne /săne/ (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. pers. sau refl. 4 d. neacc. (*să ne dea nouă*; *să ne spunem nouă*); ac. neacc. (*să ne roage*; *să ne rugăm*) v. **noi**

să ni se /sănise/ (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. pers. 4 d. neacc. + refl. 3, 6 ac. neacc. (*să ni se dea nouă aceasta* sau *acestea*) v. **noi** şi **sine**

săniuş /săniúş/ v. **prag**

să–ntreb (în rom. vorb.) /săntréb/ (>*să întreb* în rom. scr.); v. **R O 8**

să nu /sănu/ conj. +adv. (*să nu spună*)

săpa /săpá/ v. **căra**

săpăligă /săpălígă/ v. **dungă**

săptămână /săptămínă/ v.

inimă
săpun /săpún/ v. **prag**
săpunariţă /săpunáriţă/ (sau **săpunăriţă** /săpunăríţă/) v. **casă**
săra /sărá/ v. **lucra**
sărac /sărák/ v. **metalic**
sărăcie /sărăčíe/ v. **familie**
sărbătoare /sărbătoáre/ v. **floare**
sări vb. IV inf. prez. /sărí/; ind. prez. 3, 6 **sar** /sar/; 2 **sari** /sari/; 3 **sare** /sáre/; conj. prez. 3, 6 **sară** /sáră/; imper. sg. **sari!**; v. **R G 9, 10** 4°**, 11**
săritură /săritúră/ v. **inimă**
Sărmaşu (comună în judeţul Mureş) s. pr. n. art. /sărmáşu/; g.–d. **Sărmaşului** /sărmáşului/; v. **R O 6** 4°**, 8**
săruta /sărutá/ v. **accepta**
să se /săse/ (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. refl. 3, 6 ac. neacc. (*să se ducă el* sau *ei*) v. **sine**
săsească f. sg. nom.–ac. de la **săsesc**
săsesc /săsésk/ v. **românesc**
să–şi /săşi/ (>**să îşi**) (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. refl. 3, 6 d. neacc. (*să–şi închipuie el* sau *ei*) v. **sie**
să te /săte/ (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. pers. sau refl. 2. ac. neacc. (*să te roage; să te rogi*) v. **tu**
sătmărean /sătmărean/ v. (pt. s.) **cetăţean** şi **judeţean** (pt. adj.)
sătmăreancă /sătmăreánkă/ v. **ardeleancă**
sătul /sătúl/ v. **destul** (fără pl. g.–d. cu prep. + ac.)
să–ţi /săţi/ (>**să îţi**) (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. pers. sau refl. 2. d. neacc. (*să–ţi dea*; *să–ţi închipui*) v. **tu**
săţioasă /săţioásă/ f. sg. nom.–ac. de la **săţios**
săţios /săţiós/ v. **dubios**
său (precedat de art. pos. **al**) pron. pos. 3 m., n. sg. nom.–ac. /alsău/; m. pl. nom.–ac. **ai săi** /aisăi/; g.–d. **alor săi** /alorsăi/ (nu are g.–d. sg.)
său sau **al său** adj. pos. 3 m., n. sg. (fără art. pos. când stă imediat după un s. cu art. hot. enclitic; forma cu art. pos. apare în situaţiile celelalte) /său/ sau /alsău/; m. pl. **săi** sau **ai săi** /săi/ sau /aisăi/
–său /său/ (sau **–su**) (numai după s. fără art. – un nume de rudenie sau cuvinte care exprimă o relaţie socială) adj. pos. 3 m. sg. (*frate–său* în rom. verb. în loc de *fratele său* în rom. scr.) (nu se foloseşte la pl.)
să vă /săvă/ (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. (*să vă spună vouă*; *să vă spuneţi vouă înşivă*); ac. neacc. (*să vă roage*; *să vă rugaţi*) v. **voi**
săvârşi /săvirşí/ v. **citi**
să vi se /săvise/ (îmbinare stabilă de cuvinte) conj. +pron. pers. 5 d. neacc. + refl. 3, 6 ac. neacc. (*să vi se spună vouă*) v. **voi** şi **sine**
sâmbăta adv. (<art. sg. nom.–ac. de la s. **sâmbătă**) în rom. vorb.
Sâmbăta (comună în judeţul Bihor) s. pr. f. art. /símbăta/; g.–d. **Sâmbetei** /símbetei/; v. **R O 6** 4°**; F 4**
Sâmbăta Mare „sâmbăta dinaintea Paştelui" s. pr. f. comp. sg. art. (cu flexiune la ambii termeni) /símbătamáre/ v. **sâmbătă** şi **tare**; v. **R O 6** 1°, 4°; **G 6**
sâmbătă s. f. sg. nom.–ac. /símbătă/; g.–d. şi pl. **sâmbete** /símbete/; art. sg. nom.–ac. **sâmbăta** /símbăta/; g.–d.

Scanned with OKEN Scanner

sâmbetei /símbetei̯/; pl. nom.–ac. **sâmbetele** /símbetele/; g.–d. **sâmbetelor**; v. **R O 2, 3, 4; G 4 2°**

sâmbătă adv. „într–o (sau în fiecare) sâmbătă"

sâmbovină arbore /simbovínă/ v. **casă**

Sâmedru sărbătoarea „Sfântul Dumitru" s. pr. /simédru/; g.–d. **Sâmedrului** /simédrului̯/; v. **R O 6 4°; G 6**

Sâmpetru (sărbătoare) s. pr. /simpétru/; g.–d. **Sâmpetrului** /simpétrului̯/; v. **R O 6 4°; G 6**

Sâmpetru nume de familie /simpétru/; g.–d. **lui Sâmpetru**; v. **R O 6 4°; G 6**

sân v. (pt. „mamelă") **abur** şi **prag** (pt. celelalte sensuri)

sânge /sínge/ v. **nume** (formele de sg.)

sânge–de–nouă–fraţi „produs vegetal răşinos" s. m. comp. /sínge̯denó̯ă̯fráţi̯/ (nu are pl.; neart.); v. **R O 6 2°**

Sânmartin (nume de comună din judeţele Cluj şi Harghita) s. pr. n. /simartín/; g.–d. **Sânmartinului** /simartínului̯/; v. **R O 6 4°; G 6**

Sânmihaiu Almaşului (comună în judeţul Cluj) s. pr. n. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /simihá̯u̯almáşului̯/; g.–d. **Sânmihaiului Almaşului** /simihá̯u̯luu̯almáşului̯/; v. **R O 6 1°, 4°, 8; F 4; G 6, 8**

Sânmihaiu de Câmpie (comună în judeţul Bistriţa–Năsăud) s. pr. n. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /simihá̯udekimpíle/; g.–d. **Sânmihaiului de Câmpie** /simihá̯u̯luidekimpíle/; v. **R O 6 1°, 4°, 8; F 4; G 6**

Sânmihaiu Român (comună în judeţul Timiş) s. pr. n. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /simihá̯uromín/; g.–d. **Sânmihaiului Român** /simihá̯u̯luiromín/; v. **R O 6 1°, 4°, 8; F 4; G 6**

Sânnicolau Mare (oraş în judeţul Timiş) s. pr. n. comp. art. /sinikoláumáre/; g.–d. **Sânnicolaului Mare** /sinikoláu̯luimáre/; v. **R O 1 3°, 6 1°, 4°, 8; F 4; G 6; [!]**

sânnicolean /sinikole̯án/ v. **cetăţean**

Sânpaul (comună în judeţul Cluj) s. pr. n. /simpál/; g.–d. **Sânpaulului** /simpáului̯/; v. **R O 6 4°; G 6**

Sânpetru (comună în judeţul Braşov) s. pr. n. /simpétru/; g.–d. **Sânpetrului** /simpétrului̯/; v. **R O 6 4°; G 6**

Sânsimion (comună în judeţul Harghita) s. pr. n. /sinsimi̯ón/; g.–d. **Sânsimionului** /sinsimi̯ónului̯/; v. **R O 6 4°; G 6**

Sântana (comună în judeţul Arad) s. pr. f. /sintána/; g.–d. **Sântanei** /sintánei̯/; v. **R O 6 4°; G 6**

Sântandrei (suburbie în Oradea) s. pr. n. /sintandréi̯/; g.–d. **Sântandreiului** /sintandréi̯ului̯/ ; v. **R O 6 4°; G 6**

Sântămăria–Orlea (comună în judeţul Hunedoara) s. pr. f. comp. (cu flexiune la primul termen) /sintămăríla̯órlea/; g.–d. **Sântămăriei–Orlea** /sintămăríle̯iórlea/; v. **R O 6 2°, 4°; G 6**

sânziană /sinziáná/ v. **fată**

Sânziene „sărbătoare" s. pr. f. pl. /sinziéne/ v. **fată** (formele de pl.); v. **R O 6 4°; G 6**

sârb /sirb/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)

sârbă limbă /sírbă/ v. **casă** (formele de sg.)

sârbă dans (mai ales art.) /sírbă/ v. **casă**

sârbesc /sirbésk/ v. **românesc**
sârboaică /sirboáiкă/ v. **fiică**
sâsâi /sisi̯í/ v. **atribui**
sâsâia /sisi̯á/ imperf. 3 de la **sâsâi**
Sb simb. pt. **stibiu, antimoniu**
Sbiera (*Ioan G.*) filolog şi folclorist român /zbi̯éra/; g.–d. **lui Sbiera**; v. R O 1 2°, 6 4°
Sboghiţeşti (localitate) s. pr. m. /zboǵiţéşti/; g.–d. **Sboghiţeştiului** /zboǵiţéştiului/ (are formă de pl., dar sensul e de sg.); v. R O 1 2°, 6 4°
Sburătorul (revistă) s. pr. art. /zburătórul/ v. **abur** (formele de sg. art.); v. R O 1 2°, 6 4°
Sc simb. pt. **scandiu**
scafandrier /skafandriér/ v. **abur**
scai /skai̯/ v. (pt. „plantă") **pui** şi **grai** (formele de sg. pt. material)
scaiete /skai̯éte/ v. **frate**
scală /skálă/ v. **casă**
scalpel cuţitaş pt. disecţii /skalpél/ v. **abataj**
scandal /skandál/ v. **prag**
scandiu /skándi̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Sc**
scap ind. prez. 1 de la **scăpa**
scara–mâţei (în navigaţie) s. f. comp. sg. art. /skáramíţei/ v. **barbă** (formele de sg. art.; flexiune la primul termen); v. R O 6 2°
Scaraoţchi s. pr. m. /skaraóţki/; g.–d. **lui Scaraoţchi**; v. R O 6 4°; G 6
scară /skáră/ v. **barbă**
scară–de–pisică (în navigaţie) s. f. comp. (cu flexiune la primul termen) /skárădepisíkă/ v. **barbă** (formele de sg.); v. R O 6 2°
scaun /skáun/ v. **abataj**
scădea /skădeá/ v. **cădea**
scăpa /skăpá/ v. **căra**
scăzător /skăzătór/ v. **abur**
scândură /skíndură/ v. **inimă**
scânteia /skinte̯já/ v. **îmbăia**
scânteiai /skinte̯ái̯/ imperf. 2 de la **scânteia**
scânteie /skintéi̯e/ v. **cheie**
scârbă /skírbă/ v. **casă**
scârţ (adaos la încălţăminte) /skirţ/ v. **abur**
scârţ interj. /skirţ/, **scârţa** /skírţa/ sau **scârţai** /skírţai̯/
scârţa–scârţa (– pe –hârtie) s. m. invar. /skírţaskírţa/ sau /skírţaskírţapehirtíe/; v. R O 6 2°
scârţâi /skirţi̯í/ v. **atribui**
scârţâitor /skirţi̯itór/ v. **dator**
scârţâitură /skirţi̯itúră/ v. **inimă**
scelerat /sčelerát/ v. **wat**; v. R O 1 2°
scenariu /sčenári̯u/ v. **domeniu**; v. R O 1 2°
scenă /sčénă/ v. **casă**; v. R O 1 2°
sceptic /sčéptik/ v. **metalic** (pt. adj.) şi **bunic** (pt. s.); v. R O 1 2°
sceptru /sčéptru/ v. **teatru**; v. R O 1 2°
scheci /skeč/ v. **meci**
schelet /skelét/ v. **abataj**
schemă /skémă/ v. **casă**
scherzando (cuv. it.) adv. /skerţándo/
scherzo (cuv. it.) /skérţo/ v. **adagio**; [!]
schi /skí/ v. **taxi** (formele de sg. pt. sport; cele de sg. şi pl. pt. obiect)
schia /ski̯á/ v. **studia**
schija art. sg. nom.–ac. de la **schijă**
schijă /skíjă/ v. **casă**
schije skíje/ g.–d. sg. şi pl. de la **schijă**
schimb /skimb/ v. **prag**
schimba /skimbá/ v. **aduna**
schimbare /skimbáre/ v. **zare**
schimnic /skímnik/ v. **bunic**
schior /ski̯ór/ v. **abur**
schistocarp „cu fructe despicate" /skistokárp/ v. **abil**; v. F 4

Scanned with OKEN Scanner

Schwyz (canton şi oraş în Elveţia) s. pr. n. /şvi:ţ/ v. (pt. flexiune) **Aachen**; v. R O 6 3°, 4°

Schwyz (rasă de taurine) /şviţ/ (nu are pl.; neart.); în flexiune e precedat de *rasa*

sciatic /sčiátik/ v. **metalic**; v. R O 1 2°

sciatică /sčiátikă/ v. **urzică**; v. R O 1 2°

scinda /sčindá/ v. **lucra**; v. R O 1 2°

scintigramă „înregistrare grafică a radioactivităţii ţesuturilor" /sčìntigrámă/ v. **casă**; v. R O 1 2°; F 4

scit /sčit/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.); v. R O 1 2°

scizipar „reprodus prin sciziune" /sčìzipár/ v. **abil**; v. R O 1 2°; F 4

sciziune /sčiziúne/ v. **vulpe**; v. R O 1 2°

sclavagism /sklavağísm/ v. **abataj** (formele de sg.)

sclavaj /sklaváj/ v. **abataj** (formele de sg.)

scoală ind. prez. 3, 6 de la **scula**

scoate vb. III inf. prez. /skọáte/; part. **scos** /skos/; ind. prez. 1, 6 **scot** /skot/; 2 **scoţi** /skoţi/; conj. prez. 3, 6 **scoată** /skọátă/; imper. sg. **scoate!**; imperf. 3 **scotea** /skoteá/; perf. s. 1 **scosei** /skoséi/; 3 **scoase** /skọáse/; m. m. c. p. 3 **scosese** /skosése/; ger. **scoţând** /skoţínd/; v. R O 2; G 9, 10

scobi /skobí/ v. **citi**

scobitoare /skobitọáre/ v. **floare**

sconcs /skonks/ v. (pt. mamifer) **as** şi **prag** (pt. blană)

scop /skop/ v. **prag**

scorbut /skorbút/ v. **prag**

scot /skot/ ind. prez. 1, 6 de la **scoate**

scotch cuv. engl. /skoč/ v. **service** (formele de sg.); v. R O 6 3°

scoţian /skoţián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)

scovardă /skovárdă/ v. **comandă**

scrânciob /skrinčób/ v. **prag**

scrânti /skrintí/ v. **citi**

screme /skréme/ v. **aşterne**

scremet /skrémet/ v. **abataj**

screper maşină pt. lucrări rutiere /skréper/ v. **abataj**

scria imperf. 3 de la **scrie**

scrie vb. III inf., prez. şi conj. prez. 3, 6 /skrí^{i}e/; part. **scris**; ind. prez. 1, 6 **scriu** /skriu̯/; 2 **scrii** /skrii̯/; 4 **scriem** /skrí^{i}em/; 5 **scrieţi** /skrí^{i}eţi/; imper. sg. **scrie!**; imperf. 3 **scria** /skri^{i}á/; perf. s. 1 **scrisei** /skriséi̯/; 3 **scrise** /skríse/; m. m. c. p. 1 **scrisesem** /skrisésem/; ger. **scriind** /skri^{i}índ/; v. R G 9, 10 8°, 11

scrii /skrí̯i̯/ ind. prez. 2 de la **scrie**; v. R O 1 3°

scriind /skri^{i}índ/ ger. de la **scrie**; v. R O 1 3°

scriitoare /skriitọáre/ v. **autoare**

scriitor /skriitór/ v. **abur** (pt. persoană) şi **ajutor** (pt. obiect)

(scrijela v. **scrijeli)**

(scrijelare v. **scrijelire)**

scrijeli /skrijelí/ v. **citi** (sau **skrijela** /skrijelá/ v. **lucra**)

scrijelire /skrijelíre/ v. **vulpe** (sau **scrijelare** /skrijeláre/ v. **zare**)

scripete /skrípete/ v. **frate**

scriptură „text" /skriptúră/ v. **inimă** (folosirea la sg. este învechită)

Scriptură „Biblia" s. pr. f. /skriptúră/ v. **inimă** (formele de sg.)

scris part. şi supin de la **scrie** v. (pt. part.) **dens**; (s.) v. **prag** (pt. „ feluri de scris") şi **abataj** (pt. „cele redate în

Scanned with OKEN Scanner

scris")
scris–citit s. n. comp. (cu flexiune şi art. la ultimul termen) supin + supin /skrişčitít/ v. **prag** (formele de sg.); v. **R O 6** 2°; **F 4**
scris–cititul art. sg. nom.–ac. de la **scris–citit**
scris–cititului art. sg. g.–d. de la **scris–citit**
scrisoare /skrisoáre/ v. **floare**
scriu /skriu̯/ ind. prez. 1, 6 de la **scrie**
scrofulă în medicină /skrófulă/ v. **casă**
scrum /skrum/ v. **prag** (formele de sg.)
scrumbie /skrumbíe̯/ v. **familie**
scrumieră /skrumiéră/ v. **casă**
scrupul /skrúpul/ v. **abataj**
scuar /skuár/ v. **prag**
scuipa /skuipá/ v. **aduna**
scul /skul/ v. **prag**
scula vb. I inf. prez. /skulá/; ind. prez. 3, 6 **scoală** /skoálă/; 1 **scol** /skol/; 2 **scoli** /skoli̯/; conj. prez. 3, 6 **scoale** /skoále/; imper. sg. **scoală(–te)**!; v. **R O 2**; **G 9, 10** 1°, **11**
sculă /skúlă/ v. **casă**
sculptor /skúlptor/ v. **abur**
sculptură /skulptúră/ v. **inimă**
scump /skump/ v. **abil**
scumpie arbust /skumpíe̯/ v. **familie**
scurt /skurt/ v. **apt**
scurtcircuit /skurtčirkuít/ v. **abataj**; v. **R F 4**
scutura /skutură/ v. **aduna**
scuza /skuzá/ v. **aduna**
se pron. refl. 3, 6 ac. neacc. /se/ (*se spăla*; *se spălau*) v. **sine** v. şi **s–** pt. **se** + vb.
se– /se̯/ pron. refl. 3, 6 ac. neacc. în rom. vorb. (*se–aştepta*; *se–aşteptau*); pt. **se** + vb. aux. v. **s–** pron. refl.; v. **sine**
–se– pron. refl. 3, 6 ac. neacc. (*cuveni–se–va oare?*; *realiza–se–vor acestea?*) v. **sine**
–se pron. refl. 3, 6 ac. neacc. (*ducându–se el* sau *ei*; *ducă–se ea* sau *ele*) v. **sine**
S–E simb. pt. **sud–est**; v. **R O 6** 2°, 4°
Se simb. pt. **seleniu**
seacă f. sg. nom.–ac. de la **sec**
seamă s. f. sg. ac. /se̯ámă/ (în loc. şi expr.); art. sg. ac. **seama** /se̯áma/
seamăn „persoană"; „asemănare" /se̯ámăn/ v. **luceafăr** (sau **semen** /sémen/ v. **abur**)
seamănă /se̯ámănă/ ind. prez. 3, 6 şi imper. sg. de la **semăna**
seara adv. (<sg. art. nom.–ac. de la **seară**) /se̯ára/
seară /se̯ără/ v. **ameţeală**
searbăd adj. 4 m., n. sg. /se̯árbăd/; m. pl. **serbezi** /sérbezi̯/; f. sg. nom.–ac. **searbădă** /se̯árbădă/; g.–d. şi pl. f., n. **serbede** /sérbede/; v. **R O 2**
sebaceu adj. n. sg. /sebačéu̯/; f. sg. şi pl. f., n. **sebacee** /sebačée̯/ (se construieşte cu substantivele *glandă* şi *chist*; nu se combină cu s. m.)
sebeşean /sebeşe̯án/ şi /sebeşán/ v. (pt. s.) **cetăţean** şi **judeţean** (pt. adj.)
sec adj. 3 m., n. sg. /sek/; f. sg. nom.–ac. **seacă** /se̯ákă/; g.–d. şi pl. m., f., n. **seci** /seč/; v. **R O 2, 3**
secară /sekără/ v. **casă** (formele de sg.)
secera /sečerá/ v. **aduna**
seceriş /sečeríş/ v. **prag**
sechestru /sekéstru/ v. **teatru**
secol /sékol/ v. **abataj**
secret /sekrét/ v. (pt. adj.) **apt** şi **abataj** (pt. s.)
secreta /sekretá/ v. **accepta** (sau **lucra**)
secretar /sekretár/ v. **abur** (pt. persoană) şi **abataj** (pt. mobilă)
secreţie /sekréţie̯/ v. **familie**
secţie /sékţie̯/ v. **familie**

Scanned with OKEN Scanner

secţiune /sekţiúne/ v. **vulpe**
secui /sekúi̯/ v. **pui**
secuiesc /sekui̯ésk/ v. **femeiesc**
secund /sekúnd/ nr.; s. (persoană) v. (pt. nr.) **arid** şi **brad** (pt. s.); în muzică, poligrafie v. **prag** (formele de sg.)
secunda /sekundá/ v. **lucra**
secundant /sekundánt/ v. **wat**
secundar /sekundár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)
secundă /sekúndă/ v. **casă**; abr. **s** sau **sec.**
secundo (cuv. lat.) adv. /sekúndo/
secunzi /sekúnzi̯/ pl. de la **secund** nr. m. şi s. m. (persoană)
secure /sekúre/ v. **vulpe**
sedilă /sedílă/ v. **casă**
sediment /sediмént/ v. **abataj**
sediu /sédi̯u/ v. **domeniu**
sefard „iudeo–spaniol“ /sefárd/ v. (pt. adj.) **arid** şi **brad** (pt. s.)
Segarcea (oraş în judeţul Dolj) s. pr. f. sg. art. /segárča/; g.–d. **Segarcei** /segárčei̯/; v. **R O 6 4°**
segrega /segregá/ v. **striga** (numai 3, 6)
segregaţie /segregáţi̯e/ v. **familie**
seif /sei̯f/ v. **prag**
seismograf /seismográf/ v. **abataj**; v. **R F 4**
seismogramă /seismográmă/ v. **casă**; v. **R F 4**
seleniu /selénu̯/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Se**
semăna „a însămânţa“, „a avea trăsături comune“ vb. I inf. prez. /semănă/; ind. prez. 3, 6 **seamănă** /seámănă/; 1 **semăn** /sémăn/; 2 **semeni** /sémeni̯/; conj. prez. 3, 6 **semene** /sémene/; imper. sg. „a însămânţa“ **seamănă!**; v. **R O 2; G 9, 10 1°, 11**
(**semen** „persoană“ v. **seamăn** s.)
semen „drug“ /sémen/ v. **abur**
semene /sémene/ conj. prez. 3, 6 de la **semăna**
semeni pl. de la **seamăn** (sau **semen**) s.
semeni /sémeni̯/ ind. prez. 2 de la **semăna**
semiauxiliar /sèmiaugziliár/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.); v. **R O 6 3°**
semicerc /sèmičérk/ v. **prag**; v. **R F 4**
semicircular /sèmičirkulár/ v. **abil**; v. **R F 4**
semifond /sèmifónd/ v. **prag** (formele de sg.); v. **R F 4**
semiindustrializa /sèmiindustrializá/ v. **lucra**; v. **R F 4**
semiinternat /sèmiinternát/ v. **abataj**; v. **R F 4**
seminar s. n. sg. /seminár/; pl. **seminarii** /seminári/ sau /seminárii̯/ (sau **seminare** /semináre/); art. sg. **seminarul** /seminárul/; g.–d. **seminarului** /seminárului̯/; pl. nom.–ac. **seminariile** /seminárii̯le/ (sau **seminarele** /semináre-le/); g.–d. **seminariilor** (sau **seminarelor**)
seminţe /semínţe/ pl. de la **sămânţă**
seminţerie /seminţerí̯e/ v. **familie**
semiologie /sèmioloģí̯e/ v. **familie** (formele de sg.); v. **R F 4**
semiplan /sèmiplán/ v. **abataj**; v. **R F 4**
semn /semn/ v. **abataj**
semna /semná/ v. **lucra**
semnal /semnál/ v. **abataj**
semnala /semnalá/ v. **lucra**
semnalment /semnalмént/ v. **abataj**
semnifica /semnifiká/ v. **evoca**
semnificaţie /semnifikáţi̯e/ v. **familie**
senator /senatór/ v. **abur**
senin /senín/ v. (pt. adj.) **abil**

Scanned with OKEN Scanner

şi **prag** (formele de sg. pt. s.)
sens /sens/ v. **prag**
sensibil /sensíbil/ v. **abil**
sensibilitate /sensibilitáte/ v. **parte** (formele de sg.)
sentenţios /sentenţiós/ v. **dubios**
sentiment /sentiмént/ v. **abataj**
sentinţă /sentínţă/ v. **casă**
senzaţie /senzáţi̯e/ v. **familie**
senzaţional /senzaţionál/ v. **abil**
senzitiv /senzitív/ v. **abil**
senzorial /senzoriál/ v. **abil**
senzual /senzuál/ v. **abil**
separa /separá/ v. **aduna**
separeu /separéu̯/ v. **birou**
sepia „vopsea, culoare, desen“ /sépi̯a/ v. **tibia**
sepie „moluscă“ /sépi̯e/ v. **familie**
septembrie /septémbrie/ v. **aprilie**
septentrional „boreal, nordic“ /septentrionál/ v. **abil**
septuagenar de 70 de ani /septuağenár/ v. **abil**
sequoia „arbore“ /segvói̯a/ (nu are pl.; neart.); v. R O 6 3°; G 8
ser /ser/ v. **prag**
serai /seráj/ v. **grai**
serba /serbá/ v. **lucra**
serenadă /serenádă/ v. **casă**
seri /serj/ pl. de la **seară**
serial /seriál/ v. **abataj**
serie /séri̯e/ v. **familie**
seringă /seríngă/ v. **dungă**
serios /seriós/ v. **dubios**
serpentin (mineral) /serpentín/ v. **abataj** (formele de sg.)
serpentină /serpentínă/ v. **casă**
sertar /sertár/ v. **abataj**
servi /serví/ v. **citi**
serviabil /serviábil/ v. **abil**
service s. n. sg. /sérvis/; pl. **service–uri** /sérvisurj/; sg. art. nom.–ac. **service–ul** /sérvisul/; g.–d. **service–ului** /sérvisului̯/; pl. nom.–ac. **service–urile** /sérvisurile/; g.–d. **service–urilor**; v. R O 3, 4, 6 2°; G 4 1°; [!]
serviciu s. n. sg. /servíču/; pl. **servicii** /servíči/ sau /servíčii̯/; art. sg. nom.–ac. **serviciul** /servíčul/; g.–d. **serviciului** /servíčului̯/; pl. nom.–ac. **serviciile** /servíčiile/; g.–d. **serviciilor**; v. R G 4 1°, 6
servietă /serviétă/ v. **casă**
sesiune /sesiúne/ v. **vulpe**
sesiza /sesizá/ v. **lucra**
sesizare /sesizáre/ v. **zare**
sete /séte/ v. **autoare** (formele de sg.)
sever /sevér/ v. **abil**
sex /seks/ v. **abataj**; v. R O 6 3°
sextant „instrument optic“ /sekstánt/ v. **abataj**; v. R O 6 3°
sexual /seksuál/ v. **abil**; v. R O 6 3°
sexy adj. invar. /séksi/; v. R O 6 3°; G 5 4°
sezon /sezón/ v. **ajutor**
sezonier /sezoniér/ v. **abil**
Sf. abr. pt. **Sfântul** şi **Sfânta**; se recomandă completarea abrevierii în citire
S.F. /sefé/ abr. pt. cuv. engl. **science–fiction** „ştiinţă–ficţiune“
sfadă /sfádă/ v. **comandă**
sfară /sfără/ (nu are pl.; nu are g.–d.) s. f.
sfat /sfat/ v. **prag**
sfărâma /sfărimá/ v. **aduna**
sfărâmare /sfărimáre/ v. **zare**
sfărâmătură /sfărimătúră/ v. **inimă**
sfărâmicios /sfărimičós/ v. **lucios**
sfătui /sfătu̯i/ v. **alcătui**
sfânt adj. 4 m., n. sg. /sfint/; m. pl. **sfinţi** /sfinţi/; f. sg. nom.–ac. **sfântă** /sfíntă/; g.–d. şi pl. f., n. **sfinte** /sfínte/; voc. sg.

Scanned with OKEN Scanner

m. **sfinte!**; f. sg. **sfântă!**; m. pl. **sfinţilor!**; f. **sfintelor!**; v. R O 2, 3, 4; G 5 1°, 7

sfânt s. m. sg. /sfint/; pl. **sfinţi** /sfinţi/; art. sg. nom.–ac. **sfântul** /sfíntul/; g.–d. **sfântului** /sfíntuluj/; pl. nom.–ac. **sfinţii** /sfinţi/ sau /sfínţii/; g.–d. **sfinţilor**; voc. sg. **sfinte!**; art. **sfântule!**; pl. art. **sfinţilor!**

Sfânta Fecioară s. pr. f. comp. sg. nom.–ac. art. (cu flexiune la ambii termeni); g.–d. **Sfintei Fecioare** /sfínteifecǫáre/; voc. **Sfântă Fecioară!**; v. R O 6 1°, 4°; G 6, 7

Sfânta Maria s. pr. f. comp. sg. art. nom.–ac. (cu flexiune la primul termen) /sfíntamaríla/; g.–d.. **Sfintei Maria** /sfínteimaríla/; voc. **Sfântă Maria!**; v. R O 6 1°, 4°; G 6, 7

Sfânta Scriptură „Biblia" s. f. comp. sg. art. nom.–ac. (cu flexiune la ambii termeni) /sfíntaskriptúră/; g.–d. **Sfintei Scripturi** /sfínteiskriptúrj/; v. R O 6 1°, 4°; G 6

Sfânta Treime s. pr. f. comp. art. sg. nom.–ac. /sfíntatreime/; g.–d. **Sfintei Treimi** /sfínteitreímj/; v. R O 6 1°, 4°; G 6

sfântă /sfíntă/ v. **vână**

Sfântu Gheorghe (capitala judeţului Covasna; braţ al Deltei Dunării) s. pr. n. comp. sg. art. (cu flexiune la primul termen) /sfíntuǧeórǧe/; g.–d. **Sfântului Gheorghe**; v. R O 6 1°, 4°; G 6; [!]

Sfântul Duh s. pr. n. comp. sg. art. (cu flexiune la primul termen) /sfíntuldúh/; g.–d. **Sfântului Duh**; v. R O 6 1°, 4°; G 6

Sfântul Gheorghe s. pr. m. sg. art. (cu flexiune la primul termen) /sfíntulǧeórǧe/; g.–d. **Sfântului Gheorghe**; v. R O 6 1°, 4°; G 6

Sfântul Mormânt „mormântul lui Isus" s. pr. n. comp. sg. art. (cu flexiune la primul termen) /sfíntulmormínt/; g.–d. **Sfântului Mormânt**; v. R O 6 1°, 4°; G 6

Sfântul Munte (= Athos) „republică monastică în Grecia" s. pr. m. comp. sg. art. (cu flexiune la primul termen) /sfíntulmúnte/; g.–d. **Sfântului Munte**; v. R O 6 1°, 4°; G 6

Sfântul Scaun (*Apostolic*) „reşedinţa papei" s. pr. n. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /sfíntulskáun/; g.–d. **Sfântului Scaun**; v. R O 6 1°, 4°; G 6

sfârşea imperf. 3 de la **sfârşi**

sfârşească conj. prez. 3, 6 de la **sfârşi**

sfârşi /sfirşí/ v. **citi**

sfârşit /sfirşít/ part. şi supin de la **sfârşi**; s.; v. (pt. part.) **apt** şi (pt. s.) **prag** (s. pl. **sfârşite** în expresia *pe sfârşite*)

sfârşite pl. de la **sfârşit** (s.) în expr. *pe sfârşite*

sfârtica /sfirtiká/ v. **evoca**; ind. prez. 3, 6 **sfârtică** /sfírtikă/

sfâşia /sfişilá/ v. **apropia**

sfâşietor /sfişietór/ v. **dator**

sfeclă /sféklă/ v. **casă**

sferoid /sferoíd/ v. **abataj**

sferoidal /sferoidál/ v. **abil**

sfert /sfert/ v. **prag**

sfia /sfilá/ imperf. 3 de la **sfii**

sfială /sfiálă/ v. **primăvară**

sfiască /sfiláskă/ conj. prez. 3, 6 de la **sfii**

sfiesc /sfilésk/ ind. prez. 1, 6 de la **sfii**

sfii /sfilí/ v. **pustii**; v. R O 1 3°

sfiicios /sfiičós/ v. **lucios**

sfiiciune /sfiičúne/ v. **vulpe**

sfiii /sfilíj/ perf. s. 1 de la **sfii**

sfiindu-se /sfilínduse/ ger. refl.

Scanned with OKEN Scanner

de la **sfii**
sfincşi pl. de la **sfinx**
sfincşii pl. nom.–ac. art. de la **sfinx**
sfinx s. m. sg. /sfinks/; pl. **sfincşi** /sfinkşi̯/; art. sg. nom.–ac. **sfinxul** /sfínksul/; g.–d. **sfinxului** /sfínksului̯/; pl. nom.–ac. **sfincşii** /sfínkşi/ sau /sfínkşii̯/; g.–d. **sfincşilor**; v. R O 2, 3, 4, 6 3°; G 4 1°, 6
Sfinxul „monumentul antic" s. pr. m. art. /sfínksul/; g.–d. **Sfinxului**; v. R O 6 4°
sfioasă /sfiu̯ásă/ f. sg. nom.–ac. de la **sfios**
sfios /sfiós/ v. **dubios**
sfoară /sfo̯ára/ v. **boală**
sforăi /sforă¹i/ v. **atribui**
sforzando (cuv. it.) /sforţándo/ adv.
sfrâncioc /sfrînčók/ v. **bunic**
sgraffito (cuv. it.) s. n. /zgrafíto/
Shakespeare (scriitor englez) s. pr. m. /şéi̯kspier/; g.–d. **lui Shakespeare**; v. R O 6 4°
shakespeare–ian /şei̯kspirián/ v. **aerian**; v. R O 6 2°, 3°
Shetland (insule ale Marii Britanii) /şétland/ (pentru flexiune se recomandă să fie precedat de *insulele*)
shetland (cuv. engl.) /şétland/ s. n.
shocking (cuv. engl.) adj. invar. /şóking/; v. R O 6 3°; G 5 4°
shoddy (cuv. engl.) material /şódi/ s. n., neart.; v. R O 6 3°
shop cuv. engl. /şop/ v. **prag**
shortening (cuv. engl.) grăsime /şórtning/ s. n., neart.
show cuv. engl. /şou̯/ v. **service**; v. R O 6 2°, 3°
show–ul art. sg. nom.–ac. de la **show**
Si simb. pt. **siliciu**
siamez /siaméz/ v. (pt. adj.) **abil şi abur** (pt. s.)
sibian /sibián/ v. (pt. s.) **fizician şi aerian** (pt. adj.)
Sibiu (oraş şi judeţ din România) s. pr. n. /sibíu̯/; g.–d. **Sibiului** /sibíului̯/; v. R O 6 4°
sic cuv. lat. „întocmai, aşa (scrie în textul original)" adv. /sik/
sicriu s. n. sg. /sikríu̯/; pl. **sicrie** /sikrí¹e/; art. sg. nom.–ac. **sicriul** /sikrí¹u̯l/; g.–d. **sicriului**; pl. nom.–ac. **sicriele** /sikrí¹ele/; g.–d. **sicrielor**; v. R G 4 1°
sidefiu /sidefíu̯/ v. **hazliu**
sie pron. refl. 3, 6 d. acc.. /síe/ (*îşi spune sie însuşi*); neacc. **îşi** /íşi̯/ (*îşi spune*); **şi** /şi/ (*hainele şi le–a spălat*); **şi–** /şe/ (*şi–a amintit*); **–şi–** /şi/ (*amintindu–şi–l*); /şe/ (*amintindu–şi–o*); **–şi** (*fă*ca*–şi voia*) /şi̯/; v. R O 6 3°, 8
siemens (<germ.) s. m. /zímăns/ pl. **siemenşi** /zímenşi̯/; v. (pt. declinarea cu art.) **as**
siestă /siéstă/ v. **casă**
sifon /sifón/ v. **ajutor**
sigiliu /siğílu̯/ v. **domeniu**
Sighetu Marmaţiei (oraş în Maramureş) s. pr. n. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /síğetumarmáţi¹ei̯/; g.–d. **Sighetului Marmaţiei**; v. R O 6 1°, 4°; G 6; [!]
sigur /sígur/ v. **abil**
siguranţă /siguránţă/ v. **casă**
sihastru /sihástru/ v. **ministru**
sihăstrie /sihăstrí¹e/ v. **familie**
sihlă /síhlă/ v. **casă**
–sii /si/ sau /sii̯/ g.–d. de la **–sa**
silă /sílă/ v. **casă**
silex /síleks/ v. **prag**
sili /silí/ v. **citi**
siliciu /silíču/ v. **serviciu** (formele de sg.); simb. **Si**
silogism /siloğísm/ v. **abataj**
siluetă /siluétă/ v. **casă**

Scanned with OKEN Scanner

simbioză /simbióză/ v. **casă**
simbol /simból/ v. **prag**
simbolism /simbolísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
simfonie /simfoníe/ v. **familie**
siminoc /siminók/ v. **abur** (formele de sg.)
Simmental (cuv. germ.) rasă de taurine /zímăntal/; v. R O 6 4°; [!]
simpatic /simpátik/ v. **metalic**
simpatie /simpatíe/ v. **familie**
simplifica /simplifiká/ v. **evoca**
simplu /símplu/ v. **acru**
simpozion s. n. sg. /simpózion/ sau /simpozión/; pl. **simpozioane** /simpoziuáne/; art. sg. nom.–ac. **simpozionul**; g.–d. **simpozionului**; pl. nom.–ac. **simpozioanele**; g.–d. **simpozionelor**
simptom /simptóm/ v. **abataj**
simţ /simţ/ v. **prag**
simţământ /simţământ/ v. **cuvânt**
simţi vb. IV inf. prez. /simţí/; ind. prez. 1, 6 **simt** /simt/; 2 **simţi** /simţi/; 3 **simte** /símte/; conj. prez. 3, 6 **simtă** /símtă/; imper. sg. **simţi!** şi **simte(–te)!**; v. R O 2; G 9, 10 4°, 11
simulare /simuláre/ v. **zare**
simulaţie în ştiinţele juridice /simuláţie/ v. **familie**
simultaneitate /simultaneitáte/ v. **parte** (formele de sg.)
sinagogă /sinagógă/ v. **dungă**
Sinaia (staţiune pe Valea Prahovei) s. pr. f. art. /sináia/; g.–d. **Sinaiei** /sináiei/
sincer /sínčer/ v. **abil**
sincronic /sinkrónik/ v. **metalic**
sincronism /sinkronísm/ v. **abataj**
sindicat /sindikát/ v. **abataj**
sindrom /sindróm/ v. **ajutor**
sine pron. refl. 3, 6 ac. acc. /síne/ (*nu se cunoaşte pe sine*); ac. neacc. **se** /se/ (*se duce*; *mi se pare*); /se̯/ (*se–aude*) (în rom. vorb.); **–se–** /se/ (*bucura–se–va oare?*); **–se** /se/ (*ducă–se*); v. R O 6 2°, 8; G 13
sinecdocă /sinégdokă/ v. **fiică**
sine qua non expr. lat. „fără care nu (se poate)“ /sinegvanón/ (*condiţie sine qua non*);
sinecură /sinekúră/ v. **inimă**
sine die expr. lat. „fără (a hotărî) ziua“ loc. adj. şi adv. /sinedíe/
sinereză /sineréză/ v. **casă**
singur /síngur/ v. **abil**
singuratic /singurátik/ v. **metalic**
sinod /sinód/ v. **ajutor**
sintactic /sintáktik/ v. **metalic**
sintaxă /sintáksă/ v. **casă**; v. R O 6 3°
sintetic /sintétik/ v. **metalic**
sinuoasă /sinuuásă/ f. sg. de la **sinuos**
sinuos /sinuós/ v. **dubios**
sinuozitate /sinuozitáte/ v. **parte**
sinusoidal /sinusoidál/ v. **abil**
sinuzită /sinuzítă/ v. **casă**
sipet /sípet/ v. **abataj**
sir (cuv. engl. „domn“) s. m. /sör/; v. T 2 2b
Sire! s. m. voc. /síre/; v. R O 6 4°; G 7; [!]
siropos /siropós/ v. **bucuros**
sistem /sistém/ v. **abataj**
sistolă /sístolă/ v. **casă**
sită /sítă/ v. **casă**
situa /situá/ v. **accentua**
situaţie /situáţie/ v. **familie**
slab /slab/ v. **abil**
slalom /slálom/ v. **prag**
slav /slav/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
slavă limbă /slávă/ v. **casă** (formele de sg.)
slavă „glorie, preamărire“; „înaltul cerului“ /slávă/ v. **barbă**
slăbi /slăbí/ v. **citi**
slăbiciune /slăbičúne/ v. **vulpe**
slănină /slăníná / v. **inimă**

Scanned with OKEN Scanner

slei /sleí/ v. **alcătui**
sleia /sleá/ imperf. 3 de la **slei**
slip /slip/ v. **prag**
sloi /sloi/ v. **grai**
slow cuv. engl. (dans); s. n. /slău/ v. **service**; [!]
slujbă /slújbă/ v. **casă**
slujească conj. prez. 3, 6 de la **sluji**
sluji /slují/ v. **citi**
smalţ /smalţ/ v. **prag**
smarald /smaráld/ v. **abataj**
smântână /smintínă/ v. **inimă** (formele de sg.)
smârc /smirk/ v. **prag**
smead adj. 4 m., n. sg. /smeád/; m. pl. **smezi** /smezi/; f. sg. nom.–ac. **smeadă** /smeádă/; g.–d. şi pl. f., n. **smede** /smédе/; v. R O **2**
smirnă adv.; s. f. /smírnă/ v. **casă** (formele de sg.)
smoching /smóking/ v. **prag**
smucealâ /smučálă/ v. **amăgeală**
smucească /smučáskă/ conj. prez. 3 de la **smuci**
smuci /smučí/ v. **ghici**
smulge /smúlge/ v. **atinge**
Sn simb. pt. **staniu**
snack–bar (cuv. engl.) s. n. /snégbar/ v. **prag**; v. R O **6** 2°, 3°
snob /snob/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
snop /snop/ v. **abur**
s–o /so/ (<**se va**) (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 3 ac. neacc. +vb. aux. 3 (*s–o duce*) în rom. vorb. v. **sine** şi **vrea** vb. aux. pt. viit.; v. R O **8**
s–o /so/ (>**să o**) (îmbinare stabilă de cuvinte în rom. vorbită) conj. +pron. pers. 3 f. ac. neacc. (*vrea s–o ducă pe ea*) v. **să** şi **ea**
soacră /soákră/ v. **casă**
soacră–mare s. f. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) /soákrămáre/ v. **casă** şi **tare**; v. R O **6** 2°
soare s. m. sg. /soáre/; pl. **sori** /sori/; art. sg. nom.–ac. **soarele** /soárele/; g.–d. **soarelui** /soárelui/; pl. nom.–ac. **sorii** /sórі/ sau /sórii/; g.–d. **sorilor**; v. R O **2**
soare–apune s. n. comp. sg. (fără flexiune; neart.) /soareapúne/ sau /soàreapúne/; v. R O **6** 2°; F **4**; G **8**
Soarele (în astronomie) s. pr. m. sg. art. /soárele/; g.–d. **Soarelui**; v. R O **6** 4°; G **6**
soare–răsare s. n. comp. (fără flexiune; neart.) /soárerăsáre/; v. R O **6** 2°
soartă /soártă/ v. **poartă**
sobă /sóbă/ v. **casă**
sobrietate /sobrietáte/ v. **parte** (formele de sg.)
social /sočiál/ v. **abil**
social–cultural adj. 4 comp. (cu flexiune la ultimul termen) /sočiálkulturál/ v. **abil**; v. R O **6** 2°; F **4**
social–democrat s. şi adj. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /sočiáldemokrát/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.); v. R O **6** 2°; F **4**
social–democratism s. n. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /sočiáldemokratísm/ v. **abataj** (formele de sg.); v. R O **6** 2°
social–democraţie s. f. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /sočiáldemokraţíe/ v. **familie** (formele de sg.); v. R O **6** 2°
social–economic adj. 4 comp. /sočiálekonómik/ v. **metalic**; v. R O **6** 2°
socialism /sočialísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
socialist /sočialíst/ v. (pt. adj.) **îngust** şi **artist** (pt. s.)
societate /sočietáte/ v. **parte**
sociocultural /sòčiokulturál/ v. **abil**; v. R F **4**

Scanned with OKEN Scanner

sociologie /sòčiologíe/ v. **familie** (formele de sg.)
socoteală /sokoţeálă/ v. **ameţeală**
socoti /sokotí/ v. **citi**
socru /sókru/ v. **codru**
socru–mare s. m. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) /sókrumáre/ v. **codru şi tare**; v. R O 6 2°
sodiu /sódiu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Na**
sofa /sofá/ v. **basma**
sofită /sofítă/ v. **casă**
software cuv. engl. (termen cibernetic) s. n. /sóftuer/ v. **service** (formele de sg.); v. R O 6 2°, 3°
soi /soi/ v. **grai**
soia /sóia/ v. **tibia** (formele de sg. art.); v. R G 8
sol /sol/ v. **abur** (sg. pl. pt. persoană, sg. pt. termenul muzical şi chimic) şi **prag** (pt. „pământ“ sg. şi pl.; numai sg. pt. „scoarţa pământului“)
solanacee /solanačée/ v. **acantacee**
solanee /solanée/ v. **acantacee**
soldat /soldát/ v. **wat**
solfegia /solfeğiá/ v. **studia**
solfegiu /solféğu/ v. **serviciu**
solicita /soličitá/ v. **accepta**
solid /solíd/ v. (pt. adj.) **arid** şi **abataj** (pt. s. corp) şi **brad** (pt. moneda veche)
solifluxiune /sòlifluksiúne/ v. **vulpe** (formele de sg.); v. R F 4
solo /sólo/ „solist“ s. m. invar. „compoziţie“, „dans“ s. n.; v. (pt. s. n.) **adagio**; [!]
solstiţiu /solstíţiu/ v. **domeniu**
soluţie /solúţie/ v. **familie**
somaţie /somáţie/ v. **familie**
Someşu Cald s. pr. m. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /sómeşukáld/; g.–d. **Someşului Cald**; v. R O 6 1°, 4°; G 6
somieră /somiéră/ v. **casă**
somn „stare“ /somn/ v. **prag** (formele de sg.)
somn „peşte“ /somn/ v. **abur**
somnambul /somnambúl/ v. **abil**
somptuoasă /somptuóasă/ f. sg. nom.–ac. de la **somptuos**
somptuos /somptuós/ v. **dubios**
sondeză „instalaţie“ /sondéză/ v. **casă**
sonerie /soneríe/ v. **familie**
sonet /sonét/ v. **abataj**
sopran /soprán/ v. (pt. „voce“) **abataj** (formele de sg.) şi **abur** (pt. „persoană“)
soprană /sopránă/ v. **casă**
s–or /sor/ (<**se vor**) (îmbinare stabilă de cuvinte în rom. vorb.) pron. refl. 6 + vb. aux. 6 (*s–or duce mâine*) v. **sine** şi **vrea** vb. aux. pt. viit.; v. R O 8
soră „rudă“ s. f. sg. nom.–ac. /sóră/; g.–d. şi pl. **surori** /surói/; art. sg. nom.–ac. **sora** /sóra/; g.–d. **surorii** /surói/ sau /surói̯/; pl. nom.–ac. **surorile** /surórile/; g.–d. **surorilor**; voc. sg. **soră!** (sau **soro!** popular pt. „rudă“ şi pt. „prietenă“); pl. **surorilor!**; v. R O 2, 3, 4; G 7
soră (medicală) s. f. sg. nom.–ac. /sóră/; g.–d. şi pl. **surori** /surói/; art. sg. nom.–ac. **sora**; g.–d. **sorei** /sórei̯/; pl. **surorile** /surórile/; g.–d. **surorilor**; voc. sg. **soră!**; v. R O 2; G 7
soră–mea (îmbinare de cuvinte cu flexiune la ultimul termen) /sórămea/ v. **–mea**; v. R O 6 2°, 8
soră–mii /sórămi/ sau /sórămii̯/ g.–d. de la **soră–mea** v. **–mea**
soră–sa (îmbinare de cuvinte cu flexiune la ultimul termen) /sórăsa/ v. **–sa**; v. R O

Scanned with OKEN Scanner

6 2°, 8
soră–sii /sórăsi/ sau /sórăsiį/ g.–d. de la **soră–sa** v. **–sa**
soră–ta (îmbinare de cuvinte cu flexiune la ultimul termen) /sórăta/ v. **–ta**; v. R O 6 2°, 8
soră–tii /sórăti/ sau /sórătiį/ g.–d. de la **soră–ta** v. **–ta**
sorbi /sorbí/ v. **dormi**; imper. sg. **soarbe!** /soárbe/; v. R G 11
sos /sos/ v. **prag**
S. O. S. s. n. sg. /esoés/ v. **service**; [!]
sosească conj. prez. 3, 6 de la **sosi**
sosi /sosí/ v. **citi**
sosie /sósi̯e/ v. **familie**
sosii /sosí/ sau /sosíį/ perf. s. 1 de la **sosi**
sosii /sósi/ sau /sósiį/ pl. de la **sosie**
sote /soté/ v. **taxi**
sotto–voce cuv. it. /sòtovóče/ adv.
soţ /soţ/ v. **abur**
soţie /soţí̯e/ v. **familie**
sovârf /sovírf/ v. **abur**
spaghete s. f. pl. /spaǵéte/ v. **casă** (formele de pl.)
spaimă /spáimă/ v. **casă**
spalier /spaliér/ v. **abataj**
spanac /spanák/ v. **ac** (pl. e folosit rar)
spaniol /spaniól/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
spaniolă limbă /spanióla/ v. **casă** (formele de sg.)
sparanghel /sparáng̑el/ v. **abur** (formele de sg.)
sparcetă plantă /sparčétă/ v. **casă**
sparge vb. III inf. prez. /spárğe/; part. **spart** /spart/; ind. prez. 1, 6 **sparg** /sparg/; conj. prez. 3, 6 **spargă** /spárgă/; imper. sg. **sparge!**; imperf. 3 **spărgea** /spărğá/; perf. s. 1 **spărsei** /spărséį/; 3 **sparse** /spárse/; m. m. c. p. 3 **spărsese** /spărsése/; ger. **spărgând** /spărgínd/; v. R O 2; G 9, 10
spartachiadă /spartaḳiádă/ v. **casă**
spasm /spasm/ v. **abataj**
spate /spáte/ v. **nume**
spatulă /spatúlă/ v. **casă**
spaţios /spaţiós/ v. **dubios**
spaţiu /spáţi̯u/ v. **domeniu**
spăla vb. I inf. prez. /spăl̡á/; ind. prez. 3, 6 **spală** /spálă/; 2 **speli** /speli̯/; conj. prez. 3, 6 **spele** /spéle/; imper. sg. **spală!**; v. R G 9, 10 1°, 11
spânatic /spinátik/ v. **metalic**
spânz /spinz/ v. **obraz**; [!]
special /spečiál/ v. **abil**
specialist /spečialíst/ v. **artist**
specie /spéči̯e/ v. **familie**
specific /spečífik/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **prag** (formele de sg. pt. s.)
specimen /spečimén/ v. **abataj**
spectacol /spektákol/ v. **abataj**
spectatoare /spektatọáre/ v. **autoare**
spectator /spektatór/ v. **abur**
spectroscop /spèktroskóp/ v. **ajutor**; v. R F 4
spectru /spéktru/ v. **teatru**
specul „instrument chirurgical“ /spékul/ v. **abataj**
speculant /spekulánt/ v. **wat**
speculaţie /spekuláţi̯e/ v. **familie**
Spencer (învăţat englez) s. pr. m. /spénsă/; g.–d. **lui Spencer**; v. R O 6 4°; G 6
spera /sperá/ v. **aduna**
speranţă /speránţă/ v. **casă**
speria /speri̯á/ v. **apropia**
sperietură /sperietúră/ v. **inimă**
sperii /spéri/ sau /sperii̯/ ind. prez. 1, 2 de la **speria**
sperioasă /speriọásă/ f. sg. nom.–ac. de la **sperios**
sperios /speriós/ v. **dubios**
spermanţet /spermanţét/ v. **prag** (formele de sg.)

Scanned with OKEN Scanner

speze s. f. pl. /spéze/ v. **casă** (formele de pl.)
spic /spik/ v. **ac**
spiccato (cuv. it.) adv. /spikáto/
spicher /spíḱer/ v. **abur**
spicheriţă /spíḱeriţă/ v. **casă**
spicui /spikuíi̯/ v. **alcătui**
spinare /spináre/ v. **zare**
spion /spión/ v. **abur**
spionaj /spionáj/ v. **abataj** (formele de sg.)
spirit /spírit/ v. **abataj**
spiritual /spirituál/ v. **abil**
spirochet /spiroḱét/ v. **wat**
spirt /spirt/ v. **prag**
spital /spitál/ v. **abataj**
splahnocel „hernie abdominală“ /splàhnočél/ v. **abataj**; v. R F 4
splahnotomie /splàhnotomíi̯e/ v. **familie**
splendid /spléndid/ v. **arid**
spoi /spoíi̯/ v. **alcătui**
spoială /spoi̯álă/ v. **amiază**
spolia /spoliíá/ v. **studia**
spondeu /spondéu̯/ v. **erou** (sau **muzeu**)
spondiloză /spondilózǎ/ v. **casă**
spongier /spoŋǧiér/ v. **abur**
spongios /spoŋǧiós/ v. **dubios**
spor /spor/ v. (pt. termenul biologic) **abur** şi **prag** (pt. celelalte sensuri)
sporange /sporáŋǧe/ v. **rege**
spori /sporí/ v. **citi**
sport /sport/ v. **prag**
sportiv /sportív/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
sportivă /sportívă/ v. **casă**
sportman cuv. engl. /spó:rtman/ v. **recordman**; [!]
spray cuv. engl. /spreĭ/ v. **service**; [!]
sprânceană /sprinčánă/ v. **ceafă**
sprâncene /sprinčéne/ f. g.–d. şi pl. de la **sprânceană**
spre prep. (+ac.) /spre/
sprijin /spríjin/ v. **abataj**
sprijini /sprijiní/ v. **oferi**
sprinten /sprínten/ v. **abil**
spumă /spúmă/ v. **casă**
spune /spúne/ v. **pune**
Sr simb. pt. **stronţiu**
sta vb. nereg. inf. prez. /sta/; ind. prez. 1, 6 **stau** /stau̯/; 2 **stai** /staĭ/; 3 **stă** /stă/; 4 **stăm** /stăm/; 5 **staţi** /staţi̯/; conj. prez. 3, 6 **stea** /ste̯a/; imper. sg. **stai!**; imperf. 3 **stătea** /stăte̯á/ (sau **sta** /sta/); perf. s. 1 **stătui** /stătúi̯/; 3 **stătu** /stătú/; m. m. c. p. 3 **stătuse** /stătúse/; ger. **stând** /stínd/; part. **stat** /stat/; v. R G 9
stabili /stabilí/ v. **citi**
staccato (cuv. it.) adv. /stakáto/
stacojiu /stakojíu̯/ v. **hazliu**
stadion /stadión/ v. **avion**
stadiu /stádi̯u/ v. **domeniu**
Staël (*Madame de*) scriitoare franceză /sta:l/; g.–d. **lui M. de Staël**
stafidă /stafídă/ v. **casă**
stafie /stafíi̯e/ v. **familie**
stagiune /staǧiúne/ v. **vulpe**
stai /staĭ/ ind. prez. 2 şi imper. sg. de la **sta**
stalactită /stalaktítă/ v. **casă**
stalagmită /stalagmítă/ v. **casă**
stambă /stámbă/ v. **aramă**
stand /stand/ v. **prag**
standard /ständard/ v. **abataj**
staniol /staniól/ v. **prag**
staniu /stáni̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Sn**
Stan Păţitul s. pr. m. comp. art. /stánpăţítul/; g.–d. **lui Stan Păţitul**; v. R O 6 1°; F 4; G 6
stanţa „a compune stanţe“ /stanţá/ v. **lucra**
stanţă „strofă“ /stánţă/ v. **casă**
stare /stáre/ v. **zare**
stareţ /stáreţ/ v. **abur**
start /start/ v. **prag**
starter /stártăr/ v. (pt. persoană) **abur** şi **abataj** (pt. obiect)
stas /stas/ v. **prag**
stat „ţară“, „tabel“ /stat/ v.

Scanned with OKEN Scanner

abataj
stat /stat/ part. şi supin de la **sta**; s. „şedere“ v. **prag** (formele de sg.)
statistică /statístikă/ v. **urzică**
statistician /statističián/ v. **fizician**
stativ /statív/ v. **abataj**
stat–major s. n. comp. (cu flexiune la ambii termeni şi art. la primul) /stàtmajór/ v. **abataj** şi **abil**; v. R O 6 2°; F 4
stator în tehnică /statór/ v. **ajutor**
statua /statuá/ v. **accentua**
statuar /statuár/ v. **abil**
statuează ind. prez. 3, 6 de la **statua**
statuetă /statuétă/ v. **casă**
statuez ind. prez. 1 de la **statua**
statuie /statúi̯e/ v. **cheie**
Statu–Palmă s. pr. m. comp. /státupálmă/; g.–d. **lui Statu–Palmă**; v. R O 6 2°, 4°; G 6
Statu–Palmă–Barbă–Cot s. pr. m. comp. /státupálmăbărbăkót/; g.–d. **lui Statu–Palmă–Barbă–Cot**; v. R O 6 2°, 4°; G 6
statu–quo expr. lat. „starea existentă a lucrurilor“ /státugvó/
statură /staṭúră/ v. **inimă**
staţie /stáţi̯e/ v. **familie**
staţiona /staţioná/ v. **lucra**
staţiune (balneară, meteorologică, de cercetare) /staţiúne/ v. **vulpe**
staul /stául/ v. **abataj**
stavilă /stávilă/ v. **casă**
stavrid /stavríd/ v. **brad**
stăpân /stăpín/ v. **abur**
stăpână /stăpínă/ v. **casă**
stăpâni /stăpiní/ v. **citi**
stărui /stărui̯í/ v. **atribui**
stătea /stăṭeá/ imperf. 3 de la **sta**
stătu /stătú/ perf. s. 3 de la **sta**
stâlp /stilp/ v. **abur**
stână /stínă/ v. **casă**
stâncă /stínkă/ v. **urzică**
stâng adj. 3 m., n., sg. /sting/; f. sg. nom.–ac. **stângă** /stíngă/; g.–d. şi pl. m., f., n. **stângi** /stinğ/; v. R O 2, 3, 4; G 5 2°
stângaci /stingáč/ v. **dibaci**
stângă /stíngă/ v. **dungă**
stea /stẹa/ conj. prez. 3, 6 de la **sta**
stea s. f. sg. nom.–ac. /stẹa/; g.–d. şi pl. **stele** /stéle/; art. sg. nom.–ac. **steaua** /stẹáu̯a/; g.–d. **stelei** /stélei̯/; pl. nom.–ac. **stelele** /stélele/; g.–d. **stelelor**; v. R O 2; G 4 2°, 6
steag /stẹag/ v. **prag**
stearină /stearínă/ v. **casă** (formele de sg.)
stearpă f. sg. nom.–ac. de la **sterp**
steaua /stẹáu̯a/ sg. art. nom.–ac. de la **stea**
Steaua Polară s. pr. f. comp. art. (cu flexiune la ambii termeni) /stẹáu̯apoláră/ v. **stea** şi **abil** (formele de f. sg.); v. R O 6 1°, 4°
Steinbeck scriitor american s. m. pr. /stái̯mbek/; g.–d. **lui Steinbeck**; v. R O 6 3°, 4°; G 6
stejar /stejár/ v. **abur**
stejăriş /stejăríş/ v. **prag**
stejăruţ /stejărúţ/ v. **abur**
Stendhal (scriitor francez) s. pr. m. /stendál/; g.–d. **lui Stendhal**; v. R O 6 4°; G 6
stenografia /stenografi̯á/ v. **studia**
Stephănescu (compozitor român) s. pr. m. /ştefănésku/; g.–d. **lui Stephănescu**; v. R O 6 4°; G 6
stereocinematografie /stèreočinemàtografi̯e/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
stereotip /stèreotíp/ v. (pt. adj.) **abil** şi (pt. s.) **prag**

Scanned with OKEN Scanner

stern /stern/ v. **prag**
sterp /sterp/ v. **isteţ**
stetoscop /stètoskóp/ v. **ajutor**
Stevenson (scriitor englez) s. pr. m. /stí:vnsn/; g.–d. **lui Stevenson**; v. R O 6 4°; G 6
stewardesă (cuv. engl.) /stiuardésă/ v. **casă**
stibiu /stíbiu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Sb**
sticks /stiks/ v. **prag**
sticksuri /stíksuri/ pl. de la **sticks**
sticlă /stíklă/ v. **casă**
stigmat /stigmát/ v. **abataj**
stihie /stihíle/ v. **familie**
stil /stil/ v. **prag**
stilou /stilóu/ v. **birou**
stimă /stímă/ v. **casă** (formele de sg.)
stimulent /stimulént/ v. **abataj**
stindard /stindárd/ v. **abataj**
stingător /stingător/ v. **ajutor**
stinge /stínge/ v. **atinge**
stinghia sg. nom.–ac. art. de la **stinghie**
stinghie /stíngie/ v. **familie**
stipula /stipulá/ v. **lucra**
stirigoaie /stirigoáie/ v. **foaie**
Stix sau **Styx** fluviu în Infern (în mitologia greacă) /stiks/ v. **prag** (formele de sg.); v. R O 6 3°
stoarce /stoárče/ v. **întoarce**
stoc /stok/ v. **prag**
stocaj /stokáj/ v. **abataj**
stocastic /stokástik/ v. **metalic**
stocastică /stokástikă/ v. **urzică** (formele de sg.)
Stockholm (capitala Suediei) s. n. /stókholm/ (în ce priveşte flexiunea, se recomandă să fie precedat de *oraşul*); v. R O 6 3°, 4°; G 6
stofă /stófă/ v. **casă**
stoichiologie /stoikiologíle/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
stoichiometrie /stoikiometríle/ v. **familie** (formele de sg.); v. R F 4
stoicism /stoičísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
Stokes fizician şi matematician englez /stóuks/; g.–d. **lui Stokes**; v. R O 6 3°, 4°; G 6
stokes „unitate de măsură pentru viscozitate“ /stoks/; pl. **stokşi** /stokşi/; (pt. declinarea cu art. hot.) v. **as**
stokşi pl. de la **stokes**
stomac /stomák/ v. **prag**
stop interj.; s. /stop/ v. (pt. s.) **prag**
stradă s. f. sg. nom.–ac. /strádă/; g.–d. şi pl. **străzi** /străzi/; art. sg. nom.–ac. **strada** /stráda/; g.–d. **străzii** /strázi/ sau /strázii/; pl. nom.–ac. **străzile** /strázile/; g.–d. **străzilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°, 6
strai /strai/ v. (pt. „parâmă“) **grai** şi **pai** (pt. „haină“)
strajă /strájă/ v. **barbă**
stranä /stránă/ v. **casă**
strangula /strangulá/ v. **lucra**
straniu /strániu/ v. **propriu**
strapontină /strapontínă/ v. **casă**
stras /stras/ v. **prag**
Strasbourg oraş în Franţa /strazbú:r/ (în ce priveşte flexiunea se recomandă să fie precedat de *oraşul*); v. R O 6 4°
strat /strat/ v. **prag**
stratagemă /stratagémă/ v. **casă**
stratifica /stratifiká/ v. **evoca**
Strauss (*Johann*, *Richard*) (compozitori) s. pr. m. /ştráus/; g.–d. **lui Strauss**; v. R O 6 4°; G 6
străbate /străbáte/ v. **bate**
străbunică /străbunícă/ v. **urzică**
străbunică /străbunícă/ v. **urzică**
străbunică /străbunícă/ v. **urzică

străin /străín/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
străinătate /străinătáte/ v. **parte**
străji pl. de la **strajă**
străjui /străjuí/ v. **alcătui**
străluci /strălučí/ v. **ghici**
strămoaşă /strămoáşă/ v. **casă**
strămoş /strămóş/ v. **abur**
strămoşească f. sg. nom.–ac. de la **strămoşesc**
strămoşesc /strămoşésk/ v. **românesc**
strâmb /strimb/ v. **abil**
Strâmbă–Lemne s. pr. m. comp. /strímbălémne/; g.–d. lui **Strâmbă–Lemne**; v. R O 6 2°, 4°; G 6
strâmt /strimt/ v. **apt**
strâmtora /strimtorá/ v. **lucra**
strânge /strínge/ v. **atinge**
streaşină /streáşină/ v. **ameţeală**
streche „insectă" /stréke/ v. **elice**
strechea sg. nom.–ac. art. de la **streche**
strecura /strekurá/ v. **scula**
strecurătoare /strekurătoáre/ v. **floare**
strepezi /strepezí/ v. **citi**
stres /stres/ v. **prag**
stresul sg. nom.–ac. art. de la **stres**
streşini pl. de la **streaşină**
striaţie /striáţie/ v. **familie**
strica /striká/ v. **evoca**
stricăciune /strikăčúne/ v. **vulpe**
stricnină /strikníná/ v. **casă** (formele de sg.)
stricteţe /striktéţe/ v. **autoare** (formele de sg.)
stridie /strídie/ v. **familie**
striga vb. I inf. prez. /strigá/; ind. prez. 3, 6 **strigă** /strígă/; 2 **strigi** /strig/; conj. prez. 3, 6 **strige** /stríge/; imper. sg. **strigă!**; v. R O 2; G 9, 10 1°, 11
strigăt /strígăt/ v. **abataj**
stroboscop /stròboskóp/ v. **ajutor**; v. R F 4
stronţiu /strónţiu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Sr**
strop /strop/ v. **abur**
stropea /stropeá/ imperf. 3 de la **stropi**
stropească /stropeáskă/ conj. prez. 3, 6 de la **stropi**
stropi /stropí/ v. **citi**
structură /struktúră/ v. **inimă**
strugure /strúgure/ v. **câine**
struţ (pasăre) /struţ/ v. **abur**
stuc /stuk/ v. **prag** (formele de sg.)
student /studént/ v. **wat**
studentă /studéntă/ v. **casă**
studenţească /studenţeáskă/ f. sg. nom.–ac. de la **studenţesc**
studenţesc /studenţésk/ v. **românesc**
studia vb. I inf. prez. /studiá/; ind. prez. 3, 6 **studiază** /studiáză/; 1 **studiez** /studiéz/; 2 **studiezi** /studiézi/; 4 **studiem** /studiém/; 5 **studiaţi** /studiáţi/; conj. prez. 3, 6 **studieze** /studiéze.; imper. sg. **studiază**; ger. **studiind** /studiínd/; v. R O 2; F 2, 3; G 9, 10 2°, 11
studii pl. de la **studiu**
studiind /studiínd/ ger. de la **studia**
studio /studió/ v. **taxi**
studioasă /studioásă/ f. sg. nom.–ac. de la **studios**
studioase /studioáse/ f. sg. g.–d. şi pl. f., n. de la **studios**
studios /studiós/ v. **dubios**
studiu /stúdiu/ v. **domeniu**
stuf /stuf/ v. **prag**
stupefacţie /stupefákţie/ v. **familie**
stupefiant /stupefiánt/ v. **apt** (pt. adj.) şi **abataj** (pt. s.)
sturion /sturión/ v. **abur** (sg. e mai puţin folosit)
sturz /sturz/ v. **abur**
Styx v. **Stix**

Scanned with OKEN Scanner

S. U. A. şi SUA /súa/ abr. pt. **Statele Unite ale Americii** nu se declină; neart.; pt. flexiune se foloseşte numele întreg al federaţiei
suav /suáv/ v. **abil**
sub prep. (+ac.) /sub/
subarboret /sùbarborét/ v. **prag**; v. R F 4
subiect /subi̯ékt/ sau /subiékt/ v. **abataj**
subintitula /sùbintitulá/ v. **lucra**; v. R F 4
subînchiria /sùbinkiri̯á/ v. **studia**; v. R F 4
sublinia /sublini̯á/ v. **studia**
submersiune /sùbmersiúne/ v. **vulpe**; v. R F 4
subordonare /subordonáre/ v. **zare**
subpământean /sùpăminteán/ v. **judeţean**; v. R O 1 2°; F 4
subrau /subráu̯/ v. **birou** (sg. e mai puţin folosit)
subscrie /supskrí̯e/ v. **scrie**
subscripţie /supskrípţi̯e/ v. **familie**
subsemnat /supsemnát/ v. **wat**
subsidiar /supsidiár/ v. **abil**
subsidiu /supsídi̯u/ v. **domeniu**
subsol /supsól/ v. **prag**; v. R O 1 1°
substanţă /supstánţă/ v. **casă**
substitui /supstitu̯í/ v. **atribui**
subtext /suptékst/ v. **abataj** (formele de sg.)
subţire /supţíre/ v. **tare**; v. R O 1 1°
suburbie /suburbí̯e/ (sau /subúrbi̯e/) v. **familie**
subvenţie /subvénţi̯e/ v. **familie**
subvenţiona /subvenţioná/ v. **lucra**
sub voce expr. lat. „(vezi în dicţionar) la cuvântul (menţionat înainte sau după această expr.)"; abr. **s. v.**
subzista /subzistá/ v. **gusta**
subzistenţă /subzisténţă/ v. **casă** (formele de sg.)
suc /suk/ v. **prag**
succeda /sukčedá/ v. **preceda**
succes /sukčés/ v. **abataj**
succesiune /sukčesiúne/ v. **vulpe**
succesor /sukčesór/ v. **abur**
succint /sukčínt/ v. **apt**
suci /sučí/ v. **ghici**
sucomba /sukombá/ v. **aduna**
sud /sud/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **S**
sud-african adj. şi s. comp. (cu flexiune la ultimul termen) /sùdafrikán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.); v. R O 6 2°; F 4
sud-american /sùdamerikán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.); v. R O 6 2°; F 4
sud-coreean /sùdkoreán/ v. **coreean** (adj. şi s.); v. R O 6 2°, 3°; F 4
sud-dunărean /sùdunăreán/ v. (pt. adj.) **judeţean** şi **cetăţean** (pt. s.); v. R O 6 2°, 3°; F 4
sud-est s. n. comp. sg. (cu articol la ultimul termen) /sudést/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **S-E**; v. R O 6 2°
sud-estic adj. 4 comp. /sudéstik/ v. **metalic**; v. R O 6 2°; [!]
sud-vest s. n. comp. sg. (cu articol la ultimul termen) /sudvést/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **S-V**; v. R O 6 2°, 4°
sud-vestic adj. 4 comp. /sudvéstik/ v. **metalic**; v. R O 6 2°; [!]
sud-vietnamez /sùdvi̯etnaméz/ v. **englez** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.); v. R O 6 2°; F 4
suedez /suedéz/ v. **englez**
sufăr ind. prez. 1 de la **suferi**
suferă ind. prez. 3, 6 de la **suferi**
sufere conj. prez. 3, 6 de la **suferi**

Scanned with OKEN Scanner

suferea imperf. 3 de la **suferi**
suferi /suferí/ v. **acoperi**
suferinţă /suferínţă/ v. **casă**
suficient /sufičiént/ v. **apt**
sufix /sufíks/ v. **abataj**
sufla /suflá/ v. **afla**
sufleor /suflör/ v. **abur**; v. T 2 2°
suflet /súflet/ v. **abataj**
sufletesc /sufletésk/ v. **românesc**
sufleu /sufléu̯/ v. **birou**
sufli /súfli/ ind. prez. 2 de la **sufla**
sufoca /sufoká/ v. **evoca**
sufragerie /sufrağerí.e/ v. **familie**
sufragiu „drept de vot" /sufráğu/ v. **serviciu**
sufuziune în medicină şi în zoologie /sufuziúne/ v. **vulpe**
sugaci /sugáč/ v. **arici** (pt. s.) şi **dibaci** (pt. adj.)
suge /súğe/ v. **frige**
sugera /suğerá/ v. **lucra**
sugestie /suğésti.e/ v. **familie**
sughiţ /suǵiţ/ ind. prez. 1 de la **sughiţa**; s. n. v. **prag**
sughiţa /suǵiţá/ v. **aduna**
sughiţă ind. prez. 3, 6 de la **sughiţa**
sughiţând /suǵiţínd/ ger. de la **sughiţa**
sughiţe conj. prez. 3, 6 de la **sughiţa**
sui /su.í/ v. **atribui**
sui-generis expr. lat. „(unic) în felul său"; „original, particular" /súiğéneris/ adj. invar.
suii /su.íi̯/ perf. s. 1 de la **sui**
suind /su.índ/ ger. de la **sui**
sul /sul/ v. **prag**
sulfină /sulfínă/ v. **casă**
suliţă /súliţă/ v. **casă**
sulky cuv. engl. „tip de trăsură" s. n. /sálki/; v. R O 6
suman /sumán/ v. **abataj**
sumă /súmă/ v. **casă**
sumbru /súmbru/ v. **acru**
suna /suná/ v. **aduna**
sunet /súnet/ v. **abataj**
sunt /sunt/ ind. prez. 1, 6 de la **fi**
suntem /suntém/ (sau /súntem/) ind. prez. 4 de la **fi**
sunteţi /suntéţi/ (sau /súnteţi/) ind. prez. 5 de la **fi**
supă /súpă/ v. **casă**
supăra /supără/ v. **apăra**
supărare /supăráre/ v. **zare**
superficial /superfičiál/ v. **abil**
superfin /sùperfín/ v. **abil**; v. R F 4
superfluu /supérflu.u̯u/ (sau /superflú.u̯u/) v. **continuu**
superior /superiór/ v. **anterior**
superrefractar /sùper:efraktár/ v. **abil**; v. R F 4
supeu /supéu̯/ v. **birou**
supieră /supiéră/ v. **casă**
suplea /supleá/ v. **crea**
supleant /supleánt/ v. **wat**
supleăm ind. prez. 4 de la **suplea**
supleând ger. de la **suplea**
supleează /supleiáză/ ind. prez. 3, 6 de la **suplea**
supleez ind. prez. 1 de la **suplea**
supleeze conj. prez. 3, 6 de la **suplea**
supleţe /supléţe/ v. **autoare** (formele de sg.)
suporta /suportá/ v. **accepta**
suporter /supórter/ v. **abur**
supraaglomeraţie /sùpraaglomeráţi.e/ v. **familie**; v. R F 4
supraalimenta /sùpraalimentá/ v. **lucra**; v. R F 4
supracurent /sùprakurént/ v. **wat**; v. R F 4
suprafaţă /suprafáţă/ v. **fată**
supraomenesc /sùpraomenésk/ v. **românesc**; v. R F 4
suprapune /suprapúne/ v. **pune**; v. R F 4
supraveghea /supraveǵá/ v. **veghea**; v. R F 4
supravieţui /supravieţu.í/ v. **alcătui**; v. R F 4
supremaţie /supremaţí.e/ v.

Scanned with OKEN Scanner

familie
supune /supúne/ v. **pune**
supura /supurá/ v. **lucra**
surâde /surîde/ v. **arde**
surcea /surčá/ v. **boccea** (sau **surcică** /surčíkă/ v. **baveţică**)
surd /surd/ v. **arid**
surescita /surešcitá/ v. **accepta**; v. R O 1 2°
surescitabil /surešcitábil/ v. **abil**; v. R O 1 2°
surescitant /surešcitánt/ v. **apt**; v. R O 1 2°
surescitaţie /surešcitáţie/ v. **familie**; v. R O 1 2°
surmenaj /surmenáj/ v. **prag**
surogat /surogát/ v. **abataj**
surori /surórĭ/ pl. de la **soră**
surpa /surpá/ v. **aduna**
surprinde /surprínde/ v. **arde**
surpriză /surprízǎ/ v. **casă**
survola /survolá/ v. **lucra**
surzenie /surzénie/ v. **familie** (formele de sg.)
surzi /surzí/ v. **citi**
surzi /surzĭ/ m. pl. de la **surd**
sus adv. /sus/
susceptibil /sušceptíbil/ v. **abil**; v. R O 1 2°
suscita /sušcitá/ v. **accepta**; v. R O 1 2°
sus–citat adj. 4 comp. (cu flexiune la ultimul termen) /sùšcitát/ v. **apt**; v. R O 6 2°; F 4
sus–menţionat adj. 4 comp. (cu flexiune la ultimul termen) /sùšmenţionát/ v. **apt**; v. R O 6 2°; F 4
sus–numit adj. 4 comp. (cu flexiune la ultimul termen) /sùšnumít/ v. **apt**; v. R O 6 2°; F 4
suspensie /suspénsie/ v. **familie**
suspensor /suspensór/ v. (pt. adj.) **dator şi ajutor** (pt. s.)
suspiciune /suspičiúne/ v. **vulpe**
suspin /suspín/ v. **abataj**
susţine /susţíne/ v. **ţine**

susura /susurá/ v. **aduna**
suta (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a** + facultativ nr. **o**) nr. f. sg. nom.–ac. /čàdeasúta/ sau /čàdeaòsúta/; g.–d. **celei de–a suta** /čèleideasúta/ (sau **celei de–a o suta** /čèleideaosúta/); pl. f., n. nom.–ac. **cele de–al sutălea** /čèledealsútălea/ (sau **cele de–al o sutălea** /čèledealosútălea/); g.–d. **celor de–al sutălea** /čèlordealsútălea/ (sau **celor de–al o sutălea** /čèlordealosutălea/)
suta (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a** + **două** sau celelate nr. până la **nouă** inclusiv) nr. f. sg. nom.–ac. /čàdeadòuăsúta/; g.–d. **celei de–a două suta** /čèleideadouăsúta/; pl. f., n. nom.–ac. **cele de–al două sutelea** /čèledealdouăsútelea/; g.–d. m., f., n. **celor de–al două sutelea** /čèlordealdouăsútelea/
sută nr. f. sg. nom.–ac. /sútă/; g.–d. şi pl. **sute**; art. sg. nom.–ac. **suta** /súta/; g.–d. **sutei** /sútei/; pl. nom.–ac. **sutele** /sútele/; g.–d. **sutelor**; [!]
sutălea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al** + obligatoriu nr. **o**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /čèldealòsútălea/; g.–d. **celui de–al o sutălea** /čèluidealosútălea/; pl. nom.–ac. **cei de–al o sutălea** /čèidealosútălea/; g.–d. m., f., n. **celor de–al o sutălea** /čèlordealosútălea/
sutelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al** + nr. **două** până la **nouă** inclusiv) nr. m., n. sg. nom.–ac. /čèldealdòuăsútelea/; g.–d. **celui de–al două sutelea** /čèluidealdouăsútelea/; m. pl. nom.–ac. **cei de–al două su-**

Scanned with OKEN Scanner

telea /čèi̯de̯aldou̯ăsútele̯a/; g.–d. m., f., n. **celor de–al douăsutelea** /čèlorde̯aldou̯ăsútele̯a/
sutien /sutién/ v. **abataj**
suvenir /suvenír/ v. **abataj**
s. v. abr. pt. lat. **sub voce** „(vezi în dicţionar) la cuvântul (menţionat înainte sau după această abreviere)"
S–V simb. pt. **sud–vest**; v. **R O 6** 2°, 4°
swahili „(care ţine de o) populaţie sau limbă din Africa" adj. invar.; s. m. invar.; s. f. invar. /su̯ahíli/; v. **R G 4** 4°, **5** 4°
swazi „(care ţine de o) populaţie din Africa" adj. invar.; s. m. invar.; s. f. invar. /su̯ázi/; v. **R G 4** 4°, **5** 4°
swing cuv. engl. /su̯ing/ v. **prag**
Sydney oraş în Australia /sídni/ (în ce priveşte flexiunea, se recomandă să fie precedat de *oraşul*)
Szathmáry (*Carol Popp de*) pictor român /sátmari/; g.–d. **lui Szathmáry**; v. **R O 6** 3°; **G 6**

Ş

ş s. m. sau s. n. /şe/ (denumirea literei); v. **R O 6** 5°
şa s. f. sg. nom.–ac. /şa/; g.–d. şi pl. **şei** /şei̯/; art. sg. nom.–ac. **şaua** /şáu̯a/; g.–d. **şeii** /şéi̯i/; pl. nom.–ac. **şeile** /şéile/; g.–d. **şeilor**
şablon /şablón/ v. **ajutor**
şadă /şádă/ conj. prez. 3, 6 de la **şedea**
şade /şáde/ ind. prez. 3 de la **şedea**
şah /şah/ v. (pt. „persoană") **abur** şi **prag** (pt. „joc")
şaisprezece nr. m., f., n. /şái̯sprezeče/ v. **cinci**
şaisprezecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /şái̯sprezeča/ v. **cincea**; cu cifre (**cea de**) **a 16–a** sau (**cea de**) **a XVI–a**
şaisprezecelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /şái̯sprezečele̯a/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 16–lea** sau (**cel de**) **al XVI–lea**
şaizecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /şai̯zéča/ v. **cincea**
şaizeci nr. /şai̯zéč/ v. **cinci**
şaizecilea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /şai̯zéčile̯a/ v. **zecilea**
şal /şal/ v. **prag**
şaland navă /şalánd/ v. **abataj**
şamotă /şamótă/ v. **casă**
şampon /şampón/ v. **ajutor** (sau **prag**)
şansă /şánsă/ v. **casă**
şantaj /şantáj/ v. **abataj**
şantaja /şantajá/ v. **lucra**
şantajând /şantajínd/ ger. de la **şantaja**
şantajist /şantajíst/ v. **artist**
şantier /şantiér/ v. **abataj**
şanţ /şanţ/ v. **prag**
şapcă s. f. sg. nom.–ac. /şápkă/; g.–d. şi pl. **şepci** /şepč/; art. sg. nom.–ac. **şapca**; g.–d. **şepcii** /şépči/ sau /şépčii̯/; pl. nom.–ac. **şepcile**; g.–d. **şepcilor**; v. **R O 2**
şapte nr. m., f., n. /şápte/ v. **cinci**
şaptea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /şápte̯a/; g.–d. **celei de–a şaptea** /čèlei̯de̯aşápte̯a/; pl. f., n. nom.–ac. **cele de–al şaptelea** /čèlede̯alşápte̯le̯a/; g.–d. m., f., n. **celor de–al şaptelea** /čèlorde̯alşápte̯le̯a/; cu cifre (**cea de**) **a 7–a** sau (**cea de**) **a VII–a**

Scanned with OKEN Scanner

şaptelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /şáptelẹa/; v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 7–lea** sau (**cel de**) **al VII–lea**

şaptesprezece nr. m., f., n. /şáptesprezeče/ v. **cinci**

şaptesprezecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /şáptesprezeča/; v. **cincea**; cu cifre (**cea de**) **a 17–a** sau (**cea de**) **a XVII–a**

şaptesprezecelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. /şáptesprezečelẹa/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 17–lea** sau (**cel de**) **al XVII–lea**

şapte suta (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /şàptesúta/; v. **suta** (**a... suta**)

şapte sute nr. /şàptesúte/ v. **cinci**

şapte sutelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /şaptesútelẹa/ v. **sutelea**

şaptezecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /şaptezéča/ v. **cincea**

şaptezeci nr. m., f., n. /şaptezéč/ v. **cinci**

şaptezecilea (precedat de **al, cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /şaptezéčilẹa/ v. **cincilea**

şarja /şarjá/ v. **lucra**

şarjă /şárjă/ v. **casă**

şarjăm /şarjắm/ ind. prez. 4 de la **şarja**

şarjând /şarjínd/ ger. de la **şarja**

şarjează /şarjẹázə/ şi /şarjázə/ ind. prez. 3, 6 de la **şarja**

şarpe s. m. sg. /şárpe/; pl. **şerpi** /şerpi̯/; art. sg. nom.–ac. **şarpele** /şárpele/; g.–d. **şarpelui** /şárpelui̯/; pl. nom.–ac. **şerpii** /şérpi/ sau /şérpii̯/; g.–d. **şerpilor**; v. **R O 2**

şasă /şásă/ f. sg. nom.–ac. de la **şes** adj.

şase nr. m., f., n. /şáse/ v. **cinci**

şasea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /şáseạ/; v. **şaptea**; cu cifre (**cea de**) **a 6–a** sau (**cea de**) **a VI–a**

şaselea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /şáselẹa/; v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 6–lea** sau (**cel de**) **al VI–lea**

şase suta (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /şàsesúta/ v. **suta** (**a... suta**)

şase sutelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /şàsesútelẹa/ v. **sutelea**

şasiu /şasíu̯/ v. **birou**

şatră /şátră/ v. **casă**

şăgalnic /şăgálnik/ v. **metalic**; v. **R F 1**

Şărmăşag comună în judeţul Sălaj /şărmăşág/; g.–d. **Şărmăşagului**

Şcheii Braşovului (cartier în Braşov) s. pr. m. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /şkéi̯ibraşóvului̯/; g.–d. **Şcheilor Braşovului** forma e pt. pl., dar sensul e de sg.; v. **R O 6** 1°, 4°; **G 6**

şchiop /şkop/ v. (pt. adj.) **uşor şi abur** (pt. s.)

şchiopăta /şkopătá/ v. **lucra** (sau: ind. prez. 3, 6 **şchioapătă** /şkọápătă/; 1 **şchioapăt** /şkọápăt/; 2 **şchioapeţi** /şkọápeţi̯/; conj. prez. 3, 6 **şchioapete** /şkọápete/; imper. sg. **şchioapătă!**; v. **R G 9, 10**)

şchiopi /şkopi̯/ m. pl. de la **şchiop** adj. sau s.

Şcoala Ardeleană s. pr. f. comp. sg. art. (cu flexiune la

ambii termeni) /şkọála:rdeleạnă/ v. **boală** (sg.) şi **judeţean** (formele pt. f. sg.); v. R O 6 1°, 4°

Şcoala Latinistă (curent în filologia română în continuarea Şcolii Ardelene) s. f. comp. sg. art. (cu flexiune la ambii termeni) /şkọálalatinístă/ v. **boală** (sg.) şi **îngust** (formele de f. sg.); v. R O 6 1°, 4°

şcoală /şkọálă/ v. **boală**

şcolar /şkolár/ v. **abur**

şedea vb. II inf. prez. /şedeá/; ind. prez. 1, 6 **şed** /şed/ 2 **şezi** /şeẓi/; 3 **şade** /şáde/; conj. prez. 3, 6 **şadă** /şádă/; imper. sg. **şezi!**; v. R O 2; G 9, 10

şedere /şedére/ v. **vulpe**

şedinţă /şedínţă/ v. **casă**

şef /şef/ v. **abur**

şei /şeị/ pl. de la **şa**

şeic /şeík/ sau /şeịk/ v. **bunic**

şelac „răşină“ /şélak/ (sau **şerlac** /şérlak/) v. **prag** (formele de sg.)

şemineu /şeminéu̯/ v. **birou**

şenal /şenál/ v. **abataj**

şepci /şepč/ pl. de la **şapcă** (**şerlac** v. **şelac**)

şerpi /şerpị/ pl. de la **şarpe**

şerpui /şerpụí/ v. **alcătui**

şervet /şervét/ v. **abataj**

şerveţel /şerveţél/ v. **abataj**

şes adj. n. sg. /şes/; f. sg. nom.–ac. **şasă** /şásă/; g.–d. şi pl. f., n. **şese** /şése/; (nu se construieşte cu s. m.); v. R O 2

şes /şes/ v. **prag**

şese /şése/ sg. g.–d. şi pl. f., n. de la **şes** adj.

şevalet /şevalét/ v. **abataj** (sau **prag**)

şevro s. n. sg. /şevró/ v. **taxi** (sau **şevrou** /şevróu̯/ v. **birou**)

şezlong /şezlóng/ v. **prag**

şi adv. /şi/ (*vine şi el*); conj. (*eu şi el*)

şi pron. refl. 3, 6 d. neacc. /şi/ (*hainele şi le cumpără*; *şi le cumpărau*) v. **sie**

şi– (conj.) /şẹ/ în rom. vorb. (*a mea şi–a ta*)

şi– pron. refl. 3, 6 d. neacc. /şẹ́/ (*şi–a amintit*; *şi–au amintit*) v. **sie**

–şi– pron. refl. 3, 6 d. neacc. /şi/ (*amintindu–şi–l*); /şẹ/ (*amintindu–şi–o*) v. **sie**

–şi pron. refl. 3, 6 d. neacc. /şị/ (*făcându–şi dreptate*) v. **sie**

şi–a /şẹa/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 3 d. neacc. + vb. aux. 3 (*el şi–a închipuit*) v. **sie**, şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

şi–a /şẹa/ (<**şi a**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) conj. + vb. aux. 3 (*a venit şi–a plecat*); conj. + art. pos. f. sg. (*a ta şi–a mea*) v. **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **a** art. pos.; v. R O 8

şiac postav /şiák/ v. **ac** (sau **prag**)

şi–ai /şẹaị/ (<**şi ai**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) conj. + vb. aux. 2 (*ai venit şi–ai plecat*; *de ce ai veni şi–ai pleca azi?*); conj. + art. pos. m., n. pl. (*ai tăi şi–ai mei*) v. **avea** vb. aux. pt. perf. comp., **aş** vb. aux. pt. cond.–opt. şi **al**; v. R O 8

şi–ar /şẹar/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 3 d. neacc. + vb. aux. 3 (*şi–ar închipui*) v. **sie** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

şi–au /şẹau̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 6 d. neacc. + vb. aux. 6 (*şi–au închipuit*) v. **sie** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

şi–au /şẹau̯/ (<**şi au**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) conj. + vb. aux. 6 (*au venit şi–au plecat*) v. **avea** vb. aux. pt. perf. comp.; v. R O 8

Scanned with OKEN Scanner

şifona /şifoná/ v. **lucra**
şifonier /şifoniér/ v. **abataj**
şi–i /şii̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 3, 6 d. neacc. + pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*el şi–i închipuie pe ei la mare*; *ei şi–i închipuiau pe colegii lor la mare*) v. **sie şi ei**
şi–i /şii̯/ (>**şi îi**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) conj. + pron. pers. 3 m. d. neacc. (*îl cheamă şi–i spune lui*; *o cheamă şi–i spune ei*); conj. + pron. pers. 6 m. ac. neacc. (*iau banii şi–i cheltuiesc*) v. **el, ea şi ei**; v. **R O 8**
şi–l /şil/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 3, 6 d. neacc. + pron. pers. 3 m. ac. neacc. (*şi–l închipuie pe el la mare*; *şi–l închipuiau pe el la mare*) v. **sie şi el**
şi–l /şil/ (>**şi îl**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) conj. + pron. pers. 3 m. ac. neacc. (*îl aud şi–l văd pe el*) v. **el**; v. **R O 8**
şiling /şíling/ v. **coleg**
şi–mi /şimi̯/ (>**şi îmi**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) conj. + pron. pers. sau refl. 1 d. neacc. (*vine şi–mi spune*; *îmbătrânesc şi–mi pare rău*) v. **eu**; v. **R O 8**
Şimleu Silvaniei s. pr. comp. nom.–ac. art. n. (oraş în judeţul Sălaj) /şimléusilvánii̯ei̯/; g.–d. **Şimleului Silvaniei** /şimléului̯silvánii̯ei̯/; v. **R O 8**; **G 6**; [!]
şină /şínă /v. **casă**
şindrilă /şindrílă/ v. **casă**
şi–o /şẹo/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 3, 6 d. neacc. + pron. pers. 3 f. ac. neacc. (*şi–o închipuie pe ea la mare*; *şi–o închipuiau pe ea la mare*) v. **sie şi ea**
–şi–o /şẹo/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 3, 6 d. neacc. + pron. pers. 3 f. ac. neacc. (*făcându–şi–o*) v. **sie şi ea**
şi–o /şi̯o/ (<**şi o**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) conj. + pron. pers. 3 f. ac. neacc. (*vin şi–o văd pe ea*) v. **ea**; v. **R O 8**
şi–o /şẹo/ (>**îşi va**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) pron. refl. 3 + vb. aux. 3 (*şi–o face*; *şi–o fi făcut*; *şi–o fi făcând gânduri*) v. **sie şi vrea** vb. aux. pt. viit. şi prezumtiv
şi–or /şẹor/ (<**şi vor**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) conj. + vb. aux. 6 (*or veni şi–or pleca*) v. **vrea** vb. aux. pt. viit.; v. **R O 8**
şi–or /şẹor/ (>**îşi vor**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) pron. refl. 6 d. neacc. + vb. aux. 6 (*şi–or fi făcând* sau *şi–or fi făcut gânduri pentru noi*) v. **sie şi vrea** vb. aux. pt. viit. şi prezumtiv; v. **R O 8**
şir /şir/ v. **prag**
şirag /şirág/ v. **prag**
şiroi /şiroí/ v. **alcătui**
şiroi /şirói̯/ v. **pietroi**
şi–şi /şişi̯/ (>**şi îşi**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) conj. + pron. refl. 3, 6 d. neacc. (*e bolnav şi–şi închipuie că va muri*; *vin şi–şi văd de treabă*) v. **sie**; v. **R O 8**
şi–ţi /şiţi̯/ (>**şi îţi**) (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) conj. + pron. pers. sau refl. 2 d. neacc. (*vine şi–ţi spune tot*; *auzi şi–ţi spui că...*) v. **tu**; v. **R O 8**
şlampăt /şlámpăt/ (sau **şleampăt** /şleámpăt/) v. **proaspăt**
şleau (drum de ţară; curea; pădure) /şleau̯/ v. **birou**
şmirghel /şmírgel/ v. **abataj** (formele de sg.)
şoarece /şoáreče/ v. **duce**

Scanned with OKEN Scanner

şodou /şodóu̯/ v. **birou**
şold /şold/ v. **prag**
şomaj /şomáj/ v. **abataj** (formele de sg.)
şomer /şomér/ v. **abur**
şontâcăi /şonticăl̮í/ v. **atribui** (sau **alcătui**)
şopron /şoprón/ v. **ajutor**
şopti /şopti/ v. **citi**
şorici /şoríč/ v. **bici** (formele de sg.)
şorţ /şorţ/ v. **prag**
şosea /şoseá/ v. **stea**
şosetă /şosétă/ v. **casă**
şoşon /şoşón/ v. **abur**
şotie /şóti̯e/ v. **familie**
şovar „plantă“ /şovár/ v. **abur** (formele de sg.)
şovăi /şovăl̮í/ v. **atribui** (sau **alcătui**)
şovăială /şovăi̯álă/ v. **amiază**
şpagat /şpagát/ v. **abataj**
ştachetă /ştakétă/ v. **casă**
ştaif /ştai̯f/ v. **prag**
ştampila /ştampilá/ v. **lucra**
ştampilare /ştampiláre/ v. **zare**
ştampilă /ştampílă/ v. **casă**
ştanţa /ştanţá/ v. **lucra**
ştanţare /ştanţáre/ v. **zare**
ştanţă în tehnică /ştánţă/ v. **casă**
ştecăr /ştékăr/ v. **abataj**
Ştefan s. pr. m. /ştefán/ şi /ştéfan/
Ştefan cel Mare s. pr. m. comp. /ştéfančelmáre/; g.–d. **lui Ştefan cel Mare**; v. R O 6 1°; G 6
ştergătoare /ştergătu̯óare/ v. (pt. persoană) **autoare** şi (pt. „covoraş“) **floare**
(**ştergătoare** „prosop, cârpă“ v. **ştergător**)
ştergător /ştergătór/ v. (pt. persoană) **abur** şi (pt. parbriz, ţeava tunului) **ajutor**
ştergător „prosop, cârpă de şters“ /ştergătór/ v. **ajutor** (sau **ştergătoare** /ştergătu̯óare/ v. **floare**)
şterge /ştérğe/ v. **merge**
şti vb. nereg. inf. prez. /şti/; ind. prez. 1, 6 **ştiu** /ştiu̯/; 2 **ştii** /şti/ sau /ştii̯/; 3 şi conj. prez. 3, 6 **ştie** /ştíe/; 4 **ştim** /ştim/; 5 **ştiţi** /ştiţi̯/; imper. sg. **ştii!** /şti/ sau /ştii̯/; imperf. 3 **ştia** /ştia/; perf. s. 1 **ştiui** /ştiúi̯/; 3 **ştiu** /ştiú/; part. **ştiut** /ştiút/; ger. **ştiind** /ştiínd/; v. R G 9, 10
ştiinţă /ştiínţă/ v. **casă**; v. R O 1 3°
ştiinţific /ştiinţífik/ v. **metalic**
ştiu /ştiu̯/ ind. prez. 1, 6 de la **şti**; /ştiú/ perf. s. 3 de la **şti**
ştiucă /ştiúkă/ v. **urzică**
ştiut /ştiút/ part. de la **şti**
Şt. O. Iosif scriitor român /ştèoi̯ósif/; g.–d. **lui Şt. O. Iosif**; v. R G 6
ştrand /ştrand/ v. **prag**
şugubăţ adj. 4 m., n. sg. /şugubắţ/; m. pl. **şugubeţi** /şugubéţi̯/; f. sg. nom.–ac. **şugubeaţă** /şugubeắţă/; g.–d. şi pl. f., n. **şugubeţe** /şugubéţe/; v. R O 2
şular „cusătură“ /şulár/ v. **abataj** (sau **prag**)
şuncă /şúnkă/ v. **urzică**
şură /şúră/ v. **inimă**
şurub /şurúb/ v. **prag**
şurubelniţă /şurubélniţă/ v. **casă**
şuşoti /şuşotí/ v. **citi**
şuter /şutér/ v. **abur**
şuvoi /şuvói̯/ v. **pietroi**
şvab /jvab/ şi /şfab/; v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.); v. R O 1 2°
şvaiţer /jvái̯ţăr/ şi /şfái̯ţăr/ v. **abataj** (formele de sg.); v. R O 1 2°

T

t s. m. sau s. n. /te/ (denumirea literei); v. R O 6 5°
T simb. pt. **tritiu**

Scanned with OKEN Scanner

ta (precedat de art. pos. **a**) pron. pos. 2 f. sg. nom.–ac. /atá/; pl. f., n. nom.–ac. **ale tale** /aletále/; g.–d. **alor tale** /alortále/; (nu are g.–d. sg.)
ta sau **a ta** adj. pos. 2 f. sg. nom.–ac. (fără art. pos. când stă imediat după un s. cu art. hot. enclitic; forma cu art. pos. apare în celelalte situaţii) /ta/ sau /atá/; g.–d. **tale** sau **a tale** /tále/ sau /atále/; pl. f., n. **tale** sau **ale tale** /tále/ sau /aletále/
–ta (numai după s. fără art. – un nume de rudenie sau cuvinte care exprimă o relaţie socială) adj. pos. 2 f. sg. nom.–ac. /ta/ (*soră–ta*); g.–d. **–tii** /ti/ sau /tiį/; de ex. *soră–tii* în rom. vorb. în loc de *surorii tale* în rom. scr.; v. R O 1 3°
Ta simb. pt. **tantal**
tabacheră /tabaḱéră/ v. **casă**
tabagic /tabáğik/ v. **metalic**
tabagism /tabağísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
tabără /tábără/ v. **casă**
tabel /tabél/ v. **abataj**
tabela /tabelá/ v. **lucra**
tabernacul /tabernákul/ v. **abataj**
tabes boală /tábes/ v. **prag** (formele de sg.)
tabiet /tabiét/ v. **prag**
tabinet /tabinét/ v. **abataj**
tablagiu /tablağíu̯/ v. **fiu**
tablă /táblă/ v. **casă**
tabletă /tablétă/ v. **casă**
tablou /tablóu̯/ v. **birou**
tabu /tabú/ v. **atu**; v. R F 4
tabula rasa expr. lat. „tăbliţă ştearsă“ /tábularása/; de ex. *a fi tabula rasa* „a nu şti nimic“, *a face tabula rasa* „a ignora sau a uita trecutul“
taburet /taburét/ v. **abataj**
tac ind. prez. 1, 6 de la **tăcea**
tac interj. /tak/ sau **tac–tac** /takták/
tac (la biliard) /tak/ v. **prag**
tacă /tákă/ conj. prez. 3, 6 de la **tăcea**
tacâm /takím/ v. **prag**
tace /táče/ ind. prez. 3 de la **tăcea**
tachet (în tehnică) /taḱét/ v. **wat**
tachina /taḱiná/ v. **lucra**
taci /tač/ ind. prez. 2 de la **tăcea**
tacit /tačít/ v. **apt**
taciturn /tačitúrn/ v. **abil**
tact /takt/ v. **prag** (formele de sg. şi pl. pt. „ritm“; numai sg. pt. celelalte sensuri)
tactic /táktik/ v. **metalic**
tactică /táktikă/ v. **urzică**
tactician /taktičiį̯án/ v. **fizician**
tacticos /taktikós/ v. **bucuros**
tactil /taktíl/ v. **abil**
tafta /taftá/ v. **basma**
tagmă /tágmă/ v. **casă**
taheograf în topografie /tàheográf/ (sau **tahigraf** /tàhigráf/) v. **abataj**; v. R F 4
taheometru în topografie /tàheométru/ v. **teatru**; v. R F 4
tahicardie în medicină /tàhikardíį̯e/ v. **familie**; v. R F 4
tahigraf „stenograf“ (învechit) /tàhigráf/ v. **abur**; v. R F 4
tahigraf în tehnică /tàhigráf/ (sau **tahograf** /tàhográf/) v. **abataj**; v. R F 4
tahimetru în tehnică /tàhimétru/ v. **teatru**; v. R F 4
tai /taį/ ind. prez. 1, 2 de la **tăia**
taică s. m. sg. /táį̯kă/; art. nom.–ac. **taica** /táį̯ka/; g.–d. **taichii** /táį̯ki/ sau /táį̯kii̯/ (sau *lui taica*) (nu are g.–d. sg. fără art.; nu are pl.)
taică–meu (îmbinare de cuvinte în rom. vorb.) s. m. sg. nom.–ac. + adj. pron. pos. 1 m. /táį̯kămeu̯/; g.–d. **lui taică–meu** v. **–meu**; v. R O 6 2°, 8

Scanned with OKEN Scanner

taică–său (îmbinare de cuvinte în rom. vorb.) s. m. sg. nom.–ac. + adj. pos. 3 /tái̯kăsău̯/; g.–d. **lui taică–său** v. **–său**; v. **R O 6 2°, 8**

taică–tău (îmbinare de cuvinte în rom. vorb.) s. m. sg. nom.–ac. + adj. pron. pos. 2 m. /tái̯kătău̯/; g.–d. **lui taică–tău** v. **–tău**; v. **R O 6 2°, 8**

taie /tái̯e/ ind., conj. prez. 3, 6 şi imper. sg. de la **tăia**

taifas /tai̯fás/ v. **prag**

taifun /taifún/ v. **prag**

taiga /tai̯gá/ v. **basma**

taim–aut /tai̯máu̯t/ v. **prag**

tain /taín/ v. **prag**

taină /tái̯nă/ v. **casă**

taior /tai̯ór/ v. **creion**

talangă /talángă/ v. **plagă**

talant /talánt/ v. **wat**

talasoterapie /talàsoterapí-e/ v. **familie** (formele de sg.); v. **R F 4**

talaş /taláş/ v. **prag** (formele de sg.)

talcioc /talčók/ v. **prag**

talent /talént/ v. **abataj**

taler (monedă) s. m.; (vas, disc) s. n. /táler/ v. (pt. s. m.) **abur** şi **abataj** (pt. s. n.)

talie /táli-e/ v. **familie**

talion /talión/ v. **avion**

talisman /talismán/ v. **abataj**

taliu /tálu̯/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Tl**

talmeş–balmeş s. n. comp. sg. (cu art. la ultimul termen) /tálmeşbálmeş/ v. **prag** (formele de sg.); v. **R O 6 2°; F 4**

talon /talón/ v. **ajutor**

talonetă /talonétă/ v. **casă**

talpă /tálpă/ v. **barbă**

talus în anatomie /tálus/ v. **prag**

taluz „teren în pantă“ /talúz/ v. **prag**

tamariscă arbust ornamental /tamarískă/ v. **cocă** (sau **tamarix** /tamaríks/) v. **abur** formele de sg.; v. **R O 6 3°**)

tambuchi în marină /tambúk/ v. **trunchi**

tambur în tehnică /tambúr/ v. **abataj**

tamburină /tamburínă/ v. **casă**

tam–nisam adv. /támnisám/; v. **R O 6 2°; F 4**

tam–tam s. n. comp. sg. (cu art la ultimul termen) /tamtám/ v. **prag**; v. **R O 6 2°**

tandem /tandém/ v. **prag**

tandreţe /tandréţe/ v. **autoare** (formele de sg.)

tangaj /tangáj/ v. **abataj**

tangent /tanǧént/ v. **apt**

tangentă în geometrie /tanǧéntă/ v. **casă**

tangenţial /tanǧenţiál/ v. **abil**

tangou /tangóu̯/ v. **birou**

tantal /tantál/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **Ta**

tanti s. f. invar. „măturuşă“ /tánti/; g.–d. **lui tanti**; voc. sg. **tanti!**; v. **R G 6, 7**

tapaj /tapáj/ v. **abataj** (formele de sg.)

tapet /tapét/ v. **abataj**

tapisa „tapeta, a pune tapet pe pereţi sau tapiserie pe mobilă“ /tapisá/ v. **lucra**

tapiserie „ţesătură de mobilă“ /tapiserí-e/ v. **familie**

tapiţa („a pune tapiserie pe mobilă“) /tapiţá/ v. **lucra**

tapiţer /tapiţér/ v. **abur**

tapiţerie meserie, atelier /tapiţerí-e/ v. **familie** (sg. pt. meserie; sg. şi pl. pt. atelier)

tarac „stâlp la pod“ /tarák/ v. **bunic**

taragot /taragót/ v. **prag**

tarantelă „dans“ /tarantélă/ v. **casă**

tarantulă în zoologie /tarantúlă/ v. **casă**

tară „defect uman“ /tără/ v. **casă**

tare adj. 2 m., n. sg. şi f. sg. nom.–ac. /táre/; f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n. **tari** /tari̯/; v. **R**

Scanned with OKEN Scanner

G 5 3°
targă /tárgă/ v. **plagă**
tarif /taríf/ v. **abataj**
tarla /tarlá/ v. **basma**; v. R F 4
tarniţă /tárniţă/ v. **casă**
tarod burghiu /taród/ v. **brad**
tartar (*sos tartar*) adj. invar. /tartár/; v. R G 5 4°
Tartar nume mitologic pt. iad /tartár/ (sau /tártar/) v. **prag** (sg.); [!]
tata „tatăl meu" /táta/ nom.–ac. sg. art. de la **tată**
tata–moşul s. m. comp. sg. art. /tátamóşul/; g.–d. **lui tata–moşul** (nu are pl.); voc. **tată–moşule!**; v. R O 6 2°; F 4; G 7
tata–socrul s. m. comp. sg. art. /tátasókrul/; g.–d. **lui tata–socrul** (nu are pl.); voc. **tată–socrule!**; v. R O 6 2°; F 4; G 7
tată s. m. sg. /tátă/; pl. **taţi** /taţi/; art. sg. nom.–ac. **tata** „tatăl meu" /táta/ şi **tatăl** (urmat de un determinant, de ex. **tatăl meu**); /tátăl/; g.–d. **tatei** „tatălui meu" /tátei/ (sau **lui tata** /luitáta/) şi **tatălui** (urmat de un determinant) /tátăluj/; pl. nom.–ac. **taţii** /táţi/ sau /táţii/; g.–d. **taţilor**; voc. sg. **tată!**; v. R G 7
tatăl /tátăl/ nom.–ac. sg. art. de la **tată** (când are determinanţi; de ex. *tatăl meu*, *tatăl lui Dan*)
Tatăl „Dumnezeu" s. pr. m. sg. art. /tátăl/; g.–d. **Tatălui** /tátăluj/; v. R O 6 4°; [!]
Tatăl nostru „rugăciune" s. pr. n. /tátălnóstru/; v. R O 6 1°, 4°; F 4; [!]
tată–mare s. m. comp. sg. /tátămáre/; g.–d. **lui tata–mare**; voc. **tată–mare!**; v. R O 6 2°; F 4; G 7
tată–meu (îmbinare de cuvinte în rom. vorb.) s. m. sg. + adj. pos. 1 m.; (nu se foloseşte la pl.) /tátămeu/; v. **–meu**; v. R O 6 2°, 8
tată–său (îmbinare de cuvinte în rom. vorb) s. m. + adj. pos. 3 m.; (nu se foloseşte la pl.) /tátăsău/ v. **–său**; v. R O 6 2°, 8
tată–tău (îmbinare de cuvinte în rom. vorb.) s. m. + adj. pos. 2 m.; (nu se foloseşte la pl.) /tátătău/ v. **–tău**; v. R O 6 2°, 8
tatei g.–d. sg. art. de la **tată** „tatăl meu"
tatua /tatuá/ v. **accentua**
tatuaj /tatuáj/ v. **abataj**
taţi /taţi/ pl. de la **taţă**
tautologie /tautoloğíe/ v. **familie**
tavan /taván/ v. **abataj**
tavă /távă/ v. **barbă**
taxă /táksă/ v. **casă**; v. R O 6 3°
taxi s. n. sg. /taksí/; pl. **taxiuri** /taksíuri/; art. sg. nom.–ac. **taxiul** /taksíul/; g.–d. **taxiului** /taksíului/; pl. nom.–ac. **taxiurile** /taksíurile/; g.–d. **taxiurilor**; v. R O 3, 4, 6 3°; G 4 1°
taxifurgonetă /tàksifurgonétă/ v. **casă** (sau **taxi–furgonet** /taksífurgonét/ s. n. comp.; cu flexiune şi art. la ultimul termen /táksifurgonét/ v. **abataj**); v. R O 6 3°; F 4
taxonomie /taksonomíe/ v. **familie** (formele de sg.)
Tazlău (râu) s. pr. n. sg. /tazlău/; art. nom.–ac. **Tazlăul** /tazlăul/; g.–d. **Tazlăului** /tazlăuluj/; v. R G 6
tăbăceală /tăbăčálă/ v. **amăgeală**
tăbăci /tabăčí/ v. **ghici**
tăbărî vb. IV inf. prez. /tăbărí/; ind. prez. 3, 6 **tabără** /tábără/; 1 **tabăr** /tábăr/; 2 **taberi** /táberi/; conj. prez. 3, 6 **tabere** /tábere/; imper. sg.

tabără!; v. R O 2; G 9, 10
tăcăi /tăkăl̦í/ v. **alcătui**
tăcea vb. II inf. prez. /tăčá/; ind. prez. 1, 6 **tac** /tak/; 2 **taci** /tač/; 3 **tace** /táče/; conj. prez. 3, 6 **tacă** /tákă/; imper. sg. **taci!**; imperf. 3 **tăcea** /tăčá/; perf. s. 3 **tăcu** /tăkú/; m. m. c. p. 3 **tăcuse** /tăkúse/; part. **tăcut** /tăkút/; ger. **tăcând** /tăkínd/; v. R O 2; G 9, 10 6°, 11
tăi /tăi̯/ pl. de la **tău** şi **al tău**
tăia vb. I inf. prez. /tăi̯á/; ind. şi conj. prez. 3, 6 **taie** /tái̯e/; 1, 2 **tai** /tai̯/; 4 **tăiem** /tăi̯ém/; imper. sg. **taie!**; imperf. 3 **tăia**; perf. s. 1 **tăiai** /tăi̯ái̯/; 3 **tăie** /tăi̯é/; ger. **tăind** /tăl̦índ/; v. R O 2; G 9, 10
tăie /tăi̯é/ perf. s. 3 de la **tăia**
tăiem /tăi̯ém/ ind. prez. 4 de la **tăia**
tăiere /tăi̯ére/ v. **vulpe**
tăieţei s. m. pl. /tăi̯eţéi̯/ (sau **tăiţei** /tăiţéi̯/) v. **cal** (formele de pl.)
tăind /tăl̦índ/ ger. de la **tăia**
(**tăiţei** v. **tăieţei**)
tălmaci /tălmáč/ v. **arici**
Tălmaciu (comună în judeţul Sibiu) s. pr. n. art. /tălmáču/; g.–d. **Tălmaciului** /tălmáčului̯/; v. R G 6
tălpig „încălţăminte“ s. m.; „pedală la războiul de ţesut“ şi „talpă la sanie“ s. n. /tălpíg/ v. **coleg** (pt. s. m.) şi **cârlig** (pt. s. n.)
tălpoi /tălpói̯/ v. **pietroi**
tămădui /tămăduí/ v. **alcătui**
tămâia /tămi̯á/ v. **îmbăia**
tămâie s. f. sg. nom.–ac. /tămíi̯e/; g.–d. **tămâi** /tămíi̯/; art. sg. nom.–ac. **tămâia** /tămíi̯a/; g.–d. **tămâiei** /tămíi̯ei̯/ (nu are pl.); v. R O 4 3°; [!]
tămâiere /tămi̯ére/ v. **vulpe**
tăpşan /tăpşán/ v. **abataj** (sau **prag**)
tărăgăna /tărăgănă/ v. **lucra**
tărăgănare /tărăgănáre/ v. **zare**
tărăgăneală /tărăgănḙálă/ v. **ameţeală**
tărăşenie /tărăşéni̯e/ v. **familie**
tărâţă /tărîţă/ v. **casă** (sg. e mai puţin folosit)
tărbăci /tărbăčí/ v. **ghici**
tărie /tărí̯e/ v. **familie**
tătic /tătík/ v. **bunic**; voc. sg. **tăticule!**; v. R G 7
tău (precedat de art. pos. **al**) pron. pos. 2 m., n. sg. nom.–ac. /altắu̯/; m. pl. nom.–ac. **ai tăi** /ai̯tắi̯/; g.–d. **alor tăi** /alortắi̯/ (nu are g.–d. sg.)
tău sau **al tău** adj. pos. 2 m., n. sg. (fără art. pos. când stă imediat după un s. cu art. hot. enclitic; forma cu art. pos. apare în situaţiile celelalte) /tău̯/ sau /altắu̯/; m. pl. **tăi** sau **ai tăi** /tăi̯/ sau /ai̯tắi̯/
–tău /tău̯/ (sau **–tu** /tu/) (numai după s. fără art. care sunt nume de rudenie sau cuvinte care exprimă o relaţie socială) adj. pos. 2 m. sg.; de ex. *frate–tău* sau (*frate–tu*) în rom. vorb. în loc de *fratele tău* în rom. scr.; v. R O 6 2°, 8
tăun /tăún/ v. **abur**
tăvăli /tăvălí/ v. **citi**
tăvălug /tăvălúg/ v. **coleg** (sau **prag**)
tâlcui /tilkul̦í/ v. **alcătui**
tâmpit /timpít/ v. **apt**
tânăr adj. 4 m., n. sg. /tínăr/; m. pl. **tineri** /tíneri̯/; f. sg. nom.–ac. **tânără**. tínără/; g.–d. şi pl. **tinere**. tínere/; v. R O 2
tânăr s. m. sg. /tínăr/; pl. **tineri** /tíneri̯/; art. sg. nom.–ac. **tânărul** /tínărul/; g.–d. **tânărului** /tínărului̯/; pl. nom.–ac. **tinerii** /tíneri/ sau /tíneri̯i̯/; g.–d. **tinerilor**; voc. sg. **tinere!**; pl. (însoţit de atribute) **tine-**

Scanned with OKEN Scanner

ri!; v. R O 2

tânără s. f. sg. nom.–ac. /tínără/; g.–d. şi pl. **tinere** /tínere/; art. sg. nom.–ac. **tânăra** /tínăra/; g.–d. **tinerei** /tínereį/; pl. nom.–ac. **tinerele** /tínerele/; g.–d. **tinerelor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°, 7

Tândală (personaj din snoave) s. pr. m. /tindálă/; g.–d. **lui Tândală**; voc. **Tândală!**; v. R G 6, 7

tângui /tinguĮí/ v. **alcătui**

tânjală „parte a jugului pentru vite“ /tinjálă/ v. **primăvară** (cuvântul se foloseşte astăzi mai ales în expr. ca *a se lăsa pe tânjală*)

tânjeală (<**tânji**) /tinjeálă/ şi /tinjálă/ v. **ameţeală**; [!]

tânji /tinjí/ v. **citi**

târî /tirí/ v. **urî**

târâie–brâu s. m. invar.; neart. /tirįiebríų/; v. R O 6 2°

Târgu–Jiu (reşedinţa judeţului Gorj) s. pr. n. comp. sg. art. (cu flexiune la ultimul termen) /tìrgujíų/; g.–d. **Târgu–Jiului**; v. R O 6 2°, 4°

târî /tirí/ v. **urî**

târnăcop /tirnăkóp/ v. **ajutor**

târziu adv.; adj. /tirzíų/ (pt. adj.) v. **hazliu**

Tb simb. pt. **terbiu**

TBC „tuberculoză“ s. n. invar. /tebečé/; art. nom.–ac. **TBC–ul** /tebečéul/; g.–d. **TBC–ului** (pl. se exprimă prin perifrază: *mai multe forme de TBC*); v. R O 6 4°

Tc simb. pt. **techneţiu**

te pron. pers. sau refl. 2 ac. neacc. /te/ (*te roagă* el sau *te rogi!*) *v.* **tu**

te– pron. pers. sau refl. 2 ac. neacc. /tę/ (*te–a rugat*; *te–ai rugat*) v. **tu**

–te– pron. pers. sau refl. 2 ac. neacc. /te/ (popular: *ruga–te–va oare?*; *ruga–te–vei oare?*); /tę/ (*vedea–te–aş fericit*; *rugatu–te–ai?*) v. **tu**; v. R O 8

–te pron. pers. sau refl. 2 ac. neacc. /te/ (*ducându–te*; *roagă–te!*) v. **tu**

Te simb. pt. **telur**

te–a (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 2 ac. neacc. + vb. aux. 3 /tęa/ (*te–a invitat* el pe tine) v. **tu** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

te–a /tęa/ (<**te va**) (îmbinare stabilă de cuvinte în rom. vorb.) pron. pers. 2 ac. neacc. + vb. aux. 3 (*te–a căuta el cândva*) v. **tu** şi **vrea** vb. aux. pt. viit.; v. R O 8

teafăr /tęáfăr/ v. **ţeapăn**

teamă s. f. sg. /tęámă/; art. nom.–ac. **teama** /tęáma/ (nu se foloseşte la g.–d.; nu are pl.)

teatru /tęátru/; pl. **teatre** /tęátre/; art. sg. nom.–ac. **teatrul** /tęátrul/; g.–d. **teatrului** /tęátruluį/; pl. nom.–ac. **teatrele** /tęátrele/; g.–d. **teatrelor**; v. R O 1 2°, 3, 4; G 4 1°, 6

Teatrul Naţional s. n. comp. sg. art. (cu flexiune la primul termen) /tęátrulnaţionál/ v. **teatru** (formele de sg. art.); v. R O 6 1°, 4°; F 4

teatru naţional (îmbinare liberă de cuvinte) s. n. + adj. /tęátrunaţionál/ v. **teatru** şi **abil**; v. R O 6 4°; F 4

techneţiu /tehnéţiu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Tc**; v. R O 6 3°

tehnic /téhnik/ v. **metalic**

tehnică/téhnikă/ v. **urzică**

tehnician /tehničián/ v. **fizician**

tehnologie /tehnoloģíĮe/ v. **familie**

tei /teį/ v. (pt. „arbore“) **pui** şi **pai** (pt. „fibră“)

tejghea s. f. sg. nom.–ac. /tejģá/; g.–d. şi pl. **tejghele**

Scanned with OKEN Scanner

/tejǵéle/; art. sg. nom.–ac. **tejgheaua** /tejǵáu̯a/; g.–d. **tejghelei** /tejǵélei̯/; pl. nom.–ac. **tejghelele** /tejǵélele/; g.–d. **tejghelelor**

telecomunicaţie /tèlekomunikáţi̯e/ v. **familie**; v. R F 4

teleenciclopedie /tèle:nčiklopedí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)

telefon /telefón/ v. **ajutor**

telefona /telefoná/ v. **lucra**

telegenic /tèleǧénik/ v. **metalic**

teleghida /tèleǵidá/ v. **lucra**

telegrafia /tèlegrafi̯á/ v. **studia**

telegramă /telegrámă/ v. **casă**

telejurnal /tèlejurnál/ v. **abataj**

telemea /telemẹá/ v. **stea** (formele de sg.)

telescop /teleskóp/ v. **ajutor**

televiziune /televiziúne/ v. **vulpe**; abr. **TV** /tevé/

televizor /televizór/ v. **ajutor**

telex /téleks/ v. **prag**; v. R O 6 3°

telur /telúr/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **Te**

temă /témă/ v. **casă**

teme /téme/ v. **aşterne**

temei /teméi̯/ v. **grai**

temniţă /témniţă/ v. **casă**

temperament /temperaméntˌ/ v. **abataj**

temperatură /temperatúră/ v. **inimă**

tempestuoasă /tempestuu̯ásă/ f. sg. nom.–ac. de la **tempestuos**

tempestuos /tempestuós/ v. **dubios**

tempo /témpo/ v. **zero** (sau **adagio**; [!])

temporal /temporál/ adj. „referitor la timp“; s. (os); v. (pt. adj.) **abil** şi **abataj** (pt. s.)

temporar „provizoriu, vremelnic, trecător“ /temporár/ v. **abil**

ten /ten/ v. **prag**

tenace adj. 2 m. sg., f., n. sg. şi pl. /tenáče/; m. pl. **tenaci** /tenáč/

tencui /tenku̯í/ v. **alcătui**

tencuială /tenku̯iálă/ v. **amiază**

tendinţă /tendínţă/ v. **casă**

tenis /ténis/ v. (pt. „joc“) **prag** (formele de sg.) şi (pt. „încălţăminte“) **as**

tenisman /ténisman/ v. **recordman**

tenotomie /tènotomí̯e/ v. **familie**

tensiometru /tènsiométru/ v. **teatru**

tensiune /tensiúne/ v. **vulpe**

tentacul /tentákul/ v. **abataj**

tentaţie /tentáţi̯e/ v. **familie**

teologie /teoloǧí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)

teoremă /teorémă/ v. **casă**

teoretic /teorétik/ v. **metalic**

teoretician /teoretičián/ v. **fizician**

teorie /teorí̯e/ v. **familie**

terapeutic /terapeútik/ v. **metalic**

terasă /terásă/ v. **casă**

terbiu /térbi̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Tb**

terchea–berchea s. m. şi f. invar.; neart. /térkabérka/; v. R O 6 2°; G 4 4°

terci /terč/ v. **meci**

terciui /terču̯í/ v. **alcătui**

terebentină /terebentínă/ v. **casă**

terestru /teréstru/ v. **ilustru**

terfelog /terfelóg/ v. **catalog**

teribil /teríbil/ v. **abil**

teritorial /teritoriál/ v. **abil**

teritoriu /teritóri̯u/ v. **domeniu**

termen /térmen/ v. (pt. „cuvânt, monom“) **abur** şi (pt. timp) **abataj**

termifica /termifiká/ şi **termofica** /termofiká/ v. **evoca**

termificare /termifikáre/ şi **termoficare** /termofikáre/ v.

zare
termina /terminá/ v. **aduna**
termită /termítă/ v. **casă**
termocentrală /tèrmočentrálă/ v. **casă**
termodifuzie /tèrmodifúzi̯e/ v. **familie**
termofica v. **termifica**
termoficare v. **termificare**
termoluminiscenţă /tèrmoluminiščénţă/ v. **casă** (formele de sg.); v. R O 1 2°; F 4
termometru /termométru/ v. **teatru**
termos /térmos/ v. **prag**
termostat /tèrmostát/ v. **abataj**; v. R F 4
Terra „Pământul“ (<lat. **terra**) s. pr. f. /téra/; g.–d. **Terrei** /téreı̯/; v. R O 1 3°, 6 4°
terţ „al treilea“ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.); în logică /terţ/ (*terţul exclus*) v. **abataj** (formele de sg.)
terţă în muzică /tértă/ v. **casă**
terţet în muzică şi în poezie /terţét/ v. **abataj**
terţiar /terţiár/ v. **abil**
testosteron /tèstosterón/ v. **abur**
teşi /teşí/ v. **citi**
tetanos /tetános/ v. **prag** (formele de sg.)
tetraedru /tètraédru/ v. **teatru**
tetraevanghel /tètraevángel/ v. **abataj**
teu /teu̯/ v. **birou**
teuton /teutón/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)
text /tekst/ v. **abataj**; v. R O 6 3°
textual /tekstuál/ v. **abil**
tezaur /tezáur/ v. **abataj**
tf simb. pt. **tonă–forţă**
Th simb. pt. **toriu**
thailandez /taı̯landéz/ v. **englez**
tibia s. f. sg. nom.–ac. fără şi cu art. /tíbi̯a/; fără art. g.–d. şi pl. **tibii** /tíbii̯/; art. sg. g.–d. **tibiei** /tíbi̯ei/; pl. nom.–ac. **tibiile** /tíbi̯ile/; g.–d. **tibiilor**; v. R O 3, 4; G 4 2°, 6, 8
tic interj. /tik/ şi **tic–tic** sau **tic, tic** /tiktík/; v. R O 6 1°, 2°
ticăi „a face tic–tac“ /tikă̯í/ v. **atribui**; „a se mocăi“ v. **alcătui**
ticălos /tikălós/ v. (pt. adj.) **bucuros** şi **as** (pt. s.)
tichet /tikét/ v. **abataj**
ticlui /tiklu̯í/ v. **alcătui**
ticsi /tiksí/ v. **citi**
tifon /tifón/ v. **ajutor**
tifos /tífos/ v. **prag** (pl. e mai puţin folosit)
tigaie /tigáie/ v. **baie**
tighel /tigél/ v. **abataj**
tihnă /tíhnă/ v. **casă** (formele de sg.)
–tii /ti/ sau /tii̯/ g.–d. de la **–ta**
tija nom.–ac. sg. art. de la **tijă**
tijă /tíjă/ v. **casă**
tije sg. g.–d. fără art. şi pl. de la **tijă**
tilincă /tilínkă/ v. **urzică**
timbru /tímbru/ v. **teatru** (pt. marcă) şi **lucru** (pt. proprietate fizică, clopoţel; pl. e rar)
timp /timp/ v. (pt. „fază a mişcării, a ritmului“) **abur** şi **prag** (pt. „vreme“ numai sg.; sg. şi pl. pt. termenul gramatical)
timpan /timpán/ v. **abataj**
timpuriu /timpuríu̯/ v. **hazliu**
tinctură /tinktúră/ v. **inimă**
tindă /tíndă/ v. **casă** (sau **amendă**)
tinde /tínde/ v. **arde**
tine pron. pers. şi refl. 2 ac. neacc. (*pe tine te aşteaptă*; *nu te vezi pe tine?*) /tine/ v. **tu**
tineret /tinerét/ v. **abataj** (formele de sg.)
tinereţe /tineréţe/ v. **vulpe**
tinichea /tiniḱá/ v. **lichea**
tinichigiu /tiniḱigíu̯/ v. **fiu**
tip „obiect reprezentativ; personaj; soi“ /tip/ v. **prag**
tipar /tipár/ v. **abataj**
tipic /tipík/ v. **prag**

tipic /típik/ v. **metalic**
tipografie /tipografíe̯/ v. **familie**
tiraj /tiráj/ v. **abataj**
tirbuşon /tirbuşón/ v. **ajutor**
tiroidian /tiroidián/ v. **aerian**
titirez /titiréz/ v. **abur** (sau **abataj**)
titlu /títlu/ v. **lucru**
tivilichie (pieptar) /tivilikíe̯/ v. **familie**
Tl simb. pt. **taliu**
Tm simb. pt. **tuliu**
toaletă /to̯alétă/ v. **casă**
toamnă /to̯ámnă/ v. **casă**
toartă /to̯ártă/ v. **casă** (sau **poartă**)
toast /to̯ast/ v. **prag**
toasta /to̯astá/ v. **lucra**
toată v. **tot** adj.
toată v. **tot** s. m.
toatele pl. art. de la **toată** s. f.
tobogan /tobogán/ v. **abataj**
toc /tok/ v. **prag**
toca vb. I inf. prez. /toká/; ind. prez. 3, 6 **toacă** /to̯ákă/; 2 **toci** /toč/; conj. prez. 3, 6 **toace** /to̯áče/; imper. sg. **toacă!**; v. **R O 2**; **G 9, 10** 1°, **11**
tocată (în muzică) /tokátă/ v. **casă**
tocă /tókă/ v. **urzică**
toci /točí/ v. **ghici**
tocmai adv. /tókmai̯/
tocmeală /tokme̯álă/ v. **ameţeală**
tocmi /tokmí/ v. **citi**
tocsin „clopot de alarmă" /toksín/ v. **abataj**
togă /tógă/ v. **dungă**
toi /toi̯/ v. **grai** (pl. e mai puţin folosit)
toiag s. n. sg. /toi̯ág/; pl. **toiege** /toi̯ége̯/; art. sg. nom.–ac. **toiagul** /toi̯águl/; g.–d. **toiagului** /toi̯ágului̯/; pl. nom.–ac. **toiegele** /toi̯ége̯le/; g.–d. **toiegelor**; v. **R O 2, 3, 4**; **G 4** 1°, **6**
Tokyo capitala Japoniei /tókio/ v. **Aachen**; [!]
tokyot /tokiót/ v. (pt. adj.) **apt** şi **wat** (pt. s.); [!]
Toma s. pr. m. art. /tóma/; g.–d. **lui Toma** (sau **Tomei** /tómei̯/); voc. **Toma!**; v. **R G 6, 7**
tomahawk cuv. engl. (armă) s. n. /tómăhok/; v. **R O 6** 3°
tomată /tomátă/ v. **casă**
tomberon /tomberón/ v. **ajutor**
tombolă /tómbolă/ v. **casă**
tomnatic /tomnátik/ v. **metalic**
ton (peşte) s. m.; „tonalitate, nuanţa unei culori; intonaţie; atmosferă" s. n. /ton/ (pt. s. m.) v. **abur** şi **prag** (pt. s. n.)
tonaj /tonáj/ v. **abataj**
tonă–forţă s. f. comp. nom.–ac. /tónăfórţă/ v. **casă** (flexiune la primul termen); simb. **tf.**; v. **R O 6** 2°; **F 4**
tonă–kilometru s. f. comp. sg. nom.–ac. /tónăkilométru/ v. **casă** (flexiune la primul termen); v. **R O 6** 2°; **F 4**
Tonitza (*Nicolae*) pictor român /toníţa/; g.–d. **lui Tonitza**; v. **R F 1**; **G 6**
tontoroi /tontorói̯/ v. **pietroi** (formele de sg.)
topaz /topáz/ v. **abataj**
topi /topí/ v. **citi**
topitură /topitúră/ v. **inimă**
topometrie /tòpometríe̯/ v. **familie** (formele de sg.); v. **R F 4**
torace /toráče/ v. **nume**
toreador /toreadór/ v. **abur**
torent /torént/ v. **abataj** (sau **wat**)
torenţial /torenţiál/ v. **abil**
toriu /tóri̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Th**
torpedo în mecanică /torpédo/ v. **zero**
torr în fizică /tor/ v. **abur**; v. **R O 1** 3°
tort /tort/ v. **prag**

Scanned with OKEN Scanner

torţă /tórţă/ v. **casă**
tory (cuv. engl.) s. m. /tóri/; v. R O 6 3°
tot /adv. /tot/
tot adj. 5 m., n. sg. nom.–ac. /tot/; m. pl. **toţi** /toţi/; f. sg. nom.–ac. **toată** /toátă/; f. şi n. pl. nom.–ac. **toate** /toáte/; m., f., n. g.–d. **tuturor** /tuturór/ (apare numai înaintea s.; nu are g.–d. sg.); în loc de g.–d. sg. şi pl. se folosesc formele de ac. sg. şi pl. precedate de prep. **a** (pt. g.) şi **la** (pt. d.); v. R O 2; G 5 5°
tot s. m., n. sg. nom.–ac. /tot/; pl. nom.–ac. **toţi** /toţi/; art. pl. ac. (numai precedat de prep. **cu**) **toţii** /tóţi/ sau /tóţii/; f. sg. nom.–ac. **toată** /toátă/; pl. f., n. nom.–ac. **toate** /toáte/; art. sg. ac. **toatele** (numai cu prep. **cu**); m., f., n. g.–d. **tuturor** /tuturór/ (sau **tuturora**); v. **tot** adj. pt. **a** sau **la** + ac. sg. sau pl. cu sens de g. sau d.
tot s. n. sg. /tot/; art. sg. nom.–ac. **totul** /tótul/ (nu se foloseşte la pl.)
total /totál/ v. **abil** (pt. adj.) şi **prag** (pt. s.)
totalitarism /totalitárism/ v. **abataj** (formele de sg.)
totdeauna adv. /todeaúna/
totdeodată „în acelaşi timp“ adv. /todeodátă/
totem /totém/ v. **prag** (sau **abataj**)
totodată „în acelaşi timp“ adv. /totodátă/
tot o dată (îmbinare liberă de cuvinte) s. n. „totul“ + nr. /tótodátă/ (*mănâncă tot o (singură) dată, nu de două ori*); adv. „de asemenea, la fel“ + nr. (*tot o dată am citit şi eu cartea, nu de două ori*); v. R O 6 1°
tot odată (îmbinare liberă de cuvinte) adv. „de asemenea“ + adv. „odinioară, cândva“ (*şi acestea s-au întâmplat tot odată, nu acum*); v. R O 6 1°
totu-i (>**totul e**) (îmbinare liberă de cuvinte) s. n. art. + vb. 3 /tótuj/ (*totu-i în ordine* în rom. vorb. = *totul e în ordine* în rom. scr.) v. **totul** şi **fi** vb. pred.; v. R O 8
totul art. sg. nom.–ac. de la **tot** s. n.
totuna „la fel, indiferent“ adv. /tótuna/ (*mi-e totuna*)
tot una (îmbinare liberă de cuvinte) adv. „de asemenea“ + nr. /tótúna/ (*tu ai una, eu am tot una*); adv. „mereu“ + adv. „aşa“ (*merge tot una*); v. R O 6 1°
tot una şi una loc. adj. /totúnaşiúna/ (*erau acolo fete tot una şi una*); v. R O 6 1°
tot unul şi unul loc. adj. m., n. /totúnulşiúnul/ (*erau acolo băieţi tot unul şi unul*); v. R O 6 1°
totuşi adv. /tótuşi/
toţi m. pl. de la **tot**
toţii pl. art. de la **tot** s. m.
tovarăş /továrăş/ v. **abur**
tovarăşă /továrăşă/ v. **casă**; (şi formă de voc. f.), v. R G 7
tovarăşe f. nom.–ac. pl. de la **tovarăşă**; m. voc. sg. de la **tovarăş**
toxicoman /tòksikomán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.); v. R O 6; F 4
trabuc /trabúk/ v. **prag**
tractor /traktór/ v. **ajutor**
tracţiune /trakţiúne/ v. **vulpe**
tradiţie /tradíţie/ v. **familie**
traduce /tradúce/ v. **duce**
traforaj /traforáj/ v. **abataj**
trage vb. III inf. prez. /tráge/; part. **tras** /tras/; ind. prez. 1, 6 **trag** /trag/; 2 **tragi** /tragi/; conj. prez. 3, 6 **tragă** /trágă/; imper. sg. **trage!**; imperf. 3 **trăgea** /trăgá/; perf. s. 1

Scanned with OKEN Scanner

trăsei /trăséi̯/; 3 **trase** /tráse/; ger. **trăgând** /trăgínd/; v. R O 2; G 9, 10 8°, 11

tragedian /traǧedián/ v. **fizician**

tragedie /traǧedíe̯/ v. **familie**

tragic /tráǧik/ v. **metalic**

tragicomedie /tràǧikomedíe̯/ v. **familie**

tragicomic /tràǧikómik/ v. **metalic**; v. R F 4

trahean adj. 4 m., n. sg. /traheán/; m. pl. **traheeni** /traheéni̯/; f. sg. nom.–ac. **traheeană** /traheiánă/; g.–d. şi pl. **traheene** /traheéne/; v. R O 2, 3, 4; G 5 1°

trahee /trahée̯/ v. **alee**

trahom /trahóm/ v. **ajutor**

trai /trai̯/ v. **grai** (formele de sg.)

traistă /tráistă/ v. **casă**

trambulină /trambulínă/ v. **casă**

tramvai /tramvái̯/ v. **pai**

tranc interj. /trank/ şi **tranca** /tránka/ sau **tranca–tranca** /tránkatránka/; v. R O 6 2°

tranca–fleanca sau **treanca–fleanca** interj. /tránkafleánka/ sau /treánkafleánka/

trandafir /trandafír/ v. **abur**

trandafiriu /trandafiríu̯/ v. **hazliu**

transalpin /tràn salpín/ v. **abil**; v. R F 4

transatlantic /tràn satlántik/ v. **abil**; v. R F 4

transborda /tranzbordá/ v. **lucra**; v. R O 1 2°

transcendent /transčendént/ v. **apt**; v. R O 1 2°

transcendental /transčendentál/ v. **abil**; v. R O 1 2°

transcrie /transkríe̯/ v. **scrie**

transdanubian /tràn zdanubián/ v. **aerian**; v. R O 1 2°; F 4

transfer /transfér/ v. **prag**

transforma /transformá/ v. **aduna**

transformator /transformatór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **ajutor** (pt. s.)

transfug /transfúg/ v. **coleg**

transfuzie /transfúzie̯/ v. **familie**

transgresa /tranzgresá/ v. **lucra**; v. R O 1 2°

transgresiune /tranzgresiúne/ v. **vulpe**; v. R O 1 2°

transhidrogenază /tràn shidroǧenáză/ v. **casă**; v. R O 1 2°; F 4

transhumanţă /transhumánţă/ v. **casă**

transilvan /transilván/ v. **abil**

Transilvania s. pr. f. art. /transilvánie̯a/; g.–d. **Transilvaniei** /transilvánie̯i̯/; v. R O 6 4°

transilvănean /transilvăneán/ v. (pt. s.) **cetăţean** şi **judeţean** (pt. adj.)

translator /translátor/ (sau /translatór/) v. **abur**

translitera /transliterá/ v. **lucra**

translucid /translučíd/ v. **arid**

transmisiune (acţiune, ansamblu de mecanisme, termen militar şi juridic) /transmisiúne/ v. **vulpe** (sau numai pt. acţiune, ansamblu) **transmisie** /transmísie̯/ v. **familie**)

transmite /transmíte/ v. **permite**

transplant /transplánt/ v. **abataj** (sau **prag**)

transport /transpórt/ v. **prag**

transporta /transportá/ v. **accepta**

transsiberian /tràns:iberián/ v. **aerian**; v. R O 1 3°; F 4

transsudaţie /transudáţie̯/ v. **familie**; v. R O 1 3°

transversal /tranzversál/ v. **abil**; v. R O 1 2°

tranşa /tranşá/ v. **lucra**

tranşă /tránşă/ v. **casă**

tranşând ger. de la **tranşa**

Scanned with OKEN Scanner

tranşee /tranşée/ v. **acantacee**
tranzacţie /tranzákţi̯e/ v. **familie**
tranzistor „semiconductor“ s. n. (sau s. m.); „aparat de radio“ s. n. /tranzistór/ (pt. „conductor“) v. **ajutor** (sau **abur**) şi **ajutor** (pt. „aparat de radio“)
tranzit /tránzit/ v. **prag**
tranzitoriu /tranzitórḭu/ v. **propriu**
tranziţie /tranzíţi̯e/ v. **familie**
trapez (muşchi) s. m.; (patrulater şi aparat) s. n. /trapéz/; (pt. s. m.) v. **abur** şi **abataj** (pt. s. n.)
trapezoidal /trapezoidál/ v. **abil**
trapist (călugăr) s. m.; (brânză) s. n. /trapíst/ (pt. s. m.) v. **artist** şi **prag** (formele de sg. pt. s. n.)
traseu /traséu̯/ v. **muzeu**
trasor (izotop) s. m.; (unealtă); (glonţ) s. n. /trasór/ (pt. s. m.) v. **abur** şi **ajutor** (pt. s. n.)
trata /tratá/ v. **lucra**
tratament /tratamént/ v. **abataj**
trataţie /tratáţi̯e/ v. **familie**
traumatism /traumatísm/ v. **abataj**
traumă /tráumă/ v. **casă**
traversa /traversá/ v. **lucra**
trăgaci adj.; „trăgător“ s. m.; „piesă la armă“ s. n. /trăgáč/ (pt. adj.) v. **dibaci**, **arici** (pt. s. m.) şi **bici** (pt. s. n.)
trăgătoare (obiect) /trăgătoáre/ v. **floare**
trăgător adj.; (persoană) s. m.; (obiect) s. n. /trăgătór/; v. (pt. adj.) **dator**, **abur** (pt. s. m.) şi **ajutor** (pt. s. n.)
trăi /trăi̯í/ v. **alcătui**
trăsătură /trăsătúră/ v. **inimă**
trăsnet /trắsnet/ v. **abataj**
trăsni /trăsní/ v. **citi**
trâmbiţă /trímbiţă/ v. **casă**
trândav /tríndav/ v. **abil**
trânteală /trinteálă/ v. **ameţeală**
trânti /trintí/ v. **citi**
treabă s. f. sg. nom.–ac. /treábă/; g.–d. **trebi** /trebḭ/; pl. **treburi** /tréburḭ/ (sau **trebi** /trebḭ/); art. sg. nom.–ac. **treaba** /treába/; g.–d. **trebii** /trébi/ sau /trébiḭ/; pl. nom.–ac. **treburile** /tréburile/ (sau **trebile** /trébile/); g.–d. **treburilor** (sau **trebilor**); v. **R O 2, 3, 4; G 4 3°, 6**
treacă–meargă loc. adv. /treákămeárgă/; v. **R O 6 2°**; **F 4**
(treanca–fleanca v. **tranca–fleanca)**
treaptă /treáptă/ v. **cetăţeană**
treaz adj. 4 m., n. sg. /treaz/; m. pl. **treji** /trejḭ/; f. sg. nom.–ac. **trează** /treázə/; g.–d. şi pl. f., n. **treze** /tréze/; v. **R O 2; G 5. 1°**
trebui /trebu̯í/ v. (pt. conj. prez. 3) **alcătui** şi **atribui** (numai 3, pt. celelalte forme)
trece vb. III inf. prez. /tréče/; part. **trecut** /trekút/; ind. prez. 1, 6 **trec** /trek/; 2 **treci** /treč/; conj. prez. 3, 6 **treacă** /treákă/; imper. sg. **treci!** şi **trece–l!**; imperf. 3 **trecea** /trečá/; perf. s. 1 **trecui** /trekúḭ/; 3 **trecu** /trekú/; ger. **trecând** /trekínd/; v. **R O 2; G 9, 10 7°, 11**
trei nr. m., f., n. /trei̯/ v. **cinci**
treia (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /tréi̯a/; v. **cincea**; cu cifre (**cea de**) **a 3–a** sau (**cea de**) **a III–a**
treilea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /tréi̯lea/ (sau /tréilea/) v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 3–lea** sau (**cel de**) **al III–lea**
treisprezece nr. m., f., n. /tréi̯-

Scanned with OKEN Scanner

sprezeče/ v. **cinci**

treisprezecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /tréişprezeča/; v. **cincea**; cu cifre (**cea de**) **a 13–a** sau (**cea de**) **a XIII–a**

treisprezecelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /tréişprezečelea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 13–lea** sau (**cel de**) **al XIII–lea**

trei suta (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /treişúta/; v. **suta** (**a ... suta**)

trei sute nr. m., f., n. /treişúte/ v. **cinci**

trei sutelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /treişútelea/ v. **cincilea**

treizecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /treizéča/ v. **cincea**

treizeci nr. m., f., n. /treizéč/ v. **cinci**

treizecilea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /treizéčilea/ v. **cincilea**

trematod (vierme) s. m. (sau s. n.) /trematód/; (pt. s. m.) v. **brad** (sau **abataj** pt. s. n.) (sg. e mai puţin folosit)

tremolo /trémolo/ v. **adagio**; [!]

tremura /tremurá/ v. **aduna**

tren /tren/ v. **prag**

trenci /trenč/ v. **meci**

trening /tréning/ v. **prag**

trepăda „a merge în trap" vb. I inf. prez. /trepădá/; ind. prez. 3, 6 **treapădă** /treápădă/; 1 **trepăd** /trépăd/; 2 **trepezi** /trépezi/; conj. prez. 3, 6 **trepede** /trépede/; imper. sg. **treapădă!**; v. **R G 9, 10**

trepăduş /trepădúş/ v. **abur**

trepida /trepidá/ v. **lucra**

trepidaţie /trepidáţi̯e/ v. **familie**

trepied /trepiéd/ v. **abataj** (sau **prag**)

treptat /treptát/ v. **apt**

tresări /tresărí/ v. **sări**

trestie /tréşti̯e/ v. **familie**

trestie–de–zahăr s. f. comp. sg. (cu flexiune la primul termen) /trèşti̯edezáhăr/ v. **familie** (sg.); v. **R O 6 2°; F 4**

tretin (animal) /tretín/ (sau /trétin/) v. **abur**

tretină (animal); (amendă) /tretínă/ (sau /trétină/) v. **casă**

trezi /trezí/ v. **citi**

trezorier /trezori̯ér/ v. **abur**

tria /tri̯á/ v. **studia**

triadă /triádă/ v. **casă**

triaj /tri̯áj/ v. **abataj**

triatlon /trìatlón/ v. **prag**; v. **R F 4**

tribord /tribórd/ v. **prag**

tribunal /tribunál/ v. **abataj**

trichină /triķínă/ v. **casă**

trichinoză /triķinózǎ/ v. **casă**

tricicletă /tričiklétă/ v. **casă**

tricofiţie boală /trìkofiţí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)

tricolor /trikolór/ v. **abil**

tricomonas parazit /trìkomónas/ v. **abur** (formele de sg.)

tricomonază /trìkomonázǎ/ v. **casă**

tricota /trikotá/ v. **lucra**

tricotaj /trikotáj/ v. **abataj**

tricotin ţesătură /trikotín/ v. **prag** (formele de sg.)

tricou /trikóu̯/ v. **birou**

trident /tridént/ v. **abataj** (sau **prag**)

trienal /trienál/ v. **abil**

trienală /trienálă/ v. **casă**

trifoi /trifój/ v. **grai** (pt. lanuri) şi **pietroi** (pt. sortimente)

trifoişte /trifóişte/ v. **vulpe**

trilogie /trilogí̯e/ v. **familie**

trimestrial /trimestriál/ v. **abil**

trimite /trimíte/ v. **permite**

Scanned with OKEN Scanner

trio /trío/ v. **adagio**; [!]
triod (carte religioasă) /triód/ v. **prag**
triodă /triódă/ v. **casă**
triplet /triplét/ v. **abataj**
triplu /tríplu/ v. **acru**
trist /trist/ v. **îngust**
tristeţe /tristéţe/ v. **vulpe**
trişa /trişá/ v. **lucra**
trişând ger. de la **trişa**
trişează ind. prez. 3, 6 de la **trişa**
trişti m. pl. de la **trist**
triştii m. pl. art. de la **trist**
tritiu /trítiu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. T
triton (zeitate); (animal); „nucleu al atomului de tritiu" s. m.; „interval muzical" s. n. /tritón/ v. (pt. s. m.) **abur** şi **prag** (pt. s. n.)
triumfa /triumfá/ v. **aduna**
triunghi /triúnghi/ v. **unghi**
trivial /triviál/ v. **abil**
trivium cuv. lat. (gramatica, retorica şi dialectica în învăţământul medieval) s. n. /trívium/
trofeu /troféu/ v. **muzeu**
trohaic /troháik/ v. **metalic**
troheu /trohéu/ v. **erou**
troian „din Troia" /troián/ v. **haşdeian** (pt. adj.; ca s. m. şi f. are aceleaşi forme cu adj.)
troian „nămete" s. n. sg. /troián/; pl. **troiene** /troiéne/; art. sg. nom.–ac. **troianul** /troiánul/; g.–d. **troianului** /troiánului/; pl. nom.–ac. **troienele** /troiénele/; g.–d. **troienelor**; v. R O 2
troieni /troiení/ v. **citi**
troiţă /troíţă/ v. **casă**
troleibuz /troleibúz/ v. **abataj**
troleu /troléu/ v. **muzeu**
troliu (aparat) /trólĭu/ v. **domeniu**
trombocit /trombočít/ v. **abataj**
trombon (instrumentist şi instrument) s. m. sau (instrument) s. n. /trombón/ v. (pt. s. m.) **abur** şi **ajutor** (pt. s. n.)
trombonist /tromboníst/ v. **artist**
tronca–tranca interj. /trónka-tránka/ şi **tronca–tronca** /trónkatrónka/; v. R O 6 2°; F 4
troncăt /trónkăt/ v. **abataj**
trop interj. /trop/ şi **tropa** /trópa/
trop (figură de stil) /trop/ v. **abur**
tropa v. **trop** interj.
tropic /trópik/ v. **ac**
Tropicul Capricornului s. pr. comp. n. sg. nom.–ac. art. /trópikulkaprikórnului/; g.–d. **Tropicului Capricornului**; v. R O 6 1°, 4°; F 4; G 6
Tropicul Racului s. pr. comp. n. sg. nom.–ac. art. /trópikulrákului/; g.–d. **Tropicului Racului**; v. R O 6 1°, 4°; F 4; G 6
tropoti /tropotí/ v. **citi**
trosnet /trósnet/ v. **abataj**
trosni /trosní/ v. **citi**
trotteur (cal şi încălţăminte) /trotör/ v. **abur**; v. R O 1 3°; T 2 2°
trotuar /trotuár/ v. **abataj**
truc /truk/ v. **prag**
truca /truká/ v. **marca**
trudă /trúdă/ v. **casă** (pl. e mai puţin folosit)
trufaş /trufáş/ v. **abil**
trunchi s. n. sg. /trunḱ/; pl. **trunchiuri** /trúnḱuri/; art. sg. nom.–ac. **trunchiul** /trúnḱul/; g.–d. **trunchiului**; pl. nom.–ac. **trunchiurile**; g.–d. **trunchiurilor**; v. R O 1 2°, 3, 4; G 4 1°, 6
trunchia /trunḱiá/ v. **studia**
trunchiem ind. prez. 4 de la **trunchia**
trunchiez ind. prez. 1 de la **trunchia**

Scanned with OKEN Scanner

trunchiind ger. de la **trunchia**
trup /trup/ v. **prag**
trusou /trusóu̯/ v. **birou**
trust /trust/ v. **prag**
tu pron. pers. 2 sg. nom. /tu/; d. acc. **ţie** /ţíe/; neacc. **îţi** /iţi̯/ (*îţi dă*); **ţi** /ţi/ (*ţi le dă*); **ţi–** /ţi̯/ (*ţi–l dă*); /ţe̯/ (*ţi–a dat*); **–ţi–** /ţi/ (*dându–ţi–l*); /ţe̯/ (*dându–ţi–o*); **–ţi** /ţi̯/ (*dându–ţi*); ac. acc. (prep. +) **tine** /tíne/; neacc. **te** /te/ (*te cheamă*); **te–** /te̯/ (*te–a chemat*); (popular) **–te–** /te/ (*ruga–te–va oare?*); /te̯/ (*lua–te–ar*); **–te** /te/ (*chemându–te*); voc. **tu!**; formele de d. şi ac. combinate cu forme verbale de pers. 2 devin pron. refl. (*ţie îţi speli; pe tine te speli*); v. **R O 6** 1°, 2°, **8**; **G 13**
(–tu v. **–tău)**
tubercul /tubérkul/ v. **abur**
tuberoză /tuberóză/ v. **casă**
tuci /tuč/ v. **meci**
tuciuriu /tučuríu̯/ v. **hazliu**
tufănică /tufăníkă/ v. **baveţică** (sau **urzică**)
tul /tül/ v. **prag**; v. **T 2** 2°
tulbura /tulburá/ v. **aduna**
tulburător /tulburătór/ v. **dator**
tulbure /túlbure/ v. **tare**
tulei „cotor al penelor“, „fir de păr“ /tuléi̯/ v. **pai**
tuleu (în agronomie şi botanică) s. n. /tuléu̯/ v. **heleşteu** (sau **erou**)
tuliu /túliu̯/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Tm**
tulpină /tulpínă/ v. **inimă**
tumefacţie /tumefákţi̯e/ v. **familie**
tumefia /tumefi̯á/ v. **studia**
tumefiere /tumefi̯ére/ v. **vulpe**
tumoare /tumoáre/ v. **floare**
tumultuoasă f. sg. nom.–ac. de la **tumultuos**
tumultuos /tumultuós/ v. **dubios**
tuna /tuná/ v. **aduna**
tunde /túnde/ v. **arde**
tunel /tunél/ v. **prag** (sau **abataj**)
tungsten „wolfram“ /túngsten/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **W**
tunică /tuníkă/ v. **urzică**
turaţie /turáţi̯e/ v. **familie**
tura–vura interj. /túravúra/; v. **R O 6** 2°; **F 4**
turba /turbá/ v. **lucra**
turban /turbán/ v. **abataj**
turbă „cărbune“; „turbare“ /túrbă/ v. **casă** (pl. e mai puţin folosit)
turbină /turbínă/ v. **casă**
turbocompresor /tùrbokompresór/ v. **ajutor**; v. **R O 2**; **F 4**
turc /turk/ v. (pt. adj.) **metalic** şi **bunic** (pt. s.)
turcă limbă /túrkă/ v. **fiică** (formele de sg.)
turcesc /turčésk/ v. **românesc**
turceşte adv. /turčéşte/
turcoaică /turko̯ái̯kă/ v. **fiică**
turcoaz adj. invar.; s. n. /turko̯áz/; v. (pt. adj.) **R G 5** 4°
Turda (oraş în judeţul Cluj) s. pr. f. /túrda/; g.–d. **Turzii** /túrzi/ sau /túrzi̯i̯/ (sau **Turdei** /túrdei̯/)
turism /turísm/ v. **abataj** (sg. pt. activitate; sg. şi pl. pt. automobil)
turist /turíst/ v. **artist**; v. **R O 2**
turn /turn/ v. **prag**
turna /turná/ v. (pt. a turna lichid) **scula** şi **lucra** (pt. a turna un film); v. **R O 2**
turnir /turnír/ v. **abataj** (sau **prag**)
turnură /turnúră/ v. **inimă**
turturea /turture̯á/ v. **stea** (sau **turturică** /turturíkă/ v. **baveţică**); v. **R O 2**; **F 4**
turui /turu̯í/ v. **atribui**
tuse /túse/ v. **autoare** (formele de sg.)

Scanned with OKEN Scanner

tuş /tuş/ v. **prag**
tuşare /tuşáre/ v. **zare**; v. R O 2
tuşă „piesă“, „clapă“, „limită“; în pictură; la scrimă /túşă/ v. **casă**
tuşă „mătuşă“ /túşă/ v. **inimă** (formele de sg.); voc. sg. **tuşă!**; v. R O 8; G 7
tuşe pl. de la **tuşă** „piesă“, „clapă“, „limită“, termenul din artă şi cel din sport
tuşeu /tuşéu̯/ v. **birou**
tuşi /tuşi̯/ pl. de la **tuşă** „mătuşă“
tuşi /tuşí/ v. **citi**
tuşieră /tuşiéră/ v. **casă**
tutore /tutóre/ v. **câine** (sau **tutor** /tutór/ v. **abur**)
tutu costum de balerină /tütű/ v. **atu**; v. T 2 2°
tutui /tutui̯í/ v. **alcătui**
tutun plantă s. m.; frunze, pachet s. n. /tutún/ v. (pt. s. m.) **abur** (formele de sg.) şi **prag** (pt. s. n.)
tutungerie /tutunger(i̯)íe/ v. **familie**
tuturor m., f., n. g.–d. pl. de la **tot** (adj. m., n. şi s. m.), **toată** (adj. şi s. f.)
tuturora v. **tot** s. m.
TV abr. pt. **televiziune**; s. invar. /tevé/; v. R G 4 4°
tweed cuv. engl. (stofă) /tu̯i:d/ s. n.; v. R O 1 3°, 6 3°; F 1
twist cuv. engl. (dans) /tu̯ist/ v. **prag**; v. R O 6 3°

Ţ

ţ s. m. sau s. n. /ţe/ (denumirea literei) v. R O 6 5°
ţac interj. /ţak/ sau **ţac–ţac** /ţakţák/
ţaglă (semifabricat) /ţáglă/ v. **casă**
ţambal /ţambál/ v. **abataj**
ţambalagiu /ţambalağíu̯/ v. **fiu**
ţandără /ţándără/ v. **barbă**
ţanţoş /ţánţoş/ v. **abil**
ţap /ţap/ v. **abur**
ţapină /ţápină/ v. **casă**
ţar /ţar/ v. **abur**
Ţara de Foc (arhipelag în America de Sud) s. pr. f. comp. sg. art. (cu flexiune la primul termen) /ţáradefók/ v. **barbă**; v. R O 6 1°, 4°
Ţara Românească (*Muntenia*) s. pr. f. comp. sg. art. (cu flexiune la ambii termeni) /ţáraromineáskă/ v. **barbă** şi **românesc**; v. R O 6 1°, 4°
ţară /ţáră/ v. **barbă**
ţară românească (îmbinare liberă de cuvinte) s. f. + adj. /ţárăromineáskă/ v. **barbă** şi **românesc**; v. R O 6 1°, 4°
ţarc /ţark/ v. **prag**
ţarcă /ţárkă/ v. **bancă**
ţarina (dans) s. f. sg. art. nom.–ac. /ţárina/ v. **casă** (formele de sg. art.)
ţarină (ogor) /ţárină/ v. **inimă**
ţăcăneală /ţăkăneálă/ v. **ameţeală**
ţăcăni /ţăkăní/ v. **citi** (sau 1, 6 **ţăcăn**, 3 **ţăcăne**)
ţăpoi /ţăpói̯/ v. **pietroi**
ţăran /ţărán/ v. **abur**
ţărancă /ţăránkă/ v. **fiică** (sau **bancă**)
ţărănesc /ţărănésk/ v. **românesc**
ţărână /ţărínă/ v. **casă**
Ţările de Jos (denumire medievală şi modernă a teritoriului Belgiei, Olandei, Luxemburgului şi nord–estului Franţei) s. pr. comp. pl. art. (cu flexiune la primul termen) /ţărileđejós/; g.–d., **Ţărilor de Jos**; v. R O 6 1°, 4°; F 4
ţările române „(toate) formaţiunile statale româneşti“ (îmbinare relativ stabilă de cuvinte) s. f. pl. art. + adj. (cu flexiune la ambii termeni)

/ţărileromíne/ v. **barbă** (pl. art.) şi **abil** (f. pl.); v. R O 6 1°; F 4

ţărm /ţărm/ v. **prag**

ţăruş /ţărúş/ v. **abur**

ţânţar /ţinţár/ v. **abur**

ţâr /ţir/ şi **ţâr–ţâr** /ţirţír/; v. R O 6 2°

ţâr peşte /ţir/ v. **abur**

ţârâi /ţiriⁱí/ v. **atribui** (sau **alcătui**)

ţârâială /ţiriⁱálă/ v. **amiază**

ţârlâi /ţirlⁱí/ v. **atribui**

ţâşni /ţişní/ v. **citi**

ţâşti interj. /ţişţi/ sau **ţâşt** /ţişt/

ţâţâi /ţiţiⁱí/ v. **atribui**

ţâţână /ţiţínă/ v. **inimă**

ţeapă /ţe̯ápă/ v. **cetăţeană** (sau **ameţeală**)

ţeapăn adj. 4 m., n. sg. /ţe̯ápăn/; m. pl. **ţepeni** /ţépeni̯/; f. sg. nom.–ac. **ţeapănă** /ţe̯ápănă/; g.–d. **ţepene** /ţépene/; v. R O 2, 3, 4; G 5 1°

ţeastă /ţe̯ástă/ v. **cetăţeană**

ţeavă /ţe̯ávă/ v. **ameţeală**

ţel /ţel/ v. **prag**

ţelină (plantă); (pământ nelucrat) /ţélină/ v. (pt. plantă) **casă** şi **inimă** (pt. pământ nelucrat)

ţep /ţep/ v. **abur** (sg. e mai puţin folosit)

ţepos /ţepós/ v. **bucuros**; v. R O 2

ţepuşă „ţeapă"; „spin" /ţepúşă/ v. **casă**

ţesal (sau **ţesăl**) ind. prez. 1 de la **ţesăla**

ţesală ind. prez. 3, 6 de la **ţesăla**

ţesale (sau **ţesăle**) conj. prez. 3, 6 de la **ţesăla**

ţesali (sau **ţesăli**) ind. prez. 2 de la **ţesăla**

ţesăla /ţesălá/ v. **căra** (sau **agăţa**)

ţese vb. III inf. prez. /ţése/; part. **ţesut** /ţesút/; ind. prez. 1, 6 **ţes** /ţes/; 2 **ţeşi** /ţeşi̯/; conj. prez. 3, 6 **ţeasă** /ţe̯ásă/; imper. sg. **ţese!**; v. R G 9, 10

ţestos /ţestós/ v. **bucuros**; v. R O 2

ţeţe s. f. invar. /ţéţe/; v. R G 4 4°

ţi pron. pers. sau refl. 2 d. neacc. /ţi/ (*ţi se pare ţie*; *ţi le iei*) v. **tu**

ţi– pron. pers. sau refl. 2 d. neacc. /ţi/, de ex.: *ţi–l dă (el, ţie, pe el)*; *ţi–l cumperi (tu, pentru tine, pe el)*; /ţe̯/, de ex. *ţi–a dat (el, ţie)*; *ţi–ai spus (tu, ţie)* v. **tu**

–ţi– pron. pers. sau refl. 2 d. neacc. /ţi/, de ex. *aducându–ţi–l (el, ţie)*; *închipuindu–ţi–l (tu, pe el)*; /ţe̯/, de ex. *dându–ţi–o (pe ea, el, ţie)*; *cumpărăţi–o (tu, pentru tine, pe ea)*; v. **tu**

–ţi pron. pers. sau refl. 2 d. neacc. /ţi/, de ex.: *dându–ţi în seamă (el, ţie, ceva)*; *pentru a–ţi aminti (el, ţie* sau *tu, ţie)*; *închipuie–ţi* v. **tu**

–ţi (<**veţi**) vb. aux. 5 în rom. vorb. pt. viit. /ţi̯/, de ex.: *dacă–ţi putea ăţi mai veni* = *dacă veţi putea veţi mai veni* în rom. scr.; v. R O 8

ţi–a (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 2 d. neacc. + vb. aux. 3 /ţe̯a/, de ex.: *ţi–a dat (ţie)* v. **tu** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

ţi–ai (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 2 + vb. aux. 2 (*ţi–ai închipuit; ţi–ai închipui)* /ţe̯aj/ v. **tu**, **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

ţi–am (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 2 d. neacc. + vb. aux. 1 /ţe̯am/, de ex.: *ţi–am dat (eu, ţie)*; vb. aux. 4, de ex.: *ţi–am da (noi, ţie)* /ţe̯am/ v. **tu**, **avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

Scanned with OKEN Scanner

ţi–ar (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 2 d. neacc. + vb. aux. 3, 6, de ex.: *ţi–ar da (el* sau *ei, ţie)* /ţe̯ar/ v. **tu** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

ţi–aş (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 2 d. neacc. + vb. aux. 1, de ex.: *ţi–aş da (eu, ţie)* /ţe̯aş/ v. **tu** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.

ţi–au (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 2 d. neacc. + vb. aux. 6 /ţe̯au̯/, de ex.: *ţi–au dat (ei, ţie)* v. **tu** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

ţicling unealtă de răzuit parchetul /ţiklíng/ v. **prag** (sau **ţiglină** /ţiglínă/ v. **casă**)

ţie pron. pers. sau refl. 2 d. acc. /ţíe/ (*ţie îţi place*; *ţie îţi cumperi*) v. **tu**

ţi–e (>**îţi e**) /ţi̯e/ (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 2 d. neacc. + vb. 3 (*ţi–e cald*) v. **tu** şi **fi** vb. pred.

ţigaie (lână; animal) adj.; s. f. /ţigái̯e/ v. (pt. adj. formele de f. de la) **lai** şi **baie** (pt. s.)

ţigan /ţigán/ v. **abur** (pt. s.) şi **abil** (pt. adj.)

ţigancă /ţigánkă/ v. **fiică** (sau **bancă**)

ţigară /ţigáră/ v. **barbă**

ţiglă /ţíglă/ v. **casă**

(**ţiglină** v. **ţicling**)

ţii ind. prez. 2 de la **ţine**

ţi–i (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. sau refl. 2 d. neacc. + pron. pers. 6 m. ac. neacc. /ţi/ sau /ţiĭ/, de ex.: *ţi–i dă ţie (el, pe ei)*; *ţi–i cumperi (tu, pe ei, pentru tine)*; după verb apare **–ţi–i**; v. **tu** şi **ei**; v. R O 6 2°; F 4

ţi–i (>**îţi e**) /ţi/ sau /ţiĭ/ (îmbinare stabilă de cuvinte în rom. vorb.) pron. pers. 2 d. neacc. + vb. 3 (*ţi–i sete* în rom. vorb. = *îţi e(ste) sete* în rom. scr.) v. **tu** şi **fi** vb. pred.; v. R O 6 2°, 8

ţi–i (<**îţi vei**) /ţi/ sau /ţiĭ/ (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) pron. refl. 2 d. neacc. + vb. 2, de ex.: *ţi–i petrece timpul (tău) cum îi vrea* (în rom. vorb.) = *îţi vei petrece timpul cum vei vrea* (în rom. scr.) v. **tu** şi **vrea** vb. aux. pt. viit.; v. R O 6 2°, 8

ţi–l (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. sau refl. 2 d. neacc. + pron. pers. 3 m. sau n. ac. neacc. /ţil/, de ex.: *ţi–l ia (el, ţie, pe el)*; *ţi–l iei (tu, ţie, pe el)*; după verb apare **–ţi–l**; v. **tu** şi **el**; v. R O 6 2°; F 4

ţi le (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. sau refl. 2 d. neacc. + pron. pers. 6 f., n. neacc. /ţíle/, de ex.: *ţi le ia (el, pe ele, pentru* sau *de la tine)*; *ţi le iei (tu, pe ele, pentru tine)*; după verb apare **–ţi–le**; v. **tu** şi **ele**; v. R O 6 2°; F 4

ţine vb. III inf. prez. /ţíne/; ind. prez. 1, 6 **ţin** /ţin/; 2 **ţii** /ţiĭ/; 4 **ţinem** /ţínem/; 5 **ţineţi** /ţíneţi/; conj. prez. 3, 6 **ţină** /ţínă/; imper. sg. **ţine!**; ger. **ţinând** /ţiníind/; v. R O 2; G 9, 10 7°, 11

ţintaură (plantă) /ţintáură/ v. **casă**

ţintă /ţíntă/ v. **casă**

ţinti /ţintí/ v. **citi**

ţintui /ţintu̯í/ v. **alcătui**

ţi–o (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. sau refl. 2 + pron. pers. 3 f. ac. neacc. /ţe̯o/, de ex.: *ţi–o ia (el, pentru tine, pe ea)*; *ţi–o iei (tu, pentru tine, pe ea)*; după verb apare **–ţi–o**; v. **tu** şi **ea**; v. R O 6 2°; F 4

ţipa /ţipá/ v. **aduna**

ţipăt /ţípăt/ v. **băţ**

ţist şi **ţst** interj. /ţist/ şi /ţist/

ţi–s (>**îţi sunt**) (îmbinare stabilă de cuvinte în rom.

Scanned with OKEN Scanner

vorb.) pron. pers. 2 d. neacc. + vb. 1, 6 /ţis/, de ex.: *ţi-s dator cu ceva (eu, ţie)* în rom. vorb. = *îţi sunt dator cu ceva* în rom. scr.; *ţi-s datori cu ceva (ei, ţie)* în rom. vorb. = *îţi sunt datori cu ceva (ei, ţie)* v. **tu** şi **fi** vb. pred.

ţi se (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 2 d. neacc. + pron. refl. 3, 6 ac. neacc. /ţíse/ (*ţi se pare ţie; ţi se par ţie*); după verb apare **–ţi–se**; v. **tu** şi **sine**; v. R O 6 2°; F 4

ţiţei /ţiţéi̯/ v. **grai**

ţiu şi **ţiu–ţiu** interj. /ţiu̯/ şi /ţiu̯ţíu̯/

ţiui /ţiu̯í/ v. **atribui**

ţoi (pasăre) s. m.; (păhărel) s. n. /ţoi̯/ v. (pt. s. m.) **pui** şi **grai** (pt. s. n.)

ţol în tehnică /ţol/ v. **abur**

ţop şi **ţop–ţop** interj. /ţop/ şi /ţopţóp/

ţopăi /ţopăí/ v. **atribui**

ţuguia /ţuguiá/ v. **îmbăia** (sau **încheia**)

ţuică /ţúi̯kă/ v. **urzică**

ţumburuş /ţumburúş/ v. **abataj** (sau **prag**)

ţurcan /ţurkán/ v. **abil** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.)

ţurcană /ţurkánă/ v. **casă**

ţurţur /ţúrţur/ v. **abur**

U

u s. m. sau s. n. /u/ (denumirea literei şi a sunetului); v. R O 6 5°

U simb. pt. **uraniu**

ucide vb. III inf. prez. /učíde/; part. **ucis** /učis/; ind. prez. 1, 6 **ucid** /učíd/; 2 **ucizi** /učízi̯/; conj. prez. 3, 6 **ucidă** /učídă/; imper. sg. **ucide!**; perf. s. 1 **ucisei** /učiséi̯/; 3 **ucise** /učíse/; ger. **ucigând** /učigínd/; v. R O 2; G 9, 10 8°, 11

ucigaş /učigáş/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)

ucigă–l–crucea „dracul" s. m. comp.; nu are pl. /učígălcrúča/; v. R O 6 2°

ucigă–l–toaca „dracul" s. m. comp.; nu are pl. /učígăltoáka/; v. R O 6 2°

ud /ud/ (pt. adj.) v. **arid** şi **prag** (pt. s.)

uda /udá/ v. **aplauda**

uita „a da uitării" /uiţá/ v. **accepta**; „a privi" v. **accepta**; imper. sg. **uită–te!** /úiţăte/; ger. **uitând** /uiţínd/

uite–popa–nu–e–popa s. n. comp.; nu are pl.; neart. /úiţepópanúepópa/

ulcea /ulčá/ v. **boccea** (sau **ulcică** /ulčíkă/ v. **baveţică**)

ulei /ulẹ́i̯/ v. **grai** (pt. lichid) şi **pai** (pt. celelalte sensuri)

uleioasă f. sg. nom.–ac. de la **uleios**

uleios /uleiós/ v. **duios**

uliţă /úliţă/ v. **casă**

uliu s. m. sg. /úliu̯/; pl. **ulii** /úli/ sau /úlii̯/; art. sg. nom.–ac. **uliul** /úliul/; g.–d. **uliului** /úliului̯/; pl. nom.–ac. **uliii** /úliii̯/; g.–d. **uliilor** /úliilor/; v. R O 1 3°, 3, 4; G 4 1°

uliuliu interj. /uliuliú/

ulterior /ulteriór/ v. **anterior**

ultim /últim/ v. **abil**

ultimatum /ultimátum/ v. **prag**

ultraaglomerat /ultra:glomerát/ v. **apt**

ultragia /ultraǧiá/ v. **studia**

ultraj /ultráj/ v. **abataj**

ultraultraelegant (sau **ultra–ultraelegant**) /ùltraùltraelegánt/ v. **apt**; v. R O 7

ultraviolet /ùltraviolét/ v. **apt**

ului /uluí/ v. **alcătui**

uman /umán/ v. **abil**

umăr (în anatomie; la jugul de boi; la un vas) s. m.; („umeraş", „ proeminenţă") s. n. /úmăr/ v. (pt. s. m.) **păr** şi

Scanned with OKEN Scanner

băţ (pt. s. n.)
umbla /umblá/ v. **afla**
umbli /úmbli/ ind. prez. 2 de la **umbla**
umbră /úmbră/ v. **casă**
umbrelă /umbrélă/ v. **casă**
umed /úmed/ v. **arid**
umerar /umerár/ v. **abataj**
umeraş /umeráş/ v. **abataj**
umezea imperf. 3 de la **umezi**
umezească conj. prez. 3, 6 de la **umezi**
umezesc ind. prez. 1, 6 de la **umezi**
umezi /umezí/ v. **citi**
umfla /umflá/ v. **afla**
umfli /úmfli/ ind. prez. 2 de la **umfla**
umoare /umo̯áre/ v. **floare**
umor /umór/ v. **prag** (formele de sg.)
umorist /umoríst/ v. **artist**
umple vb. III inf. prez. /úmple/; part. **umplut** /umplút/; ind. prez. 1, 6 **umplu** /úmplu/; 2 **umpli** /úmpli/; 3, conj. prez. 3, 6 şi imper. sg. **umple**
umpli /úmpli/ ind. prez. 2 de la **umple**
un (numai în faţa unui substantiv) adj. pron. nehot. m., n. sg. nom.–ac. /un/; g.–d. **unui** /únuj/; m. pl. nom.–ac. **unii** /úni/ sau /únij/; g.–d. **unor** /únor/
un art. nehot. m., n. sg. nom.–ac. /un/; g.–d. **unui** /únuj/; pl. m., f., n. **nişte** /níşte/; g.–d. **unor** /únor/
un (numai în faţa unui substantiv) nr. m., n. nom.–ac. /un/; g.–d. **unui** /únuj/
una (din nr. compuse, ca de ex. *a douăzeci şi una, a o sută una*) nr. f. sg. nom.–ac. /úna/ v. **opta**
una nr. f. nom.–ac. /úna/; g.–d. **uneia** /úneja/
una pron. nehot. f. sg. nom.–ac. /úna/; (toate celelalte forme sunt ca la adj. nehot. **o**, dar g.–d. sg. şi pl. se termină în **–a**); sg. g.–d. **uneia** /úneja/; pl. f., n. **unele** /úne-le/; g.–d. **unora** /února/
una şi una loc. adj. f. (apare şi împreună cu adv. **tot**) /únaşiúna/
unchi s. m. invar. /unḱ/; art. sg. nom.–ac. **unchiul** /únḱul/; g.–d. **unchiului** /únḱuluj/; pl. nom.–ac. **unchii** /únḱi/ sau /únḱij/; g.–d. **unchilor**; voc. sg. **unchiule!**; v. R O 3, 4; G 4 4°, 6, 7
unchiaş /unḱaş/ v. **abur**
undă /úndă/ v. **casă**
unde adv. /únde/
undeva adv. /undevá/
undui /unduí/ v. **alcătui**
unduios /unduiós/ v. **duios**
unealtă /uneáltă/ v. **cetăţeană**
unei g.–d. sg. de la **o** adj. pron., nr., art. nehot.
uneia g.–d. sg. de la **una** nr., pron. nehot.
unele pl. f., n. nom.–ac. de la **o** (adj. pron.), **una** (pron. nehot.)
uneori adv. /uneóri/
ungar /ungár/ v. **abil**
unge /únǧe/ v. **atinge**
unghi s. n. sg. /unǵ/; pl. **unghiuri** /únǵuri/; art. sg. nom.–ac. **unghiul** /únǵul/; g.–d. **unghiului** /únǵuluj/; pl. nom.–ac. **unghiurile** /únǵurile/; g.–d. **unghiurilor**; v. R O 3, 4; G 4 1°, 6
unghia /únǵila/ art. sg. nom.–ac. de la **unghie**
unghie /únǵile/ v. **familie**
unghii pl. nom.–ac. de la **unghie**; v. R O 1 3°
unguent /unguént/ v. **abataj**
ungur /úngur/ v. **abil**
unguresc /ungurésk/ v. **românesc**
ungureşte adv. /unguréşte/
unguroaică /ungurǫáikă/ v. **fiică**
uni adj. invar. /üní/; v. G 5 4°;

Scanned with OKEN Scanner

uni /uní/ v. **citi**
unic /únik/ v. **metalic**
uniform /unifórm/ v. **abil**
uniformă /unifórmă/ v. **casă**
unii pl. nom.–ac. de la **un** (adj. pron.), **unul** (pron. nehot.)
Unirea Principatelor s. pr. f. comp. art /unírea prinčipátelor/ v. **vulpe** (formele de sg.; flexiune la primul termen); v. R O 6 1°, 4°
unitate /unitáte/ v. **parte**
uniune /uniúne/ v. **vulpe**
univers /univérs/ v. **prag**
universitate /universitáte/ v. **parte**
unor g.–d. pl. m., f., n. de la **un** şi **o** adj. pron., art. nehot.
unora pl. m., f., n. g.–d. de la **unul** şi **una** (pron.)
unsprezece nr. m., f., n. /únsprezeče/ v. **cinci**
unsprezecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /únsprezeča/ v. **zecea**; cu cifre (**cea de**) **a 11–a** sau (**cea de**) **a XI–a**
unsprezecelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /únsprezečelea/ v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 11–lea** sau (**cel de**) **al XI–lea**
unt /unt/ v. **prag** (formele de sg.)
untdelemn /undelémn/ v. **prag** (formele de sg.)
untdelemniu /undelemníu/ v. **hazliu**
untură /untúră/ v. **inimă**
unu nr. m., n. nom.–ac. (apare mai ales când se numără, de ex.: *unu, doi, trei...*; *unu la sută*; *numărul unu, autobuzul unu, ora unu*; *douăzeci şi unu*) /únu/; g.–d. **unuia** /únuia/
unui g.–d. sg. de la **un** adj. pron., nr. cu val. de adj., art. nehot.
unuia g.–d. sg. de la **unu** (nr.), **unul** (pron., nr.)
unul nr. m., n. nom.–ac. /únul/; g.–d. **unuia**; de ex.: *unul singur*
unul pron. nehot. m., n. sg. nom.–ac. /únul/; (celelalte forme sunt ca la **un** adj. pron., dar g.–d. sg. şi pl. se termină în **–a**; de ex.: **unui > unuia**)
unulea (din nr. comp., ca de ex. *al douăzeci şi unulea, al o sută unulea*) /únulea/ v. **cincilea**
unul şi unul loc. adj. m., n. (apare şi împreună cu adv. **tot**) /únulşiúnul/
upercut /úperkut/ v. **prag**
ura interj. /úra/ şi **uraaa** /úra:/
ura /urá/ v. **lucra**
urangutan /urangután/ v. **abur**
uraniu /uránĭu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. U
ură /ură/ v. **inimă**
urâcios /uričós/ v. **lucios**
urâciune /uričúne/ v. **vulpe**
urând /urínd/ ger. de la vb. **ura** şi **urî**
urât adj.; part. şi supin de la **urî**; s. n. /urít/ v. (pt. adj. şi part.) **apt** şi **prag** (formele de sg. pt. s.); voc. sg. (pt. adj. substantivizat) m. **urâtule!** f. **urâto!** (în rom. vorb.)
urâţesc ind. prez. 1, 6 de la **urâţi**
urâţi /uriţí/ v. **citi**
urca /urká/ v. **evoca**
urcior /určór/ v. **picior**
ureche s. f. sg. nom.–ac. /uréķe/; g.–d. şi pl. **urechi** /uréķ/; art. sg. nom.–ac. **urechea** /uréķa/; g.–d. **urechii** /uréķi/ sau /uréķiĭ/; pl. nom.–ac. **urechile** /uréķile/; g.–d. **urechilor**; v. R O 3, 4; G 4 2°
urechea vb. I inf. prez. /ureķá/; ind. prez. 3, 6 **urechează**

Scanned with OKEN Scanner

/ureḱázə/; 1 **urechez** /ureḱéz/; 2 **urechezi** /ureḱézi̯/; 4 **urechem** /ureḱém/; 5 **urecheaţi** /ureḱáţi̯/; conj. prez. 3, 6 **urecheze** /ureḱéze/; imperf. 1, 4 **urecheam** /ureḱám/; perf. s. 1 **urecheai** /ureḱái̯/; 3 **ureche** /ureḱé/; imper. sg. **urechează(-l)!**; part. **urecheat** /ureḱát/; ger. **urechind** /ureḱínd/; v. R O 1 2°, 2; G 9, 10 2°, 11

urechează s. f. sg. nom.–ac. /ureḱálə/; g.–d. şi pl. **urecheli** /ureḱéli̯/; art. sg. nom.–ac. **urecheala** /ureḱála/; g.–d. **urechelii** /ureḱéli/ sau /ureḱéli̯i/; pl. nom.–ac. **urechelile** /ureḱélile/; g.–d. **urechelilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

uree /urée/ v. **acantacee** (formele de sg.)

uretră /urétrə/ v. **casă**

urgent /urǧént/ v. **apt**

urgenţă /urǧénţə/ v. **casă**

uriaş /uriáş/ v. (pt. s.) **abur** şi **abil** (pt. adj.)

uriaşă f. sg. nom.–ac. de la **uriaş** adj.

uriaşe f. sg. g.–d. sau pl. f., n. de la **uriaş** adj.

uric /úrik/ v. **metalic**

uric (act) /urík/ v. **ac**

urî vb. IV inf. prez. /urí̯/; ind. prez. 1, 6 **urăsc** /urə́sk/; 3 **urăşte** /urə́şte/; conj. prez. 3, 6 **urască** /uráskə/; imperf. 3 **ura** /urá/; imper. sg. **urăşte!**; ger. **urând** /urínd/; v. R O 2; G 10 5°, 11

urla /urlá/ v. **afla**

urlui / „a măcina“ /urlu̯í/ v. **alcătui**

urluială /urlu̯álə/ v. **amiază**

urma /urmá/ v. **lucra**

urmare /urmáre/ v. **zare**

urmaş /urmáş/ v. **abur**

urmaşă /urmáşə/ v. **casă**

urmă /úrmə/ v. **casă**

urmări /urmărí/ v. **citi**

următor /următór/ v. **dator** (pt. adj.) şi **abur** (pt. s.)

urs /urs/ v. **as**

Ursa–Mare s. pr. f. comp. art. (cu flexiune la ambii termeni) /úrsamáre/ v. **casă** (sg. art.) şi **tare** (sg.)

ursită /ursítə/ v. **casă**

ursitoare /ursitọáre/ v. **autoare**

ursuz /ursúz/ v. **abil**

urticaria art. sg. nom.–ac. de la **urticarie**

urticarie /urtikári̯e/ v. **familie**

Uruguay ţară în America Latină /uruguái̯/; art. nom.–ac. **Uruguayul** /uruguái̯ul/; g.–d. **Uruguayului**; v. R O 6 3°

urzeală /urzẹálə/ v. **ameţeală**

urzi /urzí/ v. **citi**

urzică s. f. sg. nom.–ac. /urzíkə/; g.–d. şi pl **urzici** /urzíč/; art. sg. nom.–ac. **urzica** /urzíka/; g.–d. **urzicii** /urzíči/ sau /urzíči̯/; pl. nom.–ac. **urzicile** /urzíčile/; g.–d. **urzicilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

usca vb. nereg. inf. prez. /uskə́/; ind. prez. 3, 6 **usucă** /usúkə/; 1 **usuc** /usúk/; 2 **usuci** /usúč/; conj. prez. 3, 6 **usuce** /usúče/; imper. sg. **usucă!**; v. R G 9

ustensilă /ustensílə/ v. **casă** (sg. e mai puţin folosit)

ustura /usturə́/ v. **aduna**

usturoi /usturói̯/ v. **pui** (formele de sg.)

uşă /úşə/ v. **inimă**

uşcioară /uşčọárə/ v. **casă**

uşor adj. 4 m., n. sg. /uşór/; m. pl. **uşori** /uşóri̯/; f. sg. nom.–ac. **uşoară** /uşọárə/; g.–d. şi pl. f., n. **uşoare** /uşọáre/; v. R O 2, 3, 4; G 5 1°

uşor (la poartă, uşă, fereastră) /uşór/ v. **abur**

uşurinţă /uşurínţə/ v. **casă**

util /utíl/ v. **abil**

utriculă /utríkulə/ v. **casă** (sau **utricul** /utríkul/ v. **abur**)

uza /uzə́/ v. **lucra**

Scanned with OKEN Scanner

uzină /uzínă/ v. **casă**
uzi m. pl. de la **ud** adj.
uzufruct /ùzufrúkt/ v. **prag** (formele de sg.)
uzurpa /uzurpá/ v. **aduna**

V

v s. m. sau s. n. /ve/ (denumirea literei); v. R O 6 5°
v. abr. pt. **vezi** (se foloseşte în indicaţii bibliografice sau în dicţionare)
V simb. pt. **vanadiu**; **vest**; **volum** (în geometrie); cifra romană pt. **cinci**
v– pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. /v/, de ex.: *v–a spus (el, vouă)*; *v–aţi amintit (voi)*; ac. neacc., de ex.: *v–a rugat (el, pe voi)*; *v–aţi rugat (voi)* v. **voi.**
–v– pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. /v/, de ex.: *datu–v–aţi (voi, ceva, pentru voi, vouă)*; ac. neacc., de ex.: *rugatu–v–a măcar (el, pe voi)*?; *spălatu–v–aţi bine (voi, pe voi)*? v. **voi**
v° abr. pt. **verso**
va vb. aux. 3 pt. viit. /va/ v. **vrea**
v–a (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. aux. 3 /va/, de ex.: *v–a dat (el, vouă)*; ac. neacc., de ex.: *v–a aşteptat (el, pe voi)* v. **voi**
VA simb. pt. **volt–amper**
vacanţă /vakánţă/ v. **casă**
vacă /vákă/ v. **urzică**
vaccin /vakčín/ v. **prag**
vacs /vaks/ v. **prag**
vacuum /vákuum/ v. **prag**
vadă conj. prez. 3, 6 de la **vedea**
vadră /vádră/ v. **fată**
vafelă /váfelă/ (sau **vafă** /váfă/) v. **casă**
va fi viit. 3 de la **fi** /vafí/ v. **vrea** vb. aux. pt. viit. şi **fi** vb. nereg. inf. prez.
v–a fi (>**vă va fi**) (îmbinare stabilă de cuvinte în rom. vorb.) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. 3 **a fi** viit. /vafí/, de ex.: *v–a fi (vouă) destul* în rom. vorb. = *vă va fi (fiind* sau *fost) destul* în rom. scr. v. **voi, vrea** vb. aux. pt. viit. şi **fi** vb. nereg. viit. sau prezumtiv; v. R O 8
va fi aflat viit. anterior, prezumtiv sau viit. I pasiv 3 de la **afla**
va fi aflând prezumtiv prez. 3 de la **afla**
vagabond /vagabónd/ v. **brad** (pt. s.) şi **arid** (pt. adj.)
vagabondă /vagabóndă/ v. **casă**
vagin /vağín/ v. **abataj**
vagon /vagón/ v. **ajutor**
vagon–cisternă s. n. comp. sg. (cu flexiune şi art. la primul termen) /vagóncistérnă/ v. **ajutor**
vagonet /vagonét/ v. **abataj**
vagon–restaurant s. n. comp. sg. (cu flexiune şi art. la primul termen) /vagónrestauránt/ v. **ajutor**
vaiet /váiet/ v. **abataj**
vait / (sau **vaiet**) ind. prez. 1 de la **văita** (sau **văieta**)
vajnic /vájnik/ v. **metalic**
val /val/ v. **prag**
valabil /valábil/ v. **abil**
valah /valáh/ v. **abur**
vale /vále/ v. **cale**
valeriană /valerilánă/ v. **casă**
valid /valíd/ v. **arid**
valoare /valoáre/ v. **floare**
valon(ă) şi **wallon(ă)** „(cu referire la) una din cele două limbi oficiale vorbite în Belgia şi (la) vorbitorii ei“ /valón/, /valónă/ v. (pt. adj.) **abil**; **abur** (pt. s. m.) şi **casă** (formele de sg. pt. s. f.)
valorifica /valorifiká/ v. **evoca**
vals /vals/ v. **prag**

Scanned with OKEN Scanner

valţ în tehnică „cilindru“, „maşină“ /valţ/ v. **prag**
valvârtej adv.; s. n. /valvirtéj/ v. **prag** (pt. s.)
valvulă /válvulă/ v. **casă**
v–am (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. aux. 1, 4 /vam/, de ex.: *v–am dat (eu* sau *noi vouă)*; vb. aux. 4, de ex.: *v–am da (noi, vouă)*; ac. neacc., de ex.: *v–am rugat (eu* sau *noi, pe voi)*; vb. aux. 4, de ex.: *v–am ruga (noi, pe voi)* v. **voi, avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
vamă /vámă/ v. **barbă**
vanadiu /vanádi̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **V**
vană /vánă/ v. **casă**
vanilie /vanílie/ v. **familie**
vanitoasă f. sg. nom.–ac. de la **vanitos**
vanitos /vanitós/ v. **bucuros**
vapor „navă“ s. n.; „abur“ s. m. /vapór/ v. (pt. s. n.) **ajutor** şi **abur** (pt. s. m.; sg. e mai puţin folosit)
var în fizică s. m.; „material“ s. n. /var/ v. (pt. s. m.) **abur** şi **prag** (pt. s. n.)
v–ar (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. aux. 3, 6 /var/, de ex.: *v–ar da (el* sau *ei, vouă)*; ac. neacc., de ex.: *v–ar ruga (el* sau *ei, pe voi)* v. **voi** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
vară (anotimp); (rudă) /vără/ v. (pt. anotimp) **primăvară** şi **fată** (pt. rudă)
vargă (nuia) s. f. sg. nom.–ac. /várgă/; g.–d. şi pl. **vergi** /verğ/; art. sg. nom.–ac. **varga** /várga/; g.–d. **vergii** /vérği/ sau /vérği̯/; pl. nom.–ac. **vergile** /vérğile/; g.–d. **vergilor**; v. **R O 2**
vargă (dúngă) /várgă/ v. **plagă**
varia /varia/ v. **studia**
variaţie /variáţie/ v. **familie**
varice s. f. pl. /varíče/ v. **elice** (formele de pl.)
varietate /varietáte/ v. **parte**
varieteu /varietéu̯/ v. **birou**
variolă /variólă/ v. **casă**
varniţă /várniţă/ v. **casă**
varză /várză/ v. **fată**
vas /vas/ v. **abataj**
vasal /vasál/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
vasăzică conj. /vasăzíkă/
vaselină /vaselínă/ v. **casă**
vasiform /vàsifórm/ v. **abil**
vasoconstricţie /vàsokonstríkţie/ v. **familie**
vasodilataţie /vàsodilatáţie/ v. **familie**
vasomotor /vàsomotór/ v. **dator** (sau **vasomotoriu** /vàsomotóri̯u/ v. **propriu**)
vast /vast/ v. **îngust**
v–aş (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. aux. 1 /vaş/, de ex.: *v–aş da (eu, vouă)*; ac. neacc., de ex.: *v–aş ruga (eu, pe voi)* v. **voi** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
vată /vátă/ v. **casă** (formele de sg.)
vătămi ind. prez. 2 de la **vătăma**
vatman /vatmán/ v. **abur**
Vatra Dornei s. pr. comp. f. sg. nom.–ac. art. (cu flexiune la primul termen) /vátradórnei̯/ v. **fată** (formele de sg. art.)
vatră /vátră/ v. **fată**
v–aţi (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. refl. 5 d. neacc. + vb. aux. 5 /vaţi̯/ *(v–aţi închipuit; v–aţi închipui)*; ac. neacc. *(v–aţi rugat; v–aţi ruga)* v. **voi, avea** vb. aux. pt. perf. comp. şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
v–au (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. aux. 6 /vau̯/, de

Scanned with OKEN Scanner

ex.: *v–au dat (ei, vouă)*; ac. neacc., de ex.: *v–au rugat (ei, pe voi)* v. **voi** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

vă pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. /vă/, de ex.: *vă dă (el, vouă)*; *vă spuneţi (voi, vouă)*; ac. neacc., de ex.: *vă aşteaptă (el, pe voi)*; *vă spălaţi (voi, pe voi)* v. **voi**

vă– pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. /vă/ în rom. vorb., de ex.: *vă–napoiez (vouă, ceva)*; *vă daţi seama (voi, de acestea)*; ac. neacc., de ex.: *vă–nţelege (pe voi)*; *vă–nţelegeţi (între voi)* v. **voi**

–vă– pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. /vă/, de ex.: *da–vă–va oare pace (el, vouă)?*; *da–vă–veţi seama (voi, de greşeală)*; ac. neacc., de ex.: *ruga–vă–va (el, pe voi, ceva)*; *lăsa–vă–veţi păcăliţi (voi, de ei)* v. **voi**; v. R O 8

–vă pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. /vă/, de ex.: *dându–vă (el, vouă)*; *închipuiţi–vă (voi, ceva)*; ac. neacc. *lăsându–vă în stradă (cineva, pe voi)*; *duceţi–vă acasă!* v. **voi**

văcsui /văksuí/ v. **alcătui**

văcsuitor /văksuitór/ v. **abur**

văduvă /văduvă/ v. **casă**

văgăună /văgăúnă/ v. **inimă**

(**văieta** v. **văita**)

(**văietare** v. **văitare**)

(**văietătură** v. **văitătură**)

văita /văitá/ (ori /văi̯tá/) (sau **văieta** /văi̯etá/) v. **căuta**

văitare /văitáre/ (ori /văi̯táre/) (sau **văietare** /văi̯etáre/) v. **zare**

văitătură /văitătúră/ (ori /văi̯tătúră/) (sau **văietătură** /văi̯etătúră/) v. **inimă**

vălătuc /vălătúk/ v. **bunic**

vălmăşeală /vălmăşeálă/ şi /vălmăşálă/ v. **ameţeală**

vălţui /vălţuí/ v. **alcătui**

vălurat /vălurát/ v. **apt**

vămui /vămuí/ v. **alcătui**

văpaie /văpáie/ v. **baie**

văr /văr/ v. **păr**

văra /vără/ v. **lucra**

văratic /vărátik/ v. **metalic**

vărsa /vărsá/ v. **apăsa**

vărsat de vânt s. n. comp. sg. /vărsádevínt/ v. **prag** (formele de sg.; flexiune şi art. la primul termen)

vărsământ /vărsămínt/ v. **cuvânt**

Vărsătorul (constelaţie) s. pr. m. art. sg. /vărsătórul/; g.–d. **Vărsătorului**; v. R O 6 4°; G **6**

vărui /văruí/ v. **alcătui**

văruială /văruiálă/ v. **amiază**

vătăma /vătămá/ v. **căra**

vătrai /vătrái/ v. **pai**

vătui /vătuí/ v. **alcătui**

v–ăţi /văţi/ (<**vă veţi**) (îmbinare stabilă de cuvinte; populară) pron. refl. 5 d. neacc. + vb. aux. 5, de ex.: *v–ăţi da seama (prea târziu)* în rom. populară = *vă veţi da seama* în rom. scr.; ac. neacc., de ex.: *v–ăţi ruga voi (de noi)* în rom. populară = *vă veţi ruga voi* în rom. scr. v. **voi** şi **vrea** vb. aux. pt. viit.

văzut–a formă inversă de perf. comp. 3 /văzúta/; populară v. **vedea** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

văzutu–l–a formă inversă de perf. comp. cu pron. pers. 3 m. ac. neacc. /văzútula/; populară v. **vedea**, **el** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

văzutu–mi–l–a formă inversă de perf. comp. cu pron. pers. 1 d. neacc. şi pron. pers. 3 m. ac. neacc.; populară /văzútumìla/ v. **vedea**, **eu**, **el** şi **avea** vb. aux. pt. perf. comp.

vâj şi **vâj, vâj** interj. /vij/ şi /vijvíj/

vâlcea /vilčá/ v. **boccea** (sau

Scanned with OKEN Scanner

vâlcică /vilčíkă/ v. **baveţică**)
vâlvătaie /vîlvătái̯e/ v. **baie**
vâlvâi /vîlvi̯í/ v. **atribui**
vâlvoi adj. invar. /vîlvói̯/; v. **R G** 5 4°
vâna /vînă/ v. **lucra**
vânat /vînát/ v. **prag**
vână s. f. sg. nom.–ac. /vínă/; g.–d. şi pl. **vine** /víne/; art. sg. nom.–ac. **vâna** /vína/; g.–d. **vinei** /víne̯i̯/; pl. nom.–ac. **vinele** /vínele/; g.–d. **vinelor**; v. **R O** 2, 3, 4; **G** 4 2°
vânăt adj. 4 m., n. sg. /vínăt/; m. pl. **vineţi** /víne̯ţi̯/; f. sg. nom.–ac. **vânătă** /vínătă/; g.–d. şi pl. f., n. **vinete** /vínete/; v. **R O** 2
vânătaie /vinătái̯e/ v. **baie**
vânătă /vínătă/ v. **tânără** s.
vânătoare /vinătọáre/ v. **floare**
vând ind. prez. 1, 6 de la **vinde**
vândă conj. prez. 3, 6 de la **vinde**
vânt /vint/ v. **prag**
vântoasă f. sg. nom.–ac. de la **vântos**
vântos /vintós/ v. **bucuros**
vânturatic /vinturátik/ v. **metalic**
vântură–lume s. m. comp. invar.; neart. /vínturălúme/
vânzare /vinzáre/ v. **zare**
vânzătoare /vinzătọáre/ v. **autoare**
vânzător /vinzătór/ v. **abur**
vârcolac /vîrkolák/ v. **bunic**
vârf /vîrf/ v. **prag**
vârî vb. IV inf. prez. /vîrí/; ind. prez. 3, 6 **vâră** /vîră/; imper. sg. **vâră!**; part. **vârât** /vîrît/; ger. **vârând** /vîrínd/; v. **G** 9, 10
vârstă „timp", „etate"; „dungă" /vîrstă/ (sau numai pt. „dungă" **vrâstă** /vrîstă/) v. **casă**
vârstnic /vîrstnik/ v. **metalic**
vârşă /vîrşă/ v. **casă**
vârtej /vîrtéj/ v. **prag**
vâsc /vîsk/ v. **abur** (formele de sg.)
vâscos /vîskós/ v. **bucuros**
veac /ve̯ak/ v. **prag**; în expr. pl. m. **veci** /več/, de ex.: *în veci*
vecernie /večérni̯e/ v. **familie**
vechi adj. 2 m., n. sg., f. g.–d. sg. şi pl. m., f., n. /veḱ/; f. sg. nom.–ac. **veche** /véḱe/
Vechiul Testament s. pr. comp. n. sg. art. /véḱultestamént/; g.–d. **Vechiului Testament**
vecin /večín/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
vecină /večínă/ v. **casă**
vector /vektór/ v. **abur**
vectorial /vektoriál/ v. **abil**
Vede (vechi scrieri sanscrite) s. pr. f. pl. /véde/ v. **casă** (formele de pl.)
vedea vb. II inf. prez. /vede̯á/; ind. prez. 1, 6 **văd** /văd/; 2 **vezi** /vezi̯/; 3 **vede** /véde/; conj. prez. 3, 6 **vadă** /vádă/; imper. sg. **vezi!**; part. **văzut** /văzút/; ger. **văzând** /văzínd/; v. **R O** 2; **G** 10 6°, 11
vedea–ţi–i–aş (*mari*) formă inversă de cond.–opt. prez. 1 de la **vedea** + pron. pers. 2 d. neacc. + pron. pers. 6 m. ac. neacc., populară /vede̯áţi̯i̯aş/ v. **vedea, tu, ei** şi **aş** vb. aux. pt. cond.–opt.
vedea–va forma inversă de viit. 3 de la **vedea**, populară /vede̯áva/
vedere /vedére/ v. **vulpe**
vegetarian /veğetarián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (pt. s.)
vegetaţie /veğetáţi̯e/ v. **familie**
veghe s. f. sg. nom.–ac. /véğe/; g.–d. şi pl. **veghi** /veğ/; art. sg. nom.–ac. **veghea** /véğa/; g.–d. **veghii** /véği/ sau /véği̯/; pl. nom.–ac. **veghile**; g.–d. **veghilor**; v. **R O** 1 2°; **G** 4 2°
veghea vb. I inf. prez. /vegá/;

Scanned with OKEN Scanner

ind. prez. 3, 6 **veghează** /veġáză/; conj. prez. 3, 6 **vegheze** /veġéze/; imper. sg. **veghează!**; imperf. 3 **veghea** /veġá/; ger. **veghind** /veġínd/; v. R O 1 2°; G 10 2°, 11

vehicul /vehíkul/ v. **abataj**

veioză /veioză/ v. **casă**

veleitate /veleitáte/ v. **parte**

velinţă /velínţă/ v. **casă**

velodrom /velodróm/ v. **prag**

velur /velúr/ v. **prag** (formele de sg.)

venă /vénă/ v. **casă**

venea imperf. 3 de la **veni**

veneraţie /veneráţie/ v. **familie** (formele de sg.)

venetic /venetík/ v. **bunic**

venetică /venetíkă/ v. **fiică**

venezuelan /venezuelán/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.) (sau **venezuelian** /venezuelián/ v. pt. adj. **aerian** şi pt. s. **fizician**)

veni vb. IV inf. prez. /vení/; ind. prez. 1, 6 **vin** /vin/; 2 **vii** /vi/ sau /vii/; 3 **vine** /víne/; conj. prez. 3, 6 **vină** /vínă/; imper. sg. **vino!** /víno/; v. R O 1 3°, 2; G 10 4°, 11

venit „câştig" s. n. /venít/ v. **prag**

venozitate /venozitáte/ v. **parte** (formele de sg.)

ventil /ventíl/ v. **abataj**

ventilator /ventilatór/ v. **ajutor**

ventilaţie /ventiláţie/ v. **familie**

ventricul /ventríkul/ v. **abataj**

ventriloc /ventrilók/ v. **bunic**

verandă /verándă/ v. **casă**

verbină (plantă) /verbínă/ (sau **vervenă** /vervénă/) v. **casă**

verde /vérde/ v. **limpede** (pt. adj.) şi **nume** (formele de sg. pt. s.)

verdict /verdíkt/ v. **abataj**

vergea /verğá/ v. **pingea**

veri pl. de la **văr**

verif s. n. /veríf/ în loc.; de ex. *în verif* „(stofă tăiată) în diagonală"

verifica /verifiká/ v. **evoca**

verigă /verígă/ v. **dungă**

verişoară /verişoáră/ v. **casă**

vermut /vérmut/ (sau /vermút/) v. **prag**

vernil adj. invar.; s. n. /verníl/ v. (pt. s.) **prag** (sg.); v. R G 5 4° (pt. adj.)

vernisa /vernisá/ v. **lucra**

vernisaj /vernisáj/ v. **abataj**

veros /verós/ v. **bucuros**

verosimil /verosímil/ v. **abil**

vers /vers/ v. **prag**

versant /versánt/ v. **abataj** (sau **wat**)

verset /versét/ v. **abataj**

versifica /versifiká/ v. **evoca**

versificaţie /versifikáţie/ v. **familie**

versiune /versiúne/ v. **vulpe**

verso cuvânt latin („dosul unei pagini") /vérso/; abr. **v°**; [!]

vertij /vertíj/ v. **prag**

(**vervenă** v. **verbină**)

verzui adj. 2 m., n. sg. şi pl.; f. sg. g.–d. şi pl. /verzúi/; f. sg. nom.–ac. **verzuie** /verzúie/; v. R O 3, 4; G 5 3°

vesel /vésel/ v. **abil**

veselie /veselíe/ v. **familie**

vest /vest/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **V**

vestă /véstă/ v. **casă**

veste s. f. sg. nom.–ac. /véstè/; g.–d. şi pl. **veşti** /veşti/; art. sg. nom.–ac. **vestea** /véstea/; g.–d. **veştii** /vêşti/ sau /vêştii/; pl. nom.–ac. **veştile** /vêştile/; g.–d. **veştilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°

vestiar /vestiár/ v. **abataj**

vestibul „încăpere" /vestibúl/; v. **prag**; în anatomie /vestíbul/ v. **abataj**

vestigiu /vestígiu/ v. **serviciu**

veşmânt /veşmínt/ v. **cuvânt**

veşnic /vêşnik/ v. **metalic**

veşnicie /veşničíe/ v. **familie**

veştejea imperf. 3 de la **veş-**

Scanned with OKEN Scanner

teji
veştejească conj. prez. 3, 6 de la **veşteji**
veşteji /veştejí/ v. **citi**
veţi vb. aux. 5 pt. viitor v. **vrea**
veveriţă /véveriţă/ v. **casă**
vi pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. /vi/, de ex.: *vi le cumpără (cineva, pentru voi)*; *vi le cumpăraţi (voi, pentru voi)* v. **voi**
vi– pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. /vi/, de ex.: *vi–l ia (el, vouă)*; *vi–l luaţi (voi, pentru voi)* v. **voi**
–vi– pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. /vi/, de ex.: *datu–vi–s–a dreptate (vouă)?*; *luatu–vi–l–aţi la timp (voi, pe el, pentru voi?)* v. **voi**
via cuv. lat. „pe ruta“ prep. (+ nume de localităţi) /vía/
via /víʲa/ art. nom.–ac. sg. de la **vie** s. şi adj. f.
viager /viağér/ v. **abil**
viaţă /vi̯áţă/ v. **amiază**
vibraţie /vi̯bráţiʲe/ v. **familie**
vicia /vi̯čiʲá/ v. **studia**
vicios /vi̯čiós/ v. **dubios**
viciu /víču/ v. **serviciu**
victorie /viktóriʲe/ v. **familie**
vie /víʲe/ v. **familie**
vienez /vienéz/ v. **englez**
vier (animal) /vi̯er/ v. **abur**
vier paznic la vie /viér/ v. **abur**
viermănos /vi̯ermănós/ v. **bucuros**
vierme /vi̯érme/ v. **câine**
viermui /vi̯ermuʲí/ v. **alcătui**
viermuială /vi̯ermuʲálă/ v. **amiază**
viespar (insectă; pasăre) s. m.; (cuib) s. n. /vi̯espár/ v. (pt. s. m.) **abur** şi **abataj** (pt. s. n.)
viespe /vi̯éspe/ v. **vulpe**
vieţi /vi̯eţi̯/ pl. de la **viaţă**
vii /vi/ sau /vi̯/ pl. de la **vie** (s.); f. sg. nom.–ac. de la **viu** (adj.); ind. prez. 2 de la **veni**
vi–i /vi/ sau /vi̯/ (îmbinare stabilă) pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. + pron. pers. 6 m., n. ac., neacc. (*vi–i dau pe aceştia*; *vi–i luaţi pe aceştia*) v. **voi** şi **ei**; după verb apare **–vi–i**; v. **R O 6** 2°
vi–i (îmbinare stabilă de cuvinte în rom. vorb.) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. 3, de ex.: *cum vi–i voia* în rom. vorb. = *cum vă este voia* în rom. scr. v. **voi** şi **fi** vb. pred.
viitor /viitór/ v. (pt. adj.) **dator** şi **prag** (pt. s.)
vi–l (îmbinare stabilă) pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. + pron. pers. 3 m. n. ac. neacc., de ex.: *vi–l ia (vouă, pe el)*; *vi–l luaţi (voi, pe el, pentru voi)* v. **voi** şi **el**; după verb apare **–vi–l**; v. **R O 6** 2°; **F 4**
vin /vin/ v. **prag**
vină /vínă/ v. **inimă**
vină conj. prez. 3, 6 de la **veni**
vinde vb. III inf. prez. /vínde/; part. **vândut** /vindút/; ind. prez. 1, 6 **vând** /vind/; 2 **vinzi** /vinzi̯/; 3 **vinde** /vínde/; conj. prez. 3, 6 **vândă** /víndă/; imper. sg. **vinde!**; ger. **vânzând** /vinzínd/; v. **R G 9, 10**
vindeca /vindeká/ v. **evoca**
vindiac (haină) /víndi̯ak/ (sau /vindi̯ák/) v. **prag**
vindicativ „răzbunător“ /vindikatív/ v. **abil**
vine ind. prez. 3 de la **veni**
vinerea adv. (<nom.–ac. art. de la **vineri** s. f.) în rom. vorb.; v. **R O 8**
Vinerea Mare s. pr. f. comp. art. (cu flexiune la ambii termeni) /vínereami̯áre/ v. **luni** şi **tare** (formele de sg.)
vineri /vínerʲi̯/ v. **luni**
vineri adv. /vínerʲi̯/ în rom. scr.; v. **R O 8**
vinietă /vini̯étă/ v. **casă**
vino imper. sg. de la **veni**
vioară (instrument muzical) s. f. sg. nom.–ac. /vi̯uáră/; pl.

viori /viórị/; art. sg. nom.–ac. **vioara** /viụára/; g.–d. **viorii** /viórị/ sau /viórịị/; pl. nom.–ac. **viorile** /viórile/; g.–d. **viorilor**; v. **R O 2**

vioi adj. 2 m., n. sg. şi m. pl. /viói̯/; f. sg. şi pl. f., n. **vioaie** /viụáie/; v. **R O 2**

violaceu adj. 3 m., n. sg. /violačéụ/; m. pl. **violacei** /violačéi̯/; f. sg. şi f., n. pl. **violacee** /violačée/; v. **R O 3, 4; G 5 2°**

violent /violént/ v. **apt**

violet /violét/ v. **apt** (pt. adj.) şi **prag** (formele de sg. pt. s.)

violoncel /violončél/ v. **abataj**

violonist /violoníst/ v. **artist**

viorea /vioreá/ v. **stea** (sau **viorică** /vioríkă/ v. **baveţică**)

vipuşcă /vipúşkă/ v. **puşcă**

viraj /viráj/ v. **abataj**

virologie /viroloǧíe/ v. **familie** (formele de sg.)

virtual /virtuál/ v. **abil**

virtuoasă f. sg. nom.–ac. de la **virtuos**

virtuos /virtuós/ v. **dubios**

virtuoz (artist) /virtuóz/ v. **abur**

virtute /virtúte/ v. **curte**

virus /vírus/ v. **prag** (sau **as**)

virusologie /virusoloǧíe/ v. **familie** (formele de sg.)

vis /vis/ v. **abataj** (sau **prag**)

visa /visá/ v. **lucra**

viscere s. n. pl. /víščere/ v. **abataj** (formele de pl.); v. **R O 1 2°**

viscol /vískol/ v. **abataj**

viscozitate /viskozitáte/ v. **parte**

vistierie /vistieríe/ v. **familie**

vişină /víşină/ v. **casă**

vişiniu /vişiníụ/ v. **hazliu** (pt. adj.) şi **domeniu** (formele de sg. pt. s.)

vitamină /vitamínă/ v. **casă**

vită /vítă/ v. **casă**

viteaz /viteáz/ v. (pt. adj.) **treaz** şi **obraz** (pt. s.)

vitejesc /vitejésk/ v. **românesc**

vitejie /vitejíe/ v. **familie**

vitraliu /vitráliụ/ v. **domeniu**

vitreg /vítreg/ v. **aprig**

vitrină /vitrínă/ v. **casă**

viţă /víţă/ v. **casă**

viţea /viţeá/ v. **stea** (sau **viţică** /viţíkă/ v. **baveţică**)

viţel /viţél/ v. **cal**

(**viţică** v. **viţea**)

viu v. (pt. adj.) **hazliu** şi **frâu** (formele de sg. pt. s.)

vivace adv.; adj. invar. /viváče/; v. **R G 5 4°**

vivisecţie /vìvisékţie/ v. **familie**

vizavi adv. /vizaví/

viză /víză/ v. **casă**

vizita /vizitá/ v. **lucra**

vizită /vízită/ v. **casă**

vizitiu /vizitíụ/ v. **fiu**

vizor /vizór/ v. **ajutor**

vizual /vizuál/ v. **abil**

vlagă s. f. sg. nom.–ac. /vlágă/; art. sg. nom.–ac. **vlaga** /vlága/ (nu se foloseşte la g.–d.; nu are pl.)

vlădică s. m. sg. /vlădíkă/; pl. **vlădici** /vlădíč/; art. sg. nom.–ac. **vlădica** /vlădíka/; g.–d. **vlădicii** /vlădíči/ sau /vlădíčii̯/ (sau **vlădicăi** /vlădíkăi̯/ ori **vlădichii** /vlădíḱi/ sau /vlădíḱii̯/); pl. nom.–ac. **vlădicile** /vlădíčile/; g.–d. **vlădicilor**

v–o (îmbinare stabilă de cuvinte) pron. pers. sau refl. 5 d. neacc. + pron. pers. 3 f. ac. neacc. /vo/, de ex.: *v–o dă (el, vouă, pe ea)*; *v–o cumpăraţi (voi, pentru voi, pe ea)* v. **voi** şi **ea**; după verb apare **–v–o**; v. **R O 6 2°; F 4**

v–o (<**vă va**) /vo/ (îmbinare liberă de cuvinte în rom. vorb.) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. aux. 3, de ex.: *v–o fi foame* în rom. vorb. = *vă va fi foame* în rom. scr. v. **voi** şi **vrea** aux. pt. viit.; v. **R O 8**

Scanned with OKEN Scanner

voal /vọal/ v. **prag**

voastră (precedat de art. pos. a) pron. pos. 5 f. sg. nom.–ac. /avọástră/; f. şi n. pl. nom.–ac. **ale voastre** /alevọástre/; g.–d. **alor voastre** /alorvọástre/ (nu are g.–d. sg.)

voastră sau **a voastră** adj. pos. 5 f. sg. nom.–ac. (fără art. pos. când stă imediat după un substantiv cu art. hot. enclitic; forma cu art. pos. apare în celelalte situaţii) /vọástră/ sau /avọástră/; g.–d. **voastre** sau **a voastre** /vọástre/ sau /avọástre/; f. şi n. pl. **voastre** sau **ale voastre** /vọástre/ sau /alevọástre/

voce s. f. sg. nom.–ac. /vóče/; g.–d. şi pl. **voci** /voč/; art. sg. nom.–ac. **vocea** /vóča/; g.–d. **vocii** /vóči/ sau /vóčii̯/; pl. nom.–ac. **vocile** /vóčile/; g.–d. **vocilor**; v. R G 4 2°

voi pron. pers. 5 nom. /voi̯/; d. acc. **vouă** /vóu̯ă/; neacc. **vi** /vi/ (*cum vi se pare*); **vi–** /vi/ (*vi–l trimit*); **–vi–** /vi/ (*ducându–vi–l*); ac. neacc. (+ prep.) **voi** /voi̯/; neacc. d. sau ac. **vă** /vă/ (*vă dă; vă vede*); **vă–** (numai în rom. vorb.) /vă/ (*vă–nchiriez o cameră; vă–nţeleg*); **–vă** /vă/ (*dându–vă; văzându–vă acasă*); (popular) **–vă–** (*lua–vă–va?*); **v–** (*v–am dat; v–am văzut*); (în rom. vorb.: *v–aduc; v–ascultaţi*); (popular) **–v–** (*luatu–v–aţi?; lua–v–ar!*); voc. **voi!**; formele de d. şi ac. combinate cu forme verbale de pers. 5 devin pron. refl. (*vouă vă daţi; pe voi vă apăraţi*); v. R O 6 1°, 2°, 8; G 13

v–oi (<**vă voi**) (îmbinare stabilă de cuvinte; popular) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. aux. 1, de ex.: *v–oi spune drept (eu, vouă)*; ac. neacc., de ex.: *v–oi aştepta pe toţi* v. **voi** şi **vrea** vb. aux. viit.

voi /voi̯/ v. **alcătui**

voiaj /voi̯áj/ v. **prag** (sau **abataj**)

voiaja /voi̯ajá/ v. **lucra**

voie /vói̯e/ v. **cheie** (pl. e mai puţin folosit)

voievod /voi̯evód/ v. **brad**

voi fi viit. 1 de la **fi** v. **vrea** vb. aux. pt. viit. şi **fi** inf. prez.

voinic /voi̯ník/ v. (pt. s.) **bunic** şi **metalic** (pt. adj.)

voinţă /voínţă/ v. **casă**

voioasă f. sg. nom.–ac. de la **voios**

voioase f. sg. g.–d. şi pl. f., n. de la **voios**

voios /voi̯ós/ v. **duios**

voi şti viit. 1 de la **şti** v. **vrea** vb. aux. pt. viit. şi **şti** inf. prez.

volan /volán/ v. **abataj**

volapük (limbă artificială) /volapük/ v. **prag** (formele de sg.); v. T 2 2°

volbură /vólbură/ v. **inimă**

volei /vóle̯i̯/ v. **grai** (formele de sg.) (sau **volei–bal** /vóle̯i̯bal/ v. **prag** formele de sg.)

voleu /voléu̯/ v. **birou**

voltaire–ian (sau **voltairian**) /volterián/ v. **aerian**; [!]

volt–amper s. m. comp. /vòltampér/ v. **abur** (cu flexiune la ultimul termen); simb. **VA**

volum /volúm/ v. **abataj**; abr. **vol.** „tom" şi **V** (în geometrie)

voluptuoasă /voluptu̯ọásă/ f. sg. nom.–ac. de la **voluptuos**

voluptuos /voluptuós/ v. **bucuros**

vom vb. aux. 4 pt. viit. /vom/ v. **vrea**

v–om (<**vă vom**) /vom/ (îmbinare stabilă de cuvinte în rom. vorb.) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. aux. 4, de ex.: *v–om trimite (noi, vouă, ce-*

Scanned with OKEN Scanner

va) în rom. vorb. = *vă vom trimite* în rom. scr.; ac. neacc., de ex.: *v–om ruga (noi, pe voi, ceva)* în rom. vorb. = *vă vom ruga* în rom. scr. v. **voi** şi **vrea** vb. aux. pt. viit.; v. R O 8

vopsea /vopseá/ v. **stea**

vopsi /vopsí/ v. **citi**

vor vb. aux. 6 pt. viit. v. **vrea**

v–or (<**vă vor**) /vor/ (îmbinare stabilă de cuvinte în rom. vorb.) pron. pers. 5 d. neacc. + vb. aux. 6.: *v–or scrie (ei, vouă)* în rom. vorb. = *vă vor scrie (ei, vouă)* în rom. scr.; ac. neacc.: *v–or aştepta (ei, pe voi)* în rom. vorb. = *vă vor aştepta (ei, pe voi)* în rom. scr. v. **voi** şi **vrea** vb. aux. pt. viit.; v. R O 8

vorbă /vórbă/ v. **casă**

vorbăreţ /vorbăréţ/ v. **isteţ**

vorbi /vorbí/ v. **citi**

vostru (precedat de art. pos. **al**) pron. pos. 5 m., n. sg. nom.–ac. /alvóstru/); m. pl. nom.–ac. **ai voştri** /aivóştri/; g.–d. **alor voştri** /alorvóştri/ (nu are g.–d. sg.)

vostru sau **al vostru** adj. pos. 5 m., n. sg. (fără art. pos. când stă imediat după un s. cu art. hot. enclitic; forma cu art. pos. apare în situaţiile celelalte) /vóstru/ sau /alvóstru/; m. pl. **voştri** sau **ai voştri** /vóştri/ sau /aivóştri/

vot /vot/ v. **prag**

votcă /vótkă/ v. **urzică**

vouă pron. pers. 5 d. acc. /vóuă/ (*vouă vi se dă*) v. **voi**

vrabie /vrábie/ v. **sabie**

vraci /vrač/ v. **arici**

vraf /vraf/ v. **prag**

vrajă /vrájă/ v. **barbă**

vrajbă /vrájbă/ v. **casă**

vrăbete /vrăbéte/ v. **frate**

vrăfui /vrăfuí/ v. **alcătui**

vrăji /vrăjí/ v. **citi**

vrăjmaş /vrăjmáş/ v. **abur**

vrând ger. de la **vrea**

vrând–nevrând loc. adv. /vríndnevrínd/

(**vrâstă** „dungă“ v. **vârstă**)

vrea vb. nereg. pred. inf. prez. 1 **vreau** /vreau/; 2 **vrei** /vrei/; 4 **vrem** /vrem/; 5 **vreţi** /vreţi/; 6 **vor**; 3 şi conj. prez. 3, 6 **vrea**; imperf. 3 **vrea** /vrea/; perf. s. 1 **vrui** /vrui/; 3 **vru** /vru/; ger. **vrând** /vrind/; part. **vrut**; v. R G 9

vrea vb. aux. pt. viit. 1 **voi** /voi/; 2 **vei** /vei/; 3 **va**; 4 **vom**; 5 **veţi** /veţi/; 6 **vor** (sau în rom. vorb.: 1 **oi** /oi/; 2 **ăi** /ăi/ şi **–i** /i/ 3 **o, a**; 4 **om** /om/; 5 **ăţi** /ăţi/ şi **–ţi** /ţi/; 6 **or** /or/); v. R O 8; G 9 1°

vreasc /vreásk/ v. **prag**

vrednic /vrédnik/ v. **metalic**

vrej /vrej/ s. n. v. **prag** (sau s. m. v. **abur**)

vreme s. f. sg. nom.–ac. /vréme/; g.–d. **vremi** /vremi/; pl. **vremuri** /vrémuri/ (pl. învechit. **vremi** /vremi/); art. sg. nom–ac. **vremea** /vrémea/; g.–d. **vremii** /vrémi/ sau /vrémii/; pl. nom.–ac. **vremurile** /vrémurile/ (învechit /**vremile** /vrémile/); g.–d. **vremurilor** (învechit **vremilor**); v. R O 3, 4; G 4 3°

vreo adv. /vreo/

vreo (numai în faţa substantivului) adj. pron. nehot. f. sg. nom.–ac. /vreo/ sau /vreó/; g.–d. **vreunei** /vriúnei/ sau /vreúnei/; pl. f., n. nom.–ac. **vreunele** (învechit şi popular) /vriúnele/ sau /vreúnele/; g–d. **vreunor** /vriúnor/ sau /vreúnor/

vreodată „cândva“ adv. /vreodátă/ sau /vreodátă/

vreo dată (îmbinare liberă de cuvinte) adj. pron. nehot. + s. f. „ informaţie“, „dată calendaristică“ /vreodátă/ (*în luna aceasta mai există vreo*

Scanned with OKEN Scanner

dată însemnată cu roşu în calendar?) v. **vreo** adj. pron.

vreun (numai în faţa substantivului) adj. pron. m., n. sg. nom.–ac. /vr̦un/ sau /vreún/; g.–d. **vreunui** /vr̦únu̯i/ sau /vreúnu̯i/; m. pl. nom.–ac. **vreunii** (învechit şi popular) /vr̦úni/, /vr̦úniĭ/ sau /vreúni/, /vreúniĭ/; m., f., n. g.–d. **vreunor** /vr̦únor/ sau /vreúnor/

vreuna pron. nehot. f. sg. nom.–ac. /vr̦úna/ sau /vreúna/; pl. f., n. nom.–ac. **vreunele** /vr̦únele/ sau /vreúnele/; g.–d. sg. şi pl. sunt ca la **vreo** adj. pron., dar se termină în **–a**, de ex.: **vreunei > vreuneia; vreunor > vreunora**

vreunei f. sg. g.–d. de la **vreo** adj. pron.

vreunele pl. f., n. nom.–ac. de la **vreo** adj. pron. şi **vreuna**

vreunii m. pl. de la **vreun** şi **vreunul**

vreunor m., f., n. pl. g.–d. de la **vreun** (m., n.) şi **vreo** (f.) adj. pron.

vreunora m., f., n. pl. g.–d. de la **vreunul** (m., n.) şi **vreuna** (f.)

vreunui sg. nom.–ac. de la **vreun**

vreunul pron. nehot. m., n. sg. nom.–ac. /vr̦únul/ sau /vreúnul/; m. pl. nom.–ac. **vreunii** /vr̦úni/, /vr̦úniĭ/ sau /vreúni/, /vreúniĭ/; g.–d. sg. şi pl. sunt ca la adj., dar se termină în **–a**, de ex.: **vreunui > vreunuia; vreunor > vreunora**

vrut part. şi supin de la **vrea**

VSH /veseháş/ abr. pt. *viteza de sedimentare a hematiilor* v. **service**

vulpe s. f. sg. nom.–ac. /vúlpe/; g.–d. şi pl. **vulpi** /vulpi̯/; art. sg. nom.–ac. **vulpea** /vúlpe̯a/; g.–d. **vulpii** /vúlpi/ sau /vúlpiĭ/; pl. nom.–ac. **vulpile** /vúlpile/; g.–d. **vulpilor**; v. R O 3, 4; G 4 2°

vulpoi /vulpói̯/ v. **pui**

vultan /vultán/ v. **abur**

vultur /vúltur/ v. **abur**

W

w s. m. sau s. n. /dúbluve/ (denumirea literei); v. R O 6 5°

W simb. pt. **wolfram** (sau **tungsten**) şi **wat**

wagnerian /wagneri̯án/ v. **aerian**

wagnerism /wagnerísm/ v. **abataj** (formele de sg.); [!]

wagon–lit cuv. fr. „vagon de dormit“ /vagonlí/ v. **week–end**; [!]

Walhalla s. pr. f. art. „locaşul zeilor (în mitologia germanică şi scandinavă)“ /valhála/ v. **casă** (formele de sg.); [!]

walkie–talkie cuv. engl. „aparat radiotelefonic portativ“ /u̯ókĭitókĭ/ v. **week–end**; [!]

walkirie s. f. zeiţă (din mitologia scandinavă) /valkíri̯e/ v. **familie**

wallon(ă) /valón/, /valónă/ v. **valon(ă)**

warant „recipisă pentru cantitate mare de mărfuri depuse; poate servi ca garanţie de împrumut“ /varánt/ v. **abataj**

wat s. m. sg. /vat/; pl. **waţi** /vaţi̯/; art. sg. nom.–ac. **watul** /vátul/; g.–d. **watului** /vátului̯/; pl. nom.–ac. **waţii** /váţi/ sau /váţiĭ/; g.–d. **waţilor**; v. R O 6 3°; G 4 1° simb. W; [!]

water–balast cuv. engl. „tanc de apă“ /u̯ó:tărbalást/ v. **week–end**

water–closet cuv. engl.; abr. **WC** /u̯ó:tărklòzit/ v. **week–end**

Scanned with OKEN Scanner

waterpolo cuv. engl. „polo pe apă“ /ụó:tărpolo/ invar. (se foloseşte numai însoţit de *joc de, jucător de, meci de* etc.)
watmetru /vàtmétru/ v. **teatru**; [!]
watoră /vàtóră/ v. **casă**; [!]
watormetru /vàtormétru/ v. **teatru**; [!]
watsecundă /vàtsekúndă/ v. **casă**; [!]
weber /vébăr/ v. **abur**; simb. Wb
webermetru /vèbărmétru/ v. **teatru**
week–end (cuv. engl.) s. n. sg. /ụíḱend/; pl. **week–end–uri** /ụíḱenduri̯/; art. sg. nom.–ac. **week–end–ul**; g.–d. **week–end–ului**; pl. nom.–ac. **week–end– urile** /ụíḱenduri-le/; g.–d. **week–end–urilor**; v. R O 1 3°, 3, 4, 6 2°, 3°; G 3, 4 1°, 6
werfenian în geologie /verfenián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **prag** (formele de sg. pt. s.)
western cuv. engl. /ụéstern/ v. **prag**
westfalian în geologie /vestfalián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **abataj** (formele de sg. pt. s.)
whisky cuv. engl. /ụíśḱi/ v. **service**
white–spirit cuv. engl. /ụái̯t-spìrit/ v. **week–end**
widia „metal dur“ /vídi̯a/ v. **tibia** (formele de sg.)
wigwam cuv. indian nordamerican „colibă“, „sat“ /uígụom/ v. **service**
willemit silicat /vilemít/ v. **prag** (formele de sg.)
wolfram „oxid natural de fier, tungsten“ /vólfram/ v. **prag** (formele de sg.); simb. W
wolframat în chimie /volframát/ v. **prag**
wolframic /volfrámik/ v. **metalic**
wolframit (minereu) /volframít/ v. **prag** (formele de sg.)
won (unitate monetară coreeană) /von/ v. **abur**
wulfenit (minereu) /vulfenít/ v. **prag** (formele de sg.)
würm în geologie /vürm/ v. **abataj** (formele de sg.); v. T 2 2°
würmian în geologie /vürmián/ v. (pt. adj.) **aerian** şi **fizician** (formele de sg. pt. s.)
wurtzit în chimie /vurţít/ v. **prag** (formele de sg.)

X

x s. m. sau s. n. /iks/ (denumirea literei); v. R O 6 5°
x („semn cu forma literei x“) /iks/ v. **service**
X cifra romană pt. **zece**
xantină /ksantínă/ v. **casă** (formele de sg.)
xantocit /ksàntočít/ v. **abataj**; v. R O 1 2°, 6 3°; F 4; [!]
xantocromatic /ksàntokromátik/ v. **metalic**; [!]
xantocromie /ksàntokromí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
xantoderm /ksàntodérm/ v. **abil**; [!]
xantodermie /ksàntodermí̯e/ v. **familie** (formele de sg.)
xantofilă „pigment galben“ /ksàntofílă/ v. **casă** (formele de sg.)
xantogenare /ksàntoğenáre/ v. **zare** (formele de sg.)
xantogenat /ksàntoğenát/ v. **wat**
xantom /ksantóm/ v. **ajutor**
xantomatos /ksàntomatós/ v. **bucuros**
xantomatoză /ksàntomatóză/ v. **casă**
xantopsie /ksàntopsí̯e/ v. **familie**

Scanned with OKEN Scanner

Xe simb. pt. **xenon**
xenie în literatură /ksénie̯/; în biologie /kseníe̯/ v. **familie** (sg. şi pl. pt. termenul literar; numai sg. pt. termenul biologic)
xenofil /ksènofíl/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
xenofilie /ksènofilíe̯/ v. **familie** (formele de sg.)
xenofob /ksènofób/ v. (pt. adj.) **abil** şi **abur** (pt. s.)
xenofobie /ksènofobíe̯/ v. **familie** (formele de sg.)
xenoglosie /ksènoglosíe̯/ v. **familie** (formele de sg.)
xenoman /ksènomán/ v. **abur**
xenomanie /ksènomaníe̯/ v. **familie**
xenomorf în mineralogie /ksènomórf/ v. **abil**; [!]
xenomorfie în mineralogie /ksènomorfíe̯/ v. **familie** (formele de sg.)
xenon /ksenón/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **Xe**
Xenopol (*Alexandru*) învăţat român /ksenópol/; g.–d. **lui Xenopol**; v. R O 6 3°
xerocopie /ksèrokópie̯/ v. **familie**; [!]
xerodermie /ksèrodermíe̯/ v. **familie** (formele de sg.)
xerofag /ksèrofág/ v. **aprig**
xerofagie /ksèrofagíe̯/ v. **familie** (formele de sg.)
xerofil /ksèrofíl/ v. **abil**; [!]
xerofit /ksèrofít/ v. **apt**
xerofită /ksèrofítă/ v. **casă**
xeroform /ksèrofórm/ v. **abataj** (formele de sg.)
xeroftalmie /ksèroftalmíe̯/ v. **familie**
xerogel /ksèroǧél/ v. **prag**
xerograf /ksèrográf/ v. **abataj**
xerografie /ksèrografíe̯/ v. **familie** (formele de sg.)
xerografia /ksèrografi̯á/ v. **studia**; [!]
xerografiere /ksèrografi̯ére/ v. **vulpe** (formele de sg.); [!]
xeromorfism /ksèromorfísm/ v. **abataj** (formele de sg.)
xerox /kséroks/ v. **prag**
xeroxa /kseroksá/ v. **lucra**
xerozã /kseróză/ v. **casă**
xifoid /ksifoíd/ v. (pt. s.) **abataj** şi **arid** (pt. adj.)
xilen /ksilén/ v. **abur**
xilidină /ksilidínă/ v. **casă**
xilofag /ksìlofág/ v. **aprig**
xilofon /ksìlofón/ v. **ajutor**
xilofonist /ksìlofoníst/ v. **artist**
xilofonistă /ksìlofonístă/ v. **casă**
xilograf /ksìlográf/ v. **abur**
xilografă /ksìlográfă/ v. **casă**
xilografic /ksìlográfik/ v. **metalic**
xilografie /ksìlografíe̯/ v. **familie**
xilogramă /ksìlográmă/ v. **casă**
xilogravură /ksìlogravúră/ v. **inimă**
xiloid /ksìloíd/ v. **arid**
xilolatrie cultul zeilor de lemn /ksìlolatríe̯/ v. **familie** (formele de sg.); [!]
xilolit /ksìlolít/ v. **abataj** (sau **prag**)
xilozã /ksilózã/ v. **casă** (formele de sg.)
x–ul art. sg. nom.–ac. de la **x**

Y

y s. m. sau s. n. /ígrek/ (denumirea literei); v. R O 6 5°
Y simb. pt. **ytriu**
yală /i̯álă/ v. **casă**; [!]
yankeu /i̯ankéu̯/ v. **erou**
yard /i̯ard/ v. **brad**; [!]
yardang în geologie /i̯ardáng/ v. **prag** (formele de sg.)
yatren în geologie /i̯atrén/ v. **prag** (formele de sg.)
Yb simb. pt. **yterbiu**
yeatmanit /itmanít/ v. **abataj**; [!]
yemenit /i̯emenít/ v. (pt. adj.)

Scanned with OKEN Scanner

apt şi wat (pt. s.)
yen unitate monetară în Japonia /i̯en/ v. **abur**
yenerit /i̯enerít/ v. **abataj**
yesman („persoană servilă") /i̯ésman/ v. **recordman**; [!]
ylang–ylang cuv. malaiez (arbore, parfum) /ilàngi̯láng/ v. **prag** (formele de sg.)
yoga cuv. sanscrit /i̯óga/ invar. (pentru declinare se foloseşte cu alte cuvinte: *concepţia, metoda, şcoală de* etc.)
yoghin („adept al concepţiei yoga") /i̯ogín/ v. **abur**
yoghinic /i̯ogínik/ v. **metalic**; [!]
yoghist („adept al practicilor yoga") /i̯ogíst/ v. (pt. adj.) **îngust** şi **artist** (pt. s.)
yohimbină /i̯ohimbínă/ v. **casă** (formele de sg.)
York (cuv. engl.) s. pr. m. (specie de porcine) /i̯ork/
yorkian /i̯orkián/ v. **fizician** (formele de sg.)
ypresian (în geologie) /ipresián/ v. **prag** (formele de sg.)
yterbit /iterbít/ v. **prag** (formele de sg.)
yterbiu /itérbi̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Yb**
yterit /iterít/ v. **abataj** (formele de sg.)
ytriu /ítri̯u/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Y**
ytrocerit /ítročerít/ v. **abataj** (formele de sg.)
yuan „unitate monetară în China" /i̯uán/ v. **abur**
yucca (plantă) s. f. invar., neart. /i̯úka/

Z

z s. m. sau s. n. /ze/ (denumirea literei în alfabetul românesc) şi /zet/ (în formule şi în abrevieri); v. R O 6 5°
za /za/ v. **basma**
zacuscă /zakúskă/ v. **broască**
zadar /zadár/ (nu are pl.; neart.; e folosit mai mult în expr., de ex.: *în zadar*)
zadarnic /zadárnik/ v. **metalic**
zadă arbore /zádă/ v. **casă**
zaharifer /zahàrifér/ v. **abil**
zaharofor /zahàrofór/ v. **abil**
zaharomicete s. f. pl. /zahàromičéte/ v. **casă** (formele de pl.)
zahăr /záhăr/ v. **prag** (formele de sg.)
zaiafet /zai̯afét/ v. **prag**
zapis /zápis/ v. **abataj**
zare s. f. sg. nom.–ac. /záre/; g.–d. şi pl. **zări** /zări̯/; art. sg. nom.–ac. **zarea** /zárea/; g.–d. **zării** /zări/ sau /zării̯/; pl. nom.–ac. **zările** /zările/; g.–d. **zărilor**; v. R O 2, 3, 4; G 4 2°
zarvă /zárvă/ v. **casă** (formele de sg.)
zarzavat /zarzavát/ v. **prag**
zaţ /zaţ/ v. **prag**
Zau de Câmpie comună în judeţul Mureş /záudekimpíi̯e/; g.–d. **Zaului de Câmpie**; v. R O 6 1°, 4°, 8; [!]
zavistie /zavísti̯e/ v. **familie**
zăbală /zăbálă/ v. **casă**
zăbavă /zăbávă/ v. **casă** (sau **barbă**)
zăbăuc /zăbăúk/ v. **metalic**
zăbovi /zăboví/ v. **citi**
zăbrea /zăbrea/ v. **stea** (singularul e mai puţin folosit)
zăbun /zăbún/ v. **abataj**
zăcea /zăčá/ v. **tăcea**
zădărând ger. de la **zădărî**
zădărî /zădărí/ v. **urî**
zăduf /zădúf/ v. **prag**
zănatic /zănátik/ v. **metalic**
zăngăni /zăngăní/ v. **citi**
zăngănitor /zăngănitór/ v. **dator**
zăngăt /zăngăt/ (sau **zângăt**

Scanned with OKEN Scanner

/zíngăt/) v. **abataj**
zăpadă /zăpádă/ v. **comandă**
zăpăceală /zăpăčálă/ v. **amăgeală**
zăpăci /zăpăčí/ v. **ghici**
zăpuşeală /zăpuşeálă/ şi /zăpuşálă/ v. **ameţeală**
zăpuşi /zăpuşí/ v. **citi**
zări /zărí/ v. **citi**
zău interj. /zău/
zăvoi /zăvói/ v. **pietroi**
zăvor /zăvór/ v. **ajutor**
zăvorând ger. de la **zăvorî**
zăvorî /zăvorí/ v. **urî**
zâmbet /zímbet/ v. **abataj**
zâmbi /zimbí/ v. **citi**
zâmbre s. f. pl. /zímbre/ v. **casă** (formele de pl.)
zâmbru (arbore) /zímbru/ (sau **zimbru** /zímbru/) v. **codru**
Zâna–Zorilor s. pr. f. comp. art. (cu flexiune la primul termen) /zínazórilor/ v. **casă** (formele de sg.); v. R O 6 2°, 4°
zână /zínă/ v. **casă**
(**zângăt** v. **zăngăt**)
zâzanie „discordie“ /zizánie/ v. **familie**
(**zâzanie** (plantă) v. **zizánie**)
zbanghiu /zbangíu/ v. **hazliu**
zbânţui /zbinţuí/ v. **atribui**
zbârceală /zbirčálă/ v. **amăgeală**
zbârci /zbirčí/ v. **ghici**
zbârli /zbirlí/ (sau **zburli** /zburlí/) v. **citi**
zbârnâi /zbirnâí/ v. **atribui**
zbeng /zbéng/ v. **prag**
zbengui /zbenguí/ v. **atribui**
zbici /zbičí/ v. **ghici**
zbiera vb. I inf. prez. /zbierá/; ind. prez. 3, 6 **zbiară** /zbiáră/; conj. prez. 3, 6 **zbiere** /zbiére/; imper. sg. **zbiară!**; v. R O 2; G 9, 10
zbieret /zbiéret/ v. **abataj**
zbor /zbor/ v. **prag**
zbucium /zbúčum/ v. **abataj** (pl. e mai puţin folosit)
zbughea imperf. 3 de la **zbughi**
zbughească conj. prez. 3, 6 de la **zbughi**
zbughi /zbuǵí/ v. **învechi**
zbughind ger. de la **zbughi**
zbura /zburá/ v. **scula**
zburătăci /zburătăčí/ v. **ghici**
zburda /zburdá/ v. **aplauda**
(**zburli** v. **zbârli**)
zdrang interj. /zdrang/ sau **zdranc** /zdrank/
zdravăn adj. 4 m., n. sg. /zdrávăn/; m. pl. **zdraveni** /zdrávenı/; f. sg. nom.–ac. **zdravănă** /zdrávănă/; g.–d. şi pl. f., n. **zdravene** /zdrávene/; v. R O 2
zdrăngăni /zdrăngăní/ v. **citi**
zdreanţă /zdreánţă/ v. **cetăţeană**
zdreli /zdrelí/ v. **citi**
zdrenţăros /zdrenţărós/ v. **bucuros**
zdrenţos /zdrenţós/ v. **bucuros**
zdrenţui /zdrenţuí/ v. **alcătui**
zdrobi /zdrobí/ v. **citi**
zdronc interj. /zdronk/ sau **zdronka** /zdrónka/
zdroncăni vb. IV inf. prez. /zdronkăní/; ind. prez. 3 **zdroncăne** (sau v. **citi**) v. R G 9, 10
zdruncin /zdrúnčin/ v. **abataj** (formele de sg.)
zeamă /zeámă/ v. **treabă** (numai pl. în **–uri**)
zece nr. m., f., n. sg. /zéče/; pl. **zeci** /zeč/ v. **cinci**
zecea (precedat de **a** sau de **cea de–a, cea de a**) nr. f. sg. nom.–ac. /zéča/; v. **cincea**; cu cifre (**cea de**) **a 10–a** sau (**cea de**) **a X–a**
zecelea (precedat de **al** sau de **cel de–al, cel de al**) nr. m., n. sg. nom.–ac. /zéčelea/; v. **cincilea**; cu cifre (**cel de**) **al 10–lea** sau (**cel de**) **al X–lea**
zeci pl. de la **zece**
zefir (vânt) s. m.; (ţesătură) s. n. /zefír/ v. (pt. s. m.) **abur** şi **prag** (pt. s. n.)

Scanned with OKEN Scanner

zeghe /zége/ v. **veghe**
zeitate /zeitáte/ v. **parte**
zemos /zemós/ v. **bucuros**
zemui /zemuĭí/ v. **alcătui**
zenana /zenaná/ v. **basma**
zeppelin /ʒepelín/ (sau /ʒépelin/) v. **abataj**
zer /zer/ v. **prag**
zero s. n. sg. /zéro/; pl. **zerouri** /zérouri̯/; art. sg. nom.–ac. **zeroul** /zeróul/; g.–d. **zeroului** /zéroului̯/; pl. nom.–ac. **zerourile** /zérourile/; g.–d. **zerourilor**; v. R O **3, 4**; F **4**; G 4 1°; pt. nr. v. G **12**; [!]
zeţui /zeʒuĭí/ v. **alcătui**
zgaibă /zgái̯bă/ v. **casă**
zgardă /zgárdă/ v. **stradă**
zgâi /zgiĭí/ v. **alcătui**
zgâlţâi /zgilʒiĭí/ v. **atribui**
zgârcenie /zgirčéniĭe/ v. **familie** (formele de sg.)
zgârci /zgirč/ v. **meci**
zgârci /zgirčí/ v. **ghici**
zgâria /zgiriĭá/ v. **apropia**
zgârie ind. prez. 3, 6 de la **zgâria**
zgârie–brânză s. m. şi f. invar.; neart. /zgíriebrínză/; v. R G 4 4°
zgâriem ind. prez. 5 de la **zgâria**
zgârietură /zgirietúră/ v. **inimă**
zgârii ind. prez. 1, 2 de la **zgâria**
zgâriind ger. de la **zgâria**
zglăvoacă (peşte) /zglăvoákă/ v. **fiică** (sau **zglăvoc** /zglăvók/ v. **bunic**)
zglăvoc în botanică /zglăvók/ v. **bunic**
zglobiu /zglobíu̯/ v. **hazliu**
zgomot /zgómot/ v. **abataj**
zgrăbunţă /zgrăbúnʒă/ v. **casă**
zgribuli /zgribulí/ v. **citi**
zgripţor /zgrípʒor/ v. **abur**
zgripţoroaică /zgripʒoro̯ái̯kă/ v. **fiică**
zgripţoroi /zgripʒorói̯/ v. **pui**
zgrunţuros /zgrunʒurós/ v. **bucuros**
zgură /zgúră/ v. **inimă**
zi s. f. sg. nom.–ac. /zi/; g.–d. şi pl. **zile** /zíle/; art. sg. nom.–ac. **ziua** /zíu̯a/; g.–d. **zilei** /zílei̯/; pl. nom.–ac. **zilele** /zílele/; g.–d. **zilelor**
ziar /ziár/ v. **abataj**
ziarist /ziaríst/ v. **artist**
ziaristă /ziarístă/ v. **casă**
zice vb. IV inf. prez. /zíče/; part. **zis** /zis/; ind. prez. 1, 6 **zic** /zik/; 2 **zici** /zič/; conj. prez. 3, 6 **zică** /zíkă/; imper. sg. **zi!** /zi/; imperf. 3 **zicea** /zičá/; perf. s. 1 **zisei** /ziséi̯/; 3 **zise** /zíse/; m. m. c. p. 1 **zisesem** /zisésem/; ger. **zicând** /zikínd/; v. R G **9, 10**
zid /zid/ v. **prag**
zigzag /zigzág/ v. **prag**
zi–i /zi/ sau /zii̯/ (îmbinare stabilă de cuvinte) imper. sg. + pron. pers. 3 d. neacc. (*zi–i şi lui* sau *şi ei!*); pron. pers. 3 d. neacc. cu sens neutru (*zi–i înainte!*) v. **zice** şi **el** sau **ea**
zile pl. de la **zi**
zi–le (îmbinare stabilă de cuvinte) imper. sg. + pron. pers. 6 d. neacc. /zíle/, de ex.: *zi–le şi lor (ceva)*; ac. neacc., de ex.: *zi–le în gând (rugăciunile)* v. **zice** şi **ei, ele**
zi–lumină s. f. comp. (cu flexiune la primul termen) /zìlumínă/ v. **zi**
Zimbabwe ţară în Africa /zimbábu̯e/ (pt. flexiune se recomandă să fie precedat de *statul*)
zimbabwean /zimbabu̯eán/ v. (pt. s.) **cetăţean** şi **judeţean** (pt. adj.); [!]
zimbru (animal) /zímbru/ v. **codru**
(**zimbru** (arbore) v. **zâmbru**)
zimţ /zimʒ/ v. **abur**
zinc /zink/ v. **prag** (formele de sg.); simb. **Zn**
zincui /zinkuĭí/ v. **alcătui**

Scanned with OKEN Scanner

zirconiu /zirkónịu/ v. **domeniu** (formele de sg.); simb. **Zr**
zis–a formă inversă de perf. comp. 3 /zísa/
zise perf. s 3 de la **zice**
ziseşi perf. s. 2 de la **zice**
ziseseşi m. m. c. p. 2 de la **zice**
ziua adv. (<art. sg. nom.–ac. **zi**) /zíụa/
ziuă (numai în expr. şi loc.) /zíụă/ v. **zi**
zizanie (plantă) /zizánie/ (sau **zâzanie** /zizánie/) v. **familie**
zloată /zlọátă/ v. **casă**
zmeie pl. de la **zmeu** (jucărie)
zmeu (în basme) s. m.; (jucărie) s. n. /zmeụ/ v. (pt. s. m.) **erou** şi **heleşteu** (pt. s. n.)
zmeură /zméură/ v. **casă** (formele de sg.)
Zn simb. pt. **zinc**
zoaie /zọáie/ v. **foaie** (sau **căsoaie**)
zodie /zódie/ v. **familie**
Zoe s. pr. f. /zóe/; g.–d. **lui Zoe**; v. R G **6, 7**
Zoia s. pr. f. art. /zóia/; g.–d. **Zoiei** /zóiei/; v. R G **6, 7**
zonă /zónă/ v. **casă**
zoo /zóo/ („grădină cu animale sălbatice") s. n. (nu are pl.; neart.)
zoologie /zoologíie/ v. **familie** (formele de sg.)
zori s. m. pl. (sau f. pl.) /zori/ v. (pt. art. pl.) **abur** (sau **inimă**)
zornăi /zornăíi/ v. **atribui**
Zr simb. pt. **zirconiu**
zugrav /zugráv/ v. **abur**
zur interj. /zur/ şi **zurr** /zur:/
zurbagiu /zurbağíụ/ v. (pt. s.) **erou** şi **hazliu** (pt. adj.)
zurgălău /zurgălâụ/ v. **erou**
zurui /zuruíi/ v. **alcătui** (sau **atribui**)
zvăpăia /zvăpăịá/ v. **încheia**
zvâcni /zvɨkní/ v. **citi**
zvânta /zvɨntá/ v. **accepta**
zvânturatic /zvɨnturátik/ v. **metalic**
zvâr /zvɨr/ interj. şi **zvârr** /zvɨr:/
zvârcoli /zvɨrkolí/ v. **citi**
zvârlă ind. prez. 3, 6 de la **zvârli** (formă recomandată în DOOM)
zvârle conj. prez. 3, 6 de la **zvârli**
zvârli vb. IV inf. prez. /zvɨrlí/; ind. prez. 1, 6 **zvârl** /zvɨrl/; 2 **zvârli** /zvɨrlị/; 3 **zvârle**; conj. prez. 3, 6 **zvârle** /zvírle/; imper. sg. **zvârle!**; imperf. 3 **zvârlea** /zvɨrlẹá/ ; v. R G **9, 10** 4°, **11**; [!]
zvârlugă /zvɨrlúgă/ v. **dungă**
zvelt /zvelt/ v. **apt**
zvon /zvon/ v. **prag**

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA a II–a

R

Lista de cuvinte şi această parte a lucrării se bazează pe DOOM şi ÎOOP$_4$, în ceea ce priveşte stabilirea formelor corecte de scriere şi accentuare a cuvintelor, întrucât lucrările citate exprimă punctul de vedere al Academiei Române cu privire la aspectul pe care trebuie să–l ia în scris limba română literară actuală, cea care se învaţă la şcoală. Regula de folosire a literelor **â** şi **î**, precum şi recomandarea formelor verbale **sunt**, **suntem** şi **sunteţi** la **fi** se bazează pe Hotărârea Adunării Generale a Academiei Române din 17 februarie 1993.

Alcătuirea lucrării se caracterizează prin:

a) *notarea aparte*, între două bare, a *sunetelor–tip* din care este compus fiecare cuvânt, *indicând* astfel şi *vocala accentuată* a cuvântului respectiv; b) *trimiterile care se fac* în interiorul listei de la un cuvânt la altul sau de la câte un cuvânt din listă la această a doua parte a lucrării.

Modalitatea de alcătuire descrisă mai sus se explică prin *dorinţa de a atrage atenţia vorbitorului român* de astăzi asupre celor două realităţi diferite în oricare limbă literară din lume: *grafia* şi *fonia* sau, mai pe înţeles, *scrierea* şi *pronunţarea*. Forma actuală a ortografiei româneşti reflectă *un mod de interpretare a sistemului limbii literare* preluat prin tradiţie filozofică şi lingvistică şi adaptat evoluţiei limbii în folosirea ei zilnică. Această adaptare este opera filologilor şi lingviştilor români din ultimele două secole şi are la bază evoluţia gândirii filologice europene asupra formei scrise a limbii.

*

Preluând tradiţia disputelor ortografice începute acum două secole, o dată cu introducerea alfabetului latin în scrierea limbii române, majoritatea lucrărilor care vor să explice ortografia noastră actuală insistă asupra faptului că ea se orientează după trei principii, având importanţa ierarhică exprimată prin ordinea în care le enumerăm: *fonetic* (numit mai recent *fonologic*), *gramatical* (separat

Scanned with OKEN Scanner

uneori în *morfologic* şi *sintactic*) şi *tradiţional–istoric*.

În realitate, ortografia românească cu litere latine a pendulat, în soluţiile pe care le–a dat, din 1881 până astăzi, între concepţia **fonografică** (= ortografie bazată pe *principiul fonetic*; concepţia este în esenţă *populistă*) şi **cea funcţională** (= ortografie bazată pe *principiul gramatical* şi pe cel *tradiţional–istoric*; concepţia se bazează pe erudiţie şi este, deci, în esenţă, *elitistă*).

În 1953, prin generalizarea lui **î** pentru sunetul /i/, a triumfat concepţia fonografică; în 1965, prin înlocuirea lui **î** cu **â** în familia cuvântului **român**, s–a făcut un compromis între concepţia fonografică şi cea tradiţional–istorică. Astfel literele alfabetului au crescut de la 27 la 28 (astăzi, conform ultimei liste a alfabetului academic – DOOM –, literele sunt în număr de 31, fiindcă s–au introdus în alfabet, pe baza aceleiaşi concepţii tradiţional–istorice, literele **q**, **w** şi **y**).

Generalizarea lui **â** în interiorul cuvântului, decisă de Academia Română în februarie 1993, contravine concepţiei fonografice şi este, prin aceasta, o decizie ortografică antipopulistă (ca şi introducerea literelor **q**, **w** şi **y** în alfabet).

În 1993, Academia Română a adoptat, cu privire la **â** şi **î**, punctul de vedere al lui Sextil Puşcariu. Marele lingvist ardelean, creator al prestigioasei şcoli lingvistice clujene din perioada interbelică, a propus actualele reguli de scriere cu **â** şi **î**, în 1929.

După 1932, Sextil Puşcariu a publicat în colaborare cu clasicistul Th. Naum, de asemenea profesor la Universitatea din Cluj, un îndreptar ortografic, prin care şi–a propus să explice şi să propage normele Academiei Române votate în 1932, norme care, în ceea ce priveşte scrierea cu **î** şi **â** erau aceleaşi cu cele din 1904 şi *nu erau* ale lui Sextil Puşcariu, cum greşit se crede, din cauza îndreptarului Puşcariu–Naum, care a avut o largă răspândire. Numai prin Hotărârea Academiei din 17 februarie 1993 s–a adoptat, pentru **â** şi **î** regula propusă, propriu–zis, de Sextil Puşcariu (v. p. 5).

În forma ei actuală, ortografia românească are la bază *un singur principiu, cel corectiv–funcţional*. Acest principiu îmbină concepţiile fonografică şi funcţională. Prin scriere se urmăreşte: a) *corectarea pronunţării, în sensul unificării ei supradialectale*; b) *corectarea formelor gramaticale, în sensul integrării lor într–un sistem funcţional supradialectal*; c) *orientarea scrierii şi pronunţării noilor achiziţii lexicale spre forme specifice limbilor moderne occidentale, adaptate ca atare la sistemul flexiunii nominale româneşti*.

Acest principiu guvernează regulile generale ale scrierii, reguli care impun, celui care ar vrea să şi le explice, cunoştinţe de fonetică,

Scanned with OKEN Scanner

vocabular, gramatică şi istorie a limbii române. Sinteza minimală a acestor reguli este cuprinsă în rândurile care urmează, fără referire explicită la toate cunoştinţele mai sus menţionate.

Vorbitorul român de astăzi care vrea să scrie corect româneşte trebuie să fie conştient de faptul că *ortografia românească nu este fonetică*, ci *corectivă*: el trebuie să cunoască valoarea care se atribuie literelor în *cuvintele româneşti din fondul tradiţional* şi în *neologisme* (cuvinte intrate în limba română începând cu sfârşitul secolului al XVIII–lea) şi să–şi adapteze pronunţarea la această valoare. Totodată el trebuie să fie convins că nu poate să scrie corect dacă nu are cunoştinţe de gramatică, fiindcă fără gramatică nu–şi poate da seama, de exemplu, de ce unele cuvinte se scriu cu un singur **i**, iar altele cu **ii**, deşi se pronunţă la fel, sau de ce două forme pronunţate la fel se scriu una cu cratimă şi alta într–un singur cuvânt. Este vorba de un proces de autoeducare lingvistică absolut necesar pentru a scrie corect. Lucrarea de faţă poate servi ca introducere la acest proces, pe care îl considerăm în momentul de faţă de mare importanţă pentru cultivarea limbii române.

*

Deşi este simbolizată prin **R**, această parte a lucrării nu cuprinde numai reguli, ci şi explicaţii menite să clarifice ceea ce nu a putut fi formulat ca regulă. Asemenea reguli şi explicaţii au apărut până acum în lucrările academice de ortografie (îndreptare sau dicţionăre) sub formă de introducere, legătura dintre introducere şi lista de cuvinte făcându–se prin exemplele date în introducere. În alcătuirea lucrării noastre am încercat să facem mai explicită relaţia dintre cuvintele scrise şi regulile ortografiei actuale. Încercarea noastră nu epuizează toate posibilităţile pe care le oferă acest mod de abordare a ortografiei româneşti actuale. Ea urmează o cale de mijloc între ce s–a făcut şi ce, eventual, ar trebui să se mai facă în acest domeniu.

*

Expunerea care urmează este organizată în trei capitole. În **O** (de la *ortografie*) se dau reguli şi explicaţii pentru folosirea literelor şi a semnelor ortografice; în **F** (de la *fonetică*) sunt completate regulile din **O**, prin informaţii referitoare la sunetele şi grupurile de sunete recunoscute în sistemul ortografic; în **G** (de la *gramatică*) se dau reguli şi explicaţii cu privire la sistematizarea ortografică a cuvintelor limbii române literare actuale clasificate în părţi de vorbire.

Scanned with OKEN Scanner

Trimiterile la R se fac, în lista de cuvinte, în mod absolut consecvent numai după modele (R G), ele devenind astfel valabile şi pentru toate cuvintele descrise prin modele. Alcătuirea lucrării în dimensiuni rezonabile pentru uzul ei şcolar ne–a obligat la o reducere a părţii a II–a, astfel că, la cuvintele care nu sunt modele, trimiterea la R se face numai de la caz la caz, în scop demonstrativ şi informativ limitat, întrucât nu am avut spaţiu să cuprindem în reguli toate cazurile particulare sau individuale din lista de cuvinte.

Consultarea părţii a II–a din lucrarea noastră este absolut necesară pentru cunoaşterea regulilor de despărţire în silabe (O 7) şi a folosirii semnelor ortografice: *apostrof*, *pauză*, *punct* şi *bară* (O 5), a folosirii a cinci mărci aparte ale ortografiei noastre (*blanc* – O 6 1°, *cratimă* – O 6 2°, litere pentru cuvinte culte – O 6 3°, *majusculă* – O 6 4° şi *logograme* – O 6 5°), precum şi pentru a se putea deduce, din modelele date la substantive, adjective, verbe, scrierea corectă a formelor flexionare sub care poate apărea fiecare cuvânt din aceste clase. Pe lângă informaţii, în R apar şi unele puncte de vedere strict personale.

O

R O 1 Reguli de folosire a literelor

R O 1 1° Litere simple

Alfabetul limbii române se compune numai din litere simple. Cele mai multe se deosebesc între ele prin figură (**e** de **i**, **p** de **b**, de ex.). Câteva se deosebesc de altele cu aceeaşi figură numai prin *semnele diacritice* (semne deosebitoare) care le însoţesc şi care sunt *sedila*, la **ş** şi **ţ**, *semnul scurtării* (numit astfel conform valorii lui originare), la **ă**, şi *accentul circumflex* (care nu mai are nici o legătură cu accentul fonetic), la **â** şi **î**. Ca semn diacritic funcţionează în ortografia noastră (dar nu în lista ei alfabetică) şi contextul grafic (literele învecinate). Această funcţie o îndeplinesc literele **h**, **e** şi **i** după **c** şi **g** (v. mai jos O 1 2°).

Pentru a formula reguli de folosire a literelor, trebuie să luăm în considerare valorile lor fonetice. Pe această bază se disting două valori fonetice principale care însă nu pot fi precizate printr–o regulă simplă de scriere. De aceea, formulăm această distincţie ca postulat (= punct de pornire a unei demonstraţii).

Clasa C este clasa literelor pentru **consoane**:

b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s ş, t, ţ, v, w, x, y, z

Scanned with OKEN Scanner

Clasa V este clasa literelor pentru vocale:
a, ă, â, e, i, î, o, u

*

Ne permitem să facem o recomandare practică de memorare a clasificării literelor în C şi V: se învaţă ordinea alfabetică (v. T 1), se reţine că opt dintre figurile ordonate alfabetic sunt V. Restul sunt C.

*

Faptul că menţionarea claselor C şi V a trebuit să se facă prin postulat dovedeşte că ortografia românească nu este esenţialmente nici fonetică, nici fonologică. Întrucât această afirmaţie contrazice convingeri adânc înrădăcinate, credem că este obligatorie o explicaţie la această aserţiune.

Prin *ortografie fonetică* se înţelegea, la începutul secolului nostru, ortografia bazată pe fonetica unui cuvânt (adică pe pronunţarea lui). Mai aproape de zilele noastre, lingviştii care s–au ocupat de ortografie au declarat că ortografia este fonologică, ceea ce este mai aproape de adevăr, dar nu simplifică, pentru vorbitor, înţelegerea legăturii dintre scriere şi pronunţare, în stadiul actual de cercetare a foneticii literare strict contemporane.

Ortografia românească ar deveni fonetică dacă ar include în inventarul semnelor sale *accentul*, ca simbol al vocalei accentuate, şi, eventual, *semnul scurtării*, ca semn diacritic al literelor pentru *vocalele nesilabice*, numite cu un termen generic *semivocale*. Nu pledăm pentru introducerea acestor simboluri, ci pentru înlăturarea prejudecăţii că ortografia românească este fonetică.

Credem că este mai util ca vorbitorul român să se descătuşeze de prejudecata simplităţii ortografiei „fonetice“ româneşti şi să se adreseze cu mai mare asiduitate lucrărilor care îl pot îndruma în scrierea corectă. El va afla astfel cum se scrie şi cum se accentuează corect un cuvânt şi, prin deducţie, pronunţarea neliterară pe care trebuie să şi–o corecteze după forma scrisă.

Acest procedeu este cu atât mai necesar cu cât, deşi valorile literelor consemnate în alfabet sunt în marea lor majoritate unice, *nu există nici o literă simplă a cărei folosire virtuală* (previzibilă pentru viitorul limbii române literare, în care împrumuturile foarte recente din limbi străine se adoptă, conform normativelor academice, în forma în care sunt scrise cu litere latine în limbile din care s–au împrumutat) *să poată fi raportată exclusiv la această valoare unică.*

Scanned with OKEN Scanner

De aceea, pentru a obţine *reguli de folosire a literelor, reguli cu un anumit grad de generalitate*, trebuie să *facem abstracţie de forma scrisă a două grupe* destul de numeroase *de cuvinte*:

Excepţia generală

a) – cuvintele din limba română literară actuală (inclusiv împrumuturi culte vechi din epoca modernă) care nu sunt complet adaptate grafic sau fonetic la fondul tradiţional de cuvinte româneşti;

b) – substantivele proprii, nume de familie româneşti şi străine sau denumiri geografice străine, care apar scrise fie în forme româneşti tradiţionale, fie în forme specifice ortografiilor din alte limbi.

Literele **k, q, w, x, y** apar numai în cuvinte care ilustrează excepţia generală amintită mai sus, astfel că, pentru folosirea lor, nu pot fi formulate reguli pur ortografice (v. O 6 3°).

Dacă eliminăm această excepţie generală, putem spune că *există patru litere simple a căror valoare este definitorie pentru folosirea lor.* Aceste litere sunt, în clasa V, **a** şi **ă**, iar în clasa C, **l** şi **r**. Astfel:

a, ă — se scrie **a** sau **ă** când în limba română literară se pronunţă /a/ sau /ă/;

l, r — se scrie **l** sau **r** când în limba română literară se pronunţă /l/ sau /r/.

Pentru celelalte litere simple cu valoare unică în alfabet se include în regulă *contextul grafic*, în care funcţionează raportarea literei la valoarea ei. Prin context grafic se înţelege a) poziţia în cuvânt; b) vecinătatea exprimată în litere. Astfel:

â, î – *în interiorul cuvintelor se scrie* **â**, când în limba română literară se pronunţă /ɨ/: (**hotărât, hotărând, mână, pâine**) şi *dacă acest sunet nu reprezintă vocala iniţială /ɨ/ a bazei unui derivat sau al doilea termen dintr-un compus*, situaţie în care, în loc de **â**, se scrie, în interiorul cuvântului, **î** (**bineînţeles, reîntoarce**);

î – *la începutul sau la sfârşitul cuvântului se scrie* **î**, când în limba română literară se pronunţă /ɨ/. *În interiorul cuvântului* se scrie **î** numai în derivate cu prefix sau compuse în care al doilea cuvânt începe cu **î** (v. mai sus);

b, d, f, j, m, n, p, s, ş, t, ţ, z – *la începutul, la sfârşitul sau la mijlocul cuvântului, între două vocale, se scrie şi se pronunţă* **b, d, f, j, m, n, p, s, ş, t, ţ, z**;

e, o, u
i

– *în mijlocul cuvântului, între două consoane, se scrie* **e, o** sau **u** şi se pronunţă /e/, /o/ sau /u/, regula este valabilă şi pentru **i**, cu excepţia cazurilor în care acesta face parte din litera compusă **ci** (**Pecica, nicicând**) sau din cuvintele **câteşi, şi ori** în compuse (**câteşitrei, oricând**);

e /e/
e /i̯e/

– *la început de cuvânt, înainte de consoană, se scrie* **e** şi *se pronunţă* /e/, cu excepţia următoarelor forme: **el, ei, ele, eşti, este, e, eram, erai, eraţi, erau**, în care **e** este /i̯e/;

i, o, u

– *la început de cuvânt, înainte de consoană, se scrie* **i, o** sau **u** când *se pronunţă* /i/, /o/ sau /u/;

e, o

– *la sfârşit de cuvânt, după orice fel de literă, se scrie* **e** sau **o** şi se pronunţă /e/ sau /o/;

u

– *la sfârşit de cuvânt, după consoană, se scrie* **u** şi *se pronunţă* /u/.

R O 1 2° **Grupuri de litere**

Litere compuse

Succesiunea imediată de litere diferite are în ortografia românească valoare de *literă compusă* atunci când corespunde câte unui singur sunet–tip:

ch, gh

Sunetele consonantice palatale transcrise fonetic prin /ḱ/ şi /ǵ/ sunt simbolizate prin **ch** şi **gh**. În această calitate, ca simboluri pentru /ḱ/ şi /ǵ/, aceste litere compuse sunt în mod obligatoriu urmate de **e** sau **i**; litera **h** este, în aceste litere compuse, numai un semn diacritic (din punct de vedere fonetic, ea nu are valoare; în *Tabelul* 1 am numit această particularitate a literei *zero fonetic*).

che, ghe
chi, ghi

În anumite situaţii precise nici **e** sau **i** după **ch, gh** nu au valoare fonetică, astfel că şi **che, chi, ghe, ghi** funcţionează în bloc ca litere compuse: a) **che, ghe** la sfârşit de cuvânt înainte de **a** (**urechea, veghea**, verbe, de tipul **10** 2° sau s. art. de tipul **4** 2° ; **terchea–berchea** s. comp. invar.); la începutul sau la mijlocul cuvântului

Scanned with OKEN Scanner

când participă la alternanţa **chea ~ che** sau **ghea ~ ghe** (**cheamă ~ chem**; **gheată ~ ghete**, v. O 2); b) când nu există alternanţă, la începutul sau la mijlocul cuvântului apar **chi, ghi** ca litere compuse cu valoarea /ḱ/, /ǵ/ (**chiar, maghiar, chior, ghiozdan, chiuretă, ghiuden**); în finală absolută când **i** nu simbolizează un sunet cu accent (**unchi, unghi**).

ce, ge
ci, gi

Sunetele africate /č/, /ǧ/ sunt simbolizate, înainte de **a**, prin literele compuse **ce, ge**: **ceas, geam**. Înaintea literelor **o** şi **u** /č/ /ǧ/ sunt simbolizate prin **ci** şi **gi**: **ciorbă, ciută, giol, giulgiu**; **ci** şi **gi** apar şi în finală absolută, când **i** nu simbolizează un sunet accentuat (**arici, colegi**).

Prin situaţiile descrise, este evident că în clasa literelor C (de la p. 256) trebuie incluse literele compuse **ch, gh**, iar în clasa literelor **V**, literele compuse

ea, eo, ia, io, iu
ci
c(e/i), g(e/i)

ea, eo, ia, io, iu. Literele compuse din clasa **C** completează un gol existent în alfabet pentru simbolizarea a două sunete–tip: /ḱ/, /ǵ/. Este de remarcat că **ci** şi **c(e/i)** au aceeaşi valoare /č/, cu deosebirea că **ci** are o regulă proprie (particulară), de aceeaşi amploare cu **e** = /i̯e/ la început de cuvânt (v. O 1 1° **i** şi **e** /i̯e/), iar pentru **c(e/i)** şi **g(e/i)**, în majoritatea cazurilor, scrierea are reglementări comune cu ale succesiunilor **e+V** şi **i+V** indiferent de litera care le precedă. Din acest motiv nu includem în inventar literele compuse **ch(e/i)** şi **gh(e/i)**, ci numai **ch, gh**. După aceste consoane, literele compuse din clasa **V** simbolizează trei vocale care au semne în alfabet: **a, o, u**.

Regulile de folosire a acestor două serii de litere compuse din **C** şi **V**, strâns legate între ele, au la bază regulile gramaticale ale cuvintelor (mai ales prin recunoaşterea alternanţelor, v. O 2), şi pronunţarea sunetelor–tip /ḱ/, /ǵ/, /č/, /ǧ/, ca atare, şi silabaţia unică (în pronunţarea literară): **ea, ia, eo, iu** = /a/, /o/, /u/

Grupuri de litere care pun probleme de scriere din cauza valorii lor

Grupuri de litere în care una îşi schimbă valoarea. Caracteristicile foneticii limbii române literare (v. F 1) care interesează ortografia din punctul de vedere al relaţiei dintre literă şi valoare impun câteva clasificări ale literelor simple sau compuse.

Scanned with OKEN Scanner

Litere C

Clasificarea după corelaţia de sonoritate

b, d, g, gh, g(e/i), j, v, z – sonore
c, ch, c(e/i), f, h, p, s, ş, t, ţ – surde

Acestea sunt serii corelative (= fiecare literă dintr–o serie se leagă de o literă din cealaltă serie). Ele se ordonează în perechi: **b** cu **p**, **c** cu **g**, **ch** cu **gh**, **c(e/i)** cu **g(e/i)**, **d** cu **t**, **f** cu **v**, **j** cu **ş**, **s** cu **z**. În grupuri de litere formate dintr–o sonoră şi o surdă (de ex. **tg** în cuvântul **botgros**) sau o surdă cu o sonoră (de ex. **cz** în **eczemă**), una din litere capătă valoarea perechii din cealaltă serie. În fonetică fenomenul se numeşte **coarticulaţie** (v. F 1). Literele **h** şi **ţ** sunt surde, fără pereche sonoră **în scris**, deci nu pot suferi abateri de la regulile lor de folosire când apar pe primul loc în asemenea grupări, dar dacă se află pe al doilea loc, ele schimbă valoarea literei care le precedă (**abţibild** /apţibíld/).

Clasificarea după gradul de sonoritate şi locul de articulare

l, m, n, r – sonante (= sonore fără pereche surdă)
m, n – nazale (= sunetul se pronunţă şi pe nas)
l, n, r, s, z – dentale (= articulaţie la dinţi)
b, m, p – labiale (= articulaţie la buze)
f, v – labiale şi dentale (= articulaţie simultană la buze şi la dinţi)

Din această a doua clasificare rezultă o completare a ordonării în perechi: **m** este o pereche labială a lui **n**, deci în grupurile formate din sonantele **m** sau **n** şi o labială sau o dentală, **m** şi **n** îşi înlocuiesc reciproc valorile, tot datorită fenomenului de coarticulaţie.

des– / dez–
in– / im–
în– / îm–
răs– / răz–

Regulile de scriere a prefixelor **des–**, **in– în–**, **răz–** în formele **dez–** (înainte de sonore şi sonante, ca şi înainte de literele din clasa **V**, care simbolizează prin definiţie sunete sonore) **im–**, **îm–** (înainte de labialele **p** şi **b**, întrucît **n** este dentală), **răs–** (înainte de surde) reflectă în scris acelaşi fenomen al coarticulaţiei.

După cum se poate observa din exemplele **botgros**, **eczemă** şi **abţibild** date mai sus, nu toate formele cuvintelor recomandate în ortografia academică ţin însă seama de coarticulaţie, astfel că apar destul de frecvent succesiuni de litere din clasa C, în care una dintre ele capătă valoarea corespondentei sale din corelaţia de sonoritate sau de articulaţie. În combinaţia dintre **n** şi o labială sau o labiodentală, **nb**, **np**, **nf** şi **nv**, în pronunţare **n>m** (de ex. **brandenburg**, **crenvurşt**, **input**, **înfăşura**).

Scanned with OKEN Scanner

Clasificarea după silabaţie

a, ă, î, â – numai silabice (valorile lor sunt numite vocale)

e, i, o, u – şi silabice (valorile lor sunt numite vocale) şi nesilabice (valorile lor sunt numite semivocale)

Grupurile formate fie dintr–o literă V nesilabică şi una **numai silabică**, fie dintr–o literă V nesilabică şi una **şi silabică** simbolizează *diftongi* (v. F 2). Silabaţia fiind un fenomen fonetic, folosirea acestor grupuri de litere în ortografie se orientează după pronunţare, dar, prin alternanţe, pronunţarea se poate orienta după gramatică.

În adverbul *chiar* grupul **chia** se pronunţă la fel ca grupul **chea** din *cheamă*, diferenţa de scriere bazându–se pe faptul că în verb alternează **chea** cu **che** (deci **ea** cu **e**, ca în *alerga–aleargă*), şi că adverbul, nefiind flexibil, nu are alternanţă.

Grupurile de literele care simbolizează diftongi se pot deduce pe baza următoarelor precizări:

e – *este semivocală numai înainte de* **a** *şi* **o**

o – este semivocală numai înainte de **a**

i – *nu poate fi semivocală înainte de* **â**, **ă** şi **î**, dar *poate fi semivocală înainte de toate celelalte litere* V şi *după toate literele* V

u – *poate fi semivocală înainte de orice* V, *cu excepţia lui* **o** şi a lui **i** şi *după orice* V, cu excepţia lui **u**.

Pentru diftongii simbolizaţi prin literele **i** sau **u**, v., mai jos şi O 1 3° şi F 3.

Grupurile de literele care simbolizează *triftongi* (v. F 2) sunt mai puţine şi se caracterizează prin faptul că: a) semivocalele pot să apară amândouă înaintea vocalei, iar aceasta este numai **a**, sau b) pot să încadreze o vocală, aceasta fiind **a** sau **e** în triftongii fără cratimă (**iau, iei**). În primul tip de triftong prima semivocală este simbolizată mai des prin **i**, dar există şi **u**, iar a doua semivocală este simbolizată prin **o** sau **e** (**aripioară, înşeuează**); în cel de al doilea tip, după consoană, prima semivocală este simbolizată şi prin **o** (**turcoaică**) şi prin **e** (**beau**); prin **i** numai în **miau** interj.

La început de cuvânt literele din clasa V cu valoare de vocală nesilabică sunt fie numai **o** (**oase**), fie numai **i** (**iau, iei, iar, ieri**), niciodată **e** (cu excepţia pron. pers. 3 f. nom.–ac. **ea**) sau **u**.

Pentru valorile grupurilor de litere **ea** şi **oa**, v. F 2.

Scanned with OKEN Scanner

Grupuri de litere interzise

Succesiunile **iea, iia, iie** sunt înlocuite cu **ia** şi **ie**: **ia** „cămaşa", **sfiască, pustie.**

Grupuri de litere echivalând cu o singură literă

cs
gz
cz

Grupurile de litere **cs, gz** şi **cz** simbolizează cele două valori ale literei **x** /ks/ şi /gz/; în cazul grupurilor **cz** (**eczemă**) şi **gz** (**bogză**), literele au aceeaşi valoare fonetică: /gz/ (v. cele spuse mai sus despre grupurile de litere rezultate din combinaţia între sonore şi surde).

x

Litera **x** apare mult mai frecvent decât grupurile de litere concurente: **cs** şi **gz**. Ne-am străduit să cuprindem în listă un număr cât mai mare de cuvinte care conţin aceste grupuri de litere concurente ale lui **x**.

Grupul **gz** e mult mai rar decât **cs**, dar acesta din urmă este mai frecvent şi decât **cz**.

Litera **cs** nu apare niciodată la început de cuvânt sau înainte de consoană; în aceste poziţii apare numai **x**.

Pentru grupurile de litere din clasa V: **ea, eo, ia, io, iu** v. mai sus la **litere compuse.**

Grupuri de litere care impun pronunţare cu efort

sc(e/i)
sl, sm,
sn, sr

Combinaţia dintre **s**, care simbolizează un sunet fricativ dental, şi **c(e/i)**, care simbolizează un sunet prepalatal, apare în multe împrumuturi culte moderne: **scenă, sciziune.** În pronunţarea naturală românească, **s** (nepalatal) devine **ş** (prepalatal) înaintea lui /č/. Cu oarecare efort şi control al pronunţării, această înlocuire a valorii literei s cu valoarea literei ş poate fi evitată. Deci grupul de litere **sc(e/i)** impune păstrarea valorii celor două litere care îl compun: /s/ şi /č/. La fel, **s** = /s/ cu *l, m, n, r* (*slab, smulge, trăsnet, israelian*), nu **z**.

Pentru grupuri de litere create prin silaba ortografică, v. O 7.

R O 1 3° **Litere repetate**

Succesiunea imediată, într-un singur cuvânt, a două sau trei litere cu aceeaşi figură apare foarte frecvent în cuvintele din categoria excepţiei generale (v. p. 257). Scrierea acestora trebuie memorată pentru fiecare caz în parte. În legătură cu această categorie

Scanned with OKEN Scanner

de cuvinte este semnificativ faptul că, în 1932, litera repetată ss a fost înlocuită cu s în cuvintele **massă>masă** „materie, mulţime“ şi **cassă>casă** (de bani), iar în 1982 (prin DOOM) „fonetizarea“ în domeniu a continuat prin **stres** (<**stress**), **bos** (<**boss**), **moto** (<**motto**), **jaz** (<**jazz**). Pe această linie se înscrie, în lucrarea de faţă, **wat** (<**watt**). Referitor la literele repetate din clasa V pe care le-au adus în scris cuvintele din vocabularul cult modern, trebuie reţinut că sunt susţinute de pronunţare: de ex. **alcool, zoologie** (<**zoo** + **log** elemente de compunere +**ie** sufix lexical), **vacuum** s. n. (lat. *vacuum* „spaţiu liber“).

La început de cuvânt literele repetate caracterizează cuvintele din ceea ce la p. 258 am numit excepţia generală.

La **sfârşit de cuvânt** apar *litere* repetate care *permit recunoaşterea* **structurii gramaticale** a cuvântului. Acestea sunt **ee, ii, iii, uu.** Ele rezultă din *alăturarea literei cu care se termină* **baza lexicală gramaticală** (v. G **2**) a cuvântului *cu litera sau literele care simbolizează sensul sau sensurile gramaticale* (*timp* şi *persoană* de ex.) (v. G **2**).

	(s. f.) **ale + e** (sg. nom.–ac.)
–ee	(s. n.) **muze + e** (pl.)
	(s. f.) **acantace + e** (sg. şi pl.)
	(adj.) **sebace + e** (f. sg. şi pl.; n. pl.)
	(s. f.) **unghi + i** (sg. g.–d. sau pl.)
	(s. f.) **rochi + i** (sg. g.–d. sau pl.)
–ii	(s. f.) **băi + i** (art. f. sg. g.–d.)
	(s. m.) **lei + i** (art. m. pl. nom.–ac.)
	(vb.) **sfi + i** (perf. s. 3)
	(vb.) **scri + i** (ind. şi conj. prez. 2)
	(s. m.) **copii + i** (art. m. pl. nom.–ac.)
–iii	(adj.) **proprii + i** (art. m. pl. nom.–ac.)
	(vb.) **sfi + i + i** (perf. s. 1)
–uu	(adj.) **continu + u** (m., n. sg.)
	(vb.) **continu + u** (ind. şi conj. prez. 1)

Numai **ii** poate să rezulte din *alăturarea literei cu care se termină* **baza gramaticală** (v. G **2**) a cuvântului *cu litera care simbolizează un sens gramatical* fără a corespunde unui sunet real corespondent.

–ii	(s. m. pl.) **aburi + i** (art. m. pl. nom.–ac.)
	(s. f. sg. g.–d.) **inimi + i** (art. f. sg. g.–d.)

Reguli particulare pentru **–ii** sunt:

– expresia grafică a alternanţelor fonetice (v. O **2**) de tipul:

Scanned with OKEN Scanner

/i̯u/ ~ /ii̯/: (s. n. sg.) **domeniu – domenii** (pl.)
(s. m. sg.) **uliu – ulii** (pl.)
/u̯/ ~ /i̯/: (s. m. sg.) **fiu – fii** (pl.)
/l/ ~ /i̯/: (s. m. sg.) **copil – copii** (pl.)
/n/ ~ /i̯/: (vb. ind. şi conj. prez. 1) **vin – vii** (2)

– expresia grafică a g.–d. popular la adj. pron. pos. **–mii** (v. **–mea**), **–tii** (v. **–ta**), **–sii** (v. **–sa**).

Succesiunea **–ii** în cuvântul **acătării** se supune unei reguli individuale de gramatică istorică.

În mijlocul cuvântului nu apar litere repetate formate din trei unităţi.

Dintre succesiunile de litere repetate formate din două unităţi numai **ee**, **ii** şi **uu** permit recunoaşterea structurii gramaticale a cuvântului, ele rezultând

– fie din *alăturarea literei cu care se termină* **baza lexicală** a cuvântului *cu litera iniţială a secvenţei care simbolizează un sens gramatical*:

–ee– (vb., bază lexicală) **cre+** { **ez** (ind. şi conj. prez. 1) / **ezi** (ind. şi conj. prez. 2) / **ează** (ind. prez. 3, 6 sau imper. 2) / **eze** (conj. prez. 3, 6) }

–ii– (vb., bază lexicală) **scri+ind** (ger.)

–uu– (s., formă fără art.) **atu*+** { **ul** (art. hot. sg. nom.–ac.) / **ului** (art. hot. sg. g.–d.) / **uri** (pl.) }

– fie din *alăturarea literei cu care se termină* **baza gramaticală** a cuvântului *cu litera iniţială a restului terminaţiei gramaticale*:

–ee– (s. fără art.) **acantace+e+** { **a** (art. hot. sg. nom.–ac.) / **le** (art. hot. pl. nom.–ac.) / **lor** (art. hot. pl. g.–d.) }

–ii (s. fără art.) **copi + i+** { **lor** (art. hot. pl. g.–d.)* / (adj. fără art.) **propri + i +** **lor** (art. hot. pl. g.–d.) }

Atât literele repetate enumerate mai sus, cât şi altele, apar în mijlocul cuvintelor *derivate* sau *compuse* (v. G 1) pentru *recunoaşte-*

* Sugerăm aici o interpretare structurală a formelor grafice a s. cu art. pe baza valorii fonetice a celui de–al doilea **i** din forma cu art.

Scanned with OKEN Scanner

rea structurii lexicale a acestora. În ortografia românească, principiul care stă la baza acestei *recunoaşteri* este numit *gramatical*. Repetarea rezultă din:

– *alăturarea literei finale a unui* **prefix** *sau* **element de compunere** *cu iniţiala (identică) a* **bazei lexicale**:

–aa–, –ee–, –ii–, –oo–, –nn–, –rr–, –ss–	**paraaldehidă, supraaglomerat, ultraaglomerat, preelectoral, reexamina, antiinflamator, periintestinal, semiindustrializa, microorganism, înnopta, superrefractar, interregn, transsiberian, răsstrăbun**

– *alăturarea ultimei litere a* **bazei lexicale** *cu iniţiala unui* **sufix lexical**:

–ii–	**ştiinţă (şti + inţă), fiică** (cf. **fie** s. f. din pop. **fie–mea** + **ică**), **conştiinţă** (cf. **cunoaşte** + **inţă** > **cunoştinţă**),
–ee–	**liceeni** (pl. de la **licean** < **lice** + **an** cu a.7)
	Succesiunea **ii** din **cuviinţă** şi **cuviincios** se supune unei reguli individuale de gramatică istorică.

– *alăturarea literei ultime a unei* **baze lexicale** *cu iniţiala altei* **baze lexicale**:

–dd–, –mm–, –nn–	**sud–dunărean, prim–ministru, Sânnicolau Mare**

Precizări finale

Literele repetate caracterizează cuvintele împrumutate sau formate în limba română. Succesiunile **ee** şi **uu** apar numai în neologisme.

–ee	Ar fi de subliniat faptul, până acum insuficient evidenţiat în lucrările de gramatică descriptivă, că la sfârşitul cuvântului sau, dacă este cuprinsă în interior între o bază şi o succesiune de litere cu sens gramatical, succesiunea **ee** apare în declinare numai pentru genul feminin singular sau plural (prin acest plural se explică şi sensul gramatical de neutru).
–uu	Succesiunea **uu** la sfârşitul cuvântului apare numai pentru genul masculin şi pentru singular.
ii	Succesiunea **ii** între două blancuri reprezintă un cuvânt românesc vechi, deci popular **ie** „bluză ţărănească", în forma de g.–d. sg. şi în forma de pl. fără art. la toate cazurile. Pentru a înţelege scrierea acestui cuvânt vechi românesc prin litera repetată **ii** = /iį/, trebuie să reţinem **interzicerea** în scris a grupului **iie** (=/iįe/), care ar trebui să dea, sg. g.–d. = pl., forma

Scanned with OKEN Scanner

ii; pentru articularea acestui cuvânt v. mai jos, p. 271 **Precizări.**

–cc– Succesiunea **cc** din cuvinte ca **accident** sau **acces** reprezintă o falsă literă repetată, întrucât e vorba de succesiunea unei litere simple **c** /k/ urmată de litera compusă **c(e/i)** /č/.

aaa, iii Succesiuni de trei litere apar, între două blancuri (v. R O 6 1°) în interjecţii: **aaa!, iii!**

R O 2 Exprimarea prin litere a alternanţelor fonetice

În ortografie alternanţele fonetice (v. F 5) sunt simbolizate prin litere care se înlocuiesc unele cu altele în diferitele forme scrise ale aceluiaşi cuvânt flexibil (v. G 1). Ele se explică istoric, în primul rând, prin anumite condiţii fonetice. Accentul nefiind notat, în scris se regăseşte numai condiţionarea fonetică simbolizată prin **i**, la sfârşit de cuvânt, sau prin **ă**, **e** sau **i**, la distanţă de o silabă.

Asemenea alternanţelor fonetice, şi aceste alternanţe grafice trebuie privite ca *variaţii sistematice* (= modificări regulate cu funcţie gramaticală) care apar în ansamblul formelor unui cuvânt ca tot unitar.

Ordinea în care se notează literele alternante este stabilită, în mod convenţional, după poziţia în alfabet, chiar dacă ea nu coincide cu litera alternantă din forma–tip a cuvântului dată în lista de cuvinte ca intrare (= cuvânt–titlu). De ex., **a ~ ă** ilustrează atât alternanţa din **marfă ~ mărfuri**, cât şi pe cea din **agăţa ~ agaţă**. Atragem atenţia că alternanţa nu trebuie confundată cu schimbarea terminaţiei gramaticale. Cele două fenomene se pot caracteriza grafic prin înlocuirea aceloraşi litere, dar *alternanţa apare numai în baza lexicală a unui cuvânt* (v. G 2), cu excepţia sufixelor **–ez**, **–esc** şi **–ăsc** din terminaţia gramaticală a unor verbe la prezent; în **agăţa ~ agaţă**, **a** şi **ă** de la sfârşit sunt terminaţii gramaticale, iar **ă** şi **a** din mijlocul cuvântului simbolizează alternanţa fonetică exprimată grafic.

Există **30 de alternanţe simple (cu doi termeni)**. Dintre acestea, ultimele două apar la toate verbele dintr–un anumit tip flexionar, cu o singură excepţie: *rupe* (v. G 10 8°). Cele 30 de alternanţe simple se regăsesc, uneori câte două, alteori câte trei, în formele aceluiaşi cuvânt, de ex. **spăla ~ spală ~ speli** reflectă alternanţa cu trei termeni **a ~ ă ~ e** a cuvântului **spăla** (vb.); această alternanţă în trei termeni se compune din alternanţele **1. a ~ ă (agaţă ~ agăţa)**, **3.**

Scanned with OKEN Scanner

ă ~ e (acopăr ~ acoperi) şi 2. a ~ e (aşază ~ (să) aşeze)

Prin trimiteri la numărul de ordine al alternanţei se pot identifica alternanţele din flexiunea substantivelor, adjectivelor şi verbelor, sistematizată în G **4**, **5** şi **10**. Pentru modelele care au baze lexicale diferite fără a fi semnalată vreo alternanţă, ca şi pt. cele care au o singură bază, dar se face trimitere la o alternanţă, trebuie urmărită transcrierea fonetică la modelul respectiv în listă. În această situaţie se află de ex. **ac**, **birou**.

Pentru fiecare alternanţă am dat câte 1 – 3 exemple: s., adj. şi vb. Pe baza acestor exemple se poate deduce alternanţa din cuvintele neexemplificate, dar care apar în listă cu aceleaşi caracteristici grafice. Pentru a economisi spaţiul grafic, în enumerarea de mai jos am marcat alternanţele prin *bară*.

Alternanţe cu doi termeni
între litere

V **simple**: **1. a/ă** – marfă/mărfuri (s.); călare/călări (adj.); agaţă/agăţi (vb.); **2. a/e** – fată/fete (s.); aerian/aerieni (adj.); aşază/aşezi (vb.); **3. ă/e** – băţ/beţe (s.); proaspăt/proaspeţi (adj.); acopăr/acoperi (vb.); **4. â/i** – cuvânt/cuvinte (s.); tânăr/tineri (adj.); vând/vinzi (vb.); **5. o/u** – soră/surori (s.); pot/putem (vb.); **6. u/i** – brâu/brâie (s.), lălâu/lălâie (adj.);

V **simple şi compuse**: **7. e/ea** – stea/stele (s.); isteţ/isteaţă (adj.); întreba/întreabă (vb.) ; **8. o/oa** – os/oase (s.) ; uşor/uşoară (adj.); dormi/doarme (vb.);

V **compuse**: **9. ău/ai** – ferăstrău/ferăstraie (s.); **10. ia/ie** – iarbă/ierburi (s.); mălăiaţă/mălăieţe (adj.); **piară/pieri** (vb.); **11. io/ioa – creion/creioane** (s.); **duios/duioasă** (adj.); **12. iu/ii** – domeniu/domenii (s.); propriu/proprii (adj.); **13. ue/uea – înşeuez/înşeuează** (vb.); în menţionarea ultimelor trei alternanţe s–a ţinut seama de valoarea fonetică a literelor **i** şi **u**..

între litere

C **simple**: **14. d/z** – brad/brazi (s.); arid/arizi (adj.); aplaud/aplauzi (vb.); **15. s/ş** – as/aşi (s.); dens/denşi (adj.); cos/coşi (vb.); **16. t/ţ** – wat/waţi (s.); apt/apţi (adj.); accept/accepţi (vb.); **17. z/j** – obraz/obraji (s.); treaz/treji (adj.);

C **simple şi compuse**: **18. c/c(e/i)** – fiică/fiice (s.); mic/mici (adj.); evoc/evoci (vb.); **19. c/ch** – marca/marchez (vb.); **20. g/g(e/i)** – dungă/dungi (s.); aprig/aprigi (adj.); strig/strigi (vb.); **21. g/gh** – naviga/navighez (vb.); **22. x/cş** – sfinx/sfincşi (s.); fix/ficşi (adj.);

C **compuse**: **23. sc/şt** – broască/broaşte (s.); livresc/livreşti (adj.); risc/rişti (vb.); **24. st/şt** – artist/artişti (s.); îngust/înguşti

Scanned with OKEN Scanner

(adj.); gust/guşti (vb.); 25. str/ştr – ministru/miniştri (s.); ilustru/iluştri (adj.); 26. şc/şt – găluşcă/găluşte (s.); mişca/mişti (vb.);

între litere

C şi V **simple**: 27. l/i – copil/copii (s.); destul/destui (adj.); 28. n/i – pun/pui (vb.).

Alternanţe specifice verbelor cu participiu în **–s** *sau* **–t** (precedat de C):

29. C/ø* – duce/duøs; arde/arøs; merge/merøs; pune/puøs; permite/permiøs; fierbe/fierøt; frânge/frânøt; 30. C/p – coace/copt; frige/fript.

Alternanţe individuale (care apar la câte un singur cuvânt, vechi în limbă)

Cu doi termeni: 31. â/âi – mână/mâini (s.); 32. âu/ai – pârâu/pâraie (s.);

cu trei sau patru termeni: 33. d/z/g/ø – ucid/ucizi/ucigând/uciøs (vb.); 34. e/ea/h/ş – leah/leşi (s.); 35. e/i/n veni/vin/vii (vb.); 36. e/i/t/ţ – prezenta/prezinţi (vb.);

cu cinci termeni: 37. â/a/i/n/ø – rămân/rămâi/rămaøs (vb.)

R O 3 Formele scrise ale articolului hotărât

– (u)l, –le	m. n. sg. nom.–ac.	/	**–i** m. pl. nom.–ac.
– (u)lui	m. n. sg. g.–d.	/	**–lor** m. pl. g.–d.
– (u)a	f. sg. nom.–ac.	/	**–le** f. n. pl. nom.–ac.
– (e)i	f. sg. g.–d.	/	**–lor** f. n. pl. g.–d.

R O 4 Regulile de adăugare a articolului hotărât enclitic la substantive şi adjective

Cazul şi numărul exprimate prin forma grafică nearticulată coincid cu forma de caz şi nr. a art. Pt. gen există excepţii: **–a** m. nu f. (ex. **popa**).

1° *Terminaţia* **grafică** *a formei nearticulate rămâne nemodificată dacă aceasta este*:

a) C (s.) *abu***rul**, *abu***rului**; (adj.) *alb***ul**, *alb***ului**

b) **u** (s.) *codru***l**, *codru***lui** (la fel se adaugă la *fiu, muzeu*); *atu***ul**, *atu***ului**; (adj.) *acru***l**, *acru***lui** (la fel se adaugă la *roşu, rău, greu, propriu*)

---

* Întrucât aici apare ø în interiorul cuvintelor, atragem atenţia că ø = zero nu trebuie confundat cu semnul ø = /ö/ care există în anumite sisteme alfabetice.

Scanned with OKEN Scanner

c) **e** (s.) *câin***ele**, *câin***elui** (la fel se adaugă la *nume* sg.); *abatajele*, *abatajelor* (la fel se adaugă la *nume* pl., *paie*); *floar***ea** (la fel se adaugă la *alee, aloe*); *case***i**, *case***le**, *case***lor** (la fel se adaugă la *basmale, mărgele, zile*); (adj.) *verde***le**, *verde***lui**, *verde***a** (la fel se adaugă la *dulce*); *vech***ea**

d) **i** (s.) *pui***ul**, *pui***ului**, *pui***i**, *pui***lor** (la fel se adaugă la *arici, unchi*); *taxi***ul**, *taxi***ului**, *taxiu***rile**, *taxiu***rilor** (la fel se adaugă la *grai, trunchi, unghi*); *abur***ii**, *abur***ilor** (la fel se adaugă la *amici, colegi*); *vulp***ii**, *vulp***ile**, *vulp***ilor** (la fel se adaugă la *chei*); *familii***le**, *familii***lor**; *joi***a**, *ziu***a**; (adj.) *vechi***ul**, *vechi***ului**, *vech***ii**, *vech***ilor** (la fel se adaugă la *verzui, kaki*)

e) **a** (s.) *basma***ua**, *mărgea***ua**; (adj.) *rea***ua**, *grena***ul**

f) **o** (s.) *zer***oul**, *zer***oului**; (adj.) *bord***oul**, *bord***oului**

Precizări

1) Litera **u** din paranteză (v. O 3: **–(u)l, –(u)a**) se adaugă la s. şi adj. m., n. sg. care nu se termină în **–u** (şi **–uu**) sau la cele în care **–u** nu simbolizează o vocală accentuată ca în *atu* sau *ecru*, la s. şi adj. f. nom.–ac. sg. care se termină în **–ea** şi **–a** simbolizând un diftong, respectiv o vocală accentuată, şi la cuvintele formate dintr–o singură silabă *stea, grea, rea, zi*.

2) Pentru scrierea articolului **–ul, –ului** cu cratimă v. G 6 .

2° *Terminaţia* **grafică** *a formei neaccentuate se înlocuieşte cu articolul dacă aceasta este*:

a) **ă** (s.) *cas***a**; *pop***a**; (adj.) *alb***a**

b) **e** (s.) *famili***a**; *chei***a**; (adj.) *propri***a**

Precizare

Substantivul *tată* se supune acestei reguli în forma *tat***a** şi face excepţie de la ea în forma *tat***ăl**; s. f. sg. *bunică, cocă, rouă* la nom.–ac. se supun acestei reguli (de ex. *bunic***a**), iar la g.–d. fac excepţie (de ex. *bunic***ăi**); s. n. *ou* cu pl. *ouă* face excepţie de la regula 2° (*ou***ăle**).

3° *Terminaţia* **grafică** **–ii** *rămâne nemodificată dacă se adaugă art.* **–i** *m. nom.–ac. pl.*:

(s.) *fii, giuvaergii, vizitii*; (adj.) *meritorii, obligatorii, propriii*; *ea se modifică prin adăugarea art.* **–ei**: *familiei, propriei*

Scanned with OKEN Scanner

Precizări cu privire la art. **–ei** (v. **(e)i** la O 3)

Terminaţia grafică **–ii** se înlocuieşte cu **–iei** (în care **ei** este articolul de f. sg. g.–d.), dacă litera repetată provine din simbolizarea unui sunet ascuns (nesimbolizat) în celelalte forme grafice ale cuvântului.

Ex.: *Interpretarea gramaticală a formei scrise ca exemplu*

familie = f. sg. nom.–ac. este în pronunţare /famílii̯e/; **–e** este terminaţia gramaticală; /i̯/ este ascuns între **i** şi **e**

familii = f. sg. g.–d. şi pl. este în pronunţare /famílii̯/; ultimul **i** este terminaţia bazei lexicale care în această formă iese la iveală; terminaţia gramaticală este ø

familiei = art. f. sg. g.–d. este în pronunţare /famílii̯ei̯/; **–ei** este articol; terminaţia bazei /i̯/ dispare din nou

proprie = adj. f. sg. nom.–ac. este în pronunţare /própri̯e/; **–e** este terminaţia gramaticală; /i̯/ este ascuns între **i** şi **e**

proprii = adj. f. sg. g.–d. şi pl. este în pronunţare /próprii̯/; ultimul **i** este terminaţia bazei lexicale; terminaţia gramaticală este ø

propriei = adj. art. f. sg. g.–d. este în pronunţare /próprii̯ei̯/; **– ei** este articol; terminaţia bazei, /i̯/ dispare din nou

Regula tradiţională, predată la şcoală, constă din precizarea că, la s. f. terminate la nom.–ac. în **–ie** în hiat (v. F 2), g.–d. sg. articulat se formează prin adăugarea art. f. sg. g.–d. (cu **e** de la articol, scos din paranteză; la forma de nom.–ac. sg. neart., nu la cea de g.–d. sg., cum se procedează la toate celelalte substantive. De fapt, prin această regulă s–a urmărit reducerea cazurilor de literă repetată **–iii** /iii̯/ în scrierea corectă. Pronunţarea /iii̯/ este populară; ea rezultă dintr–o evoluţie naturală a sunetelor finale ale acestor cuvinte. Pronunţarea literei trebuie, în acest caz, să urmeze grafia şi să înlocuiască pe /iii̯/ cu /iii̯ei̯/. Deci în asemenea cuvinte nu se scrie **–iii** la g.–d., ci **–iei**. Ie „cămaşă" se supune aceleiaşi reguli: g.–d. art. **iei**.

Faptul că **ie** reprezintă un hiat se poate recunoaşte prin ceea ce precedă acest grup de litere: după litere din clasa C, simple sau compuse, la sfârşit de cuvânt, nu apare decât **ie** care simbolizează un hiat.

Articolul **ei** apare în mod excepţional şi la substantivele **tămâie** şi **râie**, în care **–ie** (final) simbolizează un diftong. Acestea se scriu la g.–d. art. sg. cu **–ei**: **tămâiei**, **râiei**, nu numai cu **–i**, cum se scriu toate celelalte s. f. variabile, terminate în **–ie** cu valoare de diftong (ex. **cheie**, **cheii**). Din DOOM s–ar putea deduce că sunt invar.; ceea ce ni se pare discutabil.

Scanned with OKEN Scanner

Terminaţia grafică **–ii** rămâne neschimbată dacă litera repetată rezultă din simbolizarea grafică a terminaţiei reale, fonetice, a formei nearticulate.

Ex.:	*Interpretarea gramaticală a formei scrise ca exemplu*
copil **propriu**	baza lexicală pt. sg.; terminaţia gramaticală este ø
copii **proprii**	baza lexicală pt. pl.; terminaţia gramaticală este ø; deosebirea dintre sg. şi pl. se face prin alternanţa **l** ~**i**, respectiv **iu** ~ **ii** (v. a. **12**; pt. altă interpretare v. p. 265)
copiii **propriii**	forma articulată de pl. nom.–ac. care rezultă din adăugarea articolului **–i** la terminaţia formei nearticulate, adică la baza lexicală pt. pl.

Pentru problemele de pronunţare a articolului hotărât v. transcrierea formelor articulate ale modelelor substantivale din partea I a dicţionarului. Tot acolo v. şi cazuri particulare de articulare în scris sau în pronunţare: **aloe, cacao, luni, leva, nene, popă** ş.a.

R O 5 Semne ortografice

Se face deosebire, în ortografia academică, între semne ortografice propriu–zise şi semne ortografice care pot fi şi semne de punctuaţie. Între DOOM şi $\hat{I}OOP_4$ apare o deosebire: în $\hat{I}OOP_4$ sunt considerate semne ortografice propriu–zise numai *apostroful* şi *cratima*, iar în DOOM se delimitează *apostroful* ca singurul care nu este şi semn de punctuaţie. Cele două lucrări se aseamănă prin faptul că nici una nu defineşte semnul ortografic ca termen. În opinia noastră, punctuaţia face parte din ortografie şi anume din **ortografia textului scris, analizat sintactic** (= analizat din punctul de vedere al cuvintelor privite ca părţi de propoziţie sau al îmbinărilor de cuvinte privite ca propoziţii). Ceea ce lucrările academice apreciază ca fiind ortografie propriu–zisă este, de fapt, **ortografia cuvintelor** scrise, privite ca părţi de vorbire şi ca succesiuni de sunete. Din această perspectivă, toate semnele scrierii corecte sunt semne ortografice, inclusiv literele şi semnele de punctuaţie. Dacă subcomisia de ortografie din cadrul comisiei de cultivare a limbii de pe lângă Academia Română şi–ar însuşi acest punct de vedere, singurul logic, după opinia noastră, reglementarea folosirii semnelor delimitate până acum ca semne ortografice propriu–zise, pe de o parte, şi ca semne ortografice care sunt şi semne de punctuaţie, pe de altă parte, ar căpăta o mai mare coerenţă.

În dicţionarul nostru, urmând îndeaproape reglementările din

Scanned with OKEN Scanner

lucrările academice, nu am putut decât să sugerăm anumite completări şi reglementări.

Am completat lista semnelor ortografice recunoscute ca atare de Academie prin introducerea termenului **blanc**, „spaţiu alb între cuvinte" (v. mai jos, O **6** 1°).

Am reinterpretat la nivelul **ortografiei cuvintelor**, folosirea semnelor numite **cratimă** (v., mai jos, O **6** 2°) şi **apostrof** (v., mai jos, O **5** 1°). În fine, am delimitat cele două funcţii principale ale figurii numite **majus-culă**: a) semn al ortografiei textului şi b) semn al ortografiei cuvântului (v., mai jos, O **6** 4°).

R O 5 1° Apostroful (')

Se foloseşte pentru a reproduce în scris rostiri în care un sunet sau mai multe nu sunt pronunţate.

Este important de reţinut că:

— aceste pronunţări sunt neliterare (populare, familiare, colocviale) sau reflectă deficienţe de articulare (la beţivi, afazici);

— locul apostrofului coincide cu locul unei tăieturi silabice sau al pauzei finale;

— spre deosebire de grupurile stabile, constituite istoric (de tipul **m–a, s–a**), cuvintele legate prin apostrof sunt îmbinări libere.

Pentru a nu se confunda scrierea cu apostrof şi cea cu cratimă, să se compare următoarele trei forme de redare a cuvântului **până**: **pân'deseară, pân–acum, până acum**. Este evident că apostroful notează rostirea scurtată a unui cuvânt, rostire în care cuvântul scurtat nu se leagă fonetic de cuvântul următor printr–o silabă nou apărută.

Apostroful e folosit şi în scrierea anilor, fără prima sau primele cifre: **'907, '89**. De asemenea, el apare în nume proprii străine sau în neologisme neadaptate: **O'Neill, five o'clock**.

R O 5 2° Punctul (.)

Se foloseşte în abrevierile în care nu apare litera finală a cuvântului care formează baza abrevierii: **a. c.** < *anul curent*, **a. m.** < *ante meridiem*, **d. a.** < *după–amiaza*, **id.** < *idem*, **ms.** < *manuscrisul*, **M. S.** < *Maiestatea Sa*, **P. S.** < *post scriptum*, **P. S. S.** < *Preasfinţia Sa*, **v.** < *vezi*.

Dacă în abreviere apare litera finală a cuvântului, nu se pune punct după abreviere: **cca** < *circa*, **d–ta** < *dumneata*, **dl** < *domnul*, **dnei** < *doamnei*, **jr** < *junior*.

De asemenea, nu se foloseşte punctul în simboluri ale unor termeni de specialitate: **C** < *carbon*, **L** < *lungime*, **mA** < *miliamper*, **E** < *est*, **V** < *vest*, **q**<*chintal*.

Scanned with OKEN Scanner

În abrevierile provenite din iniţialele unor substantive compuse formate din mai mulţi termeni, punctul este facultativ în cazul abrevierilor folosite foarte frecvent. Sunt corecte atât formele **A. C. T. H.**, **O. N. U.** , **S. U. A.** , cât şi **ACTH**, **ONU**, **SUA**.

Punctul e interzis în indicativele de state (**RO** < *România*) sau de judeţe (**Tm** < *Timiş*, **Dj** < *Dolj*) indiferent de modul de formare a abrevierii.

Când abrevierea s–a transformat într–un cuvânt sudat, caracterizat prin citirea literelor din abreviere, nu se mai poate folosi punctul: **laser**, **quasag**, **quasar** sau **radar** – abrevieri împrumutate din engleză –, **aragaz**, **ozene**, **TAROM** – formate în română.

R O 5 3° Linia de pauză (—)

Se deosebeşte de cratimă prin dimensiune (e mai lungă) şi prin spaţiul mai mare din dreapta şi din stânga ei (**blanc**, v. O **6** 1°). Se foloseşte în scrierea compuselor ocazionale în care toţi termenii, sau numai unul, sunt compuşi stabili, de ex.: **sud–est — nord–vest.**

R O 5 4° Bara (/)

Apare în abrevierea cuvântului *contra***val***oare* > **c/val**; cu sensul prepoziţiei **pe** în abrevierile ştiinţifice (**km/h** < *kilo- metru* **pe** *oră*) sau cu sensul conjuncţiei **sau** în lucrări ştiinţifice: **profésor/ profesór** (din DOOM) se citeşte /profésor/ **sau** (mai puţin recomandabil) /profesór/. În lucrarea noastră: **c(e/i)** se citeşte **ce sau ci**, iar **d/z** (v. O **2**) se citeşte **d** alternează cu **z**; v. şi O **6** 5°.

R O 6 Mărci ortografice

Sub denumirea de mărci ortografice sunt grupate de noi, în această lucrare, două feluri de fenomene aparţinând scrierii corecte, unele recunoscute în ortografia academică, dar într–o altă clasificare (**cratima**, semn ortografic, v., mai sus, O **5**; literele **k**, **q**, **w**, **x**, **y**; **majuscula**), altele nediscutate în ortografia academică (**blancul** şi **logograma**).

R O 6 1° Blancul

Este spaţiul alb (nescris, gol) între cuvinte. *Valoarea* lui *principală* este *marcarea cuvintelor recunoscute ca părţi de vorbire*. Această valoare **nu** este o valoare fonetică, ci una gramaticală (funcţională). El ar trebui enumerat, pentru această valoare, printre semnele ortografice, alături de cratimă.

Preluând prin tradiţie anumite reguli de scriere a cuvintelor

Scanned with OKEN Scanner

compuse, ortografia românească îi atribuie blancului o valoare secundară, care o anulează pe prima. El marchează şi relaţia stabilă constituită sau în curs de constituire între cuvintele care formează *un grup, o îmbinare de cuvinte.*

Diferenţa între scrierea *articolului hotărât enclitic* şi cea a *articolului hotărât proclitic* ilustrează modul în care gramatica şcolară impune interpretarea blancului în ortografie.

Articolul hotărât enclitic se scrie *într–un singur cuvânt* (deci fără blanc) cu un substantiv sau cu un adjectiv care întregeşte înţelesul unui substantiv, şi care este aşezat înaintea acestuia. Astfel articolul hotărât enclitic apare ca o terminaţie gramaticală şi nu ca un cuvânt independent. Faptul că el este un cuvânt şi nu o terminaţie gramaticală este arătat în ortografie prin blancul care separă articolul hotărât **lui** aşezat înaintea substantivului. Îmbinarea dintre acest articol (numit *proclitic*) şi substantiv este stabilă. Blancul apare aici atât cu valoarea sa principală (marcarea unor cuvinte diferite), cât şi cu cea secundară, marcarea unei îmbinări stabile între cuvinte, dar această valoare secundară se bazează pe posibilitatea de a scrie într–un singur cuvânt aceeaşi îmbinare, în alte condiţii.

Articolul hotărât proclitic **lui** are sensurile gramaticale de m. sg. g.–d. şi se foloseşte înaintea unui substantiv, nume propriu de persoană de gen masculin, dacă acesta nu este însoţit de un alt cuvânt, aşezat înainte, întregindu–i înţelesul şi fiind apt să primească articol.

Ex. *piesele* **lui** *Caragiale*
*piesele mare***lui** *Caragiale*

În mod normal, acest articol hotărât **lui** poate să apară separat prin blanc şi înaintea unui nume propriu de persoană de gen feminin, dacă acesta are o terminaţie de gen masculin (inexistentă în tradiţia populară românească de denumire a unei persoane de sex feminin).

Ex. *ochii* **lui** *Carmen*
*ochii frumoase***i** *Carmen*

În regulile ortografice academice blancul ca semn ortografic este deci luat în considerare prin regulile care stabilesc scrierea într–un singur cuvânt (sau cea cu cratimă) şi scrierea în două sau mai multe cuvinte. În felul acesta, blancul poate fi considerat o marcă pentru îmbinările stabile de cuvinte, dar întotdeauna în opoziţie cu scrierea sudată sau legată prin cratimă. Cele trei moduri de a scrie cuvintele nu se pot deduce din reguli ortografice generale, ci numai din câteva reguli particulare, care, la rândul lor, au numeroase excepţii individuale.

Le enumerăm aici pe câteva din cele cu caracter particular, fie

Scanned with OKEN Scanner

pentru folosirea blancului, fie pentru interzicerea lui.

Scrierea cu blanc caracterizează îmbinările stabile de cuvinte considerate în gramatică locuţiuni: **cu de–amănuntul, cu de–a sila, de altfel, în loc de, în loc să, în locul** (cratima apare aici pt. diftong, v. R O 6 2°).

Pentru scrierea cuvintelor compuse, blancul apare la *substantive*: **bună purtare, liber arbitru,** *numerale*: **douăzeci şi unu,** *pronume*: **nici unul, ceea ce,** *prepoziţii*: **de la.**

Pentru scrierea într–un singur cuvânt, fără excepţie este regula cuvintelor compuse formate din elemente de compunere: **bio–, cvasi–, etero–** ş.a. Acestea se numesc compuse tematice şi se scriu ca unităţi sudate. Când însă sunt coordonate două asemenea compuse având elemente de compunere în corelaţie, primul poate fi reprezentat numai prin elementul de compunere care, în acest caz se scrie cu cratimă: **hiper–** şi **hipo***tensiune*.

Se scriu cu blanc toate îmbinările stabile de cuvinte formate cu pronume personal neaccentuat în dativ şi pronume personal sau reflexiv în acuzativ care nu se pot pronunţa într–o singură silabă şi sunt aşezate înaintea verbului **mi se** (*pare*), **ţi se, i se, ni se, vi se, li se, mi le** (*dau*) etc. Când sunt aşezate după verb, se scriu cu cratimă: **pare–mi–se, părându–li–se, dă–mi–le, dându–mi–le.**

Se impune respectarea scrierii cu blanc a succesiunilor de cuvinte care, dacă au alt înţeles şi deci altă clasificare gramaticală, apar scrise sudat sau cu cratimă (pt. *cratimă*, vezi capitolul următor): **bine mirositor** (nu trebuie confundat cu **binecuvântător** care derivă din **binecuvânta**; nu există un verb compus „binemirosi"); **bot gros** este o îmbinare liberă de cuvinte care nu trebuie confundată cu **botgros** „nume al unei păsări"; **bună stare** este o îmbinare liberă (*a fi* sau *a găsi în stare bună* sau *în bună stare* „sănătos, nealterat") spre deosebire de **bunăstare** „prosperitate"; **fiind că** este o îmbinare liberă: **dat fiind** (*faptul*) **că**; ea diferă de conj. **fiindcă**, analizabilă lexical (v. G 2); **pentru că** se scrie cu blanc, deoarece este considerat o locuţiune conjuncţională; **în scris** este loc. adj. şi adv., iar **înscris** este s. n. Se scriu într–un singur cuvânt toate compusele cu **bine** (substantiv): **binefacere, binevoi,** precum şi câteva cu **bine** adv., **binecuvânta, bineînţeles.** Spre deosebire de DOOM am propus fără blanc compusele: **binecunoscut** „celebru" şi **binevenit** „oportun, salvator".

R O 6 2° Cratima (–)

Este un semn ortografic cu trei valori: *gramaticală*, *fonetică* şi

Scanned with OKEN Scanner

logografică. Ca semn ortografic cu **valoare gramaticală** serveşte la scrierea unor *cuvinte compuse*, fără să existe o regulă generală de selectare a acestora, decât în măsura în care scrierea cu cratimă se limitează numai la anumite părţi de vorbire: s., adj., adv. şi interj. şi subliniază statutul de compus incomplet sudat al unor cuvinte din aceste clase: **ac–de–mare, anglo–franco–italian, albastru–azuriu, baba–oarba, balon–sondă, bună–credinţă, bună–cuviinţă, contabil–şef, ieri–dimineaţă, kilogram–forţă, nord–vest, prim–plan, prim–ministru, social–cultural, vagon–cisternă**. Substantivele compuse nume proprii se scriu obligatoriu cu cratimă dacă sunt: a) personaje de basm (**Baba–Cloanţa, Zâna–Zorilor**; b) denumiri de aştri (**Carul–Mare**); c) nume de locuri (oraşe, sate, judeţe) formate din două substantive alăturate nemijlocit (**Târgu–Jiu**); numele sau prenumele de persoană se scriu cu cratimă conform dorinţei purtătorului.

Cu cratimă se scriu *îmbinările stabile pronominale* aşezate după verb: a) forma pronominală **–o**, ca regulă generală, după timpurile compuse, după imperativ şi după gerunziu; b) celelalte forme pronominale apar obligatoriu cu cratimă la imperativ, deoarece se află totdeauna după verb; c) la celelalte moduri ale verbului, îmbinările pronominale sunt în opoziţie cu formele antepuse, care se scriu totdeauna cu blanc, dacă *pronunţarea* nu creează un **diftong** care se scrie cu **cratimă**; în această situaţie, cratima are valoare fonetică, dacă îmbinările sunt antepuse, şi valoare gramaticală dacă sunt postpuse. Topica fixă (d. + ac.) face ca aceste îmbinări să fie stabile. Ex.:

mi se pare / pare–mi–se
ţi le ia / luându–ţi–le, ia–ţi–le
ţi se pare / părându–ţi–se
i–o dau / dă–i–o!
i–i dau / dă–i–i!
le dă / dă–le!
le–au dat / datu–le–au (popular şi învechit)

Asemenea **îmbinări stabile** ca topică rezultă şi din combinaţia formelor neaccentuate ale pronumelui personal şi reflexiv cu alte cuvinte tot neaccentuate (adică neaccentuabile) în propoziţie: **a fi** în formele **–s, –i** sau **e**; **avea** aux. şi **aş** aux.; **voi** aux. (în variantă populară **oi, ăi** etc.); cratima are numai valoare fonetică în *îmbinări libere*, care apar atât înaintea verbului, cât şi după verb.

Ex. **Mi–e** frică / frică **mi–e**, dar şi **îmi e** frică / frică **îmi e** că...

Cu cratimă apar *îmbinări stabile* de tipul **frate–meu, soră–mea**.

Cu valoare gramaticală funcţionează cratima şi în *marcarea fle-*

Scanned with OKEN Scanner

xiunii şi articulării (**service–uri, service–ul**) sau a structurii unor *logograme* (v. mai jos 5°) sau a *cuvintelor străine* (v. mai jos 3°).

Cu cratimă se scriu totdeauna cuvintele formate cu **ex–** „fost" şi alte formaţii ocazionale cu prefixe. Atragem atenţia asupra unor îmbinări cu **post–** scrise cu cratimă, cu blanc sau într–un singur cuvânt: în **post–mortem, post–partum** şi **post–scriptum** (îmbinări de cuvinte latineşti) şi în **post–restant** (cuvânt cu s. fr. *poste* „poştă", compus împrumutat din franceză) cratima are valoare logografică (v. R O 6 5°); în **post meridiem** absenţa cratimei este în contradicţie cu valoarea logografică a cratimei şi se explică prin faptul că această expresie apare în scris numai în abr. **p. m.** , iar **postmeridian** se scrie împreună, ca toate celelalte derivate româneşti cu **post–** (prefix „după").

În compuse ca **luare–aminte**, cratima are valoare gramaticală. Chiar şi în absenţa cratimei cele două cuvinte alăturate pot să se lege prin **diftong** /luàreamínte/, ceea ce transformă cuvântul într–un compus indiscutabil. Un hiat legat cu cratimă apare în flexiunea acestui compus: **luarea–aminte** /aa/. Pronunţarea naturală nu respectă acest hiat (pt. consecinţele gramaticale, v. G 8).

Ca semn ortografic cu **valoare fonetică**, cratima serveşte la marcarea pronunţării într–o singură silabă a două sunete din două cuvinte diferite care se află alăturate nemijlocit în vorbire. Aşa se explică scrierea cu cratimă a prepoziţiei **de–a**, din îmbinări stabile ca locuţiunile adverbiale de tipul: **de–a dura, cu de–a sila** (**e–a** = *diftong cu cratimă*); în alte îmbinări stabile ca **de–a v–aţi ascunselea** (**v–aţi** din **vă** + **aţi**, v. mai sus, la îmbinările stabile cu forme neaccentuate de pron. pers. şi refl.); în *scrierea cu cratimă* pot să apară şi *triftongi* (ex. /i̯ui̯/) din *mi–uit prietenii – îmi uit prietenii*).

Cratima are **valoare logografică** atunci când este ea însăşi o *logogramă* (v., mai jos, 5°).

Pentru despărţirea cuvintelor la capăt de rând, situaţie în care cratima este o logogramă, v., mai jos, **R O 7.**

R O 6 3° Litere care apar numai în cuvinte ale limbii scrise cultivate

Cinci litere din alfabetul românesc actual apar numai în cuvinte împrumutate care şi–au păstrat, tocmai prin utilizarea acestor litere, statutul de cuvinte ale limbii literare venite pe cale cultă, adică prin mijlocirea culturii, deci prin cărţi. Ele se mai numesc şi împrumuturi livreşti (**livresc** < fr. **livresque** < **livre** „carte" < lat. **liber** „carte").

Scanned with OKEN Scanner

Aceste litere sunt: **k, q, w, x** şi **y.**

Unele apar şi în nume proprii româneşti datorită tradiţiei create în scrierea acestor nume: **Kogălniceanu, Macedonski, Quintescu, Xenopol.** În derivatele adjectivale de la astfel de nume proprii româneşti, aceste litere se păstrează: **macedonskian.**

Toate cele cinci litere apar în nume proprii străine preluate în scris din limba de origine, dar numai dacă aceste nume nu au căpătat o scriere românească tradiţională.

Toate cele cinci litere au mai multe valori, în funcţie de întrebuinţarea lor în limba din care provin cuvintele sau în funcţie de tradiţia românească de pronunţare a acestor cuvinte. La cuvintele scrise în dicţionar cu aceste litere, valoarea lor apare în transcrierea fonetică a fiecărui cuvânt.

În neologismele neadaptate, reproducerea lor cu forma scrisă din limba de origine face ca şi literele care se folosesc pentru cuvintele româneşti vechi din alfabetul românesc să capete valori din ortografiile altor limbi: **babeurre** se scrie cu consoană dublă, iar **eu** se pronunţă /ö/; în **backhand, a** se pronunţă /e/; în **foehn,** cuvânt din germana vorbită în Elveţia, **oe** se pronunţă /ö/, iar **h** este o literă care arată lungimea vocalei precedente; **larghetto,** cuvânt italian, nu pune probleme de pronunţare, ci de scriere cu **tt;** de asemenea **luth,** cu litera compusă **th;** cuvântul larg răspândit **service** se pronunţă cu /s/ pentru litera compusă **ce.** Şi pentru asemenea situaţii există exemple relativ numeroase în clasa numelor proprii de persoană. Semnificativ este cazul celor doi pictori români cu nume identic, scris după ortografii diferite: **Szathmáry** şi **Satmari.**

Litera compusă **ch** are şi ea valori diferite în cuvinte străine. Numele Mântuitorului l–am redat cu această literă, conform tradiţiei apusene: **Christos.** În ultimii patruzeci de ani nu s–a precizat forma de scriere a cuvântului. Forul academic trebuie să decidă între cele trei variante de scriere folosite până acum la noi: **Christos, Hristos** şi **Cristos.** Opţiunea noastră pentru **Christos** se sprijină pe raportarea mai clară la abrevierea consacrată **a.Chr.** (**ante Christum**) care va înlocui, probabil, formula **î. e. n.**

R O 6 4° Majuscula

Pentru literele cu figura numită majusculă se impune folosirea semnelor diacritice la Ă, Â, Î, Ş şi Ţ.

Majuscula I apare fără punct scris deasupra.

Majuscula ca primă literă a cuvântului este o marcă ortografică gramaticală. Ea are o valoare apropiată de aceea a unui semn de

Scanned with OKEN Scanner

punctuaţie, întrucît se foloseşte la începutul unui text sau al unei propoziţii, după punct, întotdeauna, după alte semne de punctuaţie (?, !, :, ...) numai dacă se urmăreşte evidenţierea faptului că începe o altă propoziţie. După virgula care apare în formula de adresare a unei scrisori, iniţiala majusculă marchează începutul textului scrisorii.

În limba română se scriu cu iniţială majusculă toate substantivele proprii nume de persoană, nume de animale, nume de localităţi, nume de planete şi constelaţii, nume de instituţii sau organizaţii, titluri de lucrări, nume de evenimente istorice sau de manifestări ştiinţifice, culturale, artistice cu caracter deosebit, nume de sărbători, denumirile proprii date unor rase sau specii de animale şi plante sau unor produse industriale.

Dacă aceste denumiri sunt formate din mai multe cuvinte, acestea se scriu *toate* cu iniţială majusculă (cu excepţia articolelor, prepoziţiilor şi conjuncţiilor din aceste denumiri, care sunt numai cuvinte ajutătoare). Adeseori o manifestare ştiinţifică sau politică etc. înglobează în denumire un numeral. Această denumire începe atunci cu un cuvânt ajutător, articolul, iar acesta se scrie cu iniţială majusculă: **Cel de–al X–lea Congres Internaţional al Lingviştilor.**

Există o singură categorie de substantive proprii formate din mai multe cuvinte, în care numai primul cuvânt se scrie cu iniţială majusculă: **titlurile** (de cărţi, publicaţii, opere literare etc.).

Generalizarea scrierii cu iniţială majusculă la denumirile formate din mai multe cuvinte datează numai din 1982 şi a fost recomandată în DOOM, de unde a fost preluată în ÎOOP$_4$, singurul din îndreptarele academice care redă, la acest capitol, norma ortografică actuală.

În formulele de politeţe se deosebesc, prin iniţiala majusculă, substantivele de pronume. Se scrie **Domnia sa** sau **Domnia ta, lui, ei, voastră** şi **dumneasa, dumneata, dumneaei, dumneavoastră.** Cuvintele acestea păstrează această deosebire şi în abrevieri **D–sa (Domnia sa), d–sa (dumneasa).** Ne deosebim de DOOM, în folosirea majusculei la adj. pos. din formulele de politeţe care au în vedere un anumit rang social (de ex. Excelenţa Sa).

Iniţiala majusculă poate fi folosită ca semn de respect, în adresări oficiale scrise către conducătorul unei instituţii; ca semn al folosirii unui cuvânt comun într–o accepţiune filozofică sau poetică: **Eu, Absolut, Adevăr, Dreptate** etc. şi ca semn al denumirii scurtate a unei instituţii anumite la care se face referire: **Academie, Radio, Televiziune, Universitate.** În cazul conceptului ştiinţific **Eu** scrierea cu majusculă este o modalitate de a deosebi substantivul de pronume. În pronunţare, deosebirea rezultă clar /eu̯/ şi /i̯eu̯/.

Scanned with OKEN Scanner

Majuscula apare în denumiri abreviate şi în simboluri, care devin prin aceasta cuvinte cu statut aparte (v., mai jos, 5°).

R O 6 5° Logogramele în ortografia românească

Prin *logogramă* se înţelege semnul grafic care înlocuieşte un cuvânt fără să-i reproducă integral sau nereproducându-i deloc sunetele prin litere. Toate abrevierile prin iniţiale sunt logograme. Prin citirea literelor din care sunt compuse, aceste logograme devin cuvinte propriu-zise: **OZN** este o logogramă, **ozene** este un cuvânt scris. **Rh** este o logogramă care se citeşte /erháş/. Logograme sunt şi numeralele scrise prin cifre, precum şi bara discutată la O 5 4°.

Logograme sunt de asemenea denumirile literelor din alfabet, ca şi succesiunile de litere care simbolizează integral sunetele unui cuvânt, dar se folosesc ca denumiri ale cuvântului. În **Pe** *este o prepoziţie*, logograma **Pe** se citeşte „Cuvântul **pe**".

Logogramele pot avea flexiune ca orice substantiv şi pot să formeze structuri prin îmbinare: **Rh-ul, E-V.** Semnul ortografic prin care se exprimă în scris relaţia dintre logograme este cratima. Ea marchează existenţa flexiunii într-o unitate lexicală aparte, integrată în vocabularul limbii române. Cuvintele străine cu flexiune românească se scriu cu cratimă tot pentru a marca această asociere de forme din două sisteme diferite. Nu se separă prin cratimă formele de pl. cu **-i.**, de ex. **waţi.**

Probleme speciale pun, din acest punct de vedere, denumirile literelor. Prin definiţie, acestea sunt logograme, întrucît sensul lor este „figura care se numeşte". Majoritatea literelor din alfabetul românesc au astăzi numai această funcţie logografică, proprie literelor din orice alfabet. Cu această funcţie, denumirile literelor se confundă total sau parţial cu sunetul pe care îl simbolizează. Literele **â, î, k, q, w, x, y** au denumiri mai complicate, ceea ce arată că şi funcţia lor ca logograme se bazează pe informaţii mai depărtate de valoarea sunetului pe care îl reprezintă. Semnificativ este cazul celor două litere pentru /i/. Simbolizând amândouă acelaşi sunet, denumirea lor cuprinde o referire la litera de bază: **â** /idiná/ şi **î** /idiní/. Această referire pare pur descriptivă, dar pentru alfabetul românesc ea este un ecou al principiului foneticii istorice care a stat la baza alegerii literelor latine. Fiecare literă cu semn diacritic a fost iniţial o logogramă de acest tip: **ă din a, ş din s, ţ din t.**

Pentru denumirile tuturor literelor din alfabet este discutabil genul gramatical. Aceste logograme par să fie atât masculine, **un a** şi **doi a**, cât şi neutre, **a** şi **a-uri.**

Scanned with OKEN Scanner

Cratima ca semn ortografic este o logogramă în trei situaţii: a) când marchează faptul că o secvenţă de litere este o parte de la începutul sau de la sfârşitul unui cuvânt: (prefixul) **post–**, (sufixul) **–ică**, silaba **cas–** din **cascadă**; b) când înlocuieşte unul sau mai multe cuvinte, de ex. exprimarea aproximaţiei, prin intercalarea între două numerale: **două–trei** = „vreo sau cam, aproximativ, *două, trei*"; c) când exprimă caracterul sudat al unei îmbinări dintr–o limbă străină, folosite relativ frecvent în limba română ca un substantiv: **post–scriptum, post–restant.**

R O 7 Reguli de despărţire în silabe

Cunoaşterea acestor reguli e necesară pentru a şti cum să împărţim un cuvânt la capăt de rând dacă nu este loc în pagină pentru a–l scrie întreg sau dacă dorim să reproducem în scris rostirea, din diferite motive, silabă de silabă a cuvintelor (ca în **A–ten–ţi–u–ne!**). Silaba ortografică nu coincide cu silaba fonetică, de aceea trebuie învăţată. În cazul diftongilor şi triftongilor, silaba ortografică este aceeaşi cu cea fonetică şi de aceea, prin ea, se poate atrage atenţia asupra pronunţării literare a succesiunii de litere V (v. F **2**). Pentru a afla valoarea fiecărei litere V dintr–o succesiune, este bine ca, în orice situaţie în care există dubii cu privire la valoarea fonetică a unei litere, această valoare să fie verificată prin transcrierea fonetică a cuvântului, dată între bare în Dicţionarul nostru (sau în DOOM, pentru cuvintele care lipsesc din lista noastră). Cratima, semnul ortografic pentru silabă, este o logogramă, ea simbolizând cuvântul „silabă".

Schemele silabei ortografice. Precizări

Nucleul silabei este V.

Schema silabei ortografice ia în considerare şi consoanele, care se repartizează pe lângă V după reguli grafice precise.

În principiu, în schema silabei ortografice româneşti, V se află la început de silabă numai dacă este precedată de o altă literă V simplă. Dar orice V la început de silabă poate fi o vocală sau o semivocală dintr–un diftong sau triftong (v. F **2**).

V simple la început de cuvânt (urmate de C) sunt totdeauna nucleu de silabă, dar nu prezintă interes pentru nevoile practice ale despărţirii la capăt de rând, întrucât nu e recomandabil ca la sfârşit sau la început de rând să rămână o singură literă V.

Literele V **i** şi **u** nesilabice (v. O **1** 2°) se comportă din punctul de vedere al silabei ortografice totdeauna ca nişte C (apar după

Scanned with OKEN Scanner

vocală la sfârşitul unui cuvânt sau formează silabă cu a doua vocală dintr-un grup VVV: v. *vătr***ai**, *vătra***ie**); asupra acestei caracteristici atrage atenţia simbolul nostru sC (= literă pentru semiconsoană în silaba ortografică; pt. **i** Sv v. F 1 la **i** şoptit).

Iniţiala silabei exprimată prin C nu este luată în considerare la începutul cuvântului, întrucât prima silabă se constituie întotdeauna în jurul unei litere V silabice, deci CVCV sau VCV au acelaşi număr de silabe, două.

În expunerea regulilor clasice de despărţire în silabe ţinem seama de caracterul silabic sau nesilabic al succesiunii de litere V şi de încadrarea unei litere sau a unui grup de litere C simple sau compuse între două litere V.

Litere V silabice şi nesilabice

1° VV hiat: V–V	a) Ambele silabice: **V – V** *re–al, do–i–me, mu–ze–e, bo–a, am–bi–gu–ă, so–ci–al, trun–chi–a.*
diftong: VV	b) Numai una silabică, cealaltă fiind – o semiconsoană: **sCV ia**–*tă*, **ie**–*se* **VsC au**–*gust, doi–nă, pâi–ne, trais–tă, a–pei, mu–zeu* – o semivocală: **SvV** *tea–mă, toam–ne.*
oe, ou, ee, ie etc.: VV **i, e** semne grafice+V: VV	●* Atenţie la succesiunile de litere VV care, în unele cuvinte străine,simbolizează un singur sunet (*foehn, joule, feed–back, lied* ş.a.), precum şi la literele V compuse după **c, g, ch, gh** (v. O 1 2°), în care primul V este numai semn grafic (*cea–ră, fu–gea, cio–can, giul–giu, o–chea, ve–ghea*)
2° VVV V+diftong: V–VV	a) Prima şi ultima silabice, cea din mijloc fiind –sC: **V–sCV** *su–ia, plo–uă, vă–tra–ie*
	● După V, schema SvV (v. mai sus, la 1° b) reprezintă din punct de vedere fonetic schema sCV, fiindcă e început de silabă (v. F 1 p. 288): *ac–cen–tu–ea–ză, du–bi–oa–să.*
triftong: VVV	b) Cea din mijloc silabică, celelalte două fiind nesilabice – prima e Sv, ultima, sC: **SvVsC** *lu–poai–că*
	c) Ultima silabică, primele două fiind nesilabice – **sCSvV**: *a–ri–pioa–ră.*

* După semnul ● se descriu cazuri speciale.

i, e semne grafice+ diftong: VVV	• Primul V e semn grafic (v. mai sus, la 1°): *c***ioa**–*ră*, *gh***ioa**–*gă*.
3° **VVVV** diftong+ diftong: VV–VV	a) A doua şi a patra silabice, celelalte două fiind nesilabice – **SvV–sCV**: *pie–tr***oa–ie**.
V+triftong: V–VVV	b) Prima şi a treia silabice, celelalte fiind nesilabice – **V–SvVsC**: *l***e–oai**–*că*. • Pentru schema silabică de mai sus, v. cele spuse la p. 288 despre **o–**.
V+triftong: V–VVV	c) Prima şi ultima silabice, cele din mijloc, nesilabice – **V–sCSvV**: *cr***e–ioa**–*ne*, *d***u–ioa**–*să* – **V–sCSvV**: **în–şe**–*uea*–**ză**.
i, e semne grafice+ triftong: VVVV	• Primul V este semn grafic (v. mai sus, la 1°): *şo–ri–c***ioai**–*că*, *ca–fe–g***ioai**–*că*.

Litere C simple, compuse sau în grup

4° **VCV** **ch, gh**	**V–CV**: *m***a–să**, *f***a–ce**, *r***e–ge**, *v***e–che**, *v***e–ghe**
x	• **x** este o literă C simplă (*t***a–xă**)
ck/k/, dg/ğ/, qu/gv/, zz (uneori dz contopit în pronunţie)	• **ck, dg, ph** ş.a. sunt litere C (străine) compuse (*r***o–cke***r*, *cam–b***o–dgi**–*an*, *M***e–dgi**–*di–a*, *St***e–phă**–*nes–cu*, *m***e–zzo**–*so–pra–nă*, *s***e–quo**–*ia*)
5° **VCC...V**	**VC–C...V** a) două litere C: **VC–CV** *c***alcul**, *ne*–**aş–tep–ta***t*, *fr***ec–ve***nt*, *i–mi***x–ti**–*u–ne*
bl, br, cl, dl, dr, fl, gr, gl, hl, hr, pl, pr, tl, tr, vl, vr	• consoană + **l,r**: **V–CCV** *c***a–blu**, **a–bro**–*ga*, **a–cla**–*ma*, **a–cru**, **a–fri**–*can*, *s***i–hlă**, *s***u–ple**–*ţe*, *c***u–pri***n*–*de*, **a–tra**–*ge*, **a–tla***s*, **e–vla**–*vi–e*, *n***e–vra***l*–*gi–e*, etc. • **r+l** se despart conform regulii 5°a (*mi***er–lă**)

Scanned with OKEN Scanner

b) trei litere C: *ob*–**şte**, *as*–**pri**, *san*–**gvin**, *vâr*–**stă**

lp–t, mp–t, mp–ţ, nc–ş, nc–t, nc–ţ, nd–v, rc–t, rt–f, st–m, st–n

• VCC–CV în *sculp*–**tor**, *somp*–**tu**–*os*, *re*–**demp**–**ţi**–*u*–*ne*, *sfinc*–**şii**, *punc*–**tul**, *func*–**ţi**–*e*, *sand*–**vici**, **arc**–**tic**, *jert*–**fă**, **ast**–**ma**–*tic*, *pust*–**nic** • Când primele două litere reprezintă o literă compusă (străină), se aplică regula 5°a: *tech*–**ne**–*ţiu*, *Bruck*–**ner** • Când toate cele trei litere reprezintă o literă compusă (străină), se aplică regula 4°: *ke*–**tchup**

c) patru litere C: *mon*–**stru**, *în*–**zdră**–*ve*–*ni*

ng–st, rn–bl • VCC–CCV în: *tung*–**sten**, *gang*–**ster**, *horn*–**blen**–*dă*

rst–n • VCCC–CV: *vârst*–**nic**

d) cinci litere C apar rar:

ng–str • VCC–CCCV în: *ang*–**strom**, *opt*–**spre**–*ze*–*ce*

Cazul special al lui **i** *şoptit sau afonizat*

VC...V = *o silabă*; V final simbolizează un **i** neaccentuat mai ales la sfârşit de cuvânt după

VCV a) o literă C: *pomi*, *flori*, **ori**–*ce*
VCCV b) două litere C: **urşi**, (tu) *mişti*, (tu) *zvârli*
VCCCV c) trei litere C: *sfincşi*, *lincşi*

Pentru comparaţie vezi:

VC...V = *două silabe*; V final este silabic

- După C, **i** final este silabic dacă simbolizează un i accentuat, care apare la inf. prez. şi la perf. s. 3 al vb. în **–i** (*a*–**u**–**zi**, *fu*–**gi**, *o*–**chi**).
- După CC, **i** neaccentuat este silabic, dacă urmează după grupurile consonantice formate din C + l, r enumerate la 5°a (**a**–**cri**, **a**–**fli**, *co*–**dri**).
- În neologisme şi în cuvinte străine folosite în limba română valoarea silabică a lui **–i** nu e condiţionată de accent (*ta*–**xi**, *ka*–**ki** au **i** accentuat, *be*–**bi**, *dan*–**di**, *swa*–*hi*–**li** au **–i** neaccentuat).

R O 8 Înducţia codurilor

Vorbirea şi scrierea reprezintă două coduri (cod = inventar de semne ale limbii) interdependente. Limba literară fiind o limbă cul-

Scanned with OKEN Scanner

tivată, se bazează în mod preponderent pe codul scrierii. Vorbirea se modelează după acest cod, în ceea ce priveşte pronunţarea şi selectarea cuvintelor în exprimare, transformându-se în vorbire cultivată, adică în vorbire literară.

După părerea noastră, în ultimele patru decenii româna literară se apropie din ce în ce mai mult de codul scris, astfel că pronunţări artificiale de tipul /medğidía/ pentru localitatatea **Medgidia** sunt simţite ca pronunţări corecte, literare, în opoziţie cu pronunţări naturale de tipul /meğidía/ care sunt simţite ca populare, incorecte, neliterare.

O pronunţare de tipul /medğidía/ aparţine românei scrise, iar cea naturală, românei vorbite, numite populară. În momentul în care ortografia ar modifica scrierea tradiţională a numelui localităţii, în forma *Megidia*, pentru a o apropia de pronunţarea naturală, ar realiza, în scris, o modificare indusă de codul vorbit.

Asemenea fenomene există în scrierea oficială românească stabilită pentru numele de locuri fără articolul hotărât **–l, Zau de Câmpie, Şimleu Silvaniei.**

Folosirea cratimei pentru a reproduce pronunţarea unor îmbinări de cuvinte „în tempo rapid" este de asemenea un fenomen de scriere indus prin vorbire, deci un caz de română vorbită simbolizată în scris.

În principiu, româna vorbită ar trebui să apară în scris numai în corespondenţa familială şi în operele beletristice. Dar trăsăturile acestei române vorbite care apare în scris ar trebui foarte clar delimitate de cele ale românei scrise. În ceea ce priveşte româna scrisă, acesteia ar trebui să i se precizeze limitele în care se poate abate prin artificialitate de la naturaleţea şi spontaneitatea vorbirii.

Menţiunile de română vorbită şi română scrisă din lista de cuvinte vor să ofere anumite sugestii în această direcţie (prin relaţiile de corespondenţă marcate cu > se indică influenţa codului grafic asupra celui fonetic, iar prin cele cu <, reproducerea în scris a românei vorbite: **a–i > a îi, s–or < se vor**).

F

R F 1 Sunetele–tip

Valorile literelor sunt sunete–tip, unităţi fonetice clasificate şi recunoscute prin tradiţia gramaticală, mai ales şcolară. La aceste sunete se face referire în ortografie pentru a se stabili bazele unei pronunţări corecte şi elegante. Pentru simplificare, le notăm fără

Scanned with OKEN Scanner

barele prin care se dau semnele fonetice. Atragem atenţia că aici nu discutăm *literele din alfabet, ci sunetele despre care se învaţă*, sau ar trebui să se înveţe, *la şcoală*!

a, ă, i̯, e, i, o, u
e̯, o̯, i̯, u̯
b, k, ḱ, č, d, f,
g, ǵ, ǧ, h, j, l,
m, n, p, r, s, ş,
t, ţ, v, z

Sunetele–tip ale limbii române se clasifică în 7 *vocale* (a, ă, i̯, e, i, o, u), 4 *semivocale* (e̯, o̯, i̯, u̯) şi 22 de *consoane* (b, k, ḱ, č, d, f, g, ǵ, ǧ, h, j, l, m, n, p, r, s, ş, t, ţ, v, z). Sunetele nu se pronunţă izolat, ci legate unele de altele, *(co)articulate* unele cu altele. Pt. simbolizarea lor ca grup de sunete, v. O 1 2°, 3° şi 7. Pt. valori ale unor litere folosite numai în cuvinte ale limbii cultivate, v. R O 6 3°.

i̯, u̯

Semivocalele i̯ şi u̯ sunt numite şi semiconsoane, pentru că în anumite poziţii, la început de silabă sau de cuvânt, sunt, din punct de vedere fonetic, consoane (au trăsături acustice de consoane). La sfârşit de cuvânt, în poziţie neaccentuată după consoană, există în limba română o semivocală *i* care se mai numeşte *i şoptit* sau *afonizat*. Ca sunet, acesta se apropie mai mult de *e* semivocalic, ceea ce uneori se vede în scris prin înlocuirea literei *i* cu *e*, dacă unui cuvânt cu *i* afonizat i se adaugă *a*: **luni > lunea**.

i̯ (i şoptit)

i̯ > e̯

În ceea ce priveşte sunetele–tip, ortografia românească impune în pronunţare, prin scriere, anumite restricţii, care presupun părăsirea unor deprinderi de pronunţare regională – populară – şi înlocuirea lor cu pronunţări literare.

Există în acest sens concurenţă între *e* şi *ă*, între *i* şi *â*, sau *i* şi *î*, după anumite consoane. Se scrie **sec** nu *săc*, **zic** nu *zâc*, **obosi** nu *obosî*, şi la fel trebuie să se şi pronunţe. După **ş, j** se acordă preferinţă lui *e* şi *i* în pronunţare: **şei** nu *şăi*, **jindui** nu *jândui*.

e / ă
i, / â, î

Se admite *ă* după *ş, j* când ă este terminaţie gramaticală: **uşă, plajă**. Scrierea şi pronunţarea *şăgalnic* şi *jăratic*, cu ă în rădăcină, sunt excepţii.

ă / e

Există concurenţă şi între *a* şi *ă*: **fabrici, staţii**, nu *făbrici, stăţii*. De asemenea între *â* şi *ă*: **până, întâi** nu *până, întăi*.

a / ă
â / ă

Scanned with OKEN Scanner

Toate pronunţările corecte se dobândesc, pentru concurenţa între sunete–tip, prin respectarea formei scrise date ca model în dicţionare şi manuale.

e– /i̯/
o– /u̯/

Numai pentru *e* şi *o* semivocalici nu se cere respectarea formei scrise. Aceste semivocale nu pot să apară *la început de cuvânt sau de silabă* (prin început de silabă se înţelege poziţia în cuvânt după o altă vocală). Literele care le simbolizează ascund, de fapt, pronunţarea lor reală, care este *i* şi *u* semivocalici: **ea** /i̯a/, **oameni** /u̯ámeni̯/, **aceea** /ačéi̯a/, **accentuează** /akčentui̯ázə/.

ă, â

Prin caracteristicile lor articulatorice, anumite vecinătăţi vocalice sunt rare sau excluse: după **i** nu apar *ă* şi *â*, iar după *e* apar în foarte rare cazuri *ă* şi *â* (numai la verbe de tipul **crea**).

R F 2 Diftongii, triftongii şi hiatul

Româna are în scris numai **hiat** (= alăturare a două vocale), dar în realitate are mai ales **diftongi** (= grup de sunete format dintr–o vocală şi o semivocală) şi un număr relativ mic de **triftongi** (= grup de sunete format din două semivocale şi o vocală). Pt. diftongii şi triftongii cu cratimă v. **R O 6** 2°.

Româna tinde să evite hiatul în pronunţarea naturală, fie transformându–l în diftong, fie introducând un sunet de legătură între cele două vocale în hiat; astfel, ca simbol pt. hiat, **ie** se pronunţă /i̯e/, orice vechime ar avea cuvântul.

În principiu, în cuvintele noi, hiatul trebuie respectat în rostire, întrucât în aceste cuvinte se cere ca vocalele să fie pronunţate pur, la început de cuvânt sau la început de silabă (prin început de silabă, în cazul unei vocale, se înţelege tocmai poziţia celei de a doua vocale a unui hiat). Este greu de apreciat astăzi respectarea acestui principiu.

şa / *şea*
ja / *jea*

În pronunţarea literară, se cere evitarea diftongului *ea* după **ş** şi **j**: **aşa** nu *aşea*, **aşază**, nu *aşează*, **înşală**, nu *înşeală*, **angaja**, nu *angajea*, **jar**, nu *jear*.

şea, jea

Prin regula care impune păstrarea formei scrise a terminaţiei lexicale sau gramaticale comune

Scanned with OKEN Scanner

unei clase de cuvinte (**aranjează, gorjean, greşească, greşeală, oblojeală, orăşean**), ortografia face ca evitarea diftongului *ea* după *ş, j* să se producă mai greu la vorbitorii care au această particularitate în pronunţarea lor regională.

R F 3 Sunetele de legătură

Hiatul nu poate fi realizat pe deplin în pronunţarea românească literară, deşi este recomandat. Discutăm aici numai hiatul în care **o, e, i, u** apar pe poziţia a doua într–un hiat.

o

Vocala *o* permite hiatul, mai uşor decât *e, i* şi *u*. În cazul lui *o*, impresia noastră este că pronunţarea pură a acestei vocale la iniţială este astăzi o realitate la majoritatea vorbitorilor români cultivaţi.

e /i̯e/
i /i̯i/
u /u̯u/

În schimb, celelalte trei vocale impun în pronunţarea oricărui hiat grafic un sunet de legătură cu timbru asemănător lor; *e* şi *i* sunt precedaţi de o vocală de legătură cu timbrul unui *i* sau *e* semivocalici, pe care i–am simbolizat, convenţional, prin i̯, scris mai sus decât vocalele între care apare, iar *u* este precedat de un *u* sau *o* semivocalici, simbolizaţi convenţional prin u̯ scris, de asemenea, mai sus. Notarea mai sus a acestui sunet de legătură este motivată de faptul că acesta nu apare în scris

–ii

După cum se poate observa din **R O 4**, prin aceste sunete de legătură, se explică anumite particularităţi de scriere în declinare şi conjugare: **–ii** la s. f. în **–ie** (**familii** = /familii̯/ < /familii̯e/) şi **–e** la ind. prez. 3, în locul lui **ă** de la verbele în **–a** (**apropie** = /aprópii̯e/ < /apropii̯á/, compară cu **ară** = /ară/ < /ara/).

În transcrierea fonetică am notat numai acele vocale de legătură care explică anumite alternanţe sau anumite forme scrise ale terminaţiei gramaticale.

R F 4 Accentul

Limba română se caracterizează prin accent dinamic sau de intensitate. Sunt purtătoare de accent numai vocalele.

Scanned with OKEN Scanner

Întrucât accentul nu are loc fix sau predictibil după reguli general valabile, în *Dicţionar* este notat cu consecvenţă la toate cuvintele, în transcrierea fonetică dată între bare. Prin semnul / ' / este notat accentul principal, iar prin / ` / cel secundar. Notarea accentului principal a cuvintelor respectă, de regulă, normele din DOOM. Nu sunt semnalate prin [!] diferenţele de accentuare faţă de DOOM, deoarece le–am considerat nesemnificative pentru scopul lucrării noastre.

În scrisul românesc accentul apare la cuvintele terminate în consoană, în forma lor tip, adică în cea dată ca titlu în dicţionare, în două situaţii: a) în cuvinte străine (*Bâle, Québec, Valéry*) şi b) în omografe (= cuvinte scrise la fel, dar accentuate diferit în funcţie de sens). Trebuie precizat că în cazul (a) accentul de pe cuvinte nu coincide, obligatoriu, cu silaba accentuată, *Québec* şi *Valéry* având, de exemplu accentul pe finală şi nu pe **e** notat cu accent ascuţit (care în franceză e semn diacritic). În cazul (b) accentul nu e necesar decât foarte rar, căci contextul diferenţiază omografele, dezambiguizându–le (**ácele** s. şi **acéle** pron. sunt omografe).

Locul accentului în română nu este fix, de aceea trebuie învăţat. La majoritatea cuvintelor româneşti este accentuată silaba penultimă: /kásă/, /singurătáte/, dar pot fi accentuate şi silabe finale /ģozdán/, antepenultime /famílii̯e/ sau anteantepenultime /áburilor/ (g.–d. pl. art. de la **abur**).

Ca regulă generală orientativă se poate admite că un cuvânt ce se termină în consoană se accentuează pe ultima silabă /abatáj/, /avión/, şi pe penultima la cuvintele terminate în vocală /cásă/, /bucurí̯e/.

În împrumuturi vechi din turcă sau în unele neologisme împrumutate din franceză, ca şi în câteva cuvinte moştenite din latină, accentul cade pe vocala finală a cuvântului /bakará/, /baklavá/, /beį-zadeá/, /grená/, /kakí/, /boleró/, /atú/, /mărğá/.

În *flexiune* accentul îşi păstrează locul pe rădăcină la substantiv şi adjectiv (cu excepţia neutrelor **zero**, **radio** şi altele cu finala vocalică **o**, care au la pl. şi la forma articulată accentul pe *o*). La verb accentul e mobil, în sensul că la unele moduri şi timpuri accentul cade la toate verbele – sau numai la o grupă – pe baza lexicală, iar la altele pe terminaţia gramaticală. Sunt accentuate următoarele terminaţii gramaticale verbale: ind. şi conj. prez. 4, 5 la toate verbele, cu excepţia vb. III (*adunăm, adunáţi*; *spúnem, spúneţi*); sufixul imperfectului, al perfectului simplu şi al mai–mult–ca–perfectului cu excepţia verbelor cu sufix se la perf. s., la care accentul e pe baza lexicală la pers. 3 şi la pl.: *adună, lucră, văzú, rúpse, spárse, mérse*;

Scanned with OKEN Scanner

sufixul participiului, cu excepţia verbelor în *–e* şi participiul în s sau t, care au accentul pe bază (*deschís*, *înfípt*); sufixul de gerunziu (*sărind*); terminaţia infinitivului, cu excepţia verbelor în *–e* (*aduná*, *vedeá*, *oferí*, *coborî*; *fugi*, dar, *mérge*) şi sufixele de prezent *–éz, –ésc/–ăsc.*

Accent principal şi accent secundar. Cuvintele simple au un singur accent /másă/, /famílie/. Cuvintele analizabile pot avea două accente, unul principal – mai intens – şi altul secundar – mai puţin intens. Îmbinările de cuvinte au două accente principale dacă sunt libere sau un accent principal şi altul secundar, dacă sunt stabile. Distribuţia accentului principal şi secundar sau a accentului unic reflectă statutul dat de vorbitor unor secvenţe pe care le consideră analizabile (îmbinări libere) sau neanalizabile, (îmbinări stabile). S–ar putea ca existenţa mărcilor grafice (cratimă şi blanc) de diferenţiere în scris a acestor categorii să impună vorbitorului analiza cuvântului; ceea ce apare în accentuare ar putea fi o marcă fonetică. De ex. /áltădată/, cu un singur accent, corespunde adverbului compus *altădată* „cândva“ scris sudat, /áltădàtă/, cu accent principal şi secundar, e transcrierea locuţiunii adverbiale *altă dată*, scrisă cu blanc, iar /áltădátă/, cu două accente principale, este transcrierea unei îmbinări libere *altă dată* cu sensul „o altă informaţie“, „o altă zi (calendaristică)“. La fel sunt /oriḳínd/ (*oricând*) şi /òriḳínd/ (*ori când*) sau *nicidecum*, /niğdekúm/ „deloc“, şi *nici de cum* (era *îmbrăcat*), cu accent secundar pe silaba /nì/ şi principal pe /kú/.

Compusele formate cu elemente de compunere au accent principal pe componentul al doilea şi secundar pe primul: *arahnofobie*, *audiometru*, *balneolog*, *cardiovascular*, *chemo–* sau *chimiluminiscenţă*, *gimnosofie*, *genuflexiune*, *fusiform* etc.

Accentul secundar diferenţiază un astfel de compus specializat, de unul devenit uzual: *telefon*, *telegramă*, *televizor* au numai un accent, pe când *telecomunicaţii* are şi accent secundar pe elementul de compunere /tèle/.

În situaţii determinate, au accent secundar şi unele prefixe: *răs–* din *răsştiut*, *răsstrăbun*, *răssuna*. În ultimul exemplu, accentul secundar diferenţiază acest verb de paronimul său, *răsuna*, scris cu *s* şi având un singur accent. Compusele scrise cu cratimă au accent secundar /amòrpróprḭu/ (*amor–propriu*), /dùpamḭáză/ (*după–amiază*), /àzḭdimineáţă/ (*azi–dimineaţă*).

Accentul secundar diferenţiază un compus de o îmbinare liberă: /búnăstáre/, cu două accente principale, e îmbinarea liberă *bună stare*, iar /bùnăstáre/, cu primul accent devenit secundar, e un com-

Scanned with OKEN Scanner

pus sudat (*bunăstare*). Aceeaşi funcţie îndeplineşte accentul principal şi cel secundar în *bine venit* şi *binevenit* „oportun", *bine cunoscut* şi *binecunoscut* „renumit".

Pentru scrierea cu blanc, cu cratimă sau într–un singur cuvânt a compuselor, modul de accentuare a unui anumit grup de cuvinte ar putea să fie luat în considerare drept criteriu orientativ, dar, bineînţeles, numai după înregistrări ale pronunţării reale.

R F 5 Alternanţele

Alternanţele sunt modificări fonetice regulate (= condiţionate) ale unei baze lexicale gramaticale (v. G 2). Ele funcţionează în gramatica limbii române ca expresii suplimentare sau unice (dacă nu există terminaţii gramaticale, adică dacă desinenţele sunt zero) ale sensurilor gramaticale exprimate prin declinare şi conjugare.

Ca fenomen fonetic, alternanţele nu coincid întru totul cu simbolizarea grafică: după *č*, *ğ*, *ķ* şi *ģ*, alternanţa reală este **a~e** nu **ea~e**; alternanţa **o~oa**, la început de cuvânt şi de silabă, este *o~o̯a*. Pentru scrierea corectă, această precizare este utilă numai în scopul de a se evita influenţa pronunţării.

G

Folosirea eficientă a dicţionarului de faţă, pentru scrierea corectă a cuvintelor sau a grupurilor de cuvinte care interesează ortografia textelor româneşti, presupune cunoaşterea *caracteristicilor gramaticale ale acestora*. Numim caracteristică gramaticală forma pe care o ia în considerare ortografia atunci când se ocupă de scrierea cuvintelor.

R G 1 Clasificarea cuvintelor şi a grupurilor de cuvinte

În ortografia românească se iau în considerare următoarele tipuri de cuvinte sau grupuri de cuvinte:

Cuvinte neanalizabile. Caracterizarea lor gramaticală în listă este *adv.*, *prep.*, *conj.*, şi *interj.* Aici se includ toate părţile de vorbire *neflexibile* (care nici nu se declină şi nici nu se conjugă), în care nu se recunoaşte un alt cuvânt sau o parte cu sens dintr–un alt cuvânt.

Cuvinte analizabile lexical. Au aceeaşi caracterizare în listă ca şi cele neanalizbile (*adv.*, *prep.*, *conj.*, *interj.*), dar în ele se pot recunoaşte unele componente cu sens lexical (v. G 2). Ele sunt cuvinte neflexibile *derivate* (la *adv.* pot să apară cuvinte formate cu

Scanned with OKEN Scanner

sufix lexical, **românește** de ex.) sau *compuse scrise într–un singur cuvânt* (de ex. **fiindcă**).

Cuvinte analizabile gramatical. Caracterizarea lor gramaticală în listă este *s.*, *adj.*, *art.*, *pron.*, *nr.* și *vb.* Aici se includ toate părțile de vorbire care se declină sau se conjugă în care nu se recunoaște un alt cuvânt sau o parte cu sens dintr–un alt cuvânt (**casă, merge**). Ele sunt cuvinte flexibile nederivate și necompuse.

Cuvinte analizabile lexical și gramatical. Cu excepția articolelor, toate celelalte clase de cuvinte amintite imediat mai sus pot să fie reprezentate în această categorie, dacă e vorba de cuvinte derivate sau compuse scrise într–un singur cuvânt (*s. comp.* **bunăvoință**, vb. comp. **binevoi**).

Grupuri de cuvinte cu blanc. Aici intră anumite îmbinări fixe de cuvinte calificate ca *expr.*, *loc.* sau *comp.* (= compuse; de ex. conj. comp. **ca să** și prep. comp. **de la**)

Grupuri de cuvinte cu cratimă. Aici intră 1° o parte din cuvintele compuse ale limbii române (de ex. **baba–oarba, Moș–Ajun**); 2° îmbinările stabile sau libere formate din două sau trei cuvinte care se află într–o anumită relație sintactică (**pare–mi–se, dându–i–se, n–o > nu o**); 3° anumite abrevieri (**N–V, d–sa, D–sa**) și 4° forme flexionare ale unor cuvinte aparte (denumirea literelor, **a–ul, TBC–ul**) cuvinte străine (**week–end**).

Cuvinte sau grupuri de cuvinte scrise cu inițială majusculă sau formate numai din majuscule (chiar și când nu se află la începutul unei propoziții sau al unui vers). Aici intră substantivele considerate **nume proprii** (de persoană, **Mihai Viteazul**, de loc geografic, **Baia de Aramă**, de instituție, **Teatrul Național**, de eveniment istoric, **Unirea Principatelor** etc.) scrise în întregime sau abreviat.

Toate aceste tipuri sunt reprezentate în lista de cuvinte.

R G 2 Structura gramaticală a cuvintelor

Scrierea corectă a cuvintelor analizabile (v. G 1) presupune recunoașterea **structurii gramaticale a acestora** (numită și *structură internă* sau *morfologică*). Pentru această recunoaștere se impune segmentarea formei scrise a cuvântului în părțile care funcționează din punct de vedere lexical și gramatical în interiorul ei. Aceste părți sunt **baza lexicală** a cuvântului (care denumește atât ceea ce în manuale apare ca *rădăcină* sau *radical*, cât și ceea ce se numește *temă lexicală*) și **terminația gramaticală** a cuvântului) (numită în mod diferențiat, în manuale, *afix gramatical, flectiv, sufix, desinență* sau *morfem*). La *verb* apare și o **bază gramaticală**. Aceasta este for-

Scanned with OKEN Scanner

mată din baza lexicală a cuvântului şi terminaţia gramaticală a timpului prezent sau a celui trecut (numit perfect, adică încheiat) la care se adaugă alte terminaţii gramaticale de persoană sau mod (**lucr + eaz+ă** – ind. prez. 3; **lucr+a+m** – imperf. 1 şi 4; **lucr+a+t** – part.).

Pentru a înţelege principalele reguli ortografice trebuie să fim capabili să identificăm în fiecare cuvânt analizabil **baza** lui lexicală, adică acea parte care exprimă înţelesul cuvântului numit sens lexical. Părţi ale unui cuvânt cu sens lexical sunt, în cadrul bazei sale, şi prefixele, sufixele (cu care se formează cuvinte derivate) şi elementele de compunere (prefixe şi sufixe de tip special care pot forma cuvinte compuse prin unirea lor, de ex. **filozof**). Pentru a o recunoaşte trebuie să ştim că: 1° această bază rămâne constantă în declinare şi conjugare la *substantivele*, *adjectivele* şi *verbele* regulate. Ea este constantă, dar nu complet invariabilă. La cuvintele vechi mai ales, ea suferă anumite înlocuiri regulate de litere (şi sunete, bineînţeles) care se numesc **alternanţe** (v. O **2**); 2° la această bază se adaugă părţile componente ale cuvântului care exprimă **sensurile gramaticale** (gen, număr, caz, persoană, mod, timp) **generale** pe care cuvântul le capătă când se declină sau se conjugă. Acestea se numesc **afixe gramaticale** şi sunt numite **desinenţe** când sensul lor gramatical este de **gen, număr, caz** sau **persoană** şi **sufixe** când sensul lor este de **mod** şi **timp**.

Atenţie! Baza unui cuvânt analizabil din punct de vedere gramatical nu este niciodată funcţional aceeaşi cu o formă flexionară a cuvântului. Ea pare uneori aceeaşi, dar funcţional, ca bază, pentru a deveni cuvânt i se adaugă un **afix zero**, în opoziţie cu un **afix real** exprimat printr–o literă. De ex.: **pun** ca bază lexicală nu are terminaţie gramaticală. Tot numai bază lexicală este în forma **pui**. Diferenţa dintre **pun** şi **pui** este o *alternanţă* **n ~ i** /n ~ j/ (v. O **2**). **Pun** şi **pui**, ca forme ale aceleiaşi baze lexicale au acelaşi sens lexical (care poate fi găsit în dicţionare la verbul *a pune* şi s–ar putea rezuma prin „a aşeza"). Ambele au în calitate de forme verbale un afix zero: **pun** ind., conj. prez. 1 are afixul ø faţă de **pune/pună** ind. prez. 3 / conj. prez. 3, 6, care au afixele **e**, respectiv **ă**. La acest verb, care are ø şi la 1 şi la 2 ind. şi conj. prez. (**pun** şi **pui**), diferenţa de sens gramatical 1 şi 2 ind. şi conj. prez. se exprimă *numai prin alternanţă*.

R G 3 Regulile generale ale declinării fără articol hotărât

Declinarea fără articol hotărât se numeşte în gramaticile şcolare *declinare nearticulată*.

Scanned with OKEN Scanner

În lucrarea noastră avem în vedere sub această denumire nu numai declinarea fără articol hotărât a substantivului, ci şi pe cea a adjectivului, la care, de asemenea, **în scris**, adăugarea articolului hotărât dă naştere unor forme paralele: *o formă nearticulată şi una articulată.*

Pentru a stabili tipurile flexionare la substantiv şi adjectiv, se iau în considerare formele de exprimare în declinarea nearticulată ale următoarelor sensuri gramaticale: **gen, număr şi caz.**

Genurile recunoscute în gramaticile şcolare din ultimii 40 de ani din România sunt: **masculin, neutru şi feminin.**

Genul neutru este la singular identic cu **genul masculin**, iar la plural identic cu **genul feminin.**

Cazurile sunt **nom., g., d., ac. şi voc.**

Cu excepţia pronumelui personal şi reflexiv, nici o altă parte de vorbire declinabilă (= cu flexiune nominală) **nu deosebeşte** prin schimbări ale formei cuvintelor cazul nominativ de acuzativ şi cazul genitiv de dativ; de aceea caracterizările gramaticale ale cazului la **s., adj., art.** şi **nr.** se dau **nom.–ac.** şi **g.–d.**; această identitate de formă gramaticală se numeşte **omonimie morfologică.**

Toate genurile au, la **substantiv** şi la marea majoritate a **adjectivelor**, o omonimie de pl. (= **au o singură formă neart. la pl.**) pt. toate principalele patru cazuri (nom., g., d., ac.); situaţii aparte prezintă adj. **anumit, diferit, mult, puţin, tot** (pt. care v. G **5** 5°).

Masculinul şi neutrul au ca omonimie specifică **identitatea** terminaţiilor gramaticale **pentru toate cazurile** atât la **sg.**, pe de o parte, cât şi la **pl.** pe de altă parte (= au deci numai două forme de declinare neart., una de singular şi alta de plural).

Pentru **vocativ**, v. G **7.**

Genul feminin are, la majoritatea substantivelor şi adjectivelor, ca **omonimie specifică**, identitatea de formă gramaticală între **g.–d. sg.** şi **pl.** (deci s. f. şi adj. f. au tot numai două forme: **nom.–ac. sg.**, pe de o parte, şi **g.–d. sg. =pl.**, pe de altă parte.).

R G 4 Tipurile flexionare ale substantivului

În declinarea nearticulată se iau în considerare, în primul rând, omonimiile morfologice (v., mai sus, la G 3). Din acest punct de vedere, substantivele se împart în patru tipuri flexionare, trei pentru substantivele variabile şi unul pentru cele invariabile.

Pentru *Dicţionar* s–au ales din fiecare tip mai multe substantive, în funcţie de gen şi de terminaţiile gramaticale specifice. Acestora li s–au dat toate formele flexionare, atât pentru declinarea nearticulată, cât şi pentru cea cu articol hotărât, fiind considerate **modele**

Scanned with OKEN Scanner

În lucrarea noastră avem în vedere sub această denumire nu numai declinarea fără articol hotărât a substantivului, ci şi pe cea a adjectivului, la care, de asemenea, **în scris**, adăugarea articolului hotărât dă naştere unor forme paralele: *o formă nearticulată şi una articulată.*

Pentru a stabili tipurile flexionare la substantiv şi adjectiv, se iau în considerare formele de exprimare în declinarea nearticulată ale următoarelor sensuri gramaticale: **gen, număr şi caz.**

Genurile recunoscute în gramaticile şcolare din ultimii 40 de ani din România sunt: **masculin, neutru şi feminin.**

Genul neutru este la singular identic cu **genul masculin**, iar la plural identic cu **genul feminin.**

Cazurile sunt **nom., g., d., ac. şi voc.**

Cu excepţia pronumelui personal şi reflexiv, nici o altă parte de vorbire declinabilă (= cu flexiune nominală) **nu deosebeşte** prin schimbări ale formei cuvintelor cazul nominativ de acuzativ şi cazul genitiv de dativ; de aceea caracterizările gramaticale ale cazului la **s., adj., art.** şi **nr.** se dau **nom.–ac.** şi **g.–d.**; această identitate de formă gramaticală se numeşte **omonimie morfologică.**

Toate genurile au, la **substantiv** şi la marea majoritate a **adjectivelor**, o omonimie de pl. (= **au o singură formă neart. la pl.**) pt. toate principalele patru cazuri (nom., g., d., ac.); situaţii aparte prezintă adj. **anumit, diferit, mult, puţin, tot** (pt. care v. G 5 5°).

Masculinul şi neutrul au ca omonimie specifică **identitatea** terminaţiilor gramaticale **pentru toate cazurile** atât la **sg.**, pe de o parte, cât şi la **pl.** pe de altă parte (= au deci numai două forme de declinare neart., una de singular şi alta de plural).

Pentru **vocativ**, v. G 7.

Genul feminin are, la majoritatea substantivelor şi adjectivelor, ca **omonimie specifică**, identitatea de formă gramaticală între **g.–d. sg.** şi **pl.** (deci s. f. şi adj. f. au tot numai două forme: **nom.–ac. sg.**, pe de o parte, şi **g.–d. sg. =pl.**, pe de altă parte.).

R G 4 Tipurile flexionare ale substantivului

În declinarea nearticulată se iau în considerare, în primul rând, omonimiile morfologice (v., mai sus, la G 3). Din acest punct de vedere, substantivele se împart în patru tipuri flexionare, trei pentru substantivele variabile şi unul pentru cele invariabile.

Pentru *Dicţionar* s–au ales din fiecare tip mai multe substantive, în funcţie de gen şi de terminaţiile gramaticale specifice. Acestora li s–au dat toate formele flexionare, atât pentru declinarea nearticulată, cât şi pentru cea cu articol hotărât, fiind considerate **modele**

Scanned with OKEN Scanner

pentru substantivele care prezintă aceleaşi terminaţii gramaticale. Lor li s–a adăugat câte un **model** *pentru* fiecare *tip de alternanţă* (v. O **2**). Lista acestor modele este dată sub **4** 1°, **4** 2°, **4** 3° şi **4** 4°*.

Pentru scrierea declinării articolului hotărât şi pentru regulile de adăugare ale acestuia la baza lexicală sau la cea gramaticală, v. O **3**, **4**.

G **4** 1° cuprinde substantive cu câte o singură formă pt. fiecare număr: (1) sg. nom. = g. = d. = ac. / (2) pl. nom. = g. = d. = ac.

Masculine şi neutre: 1. abataj + ø/e (sg. /pl/) fără a.; **2. abur + ø/i** (sg./pl.) fără a.; **3. ac + ø/e** (sg./pl.) **a. 18; 4. adagio + ø/–uri** (sg./pl.) fără a.; **5. ajutor / ajutoar + ø/e** (sg./pl.) **a. 8; 6. artist / artişt + ø/i** (sg./pl.) **a. 24; 7. as / aş + ø/i** (sg./pl.) **a. 15; 8. atu + ø/uri** (sg./pl.) fără a.; **9. avion /avioan + ø/e** (sg./pl.) **a. 8; 10. băţ / beţ + ø/e** (sg./pl.) **a. 3; 11. bici/bic + ø/e** (sg./pl.) fără a.; **12. birou / biro + ø/uri** (sg./pl.) fără a.; **13. brad / braz + ø/i** (sg./pl.) **a. 14; 14. bunic / bunici + ø/ø** (sg./pl.) **a. 18; 15. cal / cai + ø/ø** (sg./pl.) **a. 27; 16. catalog / cataloag + ø/e** (sg./pl.) **a. 8+20; 17. câin + e/i** (sg./pl.) fără a.; **18. cârlig + ø/e** (sg./pl.) **a. 20; 19. cetăţean / cetăţen + ø/i** (sg./pl.) **a. 7; 20. cocean / cocen + ø/i** (sg./pl.) **a. 7; 21. codr + u/i** (sg./pl.) fără a.; **22. cojoc / cojoac + ø/e** (sg./pl.) **a. 8+18; 23. coleg / colegi + ø/ø** (sg./pl.) **a. 20; 24. coreean / coreen + ø/i** (sg./pl.) **a. 7; 25. creion / creioan + ø/e** (sg./pl.) **a. 8; 26. cuvânt / cuvint + ø/e** (sg./pl.) **a. 4; 27. domeniu / domenii + ø/ø** (sg./pl.) **a. 12; 28. dovleac / dovleci + ø/ø** (sg./pl.) **a. 7+18; 29. duc / duci + e/ø** (sg./pl.) fără a.; **30. erou / eroi + ø/ø** (sg./pl.) **a. 6; 31. făt / feţ + ø/i** (sg./pl.) **a. 3+16; 32. fiu / fii + ø/ø** (sg./pl.) **a. 6; 33. fizician / fizicien + ø/i** (sg./pl.) **a. 2; 34. frat / fraţ + e/i** (sg./pl.) **a. 16; 35. frâu / frâi + ø/e** (sg./pl.) **a. 6; 36. grai + ø/uri** (sg./pl.) fără a.; **37. heleşteu / heleştei + ø/e** (sg./pl.) + **a. 6; 38. liliac / lilieci + ø/ø** (sg./pl.) **a. 2+18; 39. luceafăr / lucefer + ø/i** (sg./pl..) **a. 3+7; 40. lucr + u/uri** (sg./pl.) fără a.; **41. meci + ø/uri** (sg./pl.) fără a.; **42. mesteacăn / mestecen**

---

* Substantivele sunt prezentate în ordine alfabetică. Pentru cele variabile se indică baza lexicală cu sau fără alternanţă **păr/per** şi după semnul + terminaţiile gramaticale specifice. Forma din stânga barei reprezintă singularul, cea din dreapta barei, pluralul, în funcţie de tipul flexionar. Pentru diferenţierea cazurilor când terminaţia de pl. este precedată de cratimă, am pus cratima înaintea terminaţiei gramaticale. În rest, absenţa cratimei indică sudura terminaţiei cu baza lexicală. La substantivele cu alternanţă, aceasta e indicată printr–o cifră (care corespunde cu numărul de ordine din inventarul de la O **2**) precedată de **a**. Pentru scrierea cuvintelor cu literele compuse **c(e/i)** , **g(e/i)** , **ch(e/i)** şi **gh(e/i)** atragem atenţia că **e/i** dat la O **1** 2° pentru contextul grafic, apare în lista de mai sus prin adăugarea desinenţei **e** la baza scrisă cu **c**, **g**, **ch** sau **gh**, din care rezultă valoarea literelor. Baza terminată în **ci**, **gi**, **chi**, **ghi** la substantive şi adjective s–a dat în această formă, pentru că, la s. şi adj. terminate astfel, aceste grupuri de litere sunt totdeauna litere compuse propriu–zise.

Scanned with OKEN Scanner

+ ø/i (sg./pl.) **a. 3+7+18; 43. ministr / miniştr + u/i** (sg./pl.) **a. 25; 44. moşneag / moşnegi + ø/ø** (sg./pl.) **a. 7+20; 45. muzeu / muze + ø/e** (sg./pl.) **fără a.; 46. obraz / obraj + ø/i** (sg./pl.) **a. 17; 47. pai + ø/e** (sg./pl.) **fără a.; 48. păr / per + ø/i** (sg./pl.) **a. 3; 49. picior / picioar + ø/e** (sg./pl.) **a. 11; 50. pietroi / pietroai + ø/e** (sg./pl.) **a. 8; 51. prag + ø/uri** (sg./pl.) **fără a.; 52. recordman / recordmen + ø/i** (sg./pl.) **a. 2; 53. reg / regi + e/ø** (sg./pl.) **fără a.; 54. service + ø/–uri** (sg./pl.) **fără a.; 55. servici + u/i** (sg./pl.) **fără a.; 56. sfinx / sfincş + ø/i** (sg./pl.) **a. 22; 57. sicriu / sicri + ø/e** (sg./pl.) **fără a.; 58. taxi + ø/uri** (sg./pl.) **fără a.; 59. teatr + u/e** (sg./pl.) **fără a.; 60. toiag / toieg + ø/e** (sg./pl.) **fără a.; 61. trunchi + ø/uri** (sg./pl.) **fără a.; 62. uliu / ulii + ø/ø** (sg./pl.) **a. 12; 63. unghi + ø/uri** (sg./pl.) **fără a.; 64. wat / waţ + ø/i** (sg./pl.) **a. 16; 65. week–end + ø/–uri** (sg./pl.) **fără a.; 66. zero + ø/uri** (sg./pl.) **fără a.**

G 4 2° cuprinde substantive cu două forme la sg., din care una este la fel cu pl.: (1) sg. nom.–ac. / (2) sg. g. = d. = pl. nom. = g. = d. = ac.

Feminine: 1. ale /alei + e/ø (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **fără a.; 2. amăgeal / amăgel + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7; 3. amend / amenz + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 14; 4. ameţeal / ameţel + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7; 5. amiaz / amiez + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 10; 6. ardeleanc / ardelenc + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7+18; 7. bai / băi + e/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1; 8. balt / bălţ + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1+16; 9. banc / bănci + ă/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1+18; 10. barb / bărb + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1; 11. basma + ø/le** (sg. nom.–ac. / sg. g–d., pl.) **fără a.; 12. baveţic / baveţel + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **substituţie de sufix; fără a.; 13. boal / bol + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 8; 14. boccea / bocce + ø/le** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7; 15. broasc / broaşt + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 23; 16. bunic / bunici (bunichi) + ă/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl. (sg. g.–d.)) **a. 18(19); 17. cal / căi + e/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1+27; 18. cas + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **fără a.; 19. casc / căşt + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1+23; 20. ceaf / cef + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7; 21. cetăţean / cetăţen + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7; 22. chei + e/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **fără a.; 23. coard / corz + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 8+14; 24. coleg + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 20; 25. comand / comenz + ă/i** (sg. nom.–ac. /sg. g.–d., pl.) **a. 2+14; 26. curt / curţ + e/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 16; 27. dung / dungi + ă/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.)

Scanned with OKEN Scanner

a. 20; 28. famili / familii +e/ø (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) fără **a.; 29. fat / fet + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 2; 30. fiic + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 18; 31. fizician / fizicien + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 2; 32. floar / flor + e/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 8; 33. foai / foi + e/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 8; 34. fresc + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 18; 35. găluşc / găluşt + ă/e)** sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 26; 36. gâlceav / gâlcev + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7; 37. inim + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) fără **a.; 38. italianc / italienc + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 2+18; 39. lanc / lănci + e/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1; 40. leg / legi + e/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.); **41. lev + a/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) fără **a.; 42. lichea / liche + ø/le** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7; 43. lopat / lopeţ + ă/i** (sg. nom.–ac./sg. g.–d., pl.) **a. 2+16; 44. noapt / nopţ + e/i** (sg. nom.–ac. /sg. g.–d., pl.) **a. 8+16; 45. nunt / nunţ + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 16; 46. part / părţ + e/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1+16; 47. piatr / pietr + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 10; 48. piel / piei + ø/le** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 27; 49. pingea / pinge + ø/le** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7; 50. plag / plăgi + ă/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1+20; 51. poart / porţ + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg.. g.–d., pl.) **a. 8+16; 52. primăvar / primăver + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg.. g.–d., pl.) **a. 2; 53. puşc / puşt + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 26; 54. sabi / săbii + e/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1; 55. săgeat / săgeţ + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7+16; 56. sâmbăt / sâmbet + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 3; 57. stea / ste + ø/le** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7; 58. strad / străz + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1+14; 59. tânăr / tiner + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 3+4; 60. tibi / tibii + a/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) fără **a.; 61. urech / urechi + e/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) fără **a.; 62. urecheal / urechel + ă/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 7; 63. urzic / urzici + ă/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 18; 64. vân / vin + ă/e** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 4; 65. vegh / veghi + e/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) fără **a.; 66. vest / veşt + e/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 24; 67. voc / voci + e/ø** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) fără **a.; 68. vulp + e/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) fără **a.; 69. zar /zăr + e/i** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl.) **a. 1.**

G 4 3° cuprinde substantive cu trei forme: (1) sg. nom. = ac. / (2) sg. g. = d. / (3) pl. nom. = g. = d. = ac.

Feminine: 1. aram / arăm + ă/e/uri (sg. nom.–ac. / sg. g.–d. / pl.) **a. 1; 2. carn / cărn + e/i/uri** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d. / pl.) **a. 1; 3. ceart / cert + ă/e/uri** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d. / pl.) **a. 7; 4. ceaţ /**

Scanned with OKEN Scanner

ceţ + ă/i/uri (sg. nom.–ac. / sg. g.–d. / pl.) **a. 7**; **5. făin + ă/i/uri** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d. / pl.) fără **a.**; **6. marf / mărf + ă/i/uri** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d. / pl.) **a. 1**; **7. treab / treb + ă/i/uri** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d. / pl.) **a. 7**; **8. vrem + e/i/uri** (sg. nom.–ac. / sg. g.–d., pl. vechi / pl.) fără **a.**

G 4 4° cuprinde substantive cu *o singură formă* pentru sg. şi pl. la toate cazurile, adică sg. nom. = g. = d. = ac. = pl. nom. = g. = d. = ac.

Masculine, feminine, neutre: 1. acantacee (f. sg., pl.); **2. aloe** (f. sg.); **3. arici** (m. sg., pl.); **4. autoare** (f. sg., pl.); **5. căsoaie** (f. sg., pl.); **6. cocă** (f. sg.); **7. dandi** (m. sg., pl.); **8. elice** (f. sg., pl.); **9. luni** „numele zilei" (f. sg., pl.); **10. nume** (n. sg., pl.); **11. pui** (m. sg., pl.); **12. unchi** (m. sg., pl.)*.

În listă apar şi s. invar. neart. (=nearticulabile), neenumerate aici (v. R G 6).

R G 5 Tipurile flexionare ale adjectivului

După omonimiile morfologice (v., mai sus, la G 3) adjectivele se împart în cinci tipuri flexionare. Fiecare tip flexionar este reprezentat în *Dicţionar* printr–un adjectiv fără alternanţă şi prin adjective cu alternanţe. Lista acestor adjective considerate *modele pentru declinarea nearticulată a adjectivului* este dată sub **5** 1°, **5** 2°, **5** 3°, **5** 4° şi **5** 5°. Facem precizarea că la **5** 4° (adjective invariabile) se prezintă o serie selectivă.

Pentru scrierea adjectivelor cu articol hotărât, v. O 3, 4 şi G 6.

G 5 1° cuprinde *adjective cu patru forme*: (1) m., n. sg. / (2) m. pl. / (3) f. sg. nom.–ac. / (4) f. sg. g.–d. şi pl. f., n. majoritatea se declină la fel ca adj. de tipul 1° (v. G 4 1°), pt. m. şi n., iar cele pt. f. la fel cu substantivele de tipul 2° (v. G 4 2°); există şi adj. invar. numai la m. n. (**vechi**), la f. (**dator**) sau cu câte o formă invar. pt. m. şi pt. f. (**rotofei**).

1. abil + ø/i/ă/e (m., n. sg. / m. pl. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) fără **a.**; **2. acr + u/i/ă/e** (m., n. sg. / m. pl. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) fără **a.**; **3. aerian + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **aerien + i/e** (m. pl. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 2**; **4. anterior + ø/i** (m., n. sg. / m. pl.) / **anterioar + ă/e** (f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 8**; **5. aprig + ø/ă/e** (m., n. sg. / f. sg.

* Substantivele din această enumerare au o singură formă pentru sg. şi pl. (identică la toate cazurile), de aceea sunt numite invariabile.

Scanned with OKEN Scanner

nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **aprigi + ø** (m. pl.) **a. 20**; **6. apt + ø/ă/e** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **apţ + i** (m. pl.) **a. 16**; **7. arid + ø/ă/e** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **ariz + i** (m. pl.) **a. 14**; **8. austriac + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **austrieci + ø** (m. pl.) / **austriec + e** (f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 2+18**; **9. bălăior + ø/i** (m., n. sg. / m. pl.) / **bălăioar + ă/e** (f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 11**; **10. berc + ø/e** (m., n. sg. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **bearc + ă** (f. sg. nom.–ac.) / **berci + ø** (m. pl.) **a. 7+18**; **11. bondoc + ø** (m., n. sg.) / **bondoci + ø** (m. pl.) / **bondoac + ă/e** (f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 8+18**; **12. bont + ø** (m., n. sg.) / **bonţ + i** (m. pl.) / **boant + ă/e** (f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 8+16**; **13. bucuros + ø** (m., n. sg.) / **bucuroş + i** (m. pl.) / **bucuroas + ă/e** (f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 8+15**; **14. continu + u/ă/e** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **continui + ø** (m. pl.) fără **a.**; **15. coreean + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **coreen + i/e** (m. pl.) / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 7**; **16. dens + ø/ă/e** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **denş + i** (m. pl.) **a. 15**; **17. des + ø/e** (m., n. sg. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **deş + i** (m. pl.) / **deas + ă** (f. sg. nom.–ac.) **a. 7+15**; **18. destul + ø/ă/e** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **destui + ø** (m. pl.) **a. 27**; **19. dobrogean + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **dobrogen + i/e** (m. pl. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 7**; **20. dubios + ø** (m., n. sg.) / **dubioş + i** (m. pl.) / **dubioas + ă/e** (f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 8+15**; **21. duios + ø** (m., n. sg.) / **duioş + i** (m. pl.) / **duioas + ă/e** (f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 11+15**; **22. englez + ø/i/ă/e** (m., n. sg. / m. pl. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g. –d şi pl. f., n.) fără **a.**; **23. etrusc + ø/ă/e** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **etrusci + ø** (m. pl.) **a. 18**; **24. fix + ø/ă/e** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g. –d şi pl. f., n.) / **ficş + i** (m. pl.) **a. 22**; **25. frumuşel + ø/e** (m., n. sg. / f. sg. g..–d. şi pl. f., n.) **frumuşei + ø** (m. pl.) / **frumuşic + ă** (f. sg. g.–d.) **a. 25**; **25bis. hasdeian + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **hasdeien + i/e** (m. pl. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 10**; **26. ilustr + u/ă/e** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **iluştr + i** (m. pl.) **a. 25**; **27. isteţ + ø/i/e** (m., n. sg. / m. pl. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **isteaţ + ă** (f. sg. nom.–ac.) **a. 7**; **28. îngust + ø/ă/e** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **înguşt + i** (m. pl.) **a. 24**; **29. judeţean + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **judeţen + i/e** (m. pl. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 7**; **30. lucios + ø** (m., n. sg.) / **lucioşi + i** (m. pl.) / **lucioas + ă/e** (f. sg. nom.–ac. şi pl. f., n.) **a. 8+15**; **31. măiestr + u/e** (m., n. sg. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **măieştr + i** (m. pl.) / **măiastr**

Scanned with OKEN Scanner

+ ă (f. sg. nom. –ac.) **a. 10+25; 32. mălăieţ + ø/i/e** (m., n. sg. / m. pl. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **mălăiaţ + ă** (f. sg. nom.–ac.) **a. 10; 33. metalic + ø/ă/e** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **metalici + ø** (m. pl.) **a. 18; 34. nedrept + ø/e** (m., n. sg. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) / **nedrepţ + i** (m. pl.) / **nedreapt + ă** (f. sg. nom.–ac.) **a. 7+16; 35. ochios + ø** (m., n. sg.) / **ochioş + i** (m. pl.) / **ochioas + ă/e** (f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 8+15; 36. omolog + ø** (m., n. sg.) / **omologi + ø** (m. pl.) / **omoloag + ă/e** (f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 8+20; 37. proaspăt + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **proaspeţ + i** (m. pl.) / **proaspet + e** (f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 3+16; 38. rău + ø** (m., n. sg.) / **răi + ø** (m., pl.) / **rea + ø** (f. sg. nom.–ac.) / **re + le** (f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 6+7; 39 sfânt + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom. –ac.) / **sfinţ + i** (m. pl.) / **sfint + e** (f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 4+16; 40. trahean + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **traheen + i/e** (m. pl. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 2; 41. treaz + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **trej + i** (m. pl.) / **trez + e** (f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 7+17; 42. ţeapăn + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **ţepen + i/e** (m. pl. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 7; 43. uşor + ø/i** (m., n. sg. / m. pl.) / **uşoar + ă/e** (f. sg. nom.–ac. / f. sg. g.–d. şi pl. f., n.) **a. 8.**

G **5** 2° cuprinde *adjective cu trei forme*. După omonimiile realizate se grupează în trei subtipuri: a) (1) m., n. sg. / (2) f. sg. nom.–ac. / (3) f. sg. g.–d. = f., n. pl. = m. pl. (**românesc, mic, propriu**); b) (1) m., n. sg. / (2) m. pl. / (3) f. sg. = f., n. pl. (**dator**); c) (1) m., n. sg. = f. sg. g.–d. şi pl. f., n. / (2) m. pl. / (3) f. sg. (**june**)

1. dator + ø/i (m., n. sg. / m. pl.) / **datoar + e** (f. sg. şi pl. f., n.) **a. 8; 2. femeiesc + ø** (m., n. sg.) / **femeieşt + i** (f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n.) / **femeiasc + ă** (f. sg. nom.–ac.) **a. 10+23; 3. hazliu + ø** (m., n. sg.) / **hazlii + ø** (f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n.) / **hazli + e** (f. sg. nom.–ac.) **a. 6; 3bis. lai + ø/e** (m., n. sg. / f. sg.) / **lăi + ø** (pl. m., f., n.) **a. 1; 4. lălău + ø** (m., n. sg.) / **lălăi + ø/e** (m. pl. / f. sg. şi pl. f., n.) **a. 6; 5. mic + ø/ă** (m., n. sg. /f. sg. nom.–ac.) / **mici + ø** (f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n.) **a. 18; 6. propriu + ø** (m., n. sg.) / **proprii + ø** (f. sg. g. –d. şi pl. m., f., n.) / **propri + e** (f. sg. nom.–ac.) **a. 12; 7. regesc + ø** (m., n. sg.) / **regeşt + i** (f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n.) / **regeasc + ă** (f. sg. nom. –ac.) **a. 7+22; 8. românesc + ø** (m., n. sg.) / **româneşt + i** (f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n.) / **româneasc + ă** (f. sg. nom.–ac.) **a. 7+22; 9. stâng + ø/ă** (m., n. sg. / f. sg. nom.–ac.) / **stângi + ø** (f. sg. g. –d. şi pl. m., f., n.) **a. 20; 10. violaceu + ø** (m., n. sg.) / **violacei + ø** (m. pl.) / **violace + e** (f. sg. şi pl. f., n.) **a. 6.**

Scanned with OKEN Scanner

G 5 3° cuprinde *adjective cu două forme*. După omonimiile realizate, se grupează în patru subgrupe: a) (1) m., n. sg. = f. sg. nom.–ac.; (2) m. pl. = f. sg. g.–d. şi pl. f., n. (**iute, rece**); b) (1) m., n. sg. = m. pl.; (2) f. sg. = f., n. pl. (**dibaci, rotofei**; c) (1) m., n. sg. = m. pl. = f. sg. g.–d. şi pl. f., n.; (2) f. sg. nom.–ac. (**vechi, verzui**); d) (1) m., n. sg. = f. sg. = f., n. pl.; (2) m. pl. (**tenace**)

1. dibaci + ø (m., n. sg., m. pl.) / **dibac + e** (f. sg. şi pl. f., n.) fără **a.**; **2.–3. iut + e** (m., n. sg., f. sg. nom.–ac.) / **iuţ + i** (f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n.) **a. 16**; **4. limped + e** (m., n. sg., f. sg. nom.–ac.) / **limpez + i** (f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n.) **a. 13**; **5. rec + e** (m., n. sg., f. sg. nom.–ac.) / **reci + ø** (f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n.); **6. rotofei + ø/e** (m., n. sg., m. pl. / f. sg. şi pl. f., n.); **7. tar + e** (m., n. sg., f. sg. nom.–ac.) / **tar + i** (f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n.); **8. verzui + ø/e** (m., n. sg., f. sg. g.–d. şi pl. m., f., n. / f. sg. nom.–ac.).

G 5 4° cuprinde *adjective invariabile* caracterizate prin omonimia tuturor formelor flexionare. Lista ce urmează e selectivă: **acătării, ad–interim, asemenea, atroce, bantu, bleu, bordo, cumsecade, ecru, eficace, gata, indigo, in–cvarto, in–folio, in–octavo, kaki, leoarcă, lila, grena, maro, motrice, mov, oliv, pembe, pepit, perspicace, roze, turcoaz.**

G 5 5° *Adjective cu cinci forme*: (1) m., n. sg. / (2) m. pl. nom.–ac. / (3) f. sg. nom.–ac. / (4) f., n. pl. nom.–ac. / (5) m., n., f. pl. g.–d. Ele au, deci, formă specială pentru g.–d. pl., în schimb unele nu au o formă pentru f. sg. g.–d. Mai au particularitatea că forma (5) se poate realiza printr–o terminaţie pronominală: **–or** sau prin construcţii prepoziţionale echivalente cu *g.* (prep. **a**) şi *d.* (prep. **la**), asemenea numeralelor. În funcţie de cele două modalităţi de exprimare a sensurilor de g. şi d., adjectivele propriu–zise cu cinci forme sunt: **anumit, diferit, mult, puţin, tot.** Alături de acestea pot fi puse adjective care nu au forme de g.–d. de tip pronominal, dar au sensurile de g. şi d. pl. cu prep.: **destul, divers, felurit, numeros.** Ele sunt toate adj. cu *4 forme* morfologice *sintetice* (= cu sens gramatical exprimat prin terminaţii). A 5–a formă este exprimată *analitic* (v. G 9 1° pt. forme sintetice şi analitice).

R G 6 Reguli generale ale declinării articulate (= cu articol hotărât)

Articolul hotărât enclitic (aşezat după substantiv) se scrie sudat de substantiv în majoritatea cazurilor (**aburul, codrul, fratele, fraţii, casa, casele, casei, caselor** etc.), legat cu cratimă de substantiv sau

Scanned with OKEN Scanner

sudat numai cu terminaţia sa gramaticală la neologismele neadaptate, cu grafie străină la sfârşitul bazei lexicale (**week–end–ul, service–ul, service–ului, week–end–urile**). Articolul hotărât are forma feminină şi este scris sudat cu substantivul la unele apelative masculine terminate în **e** sau **ă** (**nenea, papa, popa, tata**). Uneori forma articolului diferă la acelaşi substantiv în funcţie de sensul lui: **Lunei** (în astronomie), iar **lunii** apelativ: *razele lunii*. Substantivele proprii apar şi în forme neart., dacă sunt precedate de determinări.

Articolul hotărât proclitic (aşezat în faţa substantivului) a) *este separat prin blanc* de substantiv când apare în forma de m., g.–d. **lui** (v. O **6** 1°); acest articol apare dacă substantivul este *nume propriu masculin de persoană* (**lui Ion**), de *animal domestic* (**lui Azorel**), *nume de lună* calendaristică (**lui aprilie**), de *personaje mitologice* (**lui Marte**), sau *nume feminine de persoane* terminate în consoană sau în alte litere **V** decât **a** (**lui Carmen, lui Lili**), caz în care opoziţia de gen a articolului este neutralizată (= anulată); articolul **lui** este proclitic şi este separat prin blanc şi atunci când însoţeşte logograme (*scrierea* **lui** *week–end*, *declinarea* **lui** *floare*, *corectarea* **lui** *a* etc.; v. O **6** 5°); b) este scris împreună cu adjectivul, în toate formele sale flexionare, dacă acesta precedă substantivul (*frumoase***le** *rezultate*).

Scrierea articolului hotărât împreună cu substantivul sau cu adjectivul se încadrează în trei reguli grafice pentru care v. O **4**.

O serie de *substantive sunt nearticulabile* (compuse din forme verbale: **nu–mă–uita, zgârâie–brânză**; nume geografice străine: **Cairo, Aachen**, împrumuturi recente din limbi străine: **mass–media**).

R G 7 Cazul vocativ

Reprezintă o formă de adresare orală, atât în situaţii oficiale, cât şi în cele neoficiale. În scris, se foloseşte mai ales în corespondenţă (oficială sau particulară).

Formele şi formulele de adresare în care intră şi un vocativ aparţin declinării articulate, prin sensul lor individualizator (de persoana a 2–a, persoana adresării), chiar dacă în plan formal articolul este absent.

Modul de adresare – cu ajutorul vocativului – este specific fiecărei limbi, iar alegerea uneia sau a alteia dintre aceste formule cu vocativ este reglementată prin norme sociolingvistice. Folosirea vocativului scris în limba română nu este îndestul studiată.

În ce priveşte scrierea vocativului, trebuie precizate următoarele:

Scanned with OKEN Scanner

— intonaţia specifică este marcată fie prin semnul exclamării, fie prin virgulă (indiciu al unei pauze fonetice).

Vocativ pot avea numai substantivele care denumesc fiinţe cărora li se face o adresare (care pot fi invocate). În sens figurat, orice substantiv se poate folosi şi la vocativ.

Terminaţiile acestui caz sunt identice cu nom.–ac. la m., ca şi la f., dar există şi terminaţii speciale de vocativ: **–e, –ule, –o, –lor.**

Trebuie reţinut că:

— vocativele în **–o** sunt neliterare (*babo!, popo!*), familiare (*fetiţo!*), deci ţin de rom. vorb.

— exprimarea elegantă cere ca, în adresarea în scris către persoane cu rang înalt, termenul în vocativ să fie însoţit, în apoziţie, de nume proprii sau denumiri de funcţii şi precedat de un adjectiv – tot în vocativ – permis în adresări oficiale: *distins*, *stimat* (*Stimate domnule (Popescu/ministru)!)*

— unele substantive folosite la vocativ pot să nu fie însoţite de alte cuvinte: *Excelenţă! Maiestate! Domnule Popescu!*, *Doamnelor şi domnilor (parlamentari)!*

— în exprimarea familiară, adjectivele în vocativ pot fi **dragă** (pentru m. şi f.), **iubit(ă)** , **scump(ă).**

R G 8 Confuzia dintre articulat şi nearticulat

Această confuzie se referă numai la articolul hotărât enclitic din declinarea articulată a substantivului şi e cauzată de:

a) identitatea grafică a finalei bazei nearticulate cu una din realizările articolului:

— substantivele feminine terminate în *a* (împrumutate din diferite limbi): **carioca, leva, tibia, vidia;**

— substantivele masculine sau neutre terminate în **ul**: **nodul** pronunţat /nodúl/ este un substantiv nearticulat, iar accentuat pe **o** /nódul/ este forma articulată a substantivului **nod;**

b) identitatea de pronunţare a formei articulate cu cea nearticulată:

— forma de pl. (art. şi fără art.) de la substantivele m. cu baza lexicală terminată în consoană + **l, r: codri** (fără art.) şi **codrii** (cu art.) se pronunţă /kódri/

— substantive compuse de forma **luare–aminte**, cu art. hot. la primul termen care, în forma fără art. hot., se pronunţă, în rom. scr., cu hiat /luáreamínte/, sau cu diftong, /luàr̯eamínte/, în rom. vorb., pot să ajungă la o identitate de pronunţare între forma scrisă **luarea–aminte** (cu art.) şi **luare–aminte** (fără art.).

Scanned with OKEN Scanner

R G 9 Regulile conjugării

1° *Generalităţi*

Prin multitudinea formelor sale flexionare, verbul este o parte de vorbire dificilă în gramatica românească.

Categoriile gramaticale ale verbului sunt: diateză, mod, timp, persoană şi număr. Unele *forme flexionare* sunt *sintetice* (se realizează cu ajutorul unor terminaţii gramaticale), altele sunt *analitice* (se formează cu un auxiliar). Sunt sintetice ind. şi conj. prez. (conjunctivul e însoţit însă şi de conjuncţia *să*), timpurile trecute de la indicativ (cu excepţia perfectului compus), imperativul, infinitivul prezent (care uneori e precedat de prep. **a**), participiul şi gerunziul. Sunt analitice perfectul compus (vb. aux. *a avea* + part. invar.), *viit. I* (vb. aux. *a vrea* + inf. prez.), *viit. II* sau ant. (aux. *a fi* la viit. + part. invar.), conj. perf. (aux. *să fi* invar. + part. invar.), cond.–opt. prez. (aux. *aş* + inf. prez.) şi perf. (aux. *a fi* la conj. prez. + part. invar.), inf. perf. (aux. *a fi* + part. invar.). Forma de prezumtiv prez. este formată cu auxiliarul *a fi* (la viit.) + ger., în rom. scr., şi cu conj. prez. invar. + ger. sau cond.–opt. prez. + ger., în rom. vorb. Prezumtivul perf. = viit. II.

Diateza reflexivă se realizează cu pron. refl., cea pasivă cu aux. *a fi* + part. acordat al verbului de conjugat.

Când un verb prezintă modificări ale bazei sale lexicale (altele decât alternanţele), sufixe sau desinenţe proprii, el este *neregulat*. Verbele neregulate apar în *Dicţionar* cu toate formele care nu pot fi deduse cu ajutorul regulilor generale. Ele sunt *a da*, *a lua*, *a mânca*, *a sta*, *a usca*; *a avea*, *a bea*, *a vrea*; *a fi*, *a şti*. Pentru formele care nu sunt date în listă, v. la cele cu infinitivul în **–a**, regulile de la G **10** 1°, la cele în **–ea** regulile de la G **10** 6°. Verbul *a fi* are la conj. baza **fi** + terminaţia gram. de pers. de la ind. prez. **şti**.

Unor verbe le lipsesc anumite moduri, timpuri sau persoane. Ele se numesc *defective*. Dintre acestea, am prezentat în listă verbul *păsa* „a se duce“, folosit numai la imperativ sg. (*pasă!*), verbul *a converge* (din seria neologismelor în *–e*: *a concede, a desfide, a diverge, a divide, a inflige*), care nu are gerunziu şi forme pentru perfect, verbul *a rage*, care nu are participiu şi forme de trecut, *a consta*, care nu are decât forme pt. 3 şi 6 şi nu are perf. s. şi m.m.c.p. Verbele unipers. au numai 3 şi 6, iar cele impersonale numai 3.

A avea, *a fi* şi *a vrea* se folosesc şi ca *verbe auxiliare*, pentru formarea unor moduri şi timpuri compuse. *A fi* este auxiliarul diatezei pasive şi al perfectului la infinitiv, conjunctiv şi condiţional–optativ. Au flexiune diferită când sunt auxiliare *a avea* (aux. pt.

Scanned with OKEN Scanner

perf. comp.), *vrea* (aux. pt. viit.). Verbul *a fi* ca auxiliar pentru conjunctiv perfect este invariabil (*să fi văzut* este forma unică pentru 1–6 a verbului *a vedea*). Auxiliarul pentru cond.–opt. prez. este dat în dicţionar la forma lui pentru pers. 1 **aş**, întrucât originea acestui auxiliar (*a avea* sau *a vrea*) este controversată.

Verbele copulative (auxiliarele sintactice pt. exprimarea predicatului nominal) nu au fost tratate separat în dicţionar.

Accentul în flexiunea verbală poate cădea fie pe baza lexicală, fie pe sufixul din baza gramaticală. Pentru sufixele verbale accentuate şi neaccentuate v. **R F 4.**

Forma negativă la toate verbele se formează cu adverbul *nu*, cu excepţia gerunziului, participiului şi a supinului, care folosesc prefixul **ne–** (*necitind, necitit*).

2° *Sufixele de mod şi timp*

Sufixele (sau terminaţiile) infinitivului sunt **–a** (*aduna*), **–ea** (*vedea*), **–e** (*merge*), **–i** (*fugi*), **–î** (*coborî*).

Sufixul pentru prez. ind. şi conj., identic cu terminaţia gramaticală a infinitivului sau având o anumită variaţie, apare numai la persoanele 4 şi 5 la toate verbele: 4 *adunăm* (cu **ă** în loc de **a**), 5 *adunaţi*; 4 *vedem*, 5 *vedeţi* (cu **e** în loc de **ea**); 4 *credem*, 5 *credeţi*; 4 *fugim*, 5 *fugiţi*; *coborâm*, *coborâţi* (la *coborî*, cu *â* în loc de *î*).

La toate celelalte persoane, acest sufix este **ø**: 1 *adun, văd, cred, fug, cobor*; 2 *aduni, vezi, crezi, fugi, cobori*; 3 *adună, vede, crede, fuge, coboară* (această interpretare se bazează pe existenţa sufixelor de prezent **–ez** şi **–esc** la tipurile 2° şi 5°).

Sufixe specifice pentru prez. ind. şi conj. sunt a) **ez** şi b) **esc** (cu varianta **ăsc**). Sufixul **ez** se combină cu unele verbe I (v. **10** 2°); **esc** apare la unele verbe IV cu infinitivul în **i**, iar varianta **ăsc** a acestui sufix se găseşte la unele verbe IV cu infinitivul în **î** (v. **10** 5°).

Sufixul imperfectului este **a** sau **ea**, adăugat la baza lexicală şi urmat de desinenţele de pers. ale acestui timp. Au sufixul **a** vb. I (*aduna*) şi IV terminate în **î** la infinitiv (*cobora*). Pentru celelalte verbe sufixul este **ea**: vb. II (*cădea*), vb. III (*credea*) şi vb. IV în **i** (*citea*); la vb. IV cu baza în /i̯/, /alcătui̯í/, apare **a** în loc de **ea** (*alcătuia*), întrucât secvenţa de litere **iea** este interzisă în ortografia Academiei începând din 1953.

Gerunziul are o terminaţie comună la toate verbele, **nd**, precedată de **i** la vb. IV cu inf. în **i** (*fugind*) şi de **â** la toate celelalte verbe

Scanned with OKEN Scanner

(I: *adunând*; II: *văzând*; III: *mergând*; IV cu inf. în **î**: *coborând*); la vb. I cu baza /i̯/ sau /ḱ/, /ǵ/ apare **i** pt. **â** (*alcătuind, veghind*).

Sufixul perfectului este comun la *part., supin, perf. s.* şi *m. m. c. p.* pt. vb. I, vb. II, unele vb. III şi vb. IV. Acesta este:

a (realizat uneori ca **ă**, alterori ca **e**) pentru vb. I (*adunat*; *adunai, adună*; *adunasem*; *vegheat*; *vegheai, veghe*; *vegheasem*)

u pentru vb. II şi pentru unele vb. III (*căzut*; *căzui, căzu*; *căzusem*; *făcut*; *făcui, făcu*; *făcusem*)

i, respectiv **î** sau **â**, pentru vb. IV (*citit, coborât*; *citii, citi, coborâi, coborî*; *citisem, coborâsem*)

Pentru vb. III sufixul perfectului poate fi (în afară de **u**) ø la part. (*rupt, scris, spart, copt*) şi **se** la perf. s. şi m. m. c. p.

rupsei, rupse; rupsesem;
scrisei, scrise; scrisesem;
spărsei, sparse; spărsesem;
copsei, coapse; copsesem.

Precizăm că la persoana 3 a unor vb. I sufixul de perfect, deci şi de perfect simplu, prezintă modificări, realizându-se ca **ă**, când finala bazei lexicale este o literă **C** simplă sau **u** (*adună, accentuă*) şi ca **e** când această literă este **ch, gh** (*ureche, veghe*) sau **i** (*apropie*).

Participiul se formează cu două sufixe sudate: unul de perfect (v. mai sus) şi altul specific. Sufixul de perfect se realizează ca ø la unele verbe (v. mai sus), deci sufixul specific se ataşează direct la baza lexicală a verbului. Sufixul specific este **t** la majoritatea verbelor: vb. I (*adunat*), vb. II (*văzut*), unele vb. III (*făcut, rupt*), vb. IV (*fugit, coborât*) sau **s** la o grupă de verbe III (*ars, mers*). Pentru verbele cu sufixul **s**, precum şi pentru celelalte cu sufix ø de perfect v. **10** 8°, pentru vb. III cu part. **–ut** v. **10** 7°.

Supinul este identic ca formă cu participiul, dar este precedat de o prep.

Sufixul pentru perf. s. este egal cu sufixul de perfect la majoritatea verbelor (v. mai sus). Au sufix propriu (**se**) pentru acest timp vb. III cu part. în **s** (*merse, scrise*) sau în **t** ataşat direct la baza lexicală a verbului (deci la cele cu sufix de perfect ø): *rupse, sparse, coapse*

Sufixul pentru m. m. c. p. este **se**, adăugat la sufixul perfectului (la verbele care au un asemenea sufix) şi la perf. s. la cele care au **–se** la acest timp (*adunase, văzuse, fugise, coborâse* şi **rupsese, mersese**).

3° *Desinenţele de persoană*

Persoana verbului (numerotată cu cifre de la 1 la 6) se exprimă

Scanned with OKEN Scanner

prin desinenţe. În conjugare apar, între desinenţele de persoană, anumite omonimii atât în interiorul aceluiaşi mod şi timp, cât şi între diferitele moduri şi timpuri. Cu privire la persoană se pot spune următoarele:

— 4 **–m** şi 5 **–ţi** sunt considerate *desinenţe generale de persoană*, deoarece apar la toate verbele, la toate modurile personale şi la toate timpurile (cu excepţia conj. perf. care e invariabil). Se poate spune că, din punct de vedere grafic şi **i** de la pers. 2 este general. Fonetic, însă, acest **i** se realizează ca /i̯/ (*aduni, continui*), ca /i/ (*afli*) sau este ø (în *mergi, pui urci, vii,* verbe la care opoziţia între 1 şi 2 prez. ind., conj. se exprimă numai prin alternanţă);

— omonimia 3, 6 şi 1, 6 la ind. prez. reprezintă un criteriu de clasificare a verbelor în două clase: vb. I (cu tipurile flexionare 1° şi 2°) şi IV (cu tipul 3°) ce se caracterizează prin omonimia 3 = 6; celelalte cinci tipuri realizează omonimia 1 = 6;

— omonimia 3 = 6 se întâlneşte şi la conjunctivul tuturor verbelor. Astfel conj. se deosebeşte de ind. numai la pers. 3 şi 6: dacă la ind. apare **–ă**, la conj. este **–e**, şi invers. Excepţiile apar în listă (de ex. **preceda, umple**).

Terminaţiile verbelor la pers. 1 (şi, bineînţeles, **6** în cazul verbelor aparţinând tipurilor 4°–8°) la ind. şi conj. prezent cunosc o mai mare varietate. În modelele de conjugare din dicţionar acestea sunt indicate ori de câte ori nu sunt consonantice.

Desinenţele de persoană sunt aceleaşi pentru toate verbele la *imperfect, perfect simplu* şi *mai-mult-ca-perfect.*

a) *Imperfectul* are desinenţele 1, 4 **–m**; 2 **–i**, 3 **–ø**; 5 **–ţi**; 6 **–u** adăugate după sufixul **a** sau **ea** (v. mai sus la *Sufixul imperfectului*):

adunam, adunai, aduna, adunam, adunaţi, adunau;
credeam; credeai, credea, credeam, credeaţi, credeau

b) *Perfectul simplu* are desinenţele 1 **–i**; 2 **–şi**; 3, 6 = ø, 4 **–m**, 5 **–ţi** adăugate după sufixul perfectului la sg. şi după desinenţa **ră** de număr la pl.:

vb. I *adunai, adunaşi, adună, adunarăm, adunarăţi, adunară*
vb. II *văzui, văzuşi, văzu, văzurăm, văzurăţi, văzură*
vb. III *făcui, făcuşi, făcu, făcurăm, făcurăţi, făcură*
rupsei, rupseşi, rupse, rupserăm, rupserăţi, rupseră
vb. IV *citii, citişi, citi, citirăm, citirăţi, citiră*
coborâi, coborâşi, coborî, coborârăm, coborârăţi, coborâră

c) *Mai-mult-ca-perfectul* are desinenţele 1 **–m**, 2 **–şi**, 3 **–ø**, 4 **–m**, 5 **–ţi**, 6 **–ø** adăugate după sufixul **se** (specific acestui timp) la sg. şi după **ră** la pl.

Scanned with OKEN Scanner

adunasem, adunaseşi, adunase, adunaserăm, adunaserăţi, adunaseră

Desinenţa **ră** pentru număr este specifică pluralului perfectului simplu şi mai-mult-ca-perfectului:

adunară(**m, ţi, ø** pt. perf. s.) şi *adunaseră*(**m, ţi, ø** pt. m. m. c. p.)

R G 10 Tipurile flexionare ale verbului *

După *terminaţia infinitivului* verbele se împart în patru grupe, numerotate de la I la IV (clasificarea tradiţională în conjugări): vb. I *aduna*, vb. II *cădea*, vb. III *crede* şi vb. IV *citi* şi *coborî*.

Terminaţia de infinitiv combinată cu două particularităţi de conjugare permite *identificarea* tipurilor flexionare ale verbului:

	Inf.	Terminaţie spec.	Caracterizare gram. a termenului	Exemplu
vb. I 1°	**-a**	**-ă/-e**	ind. prez. 3, 6	*aduna, continua, apropia*
vb. I 2°	**-a**	**-ează/ -ază**	ind. prez. 3, 6	*lucra, studia*
vb. IV 3°	**-ă, i**	**-ă**	ind. prez. 3, 6	*vârî, oferi*
vb. IV 4°	**-i**	**-e**	ind. prez. 3	*fugi*
vb. IV 5°	**-i, î**	**-eşte/ -ăşte**	ind. prez. 3	*citi, hotărî*
vb. II 6°	**-ea**			*cădea*
vb. III 7°	**-e**	**-ut**	part.	*face*
vb. III 8°	**-e**	**-s, -t**	part.	*merge, rupe, frige, scrie*

Detaliind acest tablou vom descrie succint fiecare tip flexionar şi îi vom enumera modelele.

10 1° Acest tip se recunoaşte prin **-a** la infinitiv şi desinenţă **-ă** (cu variaţie **-e** după baza lexicală în **-i**) la prez. ind. 3 şi 6.

Din această recunoaştere se pot deduce celelalte terminaţii gra-

* Din economie de spaţiu, la caracterizarea modelelor pt. diferitele tipuri flexionare am menţionat numai baza lexicală cu formele ei alternante plus terminaţiile gramaticale separate în sufixe şi desinenţe, pt. sufixele **-ez** şi **-esc** cu alternanţă. Literele compuse *c(e/i), g(e/i), ch(e/i)* şi *gh(e/i)* din finalul bazei lexicale sunt despărţite cu semnul + atunci când e şi i au valoare fonetică, dar trebuie citite ca /č/, /ǧ/, /ķ/, /ģ/. Pentru particularităţile de conjugare, desinenţe etc. trebuie consultat G 9.

Scanned with OKEN Scanner

maticale ale acestui tip flexionar:

imperf. cu **–a** (+ desinenţă de persoană)

part. în **–a** + **t**; perf. s. în **–a/ă** sau **e** + desinenţele de persoană (variaţia **ă/e** apare după bază lexicală în **–i**)

ger. în **–ând/–ind** (după baza lexicală în **–i**)

1. accept + a / acceţ + i, a. 16; 2. adăug + a / adaug + ø/i/ă/e, a. 1+20; 3. adun + a, fără a; 4. afl + a/u, fără a; 5. agăţ + a / agaţ + ă/e, a. 1; 6. alerg + a / alergi + ø / alearg + ă, a. 7+20; 7. apăr + a / aper + i/e, a. 3; 8. apăs + a / apes + e / apeş + i, a. 1+3+15; 9. aplaud + a / aplauz + i, a. 14; 10. apropi + a / apropii + ø/e, fără a.; 11. aşez + a / aşaz + ă, a. 2; 12. aştept + a / aştepţ + i / aşteapt + ă, a. 7+16; 13. călc + a / calc + ø/ă/e /calci + ø, a. 1+18; 14. căr + a / car + ø/ă/i/e, a. 1; 15. căut + a / caut + ø/ă/e / cauţ + i, a. 1+16; 16. chem + a / cheam + ă, a. 7; 17. evoc + a / evoci + ø, a. 18; 18. gust + a/ø/ă/e / guşt + i, a. 24; 19. iert + a / iart + ă / ierţ + i, a. 10+16; 20. închei + a, fără a; 21. încovoi + a, încovoai + e, a. 8; 22. îngrop + a / îngroap + ă/e, a. 8; 23. întreb + a / întreab + ă, a. 7; 24. lăud + a / laud + ø/ă/e / lauz + i, a. 1+14; 25. mişc + a / mişt + i/e, a. 26; 26. mui + a / moi + ø / moai + e, a. 5+8; 27. plec + a/e / pleac + ă / pleci + ø, a. 7+18; 28. plou + a, fără a; preced + a / precead + ă / precez + i, a. 7+14; 29. prezent + a / prezint + ø/ă/e / prezinţ + i, a. 35; 30. risc + a / rişt + i/e, a. 23; 31. scul + a / scoal + ă/e / scol + ø/i, a. 5+8; 32. semăn + a / semen + i/e / seamăn + ă, a. 3+7; 33. spăl + a / spal + ă / spel + i/e, a. 1+2+3; 34. strig + a/e / strigi + ø, a. 20; 35. toc + a / toac + ă/e / toci + ø, a. 8+18;

10 2° Verbele de acest tip au de asemenea **–a** (sau **ea** pur grafic după **ch, gh**), la infinitiv, dar terminaţia **–eză** (cu variaţia **–ază** după baza lexicală în **–i**) la prez. ind. 3, 6.

Celelalte terminaţii gramaticale sunt identice cu ale verbelor 1°:

imperf. cu suf. **–a** (**ea** pur grafic după **gh, ch** v. **veghea**) (+ desinenţe de persoană)

part. în **–a** + **t** (a fiind suf. de perf. apare ca mai sus, la imperf.)

perf. în **–a** cu variaţie **ă** (sau **–e** după baza lexicală în **–i, ch, gh**) la pers. s. 3.

ger. în **–ând/–ind** (după baza lexicală în **–i** şi după **ch, gh** v. **veghea**)

1. accentu + a/ez/eaz + ø,i,e/ă, a. 7; 2. cre + a/ez/eaz + ø,i,e/ă, a. 7; 3. îmbăi + a/ez/az + ø,i,e/ă, a. 2; 4. înşe(u) + a/(e)z/(e)az + ø,i,e/ă, a. 13; 5. lucr + a/ez/eaz + ø,i,e/ă, a. 7; 6. marc + a / march

Scanned with OKEN Scanner

+ ez/eaz + ø,e,i/ă, a. 7+17; 7. navig + a / navigh + ez/eaz + ø,i,e/ă, a. 7+19; 8. studi + a/ez/az + ø,i,e/ă, a. 2; 9. urech + ea/ez/eaz + ø, i, e/ă, a. 7; 10. vegh + ea/ez/eaz + ø,i,e/ă, a. 7.

10 3° Se recunoaşte după **–î** sau **–i** la infinitiv şi desinenţa **–ă** (cu variaţia **–e** după baza lexicală în **–i**) la prez. ind. 3, 6.

Celelalte caracteristici sunt:

imperf. cu **–a** la verbele cu inf. în **–î** şi la cele terminate la inf. în **–(V)i**, la care baza lexicală este **i** /i̯/ nescris; cu **–ea** la vb. în **(C)i**

part. în **–â + t / –i + t** (la verbele cu inf. în **–i**)

perf. în **–â** sau **–î / –i** (la verbele cu inf. în **–i**)

ger. în **ând / –ind** (la verbele cu inf. în **–i**)

1. acoper + i / acopăr + ø, a. 3; 2. atribu + i / atribui + ø/e, fără a; 3. cobor + î/â / coboar + ă/e, a. 8; 4. îndo + i / îndoai + e, a. 8 (cu sensul „a plia"); **5. ofer + i, fără a.**

10 4° Verbele de acest tip se recunosc după **–i** la inf. şi terminaţia **–e** la prez. ind. 3 (nu şi la 6).

Celelalte particularităţi sunt comune verbelor cu inf. în **–i:**

imperf. cu **–ea** (+ desinenţe de pers.)

part. în **–i + t**

perf. în **–i**

ger. în **–ind**

1. dorm + i / doarm + ă/e, a. 8; 2. împărţ + i / împart + ø/e/ă, a. 1+16; 3. săr + i / sar + ø/i/e/ă, a. 1; 4. simţ + i / simt + ø/e/ă, a. 16; 5. ven + i / vin + ø/e/ă / vii + ø, a. 35; 6. zvârl + i/e, fără a.

10 5° Verbele de acest tip se pot recunoaşte prin inf. în **–i** şi prezenţa terminaţiei **–eşte** (cu variaţie **–ăşte** la vb. cu inf. în **–î**) la prez. ind. 3 (nu şi la 6).

Celelalte particularităţi sunt comune verbelor cu inf. în **–i**, respectiv în **–î:**

imperf. cu **–ea** (cu variaţie **–a**, după bază lexicală în **–i**, nescris la **alcătui**, şi vb. cu inf. în **–î**)

part. în **–i + t / –â + t** (la vb. cu inf. în **–î**)

perf. în **–i / –â** sau **–î** (la verbele cu inf. în **–î**)

ger. în **–ind / –ând** (la vb. cu inf. în **–î**)

1. alcătu + i / alcătui + esc/eşt/asc + ø/i,e/ă, a. 2+23; 2. amăg + i/esc/eşt/easc + ø,i,e/ă, a. 7+23; 3. cit + i/esc/eşt/easc + ø,i,e/ă, a. 7+23; 4. ghic + i/esc/eşt/easc + ø,i,e/ă, a. 7+23; 5. învech + i/esc/eşt/easc + ø,i,e/ă, a. 7+23; 6. pusti + i/esc/eşt/asc + ø,i,e/ă, a. 2+23; 7. ur + î/ăsc/ăşt/asc + ø,i,e/ă, a. 1+23.

Scanned with OKEN Scanner

10 6° Pentru recunoaşterea acestor verbe este suficientă indicarea sufixului **–ea** al inf. prez.

Particularităţile flexionare sunt identice cu ale verbelor în **–e** care au part. în **–u + t** (tip 7°). Atenţie! Având în vedere inf. prez. cu sufix accentuat, acest tip flexionar nu se confundă cu tipul 7°, care nu are la inf. prez. sufix accentuat.

imperf. cu **–ea** (+ desinenţe de pers.)
part. în **–u + t**
perf. în **–u**
ger. în **–ând**

1. căd + ea / cad + ø/e/ă / caz + i / căz + ut/ând, a. 1+14; 2. păr + ea / par + ø/i/e/ă, a. 1; 3. tăc + ea/ut/ând / tac + ø/e/ă / taci + ø, a. 1+18; 4. ved + ea / văd + ø / vad +ă / vez + i / văz + ând/ut, a. 1+3+14.

10 7° Se recunoaşte prin inf. prez. în **–e** şi part. în **–ut.**

Particularităţi de conjugare sunt:

imperf. cu **–ea** (+ desinenţe de pers.)
perf. în **–u**
ger. în **–ând**

1. aştern + e / aştearn + ă, a. 7; 2. bat + e/ø / băt + ea/ut/ând / baţ + i, a. 1+16; 3. cer + e / cear + ă, a. 7; 4. cred + e/ø / crez +ut/ând/i / cread + ă, a. 7+14; 5. cunoaşt + e / cunosc + ut/ând/ø / cunoşt +i/ea / cunoasc + ă, a. 8+23; 6. fac + e/ø/ă / făc + ut/ea/ând / faci + ø, a. 1+18; 7. naşt + e/i / născ + ut/ând / nasc + ø/ă / năşt + ea, a. 1+23; 8. trec + e/ø/ut/ând / treac + ă / treci + ø/, a. 7+18; 9. ţin + e / ţii + ø, a. 28.

10 8° Verbele aparţinând acestui tip se recunosc prin inf. prez. în **–e** şi part. în **–s** sau **–t.**

Particularităţi de conjugare sunt:

imperf. cu **–ea** (cu variaţia **–a** la **scrie**, care are bază lexicală în **–i** /iį/, cu un į nescris)
perf. în **–se**
ger. în **–ând** (**–ind** la **scrie**)

1. ard + e / ar + s/se / arz + i/ând, a. 12+29; 2. ating + e/ø/ă/ând / atin + s/se / atingi + ø, a. 20+29; 3. duc + e/ø/ă/ând / du + s/se / duci + ø, a. 18+29; 4. frig + e/ø/ă/ând / frip + t/se / frigi + ø, a. 20+30; 5. întoarc + e/ă / întor + s/se + i / întorc + ø/ea/ând / întorci + ø / întoar + se, a. 8+18+29; 6. merg + e/ø/ând / mer + s/se / mearg + ă / mergi + ø, a. 7+20+29; 7. permit + e / permi + s/se / permiţ + i/ând, a. 16+29; 8. pun + e / pu + s/se / pui + ø, a. 28+29; 9. rup + e / t/se, fără a.; 10. scri

Scanned with OKEN Scanner

+ e /s/se, fără a.; 11. trag + e/ø/ă / tra + s/se + ø / tră + se + i/şi / trăg + ea/ând / tragi + ø, a. 1+20+29; 12. zic + e/ø/ând / zi + s/se / zici + ø, a. 17+27.

R G 11 Imperativul

Cu această denumire este cunoscut în gramatica şcolară românească un **mod** care nu are decât sensul gramatical de *prezent*, pe cel de număr, sg. sau pl. şi o singură persoană: a 2–a (adică 2 şi 5).

Imperativul este corespondentul vocativului din flexiunea nominală.

Terminaţiile gramaticale ale imperativului sunt identice cu cele ale ind. prez. 5 (la pl.) şi 2 sau 3 (la sg., unde apar anumite neregularităţi).

Deosebirea între ind. prez. şi imperativ constă numai în intonaţie, exact ca la vocativ. Pt. mărcile intonaţiei prin semne de punctuaţie v. G 7.

În *Dicţionar* s–a dat în modele numai imperativul sg. afirmativ, deoarece regulile sale de formare nu au legătură cu tipul flexionar al verbului, ci cu sensul său tranzitiv sau intranzitiv şi cu vechimea în limbă.

a) *La verbele tranzitive imper. sg. afirm. = ind. prez. 3*:

vb. I: **adună, lucrează**; II: **scade**; III: **cere, culege, sparge**; IV: **citeşte, coboară, împarte, oferă**

Următoarele verbe neregulate tranzitive au imperativul conform acestei reguli: **bea, dă, ia, mănâncă, usucă.**

Exprimă imperativul după regula aceasta câteva verbe intranzitive: **aleargă, miaună, mişcă, pleacă**

b) *La verbele intranzitive imper. sg. afirm. = ind. prez. 2*:

vb. I: **stai**, neregulat; II: **cazi**; III: **rămâi**; IV: **fugi**

Reprezintă excepţii de la această regulă: **ai, ştii** (neregulate) şi **vezi**; toate sunt verbe tranzitive.

c) Verbele care au atât sensuri tranzitive, cât şi intranzitive, au forme paralele de imperativ: **plângi!** şi **plânge(–l)** , **treci** şi **trece(–l)**, **adormi** şi **adoarme(–l)** , **creşti** şi **creşte(–l)** , **fierbi** şi **fierbe(–l)**.

d) Au forme de imperativ neregulat **du** (*duce*), **fă** (*face*), **vino** (*veni*), **zi** (*zice*), **piei** (*pieri*); vb. **a fi** are imper. sg. afirmativ = conj. prez. 2, **fii**

e) *Imper. sg. neg. = inf. prez. neg.*

Pentru scriere interesează în special imperativul verbelor care formează acest mod după regula (b) şi imperativul lui *a fi*. E co-

Scanned with OKEN Scanner

rectă, deci, forma *fii* (*bun*) (pentru imper. sg. **afirmativ**) şi *nu fi* (*prost*) (pentru forma **negativă**).

f) *Imper. pl. (afirmativ şi negativ) = ind. prez. 5*: *citiţi!* , *nu alergaţi!*

g) Unele verbe nu pot avea imperativ (*consta, durea, ploua*) din cauza sensului lor lexical.

Probleme de ortografie la imperativ apar, în afara celei semnalate mai sus, în legătură cu formele neaccentuate de d. şi ac. ale pronumelor personale şi reflexive. Ele sunt întotdeauna postpuse şi scrise cu cratimă (v. şi O **6** 2°).

R G 12 Numeralul

Este partea de vorbire formată din cuvinte care denumesc numere simbolizate grafic prin cifre.

Numeralele pot fi **cuvinte simple** (= neanalizabile), **cuvinte derivate** (analizabile) şi **cuvinte compuse** (de asemenea analizabile), v. G 1. Esenţială pentru interpretarea unui cuvânt (sau a unui grup de cuvinte) ca numeral este relaţia cu un simbol cifric (format din semnele de la 0 la 9) sau cu posibilitatea de a fi precedat de *câteva* pentru a exprima aproximaţia (**câteva sute**).

Numeralele se clasifică în *numerale cardinale* şi *numerale ordinale*. Fiecare din cele două tipuri de numerale se subîmpart în alte subtipuri.

Numerale cardinale

1° **Numerale cardinale propriu–zise** sunt simple şi compuse. **Simple** sunt numeralele de la *unu* la *zece*, *sută, mie, milion, miliard, zero*. **Numeralele compuse** se grupează după modul de formare şi de scriere. Sunt formate cu prepoziţie şi scrise într–un singur cuvânt numeralele de la *unsprezece* până la *nouăsprezece*. Sunt legate prin acord şi scrise într–un cuvânt numeralele formate de la *zece* precedate de numerale simple: *douăzeci, treizeci* etc., până la *nouăzeci*. Sunt legate prin acord, dar scrise cu blanc numeralele formate cu *sută, mie, milion, miliard* (ex. *o sută, două sute, trei sute, două mii, trei milioane, cinci miliarde*). Sunt legate prin **şi** între două blancuri numeralele *douăzeci, treizeci* etc. compuse cu numerale simple de la *unu/una* la *nouă*: *douăzeci şi unu/una, douăzeci şi doi/două, douăzeci şi trei* etc. Tot cu blanc se scriu numeralele compuse din *sută, mie, milion, miliard* precedate de numerale simple sau compuse: *o sută, o mie, douăsprezece mii*. De fapt, începând cu numeralele care denumesc numere mai mari de *o sută*, cuvintele *se compun* din citirea numerelor în ordinea în care sunt scrise de la

Scanned with OKEN Scanner

stânga la dreapta: 125 = *o sută + douăzeci şi cinci*; 1001 = *o mie + unu/una.*

Dintre numeralele cardinale (propriu–zise) simple, numai cele care denumesc numere: *zece, sută, mie, milion, miliard* au o formă pt. plural. Din aceeaşi categorie de numerale, numai cele pt. 1 şi 2 fac distincţie de gen: m., n. **un** sau **unu(l)**, m. doi, f. **o** sau **una**, f. şi n. **două**. Numai **unu(l)** şi **o/una** primesc terminaţii gramaticale de caz.

Celelalte numerale cardinale (propriu–zise) simple sunt invariabile. Cazurile se exprimă prin forme prepoziţionale **a** + ac. pentru sensul de genitiv şi **la** + ac. pentru sensul de dativ. Legate de alte cuvinte, numeralele se aseamănă gramatical cu adjectivele, substantivele sau adverbele, adică au val. de adj., s. şi adv.

2° **Numeralele cardinale colective** sunt numai compuse: *amândoi, amândouă.* Pentru colective mai mari de doi sunt literare îmbinările cu **toţi** şi **toate**: *toţi trei, toate şase.* Compusele cu **tus–** (*tustrei*) sau **câteşi–** (*câteşitrei, câteşitrele*) aparţin românei vorbite (v. **R O 8**).

Cuvintele *ambii, ambele*, ca şi *dublu, triplu, cvadruplu*, nu pot fi considerate numerale, neîncadrându–se în definiţia dată acestei părţi de vorbire.

3° **Numeralele cardinale distributive** sunt compuse din adverbul **câte** şi un numeral simplu *câte doi*; expresii cu repetiţie sunt: *câte doi, doi* sau *doi câte doi.*

4° **Numeralele cardinale adverbiale (de repetiţie)** sunt compuse din s. **dată** precedat de numeralul cardinal propriu–zis **o** (*o dată*). De la *doi* în sus se foloseşte pl. de la *oară* şi prep. **de** (*de două ori*).

5° Numeralele multiplicative pot fi raportate la participiul–adjectiv al verbelor IV 5° în **–it**. Toate sunt derivate cu prefixul **în–**: *întreit, înmiit, însutit, înzecit.*

6° **Numeralele cardinale fracţionare** se formează cu sufixul *–ime* de la numeralele cardinale propriu–zise; baza lexicală a acestora prezintă unele modificări (*doime, treime, pătrime, cincime, şesime, şeptime, optime, noime, zecime*). Ele sunt precedate de un numeral cardinal (propriu–zis) cu valoare adjectivală: *cinci zecimi.* Pentru *doime* şi *pătrime* se folosesc mai ales substantivele *jumătate, sfert*, precedate de numeralele cardinale propriu–zise (*o jumătate, un sfert, trei sferturi*).

Există numerale fracţionare formate din două numerale cardinale propriu–zise: *unu pe doi, unu supra doi, unu la sută/mie*; există de asemenea compuse prin alăturarea unui numeral cardinal propriu–zis cu unul ordinal: *unu a cincea.*

Scanned with OKEN Scanner

Numeralele ordinale

1° **Numeralul ordinal propriu–zis**: *primul, întâiul* sunt simple. Celelalte sunt formate cu art. pos. **al** (m., n.), **a** (f.) şi numeralul cardinal propriu–zis (simplu sau compus), urmat de **–le** + **a** la m. şi n. şi de **a** la f., fără **–le** (*al treilea, a treia*). La unele numerale apar modificări de formă: *al optulea, a patra*; **i** de la *cinci* se vocalizează în *al cincilea* /alčíncilẹa/ şi se înlocuieşte cu **e** în *a cincea*. Numeralul *zece* are forma *zece* (sg.) în numeralele ordinale m. şi n. simple (*al zecelea, a zecea*); *zeci* (pl.) e scris cu **i** (vocalizat ca în ordinalul din *cinci*) în numeralele compuse m. şi n. (*al douăzecilea*) şi cu **e** în cele f. (*a douăzecea*).

2° **Numeralele ordinale adverbiale** (sau **de repetiţie**) au structură asemănătoare cu a celor cardinale: *prima dată, prima oară, a doua oară*, deosebirea constând în faptul că la cele ordinale substantivul e precedat de numeralul ordinal propriu–zis (*a doua oară* e nr. ordinal adverbial, pe când *de două ori* e nr. cardinal adverbial).

Scrierea cu cratimă a unor numerale cardinale sau ordinale

Cratima se foloseşte numai în scrierea cu cifre a numeralelor ordinale (*al II–lea, a II–a, al XIX–lea, a XIX–a*) sau în exprimarea aproximaţiei prin două numerale alăturate (*două–trei zile*), caz în care se poate folosi şi virgula (*două, trei zile*). Nu se foloseşte cratima, ci conjuncţia **şi** în exprimarea intervalului cu ajutorul prepoziţiei **între**: *E deschis între 1 şi 4 octombrie.*

R G 13 Precizări cu privire la pronume

1° *Acuzativul* se construieşte cu prepoziţia **pe**: *pe el, pe mine, pe noi, pe dânsul*; *pe sine*; *pe acesta, pe acela, pe Cel de Sus, pe acelaşi, pe celălalt*; *pe al meu*; *pe cine, pe care, pe câţi*, cu toate compusele lor, *pe altul, pe cutare*; *pe nimeni.*

Nu are **pe** la acuzativ **ce**, cu toate compusele sale, şi **nimic.**

2° **Cel, cea, cei, cele** pot fi pronume demonstrative – forme scurte: *prietenii din ţară şi* **cei** *din străinătate.* Adjectivul pronominal corespunzător a ieşit din uz în româna literară actuală.

3° **Cel ce, cea ce, cei ce, cele ce** sunt pronume relative compuse, cu flexiune la demonstrativ (*celui ce, celei ce, celor ce, pe cel ce*). **Ceea ce** se foloseşte numai cu sens neutru: *El spunea adevărul,* **ceea ce** *nu place oricui..*

4° *Pronumele relativ–interogativ* **care** este mai dificil de folosit şi deseori se greşeşte în alegerea formei corecte, care e condiţionată nu numai de caz, ci şi de topică (poziţia faţă de substantiv).

Care interog. partitiv, e însoţit de art. pos. şi de terminaţia **–a.**

Scanned with OKEN Scanner

Ale căruia (*dintre voi*) *sunt cărţile astea?*
Ale cărora (*dintre voi*) *sunt cărţile astea?*

Care în atributive e precedat de art. pos. şi de **–a**, în funcţie de topică:

A venit tatăl cu **al cărui** *copil am vorbit.*
A venit tatăl cu copilul **căruia** *am vorbit.*

Deci, dacă precedă substantivul, are art. pos., dar nu are **–a**; când se află după substantiv, are particula **–a**, dar nu are art. pos.

5° **Pron. şi adj. pos.** se acordă în pers. (1 – 6) cu posesorul (indicat de noi în listă cu cifre la aceste cuvinte).

6° *Pronume cu* **–ii**

Unii (v. **un** adj. şi **unul** pron.) şi **alţii** (v. **alt** adj. şi **altul** pron.) sunt singurele pronume care se scriu cu **–ii**, iar **unii** singurul adj. pron. scris cu această terminaţie în rom. scr. (În rom. vorb. există **–mii**, **–tii**, **–sii**, pt. care vezi p. 265.) Dacă s–ar reţine aceste particularităţi în scrierea pronumelor, s–ar evita *formele greşite* **noştrii**, **voştrii**, folosite în locul celor *corecte* **noştri**, **voştri** (şi **nevesti–si** în loc de forma corectă **nevesti–sii**).

7° *Genul marcat la pron. prin opoziţia grafică* **–ea–/–ia–**

Formele pron. dem. **aceia** (m. pl.), **aceea** (f. sg.), ca şi **aceiaşi** (m. pl.), **aceeaşi** (f. sg.) au structură fonică identică /ačéi̯a/, /ačéi̯aşi̯/. Scrierea diferită simbolizează deosebirea de gen: **–ia–** m. pl., iar **–ea–** f. sg. La g.–d. opoziţia de gen e marcată prin **–ui–**, **–ei–** (*aceluia, aceleia*, şi, respectiv, *aceluiaşi, aceleiaşi*) şi deci nu mai există opoziţia **–ia–**, **–ea–**.

8° *Pronume compuse scrise cu blanc*

Pron. rel. comp. **cel ce**, **ceea ce**, **cei ce**, **cele ce**, precum şi pron. (adj. pron.) negative **nici un(ul)**, **nici o/una** sunt singurele scrise cu blanc. Toate celelalte pron. compuse se scriu într–un cuvânt (sudat).

În legătură cu pron. rel. compuse enumerate mai sus, precizăm că am optat, împotriva convingerii noastre, pentru interpretarea din DOOM, care nu are altă motivaţie decât scrierea cu blanc a pron. **ceea ce**, singurul compus care este într–adevăr relativ, datorită sensului său neutru, inexistent la celelalte îmbinări din serie.

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE

H. P. ALTHAUS, *Graphetik und Graphemik*, în *Lexikon der germanistischen Linguistik*. Tübingen, Niemeyer–Verlag, 1973

Nicolae ANDREI, *Dicţionar etimologic de termeni ştiinţifici (Elemente de compunere greco–latine)*, Bucureşti, EŞE, 1987

Gabriel ANGELESCU, *Dicţionar de dificultăţi ale limbii române*, Bucureşti, Editura Coresi, 1991

Mioara AVRAM, *Gramatica pentru toţi*, Bucureşti, Editura Acad. RSR, 1986

Mioara AVRAM, *Ortografia pentru toţi*, Bucureşti, Editura Acad. RSR, 1990

G. BELDESCU, *Ortografia actuală a limbii române*, Bucureşti, EŞE, 1984

Pârvu BOERESCU, *Alfabet şi ortografie*, în „Academica", anul III 4 (28), februarie 1993, p. 23–25

Pârvu BOERESCU, *Proiect de modificare a unor paragrafe din Îndreptarul ortografic, ortoepic şi de punctuaţie (Î0 IV 1983) conform Hotărârii Adunării Generale a Academiei Române din 17 februarie 1993*, în „Academica", Anul III, nr. 5 (29), martie 1993, p. 4

Vasile BREBAN, *Dicţionar general al limbii române*, I, II, Ediţie revăzută şi adăugită, BucureştiI, EE, 1992

Fulvia CIOBANU, Lidia SFÎRLEA, *Cum scriem, cum pronunţăm corect. Norme şi exerciţii*. Bucureşti, EŞ, 1970

Adriana COSTĂCHESCU, Maria ILIESCU, *Vocabularul minimal al limbii române curente cu indicaţii gramaticale complete*. Bucureşti, editura Demiurg, 1994.

Dicţionarul explicativ al limbii române (DEX), Bucureşti, Editura Acad. RSR, 1975

Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române (*DOOM*), Bucureşti, Editura Acad. RSR, 1989

Duden, *Rechtschreibung der deutschen Sprache*. 20. völlig neu bearb. u. erw. Auflage. Band I. Mannheim – Leipzig – Wien – Zürich [1992]

Scanned with OKEN Scanner

Gerhard ERNST, *Französische Ortographie.* Curs ţinut la Universitatea din Regensburg, în semestrul al II–lea al anului 1994

Valeria Guţu Romalo, *Limba română contemporană. Fonetica. Fonologia. Morfologia*, coord. acad. Ion Coteanu. Ediţie revizuită şi adăugită, Bucureşti, EDP, 1985, p. 86–235.

Îndreptar ortografic, ortoepic şi de punctuaţie. Ediţia a IV–a, Bucureşti, Editura Acad. RSR, 1983 ($ÎOOP_4$)

Daniel JONES, *Everyman's English Pronouncing Dictionary*, Thirteenth Edition, Edyted by A. C. Gimson, London, New York, 1972

Peter KOCH, u. Wulf OESTERREICHER, *Gesprochene Sprache in der Romania: Französisch, Italienisch, Spanisch*. Tübingen, Niemeyer–Verlag, 1990

Alf LOMBARD, Constantin GÂDEI, *Dictionnaire morphologique de la langue roumaine*, Lund, *Skrifter Utgivna av Vetenskassocieteten* i *Lund*, Bucureşti, Editura Acad. RSR, 1981

Utz MAAS, *„Die Schrift ist ein Zeichen für das was in dem Gesprochenen ist"*, în „Kodikas/Kode", vol. 9 (1986), nr. 3/4, p. 245–292

Florin MARCU, Constant MANECA, *Dicţionar de neologisme*. Ediţia a III–a. Bucureşti, Editura Acad. RSR, 1978

Mic dicţionar enciclopedic. Ediţia a III–a, revăzută şi adăugită, Bucureşti, EŞE, 1986

Eugen MUNTEANU, *Note pe marginea DOOM*, în „Analele ştiinţifice ale Universităţii «A. I. Cuza» din Iaşi" (Serie nouă), Secţiunea III. e. Lingvistică. Tomul XXX, 1984, p. 74–78

Ludwig SÖLL, *Gesprochenes und geschriebenes Französisch*. III. Auflage bearb. von J. Hausmann, Berlin, Erich Schmidt–Verlag, 1985

Flora ŞUTEU, *Dificultăţile ortografiei limbii române*, Bucureşti, EŞE, 1986

Dorin N. URITESCU, Rodica UŢĂ–URITESCU, *Aspecte ortografice controversate*, Bucureşti, EŞE, 1986

Dorin N. URITESCU, Rodica UŢĂ–URITESCU, *Cuvinte cu dificultăţi de scriere*, Editura „Geneze", 1992

Emanuel VASILIU, *Introducere în teoria limbii*. Bucureşti, Editura Academiei Române, 1992

Scanned with OKEN Scanner

SUMAR

Cuvânt către cititor 3
Explicaţii pentru folosirea dicţionarului 6
Tabelul 1 ALFABETUL LIMBII ROMÂNE 11
Tabelul 2. 1. Abrevieri 14
2. Semne speciale 17
PARTEA I LISTA DE CUVINTE 19
PARTEA a II–a R 253

O

R O 1 Reguli de folosire a literelor 259
R O 2 Exprimarea prin litere a alternanţelor fonetice 267
R O 3 Formele scrise ale articolului hotărât 269
R O 4 Regulile de adăugare a articolului hotărât enclitic la substantiv şi adjectiv 269
R O 5 Semnele ortografice 272
R O 6 Mărci ortografice 274
R O 7 Reguli de despărţire în silabe 282
R O 8 Inducţia codurilor 285

F

R F 1 Sunetele–tip 286
R F 2 Diftongii, triftongii şi hiatul 288
R F 3 Sunetele de legătură 289
R F 4 Accentul 289
R F 5 Alternanţele 292

G

R G 1 Clasificarea cuvintelor şi a grupurilor de cuvinte 292
R G 2 Structura gramaticală a cuvintelor 293
R G 3 Regulile generale ale declinării nearticulate 294
R G 4 Tipurile flexionare ale substantivului 295
R G 5 Tipurile flexionare ale adjectivului 299
R G 6 Reguli generale ale declinării articulate 302
R G 7 Cazul vocativ 303
R G 8 Confuzia dintre articulat şi nearticulat 304
R G 9 Regulile conjugării 305
R G 10 Tipurile flexionare ale verbului 309
R G 11 Imperativul 313
R G 12 Numeralul 314
R G 13 Precizări cu privire la pronume 316
BIBLIOGRAFIE 318

Editura FLOAREA DARURILOR
ISBN 973–96678–6–4

Editura SAECULUM I.O.
ISBN 973–97020–9–0

Scanned with OKEN Scanner

Lucrare originală, sistematizând, după o concepție proprie, cunoștințele în domeniu, ORTOGRAFIA LIMBII ROMÂNE (DICȚIONAR ȘI REGULI) reprezintă un util instrument de lucru în primul rând pentru elevi și profesori, dar și pentru cei interesați să scrie și să pronunțe corect românește.

BIBLIOGRAFIA ȘCOLARĂ

EDITURA FLOAREA DARURILOR

EDITURA SAECULUM I.O.

Lei 3900

Scanned with OKEN Scanner